KAP stratégiai terv

CCI	2023HU06AFSP001
Cím angolul	CAP Strategic Plan Hungary, 2023-2027
Cím az ország nyelvén (nyelvein)	HU - Magyarország KAP stratégiai terve, 2023-2027
Verzió	9.1
Állapot	A Bizottság elfogadta
Első év	2023
Utolsó év	2027
Elszámolhatóság kezdete	2025. ápr. 22.
Elszámolhatóság vége	
A bizottsági határozat száma	C(2026)7413
A bizottsági határozat dátuma	2026. okt. 26.
Érintett alap(ok)	EMGA, EMVA
Jelentés elkészítési dátuma	06/11/2026 10:41

Tartalomjegyzék

Módosítás típusa 12
General information on the request for strategic amendment 12
Impact of of the strategic amendment to the plan on achieving the specific objectives 12
Type of strategic amendment 12
Detailed information on the individual changes contained in the request for strategic amendment 13
2.3.1. fejezet 13
An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended 13
Reasons that justify the strategic amendment 13
The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators 13
The impact of the strategic amendment on the financing plan 13
6.1 Áttekintő táblázat 13
An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended 13
Reasons that justify the strategic amendment 13
The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators 13
The impact of the strategic amendment on the financing plan 13
A KAP-stratégiai terv hatálya alatt nyújtott kiegészítő nemzeti finanszírozásról szóló V. melléklet 13
An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended 13
Reasons that justify the strategic amendment 13
The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators 13
The impact of the strategic amendment on the financing plan 13
DP beavatkozások közötti forrásallokálás 14
An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended 14
Reasons that justify the strategic amendment 14
The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators 14
The impact of the strategic amendment on the financing plan 14
DP12_E11_CISC_16 - Anyatehéntartás támogatása 15
An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended 15
Reasons that justify the strategic amendment 15
The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators 15
The impact of the strategic amendment on the financing plan 15
RD69_I04_CRP_78a – Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer V. pillér: Válságtámogatás 15
An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended 15
Reasons that justify the strategic amendment 15
The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators 16
The impact of the strategic amendment on the financing plan 16
SC30a-b-c borágazati beavatkozások forrásátcsoportosítás 16
An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended 16
Reasons that justify the strategic amendment 16
The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators 17
The impact of the strategic amendment on the financing plan 17
SC31_E13_PPM_58 – Kártevők terjedésének megelőzése a borágazatban 17
An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended 17
Reasons that justify the strategic amendment 17
The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators 17
The impact of the strategic amendment on the financing plan 18
Technikai javítás 18
An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended 18
Reasons that justify the strategic amendment 18
The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators 18
The impact of the strategic amendment on the financing plan 18
A monitoringbizottsággal való konzultáció (az (EU) 2021/2115) rendelet 124. cikke (4) bekezdésének d) pontja) 19

Dátum 19
A monitoringbizottság véleménye 19
Where applicable, notified other amendments than strategic amendments in accordance with Article 119(9), first subparagraph of Regulation (EU) 2021/2115 19
DP14_E13_CISD_16 - Tejhasznú tehéntartás támogatása_Notifikáció 19
Version - Status 19
Amendment description with indication 19
Justification and expected effects 19
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115 20
GAEC standards 1 and 4 justification 20
Application dates of amendments 20
Budget codes impact 20
Fruit and vegetables allocations impact 20
Objected by EC 20
RD44_R03_POG_77 - Termelői csoportok, termelői szervezetek támogatása Notifikáció 20
Version - Status 20
Amendment description with indication 20
Justification and expected effects 21
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115 21
GAEC standards 1 and 4 justification 21
Application dates of amendments 21
Budget codes impact 21
Fruit and vegetables allocations impact 21
Objected by EC 21
feltételesség notifikáció 21
Version - Status 21
Amendment description with indication 21
Justification and expected effects 21
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115 21
GAEC standards 1 and 4 justification 21
Application dates of amendments 21
Budget codes impact 21
Fruit and vegetables allocations impact 22
Objected by EC 22
RD30 notifikáció 22
Version - Status 22
Amendment description with indication 22
Justification and expected effects 22
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115 22
GAEC standards 1 and 4 justification 22
Application dates of amendments 22
Budget codes impact 22
Fruit and vegetables allocations impact 22
Objected by EC 22
Állandó gyep fogalom 2026-os alkalmazása 23
Version - Status 23
Amendment description with indication 23
Justification and expected effects 23
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115 23
GAEC standards 1 and 4 justification 23
Application dates of amendments 23
Budget codes impact 23
Fruit and vegetables allocations impact 23
Objected by EC 23
RD11, RD16 , TOP_UP, 2.3. fejezet 23

Version - Status 23
Amendment description with indication....23
Justification and expected effects....24
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115....24
GAEC standards 1 and 4 justification 24
Application dates of amendments....24
Budget codes impact....24
Fruit and vegetables allocations impact....25
Objected by EC....25
RD42....25
Version - Status 25
Amendment description with indication....25
Justification and expected effects....25
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115....25
GAEC standards 1 and 4 justification 25
Application dates of amendments....25
Budget codes impact....25
Fruit and vegetables allocations impact....25
Objected by EC....25
Kontextus indikátor módosítás KAP ST 8.1 alapján....25
Version - Status 25
Amendment description with indication....25
Justification and expected effects....26
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115....26
GAEC standards 1 and 4 justification 26
Application dates of amendments....26
Budget codes impact....26
Fruit and vegetables allocations impact....26
Objected by EC....26
1. Stratégiai nyilatkozat....27
2 Igényfelmérés és beavatkozási stratégia, beleértve a céltervet és a kontextusmutatókat....30
2.1. Igényfelmérés és beavatkozási stratégia....30
2.1.SO1 A gazdaságok fennmaradását biztosító jövedelemnek és a mezőgazdasági ágazat rezilienciájának a támogatása Unió-szerte a hosszú távú élelmezésbiztonság és a mezőgazdasági diverzitás fokozása, valamint az uniós mezőgazdasági termelés gazdasági fenntarthatóságának biztosítása céljából....48
2.1.SO1.1 A GYELV-elemzés összefoglalása 48
2.1.SO1.1.1 Erősségek....48
2.1.SO1.1.2 Gyengeségek....48
2.1.SO1.1.3 Lehetőségek....48
2.1.SO1.1.4 Fenyegetések 48
2.1.SO1.1.5 Egyéb megjegyzések 49
2.1.SO1.2 Igényfelmérés 49
2.1.SO1.4 Beavatkozási logika....49
2.1.SO1.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez....53
2.1.SO1.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása....53
2.1.SO1.9 A pénzügyi támogatás indokolása....56
2.1.SO2 A piacorientáltság fokozása és a gazdaságok versenyképességének növelése rövid és hosszú távon egyaránt, többek között oly módon, hogy nagyobb hangsúlyt kap a kutatás, a technológia és a digitalizáció 57
2.1.SO2.1 A GYELV-elemzés összefoglalása 57
2.1.SO2.1.1 Erősségek....57
2.1.SO2.1.2 Gyengeségek....57
2.1.SO2.1.3 Lehetőségek....57

2.1.SO2.1.4 Fenyegetések 58
2.1.SO2.1.5 Egyéb megjegyzések 58
2.1.SO2.2 Igényfelmérés 58
2.1.SO2.4 Beavatkozási logika 59
2.1.SO2.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez 68
2.1.SO2.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása 68
2.1.SO2.9 A pénzügyi támogatás indokolása 70
2.1.SO3 A mezőgazdasági termelők helyzetének javítása az értékláncban 72
2.1.SO3.1 A GYELV-elemzés összefoglalása 72
2.1.SO3.1.1 Erősségek 72
2.1.SO3.1.2 Gyengeségek 72
2.1.SO3.1.3 Lehetőségek 72
2.1.SO3.1.4 Fenyegetések 72
2.1.SO3.1.5 Egyéb megjegyzések 73
2.1.SO3.2 Igényfelmérés 73
2.1.SO3.4 Beavatkozási logika 73
2.1.SO3.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez 77
2.1.SO3.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása 77
2.1.SO3.9 A pénzügyi támogatás indokolása 79
2.1.SO4 Többek között az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése és a szénmegkötés fokozása révén hozzájárulás az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz, valamint a fenntartható energia előmozdításához 81
2.1.SO4.1 A GYELV-elemzés összefoglalása 81
2.1.SO4.1.1 Erősségek 81
2.1.SO4.1.2 Gyengeségek 81
2.1.SO4.1.3 Lehetőségek 81
2.1.SO4.1.4 Fenyegetések 82
2.1.SO4.1.5 Egyéb megjegyzések 82
2.1.SO4.2 Igényfelmérés 82
2.1.SO4.3. Azon, a KAP-rendelet XI. mellékletében említett jogi eszközökön alapuló releváns nemzeti tervek (vagy elemeik) azonosítása, amelyeket a KAP-tervekben az ezen egyedi célkitűzésre vonatkozó igényfelmérés elkészítéséhez figyelembe vettek. 83
2.1.SO4.4 Beavatkozási logika 88
2.1.SO4.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez 93
2.1.SO4.7 Terveznek-e KAP-hozzájárulást nyújtani a LIFE programhoz? (csak a 4., 5. és 6. egyedi célkitűzés esetében) 93
2.1.SO4.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása 93
2.1.SO4.9 A pénzügyi támogatás indokolása 100
2.1.SO5 A fenntartható fejlődés és a természeti erőforrásokkal – például a vízzel, a talajjal és a levegővel – való hatékony gazdálkodás támogatása többek között a vegyi anyagoktól való függés csökkentésével 101
2.1.SO5.1 A GYELV-elemzés összefoglalása 101
2.1.SO5.1.1 Erősségek 101
2.1.SO5.1.2 Gyengeségek 101
2.1.SO5.1.3 Lehetőségek 102
2.1.SO5.1.4 Fenyegetések 102
2.1.SO5.1.5 Egyéb megjegyzések 103
2.1.SO5.2 Igényfelmérés 103
2.1.SO5.3. Azon, a KAP-rendelet XI. mellékletében említett jogi eszközökön alapuló releváns nemzeti tervek (vagy elemeik) azonosítása, amelyeket a KAP-tervekben az ezen egyedi célkitűzésre vonatkozó igényfelmérés elkészítéséhez figyelembe vettek. 104
2.1.SO5.4 Beavatkozási logika 111

2.1.SO5.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez 116
2.1.SO5.7 Terveznek-e KAP-hozzájárulást nyújtani a LIFE programhoz? (csak a 4., 5. és 6. egyedi célkitűzés esetében) 116
2.1.SO5.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása 116
2.1.SO5.9 A pénzügyi támogatás indokolása 120
2.1.SO6 Hozzájárulás a biológiai sokféleség csökkenésének megállításához és visszafordításához, az ökoszisztéma-szolgáltatások gyarapítása, valamint az élőhelyek és a tájak megőrzése 121
2.1.SO6.1 A GYELV-elemzés összefoglalása 121
2.1.SO6.1.1 Erősségek 121
2.1.SO6.1.2 Gyengeségek 121
2.1.SO6.1.3 Lehetőségek 122
2.1.SO6.1.4 Fenyegetések 123
2.1.SO6.1.5 Egyéb megjegyzések 123
2.1.SO6.2 Igényfelmérés 124
2.1.SO6.3. Azon, a KAP-rendelet XI. mellékletében említett jogi eszközökön alapuló releváns nemzeti tervek (vagy elemeik) azonosítása, amelyeket a KAP-tervekben az ezen egyedi célkitűzésre vonatkozó igényfelmérés elkészítéséhez figyelembe vettek. 124
2.1.SO6.4 Beavatkozási logika 129
2.1.SO6.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez 137
2.1.SO6.7 Terveznek-e KAP-hozzájárulást nyújtani a LIFE programhoz? (csak a 4., 5. és 6. egyedi célkitűzés esetében) 137
2.1.SO6.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása 137
2.1.SO6.9 A pénzügyi támogatás indokolása 143
2.1.SO7 A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal mezőgazdasági termelők és egyéb új mezőgazdasági termelők számára és e termelők ágazatban tartása, valamint a fenntartható vállalkozásfejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben 144
2.1.SO7.1 A GYELV-elemzés összefoglalása 144
2.1.SO7.1.1 Erősségek 144
2.1.SO7.1.2 Gyengeségek 144
2.1.SO7.1.3 Lehetőségek 145
2.1.SO7.1.4 Fenyegetések 145
2.1.SO7.1.5 Egyéb megjegyzések 145
2.1.SO7.2 Igényfelmérés 145
2.1.SO7.4 Beavatkozási logika 146
2.1.SO7.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez 149
2.1.SO7.6 Terveznek-e KAP-hozzájárulást nyújtani az Erasmus programhoz? 149
2.1.SO7.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása 149
2.1.SO7.9 A pénzügyi támogatás indokolása 151
2.1.SO8 A foglalkoztatásnak, a növekedésnek, a nemek közötti egyenlőségnek – és többek között a nők mezőgazdasági tevékenységekben való részvételének –, a társadalmi befogadásnak és a helyi fejlesztésnek az előmozdítása a vidéki térségekben, a körforgásos biogazdaságot és a fenntartható erdészetet is beleértve 152
2.1.SO8.1 A GYELV-elemzés összefoglalása 152
2.1.SO8.1.1 Erősségek 152
2.1.SO8.1.2 Gyengeségek 152
2.1.SO8.1.3 Lehetőségek 153
2.1.SO8.1.4 Fenyegetések 153
2.1.SO8.1.5 Egyéb megjegyzések 154
2.1.SO8.2 Igényfelmérés 154
2.1.SO8.4 Beavatkozási logika 154
2.1.SO8.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez 161

2.1.SO8.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása....161
2.1.SO8.9 A pénzügyi támogatás indokolása....165
2.1.SO9 Az uniós mezőgazdaság által az élelmiszerekkel és az egészséggel kapcsolatos társadalmi igényekre adott válasz javítása, többek között a magas minőségű, biztonságos és tápláló, fenntartható módon termelt élelmiszerek, az élelmiszer-pazarlás mérséklése, az állatjólét fokozása és az antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem terén....166
2.1.SO9.1 A GYELV-elemzés összefoglalása....166
2.1.SO9.1.1 Erősségek....166
2.1.SO9.1.2 Gyengeségek....166
2.1.SO9.1.3 Lehetőségek....166
2.1.SO9.1.4 Fenyegetések....167
2.1.SO9.1.5 Egyéb megjegyzések....167
2.1.SO9.2 Igényfelmérés....167
2.1.SO9.4 Beavatkozási logika....168
2.1.SO9.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez....174
2.1.SO9.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása....174
2.1.SO9.9 A pénzügyi támogatás indokolása....176
2.1.XCO Az ágazat korszerűsítésére irányuló, az ismeretek gyarapításának és megosztásának, az innovációnak és a digitalizációnak a mezőgazdaságban és vidéki térségekben történő előmozdításán keresztül megvalósítandó átfogó célkitűzés....177
2.1.XCO.1 A GYELV-elemzés összefoglalása....177
2.1.XCO.1.1 Erősségek....177
2.1.XCO.1.2 Gyengeségek....177
2.1.XCO.1.3 Lehetőségek....178
2.1.XCO.1.4 Fenyegetések....178
2.1.XCO.1.5 Egyéb megjegyzések....179
2.1.XCO.2 Igényfelmérés....179
2.1.XCO.4 Beavatkozási logika....180
2.1.XCO.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez....185
2.1.XCO.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása....185
2.1.XCO.9 A pénzügyi támogatás indokolása....187
2.2 A célok kiszámításához használt kontextusmutatók és egyéb értékek....188
2.3 Célterv....189
2.3.1 Összefoglaló táblázat....189
2.3.2 Az eredménymutatókhoz közvetlenül és jelentős módon kapcsolódó tervezett beavatkozások és kimenetek....203
2.3.3. Összehangoltság „a termelőtől a fogyasztóig” stratégiában és az uniós biodiverzitási stratégiában meghatározott, 2030-ra teljesítendő uniós célkitűzésekkel, valamint hozzájárulása azok teljesítéséhez....203
3. A stratégia következetessége és kiegészítő jelleg....209
3.1 A környezet- és éghajlatvédelmi struktúra áttekintése....209
3.1.1 Annak bemutatása, hogy a feltételesség hogyan járul hozzá általánosan a 6. cikk (1) bekezdésének d), e) és f) pontjában említett konkrét környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzésekhez....209
3.1.2 A 31. cikk (5) bekezdésében és a 70. cikk (3) bekezdésében említett vonatkozó alapfeltételek közötti kiegészítő jelleg, a feltételesség és a környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzéseket megvalósító különböző beavatkozások áttekintése....210
3.1.3 A teljes hozzájárulás 105. cikk szerinti növelésének módja....220
3.1.4 Annak ismertetése, hogy a KAP stratégiai terv környezet- és éghajlatvédelmi struktúrája várhatóan hogyan járul hozzá a már meghatározott, a XI. mellékletben említett jogalkotási eszközökből eredő vagy azokban foglalt hosszú távú nemzeti célok megvalósításához....236
3.1.5 Adott esetben a KAP hozzájárulása a LIFE-projektekhez....253
3.2 A generációs megújulásra vonatkozó stratégia áttekintése....253

3.2.1 Adott esetben a KAP hozzájárulása a Erasmus-projektekhez 258
3.3. Annak ismertetése, hogy a III. cím II. fejezete 3. szakaszának 1. alszakasza szerinti termeléstől függő jövedelemtámogatás keretében végzett beavatkozások hogyan vannak összhangban a vízügyi irányelvvel (2000/60/EK irányelv) 258
3.4 A jövedelemtámogatás méltányosabb elosztása, valamint kedvezményezettjei hatékonyabb és eredményesebb megválasztása céljának áttekintése 268
3.5 Az ágazati kapcsolódású beavatkozások áttekintése 279
3.5.1 Gyümölcs- és zöldségfélék 279
3.5.2 Méhészeti termékek 281
3.5.3 Bor 286
3.5.4 Komló 290
3.5.5 Olívaolaj és étkezési olajbogyó 290
3.5.6. Marha- és borjúhús 290
3.5.7. Tej és tejtermékek 292
3.5.8. Juh- és kecskefélék 292
3.5.9. Fehérjenövények 293
3.5.10. Cukorrépa 293
3.5.11. Egyéb ágazatok 293
3.6 Adott esetben annak vázolása, hogy melyik beavatkozás járul hozzá az egységes és integrált kockázatkezelési módszer biztosításához 294
3.7 A nemzeti és a regionális beavatkozások közötti kölcsönhatás ismertetése 302
3.7.1 Adott esetben a nemzeti és a regionális beavatkozások közötti kölcsönhatás ismertetése, ideértve a pénzügyi allokáció beavatkozásonkénti és alaponkénti elosztását 302
3.7.2 Adott esetben, ha a KAP stratégiai terv egyes elemeit regionális szinten határozzák meg, annak leírása, hogy a beavatkozási stratégia hogyan biztosítja a nemzeti szinten elkészített KAP stratégiai terv elemeivel való koherenciájukat és összeegyeztethetőségüket 302
3.8 Annak áttekintése, hogy a KAP stratégiai terv hogyan járul hozzá az állatjólét javítására és az antimikrobiális rezisztencia csökkentésére vonatkozó, a 6. cikk (1) bekezdésének i) pontjában meghatározott célkitűzéshez, beleértve az alapfeltételeket, valamint a kiegészítő jelleget 302
3.9 Egyszerűsítés és az adminisztratív terhek csökkentése 304
3.10 Feltételesség 306
3.10.1 Fő téma: Az éghajlatváltozás mérséklése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás 306
3.10.1.1 1. sz. GAEC: Az állandó gyepterület fenntartása az állandó gyepterületnek a mezőgazdasági területhez viszonyított aránya alapján 306
3.10.1.1.1 A mezőgazdasági kötelezettségek összefoglalása (pl. előzetes engedélyezési rendszer és visszaalakítási kötelezettség) 306
3.10.1.1.2. Területi hatály (nemzeti, regionális, gazdaságok szintje, mezőgazdasági üzemek csoportja) 307
3.10.1.1.3 A referenciaarány értéke (a számítási módszerrel együtt) 307
3.10.1.1.4. Az érintett mezőgazdasági termelők típusa (valamennyi állandó gyepterülettel rendelkező mezőgazdasági termelő) 307
3.10.1.1.5 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése 308
3.10.1.2 2. sz. GAEC: A vizes élőhelyek és a tőzegláp védelme 308
3.10.1.2.1 A mezőgazdasági gyakorlat összefoglalása 308
3.10.1.2.2 A GAEC alkalmazásának éve 308
3.10.1.2.3 Területi hatály és kijelölt terület 309
3.10.1.2.4 Az érintett mezőgazdasági termelők típusai 309
3.10.1.2.5 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése 309
3.10.1.2.6 Indication of the requirements for which payments will be provided, if any 309
3.10.1.3 3. sz. GAEC: A tarlóégetés tilalma, kivéve növényegészségügyi okokból 309
3.10.1.3.1 A mezőgazdasági gyakorlat összefoglalása 309
3.10.1.3.2 Területi hatály 309
3.10.1.3.3 Az érintett mezőgazdasági termelők típusai 309
3.10.1.3.4 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése 309
3.10.2 Fő téma: Víz 310

3.10.2.1 4. sz. GAEC: A vízfolyások mentén védelmi sávok kialakítása 310
3.10.2.1.1 A mezőgazdasági gyakorlat összefoglalása....310
3.10.2.1.2. A védelmi sávok minimális szélessége [m]....310
3.10.2.1.3 Területi hatály, beleértve a vízfolyások meghatározását....310
3.10.2.1.4 Az érintett mezőgazdasági termelők típusai....310
3.10.2.1.5 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése....310
3.10.3 Fő téma: talaj (védelem és minőség) 310
3.10.3.1 5. sz. GAEC: A talajromlás és a talajerózió kockázatát csökkentő talajművelés, ideértve a lejtők dőlésszögének figyelembevételét is 310
3.10.3.1.1 A mezőgazdasági gyakorlat összefoglalása....310
3.10.3.1.2 Területi hatály (beleértve az erózió által veszélyeztetett területeket és a lejtők dőlésszögét) 311
3.10.3.1.3 Az érintett mezőgazdasági termelők típusai....311
3.10.3.1.4 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése....311
3.10.3.2 6. sz. GAEC: Minimálisan megkövetelt talajborítás a fedetlen talaj elkerülésére a legérzékenyebb időszak(ok)ban 311
3.10.3.2.1 A mezőgazdasági gyakorlat összefoglalása (az érintett időszakot is beleértve) 311
3.10.3.2.2 Területi hatály....311
3.10.3.2.3 Az érintett mezőgazdasági termelők típusai....311
3.10.3.2.4 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése....311
3.10.3.3 7. sz. GAEC: Vetésforgó a szántóterületeken, kivéve a víz alatt fekvő növényeket....312
3.10.3.3.1 A vetésforgóval kapcsolatos gazdálkodási gyakorlatok összefoglalása....312
3.10.3.3.2 A növénytermesztés diverzifikálásához kapcsolódó gazdálkodási gyakorlatok összefoglalása 314
3.10.3.3.3 Területi hatály....314
3.10.3.3.4 Az érintett mezőgazdasági termelők típusai....314
3.10.3.3.5 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése (különösen ha a tagállam a növénytermesztés diverzifikálása mellett döntött)....314
3.10.4 Fő téma: Biológiai sokféleség és táj (védelem és minőség)....314
3.10.4.1., A 8. GAEC-előírás: A tájképi elemek megőrzése. A sövények és fák kivágásának tilalma a madarak költési és fiókanevelési időszakában. Lehetőségként intézkedések az invazív növényfajok elkerülésére....314
3.10.4.1.1 A mezőgazdasági gyakorlat összefoglalása....314
3.10.4.1.2 Területi hatály (a minimális arányra vonatkozó előírás tekintetében alkalmazandó) 320
3.10.4.1.3. Az érintett mezőgazdasági termelők típusai....320
3.10.4.1.4 A gyakorlat/előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése....320
3.10.4.2 9. sz. GAEC: Környezeti szempontból érzékeny állandó gyepterületként megjelölt gyepterületek átállításának vagy felszántásának tilalma a Natura 2000 területeken....320
3.10.4.2.1 A mezőgazdasági gyakorlat összefoglalása....320
3.10.4.2.2 Területi hatály....320
3.10.4.2.3 Az érintett mezőgazdasági termelők típusai....320
3.10.4.2.4 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése....320
3.10.4.2.5 Indication of the requirements for which payments will be provided, if any....320
3.10.5. Kiegészítő GAEC-előírás (adott esetben)....320
4. Több beavatkozáshoz is tartozó közös elemek....321
4.1. Fogalommeghatározások és minimumkövetelmények....321
4.1.1. Mezőgazdasági tevékenység....321
4.1.1.1. A termelés meghatározása....321
4.1.1.2. A mezőgazdasági terület fenntartásának meghatározása....321
4.1.1.2.1. Karbantartási kritériumok a szántóterületen....321
4.1.1.2.2. Karbantartási kritériumok az állandó kultúrákban 322
4.1.1.2.3. Karbantartási kritériumok az állandó gyepterületen....322
4.1.2. Mezőgazdasági terület....323

4.1.2.1 Az agrárerdészeti rendszer elemei, amennyiben azokaz a mezőgazdasági területen alakították ki és/vagy tartják fenn....323
4.1.2.1.1. Agrárerdészeti rendszerek elemei a szántóterületeken....323
4.1.2.1.2. Az agrárerdészeti rendszerek elemei az állandó kultúrákban....323
4.1.2.1.3. Agrárerdészeti rendszerek elemei az állandó gyepterületeken....323
4.1.2.2 Szántóterület....324
4.1.2.2.1 A szántóterület meghatározására vonatkozó egyéb megjegyzések....324
4.1.2.3 Állandó kultúrák....324
4.1.2.3.1 A faiskolák meghatározása....324
4.1.2.3.2 A rövid vágásfordulójú, fás szárú energetikai ültetvény meghatározása....324
4.1.2.3.3 Az állandó kultúra meghatározására vonatkozó egyéb megjegyzések....324
4.1.2.4 Állandó gyepterület....325
4.1.2.4.1 A gyep és az egyéb egynyári takarmánynövények meghatározása....325
4.1.2.4.2 Határozat a felszántás kritériumnak az állandó gyepterületként besorolt területekhez kapcsolódó használatáról....325
4.1.2.4.3 Határozat a talajművelés kritériumnak az állandó gyepterületként besorolt területekhez kapcsolódó használatáról....325
4.1.2.4.4. Határozat a különböző fűfélékkel való újravetésre vonatkozó kritériumnak az állandó gyepterületként besorolt területekhez kapcsolódó használatáról....325
4.1.2.4.5 Határozat az egyéb, takarmányként szolgáló fajok (például cserjék és/vagy bokrok) támogathatóként való beszámításáról azzal a feltétellel, hogy a gyepnek és az egyéb egynyári takarmánynövényeknek kell túlsúlyban maradnia....325
4.1.2.4.6 Határozat az olyan egyéb, legeltetés céljára alkalmas és/vagy takarmányként szolgáló fajok (például cserjék és/vagy bokrok) támogathatóként való beszámításáról az olyan legelőterületek tekintetében, ahol a gyep és az egyéb egynyári takarmánynövények hagyományosan nincsenek túlsúlyban....325
4.1.2.4.7 The minimum period during which the land used to grow grasses or other herbaceous forage has not been included in the crop rotation of the holding....326
4.1.2.4.8 Decision not to classify into permanent grassland arable land used to grow grasses or other herbaceous forage, which was classified as arable lands on 1 January 2026 and has not been ploughed, or tilled, or reseeded with different grasses for a period referred to in section 4.1.2.4.7 or longer....326
4.1.2.4.9 Other comments relating to the definition of permanent grassland....326
4.1.2.5 Az általános értelemben vett mezőgazdasági terület meghatározására vonatkozó egyéb megjegyzések....326
4.1.3. Támogatható hektár....326
4.1.3.1 A mezőgazdasági tevékenység dominanciájának megteremtésére vonatkozó kritériumok abban az esetben, ha a területet nem mezőgazdasági tevékenység folytatására is használják....326
4.1.3.2 A földterületnek a mezőgazdasági termelő számára való rendelkezésre állását biztosító kritériumok....327
4.1.3.3 Az az időszak, melynek során az adott területnek meg kell felelnie a „támogatható hektár” fogalommeghatározásának....328
4.1.3.4 Határozat az olyan területeket támogathatóként való beszámításáról, amelyeket csak minden második évben használnak mezőgazdasági tevékenység folytatására....328
4.1.3.5 Határozat az egyéb (a GAEC által nem védett) tájképi elemek támogathatóként való beszámításáról, feltéve hogy azok nincsenek túlsúlyban, és nem akadályozzák jelentősen a mezőgazdasági tevékenység teljesítményét az általuk elfoglalt terület következtében....328
4.1.3.6 Határozat rögzített csökkentési együtthatók alkalmazásáról a támogathatónak minősülő terület meghatározására a szórványosan nem támogatható tájképi elemeket is tartalmazó állandó gyepterületek tekintetében....330
4.1.3.7 Határozat a korábban támogatható területek támogathatóságának fenntartásáról abban az esetben, ha már nem felelnek meg a „támogatható hektár” fogalom stratégiai tervről szóló rendelet 4. cikke (4) bekezdésének a) és b) pontja szerinti meghatározásának olyan nemzeti rendszerek használatának eredményeként, amelyek feltételei megfelelnek az I. mellékletben fel nem sorolt termékeknek a vizenyős területek művelése révén való termesztését engedélyező horizontális

rendelet 63. cikkének (2) bekezdésében említett integrált rendszer hatálya alá tartozó beavatkozásoknak, továbbá amelyek hozzájárulnak a stratégiai tervről szóló rendelet környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzéseihez 330
4.1.4 Aktív mezőgazdasági termelő 331
4.1.4.1 A minimális szintű mezőgazdasági tevékenységet végzők azonosításának kritériumai 331
4.1.4.2 Határozat a nem mezőgazdasági tevékenységek negatív jegyzékének kiegészítő eszközként való használatáról 333
4.1.4.3 Határozat a közvetlen kifizetések azon (5 000 EUR-t meg nem haladó) összegének megállapításáról, amely alatt egy mezőgazdasági termelőt minden esetben aktív mezőgazdasági termelőnek kell tekinteni 334
4.1.5. Fiatal mezőgazdasági termelő 334
4.1.5.1 Felső korhatár 334
4.1.5.2 Azon feltételek, amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy a termelő a „mezőgazdasági üzem vezetőjének" minősüljön 334
4.1.5.3 Megfelelő képzés és/vagy a szükséges készségek 334
4.1.5.4 A fiatal mezőgazdasági termelőkhöz kapcsolódó egyéb megjegyzések 335
4.1.6 Új mezőgazdasági termelő 335
4.1.6.1 Azon feltételek, amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy a termelő első alkalommal a „mezőgazdasági üzem vezetőjének minősüljön" 335
4.1.6.2 Megfelelő képzés és a szükséges készségek 335
4.1.7 A közvetlen kifizetések odaítélésének minimumkövetelményei 336
4.1.7.1 Küszöbérték 336
4.1.7.2 Magyarázat 336
4.1.8 A KAP-tervben használt egyén fogalommeghatározások 338
4.2. A közvetlen kifizetéshez kapcsolódó elemek 343
4.2.2 A közvetlen kifizetések csökkentése 343
4.2.2.1 A közvetlen kifizetések csökkentésének és/vagy maximalizálásának leírása 343
4.2.2.2 A munkaerőköltségek levonása 343
4.2.2.3. A közvetlen kifizetések csökkentésének és maximalizálásának becsült eredménye az egyes évekre vonatkozóan 343
4.2.3 Alkalmazás a jogi személyek vagy csoportok tagjai szintjén / a kapcsolódó jogi személyek csoportja szintjén (110. cikk) 343
4.2.4 Hozzájárulás a kockázatkezelési eszközökhöz 344
4.3. Technikai segítségnyújtás 344
4.3.1. Célkitűzések 344
4.3.2. A tevékenységek hatóköre és indikatív tervezése 345
4.3.3. Kedvezményezettek 346
4.3.4 Ráta 346
4.4. KAP-hálózat 346
4.4.1. A nemzeti KAP-hálózat összefoglaló áttekintése és célkitűzései, beleértve az európai innovációs partnerséget és az AKIS-en belüli ismeretáramlást támogató tevékenységeket 346
4.4.2 A nemzeti KAP-hálózat szerkezete, irányítása és üzemeltetése 348
4.5 Az EMVA és a vidéki térségekben működő egyéb uniós alapok közötti koordinációnak és hatáskör-elhatárolásnak, valamint az említett alapok egymást kiegészítő jellegének felülvizsgálata 360
4.6. Pénzügyi eszközök 368
4.6.1. A pénzügyi eszköz ismertetése 368
4.7. A vidékfejlesztési beavatkozástípusok közös elemei 369
4.7.1. A nem elszámolható beruházások listája 369
4.7.2. A „vidéki térség" fogalmának meghatározása és alkalmazhatósága 370
4.7.3 Az ágazati beavatkozások közös kiegészítő elemei, a vidékfejlesztésre irányuló beavatkozások közös kiegészítő elemei, illetve az ágazati és a vidékfejlesztésre irányuló beavatkozásokkal közös kiegészítő elemei 370
4.7.4 A vidékfejlesztési beavatkozásokra alkalmazandó hozzájárulási arány(ok) 370

Módosítás típusa

Strategic Amendment

General information on the request for strategic amendment

Impact of of the strategic amendment to the plan on achieving the specific objectives

A módosítás tartalma alapján:

Új beavatkozások:
SC31_E13_PPM_58 – Kártevők terjedésének megelőzése a borágazatban
RD69_I04_CRP_78a – Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer V. pillér: Válságtámogatás
módosított beavatkozások:
DP12_E11_CISC_16 - Anyatehéntartás támogatása
Kontextus indikátor módosítás
Forrásátcsoportosítás:
A Bizottság által jóváhagyott forrás átcsoportosítás a DP beavatkozások esetében
SC30a-b-c borágazati beavatkozások forrásátcsoportosítás
RD04a_E02_FON_73 - Mezőgazdasági termékek értéknövelése forrásátcsoportosítás
TOP-UP források rendezése

Type of strategic amendment

☑Strategic amendments introducing new interventions or deleting interventions from the CAP Strategic Plans
☑Strategic amendments that lead to changes of milestones or targets under the result indicators which are marked with 'PR' in Annex I of Regulation (EU) 2021/2115
☑Strategic amendments related to Article 17(5), Article 88(7), Articles 92 to 98, Article 103(1), (5) and (6) or Article 103a of Regulation (EU) 2021/2115
☑Strategic amendments of the target and financial plans in the CAP Strategic Plan referred to in Article 112, including amendments to the contribution from EAFRD to InvestEU referred to in Article 81, amendments to the EAFRD total contribution to each type of intervention for the entire period covered by the CAP Strategic Plan or amendments related to the EAFRD contribution rates referred to in Article 91 of Regulation (EU) 2021/2115

Further cases of requests for a strategic amendment not to be counted towards the maximum number of requests referred to in Article 119(7) of Regulation (EU) 2021/2115

☐Changes due to emergency measures necessary to address natural disasters, catastrophic events or adverse climatic events formally recognized as such by the competent national public authority, or modifications due to a significant and sudden change in the socioeconomic conditions of the Member State
☐Changes necessary following changes to Union legislation, or changes necessary following decisions of the Courts of the European Union
☐Changes following exceptional measures adopted pursuant to Articles 219, 220 or 221 of Regulation (EU) No 1308/2013
☐Changes necessary due to introduction or modification of financial instruments referred to in Article 58 of Regulation (EU) 2021/1060
☐Changes due to an automatic decommitment for the CAP Strategic Plans referred to Article 34 of Regulation (EU) 2021/2116
☐Notified amendments to which the Commission objected in accordance with Article 119(9), third subparagraph of Regulation (EU) 2021/2115

Detailed information on the individual changes contained in the request for strategic amendment

2.3.1. fejezet

An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended

módosítás indoklása lásd a csatolt excelben

Reasons that justify the strategic amendment

módosítás indoklása lásd a csatolt excelben

The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators

módosítás indoklása lásd a csatolt excelben

The impact of the strategic amendment on the financing plan

módosítás indoklása lásd a csatolt excelben

6.1 Áttekintő táblázat

An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended

A DP beavatkozásokra forrás allokálás a 2027/2028-as pénzügyi évre, (15a módosítás a 6.1 fejezetben), új beavatkozások miatti forrásátcsoportosítás

Reasons that justify the strategic amendment

A DP beavatkozásokra forrás allokálás a 2027/2028-as pénzügyi évre, (15a módosítás a 6.1 fejezetben), új beavatkozások miatti forrásátcsoportosítás

The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators

Lásd a mellékelt excel táblázatot an indikátor módosításokról.

The impact of the strategic amendment on the financing plan

A DP beavatkozásokra forrás allokálás a 2027/2028-as pénzügyi évre, (15a módosítás a 6.1 fejezetben), új beavatkozások miatti forrásátcsoportosítás

A KAP-stratégiai terv hatálya alatt nyújtott kiegészítő nemzeti finanszírozásról szóló V. melléklet

An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended

Az RD04a, Rd69 beavatkozások forrásallokációjának rendezése a V. mellékletben és az RD04a beavatkozáson

Reasons that justify the strategic amendment

új (RD69) beavatkozásra történő forrás átcsoportosítás

The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators

Az új RD69 kódú beavatkozáshoz a 2021/2115 EU rendelet 111. cikk 2. szakasza alapján R indikátor nem rendelhető. Az O indikátor értéke 1 kimenet, tekintettel arra, hogy a kedvezményezett 1 alap.

Az indikátor értékek a forrás átvezetés mértékének megfelelően csökkennek az RD04a beavatkozáson a kimeneti és eredmény indikátor esetén egyaránt. Az R.39 indikátor változását részletesebben a mellékletként feltöltött táblázat tartalmazza (Modification of R indicators). Az RD04a beavatkozáson a kimeneti értékek (O.24) a 2029-es pénzügyi éven 150-nel csökkennek.

The impact of the strategic amendment on the financing plan

Az új Rd69 kódú beavatkozás forrását az RD04a kódú beavatkozásról való forrásátvezetéssel biztosítja a

tagállam.
A forrás átvezetése az alábbi bontásban történik:

EU finanszírozás	1 000 000,00 EUR
Nemzeti Társfinanszírozás	1 325 581,40 EUR
top-up	97 277 676,60 EUR

DP beavatkozások közötti forrásallokálás

An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended

- DP01_E01_BISS_16 - A fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás
- DP02_E02_CRIS_16 - A fenntarthatóságot elősegítő, átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatás
- DP04_E03_CISB_16 - Cukorrépa termesztés támogatása
- DP05_E04_CISR_16 - Rizstermesztés támogatása
- DP06_E05_CISV_16 - Zöldségnövény termesztés támogatása
- DP07_E06_CISI_16 - Ipari zöldségnövény termesztés támogatása
- DP08_E07_CISO_16 - Ipari olajnövény termesztés támogatása
- DP09_E08_CISE_16 - Gyümölcstermesztés támogatása (Extenzív)
- DP10_E09_CISF_16 - Gyümölcstermesztés támogatása (Intenzív)
- DP11_E10_CISS_16 - Anyajuhtartás támogatása
- DP12_E11_CISC_16 - Anyatehéntartás támogatása
- DP13_E12_CISM_16 - Hízott bika támogatás
- DP14_E13_CISD_16 - Tejhasznú tehéntartás támogatása
- DP15_E14_CISG_16 - Szemes fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása
- DP16_E15_CISP_16 - Szálas fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása
- DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai program

A hatálybalépés időpontja a módosítást jóváhagyó bizottsági végrehajtási határozat Magyarországgal való közlésének időpontját követő év január elseje (2027.01.01.)

Reasons that justify the strategic amendment

A 2026/1768/EU rendelet lehetőséget ad a 2027. kérelmezési évi közvetlen támogatási keret kiigazítására. Ezzel a magyar közvetlen támogatási boríték mérete a KAP ST időszak utolsó évében is megőrizheti a pillérek közötti átcsoportosítás eredményeként kialakult, 1,347 Mrd EUR méretét.

Amennyiben Magyarország nem élne a 2027. kérelmezési évi közvetlen támogatási boríték kiigazításával, akkor az 2026-hoz képest 104 millió eurós, 7,7%-os csökkenést jelentene euróban kifejezve.

Ez különösen érzékenyen érintené ez a termeléshez kötött, célzott támogatásokat igénylő termelőket, ahol az állattenyésztési ágazatban az aszály miatti takarmányhiány is további terhet jelent, valamint a zöldség-gyümölcs ágazatot, amelyet az aszály mellett egyéb szélsőséges időjárási körülmények is sújtanak.

A kiigazítás a DP03_B01_YFS_16 Fiatal gazda támogatás kivételével minden közvetlen támogatási jogcím keretét egyaránt érinti.

Az érintett jogcímek kerete a 2026. kérelmezési évi szintre emelkedik. Reményeink szerint ez a módosítás hozzájárul a jövedelemingadozás kiegyensúlyozásához, illetve a biztonsági háló szerepének fennmaradásához

The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators

Vizsgálataink szerint sem szükséges sem kimeneti, sem pedig eredmény indikátor értéket módosítani

The impact of the strategic amendment on the financing plan

A 2027. kérelmezési évi keretek a terv jelenlegi tartalmához képest emelkednek, összesen 104 millió EUR-val

DP12_E11_CISC_16 - Anyatehéntartás támogatása

An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended

A termeléshez kötött közvetlen anyatehéntartás támogatásban résztvevő tehénállomány alakulása tekintetében a tervezés és a végrehajtás időszaka között érdemi csökkenés mutatkozik évről évre, ami a támogatás hatékonyságát jelentősen befolyásolja. Mivel a végrehajtási adatok mindezt megerősítik, szükségessé vált megvizsgálni a visszaesés mögötti okokat, egyúttal lehetséges megoldási javaslatokat tenni.

A hatálybalépés időpontja a módosítást jóváhagyó bizottsági végrehajtási határozat Magyarországgal való közlésének időpontját követő év január elseje. (2027.01.0.1.)

Reasons that justify the strategic amendment

Az intézkedés esetében a kimeneti mutató csökkentésére és ezzel összhangban a fajlagos érték minimum és maximum értékének emelésére kerül sor. Reményeink szerint a fajlagos értéksávjának elmozdítása (emelése) hozzájárulhat az állománycsökkenés megállításához, valamint a megnövekedett költségek ellensúlyozására, betöltve ezzel a biztonsági háló szerepét

The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators

A 2028-as pénzügyi év kimeneti mutatója csökken. A releváns eredménymutatók kiigazítására nincs szükség

The impact of the strategic amendment on the financing plan

A 2028-as pénzügyi év esetében fajlagos érték emelés történik, valamint a minimum és maximum értékek is kiigazításra kerülnek. A boríték mérete a közvetlen támogatási keret 2027. kérelmezési évben lehetővé váló kiigazítása miatt változik, amely horizontálisan, minden közvetlen támogatási jogcímet egyformán érint.

RD69_I04_CRP_78a – Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer V. pillér: Válságtámogatás

An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended

Az új beavatkozás következtében kiegészítésre kerül a 2. és 3. fejezete is a Tervnek.

Reasons that justify the strategic amendment

A szélsőséges időjárás már az elmúlt években is jelentős károkat okozott a mezőgazdaságban. A probléma sajnálatos módon állandósult, sőt a 2026. év vonatkozásában növekedett. Az időjárás okozta károk (aszálykár, belvízkár, felhőszakadáskár, jégesőkár, mezőgazdasági árvízkár, tavaszi fagykár, őszi fagykár, téli fagykár vagy viharkár) részleges kompenzálására **a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer I. pillére (Nemzeti agrárkár-enyhítési rendszer) kínál lehetőséget**, amelynek finanszírozása a Kárenyhítési Alapból történik. Az elmúlt évek időjárása miatt számottevően megnövekedett az Alap forrásigénye. A minisztérium megtette a szükséges intézkedéseket további források bevonására, amelynek következtében a kárenyhítési rendszer a 2024. kárenyhítési évtől kezdve a Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv (továbbiakban KAP ST) része lett. Ezen intézkedés ellenére a Kárenyhítési Alapban rendelkezésre álló összeg az elmúlt évben teljes mértékben felhasználásra került, sőt a 2025-ös károk enyhítésére jelentős többlet nemzeti forrást kellett bevonni.

A kárbejelentések aktuális állása alapján várható, hogy a 2026. évi károk kompenzálásában a Kárenyhítési Alap többletforrás biztosítása nélkül nem tud helyt állni. **A 2026. évi károk kompenzálására 2027-ben várhatóan 24,5 milliárd forint állhat rendelkezésre,** amelyből 7,2 milliárd forint a becsült termelői hozzájárulás, 7,7 milliárd forint nemzeti költségvetési támogatás (a 2027. évi költségvetés tervezése során kerül megállapításra, de nem lehet kevesebb, mint a termelői befizetés), mintegy 9,6 milliárd forint KAP ST támogatás (a ténylegesen lehívható összeg mértéke a termelői hozzájárulás összegétől, valamint a

nemzeti kiegészítés mértékétől függ).

A károk bejelentése még folyamatban van, azonban már most látható, hogy – leginkább a tavaszi fagy és az aszály miatt - **a károk mértéke jelentősen meg fogja haladni a korábbi éveket, még az eddig kiemelkedőnek tartott 2022. évit is.** A tavaszi fagy károk bejelentése már lezárult, mintegy 65.000 hektárra érkezett bejelentés, ami az elmúlt 5 év egyik legmagasabb számadata. Az aszálykárok bejelentése 2026. szeptember 30-ig lehetséges. Sajnos már az eddig bejelentett károk (összesen kb. 740.000 hektárra) is meghaladják időarányosan a 2022. évi adatokat, úgy, hogy a tavaszi vetésű kultúrák vonatkozásában még további jelentős mértékű bejelentésekkel számolhatunk..

A megnövekedett kárenyhítési igények miatt Magyarország az új krízistámogatást (crisis payment) tervezi bevezetni, melynek forrása a kárenyhítő juttatások arányos csökkentésének mértékét hivatott mérsékelni .

The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators

Az új beavatkozáshoz a 2021/2115 EU rendelet 111. cikk 2. szakasza alapján R indikátor nem rendelhető. Az O indikátor értéke 1 kimenet, tekintettel arra, hogy a kedvezményezett 1 alap.

Az indikátor értékek a forrás átvezetés mértékének megfelelően csökkennek az RD04a beavatkozáson a kimeneti és eredmény indikátor esetén egyaránt. Az R.39 indikátor változását részletesebben a mellékletként feltöltött táblázat tartalmazza (Modification of R indicators). Az RD04a beavatkozáson a kimeneti értékek (O.24) a 2029-es pénzügyi éven 150-nel csökkennek.

The impact of the strategic amendment on the financing plan

A beavatkozás forrását az RD04a kódú beavatkozásról való forrásátvezetéssel biztosítja a tagállam.

A forrás átvezetése az alábbi bontásban történik:

EU finanszírozás	1 000 000,00 EUR
Nemzeti Társfinanszírozás	1 325 581,40 EUR
top-up	97 277 676,60 EUR

SC30a-b-c borágazati beavatkozások forrásátcsoportosítás

An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended

Magyarország alkalmazza az (EU) 2021/2115 európai parlamenti és tanácsi rendelet 58. cikk n) pontja szerinti új beavatkozástípust a szőlő aranyszínű sárgaság szőlőbetegség terjedésének hatékony és összehangolt megelőzése érdekében. A szőlőbetegség elleni védekezés kizárólag hatósági intézkedésekkel nem valósítható meg, ezért elengedhetetlen a gazdálkodók aktív bevonása és a megelőzést szolgáló közösségi fellépés erősítése.

A szőlőbetegség terjedésének megakadályozása csak összehangolt monitoring- és védekezési rendszer működtetésével biztosítható. Kiemelt jelentőségű a károsító fitoplazma és a terjesztő rovar folyamatos nyomon követése, a termelők időben történő tájékoztatása, valamint a növényvédelmi beavatkozások összehangolása, mivel a nem egy időben végrehajtott védekezés jelentősen csökkenti annak eredményességét.

Az új beavatkozástípus finanszírozásának biztosításához a forrást az SC30a, SC30b és SC30c beavatkozásokról emeljük át.

A Magyar Államkincstárral történt egyeztetés alapján 2026-ban a tervezett kifizetések a szőlőültetvények szerkezetátalakításához és átállításához igényelhető támogatás, a borászati gépbeszerzés, a borászati termékekkel kapcsolatos tájékoztatási és promóciós tevékenységek, illetve a borászati melléktermékek lepárlással történő kivonásának támogatása intézkedések esetében nagy százalékban teljesülni fognak és kimerítik a rendelkezésre álló keretet. Az SC30abc intézkedések tekintetében nem számítunk a forrás kimerülésére, ezért itt van egyedül lehetőség forrás átcsoportosítására

Hatálybalépés időpontja a módosítást benyújtásának napja (2026.08.31.).

Reasons that justify the strategic amendment

Új beavatkozás kerül bevezetésre a KAP ST-be, mely megteremti a szőlő aranyszínű sárgaság

szőlőbetegség terjedésének hatékony és összehangolt megelőzését. Az új beavatkozás finanszírozásához a forrás az SC30a, SC30b és SC30c beavatkozások 2027-es PÜ éveiről emeljük át

The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators

A módosítás nincs hatással a kimeneti indikátorokra. Mindhárom esetben marad az O indikátor értéke 1 kimenet.

Az SC30b és SC30c beavatkozásnak nincs R indikátor, így az R indikátorokra ezekben az esetekben nincs hatással a módosítás.

Az RD30a beavatkozáson a forrás csökkentése nincs hatással az eredmény indikátorra. A tervezett R indikátor értéket a forrásátvezetés mellett is fenntartjuk, ugyanis forrás csökkenésével nem a tanácsadással elért személyek száma csökken, hanem a tevékenység intenzitása (alkalmak száma).

The impact of the strategic amendment on the financing plan

Az új beavatkozásra összesen 2.000.000 EUR kerül átvezetésre az SC30a, SC30b és SC30b beavatkozásokról az alábbi bontásban:
SC30a: -700.000 EUR
SC30b: -700.000 EUR
SC30c: -600.000 EUR

SC31_E13_PPM_58 – Kártevők terjedésének megelőzése a borágazatban

An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended

Magyarország alkalmazza az (EU) 2021/2115 európai parlamenti és tanácsi rendelet 58. cikk n) pontja szerinti új beavatkozástípust a szőlő aranyszínű sárgaság szőlőbetegség terjedésének hatékony és összehangolt megelőzése érdekében. A szőlőbetegség elleni védekezés kizárólag hatósági intézkedésekkel nem valósítható meg, ezért elengedhetetlen a gazdálkodók aktív bevonása és a megelőzést szolgáló közösségi fellépés erősítése.

A szőlőbetegség terjedésének megakadályozása csak összehangolt monitoring- és védekezési rendszer működtetésével biztosítható. Kiemelt jelentőségű a károsító fitoplazma és a terjesztő rovar folyamatos nyomon követése, a termelők időben történő tájékoztatása, valamint a növényvédelmi beavatkozások összehangolása, mivel a nem egy időben végrehajtott védekezés jelentősen csökkenti annak eredményességét.

Az új beavatkozástípus célja a monitoring, a diagnosztika, a kommunikáció, a képzés és a kutatás támogatása annak érdekében, hogy javuljon a fertőzés korai felismerése, a védekezési tevékenységek összehangolása, valamint a szőlőtermelők felkészültsége és együttműködése. A kutatási tevékenységek hozzájárulnak a költséghatékonyabb és környezetkímélőbb védekezési módszerek kidolgozásához.

A beavatkozás megvalósítása elősegíti a szőlő aranyszínű sárgaság terjedésének visszaszorítását, ezáltal hozzájárul a hazai szőlő- és borágazat hosszú távú fenntarthatóságának, versenyképességének és növényegészségügyi biztonságának megőrzéséhez.
Hatálybalépés időpontja a módosítást benyújtásának napja (2026.08.31.).

Reasons that justify the strategic amendment

Új beavatkozás kerül bevezetésre a KAP ST-be, mely megteremti a szőlő aranyszínű sárgaság szőlőbetegség terjedésének hatékony és összehangolt megelőzését

The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators

Az új beavatkozásnak 1 mérhető kimenete lesz, így az O.36 érték 1 kimenettel növekszik.
Az új beavatkozás alapján támogatható tevékenységgel 2000 termelő elérésére számítunk, így a

beavatkozáshoz kapcsolódó R.1 indikátor értéke 2000.

Az RD30a beavatkozáson a forrás csökkentése nincs hatással az eredmény indikátorra. A tervezett R indikátor értéket a forrásátvezetés mellett is fenntartjuk, ugyanis forrás csökkenésével nem a tanácsadással elért személyek száma csökken, hanem a tevékenység intenzitása (alkalmak száma).

Összességében a módosítás hatására 2000 fővel növekszik az R.1 értéke.

The impact of the strategic amendment on the financing plan

Az új beavatkozásra összesen 2.000.000 EUR kerül átvezetésre az SC30a, SC30b és SC30b beavatkozásokról az alábbi bontásban:

SC30a: -700.000 EUR

SC30b: -700.000 EUR

SC30c: -600.000 EUR

Technikai javítás

An indication of the part of the CAP Strategic Plan that is amended

A Bizottság által korábban elfogadásra került.

A KAP ST 8.1 verzióban az RD30 beavatkozásról TOP-UP forrás (10.000.000 EUR) került átcsoportosításra az RD19a beavatkozásra, melynek hatására 7.000 állategységgel csökkent a FY2027-es mérföldkőértéke (éves indikátor).

A módosítás tévesen csak az R.44 indikátornál került átvezetésre, ezért az R.13 módosítása csak technikai javításként szerepel. A forráscsökkenés módosítja a az FY2027 mérföldkőértéket, de az indikátor célérték változatlan marad.

A kontextusindikátor módosítás nem módosítja az indikátor célértéket.

Reasons that justify the strategic amendment

A Bizottság által korábban elfogadásra került.

A KAP ST 8.1 verzióban az RD30 beavatkozásról TOP-UP forrás (10.000.000 EUR) került átcsoportosításra az RD19a beavatkozásra, melynek hatására 7.000 állategységgel csökkent a FY2027-es mérföldkőértéke (éves indikátor).

A módosítás tévesen csak az R.44 indikátornál került átvezetésre, ezért az R.13 módosítása csak technikai javításként szerepel. A forráscsökkenés módosítja a az FY2027 mérföldkőértéket, de az indikátor célérték változatlan marad.

A kontextusindikátor módosítás nem módosítja az indikátor célértéket.

The impact of the strategic amendment on milestones, targets and indicators

A Bizottság által korábban elfogadásra került.

A KAP ST 8.1 verzióban az RD30 beavatkozásról TOP-UP forrás (10.000.000 EUR) került átcsoportosításra az RD19a beavatkozásra, melynek hatására 7.000 állategységgel csökkent a FY2027-es mérföldkőértéke (éves indikátor).

A módosítás tévesen csak az R.44 indikátornál került átvezetésre, ezért az R.13 módosítása csak technikai javításként szerepel. A forráscsökkenés módosítja a az FY2027 mérföldkőértéket, de az indikátor célérték változatlan marad.

A kontextusindikátor módosítás nem módosítja az indikátor célértéket.

The impact of the strategic amendment on the financing plan

A Bizottság által korábban elfogadásra került.

A KAP ST 8.1 verzióban az RD30 beavatkozásról TOP-UP forrás (10.000.000 EUR) került átcsoportosításra az RD19a beavatkozásra, melynek hatására 7.000 állategységgel csökkent a FY2027-es mérföldkőértéke (éves indikátor).

A módosítás tévesen csak az R.44 indikátornál került átvezetésre, ezért az R.13 módosítása csak technikai javításként szerepel. A forráscsökkenés módosítja a az FY2027 mérföldkőértéket, de az indikátor célérték változatlan marad.

A kontextusindikátor módosítás nem módosítja az indikátor célértéket.

A monitoringbizottsággal való konzultáció (az (EU) 2021/2115) rendelet 124. cikke (4) bekezdésének d) pontja)

Dátum

2026. aug. 27.

A monitoringbizottság véleménye

A Monitoring Bizottság a módosítás tartalmát megismerte. Azzal egyetértett és elfogadta.
A Monitoring Bizottság kérdései adott válaszok feltöltésre kerültek.
Technikai javításhoz kapcsolódóan kiegészítő Monitoring Bizottsági véleményezésre került sor a módosítás hatálybalépését illetően, melynek tartalmával a az MB egyetértett és elfogadta.

Where applicable, notified other amendments than strategic amendments in accordance with Article 119(9), first subparagraph of Regulation (EU) 2021/2115

DP14_E13_CISD_16 - Tejhasznú tehéntartás támogatása_Notifikáció

Version - Status

1.1 - Closed by EC

Amendment description with indication

Tejhasznú tehéntartás támogatás jogcím esetén (tagállami kód: DP14_E13_CISD_16) a specifikus jogosultsági feltételek esetében a (2) bekezdésében jelölt március 31-i fordulónapot a támogatási kérelem benyújtási évének február 28-i napjára való módosítását kezdeményezzük az alábbiak szerint.

Specifikus jogosultsági feltételek:

(1) Tejhasznú tehéntartás támogatásra az a mezőgazdasági termelő jogosult, aki vagy amely
a) nőivarú, legalább egyszer ellett szarvasmarhát tart, **amely a támogatási kérelem benyújtási évének március 31-ig betölti a huszonhárom hónapos kort,**
b) gondoskodik a tenyészetében lévő állatállományának a Szarvasmarha ENAR rendelet szerinti jelöléséről és nyilvántartásáról, és
c) a kérelmezett állatállományát a támogatási kérelem benyújtásának időpontjában gümőkor-, brucellózis- és leukózismentes tenyészetben tartja.

(2) Támogatás azon (1) bekezdés a) pontjában foglaltaknak megfelelő tejhasznú tehenek után igényelhető, amelyek a tárgyév **február 28-án** a mezőgazdasági termelő tenyészetében találhatóak, de nem a tárgyév **február 28-án** kerültek a mezőgazdasági termelő tenyészetébe, és
• hivatalos tejtermelés-ellenőrzés alatt állnak vagy
• az ENAR-nyilvántartásban tej- és kettőshasznú fajtakódon nyilvántartott tejhasznú tehenek vagy
• Azon egyedek jogosultak tejhasznú tehéntartás támogatásra, amelyek a 2015. kérelmezési évtől kezdődően csak és kizárólag tejhasznú tehéntartás támogatásban részesültek/voltak jogosultak.

Justification and expected effects

Magyarországon 2025. év végétől tejpiaci válság tapasztalható, amely – többek között a 2025. év elején kitört ragadós száj- és körömfájás piaci utóhatásai okán – abban nyilvánul meg, hogy a tejtermelő gazdaságok egy része nem rendelkezik 2026. évre szerződéssel tejfeldolgozó vállalkozásokkal. Ezen gazdaságok által megtermelt tej nem vagy csak igen nyomott áron értékesíthető a termelés fedezeti pontja

alatti átvételi árral. A korábban megkötött tejfelvásárlási szerződésekben nem tükröződnek a világpiaci trendek. A korábbi, rendkívül magas, 200 Ft/l körüli termelői ár azt eredményezte, hogy a termelők minden lehetséges módon bővítették a termelésüket, így a megtermelt tej mennyisége nagyságrendileg 15%-kal meghaladja a korábbi évekét. A tejfeldolgozók a szerződés szerinti áron vásárolták és vásárolják fel a tejet a termelőktől, azonban a termelési szerződések megújítása nehezen halad a feldolgozók likviditási problémái, a RSZKF miatt felhalmozódott eladatlan készletek illetve a tej spot piaci árának drasztikus csökkenése miatt.

Eddigi gyakorlat alapján a kérelmezők – alkalmazkodva a március 31-i fordulónaphoz – az intézkedés feltételeinek megfelelő, de selejtezésre szánt teheneket a kérelmezési év március 31-ig állományukban tartották, kikerültetésüket április 1-e utáni időpontban ügyintézték. A fordulónap február 28-ra való módosításával a 2026. évi kérelmezési évben a kérelmezők tartási/takarmányozási és egyéb, a tehenek létfenttartási költségeinek enyhítésére szolgálna, mivel egy hónappal rövidebb lehetne azon tartási időszak, amely a módosítandó fordulónapig tart, ezzel is segítve a tejfelvásárlási árban jelentkező, a termelők számára negatív eseményeket.

A módosítás az intézkedés feltételrendszerét nem módosítja, a jóváhagyott rendszer működne tovább, csupán a jelzett dátum kerülne korábbra. A kérelmezett tehénlétszámban változást nem okoz. A módosítás sem a kimeneti, sem pedig az eredményindikátorokat nem érinti, ezáltal a pénzügyi táblát sem érinti.

Fontos kiemelni, hogy a módosítás csak a tenyészetben tartás fordulónapját hozza előre. Az ellési és életkori feltétel változatlanul a március 31-i időponthoz kötve marad. Ennek következtében az egyes állatok jogosultsága a következőképpen alakul:

- Idősebb állatok: Ezen egyedek már február 28-án teljesítik azt a feltételt, hogy volt ellésük, illetve betöltötték a 23 hónapos kort. Ennek megfelelően selejtezésük elkezdődhet február 28. után.
- Fiatalabb állatok: ezen állatok nem biztos, hogy az ellési és életkori feltételeknek már február 28-án megfelelnek, ami hátrányosan érinthette volna őket. De mivel az életkorra és az ellésre vonatkozó feltétel nem változik, ezeknek ugyanúgy március 31-ig kell megfelelni, mint a korábbi kérelmezési években.

Ezzel biztosítható, hogy egyetlen olyan állat sem lesz, amely a dátum módosítása következtében elveszítené a támogatási jogosultságát.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

A kezdeményezett módosítás egy már meglévő intézkedést érint, a beavatkozás KAP Stratégiai Tervben meghatározott célkitűzéseit, eredménymutatóit nem befolyásolja, emellett a pénzügyi tervet sem módosítja.

GAEC standards 1 and 4 justification

N/A

Application dates of amendments

2026. jan. 21.

Budget codes impact

Fruit and vegetables allocations impact

Objected by EC

Nem

RD44_R03_POG_77 - Termelői csoportok, termelői szervezetek támogatása Notifikáció

Version - Status

2.0 - Closed by EC

Amendment description with indication

Az 5. és 8. fejezetben tévesen került rögzítésre, hogy a beavatkozás állami támogatási szabályok alá esik, ezért törölni szükséges az 5., valamint a 8. fejezet kapcsolódó részeit

Justification and expected effects

A beavatkozás alapján elkészült pályázati kiírás úgy kerül meghirdetésre, hogy annak keretében kizárólag, az EUMSZ 42. cikkének hatálya alá tartozó mezőgazdasági termékek termelését és kereskedelmét érintő tevékenységek támogathatók, így az annak keretében nyújtott támogatás nem minősül az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdés szerinti állami támogatásnak, ezért az állami támogatási szabályok alkalmazása nem szükséges

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

A vonatkozó állami támogatási szabályok megjelölésének és leírásának változtatása nem eredményezi a célértékek, mérföldkövek, vagy a beavatkozás pénzügyi hátterének módosítását. Továbbá a módosítás nem jár új beavatkozás bevezetésével és nem kapcsolódik a 2021/2115 (EU) rendelet 17. cikkének (5) bekezdéséhez, a 88. cikk (7) bekezdéséhez, a 92–98. cikkek vagy a 103. cikk (1), (5) és (6) bekezdéseihez

GAEC standards 1 and 4 justification

N/A

Application dates of amendments

2026. febr. 17.

Budget codes impact

Fruit and vegetables allocations impact

Objected by EC

Nem

feltételesség notifikáció

Version - Status

3.1 - Closed by EC

Amendment description with indication

Az Uniós jogszabályok következében történő módosítások, valamint a 7.4 fejezet aktualizálása

Justification and expected effects

Az Uniós jogszabályok következében történő módosítások, valamint a 7.4 fejezet aktualizálása

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Az Uniós jogszabályok következében történő módosítások, valamint a 7.4 fejezet aktualizálása nem eredményezi a célértékek, mérföldkövek, vagy a beavatkozás pénzügyi hátterének módosítását. Továbbá a módosítás nem jár új beavatkozás bevezetésével és nem kapcsolódik a 2021/2115 (EU) rendelet 17. cikkének (5) bekezdéséhez, a 88. cikk (7) bekezdéséhez, a 92–98. cikkek vagy a 103. cikk (1), (5) és (6) bekezdéseihez.

GAEC standards 1 and 4 justification

Az Uniós jogszabályok következében történő módosítások, valamint a 7.4 fejezet aktualizálása nem eredményezi a célértékek, mérföldkövek, vagy a beavatkozás pénzügyi hátterének módosítását. Továbbá a módosítás nem jár új beavatkozás bevezetésével és nem kapcsolódik a 2021/2115 (EU) rendelet 17. cikkének (5) bekezdéséhez, a 88. cikk (7) bekezdéséhez, a 92–98. cikkek vagy a 103. cikk (1), (5) és (6) bekezdéseihez.

Application dates of amendments

2026. febr. 25.

Budget codes impact

Nem
Fruit and vegetables allocations impact
Nem
Objected by EC
Nem

RD30 notifikáció

Version - Status
3.1 - Closed by EC
Amendment description with indication

A 9. fejezetben a szerződések időtartama – 5 évről „legfeljebb 5 évre” módosul

Justification and expected effects

Az Európai Unióban termelt tej értékesítése a 2025. évben kialakult geopolitikai helyzet miatt nehezítetté vált, mivel az eddig keleti piacokra történő tej és tejtermékek értékesítése jelentősen visszaesett, amelynek következtében nagyon sok tejtermelő gazdaság a működésképtelenség határára került. Több tejtermelő gazdaság jelezte, hogy a likviditási gondjaik enyhítése érdekében vállalnák a szigorúbb állatjóléti előírásoknak való megfelelést, amennyiben lenne lehetőségük csatlakozni az intézkedéshez. Az „RD30_G13_AWC_70” beavatkozás alapján kiírt „ KAP-RD30-1-24 Állatjóléti támogatás a tejtermelő szarvasmarha ágazatban” megnevezésű pályázati felhívás 2024.12.13-án jelent meg, az 5 éves kötelezettségvállalási időszak 2025. január 1. napjától 2029. december 31. napjáig tart. A fentiekben hivatkozott okok miatt az Irányító Hatóság 2026. július 1. napjától újabb, 3,5 éves kötelezettségvállalási időszakkal bíró pályázati felhívás meghirdetését tervezi. A tagállam ezért – az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/2115 rendelet 70. cikk (6) bekezdésének b) pontjában foglalt lehetőséggel élve – a beavatkozás kötelezettségvállalási időszakát legfeljebb 5 évben kívánja meghatározni: a 2024-ben meghirdetett felhívás kötelezettségvállalási időszaka továbbra is 5 év lenne, a 2026-ban meghirdetésre kerülő felhívás pedig 3,5 éves kötelezettségvállalási időszakkal kerülne meghirdetésre. Ezáltal a két felhívás összehangolása is megtörténik, továbbá biztosítható, hogy a 2024-ben meghirdetett és a 2026-ban meghirdetésre kerülő felhívások egységesen, 2029. december 31. napján záruljanak

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Az új felhívás meghirdetésével jelentős mértékű növekedésre nem számítunk a kedvezményezettek száma terén. A marginális mérték miatt indikátor érték módosítást nem tartunk szükségesnek. Összességében a módosítás nem eredményezi a célértékek, mérföldkövek, vagy a beavatkozás pénzügyi hátterének módosítását. Továbbá a módosítás nem jár új beavatkozás bevezetésével és nem kapcsolódik a 2021/2115 (EU) rendelet 17. cikkének (5) bekezdéséhez, a 88. cikk (7) bekezdéséhez, a 92–98. cikkek vagy a 103. cikk (1), (5) és (6) bekezdéseihez

GAEC standards 1 and 4 justification

N/A

Application dates of amendments
2026. febr. 25.
Budget codes impact
Nem
Fruit and vegetables allocations impact
Nem
Objected by EC
Nem

Állandó gyep fogalom 2026-os alkalmazása

Version - Status

4.0 - Withdrawn (on MS request)

Amendment description with indication

4.1.2.4.7 és 4.1.2.4.8

The land to be classified as permanent grassland - the minimum period during which the land used to grow grasses or other herbaceous forage has not been included in the crop rotation of the holding: **5 years**

Arable land used to grow grasses or other herbaceous forage, which was classified as arable lands on 1 January 2026 and has not been ploughed, or tilled, or reseeded with different grasses for a period referred to in the above point – not to be classified into permanent grassland: **No** .

Justification and expected effects

A tagállamoknak nyilatkozni kell az Omnibus rendelet által módosított SPR 119. cikk (9) bekezdése, valamint az (EU) 2021/2289 rendelet I. mellékletének 4.1. szakasza b) pontja második albekezdésének iv) pontja alapján, melyet az (EU) 2026/163 rendelet I. melléklete módosított.

Nincs várható hatás, mivel Magyarország a 2023 óta működtetett fogalomrendszert viszi tovább.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Az Omnibus rendelet által módosított SPR 119. cikkének (2) bekezdése szerint a tagállamok KAP stratégiai terveinek „nem stratégiai” módosításának minősül az állandó gyepterület fogalmával kapcsolatos módosítás.

GAEC standards 1 and 4 justification

N/A

Application dates of amendments

2026. jan. 1.

Budget codes impact

Nem

Fruit and vegetables allocations impact

Nem

Objected by EC

RD11, RD16 , TOP_UP, 2.3. fejezet

Version - Status

5.0 - Closed by EC

Amendment description with indication

Az RD11 beavatkozás kiegészítő Nemzeti finanszírozása (top-up) 41 006 289,31 EUR összeggel csökkentésre kerül, mely összegből 13 333 333,34 EUR az RD14 beavatkozásra, 27 672 955,97 EUR pedig az RD16 beavatkozásra kerül,

Kizárólag nemzeti kiegészítő forrást érint az átcsoportosítás, a tásfinanszírozási arány és az EMVA forrás nem sérül.

Növekszik az RD16 beavatkozás kimeneti (O) indikátor értéke. Ahogyan a KAP ST számos más beavatkozása estén is, az RD16 beavatkozásnál is kizárólag az O indikátor értékek növekedése kerül feltűntetésre a 13. fejezetben. Kiegészítő nemzeti finanszírozás esetén nem szükséges egységösszeget meghatározni. Az RD11 esetén csökken a kimeneti mutató értéke. Az RD14 beavatkozás esetén a kimeneti mutató nem változik, mert ugyan az az egy alap részesül a támogatásból

Justification and expected effects

Az agrárkár-enyhítési rendszer több mint 70 ezres tagsággal működik és nyújt rendszeresen segítséget a legnagyobb kihívások idején is. Azonban azt is látni kell, hogy az aszály valamint a tavaszi fagy rendszeresen olyan mértékű károkat tud okozni a mezőgazdasági termésben, amely a Kárenyhítési Alapban addig összegyűlt forrás teljes mértékű felhasználásával jár. Ez történt a 2022-es és a 2025-ös kárenyhítési év kapcsán is, mely többletforrás bevonását is szükségessé tette. Az egyre gyakrabban ismétlődő nagy kiterjedésű károk okán az Alap nem tud kellő tartalékot felhalmozni a későbbi évek veszteségeinek kompenzálására, miközben ez a legszélesebb termelői körben alkalmazott kockázatkezelési eszköz.

A beavatkozás kapcsán a pályázati felhívás alapján a művelet végrehajtására nyitva álló időszak 2024. december 1. napja és 2027. március 31. napja közötti időszak, azzal, hogy a művelet pénzügyi befejezésesének a 2026. kárenyhítési évhez kapcsolódó kárenyhítő juttatások kifizetése érdekében, 2027. február 28. napjáig benyújtott kifizetési kérelem benyújtásának napja minősül. A beavatkozás jelenlegi teljes forrása ~84 millió EUR, melyből már lehívásra került a 2024. évi kárenyhítési igények 2025. évben történő kifizetéséhez 24,4 millió EUR, valamint a 2025. kárenyhítési igények 2026. évi kifizetéséhez további 24,2 millió EUR. Ezen forrás terhére még biztosítható a 2026. kárenyhítési igény 2027. évi kifizetése, mely az előző évekhez hasonlóan mintegy 24,1 millió EUR lehívásával valósulhat meg.

Azonban a 2027. évi kárenyhítési igény 2028. évi kifizetésére már nem áll rendelkezésre elegendő forrás. Mindezek tükrében a pénzügyi táblában tervezett összegből fel nem használt mintegy 11,3 millió EUR-t szükséges kiegészíteni további 13,3 millió EUR-val, annak érdekében, hogy az Alap forrásainak bevételei közé betervezhető legyen mintegy 24,6 millió EUR KAP ST forrás. A termelői hozzájárulás pontos összegét, mely az alapban felhasználható forrás 30%-át adja, ilyen időtávlatból nem lehet meghatározni. A 24,6 millió EUR összeg becsléseink szerint elegendő a 2027-es kárenyhítési igények fedezésére.

RD16:

A beavatkozás pályázati felhívása a 2024-2027. évekre hirdette meg a támogatást. A művelet végrehajtására 2024. január 1. és 2027. december 31 közötti időszakban, naptári évenként van lehetőség. Ezzel szemben a tervezett keretösszeg ~71 millió EUR, szakaszonként ~33 millió EUR, mely összegek a 2024. évi és 2025. évi biztosítások díjtámogatásának finanszírozásához felhasználásra került. A pályázati felhívásban foglaltak alapján a mezőgazdasági termelők és biztosítók is annak tudatában kezdték meg a 2026. évi biztosításkötési időszakot, hogy a biztosítási díjhoz támogatás hívható le, különös tekintettel arra, hogy a KAP Nemzeti Irányító Hatóság 24/2026. számú közleményében jóváhagyta a pályázati felhívásnak megfelelő szerződési feltételeket. A termelői öngondoskodás 2026. évben megvalósuló szinten tartásához a korábbi évekhez hasonló támogatási összeg szükséges, melyhez a jelenleg rendelkezésre álló maradék forrást ~33 millió EUR-ra szükséges kiegészíteni mintegy 28 millió EUR-val, figyelemmel arra, hogy a pénzügyi táblában tervezett összegből még ~5 millió EUR nem került felhasználásra. Ezen intézkedés kapcsán a forrás lehívására csak 2026. év végén fog sor kerülni, de a termelők a támogatási igényüket már 2026. áprilisától induló egységes kérelem benyújtó felületen tudják jelezni, amely jogvesztő.

A többlet forrás átemelése elengedhetetlen a Kockázatkezelési Rendszer további zavartalan működéséhez. A forrás az RD11 (diverzifikáció) beavatkozásról kerül leemelésre, mely alapján pályázati felhívás még nem jelent meg. Az RD11 beavatkozáson továbbra is jelentős mértékű (54 119 546,94 EUR) nemzeti kiegészítő forrás marad.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

A módosítás nem jár új beavatkozás bevezetésével, vagy meglévő beavatkozás törlésével. Az érintett beavatkozások egyike sem kapcsolódik „PR” indikátorhoz. A forrásátvezetés kizárólag a nemzeti kiegészítő finanszírozást (top-up) érinti. Az R indikátor értékek változása a mellékelt excel táblázatban látható.

GAEC standards 1 and 4 justification

N/A

Application dates of amendments

2026. ápr. 2.

Budget codes impact

Nem

Fruit and vegetables allocations impact

Nem

Objected by EC

Nem

RD42

Version - Status

5.0 - Closed by EC

Amendment description with indication

1. módosítás – 5. fejezet

A módosítás során kiegészítésre került “Az alábbi célok megvalósítására irányuló tevékenységekre, beruházásokra lehet pályázatot benyújtani” bekezdés a vízi-közmű hálózat kiépítése tevékenységgel.

Egyéb technikai módosítások, melyek nincsenek hatással a végrehajtásra.

Justification and expected effects

A módosítás oka, hogy az Irányító Hatóság a beavatkozás alapján megjelenő felhívás keretében lehetőséget kíván biztosítani vízi-közmű hálózat kiépítésére. A beavatkozás céljával összhangban került kiegészítésre az 5. fejezet. A módosítás tobább erősíti a beavatkozás célját, vagyis azt, hogy a beavatkozással olyan fejlesztések megvalósításának támogatása a cél, melyek hozzájárulnak a zártkerti életforma fenntartásához, a helyi közösségek önellátásának fokozásához.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Az új támogatható beruházási elem bevezetése nem eredményezi a célértékek, mérföldkövek, vagy a beavatkozás pénzügyi hátterének módosítását. Továbbá a módosítás nem jár új beavatkozás bevezetésével és nem kapcsolódik a 2021/2115 (EU) rendelet 17. cikkének (5) bekezdéséhez, a 88. cikk (7) bekezdéséhez, a 92–98. cikkek vagy a 103. cikk (1), (5) és (6) bekezdéseihez.

GAEC standards 1 and 4 justification

N/A

Application dates of amendments

2026. ápr. 2.

Budget codes impact

Nem

Fruit and vegetables allocations impact

Nem

Objected by EC

Nem

Kontextus indikátor módosítás KAP ST 8.1 alapján

Version - Status

6.0 - Closed by EC

Amendment description with indication

C.12-es és C.23-as kontextus indikátorok értékei a KSH és Eurostat 2023-as adatai alapján az alábbiak szerint módosulnak:

C.12 Agricultural holdings (farms): 241.000 gazdaságról 198.000 gazdaságra

C.23 Livestock units: 2.444.890 állategységről 1.936.220 állategységre

Justification and expected effects

A 2025.06.05-i GREX ülés alkalmával Lettország bemutatta, hogy a jelenlegi teljesítménymodell nem veszi figyelembe a tagállamokban zajló strukturális változásokat, és javasolta, hogy a kontextus indikátorok értékének jelentős változása esetén legyen lehetőség a KAP ST-ben a változást lekövetni, mivel a KAP ST végrehajtását nagy mértékben befolyásolja a gazdálkodók számának vagy az ország állatállományának csökkenése: **Point 3_Context indicators_GREXE_June2025.pptx**

Lettország prezentációját követően számos tagállam támogatta a javaslatot.

Ezt követően a 2025.10.03-i GREX ülés során a Bizottság bemutatta a kontextus indikátorok módosítására vonatkozó javaslatát, miszerint egyszeri lehetőséget ad a KAP ST érintett indikátorainak módosítására, a következő feltételekkel

Point 2c – Simplifications.pdf - ***3.2.3 Simplifications to reporting in the APR, follow up on GREXE July 2025*:**

Proposal:

Allow changes for both numerator and denominator in planning

Conditions to allow the change:

· Voluntary basis

· Update both numerators and denominators, in CSP2026 and APR2027 (denominator in APR is taken from CSP).

· The targets and milestones measured in % should remain globally unchanged (proportionality between numerator and denominator change) unless Member States provide sound justification for a strategic change.

· Avoiding statistical effects (lower ambition or "artificially" incremented ambition due to statistical effects): Member States should explain how potential statistical bias have been avoided.

· Update of denominator only once and based on data closest to the first year of implementation (2023)

Mivel Magyarország is érintett bizonyos kontextusindikátorok értékének jelentős csökkenésével, szeretnénk élni a módosítás lehetőségével.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Az összes gazdaságszámot mérő kontextusindikátor (C.12) **változása 8 db eredményindikátort** (ebből 2 db PR), míg az összes állategységszámot mérő kontextusindikátor (C.23) változása **4 db eredményindikátort** (ebből 3 db PR) érint. A tervezett módosítás az ambíciószintet nem módosítja, hiszen az eredményindikátor értékei nem változnak, csupán a kontextus indikátor változását követi le a számláló módosulása. Fontos rögzíteni, hogy **a százalékban meghatározott mérföldkő- és célértékek változatlanok maradnak.**

GAEC standards 1 and 4 justification

N/A

Application dates of amendments

N/A

Budget codes impact

Nem

Fruit and vegetables allocations impact

Nem

Objected by EC

Nem

1. Stratégiai nyilatkozat

A KAP Stratégiai Terv jövőképe és küldetése

Magyarország Kormánya szövetségese a vidéknek. Meggyőződésünk ugyanis, hogy Magyarország jövőbeni sikereinek egyik legfontosabb alapja, ha vidéki térségeink, városaink és falvaink is sikeresek az ott élő emberekkel együtt. A megújuló vidék, megújuló agrárium programunk a jövőjüket jelenti.

A magyar vidék jövőjének alakítása éppen ezért társadalmi, gazdasági és környezeti szempontból is alapvető fontosságú a magyar kormány számára. Célunk, hogy megújítsuk Magyarország vidéki területeinek gazdaságát és minél magasabb fokú fejlődési pályára állítsuk azt kihasználva a modern technológiák adta lehetőségeket; ott élő honfitársaink számára vonzó életkörülményeket és munkalehetőséget biztosítsunk; az európai és a magyar élelmiszerellátás biztonságát megteremtő mezőgazdasági termelést, a minőségi élelmiszerek előállítását jövedelmező és társadalmilag elismert tevékenységgé tegyük, mindezt pedig úgy, hogy közben hazánk környezeti állapotát, természeti erőforrásainak megújulását is jelentősen javítsuk. Ennélfogva a magyar Stratégiai Terv érdemben hozzájárul az Európai Zöld Megállapodás mezőgazdaságot érintő célkitűzéseinek megvalósulásához.

A vidéki Magyarország számára a mezőgazdaság, az erdőgazdaság, az élelmiszerfeldolgozás és a kapcsolódó gazdasági ágazatok gazdaságilag és környezetileg fenntartható fejlődése olyan lehetőséget jelent, amelynek révén saját erőforrásaira építve képes értéket teremteni és megélhetést biztosítani. A magyar vidéki térségek jelentős része komparatív előnyökkel, felhalmozott tudással rendelkezik a mezőgazdasághoz kapcsoló gazdasági tevékenységek tekintetében, erre érdemes és kell építeni.

Gazdasági fejlődést szolgáló szakpolitikai célok

Az agrárgazdaság alakulásának világszintű és európai folyamatait elemezve Magyarország azt a döntést hozta, hogy a KAP vidékfejlesztési támogatásainak keretében a legfontosabb fejlesztési prioritás az élelmiszeripar lesz, a mezőgazdaságban pedig egyrészt az egy hektárra vetített hozzáadott érték emelését tűzzük ki célul, másrészt a termelés költséghatékonyságának növelését célzó beruházás-támogatási struktúrát tervezünk.

A magyar Stratégiai Terv végrehajtásának eredményeként nemzetközi mércével mérve is versenyképes, erőforrás-hatékony, magas hozzáadott értéket termelő és innovatív mezőgazdaságot és élelmiszeripart kívánunk létrehozni, amely az eddigieknél ellenállóbbá válik a külső gazdasági sokkhatásokkal és a termelést közvetlenül sújtó természeti tényezőkkel szemben.

Mindennek érdekében kiszámítható és hatékony eszközökkel kívánjuk segíteni a kis- és közepes agrárgazdaságok, valamint az élelmiszeripar tudás- és technológiaalapú versenyképességét. Értéknek tekintjük a kisgazdaságokat, akik számára támogatáspolitikai eszközeinkkel széleskörű lehetőséget kívánunk adni saját gazdaságuk erősítésére, a helyi értékesítésben való aktívabb részvételre vagy éppen a termelési értékláncokban történő részvétel feltételeinek megteremtésére. A kisebb gazdaságok helyzetének erősítése érdekében kiemelt figyelmet fordítunk a termelői együttműködések közös fejlesztéseinek, beruházásainak ösztönzésére, különös tekintettel az élelmiszer feldolgozásához kapcsolódó tevékenységek keretében, ezzel is hozzájárulva a termékpályán keletkező jövedelem igazságosabb eloszlásához.

A mezőgazdasági termelésintenzitás további növelése érdekében kiemelten kezelünk több termékpályát, így a főbb állati termékpályákat (baromfi, tej, sertés) és a kapcsolódó takarmányelőállítást, az ipari zöldségtermesztést, a kertészeti kultúrákat, a vetőmagtermesztést és mindezek feldolgozását.

Az állattenyésztés esetében a termeléshez kötött támogatásokon és a beruházási támogatásokon túl az eddiginél jóval szélesebb körben kívánjuk az állatjóléti többletvállalásokhoz kapcsolódó támogatási formákat bevezetni.

Komplexebb beruházásokhoz kapcsolódó pályázatokhoz kapcsolódóan a Stratégiai Terv alapján megjelenő felhívások szempont rendszerében növeljük a beruházási projektek pénzügyi megalapozottságának fontosságát, a fenntarthatósági szempontokat.

Zöld jövőt szolgáló szakpolitikai célok

A Stratégiai Terv végrehajtásának eredményeként azt várjuk, hogy javuljon a mezőgazdasági termelés erőforrás-hatékonysága, a gazdálkodók széles rétege használjon környezetkímélő termelési technológiát és eljárásokat, ennek következtében a mezőgazdaság fenntarthatóbb módon kezelje a természeti erőforrásokat, csökkenő mértékben járuljon hozzá a klímaváltozáshoz és növekedjen a biológiai sokféleség is. Olyan komplex megközelítést alkalmazunk a támogatási rendszerhez kapcsolódó, a környezeti állapot javítását és a természeti erőforrások fenntartható kezelését szolgáló előírásrendszerünkben, amelynek révén termelőinket ésszerűen ösztönözzük gazdálkodási gyakorlataik megújítására. Beavatkozásaink révén minden korábbinál erősebb védelmet kap a talaj és annak szervesanyag tartalma, minden korábbinál erősebben ösztönözzük a vízvisszatartást talajban, tájban egyaránt és vizeink védelmét.

A magyar KAP Stratégiai Tervnek a helyzetfeltárások és szükségletelemzések alapján tervezett zöld felépítménye az alábbiak szerint vázolható:

1. szint: Támogatható terület fogalmának bővítése (AÖT) (I-II. pillér)
2. szint: Kötelező környezeti alapfeltételek (kondicionalitás) (I-II. pillér)
3. szint: Önkéntes agro-ökológiai alapprogram (AÖP, eco-scheme): (I. pillér)
4. szint: Önkéntes emeltszintű agro-ökológiai átállást segítő beavatkozások (II. pillér)
5. szint: Egyéb beavatkozások környezet-, klímavédelmi és adaptációs hatással (II. pillér)

A zöld felépítményben természetesen megtalálhatók az ágazati támogatások egyes zöld elemei, illetve egyes, főleg az energia- és erőforrás-hatékonyságot, valamint a megújuló energia használatát célzó beruházások, az erdészeti intézkedések az erdőtelepítéstől kezdve az erdészeti környezetvédelmi programig, valamint a genetikai erőforrások megőrzését és az állatjólétet célzó támogatások is. Továbbá kiemelt szerepet szánunk a horizontális, minden szintet támogató AKIS beavatkozásoknak, valamint a KAP Hálózat zöld támogató egységének.

Megújuló vidéket szolgáló szakpolitikai célok

A Stratégiai Tervben nagy súlyt helyezünk a generációváltás ösztönzésére, támogatást nyújtunk ahhoz, hogy az idősebb, az önálló gazdaságot már tovább vinni nem óhajtó gazdálkodók megnyugtatóan tudják rendezni a gazdaságuk sorsát azzal, hogy egyben átadják azt a fiatalabb generáció egy tagjának. E cél érdekében támogatjuk a fiatal (40 év alatti) generációt, valamint az ennél idősebbeket is, amennyiben a teljes gazdaságot átveszik, egy ötéves üzleti terv végrehajtásában. Külön támogatjuk az átadó és az átvevő gazda együttműködését, amelynek keretében az átadó, a nyugdíjkorhatárt elért gazda támogatást kap az átadás lebonyolításához.

A KAP Stratégiai Terv a vidéki településeken megvalósítható, számos lehetséges fejlesztési cél közül azokra fókuszál, amelyek kötődnek a mezőgazdasághoz, élelmiszeriparhoz, környezetvédelemhez, tájfenntartáshoz. Így támogatjuk többek közt a gazdálkodói tevékenységek mezőgazdaságon kívüli irányba történő diverzifikációját (pl. turisztikai szolgáltatás), a helyi termelők áruinak értékesítésére szolgáló piacok létesítését, a helyi termékek hasznosítását elősegítő közkonyhák kialakítását, a mezőőri szolgálat fejlesztését, vagy a helyi termelők és a fogyasztók értékesítési közösségeinek létrehozását stb. Ezek a tevékenységek fejlesztik az életszínvonalat meghatározó alapszolgáltatásokat a vidéki térségekben és javítják a helyi foglalkoztatást.

A programidőszakban kiemelt cél a gazdatársadalom alkalmazkodóképességének növelése, melynek egyik pillérét az információkat hatékonyan közvetítő tudáshálózat megteremtése képezi. Ezt segíti elő a falugazdász hálózat, valamint az ágazati szakmai szervezetek szakértői bázisának megerősítése, az agrár közép- és felsőfokú oktatási intézmények tangazdaságainak modern bemutatóüzemmé fejlesztése, a gazdák felnőtt képzési programokba történő bevonása. Az innováció növelésére szakmailag erősebb támogatást nyújtunk a megalakuló innovációs csoportoknak, akik újabb termelőket mozgósítanak.

Támogatjuk, hogy az együttműködő települések önálló helyi stratégiát alkossanak a Stratégiai Terv öt évére vonatkozóan (LEADER program). Emellett támogatjuk az ún. okos falu stratégiák megalkotását,

ahol egyetlen település tudja majd meghatározni – előtérbe helyezve a digitális megoldásokat – a saját fejlesztési stratégiáját az elérni kívánt célokkal és az azokhoz szükséges források megjelölésével. A helyi stratégiákkal szemben fontos követelmény, hogy ne csak az infrastruktúra fejlesztésére koncentráljanak, hanem öleljenek fel gazdaságfejlesztési és környezeti célokat is.

Mezőgazdasági tudás- és innovációs rendszerek a szakpolitikai célok szolgálatában

A programidőszak átfogó célja, hogy a tudás, az innováció és a digitalizáció (AKIS) előmozdítása és megosztása révén hatékonyan hozzájáruljon az egyes szakpolitikai célok megvalósulásához.

2 Igényfelmérés és beavatkozási stratégia, beleértve a céltervet és a kontextusmutatókat

2.1. Igényfelmérés és beavatkozási stratégia

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
1.1.1	Kiszámítható alapjövedelem a gazdálkodóknak	2	Igen	X									
1.1.2	Elérhető hitel finanszírozás biztosítása	2	Részben	X									
1.1.3.	Kis- és közepes gazdaságok jövedelmezőségének javítása	2	Igen	X									
1.2.1	A kedvezőtlen időjárási jelenségek és a klímaváltozás okozta károk kezelése a mezőgazdaságban	1	Igen	X									
1.2.3	Piaci kockázatok ellensúlyozása, hatásának mérséklése	2	Igen	X									
1.2.4	Mezőgazdasági biztosításkötés (öngondoskodás) ösztönzése	2	Igen	X									
2.1.1	Termelés üzemi és üzleti hatékonyságának növelése	1	Igen		X								
2.1.11	Új ültetvények létrehozása, ültetvények felújítása és korszerűsítése	2	Igen		X								
2.1.2	Modern termelői kapacitások létrehozása	2	Igen		X								
2.1.3	A mezőgazdasági alapanyagok feldolgozottsági szintjének növelése	1	Igen		X								
2.1.4	Vízhiány kezelése a szántóföldi növénytermesztésben	1	Igen		X			X					
2.1.7	Technológiai átállás a szigorodó növény-egészségügyi előírások figyelembe vételével	1	Igen		X								
2.1.8	Termesztéstechnológia javítása	1	Igen		X								
2.1.9	Tartástechnológia átalakítása, fejlesztése	1	Igen		X								
2.2.1	Post harvest technológia fejlesztése, válogatás, csomagolástechnológia	2	Igen		X								
2.2.2	Terménytárolók, hűtőházak építése/felújítása	2	Igen		X								
2.2.4	Belvízi áruszállítási infrastruktúra, vasúti ménynyrakodási kapacitások fejlesztése	3	Nem		X								
2.3.1	Innovatív technológiák és fenntartható megközelítések elterjesztése a mezőgazdaságban	2	Igen		X								X
2.3.2	Üzemi tevékenység diverzifikációja	2	Igen		X								
2.3.3	Magas hozzáadott értékű termékek piaci részesedésének növelése	1	Igen		X								

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
2.3.5	Vállalatok innovativitásának növelése, gyors reakcióképesség a változó piaci igényekre	2	Igen		X								
2.4.1	Piackutatás	3	Igen		X								
2.4.2	Agrár-élelmiszeripari termékek promóciója	2	Igen		X								
2.4.3	Szemléletformálás az egészséges táplálkozás terén	1	Igen		X								
3.1.1	Horizontális és vertikális integráció, koordináció, kooperáció ösztönzése	1	Igen			X							
3.1.2	Az ágazati együttműködések (közte TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése	1	Igen			X							
3.1.3	Rövid ellátási láncok fejlesztése (adatbázis, eszköz, infrastruktúra és kompetencia fejlesztés)	1	Igen			X							
3.1.4	Helyi együttműködések fejlesztése a termékelőállítás, forgalmazás és értékesítés területén	1	Igen			X							
3.2.1	Információs aszimmetria megszüntetése termelők és kereskedők között	3	Nem			X							
3.2.2	Szerződéses fegyelem erősítése, hosszútávú szerződéses kapcsolatok erősítése	2	Nem			X							
4.1.1	A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása	1	Igen				X						
4.1.2	ÜHG és ammónia kibocsátás csökkentése az állattartás technológiai fejlesztésével	2	Igen				X						
4.2.1	Az erdőállományok szénegyensúlyának megőrzése, klímaadaptív megújulásának elősegítése	2	Igen				X						
4.2.2	ÜHG, illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel	2	Igen				X						
4.3.1	Megújuló energia alkalmazásának növelése a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembe vételével	3	Igen				X						
4.3.3	Energia felhasználás hatékonyságának növelése üzemi és technológiai szinten	1	Igen				X						
4.4.1	A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő megoldások és eszközök fejlesztése	1	Igen				X						
4.4.2	A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata	2	Igen				X		X				
4.4.3	A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás ösztönzésével	1	Igen				X						

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
4.5.1	Tudásátadás és annak fejlesztése az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről	1	Igen				X						X
4.6.1	Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő regionális adatbázisok fejlesztése.	1	Részben				X						
4.7.1	Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása	1	Igen				X						
5.1.1	Üzemszintű talajerő- és tápanyag-gazdálkodás kialakítása	1	Igen					X					
5.1.2	A tápanyagveszteség csökkentése, a tápanyagok kimosódásának megakadályozása	1	Igen					X					
5.1.3	Degradált talajok helyreállítása, vízgazdálkodásuk javítása	1	Igen					X					
5.1.4	Termőföld védelem agrár-erdészeti rendszerekkel	2	Igen					X					
5.1.5	Szennyvíz/iszap, élelmiszerhulladék és biomassza újrahasznosítás a tápanyag utánpótlásban	2	Nem					X					
5.2.1	Felszíni és felszín alatti vizek fenntartható használata	1.	Igen					X					
5.2.2	Hullámtereken megfelelő növényzet kialakítása (invazív fajok, háttér-szennyezés)	2	Igen					X					
5.2.3	Vizek parti zónájában típustól függő zonáció rehabilitációja, pufferzóna kialakítása	2	Igen					X					
5.3.1	Vízvisszatartás elősegítése a talajban és a tájban	1	Igen					X	X				
5.3.2	Szárazságtűrő növényfajták termesztésbe állítása	1	Nem					X					
5.4.1	A mezőgazdasági eredetű légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése	3	Igen					X					
5.4.2	Mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentése	2	Igen				X	X					
5.5.2	Integrált környezetbarát növényvédelem	1	Igen					X					
6.1.1	Natura 2000 mezőgazdasági élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen	X					X				
6.1.2	Magas természeti értékű területek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen				X		X				
6.1.3	Gyepek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése	2	Igen						X				
6.2.3	Művelt területek közötti ökológiai átjárhatóság és biodiverzitás biztosítása köztes zónák által	1	Igen						X				
6.3.1	Natura 2000, valamint védett erdei élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen	X					X				

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
6.3.2	A folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelése	1	Igen					X	X				
6.3.3	Erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, erdőfelújítások ösztönzése	1	Igen						X				
6.3.4	Az erdő- és vegetációtüzek kockázatcsökkentése komplex megelőzéssel	2	Igen						X				
6.4.1	Korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek fejlesztése a biológiai sokféleség mérésére	1	Részben						X				
6.5.1	Mezőgazdaság, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések támogatása	1	Részben						X				
6.5.2	Ökoszisztéma szolgáltatások és a biológiai sokféleség jelentőségéről tájékoztatás a közvélemény felé	2	Igen						X				X
6.5.3	Pollinációs rendszerek stabilitásának biztosítása	1	Igen						X				
6.6.1	Génmegőrzés, tájgazdálkodás lehetőségeinek kihasználása a klíma adaptív mező- és erdőgazdálkodásban	2	Igen						X				
6.7.1	Ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelése	2	Igen						X				
7.1.1	Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében	1	Igen							X			
7.1.2	Generációk közötti együttműködések támogatása	2	Igen							X			
7.1.3	Fiatal gazdák földhöz jutásának könnyítése	2	Részben							X			
7.1.4	Fiatal gazdák hitelhez jutásának könnyítése	2	Részben							X			
7.1.5	Agrárvállalkozások generációk közötti átadás-átvétele adminisztratív terheinek csökkentése	2	Részben							X			
7.2.1	Gazdaságindításhoz szükséges komplex vállalkozói ismeretek nyújtása	1	Igen							X			X
7.2.2	A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal generációk számára	1	Igen							X			
7.3.1	Induló mezőgazdasági vállalkozások támogatása a fiatal gazda kategórián kívüliek számára	1	Igen							X			
7.3.2	On-farm/off-farm diverzifikáció segítése, több lábon álló vidéki vállalkozások kialakítása céljából	2	Igen							X			
8.1.1	Vidéken élő nők foglalkoztatási rátájának növelése	1	Részben								X		
8.1.2	Vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségének javítása	1	Részben								X		
8.1.5	Kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása	2	Igen							X	X		

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
8.1.6	Biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítás	1	Részben				X				X		
8.1.7	Fosszilis eredetű ipari alapanyagok kiváltása zöld forrásból származó helyettesítőkkel	1	Igen				X				X		
8.2.1	Emberi erőforrás a fejlesztéspolitikai programok végrehajtására	2	Részben								X		
8.2.2	Helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztések	1	Részben								X		
8.2.3	A helyi fejlesztési programok összhangjának megteremtése, térségi együttműködések	1	Részben								X		
8.3.1	Vidéki közlekedési infrastruktúra regionális különbségeinek csökkentése	3	Részben								X		
8.3.2	Életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztése	3	Részben								X		
8.4.1	Aprófalvak ellátása gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal	3	Részben								X		
8.4.2	Roma felzárkóztatási programok ösztönzése, szegregáció csökkentése	3	Részben								X		
8.6.1	Erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének növelése, jövedelmezőség javítása	3	Igen								X		
8.6.2	Erdőállományok növelését és klímaadaptációját biztosító erdészeti szaporítóanyag-előállítás	2	Igen								X		
9.1.1	Állatjóléti elvárásoknak való megfelelés és a haszonállatok természetes igényeinek kielégítése	1	Igen									X	
9.1.2	Általános higiéniai és biológiai biztonsági feltételek javítása, élelmiszerbiztonság növelése	1	Igen									X	
9.1.3	Állategészségügyi problémák megelőzése, előrejelző rendszerek kialakítása/fejlesztése	1	Részben									X	
9.2.1	Okszerű, kizárólag előrejelzésre alapozott célzott növényvédőszer használat elősegítése	1	Igen									X	
9.2.2	Okszerű antibiotikum-felhasználás az állattartásban	1	Igen									X	
9.3.1	Fogyasztói elvárásokat szem előtt tartó termékfejlesztések és a termékek csomagolásának fejlesztése	3	Igen									X	
9.3.2	Innovatív technológiai megoldások alkalmazása az élelmiszer-előállításban -csomagolásban	2	Részben									X	
9.3.3	Csomagolási és hulladék keretirányelv betartásának elősegítése	2	Igen									X	

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
9.3.4	Minőségrendszerek, minőségbiztosítási- és tanúsítási rendszerek, fogyasztói tájékoztatás	1	Igen									X	
9.4.1	Ökológiai termékek belpiaci részesedésének és kapcsolódó feldolgozói kapacitások növelése	2	Igen									X	
9.5.1	Információ-átadás és adatgyűjtés hatékonyságának növelése a hatósági ellenőrzések területén	1	Nem									X	
9.7.1	Piaci információs rendszerek fejlesztése	2	Nem									X	
9.8.1	A speciális egészségügyi vagy társadalmi okokra visszavezethető táplálkozási igények kielégítése	2	Igen									X	
CCO.1.1	Ágazati célkitűzések megvalósulását támogató, gyakorlatorientált ismeretátadás támogatása	1	Igen										X
CCO.1.10	Fogyasztói edukáció, tudatosság erősítése	1	Részben										X
CCO.1.2	Gazdálkodók ismereteinek bővítése	1	Igen										X
CCO.1.3	Kutatók-termelők-feldolgozók közötti együttműködések erősítése	1	Igen										X
CCO.1.6	Tudásátadás a mezőgazdasági és erdőgazdasági generációváltás gyorsítása érdekében	2	Igen										X
CCO.1.7	Szaktanácsadók képzése	1	Részben										X
CCO.1.9	Agrárvállalkozók duális képzésben, fogadó félként való részvételének ösztönzése	2	Igen										X
CCO.2.1	Közép- és felsőfokú agrároktatási intézmények felkészültségének és eszközparkjának fejlesztése	2	Részben										X
CCO.2.2	Bemutató üzemek kialakítása	1	Igen										X
CCO.3.1	A munkaerő képzettségi szintjének növelése, az innovatív technológiák alkalmazása érdekében	1	Igen										X
CCO.3.2	Képzett kutatók helyben tartása, KFI szektor támogatása	2	Igen										X
CCO.3.3	Agrár- és élelmiszeripari vállalkozók innovativitásának növelése	2	Igen										X
CCO.4.1	Szélessávú internet szolgáltatásokhoz személyes hozzáférés biztosítása	2	Részben										X
CCO.4.2	Digitális ágazati nyilvántartások kialakítása, integrációja	1	Nem										X
CCO.4.3	Elektronikus ügyintézés, transzparencia	1	Részben										X
CCO.4.4	Agrár, -élelmiszeripari és erdőgazdálkodó vállalkozások digitális infrastruktúrájának fejlesztése	1	Igen										X

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
CCO.4.5	Digitális megoldások fejlesztése a minőségbiztosítás, tanúsítás, nyomonkövethetőség, jelölés terén	1	Igen										X

1.1.1 - Kiszámítható alapjövedelem a gazdálkodóknak

A jelenlegi alaptámogatás továbbvitele: egységes területalapú támogatás + a környezeti állapot megőrzését, illetve javítását elősegítő zöld komponens + a fiatal gazdálkodók támogatása;

Ezt kiegészítik továbbá a termeléshez kötött támogatások a következő ágazatokban:

- Növénytermesztés: cukorrépa termesztés, rizs termesztés, ipari zöldség és zöldség termesztés, gyümölcstermesztés, ipari olajnövény termesztés, szemes- és szálas fehérjenövény termesztés.
- Állattenyésztés: anyajuh tartás, hízott bika tartás, anyatehén tartás, tejhasznú tehén tartás.

1.1.2 - Elérhető hitel finanszírozás biztosítása

A jövedelem stabilitás fokozása a gazdálkodók számára kezességvállalással, hitelgaranciával stb.

1.1.3. - Kis- és közepes gazdaságok jövedelmezőségének javítása

Kulcsfontosságú a közvetlen kifizetések méltányosságának, eredményességének és hatékonyságának javítása. A támogatás célzottabbá tétele érdekében különös figyelmet kell fordítanunk a kis- és közepes méretű gazdaságokra, ezt a SWOT- elemzés és a szükségletfelmérés is alátámasztja.

1.2.1 - A kedvezőtlen időjárási jelenségek és a klímaváltozás okozta károk kezelése a mezőgazdaságban

A kedvezőtlen időjárási jelenségek és a klímaváltozás okozta termelői károk kezelése a mezőgazdaságban (növénytermesztés, állattenyésztés, kertészet)

1.2.3 - Piaci kockázatok ellensúlyozása, hatásának mérséklése

A gazdálkodók jövedelmét veszélyeztető piaci kockázatok (pl. nagymértékű árcsökkenés) hatásának mérséklése.

1.2.4 - Mezőgazdasági biztosításkötés (öngondoskodás) ösztönzése

Annak elősegítése, hogy a gazdálkodók saját maguk is képesek és hajlandók legyenek kockázataik csökkentésére azzal, hogy terményeikre, ingatlanjaikra biztosítást kötnek.

2.1.1 - Termelés üzemi és üzleti hatékonyságának növelése

A hatékonyság növelése a mezőgazdasági termelésben és az értékesítésben növeli a versenyképességet, a jövedelmezőséget.

2.1.11 - Új ültetvények létrehozása, ültetvények felújítása és korszerűsítése

Az új gyümölcsültetvények létrehozása a korszerűbb technológia révén a versenyképességet jelentősen növeli.

2.1.2 - Modern termelői kapacitások létrehozása

A termelői kapacitások fejlesztését, modernizálását szolgáló beruházások a gazdálkodó piaci helyzetét erősítik a hatékonyság növelése által.

2.1.3 - A mezőgazdasági alapanyagok feldolgozottsági szintjének növelése

Technológia fejlesztés, a feldolgozott termékek arányának növelése, hozzáadott érték növelése, amely a mezőgazdasági termékek piaci pozícióját erősíti.

2.1.4 - Vízhiány kezelése a szántóföldi növénytermesztésben

Amennyiben a gazdálkodó nincs kitéve a vízhiány okozta termés mennyiség/minőség ingadozásnak, az hatékonyságát és piaci pozícióját is erősíti.

2.1.7 - Technológiai átállás a szigorodó növény-egészségügyi előírások figyelembe vételével

A növény-egészségügyi előírások követése esetenként jelentős ráfordítást, ezáltal versenyképesség-csökkenést okoz a gazdálkodóknak, a KAP segítségével a forráshiány áthidalható.

2.1.8 - Termesztéstechnológia javítása

A termesztéstechnológiai beruházások a versenyképességet közvetlenül javítják a termékek minőségének javítása, mennyiségének növelése révén.

2.1.9 - Tartástechnológia átalakítása, fejlesztése

A termesztés technológiához hasonlóan a tartástechnológia javítása is több, piacképesebb terméket eredményez.

2.2.1 - Post harvest technológia fejlesztése, válogatás, csomagolástechnológia

Post harvest technológia fejlesztése, ide értve a takarmány, fehérjetakarmány és vetőmag szükséglet kielégítését megfelelő válogatás és csomagolástechnológia alkalmazásával. A post harvest technológia a zöldség- és gyümölcstermesztés esetében az utóbbi években kevesebb figyelmet kapott, a versenyképesség fenntartása érdekében fejlesztésre szorul.

2.2.2 - Terménytárolók, hűtőházak építése/felújítása

Az agrártermékek értékesítése a tárolás minőségétől függ, így a versenyképességet közvetlenül befolyásolja.

2.2.4 - Belvízi áruszállítási infrastruktúra, vasúti terményrakodási kapacitások fejlesztése

A megtermelt áruk hatékony és nagy mennyiségű szállítása a versenyképesség feltétele.

2.3.1 - Innovatív technológiák és fenntartható megközelítések elterjesztése a mezőgazdaságban

Az innovatív és fenntartható technológiák és gazdálkodási módszerek, mint a precíziós gazdálkodás vagy a körforgásos gazdálkodási szemlélet a versenyképesség és a kiszámítható gazdasági eredmények meghatározói.

2.3.2 - Üzemi tevékenység diverzifikációja

A több lábon állás hozzásegíti a gazdálkodót, hogy termelési kockázatát csökkenteni tudja.

2.3.3 - Magas hozzáadott értékű termékek piaci részesedésének növelése

A magas hozzáadott értékű termékek piaci részesedésének növelése az alapvető élelmiszerek piacán, vagy a különleges és niche piacokon a kereslet bővülését és a bevételek növekedését eredményezi.

2.3.5 - Vállalatok innovativitásának növelése, gyors reakcióképesség a változó piaci igényekre

Az innovativitás, a gyors reakció képesség a versenyképesség fontos összetevője.

2.4.1 - Piackutatás

A piackutatás a vállalatok piaci jelenlétének alapvető eszköze.

2.4.2 - Agrár-élelmiszeripari termékek promóciója

A promóció a piaci jelenlét meghatározó eszköze.

2.4.3 - Szemléletformálás az egészséges táplálkozás terén

Az egészséges táplálkozás iránti igényt a lakosság széles körében ki kell alakítani, ezáltal nemcsak az általános egészségügyi állapot javul, hanem az egészséges agrártermékek piaca is bővül.

3.1.1 - Horizontális és vertikális integráció, koordináció, kooperáció ösztönzése

Az értékláncon belül az integráció és a kooperáció meghatározza a résztvevők lehetőségeit.

3.1.2 - Az ágazati együttműködések (közte TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése

Az együttműködések hatékony működése a résztvevők piaci lehetőségeit bővíti.

3.1.3 - Rövid ellátási láncok fejlesztése (adatbázis, eszköz, infrastruktúra és kompetencia fejlesztés)

A rövid ellátási láncok fejlesztése a helyi termékek piacra jutása, a szállítási költségek csökkentése szempontjából fontos.

3.1.4 - Helyi együttműködések fejlesztése a termékelőállítás, forgalmazás és értékesítés területén

A helyi együttműködések a termékelőállítás, forgalmazás és értékesítés hatékonyságát is növelik.

3.2.1 - Információs aszimmetria megszüntetése termelők és kereskedők között

A termelők piaci ismeretei és tudásuk az adott piaci helyzetről jellemzően alacsonyabb, mint a kereskedőké, így kiszolgáltatott helyzetben vannak.

3.2.2 - Szerződéses fegyelem erősítése, hosszútávú szerződéses kapcsolatok erősítése

A szerződéses fegyelem a gazdálkodók és a felvásárlók közötti bizalom záloga.

4.1.1 - A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása

A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képessége a gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakításával, fenntartásával, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztésével, trágyakijuttatás megváltoztatásával javítható.

4.1.2 - ÜHG és ammónia kibocsátás csökkentése az állattartás technológiai fejlesztésével

Az állattartás, különösen a takarmányozás és a tartástechnológia, valamint a trágyatárolás gyakorlatát szükséges olyan irányba fejleszteni, hogy az ÜHG és ammónia kibocsátás ezáltal csökkenjen.

4.2.1 - Az erdőállományok szénegyensúlyának megőrzése, klímaadaptív megújulásának elősegítése

Az erdők fenntartása a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás fontos eszköze.

4.2.2 - ÜHG, illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel

Az erdők az ÜHG kibocsátás csökkentésében is szerepet játszanak.

4.3.1 - Megújuló energia alkalmazásának növelése a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembe vételével

A megújuló energia alkalmazásának növelése a klíma adaptáció fontos eszköze, amit azonban csak az ökológiai szempontok, valamint a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembe vételével (pl. energia ültetvények, invazív fajok, termálvíz-felhasználás stb.) szabad végezni.

4.3.3 - Energia felhasználás hatékonyságának növelése üzemi és technológiai szinten

A hatékony energia felhasználás többek között az ÜHG kibocsátást is csökkenti, így a klímaváltozás ellen is hat.

4.4.1 - A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő megoldások és eszközök fejlesztése

A kármegelőzés, így a klímaváltozás hatásainak enyhítése érdekében a negatív időjárási hatások (pl, aszály, jégesőkár, tűzkár, biotikus károk, fagykár) elleni védekezést segítő megoldások és eszközök fejlesztése nélkülözhetetlen.

4.4.2 - A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata

A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, az alternatív hasznosítás optimalizálása lehetővé teszi, hogy az extenzív gazdálkodás klíma védő hatását kihasználjuk.

4.4.3 - A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás ösztönzésével

A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítását a földhasználat váltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával - beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is - kívánjuk elérni.

4.5.1 - Tudásátadás és annak fejlesztése az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről

A gazdasági szereplők tájékoztatása az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről és az alkalmazkodási lehetőségekről alapvető a klíma adaptáció szempontjából.

4.6.1 - Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő regionális adatbázisok fejlesztése.

Az adatbázisok, a monitoring - és előrejelző rendszer fejlesztése a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segíti, ezáltal a hatásainak enyhítéséhez is hozzájárul.

4.7.1 - Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása

Az állat- és növényfajták ellenálló képességének növelése a klíma adaptáció fontos eszköze.

5.1.1 - Üzemszintű talajerő- és tápanyag-gazdálkodás kialakítása

A precíziós, üzemszintű talajerő- és tápanyag-gazdálkodás kialakítása, amely a talajok valós tápanyag szolgáltató-képességén (talajvizsgálat) és a növények valós igényén alapul, elősegíti a hatékony talaerő-gazdálkodást.

5.1.2 - A tápanyagveszteség csökkentése, a tápanyagok kimosódásának megakadályozása

A tápanyagveszteség csökkentése ezt gátló technológiák (pl. pillangósok arányának növelése a vetésforgóban), illetve készítmények (pl. N-inhibitorok, mikrobiológiai készítmények) alkalmazásának elősegítésével lehetséges. Ez hozzájárul a műtrágyahasználat és a növényvédőszer-használat csökkentéséhez.

5.1.3 - Degradált talajok helyreállítása, vízgazdálkodásuk javítása

A degradált talajok helyreállítása, ide értve a talajok szervesanyag tartalmának helyreállítását, a talajok vízgazdálkodási tulajdonságainak javítását és a nyomelem pótlást, valamint a talajok erózió és defláció elleni védelmét a talajvédelem legfontosabb eszköze.

5.1.4 - Termőföld védelem agrár-erdészeti rendszerekkel

Termőföld-védelmi célú agrár-erdészeti rendszerek elterjesztése (pl. fás szárú kultúrák talajvédelmi, vízvédelmi vagy levegő-minőség védelmi célú telepítése, mezővédő sávok kialakítása).

5.1.5 - Szennyvíz/iszap, élelmiszerhulladék és biomassza újrahasznosítás a tápanyag utánpótlásban

A körforgásos szemléletmód jegyében a tisztított szennyvíz, és - iszap, valamint a mederiszap és az abból készült komposzt, továbbá az élelmiszerhulladék és/vagy biomassza újrahasznosítás lehetőségeinek megteremtése és ösztönzése a tápanyag utánpótlásban.

5.2.1 - Felszíni és felszín alatti vizek fenntartható használata

Felszíni és felszín alatti vizeink, vízbázisaink fenntartható használata, a mezőgazdasági eredetű szennyezésektől, illetve terhelésektől való védelme.

5.2.2 - Hullámtereken megfelelő növényzet kialakítása (invazív fajok, háttér-szennyezés)

A nagyobb vízfolyások hullámterein megfelelő növényzet kialakítása (mozaikosság növelése, inváziós fajok kiszorítása), a háttér felől érkező szennyezés csökkentése.

5.2.3 - Vizek parti zónájában típustól függő zonáció rehabilitációja, pufferzóna kialakítása

Kisvízfolyások és állóvizek parti zónájában típustól függő zonáció rehabilitációja, pufferzóna kialakítása.

5.3.1 - Vízvisszatartás elősegítése a talajban és a tájban

A vízhiány csökkentése érdekében a vízvisszatartás elősegítése a talajban különböző agrotechnikai eszközökkel, illetve a tájban a diverzebb tájszerkezet kialakítását szolgáló földhasználatváltással.

5.3.2 - Szárazságtűrő növényfajták termesztésbe állítása

A vízhiányos gazdálkodási körülményekhez való alkalmazkodás részeként szükséges olyan új növényfajtákat (elsősorban gabonaféléket) kinemesíteni és felhasználni a termesztésben, amelyek jobban viselik a szárazságot.

5.4.1 - A mezőgazdasági eredetű légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése

A levegő szennyezettségének csökkentése a mezőgazdasági eredetű szennyezőkön keresztül.

5.4.2 - Mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentése

A mezőgazdasági eredetű ammónia-emisszió csökkentése trágyakezelési és kijuttatási előírásokkal, teljes nitrogén-körforgás menedzsmenttel, a szerves trágya használatának ösztönzésével, a karbamid típusú műtrágyák kiváltásával, alacsony fehérjetartalmú takarmányozási rendszerek bevezetésével, a hígtrágyatárolók fedésével és az istállótechnikák fejlesztésével (Országos Levegőterhelés-csökkentési Program)

5.5.2 - Integrált környezetbarát növényvédelem

Integrált növényvédelmi megoldások - különös tekintettel a talaj biológiai életének helyreállítására - és egyéb környezetbarát megoldások alkalmazásának ösztönzése a növényvédelem során, mely segítik a beporzók védelmét

6.1.1 - Natura 2000 mezőgazdasági élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

A Natura 2000 élőhelyek fenntartása a biológiai sokféleség megőrzésének fontos eszköze

6.1.2 - Magas természeti értékű területek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

A magas természeti értékű területek (agrár, erdő, vizes) természeti állapotának megőrzése, illetve javítása hozzájárul a biológiai sokféleség megőrzéséhez.

6.1.3 - Gyepek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése

A gyepek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése, a cserjésedés megakadályozása pl. legeltetéses állattartással a biológiai sokféleség fenntartását teszi lehetővé.

6.2.3 - Művelt területek közötti ökológiai átjárhatóság és biodiverzitás biztosítása köztes zónák által

Az ökológiai átjárhatóság biztosítása megszünteti a művelt területek közötti élőhelyfoltok elszigetelődését, javítva ezáltal a biológiai sokféleség helyzetét, különös tekintettel a beporzókra.

6.3.1 - Natura 2000, valamint védett erdei élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

A Natura 2000, valamint a védett és fokozottan védett erdő területek fenntartása a biológiai sokféleség fenntartásának fontos eszköze.

6.3.2 - A folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelése

Az erdőterületek növelése a klímavédelmi szempontokon felül a biodiverzitást is növeli.

6.3.3 - Erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, erdőfelújítások ösztönzése

Az erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, az erdőfelújítások ösztönzése az erdők fennmaradását teszi lehetővé, az ökológiai szempontok teljes körű figyelembe vételével.

6.3.4 - Az erdő- és vegetációtüzek kockázatcsökkentése komplex megelőzéssel

Az erdő- és vegetációtüzek nagy károkat okoznak mind az élővilág, mind a tulajdonosok szempontjából, így a megelőzés a legjobb stratégia.

6.4.1 - Korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek fejlesztése a biológiai sokféleség mérésére

Az informatikai fejlesztés alapfeltétele a természeti erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodásnak. A korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek (biológiai sokféleség, ökoszisztéma szolgáltatások, ingatlan nyilvántartás, földhasználat/területhasználat) kialakítása, az ágazati szereplők tájékoztatása meghatározó.

6.5.1 - Mezőgazdaság, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések támogatása

A mezőgazdaság, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködés nélkül a természetvédelem céljai sem tudnak érvényesülni.

6.5.2 - Ökoszisztéma szolgáltatások és a biológiai sokféleség jelentőségéről tájékoztatás a közvélemény felé

A közvélemény tájékoztatása és ezáltal támogatása nélkülözhetetlen a biológiai sokféleség növeléséhez.

6.5.3 - Pollinációs rendszerek stabilitásának biztosítása

A beporzó rovarok ökológiai helyzete, fajgazdagsága, egyedszáma, közösségeik összetétele nagyban függ a környezeti paraméterektől: a megfelelő táplálkozó- és pihenőterületek rendelkezésre állásától, mennyiségétől és eloszlásától. Minél több pollinátor van jelen egy területen, a rendszer annál ellenállóbb a külső károsító hatásokkal szemben, az intenzív mezőgazdasági kezelés azonban negatívan befolyásolja a növények és a pollinátorok diverzitását.

6.6.1 - Génmegőrzés, tájgazdálkodás lehetőségeinek kihasználása a klíma adaptív mező- és erdőgazdálkodásban

A génmegőrzés, a tájfajták, a rég honosult állatfajták és a tájgazdálkodás jó kiinduló pontja lehet klíma adaptív fajták kifejlesztésének.

6.7.1 - Ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelése

Az ökológiai művelés alatt álló területek bővítése nemcsak green deal elvárás, hanem a biológai sokféleség, a környezet közeli gazdálkodás eszköze is.

7.1.1 - Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében

A mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében hozzájárul a gazdálkodók átlagéletkorának csökkentéséhez.

7.1.2 - Generációk közötti együttműködések támogatása

A fiatal gazdák indulását megkönnyíti, ha együtt tudnak működni a gazdaság átadójával.

7.1.3 - Fiatal gazdák földhöz jutásának könnyítése

A fiatal gazdák indulásához a legfontosabb feltétel, hogy legyen számukra elérhető földterület, amelyen a gazdálkodást el tudják kezdeni.

7.1.4 - Fiatal gazdák hitelhez jutásának könnyítése

A fiatal gazdák indulásához a megfelelő mennyiségben rendelkezésre álló tőke a legfontosabb feltétel, ezt jellemzően hitelből tudják megszerezni.

7.1.5 - Agrárvállalkozások generációk közötti átadás-átvétele adminisztratív terheinek csökkentése

Az agrárvállalkozások átadás-átvételét legtöbbször jelentős adminisztratív terhekkel és költségekkel lehet lebonyolítani. Ennek egyszerűsítése központi feladat.

7.2.1 - Gazdaságindításhoz szükséges komplex vállalkozói ismeretek nyújtása

A gazdaságindításhoz komplex vállalkozói ismeretek nyújtása szükséges, amelyet képzéssel, tájékoztatással, tanácsadással, mentorálással lehet átadni.

7.2.2 - A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal generációk számára

A mezőgazdasági pálya egyre kevésbé vonzó a fiatalok körében, ezért szükséges, hogy - elsősorban az oktatási intézményekben - népszerűsítsük e szakma és életforma előnyeit.

7.3.1 - Induló mezőgazdasági vállalkozások támogatása a fiatal gazda kategórián kívüliek számára

Miközben a fiatal gazdák letelepedését támogatjuk, azok indulását is támogatni kell, akik e kategórián kívül esnek.

7.3.2 - On-farm/off-farm diverzifikáció segítése, több lábon álló vidéki vállalkozások kialakítása céljából

A több lábon állás a jövedelem szerző képességet javítja, ezáltal a vidéki területeken maradást segíti elő.

8.1.1 - Vidéken élő nők foglalkoztatási rátájának növelése

A nők foglalkoztatása a vidéki területeken különösen fontos az életminőség, az elvándorlás csökkenése szempontjából.

8.1.2 - Vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségének javítása

A mikrovállalkozások indítása a helyi munkavállalási lehetőségek bővülését eredményezi, ez pedig csökkenti az elvándorlást.

8.1.5 - Kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása

A kisgazdaságok jövedelmezősége a mezőgazdaságból élő vidéki lakosság számra meghatározó jelentőségű.

8.1.6 - Biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítás

A térségi szintű szervezéssel és közösségi alapú megoldásokkal létrejövő, a körkörös gazdálkodás céljainak megfelelően a mezőgazdasági és feldolgozóipari köztes termékek, melléktermékek, hulladékok és a szennyvíz, mederiszap kezelését, felhasználását (pl. tápanyag-utánpótlás) előmozdító megoldások a vidéki területek fenntartható működtetését teszik lehetővé.

8.1.7 - Fosszilis eredetű ipari alapanyagok kiváltása zöld forrásból származó helyettesítőkkel

Fosszilis eredetű ipari alapanyagok (rostok, oldószerek, monomerek, színezők stb.) zöld forrásból származó helyettesítőkkel történő kiváltásának elősegítése.

8.2.1 - Emberi erőforrás a fejlesztéspolitikai programok végrehajtására

A helyi/térségi szinten aktív, helyismerettel, kapcsolatrendszerrel, fejlesztéspolitikai és program végrehajtási tapasztalattal, valamint biztos működési forrással rendelkező emberi erőforrás rendelkezésre állása meghatározza a helyi együttműködések, fejlesztési programok (pl LEADER, okos falu) sikerét.

8.2.2 - Helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztések

A helyi igényekhez alkalmazkodó fejlesztések a lakosság helyben tartásának fontos eszköze.

8.2.3 - A helyi fejlesztési programok összhangjának megteremtése, térségi együttműködések

A települések fejlődését az szolgálja, ha a fejlesztésükre irányuló koncepciókat összehangolják, továbbá, ha a települések egymás között is összehangolják tapasztalataikat.

8.3.1 - Vidéki közlekedési infrastruktúra regionális különbségeinek csökkentése

A közlekedési infrastruktúra színvonala az életszínvonalat, így a helyben maradás esélyét meghatározza.

8.3.2 - Életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztése

A helyi lakossági szolgáltatások színvonala az életminőség fontos meghatározója

8.4.1 - Aprófalvak ellátása gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal

Az aprófalvak esetében a helyi szolgáltatások minősége jellemzően a legrosszabb.

8.4.2 - Roma felzárkóztatási programok ösztönzése, szegregáció csökkentése

A cigányság helyzetének javítása a leszakadó települések helyzete javításának egyik legfontosabb eszköze.

8.6.1 - Erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének növelése, jövedelmezőség javítása

Az erdei termékek hozzáadott értékének növelése a szektor több lábon állását biztosítja.

8.6.2 - Erdőállományok növelését és klímaadaptációját biztosító erdészeti szaporítóanyag-előállítás

A szaporítóanyag-előállítás az erdők klíma adaptációjának fontos eszköze.

9.1.1 - Állatjóléti elvárásoknak való megfelelés és a haszonállatok természetes igényeinek kielégítése

A társadalom állatjóléti elvárásainak való megfelelés és a haszonállatok természetes igényeinek kielégítése, tartáskörülményeinek javítása alapvető célkitűzés.

9.1.2 - Általános higiéniai és biológiai biztonsági feltételek javítása, élelmiszerbiztonság növelése

Az élelmiszerbiztonság követelményeinek teljesítése alapvető célkitűzés.

9.1.3 - Állategészségügyi problémák megelőzése, előrejelző rendszerek kialakítása/fejlesztése

Az állategészségügyi problémák (elsősorban madárinfluenza, szalmonella, campylobacter, ASP, PRRS, tőgygyulladás) megelőzése, előrejelző rendszerek kialakítása/fejlesztése alapvető feltétele az állattenyésztésnek.

9.2.1 - Okszerű, kizárólag előrejelzésre alapozott célzott növényvédőszer használat elősegítése

Okszerű, kizárólag előrejelzésre alapozott célzott növényvédőszer használat elősegítése, veszteségek csökkentése precíziós technológiák alkalmazásával, digitális eszközök technikai fejlesztésével, mely az indokolatlan kezelések kizárásával hozzájárul a szerhasználat csökkenéséhez. A vegyszerhasználat csökkentése pedig segíti a beporzó rovarok helyzetét.

9.2.2 - Okszerű antibiotikum-felhasználás az állattartásban

Okszerű antibiotikum-felhasználás az állattartásban, antibiotikumok nyomonkövethetőségének biztosítása, az antibiotikum eladás és a felhasználás nyilvántartásával kapcsolatban digitális megoldások fejlesztése.

9.3.1 - Fogyasztói elvárásokat szem előtt tartó termékfejlesztések és a termékek csomagolásának fejlesztése

Globális trendeket és fogyasztói elvárásokat szem előtt tartó termékfejlesztések, és a termékek csomagolásának fejlesztése, ezzel hozzájárulva a környezetkímélő csomagolóanyagok használatához, a körkörös gazdálkodáshoz.

9.3.2 - Innovatív technológiai megoldások alkalmazása az élelmiszer-előállításban -csomagolásban

Fenntartható, innovatív technológiai megoldások kutatása és alkalmazása az élelmiszer-előállításban és az élelmiszerek csomagolásában; egyutas csomagolások kivezetését és a környezeti szempontokat szem előtt tartó csomagolási megoldások fejlesztése

9.3.3 - Csomagolási és hulladék keretirányelv betartásának elősegítése

A csomagolás és a hulladék kezelés szabályozása a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

9.3.4 - Minőségrendszerek, minőségbiztosítási- és tanúsítási rendszerek, fogyasztói tájékoztatás

A mezőgazdasági termelők, élelmiszeripari feldolgozók támogatása a minőségi, egészséges termékelőállításban, az uniós és nemzeti minőségrendszerek, valamint minőségbiztosítási és - tanúsítási rendszerek bevezetésében és alkalmazásában, a fogyasztói/felhasználói tájékoztatás biztosításában.

9.4.1 - Ökológiai termékek belpiaci részesedésének és kapcsolódó feldolgozói kapacitások növelése

Az ökológiai termékek belpiaci részesedésének és kapcsolódó feldolgozói kapacitásoknak a növelése az ökológiai termelés növelését segíti elő.

9.5.1 - Információ-átadás és adatgyűjtés hatékonyságának növelése a hatósági ellenőrzések területén

Információ-átadás és adatgyűjtés hatékonyságának növelése, digitalizációja; hatósági ellenőrzések hatékonyságának növelése és kockázaton alapuló szervezése, laboratóriumi vizsgálatok módszerek fejlesztése

9.7.1 - Piaci információs rendszerek fejlesztése

A piaci információs rendszerek a termékek értékesítése során nélkülözhetetlenek.

9.8.1 - A speciális egészségügyi vagy társadalmi okokra visszavezethető táplálkozási igények kielégítése

A speciális egészségügyi vagy társadalmi okokra visszavezethető táplálkozási igények kielégítése, lehetőleg helyi termékekkel

CCO.1.1 - Ágazati célkitűzések megvalósulását támogató, gyakorlatorientált ismeretátadás támogatása

A gyakorlatorientált ismeretátadás a jövedelmező, fenntartható gazdálkodás záloga.

CCO.1.10 - Fogyasztói edukáció, tudatosság erősítése

Fogyasztói edukáció, tudatosság erősítése a nemzeti és uniós minőségrendszerek és az élelmiszer-biztonság vonatkozásában, a fenntartható technológiák és élelmiszerek promóciója, szemléletformálás az élelmiszerpazarlás csökkentése érdekében

CCO.1.2 - Gazdálkodók ismereteinek bővítése

Gazdálkodók ismereteinek bővítése: korszerű menedzsment tudás erősítése, gyakorlatorientált ismeretátadás többek között a társadalmi és környezeti kihívásokról, az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről, az alkalmazkodási lehetőségekről, az agrárgazdaság környezetre gyakorolt hatásairól; innovációs gyakorlatok beépítése a mindennapi munkafolyamatokba, motiválás a természetközeli gazdálkodás folytatására.

CCO.1.3 - Kutatók-termelők-feldolgozók közötti együttműködések erősítése

Kutatók-termelők-feldolgozók közötti együttműködések erősítése az innovációs potenciál növelése érdekében

CCO.1.6 - Tudásátadás a mezőgazdasági és erdőgazdasági generációváltás gyorsítása érdekében

A tudásátadás a mezőgazdasági és erdőgazdasági generációváltás esetében is alapvető fontosságú.

CCO.1.7 - Szaktanácsadók képzése

Szaktanácsadók képzése, szaktanácsadási rendszer átalakítása a KAP specifikus célkitűzéseihez alkalmazkodva, különös tekintettel az alacsony környezetterhelésű mezőgazdasági gyakorlatok integrált szemléletű megközelítésére (növényvédő szerek kijuttatása, ÜHG, légköri szennyezők és szálló por kibocsátását csökkentő eljárások, helyes tápanyag-gazdálkodás és komposztálás), valamint az ágazat-specifikus szaktanácsadási szolgáltatások bővítésére.

CCO.1.9 - Agrárvállalkozók duális képzésben, fogadó félként való részvételének ösztönzése

A duális képzés során a leendő gazdálkodók a leghatékonyabban tudnak gyakorlati ismeretekhez jutni.

CCO.2.1 - Közép- és felsőfokú agrároktatási intézmények felkészültségének és eszközparkjának fejlesztése

Az oktatási intézmények hatékony fejlesztése az eszközpark bővítésével érhető el.

CCO.2.2 - Bemutató üzemek kialakítása

Bemutató üzemek kialakítása, szervezése, majd azok összekapcsolása, tudásátadási programok kidolgozása, többek között a korszerű és emisszió-csökkentésen alapuló technológiák bemutatására

CCO.3.1 - A munkaerő képzettségi szintjének növelése, az innovatív technológiák alkalmazása érdekében

A mezőgazdasági munkaerő képzettségi szintjét emelni kell a versenyképesség érdekében.

CCO.3.2 - Képzett kutatók helyben tartása, KFI szektor támogatása

A képzett kutatók helyben tartása a kutatások színvonalának fenntartása érdekében nélkülözhetetlen.

CCO.3.3 - Agrár- és élelmiszeripari vállalkozók innovativitásának növelése

Az agrár- és élelmiszeripari vállalkozók innovativitásának növelésére a változó piaci igényekre adott reagálás gyorsítása érdekében van szükség

CCO.4.1 - Szélessávú internet szolgáltatásokhoz személyes hozzáférés biztosítása

Szélessávú internet szolgáltatásokhoz személyes hozzáférés biztosítása és a digitális alapkészségek megerősítése.

CCO.4.2 - Digitális ágazati nyilvántartások kialakítása, integrációja

Az ágazati nyilvántartások digitalizációja az adminisztráció csökkentését eredményezi.

CCO.4.3 - Elektronikus ügyintézés, transzparencia

Az elektronikus ügyintézés kiépítése a bürokrácia csökkentését eredményezi.

CCO.4.4 - Agrár, -élelmiszeripari és erdőgazdálkodó vállalkozások digitális infrastruktúrájának fejlesztése

A digitális infrastruktúra és informatikai háttér nélkül a vállalkozások nem tudnak megfelelően fejlődni.

CCO.4.5 - Digitális megoldások fejlesztése a minőségbiztosítás, tanúsítás, nyomonkövethetőség, jelölés terén

A digitális megoldások fejlesztése a minőségbiztosítás, a tanúsítás, a nyomonkövethetőség, az árujelölés és az osztályozás céljából az adminisztrációs terheket csökkenti, a hatékonyságot növeli.

Az egyes földrajzi területek, például a legkülső régiók, a hegyvidéki területek és a szigeti régiók igényeinek felmérése

Ilyen területek nem szerepelnek a magyar KAP Stratégiai Tervben, így a kérdés nem releváns.

A rangsoroláshoz használt módszertan és feltételek

2019 őszétől kezdve az Agrárminisztérium szakértői munkacsoportokat szervezett a KAP terv főbb fejezeteinek megfelelően (KAP I, KAP II, kockázatkezelés, AKIS, monitoring, ágazati intézkedések, zöld architektúra). Az ágazati szereplők (szántóföldi növények, tej, szarvasmarha, sertés, baromfi, kiskérődzők, zöldség-gyümölcs stb.) számára a minisztérium az Agrárkamara bevonásával workshopokat szervezett a helyzetelemzés és szükségletek összegyűjtése céljából. 2020 első felében az Agrárközgazdasági Intézet (AKI) a munkacsoportok és a workshopok tevékenységét feldolgozva elkészítette a helyzetelemzéseket SO-nként és ágazatonként. Ezek zárása a SWOT tábla.

A SWOT megállapításokból szükségleteket gyűjtöttünk össze. A szükségleteket munkacsoporti üléseken és e-mailes visszajelzések alapján tovább finomítottuk„„osztályoztuk” (főszükségletek alá alszükségleteket rendeltünk), néhány esetben az alszükségleteket SO-nként átsoroltuk.

A szükségletek SO-nként excel táblában kerültek felsorolásra, főszükséglet-alszükséglet bontásban. A szükségletek egy utólagos újracsoportosítást követően kerültek, általános célkitűzésenként csoportosításra (Gazdasági-Környezeti-Társadalmi). Itt már bizonyos szükségletek összevonásra és további átcsoportosításra kerültek (pl. SO 2 -ben több szükséglet megjelenik a CCO-ban is, így azt, a duplikációt elkerülvén, csak egy helyen szerepeltetjük). A segédtáblákban minden átvezetés (összevonás) feltüntetésre került. A szükségletek rangsorolására szolgáló kérdőívet az AKI állította össze és vezette fel egy on-line felületre. A kérdőívet minden munkacsoport minden tagja megkapta.

Összesen 71 kérdőív válasz érkezett vissza. Némely tag több munkacsoportban is megjelenik, illetve némely munkacsoportban egy szervezetet több tag is képvisel. Egy tag csak egy kérdőívet töltött ki, de

minden munkacsoporti tagságát jelölhette.

A kérdőív válaszokban munkacsoport szinten jelentek meg az értékelések, amely két szempont érvényesülését jelentette: az egyik, hogy egy adott személy értékelése annyiszor került be a számolásba, ahány munkacsoportnak tagja volt, ez főleg azok miatt volt fontos, akik egy személyben egy szervezetet több munkacsoportban képviseltek. A másik szempont volt, hogy amennyiben egy munkacsoportban egy szervezet több képviselővel volt jelen, úgy az adott munkacsoporton belül az egyazon szervezettől érkező tagok értékeléseinek az átlaga legyen figyelembe véve.

Az összesítő táblázatban munkacsoportonként a szervezetek átlagai szerepeltek (ha egy képviselő (tag) volt a szervezettől, akkor az átlag megegyezett az ő értékelésével). A kérdések oszlopainak alján kétféle össz-átlag számítás volt olvasható, az egyik az összes válaszból számolt, a másik a munkacsoportokon belüli átlagokból kalkulált átlag. A Min-Max sorok azt mutatták, hogy az adott kérdésre mi volt az előforduló legalacsonyabb és legmagasabb adott prioritás az összes válaszon belül.

A 10 SO-ra átfogóan nincsenek a szükségletek rangsorolva, csak külön gazdasági-környezeti-társadalmi-AKIS szinten.

A rangsor pontszámokból terciliseket képeztünk, majd 3 prioritásba (fontos-közepes-kevésbé fontos) soroltuk, ezeket színekkel jelöltük (piros-sárga-zöld), illetve számokat rendeltünk hozzájuk (1., 2. 3.).

Annak indokolása, hogy az azonosított igények miért nem szerepelnek, vagy miért csak részben szerepelnek a KAP-stratégiai tervben

1.1.2 - A hitelhez jutás adminisztratív eszközökkel könnyíthető, illetve a pénzpiacok függvénye, nem a KAP ST kompetenciája

2.2.4 - A belföldi szállítási infrastruktúra fejlesztése az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz) feladata

3.2.1 - Az adatbázisok és az informatikai háttér fejlesztése elsősorban állami feladat, kisebb részben a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) feladata, a KAP ST csak minimális mértékben járul hozzá

3.2.2 - A szerződéses fegyelmet támogatási intézkedéssel nem tudjuk erősíteni, a jogszabályi környezetet kell megfelelően kialakítani

4.6.1 - Az adatbázisok fejlesztése elsősorban állami feladat, kisebb részben a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) feladata, a KAP ST csak minimális mértékben járul hozzá

5.1.5 - A szennyvíziszap, élelmiszerhulladék és biomassza újrahasznosítása a tápanyag-utánpótlásban egyelőre még nem része a termesztési gyakorlatnak, így a KAP ST ezek alkalmazását nem támogatja

5.3.2 - A szárazságtűrő fajták termesztésbe állítása kutatási projektek része, a KAP ST célzott beavatkozást nem tartalmaz

6.4.1 - Az adatgyűjtés fejlesztése elsősorban állami feladat, kisebb részben a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) feladata, a KAP ST csak minimális mértékben járul hozzá

6.5.1 - Az érdekeltek együttműködése elsősorban nem a támogatások meglétén múlik.

7.1.3 - A földhöz jutás adminisztratív eszközökkel könnyíthető, illetve a földpiac függvénye, nem a KAP ST kompetenciája

7.1.4 - A hitelhez jutás adminisztratív eszközökkel könnyíthető, illetve a pénzpiacok függvénye, nem a KAP ST kompetenciája

7.1.5 - Az adminisztratív terhek csökkentése elsősorban az állami szervek feladata, a stratégiai terv ehhez csak hozzá tud járulni.

8.1.1 - A vidéki foglalkoztatás - így a nők foglalkoztatása is - sok tényező függvénye, támogatás oldalról a KAP-on kívül a legtöbb OP is ösztönzi a foglalkoztatás növelését.

8.1.2 - A vidéki foglalkoztatás sok tényező függvénye, támogatás oldalról a KAP-on kívül a legtöbb OP is ösztönzi a foglalkoztatás növelését.

8.1.6 - A körkörös gazdálkodás kialakítását a vidéki területen számos OP segíti a KAP-on kívül.

8.2.1 - Az emberi erőforrás fejlesztése számos OP feladata is.

8.2.2 - Helyi fejlesztéseket a KAP-on kívül a többi OP is támogat.

8.2.3 - Miután a helyi fejlesztési programokat nemcsak a KAP finanszírozza, összehangolásuk is közös felelősség.

8.3.1 - A közlekedési infrastruktúra fejlesztése elsősorban az IKOP plusz feladata.

8.3.2 - A helyi szolgáltatásokat elsősorban nem a KAP támogatja.

8.4.1 - Az aprófalvak alap infrastruktúrájának fejlesztését elsősorban nem a KAP támogatja.

8.4.2 - A szegregáció csökkentése elsősorban nem a KAP feladata.

8.5.1 - A vidéki megújuló energia hasznosítás több más OP (TOP, KEHOP+) feladata is.

9.1.3 - Az állategészségügyi előrejelző rendszerek fejlesztése állami feladat

9.2.2 - Az adatbázisok fejlesztése elsősorban állami feladat, kisebb részben a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) feladata, a KAP ST csak minimális mértékben járul hozzá

9.3.2 - A KAP ST kutatásokat csak az EIP-eken keresztül támogat, ugyanakkor a kutatások számos egyéb programból finanszírozhatók

9.5.1 - Az adatbázisok fejlesztése elsősorban állami feladat, kisebb részben a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) feladata

9.7.1 - Az információs rendszerek fejlesztése elsősorban állami feladat, kisebb részben a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) feladata

CCO.1.7 - Szaktanácsadók képzése a KAP Hálózaton keresztül kerül megvalósításra.

CCO.2.1 - A képzés és továbbképzés infrastruktúrájának fejlesztése állami feladat, illetve DIMOP Plusz és más OP-k feladata

CCO.4.1 - A szélessávú internet hálózat fejlesztése elsősorban a TOP feladata

CCO.4.2 - Az adatbázisok és az informatikai háttér fejlesztése elsősorban állami feladat, kisebb részben a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) feladata

CCO.4.3 - Az elektronikus ügyintézés kiterjesztése nem csak a KAP, hanem a többi OP és az állami költségvetés feladata is.

2.1.SO1 A gazdaságok fennmaradását biztosító jövedelemnek és a mezőgazdasági ágazat rezilienciájának a támogatása Unió-szerte a hosszú távú élelmezésbiztonság és a mezőgazdasági diverzitás fokozása, valamint az uniós mezőgazdasági termelés gazdasági fenntarthatóságának biztosítása céljából

2.1.SO1.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO1.1.1 Erősségek

E.1. Az éves munkaerőegységre vetített nettó hozzáadott érték Magyarország esetében az uniós átlagon felül javult

E.2. Közepes (90 ezer és 250 ezer euró STÉ) ökonómiai méretű üzemek összességében kiemelkedő hatékonysága

E.3. Jól működő mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer és annak folyamatos fejlesztése

E.4. Benchmark árakhoz igazított szállítási szerződések terjedése (tejtermelés, baromfi- és sertéstartás)

E.5. Mikro-, kis- és középvállalkozások hitelhez jutását segítő AVHGA

E.6. Élelmezésbiztonság szintje

2.1.SO1.1.2 Gyengeségek

Gy.1. Mezőgazdasági jövedelmek nemzetgazdasági átlagnál alacsonyabb szintje [SO1/1.1.]

Gy.2. Jövedelmek erős ingadozása több mezőgazdasági ágazatban (pl. egyes zöldség- és gyümölcsfélék, sertéshízlalás, bikahízlalás stb.) [SO1/1.1.] [SO1/1.2.] [SO1/2.3.]

Gy.3. Mezőgazdasági vállalkozások, különösen a kisüzemek és egyes ágazatok jövedelmezőségének erős függősége a közvetlen támogatásoktól

Gy.4. Uniós összevetésben magas termelési költségek és gyenge hatékonyság

Gy.5. Közvetlen támogatások tőkésedése a földbérleti díjakban

Gy.6. Időjárási kockázatokon kívüli egyéb kockázatok kezelésének hiánya, állatbiztosítások kis aránya, derivatív piaci kockázatkezelési eszközök kihasználatlansága [SO1/2.4.]

Gy.7. Nem mezőgazdasági tevékenységet is folytató gazdaságok számának csökkenése

Gy.8. Importfüggőség egyes inputok esetében (pl. fehérjetakarmányok, állattartás eszközei és anyagai, egyes szaporítóanyagok, műtrágya stb.) [SO1/3.2.]

2.1.SO1.1.3 Lehetőségek

L.1. Közvetlen támogatások hozzájárulása a mezőgazdasági jövedelmekhez, valamint a banki finanszírozás megkönnyítéséhez

L.2. Beruházási támogatások pozitív hatása a beruházási intenzitásra

L.3. Jövedelemstabilizáló eszköz bevezetése

L.4. Fejlesztési pályázatok gyorsabb és rugalmasabb lebonyolítása, kapcsolódó adminisztráció egyszerűsítése

2.1.SO1.1.4 Fenyegetések

F.1. Klímaváltozás, időjárási szélsőségek fokozódó előfordulása, új kórokozók, kártevők megjelenése, zoonózisok terjedése, valamint ebből fakadóan a költségek növekedése és a jövedelmek csökkenése [SO1/2.1.] [SO1/2.2.] [SO1/3.1.]

F.2. Uniós agrártámogatások csökkenése és a piaci intézkedések körének szűkülése miatt növekvő kitettség a piaci válsághelyzeteknek [SO1/2.3.]

F.3. Kisüzemek számának további csökkenése, emiatt vidéki munkahelyek megszűnése [SO1/1.1.] [SO1/1.2.]

F.4. Élelmiszer-önellátottsági szint csökkenése az élelmiszerimport (pl. szabadkereskedelmi

egyezmények) és a költségterhek növekedésének (nem termelő beruházások, importált inputok) hatására [SO1/1.2.] [SO1/3.1.]

2.1.SO1.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO1.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
1.1.1	Kiszámítható alapjövedelem a gazdálkodóknak	2	Igen
1.1.2	Elérhető hitel finanszírozás biztosítása	2	Részben
1.1.3.	Kis- és közepes gazdaságok jövedelmezőségének javítása	2	Igen
1.2.1	A kedvezőtlen időjárási jelenségek és a klímaváltozás okozta károk kezelése a mezőgazdaságban	1	Igen
1.2.3	Piaci kockázatok ellensúlyozása, hatásának mérséklése	2	Igen
1.2.4	Mezőgazdasági biztosításkötés (öngondoskodás) ösztönzése	2	Igen
6.1.1	Natura 2000 mezőgazdasági élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen
6.3.1	Natura 2000, valamint védett erdei élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO1.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
DPdecoupled	BISS(21) - A fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás	DP01_E01_BISS_16 - A fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás	O.4. Azon hektárok száma, amelyek után alapszintű jövedelemtámogatás jár
DPdecoupled	CRISS(29) - A fenntarthatóságot elősegítő, kiegészítő, átcsoportosítással nyújtható jövedelemtámogatás	DP02_E02_CRIS_16 - A fenntarthatóságot elősegítő, átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatás	O.7. Az átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatásban részerülő hektárok száma
DPdecoupled	CIS-YF(30) - A fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás	DP03_B01_YFS_16 - Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás	O.6. A fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatásban részesülő hektárok száma
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Az éghajlattal, a környezetvédelemmel és az állatjóléttel kapcsolatos rendszerek	DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai program	O.8. Az ökorendszerekből származó támogatásban részesülő hektárok vagy számosállategységek száma
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP04_E03_CISB_16 - Cukorrépa termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő	DP05_E04_CISR_16 -	O.10. Azon hektárok száma,

	jövedelemtámogatás	Rizstermesztés támogatása	amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP06_E05_CISV_16 - Zöldségnövény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP07_E06_CISI_16 - Ipari zöldségnövény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP08_E07_CISO_16 - Ipari olajnövény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP09_E08_CISE_16 - Gyümölcstermesztés támogatása (Extenzív)	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP10_E09_CISF_16 - Gyümölcstermesztés támogatása (Intenzív)	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP11_E10_CISS_16 - Anyajuhtartás támogatása	O.11. Azon jószágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP12_E11_CISC_16 - Anyatehéntartás támogatása	O.11. Azon jószágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP13_E12_CISM_16 - Hízott bika támogatás	O.11. Azon jószágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP14_E13_CISD_16 - Tejhasznú tehéntartás támogatása	O.11. Azon jószágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP15_E14_CISG_16 - Szemes fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP16_E15_CISP_16 - Szálas fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	SETUP(47(2)(a)) - A kölcsönös kockázatkezelési alapoknak az 1308/2013/EU rendelet, illetve az e rendelet 67. cikkének (7) bekezdése alapján elismert termelői szervezetek és termelői szervezetek társulásai általi létrehozása, feltöltése és újrafeltöltése	SC19_I01_FVF_47 - kölcsönös kockázatkezelési alapok - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVVO(47(2)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, amelyek hatékonyabbá teszik a forgalomba kerülő mennyiségek kezelését, beleértve a közös tárolást is	SC20_I02_FVV_47 - beruházások, amelyek hatékonyabbá teszik a forgalomba kerülő mennyiségek kezelését, közös tárolását - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	STORE(47(2)(c)) - Termelői szervezetek vagy ezek tagjai által előállított termékek közös tárolása, ezen belül szükség esetén a termékek kollektív feldolgozása a közös tárolás megkönnyítése érdekében	SC21_I03_FVS_47 - termékek közös tárolása, ezen belül szükség esetén a termékek kollektív feldolgozása - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ORCHA(47(2)(d)) - gyümölcsösök vagy olajfaültetvények újratelepítése, amennyiben erre a tagállami illetékes hatóság által egészségügyi vagy növényegészségügyi okokból elrendelt kötelező kivágást követően, vagy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében szükség van	SC22_I04_FVR_47 - gyümölcsösök újratelepítése - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma

Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	WITHD(47(2)(f)) - forgalomból történő kivonás ingyenes szétosztás céljára és más rendeltetésre, beleértve adott esetben a forgalomból történő ilyen kivonás megkönnyítése céljából történő feldolgozást is	SC23_I05_FVW_47 - forgalomból történő kivonás ingyenes szétosztás céljára vagy más rendeltetésre - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	GREEN(47(2)(g)) - zöldszüret, azaz az olyan, nem forgalmazható éretlen termékek egy adott területen végzett teljes betakarítása, amelyek sem éghajlati okokból, sem betegség miatt, sem egyéb okokból nem károsodtak a zöldszüret előtt	SC24_I06_FVG_47 - zöldszüret - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	NOHAR(47(2)(h)) - be nem takarítás, azaz a folyó termelési ciklus megszakítása az érintett területen, úgy, hogy a termék egészséges, ép és piacképes minőségű; nem értendő ide termékek időjárási jelenség vagy betegség miatti megsemmisítése	SC25_I07_FVN_47 - be nem takarítás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	HARIN(47(2)(i)) - Betakarítási és termelési biztosítás, amely hozzájárul a termelők jövedelmének védelméhez azokban az esetekben, amikor a termelők természeti katasztrófa, kedvezőtlen éghajlati jelenség, betegség vagy károsító általi fertőzés következtében veszteségeket szenvednek el, ugyanakkor biztosítja, hogy a kedvezményezettek megtegyék a szükséges kockázatmegelőzési intézkedéseket	SC26_I08_FVH_47 - betakarítási és termelési biztosítás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	COACH(47(2)(j)) - Személyre szabott tanácsadás az 1308/2013/EU rendelet, illetve az e rendelet 67. cikkének (7) bekezdése alapján elismert egyéb termelői szervezeteknek és termelői szervezetek társulásainak vagy egyéni termelőknek	SC29_I10_FVC_47 - személyre szabott tanácsadás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	COMM(47(2)(l)) - a figyelemfelhívást és a fogyasztók tájékoztatását célzó kommunikációs tevékenységek	SC27_I09_FVM_47 - figyelemfelhívást és a fogyasztók tájékoztatását célzó kommunikációs tevékenységek - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Bor	GREENWINE(58(1)(c)) - Zöldszüret, azaz a még éretlen állapotban lévő szőlőfürtök teljes megsemmisítése vagy eltávolítása és ezáltal az érintett terület terméshozamának nullára csökkentése; nem értendő ide a be nem takarítás, ami azt jelenti, hogy a szokásos termelési ciklus végén a kereskedelmi célú szőlőt a tőkéken hagyják	SC07_E06_WIG_58 - Zöldszüret támogatása a borágazatban	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban
RD	ASD(72) - Bizonyos kötelező követelményekből eredő területspecifikus hátrányok	RD23_G06_NAG_72 - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések	O.13. A Natura 2000 keretében vagy a 2000/60/EK irányelv alapján támogatásban részesülő hektárok száma
RD	ASD(72) - Bizonyos kötelező követelményekből eredő területspecifikus hátrányok	RD34_F01_NAF_72 - Erdő területeknek nyújtott Natura 2000 kompenzációs kifizetések	O.13. A Natura 2000 keretében vagy a 2000/60/EK irányelv alapján támogatásban részesülő hektárok száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD67_B08_FIF_73 - Tőkejuttatás mezőgazdasági termelők számára	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre	RD68_B09_FIP_73 - Tőkejuttatás	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli

	irányuló beruházásokat is beleértve	élelmiszerfeldolgozók számára	termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	RISK(76) - Kockázatkezelési eszközök	RD14_I03_DMMF_76 - Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer I.pillér: Agrárkár-enyhítési Kockázatkezelési Alap	O.9. Támogatott KAP kockázatkezelési eszközökkel rendelkező egységek száma
RD	RISK(76) - Kockázatkezelési eszközök	RD16_I01_INS_76 - Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer (MKR II. pillér): Díjtámogatott mezőgazdasági biztosítás	O.9. Támogatott KAP kockázatkezelési eszközökkel rendelkező egységek száma
RD	RISK(76) - Kockázatkezelési eszközök	RD17_I02_IST_76 - Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer (MKR IV. pillér): Mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer	O.9. Támogatott KAP kockázatkezelési eszközökkel rendelkező egységek száma
RD	CRISIS(78a) - Crisis payments to farmers following natural disasters, adverse climatic events or catastrophic events	RD69_I04_CRP_78a - Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer V. pillér: Válságtámogatás	O.9a. Number of farmers benefitting from crisis payments following natural disasters, adverse climatic events or catastrophic events

Áttekintés

A helyzetfeltárás és a SWOT-elemzés fókuszterületei a mezőgazdasági jövedelmek, a jövedelempótló és egyéb támogatások, továbbá a kockázatkezelés, a rezíliencia, valamint az élelmezésbiztonság. A specifikus célkitűzéssel kapcsolatban legfontosabb megállapítás, hogy Magyarországon a jövedelmek a mezőgazdaságban alacsonyabbak, mint a nemzetgazdaság többi ágazatában, továbbá a jövedelmek egyes ágazatokban (pl. gyümölcstermesztés, állattenyésztés) erősen ingadoznak, ezért a legfőbb teendő/szükséglet a jövedelemstabilitás megteremtése a mezőgazdasággal foglalkozók számára. Ezt egyrészt kiszámítható alapjövedelem biztosításával, továbbá a kiegészítő finanszírozás (hitelfelvétel) megkönnyítésével, illetve a különböző kockázatcsökkentő intézkedésekkel (biztosítások megkötésének ösztönzése támogatásokkal) kívánjuk elérni. A kapcsolódó beavatkozások a mezőgazdasági alapjövedelem (BISS), továbbá az ezt kiegészítő közvetlen támogatási formák (fiatal gazda, termeléshez kötött stb.), a különféle szektorális (SC) támogatások, valamint a vidékfejlesztési eszköztárba tartozó kockázatkezelési eszközök (RD14, RD16, RD17)és válságtámogatási intézkedés (RD69). A hitelfelvétel megkönnyítése történhet garanciadíj-támogatással (szinte mindegyik DP, illetve RD intézkedés lehetőséget ad rá), a hitelfelvétel ügyintézésének könnyítésével, a biztosíték csökkentésével, a hiteldíjak csökkentésével stb. A hitelfelvétel szabályozása elsősorban KAP-on kívüli eszközökkel történik, nemzeti jogszabályokon, illetve a bankok saját üzleti szabályzatain keresztül.

Az elemzések alapján kimutatható, hogy az egyes ágazatokban tevékenykedő üzemek közvetlen támogatások nélkül nagy arányban veszteségesen működnének. A közvetlen támogatások célzott formái közül termeléshez kötött támogatást (CIS) ezért a következő ágazatoknak szükséges biztosítani, előmozdítva ezzel a jövedelmezőségük stabilizálását és az ellenálló képességük javulását, közép- és hosszú távon:

Növénytermesztés: cukorrépa termesztés, rizs termesztés, ipari zöldség és zöldség termesztés, gyümölcstermesztés, ipari olajnövény termesztés, szemes- és szálas fehérjenövény termesztés.

Állattenyésztés: anyajuh tartás, hízott bika tartás, anyatehén tartás, tejhasznú tehén tartás.

A mezőgazdasági jövedelmek alacsony szintje és a jövedelemingadozás további, jelentős fenyegetéseket is magában rejt, mint a kisüzemek számának csökkenése, és ezzel munkahelyek megszűnése, illetve az élelmiszer-önellátottsági szint és ezzel párhuzamosan az élelmezésbiztonság csökkenése.

A mezőgazdasági termelést fenyegető tényezők közül külön is kiemelendő az időjárási szélsőségek mind gyakoribb előfordulása, illetve a kártevők és kórokozók gyors terjedése és kártételük növekedése, amely fenyegetéseket a kockázatkezelési eszközök támogatásávalés válságtámogatási intézkedés alkalmazásával kívánunk enyhíteni.

A termelés biztonságát a közvetlen és szektorális támogatásokon, valamint a kockázatok csökkentésén és az időjárási katasztrófák okozta válságok kezelésén túl a minőségi termelés alapjainak megteremtésén, így a szaporítóanyagok, gépek, épületek megvásárlásán, felújításán keresztül lehet megteremteni. Az SO1 céljaihoz így közvetve a KAP ST minden támogatás típusa hozzájárul.

2.1.SO1.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO1.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	Célérték
R.4 - A jövedelemtámogatásnak az előírások betartásától és a bevált gyakorlatok alkalmazásától való függővé tétele Jövedelemtámogatás alá eső és feltételességhez kötött mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	94,17 %
R.5 - Kockázatkezelés Támogatott KAP kockázatkezelési eszközökkel rendelkező gazdaságok aránya	30,29 %
R.6 PR - Újraelosztás kisebb gazdaságok részére Az átlagos gazdaságméret alatti támogatható gazdaságok részére nyújtott további közvetlen kifizetések százaléka hektáronként (az átlaghoz viszonyítva)	112,25 %
R.7 PR - A sajátos igényű területeken működő gazdaságoknak nyújtott támogatás növelése További támogatás százaléka hektáronként magasabb igényű területeken (az átlaghoz viszonyítva)	111,57 %
R.8 - Adott ágazatokban működő gazdaságok részére biztosított támogatás A versenyképesség, a fenntarthatóság és a minőség javítását célzó, termeléstől függő jövedelemtámogatásban részesülő gazdaságok aránya	18,32 %
R.36 CU PR - Generációs megújulás KAP-támogatás segítségével vállalkozást indító fiatal mezőgazdasági termelők száma, nemek szerinti bontással együtt	10 700,00

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO1 – A gazdaságok fennmaradását biztosító jövedelemnek és a mezőgazdasági ágazat rezilienciájának a támogatása Unió-szerte a hosszú távú élelmezésbiztonság és a mezőgazdasági diverzitás fokozása, valamint az uniós mezőgazdasági termelés gazdasági fenntarthatóságának biztosítása céljából

Az egyes R indikátorok mérföldkő értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

R.4 - A jövedelemtámogatásnak az előírások betartásától és a bevált gyakorlatok alkalmazásától való függővé tétele: Jövedelemtámogatás alá eső és feltételességhez kötött mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya

Az R.04 indikátor célértéke: 94,17%, amely évente 5 000 000 ha mezőgazdasági terület (UAA) jövedelemtámogatását jelenti az összes, 5 309 520 ha-hoz viszonyítva. Az indikátor célértékét 100%-ban a fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás (DP01_E01_BISS_16) által lefedett terület határozza meg, az indikátorérték számszerűsítésénél releváns többi beavatkozás által lefedett területek ennek részhalmazai, és így teljes átfedésben vannak. A duplikációk kiszűrése miatt az átfogó célértékhez nem adnak hozzá. Másképp fogalmazva: az R.04 indikátor értéke szempontjából releváns beavatkozások által támogatott területegységek egyben „a fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatásban" (DP01_E01_BISS_16) is részesülnek.

Az R.04 szempontjából releváns beavatkozások (közvetlen kifizetések és egy - Natura 2000 mezőgazdasági területeket érintő – vidékfejlesztési beavatkozás) mindegyike reagál az SO1 specifikus célkitűzés következő öt szükségletéből legalább egyre:

·Magyarországon a mezőgazdaságban az éves átlagos munkajövedelem 9,4 ezer euró/TME volt, ami a nemzetgazdasági átlag (10,7 ezer euró/TME[1]) 88 százaléka. A 2014–2019 közötti időszakban a mezőgazdasági munkajövedelem lemaradása a nemzetgazdasági átlagtól nem változott.[2] A tapasztalatok azt mutatják, hogy Magyarországon az EU-csatlakozástól 2013-ig folyamatosan növekvő uniós közvetlen támogatások hozzájárultak a mezőgazdasági jövedelmek növekedéséhez, a banki finanszírozás megkönnyítéséhez, a likviditás javulásához, a fejlesztésekhez[3]. Ezért a továbbiakban is szükség van a **kiszámítható alapjövedelem biztosítás**ára a gazdálkodóknak (1.1.1. szükséglet).

·A jövedelem stabilitás a gazdálkodók számára kezességvállalással, hitelgaranciával fokozható. Szükséges **elérhető hitel finanszírozás** biztosítása (1.1.2. szükséglet). A hitelhez jutás adminisztratív eszközökkel könnyíthető, illetve a pénzpiacok függvénye, nem közvetlenül a KAP ST kompetenciája, az alszükségletre az 1.1.1 alszükségletre is válaszoló beavatkozások közvetett módon és részben reagálnak.

·A közvetlen kifizetések méltányosságának, eredményességének és hatékonyságának javítása, valamint a támogatások célzottabbá tétele érdekében különös figyelmet kell fordítani a **kis- és közepes méretű gazdaságok jövedelmezőségének javítás**ára (1.1.3. szükséglet).

·A kedvezőtlen időjárási jelenségek és a klímaváltozás okozta **károk kezelése a mezőgazdaságban** (1.2.1 szükséglet)

·Az elmúlt években tapasztalt erőteljes termelői ár ingadozások (harmadik országok kereskedelemkorlátozó intézkedései, állategészségügyi járványok stb. miatt), valamint az időjárási szélsőségek (pl. tavaszi fagykár, jégeső) miatt szükséges a gazdálkodók jövedelmét veszélyeztető **piaci kockázatok (pl. nagymértékű árcsökkenés) hatásának mérséklése** (1.2.3. szükséglet)

R.5 - Kockázatkezelés és válságtámogatás: Támogatott KAP kockázatkezelési eszközökkel és válságtámogatás intézkedésben résztvevő rendelkező gazdaságok aránya

Az R.5 indikátor célértéke: 30,29%, amely 73.000 kedvezményezett gazdaságot jelent, az összes, 198.000-hez viszonyítva.

Az indikátor célértékéhez nagymértékben járul hozzá az RD14_I03_DMMF_76 Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer (MKR I. pillér): Agrárkár-enyhítési kockázatkezelési alap beavatkozás. A „Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer (MKR II. pillér): Díjtámogatott mezőgazdasági biztosítás" (RD16_I01_INS_76) beavatkozás az SO1 specifikus célkitűzés 1.2. főszükségletére („Természeti (időjárás) és piaci kockázatokból fakadó jövedelemingadozások csökkentése") reagál. Az előző programozási időszakban díjtámogatásban részesült termelők számát (2021-ben 20 790) és annak növekedését (2017-2021 között átlagosan 17%) alapul véve, kikérve a Magyar Biztosítók Szövetségének (MABISZ) véleményét is, megalapozottnak tekinthető a 73.000 termelőt számláló célérték.

A célértékhez hozzájárul még kisebb mértékben a „Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer (MKR IV. pillér): Mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer" (RD17_I02_IST_76) beavatkozás is, amely szintén az 1.2. főszükségletre reagál. A 2021. évben bevezetett krízis biztosítási rendszer egy úttörő jellegű támogatási program, amely a növénytermesztés mellett az állattenyésztési ágazatra is kiterjed, továbbá az általa kezelt kockázatok köre is túlmutat az időjárási és klimatikus jelenségek miatti károkon. Mindezek alapján elmondható, hogy a magyar kockázatkezelési rendszer a krízisbiztosítással lett teljes. A 2023-2027-es tervezési időszakban a csatlakozási kedv mérsékelt ütemű növekedésével lehet számolni, tekintve, hogy egy 2021-ben induló intézkedésről van szó. Objektíven mérlegelve a 2026-2027. évre (ST-ből való finaiszírozással érintett évekre) a csatlakozott termelők száma 1050 főre becsülhető, amelyek

20%-a díjtámogatott mezőgazdasági biztosításban is részesül.

A válságtámogatás (RD69) intézkedésben résztvevő gazdaságok egyúttal mind tagjai a RD14_I03_DMMF_76 Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszernek (MKR I. pillér), így az indikátor célértékhez külön nem járulnak hozzá.

Ezen túlmenően még további, SO1 specifikus szükségletekre reagáló beavatkozások is hozzájárulhatnak az indikátor értékéhez, ezek számára azonban nincs előre meghatározott célérték rögzítve. Ilyen beavatkozások pl.:

·Kölcsönös kockázatkezelési alapok - zöldség-gyümölcs (SC19_I01_FVF_47)

·Betakarítási és termelési biztosítás - zöldség-gyümölcs (SC26_I08_FVH_47)

·Zöldszüret - zöldség-gyümölcs (SC24_I06_FVG_47)

·Zöldszüret támogatása a borászatban (SC07_E06_WIG_58)

R.6 PR - Újraelosztás kisebb gazdaságok részére: Az átlagos gazdaságméret alatti támogatható gazdaságok részére nyújtott további közvetlen kifizetések százaléka hektáronként (az átlaghoz viszonyítva)

Az R.6 indikátor célértéke 112,25%, amely azt mutatja, hogy az átlagos gazdaságméret alatti kedvezményezettek részére a hektáronkénti átlagos kifizetés összege (299,15 EUR/ha) hogyan viszonyul az összes kedvezményezett felé teljesített hektáronkénti átlagos kifizetés összegéhez (266,51 EUR/ha).

Az indikátor célérték az alábbi tényezők figyelembe vételével került meghatározásra:

·A KAP kedvezményezettek átlagos terület mérete 30,40 ha,

·Közvetlen kifizetések (DP) összege az átlag alatti mérettel rendelkező kedvezményezettek részére: 287 872 956,99 EUR,

·Az átlag alatti mérettel rendelkező kedvezményezettek támogatással érintett hektárszáma összesen: 962 296,25 ha,

·Közvetlen kifizetések összege (DP) az összes KAP kedvezményezettek részére: 1 323 088 879,01 EUR

·Az összes KAP kedvezményezett támogatással érintett hektárszáma összesen (melyet a pontosabb becslés érdekében a legutolsó lezárt év (2020) adataival számoltunk): 4 964 458,61 ha.

Az indikátor célérték kalkulációja során az összes közvetlen kifizetésekkel kapcsolatos beavatkozás figyelembevételre került, amelyek az R.4 indikátor esetében már felsorolt 5 szükséglet mindegyikére reagálnak.

R.7 PR - A sajátos igényű területeken működő gazdaságoknak nyújtott támogatás növelése: További támogatás százaléka hektáronként magasabb igényű területeken (az átlaghoz viszonyítva)

Az indikátor átfogó célértéke 111,57%, amely azt mutatja, hogy a sajátos igényű területeken élő kedvezményezettek számára nyújtott hektáronkénti jövedelemtámogatás összege (303,67 EUR/ha) hogyan viszonyul az összes kedvezményezett részére kifizetett hektáronkénti jövedelemtámogatás összegéhez (272,18 EUR/ha).

Az indikátor célérték kalkulációja során az összes közvetlen kifizetésekkel kapcsolatos beavatkozás mellett a Natura 2000 (mezőgazdasági és erdő) területek részére nyújtott kompenzációs kifizetések is figyelembevételre kerültek, amelyek az R.4 indikátor esetében már felsorolt 5 szükségletekre reagálnak.

R.8 - Adott ágazatokban működő gazdaságok részére biztosított támogatás: A versenyképesség, a fenntarthatóság és a minőség javítását célzó, termeléstől függő jövedelemtámogatásban részesülő gazdaságok aránya

Az indikátor célértéke: 18,32%, mely a CIS támogatásban részesülő kedvezményezettek (44 148) és az összes gazdaság (241 000 gazdaság) arányát mutatja.

Az indikátor célérték kalkulációja során az összes termeléstől függő közvetlen kifizetésekkel kapcsolatos beavatkozás figyelembevételre került, amelyek az R.4 indikátor esetében már felsorolt 5 szükséglet mindegyikére reagálnak.

A célértékek meghatározását segítették a 2015-2022 közötti időszakban szerzett tapasztalatok, és a viszonylagos stabilitás a támogatott ágazatok körében. Ez ugyanis megfelelő alapadatokkal szolgált arról,

hogy a támogatott ágazatok bevételei között a termeléshez kötött támogatások milyen szerepet játszanak, és mit okozna annak hiánya az üzemi eredményességben. A SWOT elemzés megállapításai megmutatták, hogy a támogatott ágazatok esetében kulcsfontosságú elem a termeléshez kötött támogatás.

Az ágazati helyzetelemzésekben szereplő többéves statisztikai adatsorok alapján került meghatározásra az érintett gazdaságok száma és az az összeg, amely jellemzően elegendő arra, hogy az adott tevékenység során keletkező veszteséget minimalizálja vagy adott esetben a jövedelmezőségét egy elvárt szintre emelje, és így megelőzhető legyen az adott tevékenység beszüntetése vagy más növénykultúrákra történő áttérés.

R.36 CU PR - Generációs megújulás: KAP-támogatás segítségével vállalkozást indító fiatal mezőgazdasági termelők száma, nemek szerinti bontással együtt

Az indikátor átfogó célértéke 6 800 vállalkozást indító fiatal mezőgazdasági termelő. Az indikátor célértéknek döntő többségét, 5 500 vállalkozást, a „Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás” (DP03_B01_YFS_16) beavatkozás adja, amely az SO1 specifikus célkitűzést megalapozó, az R.4 indikátor esetében már felsorolt 5 szükséglet mindegyikére reagál.

A 2015-től induló időszak elején kihasznált lehetőséggel élő termelők után várhatóan mérsékelten lehet dinamizálni a lehetséges új belépőket. Ennek eredményeként az öt éves támogathatósági korlátra figyelemmel a „demográfiai tartalék” kimerülni látszik. A 2020-ban tapasztalt érdemi visszaesést követően a későbbi években is ilyen irányú folyamatra lehet számítani. Ennek tompítására szolgál a fajlagos támogatási összeg és a maximális támogatható hektárszám felemelése. A tervezést tehát mind a várható kimenetek, mind pedig az új belépők száma szempontjából bizonytalanság övezi. Ezért a realitásokat követő, óvatos tervezés vált indokolttá.

Az indikátor értéket megalapozó részletes háttérelemzéseket a DP03_B01_YFS_16 beavatkozás tervezett egységösszegeinek indoklását bemutató fejezet tartalmazza.

[1] Teljes munkaidő egyenérték

[2] *1. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 1. fejezet*

[3] *1. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 2. fejezet*

2.1.SO1.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A mezőgazdasági üzemek fennmaradását biztosító jövedelem és rezíliencia támogatása és az élelmezésbiztonság fenntartása érdekében az SO céljaira jelentős forrásokat biztosítunk. A közvetlen támogatások (területalapú, valamint a termeléshez kapcsolt támogatások, a fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás, valamint az átlagos gazdaságméret alatti támogatható gazdaságok részére nyújtott további közvetlen kifizetések) teljes mértékben ezen célkitűzést szolgálják. Mindezen felül a szektorális beavatkozások valamint a II. pillér forrásai, mint például a kockázatkezeléssel és válságtámogatással kapcsolatos beavatkozások is az SO céljaihoz járulnak hozzá.

A vonatkozó bizottsági ajánlás "A gazdaságok életképességének javítása a különböző üzemméretű, ágazatot képviselő és területen elhelyezkedő (hivatásos) gazdaságok közötti jövedelemkülönbségek hatékonyabb kezelése révén". Az allokált források révén a cél elérhető.

2.1.SO2 A piacorientáltság fokozása és a gazdaságok versenyképességének növelése rövid és hosszú távon egyaránt, többek között oly módon, hogy nagyobb hangsúlyt kap a kutatás, a technológia és a digitalizáció

2.1.SO2.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO2.1.1 Erősségek

E.1. A teljes tényezőtermelékenység Magyarországon az EU28 átlagánál jobban növekedett. (2.)
E.2. A hazai ellátást többségében kielégítő hazai mezőgazdasági termék- és élelmiszer-előállítás (1.)
E.3. Termelési potenciál megléte mind mennyiség, mind minőség tekintetében (1.)
E.4. Pozitív agrár- és élelmiszer-gazdasági külkereskedelmi mérleg (8.)
E.5. Bizonyos termékek esetében jelentős piaci pozíciók az európai piacon (8.)

2.1.SO2.1.2 Gyengeségek

Gy.1. A hazai mezőgazdasági genetikai erőforrások fejlesztésének hiánya, elmaradott infrastruktúra (3. és 11.), [SO2/1.2.] [SO2/1.8.]
Gy.2. Alacsony munkatermelékenység (EU átlagának kevesebb mint fele) (2.), [SO2/1.1.] [SO2/1.2.] [SO2/1.8.]
Gy.3. Feldolgozott élelmiszertermékek alacsony aránya az exportban (EU átlaga alatt) (8.), [SO2/1.3] [SO2/ 4.2.]
Gy.4. Szűk exportrádiusz (szállítási távolság) (8.), [SO2/4.2.]
Gy.5. Az uniós átlagtól elmaradó hazai élelmiszer-fogyasztás (7.), [SO2/4.3.]
Gy.6. Mezőgazdasági jövedelmek erős függése a közvetlen támogatásoktól (4.)
Gy.7. Szétaprózódott termelési szerkezet és ebből adódóan heterogén termelési színvonal (1), [SO2/1.8.]
Gy.8. Elavult infrastruktúra, alacsony a post harvest technológiai színvonala (9.), [SO2/2.1.] [SO2/2.2.] [SO2/2.3.]
Gy.9. Digitalizáció terjedését gátoló demográfiai folyamatok, magas beruházási igény és tudáshiány (10. és SO7, 5.), [SO2/5.1.]
Gy.10. A munkaerő képzettségi szintje nem alkalmas az innovatív technológiák megfelelő használatára (10., SO7, 4. és SO10., 3.) [SO2/ 5.1.] [SO2/5.4.]
Gy.11. Stratégiai tervezés, kereskedelmi és marketingismeretek hiányosságai (SO7., 3. 4., és ÉLIP ágazati helyzetelemzés), [SO2/3.5.] [SO2/4.1.] [SO2/5.1.]
Gy.12. A vállalkozások alacsony fokú innovativitása, lassú reakció a fogyasztói igények változására (SO10, 2. és ÉLIP ágazati helyzetelemzés),[SO2/3.1.]
Gy.13. Képzés és továbbképzés hiányos, elavult infrastruktúrája (SO10, 3.), [SO2/3.1.] [SO2/5.5.]
Gy.14. Kutatók és termelők és feldolgozók közötti gyenge együttműködés, gyenge innovációs potenciál (SO10., 1), [SO2/3.1] [SO2/ 3.6.]
Gy.15. Az új, korszerűbb, magasabb értéket képviselő, piacképessé váló termékek, eljárások és technológiák létrehozására irányuló alkalmazott kutatások elmaradottsága (SO10., 2), [SO2¸/3.1] [SO2/3.6] [SO2/5.2.]
Gy.16. Technológiai lemaradás az élelmiszeriparban (ÉLIP ágazati helyzetelemzés),[SO2/ 3.1]
Gy. 17. Öntözött területek alacsony aránya (1), [SO2/1.4.]
Gy. 18. A főbb gyümölcsök termőterülete csökken vagy stagnál, az ültetvények nagy része elöregedett, felújításra szorul (1, Zöldség és gyümölcs ágazati elemzés), [SO2/1.11.]

2.1.SO2.1.3 Lehetőségek

L.1. Digitális technológiák megléte, Digitális Agrárstratégia, Digitális Élelmiszeripari Stratégia (10.)
L.2. Magasabb hozzáadott értékű, illetve egyedi termékek iránti európai kereslet növekedése (SO9, 4), [SO2/3.3] [SO2/4.1] [SO2/5.3.]

L.3. Diverzifikált, új fogyasztói igények megjelenése (SO9, 4), [SO2/3.2] [SO2/3.3] [SO2/4.1.

L.4. Agrár (benne élelmiszeripar) K+F+I-re fordított hazai források növelése (11.)

L.5. Erősödő tudatosság a fogyasztói oldalról (SO9, 4), [SO2/4.3]

L.6. Piactisztulás és a munkaerőhiány miatt kikényszerített technológiai fejlesztések javíthatják az élelmiszeripari vállalatok hatékonyságát és jövedelmezőségét (ÉLIP ágazati helyzetelemzés)

L.7. Közigazgatási folyamatok gyorsítása és egyszerűsítése digitalizáció segítségével

2.1.SO2.1.4 Fenyegetések

F.1. Szabadkereskedelmi egyezmények és más országok agrár- és élelmiszer-gazdaságának fejlődése miatt erősödő verseny (8.)

F.2. Mezőgazdasági beruházások erős függősége a támogatásoktól (5.)

F.3. Magyarország méreténél fogva nem ármeghatározó. (6.)

F.4. A földtulajdon és a földhasználat elválik egymástól, ezért érdekellentétek alakulhatnak ki, melyek hátráltatják és bizonytalanná teszik a beruházásokat és fejlesztéseket

F.5. A képzett kutatók elvándorlása, további forráskivonás KFI szektorból (11.), [SO2/5.6.]

F.6. A képzett- és idénymunkaerő hiánya, felhajthatja a munkaerő költségét (SO7, 3.)

F.7. A vasúti és folyami hajózás hiányosságai és korlátai jelentős versenyhátrányt okozhatnak (9.), [SO2/2.4]

F.8. Az ország tengeri kikötőktől való elszigeteltségéből eredő logisztika hátrányát a vasúti áruszállítás csökkenő részaránya tovább erősíti (9.), [SO2/2.4]

F.9. A Duna alsó szakaszának korlátozott hajózhatósága (9.), [SO2/2.4]

2.1.SO2.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO2.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
2.1.1	Termelés üzemi és üzleti hatékonyságának növelése	1	Igen
2.1.11	Új ültetvények létrehozása, ültetvények felújítása és korszerűsítése	2	Igen
2.1.2	Modern termelői kapacitások létrehozása	2	Igen
2.1.3	A mezőgazdasági alapanyagok feldolgozottsági szintjének növelése	1	Igen
2.1.4	Vízhiány kezelése a szántóföldi növénytermesztésben	1	Igen
2.1.7	Technológiai átállás a szigorodó növény-egészségügyi előírások figyelembe vételével	1	Igen
2.1.8	Termesztéstechnológia javítása	1	Igen
2.1.9	Tartástechnológia átalakítása, fejlesztése	1	Igen
2.2.1	Post harvest technológia fejlesztése, válogatás, csomagolástechnológia	2	Igen
2.2.2	Terménytárolók, hűtőházak építése/felújítása	2	Igen
2.2.4	Belvízi áruszállítási infrastruktúra, vasúti terményrakodási kapacitások fejlesztése	3	Nem
2.3.1	Innovatív technológiák és fenntartható megközelítések elterjesztése a mezőgazdaságban	2	Igen

2.3.2	Üzemi tevékenység diverzifikációja	2	Igen
2.3.3	Magas hozzáadott értékű termékek piaci részesedésének növelése	1	Igen
2.3.5	Vállalatok innovativitásának növelése, gyors reakcióképesség a változó piaci igényekre	2	Igen
2.4.1	Piackutatás	3	Igen
2.4.2	Agrár-élelmiszeripari termékek promóciója	2	Igen
2.4.3	Szemléletformálás az egészséges táplálkozás terén	1	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO2.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP04_E03_CISB_16 - Cukorrépa termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP05_E04_CISR_16 - Rizstermesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP06_E05_CISV_16 - Zöldségnövény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP07_E06_CISI_16 - Ipari zöldségnövény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP08_E07_CISO_16 - Ipari olajnövény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP09_E08_CISE_16 - Gyümölcstermesztés támogatása (Extenzív)	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP10_E09_CISF_16 - Gyümölcstermesztés támogatása (Intenzív)	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP11_E10_CISS_16 - Anyajuhtartás támogatása	O.11. Azon jószágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP12_E11_CISC_16 - Anyatehéntartás támogatása	O.11. Azon jószágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP13_E12_CISM_16 - Hízott bika támogatás	O.11. Azon jószágok száma, amelyek után

			termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP14_E13_CISD_16 - Tejhasznú tehéntartás támogatása	O.11. Azon jószágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP15_E14_CISG_16 - Szemes fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP16_E15_CISP_16 - Szálas fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVRE(47(1)(a)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, kutatás, valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek	SC28_E01_FVI_47 - Beruházások, kutatás valamint kísérleti és innovatív termesztési módszerek és egyéb tevékenységek– zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ADVI1(47(1)(b)) - Tanácsadási szolgáltatások és technikai segítségnyújtás, különösen a következők terén: a károsítók és betegségek elleni fenntartható védekezés technikái, a növényvédő szerek és az állategészségügyi készítmények fenntartható használata, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, az éghajlatváltozás mérséklése, a foglalkoztatási feltételek és a munkáltatói kötelezettségek, valamint a munkahelyi egészségvédelem és biztonság	SC11_A03_FVA_47 - tanácsadási szolgáltatások és technikai segítségnyújtás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRAINCO(47(1)(c)) - Képzés, ideértve a személyre szabott tanácsadást és a legjobb gyakorlatok cseréjét is, mindenekelőtt a következők tekintetében: a károsítók és betegségek elleni fenntartható védekezés technikái, a növényvédő szerek és az állategészségügyi készítmények fenntartható használata, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az éghajlatváltozás mérséklése, továbbá a szervezett kereskedelmi platformok és árutőzsdék használata az azonnali és határidős piacokon	SC12_A04_FVT_47 - képzés, ideértve a személyre szabott tanácsadást és a legjobb gyakorlatok cseréjét is - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRANS(47(1)(e)) - a termékek szállításának és tárolásának fenntarthatóságát és hatékonyságát növelő fellépések	SC14_B01_FVE_47 - a termékek szállítása és tárolása fenntarthatóságának és hatékonyságának növelése - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	PROMO(47(1)(f)) - Promóció, kommunikáció és marketing, ideértve különösen az uniós minőségrendszerekkel és az egészséges táplálkozás fontosságával kapcsolatos fogyasztói ismeretek gyarapítására, valamint a piacok diverzifikációjára és konszolidációjára irányuló intézkedéseket és tevékenységeket	SC15_E10_FVP_47 - promóció, kommunikáció és marketing - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	QUAL(47(1)(g)) - uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazása	SC16_E11_FVQ_47 - uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazása	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRACE(47(1)(h)) - nyomonkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazása, különösen a végső fogyasztóknak értékesített termékek minőségének monitorozása	SC17_E12_FVC_47 - nyomonkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazása - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma

Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	CLIMA(47(1)(i)) - Az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések	SC18_G02_FVL_47 - az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVVO(47(2)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, amelyek hatékonyabbá teszik a forgalomba kerülő mennyiségek kezelését, beleértve a közös tárolást is	SC20_I02_FVV_47 - beruházások, amelyek hatékonyabbá teszik a forgalomba kerülő mennyiségek kezelését, közös tárolását - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	STORE(47(2)(c)) - Termelői szervezetek vagy ezek tagjai által előállított termékek közös tárolása, ezen belül szükség esetén a termékek kollektív feldolgozása a közös tárolás megkönnyítése érdekében	SC21_I03_FVS_47 - termékek közös tárolása, ezen belül szükség esetén a termékek kollektív feldolgozása - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ORCHA(47(2)(d)) - gyümölcsösök vagy olajfaültetvények újratelepítése, amennyiben erre a tagállami illetékes hatóság által egészségügyi vagy növényegészségügyi okokból elrendelt kötelező kivágást követően, vagy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében szükség van	SC22_I04_FVR_47 - gyümölcsösök újratelepítése - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	COACH(47(2)(j)) - Személyre szabott tanácsadás az 1308/2013/EU rendelet, illetve az e rendelet 67. cikkének (7) bekezdése alapján elismert egyéb termelői szervezeteknek és termelői szervezetek társulásainak vagy egyéni termelőknek	SC29_I10_FVC_47 - személyre szabott tanácsadás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	COMM(47(2)(l)) - a figyelemfelhívást és a fogyasztók tájékoztatását célzó kommunikációs tevékenységek	SC27_I09_FVM_47 - figyelemfelhívást és a fogyasztók tájékoztatását célzó kommunikációs tevékenységek - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Méhészeti termékek	INVAPI(55(1)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, valamint egyéb fellépések	SC03_E02_BEI_55 - Méhészeti ágazat versenyképességének fejlesztése	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
Sectoral - Méhészeti termékek	PROMOBEES(55(1)(f)) - Promóció, kommunikáció és marketing, ideértve a piacmonitoringhoz kötődő fellépéseket és a különösen a méhészeti termékek minőségével kapcsolatos fogyasztói tudatosság növelésére irányuló tevékenységeket	SC01_A02_BEM_55 - Méhészeti marketing	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
Sectoral - Bor	RESTRVINEY(58(1)(a)) - szőlőültetvények szerkezetátalakítása és átállítása	SC05_E04_WIR_58 - Szőlőültetvények szerkezetátalakítási és átállítási támogatása	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban
Sectoral - Bor	INVWINE(58(1)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások a bortermesztési rendszerekben, az a) pontban foglalt beavatkozástípushoz kapcsolódó műveletek, valamint a feldolgozólétesítményekre, a borászati infrastruktúrára és a marketingstruktúrákra és -eszközökre irányuló beruházások kivételével	SC06_E05_WII_58 - Beruházások tárgyi és immateriális javakba a borágazatban	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban
Sectoral - Bor	INFOR(58(1)(h)) - az uniós borokra vonatkozó, a tagállamokban végrehajtott tájékoztatási tevékenységek, amelyek célja a bor felelősségteljes módon történő fogyasztására való ösztönzés, illetve az eredetmegjelölésekre és a földrajzi jelzésekre	SC09_E08_WIN_58 - Borágazati belpiaci promóció	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban

	vonatkozó uniós minőségrendszerek előmozdítása		
Sectoral - Bor	ACTREPUT(58(1)(i)) - A tagállamok által a borágazatban az 1308/2013/EU rendelettel összhangban elismert szakmaközi szervezetek által végrehajtott fellépések, amelyek célja az uniós szőlőültetvények hírnevének növelése a bortermelő régiókban a borturizmus előmozdítása révén	SC30b_E10_WIT_58 - Az uniós szőlőültetvények hírnevének növelése a borturizmus előmozdítása révén az elismert szakmaközi szervezetek által	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban
Sectoral - Bor	ACTMKTKNOW(58(1)(j)) - A tagállamok által a borágazatban az 1308/2013/EU rendelettel összhangban elismert szakmaközi szervezetek által végrehajtott fellépések, amelyek célja a piacismeret javítása	SC30c_E11_WIM_58 - Piacismeret javítása elismert szakmaközi szervezetek által a borágazatban	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban
Sectoral - Bor	PROMOWINE(58(1)(k)) - harmadik országokban folytatott promóció	SC10_E09_WIP_58 - Borágazatban alkalmazott, harmadik országokban folytatott promóció	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01a_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek fejlesztése	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01b_E01_FRM_73 - Fiatal mezőgazdasági termelők beruházásainak támogatása	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01e_E01_FRM_73 - Állattartó telepek járványvédelmi beruházásainak támogatása, sertéságazat esetén a farokkurtítás visszaszorításával	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD04a_E02_FON_73 - Mezőgazdasági termékek értéknövelése	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD09a_B05_SML_73 - Mezőgazdasági kisüzemek fenntartható fejlesztése	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD12_W01_WTO_73 - Öntözésfejlesztési és vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházás	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD67_B08_FIF_73 - Tőkejuttatás mezőgazdasági termelők számára	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD68_B09_FIP_73 - Tőkejuttatás	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon

		élelmiszerfeldolgozók számára	kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD48_R07_QSP_77 - Minőségrendszerek tájékoztatási és promóciós tevékenységének támogatása	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)

Áttekintés

2.1.Főszükséglet: Termelés hatékonyságának javítása az üzemek korszerűsítésével

A második specifikus célkitűzést megalapozó helyzetelemzés rámutat, hogy a magyarországi mezőgazdasági vállalkozások termelési hatékonysága alacsony, ami nagymértékben csökkenti versenyképességüket a mezőgazdasági termékek piacán. Az üzemek korszerűsítésével jelentős mértékben javíthatnának versenyhelyzetükön, ezt azonban több tényező is akadályozza. Jellemző rájuk a gyenge innovációs potenciál, a technológiai lemaradás, az elavult termelési infrastruktúra, továbbá hátráltató tényező az új termékek, technológiák és eljárások létrehozására irányuló alkalmazott kutatások elmaradása is. A főszükséglet teljesítésének elengedhetetlen feltétele a humán tőke fejlesztése, mert a munkaerő alacsony képzettségi szintje és a modern termelőeszközök használatához szükséges tudás hiánya szintén gátolja a magyarországi mezőgazdasági vállalkozásokat az üzemfejlesztések megvalósításában.

2.1.1.Szükséglet: Termelés üzemi és üzleti hatékonyságának növelése

A munkatermelékenység növelését a termelés üzemi és üzleti hatékonyságának javításával igyekszünk elősegíteni, amit az értékteremtés folyamatának minden pontján támogatunk. Miután az elmúlt évtizedekben mind az éghajlati körülmények, mind a piaci igények jelentős mértékben változtak, az intézkedéseknek fontos részét képezi az ültetvények szerkezetátalakítása (SC05, SC22). A megváltozott természeti körülményekhez történő sikeres alkalmazkodást segíti a hatékonyabb vízfelhasználást célzó intézkedés (RD12).). Emellett az üzemi termelés korszerűsítése is fontos eleme a fejlesztési terveknek, a műszaki beruházások és az üzleti modellek modernizálása révén (SC06, SC17, SC18, SC20, SC28). A fejlett technológiák kezeléséhez és a modern üzleti stratégiák elsajátításához szükséges tudás megszerzését a munkaerő képzésével, valamint különféle tanácsadási szolgáltatásokkal támogatnánk (SC11, SC12).

2.1.2.Szükséglet: Modern termelői kapacitások létrehozása

A modern termelői kapacitások megteremtése a magyarországi vállalkozások versenyképességét alapvetően meghatározó szükséglet. Egyrészről a vállalkozások profittermelő képessége nagy mértékben függ az előállított termék hozzáadott értékének nagyságától, másrészről a megválasztott termékek előállításának módja is meghatározó jelentőségű ebben, ezért a vállalkozásokat a termelési folyamatokba történő beruházások támogatásával is ösztönöznénk az SC03, SC06, RD01a, RD01b, RD01e beavatkozásokkal. A gyártási kapacitás mellett a készletezési kapacitás növelése is meghatározó jelentőségű, ezért támogatjuk a logisztikai és raktározási tevékenységeket (SC14, SC28). A kedvezményezett vállalkozásokat az üzleti modellek és stratégiák megtervezéséhez, valamint az új technológiához szükséges tudás elsajátításában is segítjük, szakmai képzések és tanácsadási szolgáltatások igénybevételének támogatásával (SC11, SC12).

2.1.3.Szükséglet: Mezőgazdasági alapanyagok feldolgozottsági szintjének növelése, technológia fejlesztése, feldolgozott termékek arányának növelése, hozzáadott érték növelése

A Magyarországról származó mezőgazdasági alapanyagok és élelmiszertermékek exportjában a feldolgozott termékek aránya nem éri el az Európai Unió átlagát, ezért szükséges beavatkozás a termékek hozzáadott értékének a növelése, amit az infrastrukturális beruházások támogatásával is javítani kívánunk a termelési folyamat minden pontjára kiterjedően. A magas feldolgozottsági szint elérésének támogatása (RD04a) leginkább azokban az ágazatokban célszerű, ahol az ország éghajlati adottságaiból és az ágazati jellemzőkből következően a vállalkozások a legnagyobb profitnövekedésre számíthatnak. Magyarország esetében kiemelt jelentőségűek a bor (SC06) és a méhészeti (SC03) ágazatba történő beruházások. A termékek magas minősége és kedvező piaci megítélése a minőségbiztosítási rendszerek, valamint a

termelési folyamatokat végző humán erőforrás folyamatos képzésével biztosítható (SC12, SC16).

2.1.4.Szükséglet: Vízhiány kezelése a szántóföldi növénytermesztésben

A magyarországi vállalkozások termelési hatékonyságának növelése az öntözött területek arányának növelésével, illetve a már kiépített öntözési infrastruktúra korszerűsítésével nagymértékben javítható. Magyarországon az éves csapadékmennyiség csökkenése várható az elkövetkező évtizedek során az éghajlatváltozás miatt, ezért a hatékony vízfelhasználás jelentősége felértékelődik (RD12).

2.1.7.Szükséglet: Technológiai átállás a szigorodó növény-egészségügyi előírások figyelembevételével

A termelési költségek emelkedése és a versenyképességük megőrzéséhez szükséges beruházások ráfordításigénye egyre nagyobb kihívást jelent a magyarországi mezőgazdasági vállalkozások számára. Ennek okai több tényezőre vezethetőek vissza, mindegyikre szükséges reagálni az üzleti tervekben. Többek között meghatározónak tekinthető a tartósan kedvezőtlen nemzetközi gazdasági és politikai makrokörnyezet, a szigorodó környezetvédelmi, növény- és állategészségügyi követelmények, valamint a fogyasztók növekvő minőségi elvárásai. A változó körülményekhez igazodó technológiai átállás az üzemi termelés minden szakaszát érinti, ezért a beavatkozások is több területet ölelnek fel (SC17, SC28, RD01a, RD01b). A termelési folyamatok digitalizációjára kiemelt figyelmet fordítunk, ezért önálló beavatkozási intézkedéssel támogatjuk azokat (RD02). Az átálláshoz szükséges szakmai tudás megszerzését a képzések és tanácsadási szolgáltatások igénybevételének támogatásával ösztönözzük (SC11, SC12).

2.1.8.Szükséglet: Termesztéstechnológia javítása

A magyarországi mezőgazdasági üzemek szétaprózódott birtokszerkezettel, elmaradott infrastruktúrával, valamint a genetikai erőforrások fejlesztésének hiányával jellemezhetők. Mindezek a tényezők alacsony munkatermelékenységet és gyenge versenyképességet eredményeznek. A termesztéstechnológia javítása erősítheti a magyarországi vállalkozások piaci pozícióját. Egyrészről a hatékonysági mutatók javíthatók az éghajlatváltozás mérséklését célzó intézkedésekkel (SC18). Másrészről a fenntarthatósági fejlesztések (RD01a, RD01b) és a termelői szervezetek célzott támogatása (SC28) hozzájárul a termékelőállítási folyamat egészének optimalizálásához. Továbbá a modern minőségbiztosítási és tanúsítási rendszerek alkalmazása növeli az átláthatóságot, a termelési kapacitások minőségi és mennyiségi stabilitását, ami megfelelő garanciát nyújt a partnerek számára a termékekkel kapcsolatban (SC16, SC17). A fejlesztések kivitelezéséhez szükséges tudás a legtöbb magyarországi mezőgazdasági vállalkozás számára nem áll rendelkezésre, ezért a képzések és szakmai tanácsadási szolgáltatások támogatása elengedhetetlen a sikeres termesztéstechnológiai fejlesztések érdekében (SC11, SC12).

2.1.9.Szükséglet: Tartástechnológia átalakítása, fejlesztése

A tartástechnológia átalakítása és fejlesztése több szempontból is meghatározó szükségletnek számít. Miközben a hazai állattenyésztő telepek egy részében az állattartás infrastruktúrája elmaradott, az állatjóléti követelmények szigorítása és a fenntarthatósági szempontok felértékelődése egyre magasabb követelményeket támasztanak a nagyüzemi állattartással szemben. Szükség van a mezőgazdasági üzemek korszerűsítésére, hogy a vállalkozások meg tudjanak felelni az elvárásoknak (RD01a, RD01b, RD01e). Ezt önerőből nem tudják megvalósítani.

2.1.11.Szükséglet: Új ültetvények létrehozása, ültetvények felújítása és korszerűsítése

Magyarországon a gyümölcsös ültetvények termőterülete folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, a meglévő állomány pedig jellemzően elöregedett, jelentős felújításra szorul. Ez gátolja a termelési hatékonyság növelését a gazdaságokban, ezért szükséges a szőlőültetvények és a gyümölcsösök szerkezetváltoztatásának a támogatása (SC05, SC22). A magyarországi ültetvényeken több növényfaj is rendkívül érzékenyen reagál a klímaváltozásra, ezért a megváltozott természeti körülményekhez történő alkalmazkodás kiemelten fontos támogatási célterület (SC18). A gyenge alkuerővel rendelkező termelők koordinálását, piacképes, homogén árualap előállítását termelői szervezetek segítségével lehet megvalósítani (SC28). A mezőgazdasági üzemek fenntartható fejlesztése (RD01a, RD01b) az ültetvények korszerűsítése hozzájárul az agrárvállalkozások stabil és rugalmas működéséhez. A megvalósításhoz szükséges szakmai tudás elsajátításában a képzések és tanácsadási szolgáltatások igénybevételének ösztönzése segíti a kedvezményezett vállalkozásokat (SC11, SC12).

2.2.Főszükséglet: Infrastruktúra és technológia fejlesztése

A Magyar Zöldség-gyümölcs Ágazati Stratégiában – a Nemzeti Vidékstratégia (2012-2020) részeként – szerepel az ágazat technológiai színvonalával összefüggésben, hogy az ágazatban tevékenykedő mezőgazdasági üzemek gyengeségei közé tartozik többek között a heterogén, helyenként alacsony

technikai és technológiai színvonal okozta ingadozó termésátlagok; a post harvest technológia fejletlensége és a kevés öntözött termőterület. Megállapítja azt is, hogy a zöldség- gyümölcstermesztésben működő kisebb gazdaságok ráfordítása a korszerű technológiák bevezetésére, a tárgyi eszközök pótlására, fejlesztésére jelenleg nem elégséges. Mindezek mellett a magyar zöldség- és gyümölcságazat versenyképességének alapvető feltétele a termésbiztonság elérése, a stabil és kiszámítható árualap megléte, a korszerű, versenyképes zöldségtermesztés egyik pillére pedig a megfelelő termesztéstechnológia alkalmazása.

Ahogy azt a zöldség- és gyümölcságazati helyzetértékelés is megállapítja, a hazai kertészeti termelésben a termésátlagok jellemzően elmaradnak külföldi versenytársakhoz képest. A nagy arányban jelenlévő, széttagolt gazdasági egységek nem alkalmasak magas szintű technológiák bevezetésére, amit a kevés jól képzett szakember és a szaktanácsadás igénybevételének alacsony mértéke tovább nehezít. Az elmaradott infrastruktúra, valamint az alacsony színvonalú post harvest technológia fejlesztését komplex módon, az alábbiak szerint tervezzük megvalósítani:

2.2.1. Szükséglet: Post harvest technológia fejlesztése, ide értve a takarmány, fehérjetakarmány és vetőmag szükséglet kielégítését megfelelő válogatás és csomagolástechnológia alkalmazásával

A magyar mezőgazdaságban, különösen a zöldség- és gyümölcságazatban, jellemző az elavult infrastruktúra és az alacsony színvonalú post harvest technológia. A kiskereskedelmi forgalomba szánt, magasabb hozzáadott értékű termékek előállításának alapfeltétele a hatékonyság növelése és a technológiai színvonal emelése. A hatékonyság és a korszerűség tekintetében (pl. egy vállalkozásra jutó hozzáadott érték előállítása, munkatermelékenység) azonban lemaradásban van a magyar gyümölcs- és zöldségfeldolgozó szektor a meghatározó gyümölcs- és zöldségfeldolgozással rendelkező európai országokhoz képest. Ennek fejlesztése csak komplex módon, a teljes termelési folyamat minden fázisát figyelembe véve és a beavatkozásokat egymáshoz illesztve lehetséges. A gazdaságvezetőknek és a termelői szerveződéseknek nyújtott információk, képzés és tanácsadás (SC11, SC12, SC28) adják az infrastrukturális beavatkozások alapját, azok tervezését és optimalizálását segítve. Tekintettel kell lenni többek között a szektorra jellemző szezonalitásra is, ami megjelenik a betakarításban, a feldolgozásban, a foglalkoztatásban és a fogyasztásban is. A hatékonyság növelése és a kapacitások bővítése (SC14, SC20) nélkül a stabil árualap kialakítása és a termelékenység fokozása nem képzelhető el. Emellett a termelőknek az egyre emelkedő fogyasztói elvárásoknak is meg kell felelnünk, amit többek között a nyomonkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazásának támogatásával (SC17) lehet biztosítani.

2.2.2. Szükséglet: Terménytárolók, hűtőházak építése/felújítása

Az Európai Bizottság 2017. évi tanulmánya szerint Magyarországon kb. 20 millió tonna gabonaféle, olajmag és fehérjenövény tárolására van kapacitás. Ezek jelentős része csarnoktároló, ami multifunkcionális, vagyis szemes termény mellett más tömegáru tárolására is alkalmas. A szemes termények tárolása szempontjából előnyösebb silók (fémsiló és vasbeton siló) a tárolókapacitás mindössze 20 százalékát fedik le.

A friss fogyasztásra kerülő kertészeti termékek versenyképességét, piacra jutását nagymértékben befolyásolják a meglévő tároló- és hűtőkapacitások. A korábbi agrárfejlesztési programok elsősorban termelésközpontúak voltak, az agrártermelés logisztikai rendszereinek célirányú fejlesztését nem vették be a prioritások közé, e nélkül pedig súlyos versenyhátrányba került a zöldség- és gyümölcstermelő ágazat. A hazai gyümölcs- és zöldségpiac egyik legnagyobb problémája, hogy kevés és zömében korszerűtlen a meglevő hűtőtároló kapacitás. A termékek szakszerű szállítása és tárolása megnöveli azok élettartamát és piacon tarthatóságát, így ezek a fejlesztések (SC14, SC20, SC21) meghatározóak az ágazat versenyképességének növelésében is. A közös kapacitások kialakítása és menedzselése a termelők együttműködését és a termelés koordinációját teszi szükségessé, amit az SC20, SC21, és SC28 beavatkozásokkal tervezünk támogatni.

2.2.4. Szükséglet: Belvízi áruszállítási infrastruktúra, vasúti terményrakodási kapacitások fejlesztése

A hazai gabona- és olajmagágazat exportorientált, a vasúti, a vízi és a közúti szállítás egyaránt jellemző a kivitelben. A vasúti fuvarozás a Magyarországhoz hasonló tranzitországokban, így Németországban, Ausztriában, Lengyelországban, Csehországban és Szlovákiában is szűk keresztmetszet. Magyarországról jellemzően Olaszországba szállítunk vasúton szemes terményt. A vízi szállítmányozást nehezíti a Rajna–Majna–Duna-csatorna, valamint a Duna alsó szakaszának korlátozott hajózhatóságából eredően

viszonylag rövid, 150–200 nap hajózhatósági idő, 250–300 nap helyett. Az ország tengeri kikötőktől való elszigeteltségéből eredő logisztika hátrányát a vasúti áruszállítás csökkenő részaránya tovább erősíti.

Tervezett intézkedések:

Megoldása nem tartozik a KAP hatálya alá.

2.3.Főszükséglet: Innováció előmozdítása, innovatív módszerek alkalmazásának ösztönzése

A KAP átfogó célkitűzése az ágazat korszerűsítése, a tudás gyarapításának és megosztásának elősegítésén, valamint az innováció és a digitalizáció előmozdításán, elterjedésének ösztönzésén keresztül a mezőgazdaságban és a vidéki térségekben. A hazai hatástanulmányok és elemzések alapján elmondható, hogy az innováció támogatásának több okból is kiemelt szerepe lesz az elkövetkező időszakban a magyar mezőgazdaság fejlesztésében. Egyrészt megállapítható, hogy az elmaradott infrastruktúra és a munkaerő képzettségi szintje jelenleg nem alkalmas az innovatív technológiák megfelelő használatára. Másrészt alacsony a vállalkozások innovativitása, lassan reagálnak a fogyasztói igények változására, emellett gyenge a kutatók, termelők és feldolgozók közötti együttműködés, így az innovációs potenciál is. A gyorsan változó új fogyasztói trendeknek való megfelelés a teljes élelmiszer-ellátási láncban innovatív élelmiszeripari megoldásokat igényel. A tömegtermékek mellett a magyarországi feldolgozóknak a magasabb feldolgozású cikkek kivitelét is növelniük kellene, ám ezt hátráltatja a magyarországi cégek gyenge innovációs készsége. Tudásátadási szempontból a képzés és továbbképzés hiányos, elavult az infrastruktúrája, a digitalizációs aspektus mentén pedig a digitalizáció terjedését gátoló demográfiai folyamatok, magas beruházási igény és tudáshiány jelenik meg gátló tényezőként. Mindezek együtt elkerülhetetlenné teszik a technológiai fejlesztéseket, és az új, innovatív megoldások támogatását.

2.3.1. Szükséglet: Innovatív technológiák és fenntartható megközelítések elterjesztése a mezőgazdaságban: precíziós gazdálkodás, körforgásos gazdálkodási szemlélet

Fentiek alapján a hazai fejlesztések egyik kiemelt célja, hogy elterjedjenek és tovább fejlődjenek az innovatív technológiák és fenntartható megközelítések (pl. precíziós gazdálkodás, körforgásos gazdálkodási szemlélet) a mező- és erdőgazdaságban, illetve az élelmiszeriparban. Ezek elterjedését jelenleg részben a vállalkozások forráshiánya, részben szemlélet- és ismeretbeli hiányosságok gátolják. Ennek következménye az is, hogy a mezőgazdasági termelők többsége tudáshiány és technológiai hiányosságok miatt nem képes alkalmazkodni az éghajlatváltozás miatt módosuló termelési feltételekhez. Emellett a zöldség- és gyümölcságazatban a kiszámítható értékesítési lehetőségek hiányában a termelők nem hajtanak végre technológiai fejlesztéseket (pl. ültetvény-korszerűsítés, öntözésfejlesztés) és nem kezdenek újabb fajok termelésbe való bevonásába sem, aminek következtében a feldolgozóipar nem jut megfelelő mennyiségű, minőségű, homogén árualaphoz, ami nélkül nem képes új, innovatív – nem az alapvető ipari zöldség- és gyümölcsfélékre alapozott – termékeket létrehozni. A termelők és feldolgozók szakmai felkészültségét és együttműködését az SC11, SC12, SC28, a technológiai fejlesztéseket az SC17, RD02 beavatkozásokkal kívánjuk erősíteni.

2.3.2. Szükséglet: Üzemi tevékenység diverzifikációja

Az EIT 2020-as országjelentése szerint Magyarországon az EU-hoz viszonyítva is jóval magasabb az allergiával rendelkezők aránya a lakosság körében, a lakosság 7 százaléka gluténérzékeny. Az egészséges, ún. „mentes” termékek forgalma 2017 és 2020 között évente több mint 20 százalékkal növekedett, így az egészséges élelmiszerek gyártása a magyar élelmiszerpiac egyik dinamikusan fejlődő ágazata. A fogyasztók egyre inkább a friss, kevésbé feldolgozott és fenntartható forrásból származó teljes értékű, természetes és tápanyagban gazdag összetevőket tartalmazó élelmiszert szeretnének választani, ami által növekszik az organikus termékek iránti kereslet. Ugyanakkor a trendkutatók szerint a jövővel és a jövőbeli fogyasztási trendekkel kapcsolatban a legfontosabb tényező a kiszámíthatatlanság, vagyis lehetetlen pontosan előrejelezni, milyen új fogyasztói ízlések terjednek el széleskörűen, melyek maradnak rétegtrendek. A legfontosabb tehát, hogy az élelmiszer-előállítóknak rugalmasnak kell maradniuk és mindig felkészültnek kell lenniük a változásokra. Ebben a változó gazdasági és piaci környezetben az üzemi tevékenységek diverzifikálása (pl. a megtermelt növényfajok körének vagy állatfajok számának bővítése, termékfejlesztések) segíthet megteremteni a stabil vállalati működést. Ennek személyi, tudásbeli feltételeit az SC11 és SC12 beavatkozással tervezzük támogatni.

2.3.3. Szükséglet: Magas hozzáadott értékű termékek piaci részesedésének növelése (alapvető

élelmiszerek, különleges és niche piacok)

A koronavírus-pandémia rámutatott, hogy a fogyasztói preferenciák gyorsan változhatnak. Kutatások igazolják, hogy a világjárvány hatására számos fogyasztó előnyösen változtatott életvitelén, amelyet a továbbra is fenn kíván tartani. Emellett a magasabb hozzáadott értékű, illetve egyedi termékek iránt is növekszik az európai kereslet. Magyarországon komoly problémát jelent a minőségi termékek másolása, utánzása által okozott fogyasztói bizalomvesztés veszélye, ami hátráltatja az innovatív, magas hozzáadott értékű termékek előállításába történő befektetések megtérülését. A fogyasztói bizalom megnyerését elősegítheti a termékek minőségét tanúsító védjegyhasználat, amit az SC16, míg a feldolgozott termékek piaci részesedésének növeléséhez szükséges technológiai feltételrendszer megteremtését és fejlesztését az SC20 beavatkozással támogatjuk.

2.3.5. Szükséglet: Vállalatok innovativitásának növelése, gyors reakcióképesség a változó piaci igényekre

A fogyasztók megnyerésének egyik eszköze a folyamatos – leginkább termékhez kapcsolódó – innováció. A hazai élelmiszertermelő és feldolgozó ágazatokban meglévő tudás- és ismerethiány (stratégiai tervezés, kereskedelmi és marketingismeretek hiányosságai, innovációs kérdéseket érintő ismeretek hiánya, nem megfelelő piacismeret) miatt a magyarországi élelmiszertermelők és feldolgozók körében ritkán és kis mértékben találkozhatunk innovációval, amit részben indokol az alacsony jövedelmezőség, emellett gátló tényezőként jelenik meg a belső piac korlátozott mérete is. A mezőgazdasági üzemek digitális átállásának támogatása (RD02) a vállalati fejlesztések és reakcióképesség technikai feltételeinek kialakításában nyújtanak segítséget az érintett szervezeteknek.

2.4.Főszükséglet: Értékesítési csatornák fejlesztése

Ma már nagyon kevés vállalkozás engedheti meg magának, hogy a bevételei megszerzése érdekében csak kis számú értékesítési csatorna használatára támaszkodjon. A legtöbb cég piacán alapvető változások mentek végbe az elmúlt években. Folyamatosan változnak a fogyasztói szokások és maguk az értékesítési csatornák is átalakultak. A mezőgazdasági és élelmiszeripari szektorban, FMCG (*Fast-Moving Consumer Goods*) termékekről lévén szó, különösen gyorsan lecsapódnak ezek a változások, ám nem minden piaci szereplő képes azokhoz megfelelő gyorsasággal alkalmazkodni. A szektor számára egy átfogó támogatási csomagot állítottunk össze, amely piackutatás, marketing és szemléletformálás elemekből épül fel, az alábbiak szerint.

2.4.1. Szükséglet: Piackutatás

A globális trendek szerint a fogyasztók élelmiszerekkel szemben támasztott tradicionális elvárásai (íz, ár, kényelem) mellett egyre inkább nő az igény az egészség, az élelmiszer-biztonság, a társadalmi és környezeti hatások mértékének ismerete iránt. Az élelmiszer termelőknek, feldolgozóknak és kereskedőknek egyaránt fontos, hogy saját termékeiket jól pozícionálják a gyorsan változó élelmiszerpiacon. Ebben a méhészet és a zöldség- és gyümölcságazat szereplőit kiemelten támogatjuk az SC01, SC11 és SC28 beavatkozások révén.

2.4.2. Szükséglet: Agrár-élelmiszeripari termékek promóciója

A feldolgozott élelmiszertermékek aránya alacsony (EU átlaga alatti) a magyarországi exportban. Ugyanakkor a magasabb hozzáadott értékű, illetve egyedi termékek iránt folyamatosan növekszik az európai kereslet. Mindezek mellett a speciális fogyasztói igények is szükségessé teszik az agrár-élelmiszeripari termékek promócióját mind a belföldi mind az export piacokon. Ebben a méhészet, a bor-, valamint a zöldség- és gyümölcságazat szereplőit kiemelten támogatjuk az SC01, SC09, SC10, SC15 és SC27 beavatkozások révén. Az Eurobarométer felmérése szerint az EU fogyasztói élelmiszer-vásárláskor leginkább az áru származási helyét, az árát, a biztonságosságát és az ízét tartják a legfontosabb tényezőknek. A bel- és külpiacokon történő megjelenést és a piaci pozíciók erősítését célozza az Uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazásának támogatása (SC16).

2.4.3. Szükséglet: Szemléletformálás az egészséges táplálkozás terén a lakosság körében

Az élelmiszerekre és nem alkoholos italokra fordított, egy főre vetített éves kiadásokról szóló adatok összevetése azt mutatja, hogy Magyarországon elmarad a fogyasztás nagysága az EU átlagától. 2017-ben a magyarországi lakosság mindössze 1161 eurót költött fejenként éves szinten ezekre a termékekre, szemben az uniós átlaggal, ami csaknem 2000 euró/fő/év. Az egészséges táplálkozás része többek között a friss zöldségek és gyümölcsök fogyasztása. Az élelmiszermérleg alapján ez Magyarországon 100 kg/fő/év

körül alakul. Ez alapján a magyar fogyasztó naponta 270 gramm körüli friss zöldséget és gyümölcsöt fogyaszt, ami lényegesen elmarad a WHO fogyasztási ajánlásától, ami az egészséges táplálkozáshoz napi 400 grammot, azaz évi 146 kilogramm friss zöldség- és gyümölcsfogyasztást javasol.

A magyarországi fogyasztók élelmiszerbiztonsági és táplálkozási kérdésekben az EU átlagánál valamivel nagyobb mértékben hisznek a kutatóknak, de kevésbé a fogyasztói szervezeteknek és gazdálkodóknak. Jóval magasabb viszont a bizalom a nemzeti hatóság (Nébih – Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal), az EU-s intézmények, az élelmiszeripar és a szupermarketek felé az uniós átlagnál, viszont jelentősen kisebb a sajtóba vetett hitt. Mivel hazánkban a fogyasztók nagymértékben bíznak a hatóságban, fontosnak tartjuk a bizalom fenntartását, és azt, hogy elsődleges információs forrásnak tekintsék a vásárlók. Ennek a kedvező helyzetnek a kihasználásával jogszabályokon és tudományos alapokon nyugvó kommunikációt lehet folytatni közérthető nyelven, csökkentve annak a veszélyét, hogy a fogyasztó nem megfelelő információkra hagyatkozva hozza meg döntéseit. A lakosság szemléletformálását az SC15 beavatkozás révén tervezzük támogatni.

2.1.SO2.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO2.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	Célérték
R.3 CU - A mezőgazdaság digitalizálása A KAP keretében a digitális gazdálkodási technológiához nyújtott támogatásban részesülő gazdaságok aránya	7,32 %
R.8 - Adott ágazatokban működő gazdaságok részére biztosított támogatás A versenyképesség, a fenntarthatóság és a minőség javítását célzó, termeléstől függő jövedelemtámogatásban részesülő gazdaságok aránya	18,32 %
R.9 CU PR - Gazdaságok korszerűsítése A szerkezetátalakításra és korszerűsítésre – többek között az erőforrás-hatékonyság javítása érdekében – nyújtott beruházástámogatásban részesülő mezőgazdasági termelők aránya	2,86 %
R.10 CU PR - Az ellátási lánc szervezettségének javítása A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya	2,59 %
R.39 CU - A vidéki gazdaság fejlesztése A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma	7 615,00

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO2 – A piacorientáltság fokozása és a gazdaságok versenyképességének növelése rövid és hosszú távon egyaránt, többek között oly módon, hogy nagyobb hangsúlyt kap a kutatás, a technológia és a digitalizáció

Az egyes R indikátorok mérföldkő értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

R.03 CU - A mezőgazdaság digitalizálása: A KAP keretében a digitális gazdálkodási technológiához nyújtott támogatásban részesülő gazdaságok aránya

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd XCO.

R.8 - Adott ágazatokban működő gazdaságok részére biztosított támogatás: A versenyképesség, a fenntarthatóság és a minőség javítását célzó, termeléstől függő jövedelemtámogatásban részesülő gazdaságok aránya

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO1.

R.09 CU PR - Gazdaságok korszerűsítése: A szerkezetátalakításra és korszerűsítésre – többek között az erőforrás-hatékonyság javítása érdekében – nyújtott beruházástámogatásban részesülő mezőgazdasági termelők aránya

Az R.09 indikátor átfogó, kumulált célértéke: 3,2%, amely 7 700 – duplikációtól mentes – kedvezményezett mezőgazdasági termelőt jelent, az összes, 241.000-hez viszonyítva. Az indikátor célértékéhez hozzájáruló beavatkozások kedvezményezettjei között átfedések várhatók, ezért az egyes években támogatást elnyerő kedvezményezettek egyre kisebb hányadban kerülnek figyelembevételre az átfogó célérték tekintetében (2029-ben már csak a kedvezményezettek 80%-a járul hozzá a célérékhez, mint első alkalommal támogatott mezőgazdasági termelő). Az indikátor célérték minden beavatkozása kapcsolódik az SO2 specifikus célkitűzés eléréséhez.

Az indikátor célérték közel harmadát a mezőgazdasági üzemek fejlesztése (RD01a_E01_FRM_73) beavatkozás adja, amelynek révén – kiemelten az időszak utolsó 3 évében – közel 2 500 gazdaságban fog javulni a termelés üzemi és üzleti hatékonysága, modern termelő kapacitások épülnek ki, áttérnek a fenntartható gyepgazdálkodásra, javul a termesztés- és tartástechnológia (2.1. főszükséglet). Ugyanezeket a szükségleteket igyekszik kezelni a Fiatal gazdák mezőgazdasági beruházásainak támogatása (RD01b_E01_FRM_73) beavatkozás, amely az időszak alatt több mint 700 gazdálkodóhoz jut el, illetve a szükségletek többségéhez hozzájárul az Állattartó telepek járványvédelmi beruházásainak támogatása (RD01e_E01_FRM_73) beavatkozás is, 500 gazdálkodó bevonásával.

A célértékhez szintén lényeges hozzájárulást biztosít a Mezőgazdasági kisüzemek fenntarthatósági fejlesztése (RD09a_B05_SML_73) beavatkozás, hiszen közel 1 800 gazdaságot ér el, kifejezetten növelve a termelés üzemi és üzleti hatékonyságát (2.1.1 szükséglet).

A mezőgazdasági üzemek digitális átállásának támogatása (RD01a_E01_FRM_73) révén 2025-2027 közötti három évben, évente 530-540 gazdaság kap valós segítséget a változó körülményekhez igazodó technológiai átállás megvalósításában (2.1.7. szükséglet), az – eddig forráshiány miatt nem megvalósult – innovatív technológiák és fenntartható megközelítések bevezetésében (2.3.1. szükséglet), valamint a – magyarországi élelmiszertermelők és feldolgozók körében ritkán és kis mértékben alkalmazott – vállalati innovációk és gyors reakcióképesség technikai feltételeinek kialakításában, amely fogyasztók megnyerésének egyik fontos eszköze (2.3.5. szükséglet).

A vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházások (RD12_W01_WTO_74) támogatása révén – kiemelten 2026 és 2027-ben – összesen több mint 500 gazdaság válik képessé a megváltozott természeti körülményekhez – kiemelten a hazai éves csapadékmennyiség elkövetkező évtizedek során várható csökkenéséhez – történő sikeres alkalmazkodásra (2.1.1. és 2.1.4. szükséglet).

A szőlőültetvények szerkezetátalakítási és átállítási támogatása (SC05_E04_WIR_58) révén, az időszak első felében, 1500 gazdaság lesz képes alkalmazkodni az elmúlt évtizedekben jelentős mértékben megváltozott éghajlati körülményekhez és piaci igényekhez (2.1.1. szükséglet), ill. megújítani az elöregedett ültetvényeket (2.1.11. szükséglet).

A borágazatban a tárgyi és immateriális javakba történő beruházások (SC06_E05_WII_58) révén 400 gazdaságban az üzemi termelés korszerűsítése (2.1.1. szükséglet) révén modern termelői kapacitások épülnek ki (2.1.2. szükséglet) és növekedni fog a mezőgazdasági alapanyagok feldolgozottsági szintje (2.1.3. szükséglet).

Az SO2 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletek zömére hatást gyakorló zöldség-gyümölcs termelői szervezetek támogatásán (SC28_E01_FVI_47) keresztül a gazdaságok további forrásokhoz juthatnak a szerkezetátalakításhoz és korszerűsítéshez, azonban e tekintetben nincs tervérték meghatározva.

Az egyes szükségletek részletes indoklását és kapcsolatát az R indikátor értékét biztosító beavatkozásokkal a 2.1.SO2.4. fejezet tartalmazza.

Továbbá hozzájárul a Tőkejuttatás mezőgazdasági termelők számára beavatkozás

R.10 CU PR - Az ellátási lánc szervezettségének javítása: A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya

Az R.10 indikátor átfogó célértéke 2,55%, amely 6 145 kedvezményezett gazdaságot jelent, az összes, 241.000-hez viszonyítva. Az R.10 indikátor teljes tervértékét biztosító beavatkozások közül a Működési Alapok támogatásán (SC11-29_1-18_FV_47) keresztül megvalósuló szakmai programok reagálnak az SO2 specifikus célkitűzést megalapozó egy vagy több szükségletre.

A Működési Alapok támogatásán keresztül **összesen 3 300, zöldség-gyümölcs ágazatban tevékenykedő gazdaság kaphat segítséget** a következő tevékenységek megvalósításához:

A termelés hatékonyságának javításához (2.1. főszükséglet), az infrastruktúra és technológia fejlesztéséhez (2.2. főszükséglet), az innovatív módszerek alkalmazásához (2.3. főszükséglet), valamint az értékesítési csatornák fejlesztéséhez (2.4. főszükséglet) szükséges tudás megszerzése a munkaerő **képzés**ével, valamint **különféle tanácsadási szolgáltatások**kal (SC11_A03_FVA_47; SC12_A04_FVT_47);

A gyártási kapacitás mellett a készletezési kapacitás növelése (2.1.2. szükséglet), post harvest technológia fejlesztése (2.2.1. szükséglet), valamint a terménytárolók, hűtőházak építése/felújítása (2.2.2. szükséglet) révén növekszik a **termékek szállításának és tárolásának fenntarthatósága és hatékonysága** (SC14_B01_FVE_47).

A speciális fogyasztói igények szükségessé teszik az **agrár-élelmiszeripari termékek promócióját** (SC15_E10_FVP_47) mind a belföldi mind az export piacokon (2.4.2. szükséglet), amely hozzájárul a lakosságnak az egészséges táplálkozással kapcsolatos – WHO fogyasztási ajánlásától elmaradó – tudatosságához is (2.4.3. szükséglet). Ehhez szorosan kapcsolódik a minőségrendszerek tájékoztatási és promóciós tevékenységének támogatása (RD48_R07_QSP_77), amely biztosítja az agrár-élelmiszeripari termékek promócióját (2.4.2 szükséglet).

·Uniós és nemzeti **minőségrendszerek alkalmazása** (SC16_E11_FVQ_47) révén biztosítható a feldolgozott termékek magas minősége és kedvező piaci megítélése (2.1.3. szükséglet), növekszik az átláthatóság, a termelési kapacitások minőségi és mennyiségi stabilitása, ami megfelelő garanciát nyújt a partnerek számára a termékekkel kapcsolatban (2.1.8. szükséglet), továbbá elősegítheti a magas hozzáadott értékű termékek piaci részesedésének növelését (2.3.3. szükséglet), erősítheti a bel- és külpiacokon történő megjelenést és a piaci pozíciókat;

A technológia fejlesztések során (2.1.1., 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1., 2.3.1. szükségletek) a termelőknek az egyre emelkedő fogyasztói elvárásoknak is meg kell felelniük, amelyet a **nyomonkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazásá**val (SC17_E12_FVC_47) lehet biztosítani;

Az **éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás** (SC18_G02_FVL_47) keretében új ültetvények jönnek létre, ill. a már meglévő ültetvényeket felújítják és korszerűsítik (2.1.11. szükséglet), a termesztéstechnológia javítása erősíti a magyarországi vállalkozások piaci pozícióját (2.1.8. szükséglet).

Az R.10 indikátor célértékéhez – az SO2 specifikus célkitűzés szükségleteire reagáló – további beavatkozások (SC20_I02_FVV_47, SC21_I03_FVS_47, SC22_I04_FVR_47, SC27_I09_FVM_47, SC28_E01_FVI_47) is hozzájárulhatnak, tervérték azonban nincs előírva a számukra.

Az egyes szükségletek részletes indoklását és kapcsolatát az R indikátor értékét biztosító beavatkozásokkal a 2.1.SO2.4. fejezet tartalmazza.

Az R.39 indikátor célértékéhez az RD04a_E02_FON_73 Mezőgazdasági termékek értéknövelése beavatkozás is hozzájárul, amely a 2.1.3 A mezőgazdasági alapanyagok feldolgozottsági szintjének növelése szükséglettel kapcsolódik az SO2 célkitűzéshez a piacorientáltság fokozása és a gazdaságok versenyképességének növelése érdekében.

2.1.SO2.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A piacorientáltság fokozása és a versenyképesség növelése, a kutatás, a technológia és a digitalizáció fejlesztésének előtérbe helyezése kiemelt stratégiai célunk. A tervezett beavatkozások a termelékenység, a mezőgazdasági termelés hatékonyságának növelésére, az agrártermékek piaci helyzetének javítására, a

post-harvest és logisztika fejlesztésére, valamint a digitalizációs technológiák elterjesztésére fókuszálnak. Kiemelt célunk a gazdaságok, ezen belül is a vidéki gazdaságok fejlesztése. A célokhoz elsősorban a II. pillér beavatkozásai, különösen a beruházások (mezőgazdasági üzemek fejlesztése, vízgazdálkodás hatékonyságának fejlesztése), és az AKIS-hez (digitalizáció fejlesztése, tudásátadás) kapcsolódó egyéb beavatkozások járulnak hozzá. Mindezen túl az I. pillér beavatkozásai, mint pl. a szemes és szálas fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása, valamint a szektorális beavatkozások is a fenti célokat szolgálják. A specifikus célra allokált források elegendőek.

A kapcsolódó bizottsági ajánlás "A mezőgazdasági és agrár-élelmiszeripari ágazat piacorientáltságának és versenyképességének előmozdítása a logisztika és feldolgozás területére irányuló beruházások további támogatása révén." A mezőgazdasági termék feldolgozás/hozzáadott érték növelés beruházásai a korábbi időszakoknál jóval nagyobb forrásokban részesülnek, így az ajánlásnak meg tudunk felelni.

2.1.SO3 A mezőgazdasági termelők helyzetének javítása az értékláncban

2.1.SO3.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO3.1.1 Erősségek

E.1. Jelentős árualapok bizonyos termékek esetében (pl. gabonafélék, olajnövények, baromfihús) és feldolgozói kapacitások (pl. gabonafélék, olajnövények, baromfihús, sertéshús, tej) (SO2)

E.2. Jól működő integrációk egyes termékpályákon (baromfihús, konzervipar) (5)

E.3. Termelői piacok könnyített feltételek melletti működése (6)

E.4. Erős, a fogyasztók részéről hitelesnek elfogadott hatóság az élelmiszerlánc területén (S9)

E.5. Hazai és nemzetközi jó gyakorlatok bemutatása és adaptációja a vertikális és horizontális koordináció területén

2.1.SO3.1.2 Gyengeségek

Gy.1. Kritikusan alacsony árualap méretek egyes ágazatokban (pl. hagyma, uborka) (5)

Gy.2. Alapvetően szétaprózódott termelési szerkezet, elaprózódott üzemméretek és nagy méretkülönbségek (erdő- és mezőgazdaság) (3 és SO1)

Gy.3. Termelői együttműködési hajlandóság hiánya, (a mezőgazdaság, a feldolgozás, az erdőgazdálkodás területén) (4. és Erdészeti szakmai állásfoglalás), [SO3/1.1]

Gy.4. A mezőgazdasági termelők gyenge alkupozíciója az értékláncban, főként a jelentős információs aszimmetria és a bizalomhiány miatt (3), [SO3/1.1], [SO3/2.1]

Gy.5. Horizontális és vertikális koordináció alacsony foka a legtöbb termékpályán, ami nem kedvez a hatékony együttműködéseknek (4, 5), [SO3/1.2]

Gy.6. Gyenge szerződéses fegyelem (5), [SO3/2.2]

Gy.7. Hosszú távú szerződéses kapcsolatok és ágazati keretmegállapodások hiánya miatt gyakran összehangolatlan az alapanyag-termelés és a feldolgozói igény (5)

Gy.8. A letisztulatlan termékpálya és az ellentétes érdekviszonyok miatt a termékpálya egyes részein sérülhet a transzparencia (különösen a zöldség- és gyümölcstermesztésben) (4, 5), [SO3/2.1]

Gy.9. Egyéni döntések előtérbe kerülése a közösségi döntésekkel szemben (4)

Gy.10. Eszköz, infrastruktúra és kompetencia hiánya a REL fejlesztéséhez (6), [SO3/1.4] [SO3/1.5]

Gy.11. Feldolgozott termékeket előállító és forgalmazó szektorok hozzáadott értéke kisebb a mezőgazdaságénál és elmarad az EU átlagától (1)

Gy.12. Termelői tulajdon/érdekeltség alacsony hányada a feldolgozóiparban (3, 5)

Gy.13. A beruházások erőteljes függése a támogatásoktól (SO1)

2.1.SO3.1.3 Lehetőségek

Digitalizáció hozzájárulhat a koordináció, transzparencia és nyomonkövethetőség javításának lehetőségéhez (SO10)

L.2. Jogszabályi keretek megléte és további erősítése a kistermelői piacra jutás területén javíthatja a termelők pozícióját (REL) (6)

L.3. AZ ICT eszközök fejlődése lehetővé teszi innovatív élelmiszer-ellátási láncok fejlődését (6, SO10)

L.4. Fokozódó fogyasztói figyelem a Covid–19 kapcsán a helyi termékek, biztos forrásból származó termékek iránt (Smartchain H2020 kutatási eredmény, 6)

2.1.SO3.1.4 Fenyegetések

F.1. A termelői összefogás hiányában az alkupozíció gyenge marad az ellátási láncban (3)

F.2. Belpiaci keresleti korlát, importnyomás növekedése (SO2)

F.3. Lassú generációváltás, termelői kompetenciák és érdekek lassú változása akadályozhatja az

összefogást (SO7)
F.4. A kiskereskedelmi láncok kihasználják a piaci erőviszonyokban fennálló különbséget (3)
F5. Szélsőséges áringadozás (5)

2.1.SO3.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO3.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
3.1.1	Horizontális és vertikális integráció, koordináció, kooperáció ösztönzése	1	Igen
3.1.2	Az ágazati együttműködések (közte TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése	1	Igen
3.1.3	Rövid ellátási láncok fejlesztése (adatbázis, eszköz, infrastruktúra és kompetencia fejlesztés)	1	Igen
3.1.4	Helyi együttműködések fejlesztése a termékelőállítás, forgalmazás és értékesítés területén	1	Igen
3.2.1	Információs aszimmetria megszüntetése termelők és kereskedők között	3	Nem
3.2.2	Szerződéses fegyelem erősítése, hosszútávú szerződéses kapcsolatok erősítése	2	Nem

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO3.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVRE(47(1)(a)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, kutatás, valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek	SC28_E01_FVI_47 - Beruházások, kutatás valamint kísérleti és innovatív termesztési módszerek és egyéb tevékenységek– zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ADVI1(47(1)(b)) - Tanácsadási szolgáltatások és technikai segítségnyújtás, különösen a következők terén: a károsítók és betegségek elleni fenntartható védekezés technikái, a növényvédő szerek és az állategészségügyi készítmények fenntartható használata, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, az éghajlatváltozás mérséklése, a foglalkoztatási feltételek és a munkáltatói kötelezettségek, valamint a munkahelyi egészségvédelem és biztonság	SC11_A03_FVA_47 - tanácsadási szolgáltatások és technikai segítségnyújtás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRAINCO(47(1)(c)) - Képzés, ideértve a személyre szabott tanácsadást és a legjobb gyakorlatok cseréjét is, mindenekelőtt a következők tekintetében: a károsítók és betegségek elleni fenntartható védekezés technikái, a növényvédő szerek és az állategészségügyi készítmények fenntartható	SC12_A04_FVT_47 - képzés, ideértve a személyre szabott tanácsadást és a legjobb gyakorlatok cseréjét is - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma

	használata, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az éghajlatváltozás mérséklése, továbbá a szervezett kereskedelmi platformok és árutőzsdék használata az azonnali és határidős piacokon		
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ORGAN(47(1)(d)) - ökológiai vagy integrált termelés	SC13_G01_FVO_47 - ökológiai vagy integrált termelés - zöldség gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRANS(47(1)(e)) - a termékek szállításának és tárolásának fenntarthatóságát és hatékonyságát növelő fellépések	SC14_B01_FVE_47 - a termékek szállítása és tárolása fenntarthatóságának és hatékonyságának növelése - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	PROMO(47(1)(f)) - Promóció, kommunikáció és marketing, ideértve különösen az uniós minőségrendszerekkel és az egészséges táplálkozás fontosságával kapcsolatos fogyasztói ismeretek gyarapítására, valamint a piacok diverzifikációjára és konszolidációjára irányuló intézkedéseket és tevékenységeket	SC15_E10_FVP_47 - promóció, kommunikáció és marketing - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	QUAL(47(1)(g)) - uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazása	SC16_E11_FVQ_47 - uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazása	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRACE(47(1)(h)) - nyomonkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazása, különösen a végső fogyasztóknak értékesített termékek minőségének monitorozása	SC17_E12_FVC_47 - nyomonkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazása - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	CLIMA(47(1)(i)) - Az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések	SC18_G02_FVL_47 - az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	SETUP(47(2)(a)) - A kölcsönös kockázatkezelési alapoknak az 1308/2013/EU rendelet, illetve az e rendelet 67. cikkének (7) bekezdése alapján elismert termelői szervezetek és termelői szervezetek társulásai általi létrehozása, feltöltése és újrafeltöltése	SC19_I01_FVF_47 - kölcsönös kockázatkezelési alapok - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVVO(47(2)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, amelyek hatékonyabbá teszik a forgalomba kerülő mennyiségek kezelését, beleértve a közös tárolást is	SC20_I02_FVV_47 - beruházások, amelyek hatékonyabbá teszik a forgalomba kerülő mennyiségek kezelését, közös tárolását - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	STORE(47(2)(c)) - Termelői szervezetek vagy ezek tagjai által előállított termékek közös tárolása, ezen belül szükség esetén a termékek kollektív feldolgozása a közös tárolás megkönnyítése érdekében	SC21_I03_FVS_47 - termékek közös tárolása, ezen belül szükség esetén a termékek kollektív feldolgozása - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ORCHA(47(2)(d)) - gyümölcsösök vagy olajfaültetvények újratelepítése, amennyiben erre a tagállami illetékes hatóság által egészségügyi vagy növényegészségügyi okokból elrendelt kötelező kivágást követően, vagy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében szükség van	SC22_I04_FVR_47 - gyümölcsösök újratelepítése - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	WITHD(47(2)(f)) - forgalomból történő kivonás ingyenes szétosztás céljára és más rendeltetésre, beleértve adott esetben a forgalomból történő ilyen kivonás megkönnyítése céljából történő feldolgozást is	SC23_I05_FVW_47 - forgalomból történő kivonás ingyenes szétosztás céljára vagy más rendeltetésre - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma

Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	GREEN(47(2)(g)) - zöldszüret, azaz az olyan, nem forgalmazható éretlen termékek egy adott területen végzett teljes betakarítása, amelyek sem éghajlati okokból, sem betegség miatt, sem egyéb okokból nem károsodtak a zöldszüret előtt	SC24_I06_FVG_47 - zöldszüret - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	NOHAR(47(2)(h)) - be nem takarítás, azaz a folyó termelési ciklus megszakítása az érintett területen, úgy, hogy a termék egészséges, ép és piacképes minőségű; nem értendő ide termékek időjárási jelenség vagy betegség miatti megsemmisítése	SC25_I07_FVN_47 - be nem takarítás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	HARIN(47(2)(i)) - Betakarítási és termelési biztosítás, amely hozzájárul a termelők jövedelmének védelméhez azokban az esetekben, amikor a termelők természeti katasztrófa, kedvezőtlen éghajlati jelenség, betegség vagy károsító általi fertőzés következtében veszteségeket szenvednek el, ugyanakkor biztosítja, hogy a kedvezményezettek megtegyék a szükséges kockázatmegelőzési intézkedéseket	SC26_I08_FVH_47 - betakarítási és termelési biztosítás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	COACH(47(2)(j)) - Személyre szabott tanácsadás az 1308/2013/EU rendelet, illetve az e rendelet 67. cikkének (7) bekezdése alapján elismert egyéb termelői szervezeteknek és termelői szervezetek társulásainak vagy egyéni termelőknek	SC29_I10_FVC_47 - személyre szabott tanácsadás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	COMM(47(2)(l)) - a figyelemfelhívást és a fogyasztók tájékoztatását célzó kommunikációs tevékenységek	SC27_I09_FVM_47 - figyelemfelhívást és a fogyasztók tájékoztatását célzó kommunikációs tevékenységek - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD44_R03_POG_77 - Termelői csoportok, termelői szervezetek támogatása	O.28. Támogatott termelői csoportok és szervezetek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD45_R04_GIS_77 - Együttműködések támogatása új OEM/OFJ/FJ/HKT létrehozására, valamint a minőségrendszer működtetéséhez kapcsolódó új tevékenység ellátására az EU-s minőségrendszerek keretében	O.29. A hivatalos minőségrendszerekben való részvételhez nyújtott támogatásban részesülő kedvezményezettek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD46_R05_GIJ_77 - Együttműködések már létező nemzeti minőségrendszer vagy uniós minőségrendszerben bejegyzett OEM/OFJ/FJ/HKT, illetve ökológiai termék esetén	O.29. A hivatalos minőségrendszerekben való részvételhez nyújtott támogatásban részesülő kedvezményezettek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD48_R07_QSP_77 - Minőségrendszerek tájékoztatási és promóciós tevékenységének támogatása	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD49_R09_SCC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a Rövid Ellátási Láncok fejlesztéséért	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és	O.31. A támogatott helyi fejlesztési stratégiák (LEADER) vagy előkészítő

		végrehajtása	intézkedések száma

Áttekintés

3.1.Főszükséglet: Szervezettség növelése, együttműködések hatékonyságának fokozása, kínálatkoncentráció ösztönzése

A helyzetértékelés rámutat arra, hogy Magyarországon a mezőgazdasági termelők együttműködési hajlandósága gyenge, miközben elaprózódott termelési szerkezet, üzemméretek jellemzőek, különösen egyes ágazatokan. A kínálat elégtelen koncentrációja indokolttá teszi mind a horizontális, mind a vertikális együttműködések erősítését, mert ez javíthatja a termékpályák, értékláncok hatékonyságát, valamint a termelők alkupozícióját.

3.1.1.Szükséglet: Horizontális és vertikális integráció, koordináció, kooperáció ösztönzése

3.1.2.Szükséglet: Az ágazati együttműködések (közte TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése

A termelők horizontális és vertikális együttműködésének ösztönzése hozzájárulhat a kínálat koncentrálódásához, a termékpályák, érékláncok hatékonyságának javításhoz. A cél elérése érdekében az együttműködéseket hozzásegítjük a megfelelő, korszerű ismeretek megszerzéséhez (SC11, SC12 intézkedések), javítjuk piacra jutási esélyeiket a fogyasztók és a kiskereskedelem elvárásainak, követelményeknek való jobb megfelelés elősegítésével (SC14, SC15, SC16, SC17, SC27 intézkedések). A piacképes árualapok, termékvolumenek elérése érdekében segítjük a termelők együttműködésében megvalósuló, közös terméktárolást és feldolgozást (SC20, SC21 intézkedések), és végül, de nem utolsó sorban ösztönözzük és segítjük a termelői összefogások megvalósulását és működését (SC28, RD44 intézkedések).

3.1.3.Szükséglet: Rövid ellátási láncok fejlesztése (adatbázis, eszköz, infrastruktúra és kompetencia fejlesztés)

A rövid ellátási láncok (REL) alternatív értékesítési lehetőséget kínálnak a termelőknek, illetve új típusú, személyes bizalmon alapuló beszerzési lehetőséget jelentenek a fogyasztók számára (RD49 intézkedés). A REL hozzájárulhat a társadalmi és környezeti fenntarthatósághoz is, de gazdaságilag csak akkor életképes, ha több termelő összefogásával valósul meg, ezért támogatjuk a termelői összefogásokat (SC28 és RD44 intézkedések).

3.1.4.Szükséglet: Helyi együttműködések (összefogás) fejlesztése a termékelőállítás, forgalmazás és értékesítés területén

A termelők szoros együttműködése javíthatja a piacra jutásukat, ha közös, az adott földrajzi térséghez kapcsolódó minőségrendszereket, védjegyeket dolgoznak ki, vezetnek be, illetve közös, összefogással megvalósuló termelői, értékesítési, turisztikai célú társulásokat hoznak létre.

3.2.Főszükséglet: Átláthatóság, transzparencia növelése

Az együttműködések alacsony fokának egyik negatív következménye a termelők gyenge alkupozíciója a termékpályákon, értékláncokon belül, emellett hozzájárul a letisztulatlan, ellentétes érdekviszonyok kialakulásához, a transzparens működés ellen hat.

3.2.1.Információs aszimmetria megszüntetése termelők és kereskedők között

Az élelmiszerlánc mentén kialakult egyenlőtlen erőviszonyokat az információhoz való hozzájutásban tetten érhető különbségek is súlyosbítják, ezért fontos, hogy a termelők számára releváns adatok, információk összegyűjtésre, feldolgozásra és megfelelő, érthető formában átadásra kerüljenek. A szükségletet nem a KAP keretében kezeljük.

3.2.2.Szerződéses fegyelem erősítése, hosszútávú szerződéses kapcsolatok erősítése

Az ellátási láncokban a mai napig gondot okoz, hogy a szerződések nem kerülnek betartásra, ami növeli a kockázatokat, nehezíti a hosszú távú tervezést, a helyes piaci döntések meghozatalát. A hosszú távú szerződéses kapcsolatok kialakítása mind a beszállítók, mind az átvevők számára kiszámíthatóbb piaci környezetet eredményez. A szerződéses fegyelmet támogatási intézkedéssel nem tudjuk erősíteni, a jogszabályi környezetet kell megfelelően kialakítani.

2.1.SO3.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO3.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	Célérték
R.10 CU PR - Az ellátási lánc szervezettségének javítása A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya	2,59 %
R.11/Gyümölcs- és zöldségfélék - A kínálati oldal koncentrációja Bizonyos ágazatokban operatív programokkal rendelkező termelői szervezetek vagy termelői csoportok által forgalmazott termékek értékének aránya	20,92 %
R.39 CU - A vidéki gazdaság fejlesztése A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma	7 615,00

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO3 – A mezőgazdasági termelők helyzetének javítása az értékláncban

Az egyes R indikátorok mérföldkő értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

R.10 CU PR - Az ellátási lánc szervezettségének javítása: A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya

Az R.10 indikátor átfogó célértéke 2,55 %, amely 6 145 kedvezményezett gazdaságot jelent, az összes, 241.000-hez viszonyítva. Az R.10 indikátor teljes tervértékét biztosító beavatkozások mindegyike reagál az SO3 specifikus célkitűzést megalapozó egy vagy több szükségletre.

A célérték közel kétharmadáért felelős, így kiemelten fontos beavatkozás a Működési Alapok támogatása (SC11-29_1-18_FV_47), melyen keresztül már 2023-tól 3 300 gazdaság kap valós segítséget a megfelelő, korszerű ismeretek megszerzéséhez, piacrajutási esélyeik javításához a fogyasztók és a kiskereskedelem elvárásainak, követelményeknek való jobb megfelelés elősegítésével. Az indikátor érték további nagyságrendi növekedése 2025-től várható, amikor további 1905 gazdaság részesülhet az együttműködések előnyeiből a termelői összefogások megvalósulásának és működésének támogatása (RD44_R03_POG_77) révén. Az együttműködések támogatása új (RD45_R04_GIS_77) vagy már létező (RD46_R05_GIJ_77) minőségrendszerek keretében további 730 gazdaságot von be az ellátási lánc szervezettségének javításába, és a kifejezetten rövid ellátási láncok fejlesztését célzó beavatkozás (RD49_R09_SCC_77) további 210 gazdaságot támogat – ezek a beavatkozások 2024-től kezdődően négy év alatt, folyamatosan vonják be a gazdaságokat, így a célérték 2027-re teljesül.

Az R.10 célértékét biztosító beavatkozások eredményessége az SO3 célkitűzést megalapozó szükségletek áttekintésén keresztül válik kézzelfoghatóvá.

Az EU-ban a zöldség és gyümölcstermelők közötti kooperációt és így azokon keresztül a termelők érdekképviseletét, jobb alkupozíciójuk kialakítását a TÉSZ-ek és egyéb termelői csoportok hivatottak biztosítani. Az Európai Bizottság 2007-ben célul tűzte ki, hogy 2013-ra 60 százalékra növekedjen a TÉSZ-eken keresztül forgalmazott zöldség- és gyümölcsfélék aránya, de a szervezet 2014-ben publikált ─ 2010-re vonatkozó ─ adatai szerint ez a cél nem teljesült. Magyarország közel 20 százalékos piaci részesedést tudott csak felmutatni[1]. A hazai környezetben a TCS-k a termeléskoordináció, a szaktanácsadás, az alapanyag-termeléssel összefüggő innovációközvetítés révén meghatározó szerepet

töltenek be a kisebb ökonómiai méretű gazdaságok megerősítésében. Ugyanakkor a hazai környezetben működő TCS-k túlnyomó része egyelőre részleges integrációt valósít meg, tevékenysége az inputanyagok együttes beszerzésére és a tagság által megtermelt árualap közös értékesítésére korlátozódik. A termékpálya több szakaszát lefedő, hozzáadottérték-növekedéssel együtt járó együttműködések a hazai élelmiszer-gazdaságban még jelentős fejlődési potenciált rejtenek magukban[2]. Magyarországon 2018 áprilisában 61 TÉSZ és 6 zöldség-gyümölcs TCS rendelkezett elismeréssel. A szervezetek számát tekintve 2014 óta csökkenő tendencia figyelhető meg.[3] Ezért szükséges az **ágazati együttműködések (közte TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése**. (3.1.2.) A termelés alacsony koordináltsága miatt a feldolgozóipar számára folyamatos kihívást jelent a megfelelő mennyiségű, egyöntetű minőségű alapanyagok beszerzése[4]. A magyarországi gyümölcs- és zöldségfeldolgozás viszonylag szűk termékkínálattal rendelkezik, a termékkör bővítése a termelők és a feldolgozók közötti együttműködés erősítése nélkül nem lehetséges.[5] A **horizontális és vertikális koordináció** alacsony foka a legtöbb termékpályára igaz, amelynek erősítése szükséges a hatékony együttműködések érdekében (3.1.1.). E két szükséglet kezelésében aktív a Működési Alapok támogatása (SC11-29_1-18_FV_47) és a Termelői csoportok, termelői szervezetek támogatása (RD44_R03_POG_77) beavatkozás.

Az elmúlt 10-15 évben az Európai Unió országaiban növekvő fogyasztói igény mutatkozott a közvetlenül a termelők vagy kizárólag egy közvetítő által értékesített élelmiszerek iránt. A rövid ellátási láncban (REL) való termelői és fogyasztói részvétel amellett, hogy a termelők számára a globális ellátórendszerekhez képest kedvezőbb alkupozíciót biztosíthat, társadalmi és környezeti előnyöket is generál[6]. Az együttműködések kialakítása és további társadalmi és gazdasági fejlesztések nélkül mind a modern REL-típusok terjedése, mind pedig a hagyományos formák fenntartható működése meglehetősen bizonytalan. A gazdaság COVID járványt követő újbóli megnyitása után sok újonnan létrehozott közvetlen értékesítési csatorna küzd a túlélésért. Azok fennmaradása érdekében a **rövid ellátási láncok fejlesztése** (3.1.3. szükséglet) ki kell terjedjen többek között az innovatív élelmiszer-ellátási láncok fejlesztésére, a termelők információs és kommunikációs (IKT) eszközei fejlesztésének támogatására, alkalmazott szoftverfejlesztésre, IKT-eszközök használatának oktatására. Továbbá magában kell foglalja a logisztikai kapacitásfejlesztések támogatását, kiszállításhoz (hűtendő vagy törékeny áruk) kapcsolódó innovatív megoldások ösztönzését, valamint segítség lenne a termelők saját házhoz szállítási rendszere jogi feltételeinek megteremtése, átmenetileg az adminisztrációs terhek könnyítése[7]. E szükséglet kezelésére vonatkozóan összesen 2 115 gazdaság kap támogatást az RD44_R03_POG_77 és az RD49_R09_SCC_77 beavatkozásokon keresztül.

A REL-ben jelenleg részt vevő termelők jellemzően a legkisebbek (őstermelők, egyéni vagy mikrovállalkozások), a gazdálkodók nem rendelkeznek megfelelő mennyiségű és minőségű szállítási, raktározási, kereskedelmi infrastruktúrával és eszközökkel, az ellátottság különösen az erőforrás-hatékonyságot tekintve nem kielégítő.[8] Ezért szükséges a **helyi együttműködések (összefogás) további fejlesztése a termékelőállítás, forgalmazás és értékesítés területén**. (3.1.4.) Az RD44_R03_POG_77 - Termelői csoportok, termelői szervezetek támogatása által érintett 1 905 gazdaság mellett további 940 gazdaságnak javulhatnak a piacra jutási esélyei a közös, az adott földrajzi térséghez kapcsolódó minőségrendszerek, védjegyek kidolgozásával az RD45_R04_GIS_77, RD46_R05_GIJ_77, RD49_R09_SCC_77 beavatkozások révén; továbbá tervérték nélkül, de tényértéken hozzájárul még majd a RD48_R07_QSP_77 beavatkozás is.

A nagyméretű feldolgozókra jellemző, hogy integráció útján biztosítják maguknak a megfelelő mennyiségű, minőségű alapanyagot (például: csemegekukorica, zöldborsó). A kisebb termelők, beszállítók nehezen kötelezik el magukat egy-egy értékesítési csatorna mellett, ezért nehéz velük hosszú távú együttműködést kialakítani. Biztos, kiszámítható, számonkérhető értékesítési lehetőségek hiányában a termelők nem hajtanak végre technológiai fejlesztéseket (pl.: ültetvény-korszerűsítés, öntözésfejlesztés) és nem kezdenek bele – jelentősebb méretben – újabb fajok termelésbe való bevonásába sem, aminek következtében a feldolgozóipar nem jut megfelelő mennyiségű, minőségű, homogén árualaphoz, ami nélkül nem képes új, innovatív – nem az alapvető ipari gyümölcs- és zöldségfélékre alapozott – termékeket létrehozni.[9] Ezért szükséges a **szerződéses fegyelem erősítése, hosszútávú szerződéses kapcsolatok erősítése**. (3.2.2. szükséglet). A zöldség-gyümölcs szektorra vonatkozó zöldszüretet és be

nem takarítást kezelő beavatkozások (SC24_I06_FVG_47, SC25_I07_FVN_47) támogatása révén javulhat a hosszú távú szerződéses kapcsolatok kialakításának lehetősége.

R.11 - A kínálati oldal koncentrációja: Bizonyos ágazatokban operatív programokkal rendelkező termelői szervezetek vagy termelői csoportok által forgalmazott termékek értékének aránya

Az R.11 indikátor átfogó célértéke 19,52%. A kalkuláció módszere: Az operatív programokban részt vevő termelői szervezetek által forgalmazott termékek tervezett összértéke: 243 434 744 EUR. Az érintett ágazatok termelésének összértéke (elérhető utolsó évi tényadat): 1 247 231 821 EUR. Az R.11 indikátor teljes célértékéért felelős beavatkozás a Működési Alapok támogatása (SC11-29_1-18_FV_47), amely a következő – R.10 indikátornál már részletesen körül járt – szükségletek kezelését biztosítja, ugyancsak az R.10-nél már bemutatott módon:

·A horizontális és vertikális integráció, koordináció, kooperáció ösztönzése (3.1.1.);

·Az ágazati együttműködések (közte TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése (3.1.2.);

·A rövid ellátási láncok fejlesztése (adatbázis, eszköz, infrastruktúra és kompetencia fejlesztés) (3.1.3.).

R.39 CU - A vidéki gazdaság fejlesztése: A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma

Az R.39 indikátor átfogó, kumulált célértéke 4 600 vidéki gazdaság. A célérték elérése mögött komplex beavatkozás csomag található: 11 db beavatkozásból várunk hozzáadott értéket. Az indikátor célértékében 2027-ben várunk erőteljes előrehaladást, ez előtt és ezt követően folyamatos az érték növekedése.

Az SO3 specifikus célkitűzéssel az R.39 indikátor egy beavatkozáson keresztül áll kapcsolatban, melynek (SC28_E01_FVI_47) tervértéke nincs.

Az R.39 indikátor célértékéhez az SO3 specifikus célkitűzés elérését támogató beavatkozások a következő – R.10 indikátornál már részletesen körül járt – szükségletek kezelésén keresztül járulnak hozzá: A horizontális és vertikális integráció erősítése (3.1.1.) és az ágazati együttműködések (közte TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése (3.1.2.), valamint a rövid ellátási láncok fejlesztése (3.1.3.) érdekében a zöldség-gyümölcs termelői szervezetek támogatásán (SC28_E01_FVI_47) keresztül juthatnak a vidéki gazdaságok forrásokhoz; az érintett gazdaságok számára tervérték nincs.

[1] *Dudás, Gy. (2016): Gyümölcs- és zöldségfeldolgozás, -tartósítás. In Kürthy, Gy. (szerk.), Dudás, Gy. (szerk.), Felkai, B. O. (szerk.) (2016): A magyarországi élelmiszeripar helyzete és jövőképe. Agrár-gazdasági Tanulmányok, Agrárgazdasági Kutató Intézet, Budapest*

[2] *Rácz, K. (2017): Termelői csoportok Magyarországon. 173–192. p. In Szabó, G. G. és Baranyai, Zs. (2017): A szövetkezés-együttműködés akadályai, feltételei és fejlesztési lehetőségei a magyar élelmiszer-gazdaságban. Agroinform Kiadó, Budapest*

[3] *3. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 4.1. fejezet*

[4] *3. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 5.3. fejezet*

[5] *3. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 5.3. fejezet*

***[6]** Augère-Granier, M-L. (2016): Short food supply chainsand local food systems in the EU. Eurpoean Parlament, European Parliamentary Research Service, Briefing September 2016*

[7] *3. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 6. fejezet*

***[8]** Szabó, D. (2015): Termelői piacok piacszervezői, termelői és fogyasztói szempontú vizsgálata. PhD-értekezés.*

[9] *Dudás, Gy. (2016): Gyümölcs- és zöldségfeldolgozás, -tartósítás. In Kürthy, Gy. (szerk.), Dudás, Gy. (szerk.), Felkai, B. O. (szerk.) (2016): A magyarországi élelmiszeripar helyzete és jövőképe. Agrár-gazdasági Tanulmányok, Agrárgazdasági Kutató Intézet, Budapest*

2.1.SO3.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A mezőgazdasági termelők helyzetének javítása az értékláncban a horizontális és vertikális integráció, koordináció, kooperáció ösztönzésén keresztül valósulhat meg. Célunk az ágazati együttműködések (pl.

TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése, a rövid ellátási láncok és helyi együttműködések fejlesztése a termékelőállítás, forgalmazás és értékesítés területén. Céljaink eléréséhez a szektorális intézkedések, valamint a II. pillér együttműködéseken alapuló intézkedései járulnak hozzá. Az allokált források megítélésünk szerint elegendőek a célkitűzések eléréséhez.

Az SO-hoz tartozó bizottsági ajánlások

- A mezőgazdasági termelők helyzetének megerősítése az alábbiak támogatása által: mezőgazdasági termelők közötti együttműködés – különösen azokon a termelői szervezeteken keresztül, amelyek egyesítik az általuk végzett gazdasági tevékenységeket; a mezőgazdasági termelők részvétele a downstream jellegűbb tevékenységekben; innováció; valamint az új piacok kialakítása.
- A mezőgazdasági ágazat rezílienciájának fejlesztése a szektor abban való támogatása révén, hogy a termékeket hozzáadott értékkel ruházza fel – pl. az uniós minőségrendszereken (ideértve az ökológiai gazdálkodást), a feldolgozáson vagy az azokra a termékekre való specializálódáson keresztül, amelyeknek tekintetében Magyarország versenyelőnnyel rendelkezik.

A mezőgazdasági termék feldolgozás/hozzáadott érték növelés jelentősen megnövekvő forrásai ezen SO céljai, illetve az ajánlások teljesítését jelentősen megkönnyítik, éppen úgy, ahogy az SO2 esetében is.

2.1.SO4 Többek között az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése és a szénmegkötés fokozása révén hozzájárulás az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz, valamint a fenntartható energia előmozdításához

2.1.SO4.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO4.1.1 Erősségek

E.1. Mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer. A hazai mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer részét képező országos jégkármérséklő rendszer hozzájárulása a mezőgazdasági területeken okozott jégkárok csökkentéséhez. Az agrárkárenyhítési rendszer hozzájárul a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti események miatti kockázatok kezeléséhez [SO4/4.1]

E.2. Az energiafelhasználás hatékonyságát javító technológiák alkalmazásra kerülnek a mező- és erdőgazdaságban, illetve az élelmiszeriparban [SO4/3.3]

E.3. A talajok szervesanyag-megkötésének és vízgazdálkodásának javítását elősegítő agrotechnikák (takarónövények alkalmazása, talajlazítás stb.) alkalmazásának széles körű elterjedése [SO4/4.3]

E.4. A nem mezőgazdasági területek erdőtelepítési lehetőségeinek feltárása és ösztönzése [SO4/2.2]

2.1.SO4.1.2 Gyengeségek

Gy.1. A mezőgazdaság ÜHG-kibocsátása 2013-tól nő [SO4/1.2]

Gy.2. Megújuló energia viszonylag alacsony részesedése az agrárgazdaság energiafelhasználásában [SO4/3.1]

Gy.3. Mezőgazdasági termelők többsége tudáshiány, mérethatékonyság és technológiai hiányosságok miatt nem képes alkalmazkodni az éghajlatváltozás miatt módosuló termelési feltételekhez [SO4/5.1]

Gy.4. A vízmegtartó talajművelési technikák alkalmazása nem jellemző, az ehhez szükséges gépekkel és tudással a legtöbb gazda nem rendelkezik. Ezek oktatása sem jellemző [SO4/4.3]

Gy.5. Kevés adat áll rendelkezésre klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelésére, a különböző helyeken rendelkezésre álló adatbázisokhoz nehezen lehet hozzáférni és a monitoringrendszer nincs felkészítve a klíma- és energiacélok teljesítésének vizsgálatára [SO4/6.1]

Gy.6. Az alkalmazkodást segítő mozaikos táji struktúra hiánya, a meglévő elemek nem megfelelő kihasználása. A táji adottságokhoz való alkalmazkodás szempontjainak figyelmen kívül hagyása

Gy.7. A hazai erdőállomány több fafaj-csoportjának egészségi állapota romlik, kor- és fajösszetétele kedvezőtlen; az erdőfelújítások elhúzódnak, a szénmegkötő képessége csökken [SO4/2.1]

Gy.8. Az erdőborítottság elmarad a lehetőségektől, és ennek javítását akadályozza az erdőtelepítésben közreműködő állami intézményrendszeri kapacitások elégtelensége. [SO4/2.2]

Gy.9. A termelői együttműködések alacsony szintje gátolja a nagyobb léptékű klímavédelmi mezőgazdasági beruházásokat

2.1.SO4.1.3 Lehetőségek

L.1.Elterjednek és tovább fejlődnek az innovatív technológiák és fenntartható megközelítések a mező- és erdőgazdaságban, illetve az élelmiszeriparban (pl. precíziós gazdálkodás, körforgásos gazdálkodási szemlélet)

L.2.Növekszik a megújuló energiatermelés és felhasználása mező- és erdőgazdaságban [SO4/3.1], [SO4/3.2]

L.3.A rendelkezésre álló kutatási infrastruktúrából kiindulva K+F+I, ITC új technológiák, folyamatok, termékek kerülnek létrehozására, az új technológiák az oktatásban is elterjednek [SO4/5.1]

L.4.A gazdálkodók horizontális és vertikális együttműködése eredményesebb felkészülést és alkalmazkodást tesz lehetővé az éghajlatváltozásra

L.5.A táj klímaszabályozó szerep kihasználásra kerül, nő az erdő- és gyepterületek, a vizes élőhelyek, a szegélyélőhelyek kiterjedése [SO4/2.1] [SO4/4.2]

L.6.A helyben történő vízmegtartásnak a klímaszabályozásban is pozitív hatása van [SO4/4.3]

L.7.A talajok szén-dioxid és egyéb ÜHG megkötésének javítását elősegítő agrotechnika (bolygatás nélküli művelés) alkalmazása széleskörűen elterjed [SO4/1.1]

L.8.A kutatások eredményeképpen egyre szélesebb körű adaptációs lehetőségek az erdők egészségi állapotának és potenciáljának megőrzése érdekében

L.9.A rövid ellátási láncok fogyasztói igényeinek nyomására javulhat a termelők klímatudatossága, ezáltal rezílienciája is

L.10.Számos hazai alternatív klímavédelmi eszköz-, termékfejlesztés létezik, amelyek hatásmechanizmusához kutatások szükségesek

L.11.Az erdőtűz-kezelés javítása

L.12.A jégeső és fagy elleni fizikai védelem (nejlonok, hálók) alkalmazása

L.13.A talaj minőségének javítása, ami hozzájárul a víztartó és tápanyagmegtartó képességének növeléséhez

L.14.A növénytermesztés, gyepgazdálkodás és erdőgazdálkodás fontos szerepet tölt be a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásban és képes enyhíteni az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásait

L.15.Aszály és belvíztérképezés elősegíti az alkalmazkodóképesség növelését [SO4/4.1]

L.16. A hazai klimatikus viszonyokhoz alkalmazkodó fajtaelőállításban nagy tapasztalattal rendelkeznek a kutatóintézetek [SO4/7.1]

2.1.SO4.1.4 Fenyegetések

F.1.Éghajlatváltozás hatására növényi és állati betegségek természetének megváltozása, illetve a megváltozó termesztési feltételek miatt növekvő mezőgazdasági károk [SO4/7.1]

F.2.Klímaváltozás mérsékléséhez és az alkalmazkodáshoz kapcsolódó kötelezettségek miatt bekövetkező élelmiszerár-növekedés szén-dioxid-kibocsátás áthelyezéshez vezethet kevésbé szigorú környezetvédelmi követelményeket támasztó országokba

F.3.Klímaváltozásból eredő pénzügyi kockázatok növekedése

F.4.A zöldmezős beruházások (vonalas létesítmények, ipari beruházások) térnyerése miatt csökken az éghajlatváltozás hatásait mérséklő természetes és félig természetes élőhelyek aránya

F.5.Az alacsony jövedelmezőségből adódó hosszú távú megtérülés hiánya miatt az éghajlatváltozás mérsékléséhez hozzájáruló földhasználatok (pl. extenzív mezőgazdasági termelés, fásítás) felhagyása

F.6.A gyepterületek kiterjedése csökken

F.7.Gyorsuló ütemű klímaváltozás következtében a növénytermesztésre alkalmas mezőgazdasági terület, illetve az erdős vagy fás borítottság csökkenése

F.8.A piac rugalmatlanul kezeli az időjárási anomáliákat, ezáltal a termelői termékek ára nem alkalmazkodik a kereslet kínálathoz

F.9.A klímaváltozás holisztikus modellezése jelenleg túl sok bizonytalansági tényezőt tartalmaz (pl.: állattenyésztési rendszerek előrejelzésének és modellezésének EU-szintű hiánya)

F.10.A mezőgazdaságból származó kibocsátás a „meglévő intézkedésekkel” (WEM) forgatókönyv szerint növekedni fog, a „kiegészítő intézkedésekkel” (WAM) forgatókönyv szerint pedig stagnál

F.11.A LULUCF-ből származó szénelnyelés csökkenni fog mind a WEM, mind a WAM forgatókönyv szerint

F.12. A hazai klímaváltozás monitoringozásához nem rendelkezünk országos adatbázissal és monitoringrendszerrel (a széttagolt intézményi szerkezet miatt) [SO4/6.1]

2.1.SO4.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO4.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a

			KAP stratégiai tervben
4.1.1	A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása	1	Igen
4.1.2	ÜHG és ammónia kibocsátás csökkentése az állattartás technológiai fejlesztésével	2	Igen
4.2.1	Az erdőállományok szénegyensúlyának megőrzése, klímaadaptív megújulásának elősegítése	2	Igen
4.2.2	ÜHG, illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel	2	Igen
4.3.1	Megújuló energia alkalmazásának növelése a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembe vételével	3	Igen
4.3.3	Energia felhasználás hatékonyságának növelése üzemi és technológiai szinten	1	Igen
4.4.1	A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő megoldások és eszközök fejlesztése	1	Igen
4.4.2	A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata	2	Igen
4.4.3	A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás ösztönzésével	1	Igen
4.5.1	Tudásátadás és annak fejlesztése az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről	1	Igen
4.6.1	Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő regionális adatbázisok fejlesztése.	1	Részben
4.7.1	Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása	1	Igen
5.4.2	Mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentése	2	Igen
6.1.2	Magas természeti értékű területek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen
8.1.6	Biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítás	1	Részben
8.1.7	Fosszilis eredetű ipari alapanyagok kiváltása zöld forrásból származó helyettesítőkkel	1	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO4.3. Azon, a KAP-rendelet XI. mellékletében említett jogi eszközökön alapuló releváns nemzeti tervek (vagy elemeik) azonosítása, amelyeket a KAP-tervekben az ezen egyedi célkitűzésre vonatkozó igényfelmérés elkészítéséhez figyelembe vettek.

Szükségletek

4.1.ÜHG, illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése mezőgazdasági eszközökkel

4.1.1.A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása

4.1.2.Az állattartás, különösen a takarmányozás és a tartástechnológia, valamint a trágyatárolás

gyakorlatának ÜHG kibocsátást csökkentő irányba történő fejlesztése

4.2.ÜHG, illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel

4.2.1.Az erdőállományok szénegyensúlyának megőrzése, klímaadaptív megújulásának elősegítése

4.2.2.ÜHG illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/841 rendelete (2018. május 30.) a földhasználathoz, a földhasználat-változtatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó üvegházhatású gáz-kibocsátásnak és -elnyelésnek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretbe történő beillesztéséről, valamint az 525/2013/EU rendelet és az 529/2013/EU határozat módosításáról

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/842 rendelete (2018. május 30.) a Párizsi Megállapodásban vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében a tagállamok által 2021-től 2030-ig kötelezően teljesítendő, az éghajlat-politikai fellépéshez hozzájáruló éves üvegházhatású gázkibocsátás-csökkentések meghatározásáról, valamint az 525/2013/EU rendelet módosításáról

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.
   - *A hazai dekarbonizáció eszközrendszere: az üvegházhatású gázok hazai kibocsátásának csökkentésével kapcsolatos kiemelt ágazati cselekvési irányok és feladatok*
   - *Mezőgazdaság; Éghajlati eredetű károk mérséklésének lehetőségei a mezőgazdaságban*

Nemzeti Energia- és Klímaterv

1.
   - *Az üvegházhatású gázok kibocsátását legalább 40%-kal kell csökkenteni 2030-ig 1990-hez képest, azaz a bruttó kibocsátások 2030-ban nem haladhatják meg a bruttó 56,19 millió tCO2e-et, azaz a 2017-es érték 7,6 millió tCO2e-kel való csökkentése szükséges.*
   - *A mezőgazdasági kibocsátások csökkentését elsősorban a helyes mezőgazdasági gyakorlatok előírása és különféle támogatási eszközök szolgálják.*
   - *A CO2-elnyelő kapacitások fokozása érdekében – összhangban a Nemzeti Erdőstratégiával – jelentősen növeljük az erdővel és egyéb faállománnyal borított területek arányát.*

Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia 2021 (tervezet)

1.
   - *Magyarország nettó zéró ÜHG kibocsátásra, azaz klímasemlegességre törekszik 2050-re*
   - *2050-ig a dekarbonizációs követelmények és a ténylegesen bekövetkező klímamódosulások figyelembevételével az éghajlatváltozás, mint peremfeltétel teljes körű integrálása a mezőgazdasági politikákba és mezőgazdasági gyakorlatba*
   - *A mezőgazdaság ÜHG kibocsátásának csökkentése hozamnövekedést is elősegítő eszközökkel;*
   - *A mezőgazdasági eredetű ammónia kibocsátásának csökkentése 32%-kal 2030-ig;*
   - *A szénmegkötés fokozása (szén-dioxid-tárolás talajban talajok szerves szénkészletének növelésével és biomasszában);*
   - *A mezőgazdasági terület bruttó tápanyagmérlegének javítása, a talajzsarolás csökkentésével, valamint a szerves anyag visszapótlásával;*
   - *Növényi eredetű melléktermékek körforgásos felhasználása a talaj-erőgazdálkodásban és biomassza-alapú mezőgazdaságban;*
   - *Pilot üzemek beindítása a biomassza-alapú gazdaság innovációinak bemutatására;*
   - *Agrár-környezetvédelmi programokban szereplő területek nagyságának és arányának*

növelése az összes mezőgazdasági területből;

- *A mezőgazdasági eredetű megújuló energia termelése a melléktermékek okszerű felhasználásával;*
- *Termelői együttműködéseken keresztül a klímavédelmi beruházások és agrotechnikai megoldások ösztönzése.*
- *A dekarbonizációs követelmények és a ténylegesen bekövetkező klímamódosulások figyelembevételével az éghajlatváltozás, mint peremfeltétel teljes körű integrálása az erdészeti politikákba.*
- *Az erdők fokozott védelme, az erdőpusztulások, erdőtüzek megelőzése, a kedvezőtlen hatások, az okozott széndioxid-kibocsátás mérséklése.*
- *A szakszerű, minőségi faalapanyagot szolgáltató erdőgazdálkodás és a faanyag minél nagyobb arányú feldolgozására képes faipar fejlesztése, a fa, mint megújítható alapanyag nagyobb arányú alkalmazása, a nagyobb energia befektetéssel, sok ÜHG kibocsátással előállított alapanyagok, termékek fával történő helyettesítése.*

Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030

1.

- *Az erdők szerepe a szénmegkötésben, az erdők klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásának elősegítése*

4.3.A megújuló energia felhasználás és alkalmazás részarányának növelése az agrárágazatban, az energiahatékonyság növelése

4.3.1.Megújuló energia alkalmazásának növelése az ökológiai szempontok, valamint a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembe vételével (pl. energia ültetvények, invazív fajok, termálvíz-felhasználás stb.)

4.3.2.Biomassza alapú megújuló energiaforrások előállításának növelése az ökológiai szempontok, valamint a lehetséges környezeti és élelmiszertermelési konfliktusok (pl. energia ültetvények, invazív fajok, szalmahasznosítás stb.) figyelembe vételével.

4.3.3.Energia felhasználás hatékonyságának növelése üzemi és technológiai szinten

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

A 2009/28/EK irányelv a megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról;

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2018/1999 RENDELETE (2018. december 11.) az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2018/2002 IRÁNYELVE (2018. december 11.) az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv módosításáról

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Nemzeti Energiastratégia 2030

1.

- *A megújulóenergia-felhasználás bővítése és az energiahatékonyság javítása*

Nemzeti Energia- és Klímaterv

1.

- *A megújulóenergia-felhasználás bővítése és az energiahatékonyság javítása*

4.4. Az éghajlatváltozás negatív hatásainak mérséklése és az azokhoz való alkalmazkodás elősegítése a technológiák és földhasználatok felülvizsgálatával

4.4.1.A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő technológiák és eszközök fejlesztése a kármegelőzés érdekében (pl, aszály, jégesőkár, tűzkár, biotikus károk, fagykár)

4.4.2.A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása

4.4.3.A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/841 rendelete (2018. május 30.) a földhasználathoz, a földhasználat-változtatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó üvegházhatású gáz-kibocsátásnak és -elnyelésnek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretbe történő beillesztéséről, valamint az 525/2013/EU rendelet és az 529/2013/EU határozat módosításáról

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.
   - *A hazai dekarbonizáció eszközrendszere: az üvegházhatású gázok hazai kibocsátásának csökkentésével kapcsolatos kiemelt ágazati cselekvési irányok és feladatok*
   - *Mezőgazdaság; Éghajlati eredetű károk mérséklésének lehetőségei a mezőgazdaságban*

Nemzeti Energia- és Klímaterv

1.
   - *Az üvegházhatású gázok kibocsátását legalább 40%-kal kell csökkenteni 2030-ig 1990-hez képest, azaz a bruttó kibocsátások 2030-ban nem haladhatják meg a bruttó 56,19 millió tCO2e-et, azaz a 2017-es érték 7,6 millió tCO2e-kel való csökkentése szükséges.*
   - *A mezőgazdasági kibocsátások csökkentését elsősorban a helyes mezőgazdasági gyakorlatok előírása és különféle támogatási eszközök szolgálják.*
   - *A CO2-elnyelő kapacitások fokozása érdekében – összhangban a Nemzeti Erdőstratégiával – jelentősen növeljük az erdővel és egyéb faállománnyal borított területek arányát.*

Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia 2021 (tervezet)

1.
   - *Magyarország nettó zéró ÜHG kibocsátásra, azaz klímasemlegességre törekszik 2050-re*
   - *2050-ig a dekarbonizációs követelmények és a ténylegesen bekövetkező klímamódosulások figyelembevételével az éghajlatváltozás, mint peremfeltétel teljes körű integrálása a mezőgazdasági politikákba és mezőgazdasági gyakorlatba*
   - *A mezőgazdaság ÜHG kibocsátásának csökkentése hozamnövekedést is elősegítő eszközökkel;*
   - *A mezőgazdasági eredetű ammónia kibocsátásának csökkentése 32%-kal 2030-ig;*
   - *A szénmegkötés fokozása (szén-dioxid-tárolás talajban talajok szerves szénkészletének növelésével és biomasszában);*
   - *A mezőgazdasági terület bruttó tápanyagmérlegének javítása, a talajzsarolás csökkentésével, valamint a szerves anyag visszapótlásával;*
   - *Növényi eredetű melléktermékek körforgásos felhasználása a talaj-erőgazdálkodásban és biomassza-alapú mezőgazdaságban;*

- *Pilot üzemek beindítása a biomassza-alapú gazdaság innovációinak bemutatására;*
- *Agrár-környezetvédelmi programokban szereplő területek nagyságának és arányának növelése az összes mezőgazdasági területből;*
- *A mezőgazdasági eredetű megújuló energia termelése a melléktermékek okszerű felhasználásával;*
- *Termelői együttműködéseken keresztül a klímavédelmi beruházások és agrotechnikai megoldások ösztönzése.*
- *A dekarbonizációs követelmények és a ténylegesen bekövetkező klímamódosulások figyelembevételével az éghajlatváltozás, mint peremfeltétel teljes körű integrálása az erdészeti politikákba.*
- *Az erdők fokozott védelme, az erdőpusztulások, erdőtüzek megelőzése, a kedvezőtlen hatások, az okozott széndioxid-kibocsátás mérséklése.*
- *A szakszerű, minőségi faalapanyagot szolgáltató erdőgazdálkodás és a faanyag minél nagyobb arányú feldolgozására képes faipar fejlesztése, a fa, mint megújítható alapanyag nagyobb arányú alkalmazása, a nagyobb energia befektetéssel, sok ÜHG kibocsátással előállított alapanyagok, termékek fával történő helyettesítése.*

Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030

1.
   - *Az erdők szerepe a szénmegkötésben, az erdők klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásának elősegítése*

4.5.1.Tudásátadás és annak fejlesztése az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről és az alkalmazkodási lehetőségekről

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs közvetlen kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.
   - *Éghajlati eredetű károk mérséklésének lehetőségei a mezőgazdaságban*

4.6.1.Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő regionális adatbázisok, monitoring - és előrejelző rendszer fejlesztése

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/841 rendelete (2018. május 30.) a földhasználathoz, a földhasználat-változtatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó üvegházhatású gáz-kibocsátásnak és -elnyelésnek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretbe történő beillesztéséről, valamint az 525/2013/EU rendelet és az 529/2013/EU határozat módosításáról

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.
   - *Az éghajlati sérülékenység területi vizsgálatának térinformatikai megalapozása, komplex monitoringrendszer szükségessége*

*4.7.1.***Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása**

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs közvetlen kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.
   - *Éghajlati eredetű károk mérséklésének lehetőségei a mezőgazdaságban*

2.1.SO4.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Az éghajlattal, a környezetvédelemmel és az állatjóléttel kapcsolatos rendszerek	DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai program	O.8. Az ökorendszerekből származó támogatásban részesülő hektárok vagy számosállategységek száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVRE(47(1)(a)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, kutatás, valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek	SC28_E01_FVI_47 - Beruházások, kutatás valamint kísérleti és innovatív termesztési módszerek és egyéb tevékenységek– zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ORGAN(47(1)(d)) - ökológiai vagy integrált termelés	SC13_G01_FVO_47 - ökológiai vagy integrált termelés - zöldség gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	CLIMA(47(1)(i)) - Az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések	SC18_G02_FVL_47 - az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Méhészeti termékek	INVAPI(55(1)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, valamint egyéb fellépések	SC03_E02_BEI_55 - Méhészeti ágazat versenyképességének fejlesztése	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
Sectoral - Bor	INVWINE(58(1)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások a bortermesztési rendszerekben, az a) pontban foglalt beavatkozástípushoz kapcsolódó műveletek, valamint a feldolgozólétesítményekre, a borászati infrastruktúrára és a marketingstruktúrákra és -eszközökre irányuló beruházások kivételével	SC06_E05_WII_58 - Beruházások tárgyi és immateriális javakba a borágazatban	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19a_G01_AEC_70 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett

			hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20a_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD22_G05_LCP_70 - Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD27_G10_GPX_70 - Növényi genetikai erőforrások és mikroorganizmusok ex situ megőrzése	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD28_G11_GPI_70 - Növényi genetikai erőforrások in situ megőrzése	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD30_G13_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a szarvasmarha ágazatban	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (szae) száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD31_G14_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a húshasznú szarvasmarha ágazatban	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (szae) száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD39_F06_AFM_70 - Erdőtelepítési beruházások ápolása és jövedelempótló támogatása	O.16. Az erdőtelepítésre és agrárerdészetre vonatkozó fenntartási kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01c_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01d_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek fejlesztése az ammónia-kibocsátás csökkentés érdekében	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD04b_E03_FOF_73 - Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások támogatása	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD18_I03_JGR_73 - Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer (MKR III pillér) Országos mezőgazdasági jégkármérséklő rendszer digitális átállása	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma

RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD21_G04_LCI_73 - Agro-ökológiai nem termelő beruházások	O.21. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli nem termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD38_F05_AFI_73 - Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD40_F07_INP_73 - Versenyképes erdőgazdálkodást szolgáló beruházások (for-profit)	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD41_F08_INN_73 - Az erdőgazdálkodás környezeti fenntarthatóságát szolgáló beruházások (non-profit)	O.23. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli nem termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD42_R01_RAN_73 - Vidéki infrastruktúra fejlesztés tanyákon	O.22. A támogatásban részesülő, infrastrukturális beruházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken	O.22. A támogatásban részesülő, infrastrukturális beruházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD37_F04_FRC_77 - Erdőtüzek megelőzésének és kockázatcsökkentésének együttműködés alapú támogatása	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása	O.31. A támogatott helyi fejlesztési stratégiák (LEADER) vagy előkészítő intézkedések száma

Áttekintés

4.1. Főszükséglet: ÜHG, illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése mezőgazdasági eszközökkel

A helyzetfeltárás rámutat arra, hogy a globális klíma változását az üvegház hatású gázok és a szennyezőanyagok légköri jelenléte befolyásolja legnagyobb mértékben. A mezőgazdaság a klímaváltozásnak leginkább kiszolgáltatott ágazat, a hatások időben és térben differenciáltan jelentkeznek és eltérő károkat okoznak. Magyarországon a legtöbb gazdasági szektor hozzájárul a ÜHG kibocsátás magas szintjéhez, arányaiban az energia termelése és felhasználása 72 százalékban, az ipar és a mezőgazdaság 11-11 százalékban, a hulladékkezelés pedig 5 százalékban. Az agrárgazdaság az ÜHG kibocsátás mellett ugyanakkor a termőterületeken folyó gazdálkodás eredményeképpen jelentős szénmegkötési potenciállal is rendelkezik, ami befolyásolható pozitív és negatív irányba egyaránt, az alkalmazott gazdálkodási gyakorlat függvényében. Az ÜHG kibocsátás csökkentésére összpontosító állattenyésztési és növénytermesztési gazdálkodási gyakorlatok előnyben részesítésével csökkenthető a mezőgazdaság nettó emissziós lábnyoma.

4.1.1 szükséglet: A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása

A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képessége a gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakításával, fenntartásával, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztésével, trágyakijuttatás megváltoztatásával javítható. Az agro-ökológiai alapprogram (DP17) választható előírásai közül a téli talajtakarás, a forgatás nélküli talajművelés, az ültetvények sorközének takarása, valamint a magasabb arányú nem termelő terület fenntartása egyrészről hozzájárul a mezőgazdasági területek szénmegkötéséhez, másrészről pedig a talajkondicionálók, mikrobiológiai készítmények alkalmazása hozzájárul ahhoz, hogy csökkenjen a műtrágya-kijuttatás, csökkentve az ammónia-emissziót. Az agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG, RD19) általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható tápanyag-gazdálkodásra, hozzájárulva a műtrágya-kijuttatás csökkentéséhez, ezáltal az ammónia-emisszió mérsékléséhez. Az ökológiai termelésre (RD20, SC13) vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentéséhez. A gyepterületek és a vizes élőhelyek jelenlegi kiterjedésének csökkenését igyekeznek fékezni, illetve a növekedését elősegíteni az agro-ökológiai nem termelő (RD21) és földhasználat-váltást ösztönző (RD22) beavatkozások.

4.1.2. szükséglet: Az állattartás, különösen a takarmányozás és a tartástechnológia, valamint a trágyatárolás gyakorlatának ÜHG kibocsátást csökkentő irányba történő fejlesztése

A KAP-ban tervezett állatjóléti intézkedések jelentős kiterjesztése mind az állatfajok, mind az elvárások tekintetében az állattartás fenntartható fejlesztését célozza meg, elősegítve, hogy az állattartók a kötelező elvárásoknál szigorúbb állatjóléti, higiéniai, tartási és takarmányozási előírásokat alkalmazzanak. A mezőgazdasági üzemek versenyképességének, hozzáadottérték termelésének fokozása új, innovatív és környezetbarát termesztési, tenyésztési és termelési technológiák elterjesztésének és fejlesztésének támogatása (RD30, RD31, RD01d) révén hozzájárul a mezőgazdasági üzemekben a szén-dioxid kibocsátás, valamint az energiafelhasználás csökkenéséhez.

4.2. Főszükséglet: A gazdálkodói tevékenység elkezdéséhez szükséges ismeretek hatékony átadása

A becslések azt mutatják, hogy a magyarországi földhasználati, földhasználat-változási és erdészeti szektor (LULUCF) nettó szénelnyelő volt az elmúlt évtizedben. Általánosságban az erdőterület (FL) járul hozzá a legnagyobb mértékben ehhez a nettó szén-dioxid-elnyeléshez, a vizenyős területek (WL) és a beépített területek (SE) nettó kibocsátási forrást jelentenek, míg a füves területek (GL) és a szántóföldi növénytermesztés (CL) egyes években nettó kibocsátók, míg máskor nettó elnyelők. Az erdőterületek növelése, illetve a mezőgazdasági kárkockázat csökkentésében is ökológiai megoldásként alkalmazható fásszárú borítás növelése egyaránt kívánatos irányok.

4.2.1. szükséglet: Az erdőállományok szénegyensúlyának megőrzése, klímaadaptív megújulásának elősegítése

Az erdőterületek növekedésének fontos szerepe van a hazai klímaszabályozásban, amit az erdőtelepítési aktivitás biztosít a jelenlegi mezőgazdasági támogatások mellett is. A hazai erdőállomány több fafaj-csoportjának egészségi állapota romlik, kor- és fajösszetétele kedvezőtlen; az erdőfelújítások elhúzódnak, a szénmegkötő képessége csökken, ezért kiemelten fontos a versenyképes erdőgazdálkodást szolgáló beruházások és az erdőgazdálkodás környezeti fenntarthatóságát szolgáló beruházások (RD40, RD41) növelése.

4.2.2. szükséglet: ÜHG illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel

Az erdőtelepítések és fásítások kialakítását és fenntartását segítő beavatkozás egyik kiemelt célja a földhasználat megváltoztatásával a klímaváltozás hatásainak csökkentése és a szén-dioxid jelentős mértékű megkötése. A helyzetfeltárás rámutatott arra, hogy Magyarországon az erdőborítottság elmarad a lehetőségektől, és ennek javítását akadályozza az erdőtelepítésben közreműködő állami intézményrendszeri kapacitások elégtelensége. A nem mezőgazdasági területek erdőtelepítési lehetőségeinek feltárására és ösztönzésére (RD38), valamint fenntartására (RD35, RD41) szolgálnak a tervezett intézkedések.

4.3. Főszükséglet: A megújuló energiafelhasználás és alkalmazás részarányának növelése az agrárágazatban, az energiahatékonyság növelése

A vidékfejlesztési politika azon intézkedései, amelyek az energiahatékonyság növelését, valamint a megtermelt megújuló energiák felhasználásának növelését eredményezik, makrogazdasági szinten a

fosszilis függőség csökkenésével, energiabiztonság növelésével, a külső energiabehozataltól való kiszolgáltatottság mérséklődésével, a külkereskedelmi mérleg és az ország versenyképességének javulásával járnak.

4.3.1. szükséglet: Megújuló energia alkalmazásának növelése az ökológiai szempontok, valamint a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembevételével (pl. energia ültetvények, invazív fajok, termálvíz-felhasználás stb.)

A megújuló energia alkalmazásának növelése a klímaadaptáció fontos eszköze, amit azonban csak az ökológiai szempontok, valamint a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembevételével (pl. energia ültetvények, invazív fajok, termálvíz-felhasználás stb.) szabad végezni. A mezőgazdasági üzemek fejlesztését szolgáló beruházások, illetve a mezőgazdasági termékek értéknövelése beavatkozások keretében szükséges támogatni azokat a fejlesztéseket, melyek célja többek közt az energetikai hatékonyság javítása, illetve a megújuló energia felhasználása, ezáltal az üzemek fenntarthatóságának fejlesztése (RD01c, RD04b, SC06, SC18). A vidéki infrastruktúra fejlesztésnek is része a megújuló energia alkalmazásának növelése (RD42, RD43, RD52).

4.3.3. szükséglet: Energia felhasználás hatékonyságának növelése üzemi és technológiai szinten

A hatékony energiafelhasználás többek között az ÜHG kibocsátást is csökkenti, így a klímaváltozás ellen is hat, ezt leghatékonyabban üzemi szinten és technológiai célú beavatkozásokkal lehet elérni (RD01c, RD04b).

4.4. Főszükséglet: Az éghajlatváltozás negatív hatásainak mérséklése és az azokhoz való alkalmazkodás elősegítése a technológiák és földhasználatok felülvizsgálatával

Az éghajlatváltozás okozta felmelegedés és az aszály elleni védekezési, klímaalkalmazkodási lehetőség a környezettudatos vízvisszatartás és az öntözésfejlesztés, amihez még nem használjuk ki a fenntartható módon rendelkezésre álló vízhasznosítási lehetőségeket (vízszabályozás, szennyvíztisztítás), illetve a mezőgazdasági területek döntő hányadára jellemző szárazgazdálkodás esetében a földhasználat racionalizálását és a termőhely-specifikus technológiák alkalmazását is előtérbe kell helyezni.

4.4.1. szükséglet: A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő technológiák és eszközök fejlesztése a kármegelőzés érdekében (pl, aszály, jégesőkár, tűzkár, biotikus károk, fagykár)

A kármegelőzés, így a klímaváltozás hatásainak enyhítése érdekében a negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő technológiák és eszközök fejlesztése (pl, aszály, jégesőkár, tűzkár, biotikus károk, fagykár) fontos eszköz és ezek alkalmazására, fejlesztésére vonatkozó beruházások (SC18, SC28, RD18, RD37, RD41).

4.4.2. szükséglet: A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása

A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, az alternatív hasznosítás optimalizálása lehetővé teszi, hogy az extenzív gazdálkodás klímavédő hatását kihasználjuk (DP17, RD21, RD22, RD38, RD39).

4.4.3. szükséglet: A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is

A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítását a földhasználat váltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával lehet a tervezett intézkedésekkel elérni (DP17, RD19, RD21, RD22, RD38, RD39,RD63).

4.5. Főszükséglet: Tudásátadás és annak fejlesztése az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről és az alkalmazkodási lehetőségekről

Az agrárgazdaság klímaterhelésének enyhítését és alkalmazkodóképességét a klímaváltozáshoz döntően befolyásolja az új ismeretek és innovációk alkalmazása a termelésben, amelynek sikerét a jól képzett, legmodernebb tudással rendelkező szakemberek és precíziós gazdálkodás jelenléte biztosítja a termelésben. A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítését és a mezőgazdasági termelés technikai hatékonyságának növelését eredményező precíziós technológia alkalmazása és szélesebb körű elterjedése

reális piaci versenyképességi tartalékot rejt magában.

4.5.1. szükséglet: Tudásátadás és annak fejlesztése az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről és az alkalmazkodási lehetőségekről

A gazdasági szereplők tájékoztatása az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről és az alkalmazkodási lehetőségekről alapvető a klímaadaptáció szempontjából (SC11, SC12, RD58, RD60).

4.6. Főszükséglet: Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő adatbázisok, monitoring rendszer fejlesztése

4.6.1. szükséglet: Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő regionális adatbázisok, monitoring - és előrejelző rendszer fejlesztése

Az adatbázisok, a monitoring - és előrejelző rendszer fejlesztése a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segíti, ezáltal a hatásainak enyhítéséhez is hozzájárul. Ezeket támogatják a tervezett beavatkozások (SC18). KAP-on kívüli tevékenység.

4.7. Főszükséglet: Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása

4.7.1. szükséglet: Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása

4.7.1. szükséglet: Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása

Az állat- és növényfajták ellenálló képességének növelése a klímaadaptáció fontos eszköze. Ezeket támogatják a tervezett beavatkozások (SC03, SC18, RD27, RD28).

2.1.SO4.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO4.7 Terveznek-e KAP-hozzájárulást nyújtani a LIFE programhoz? (csak a 4., 5. és 6. egyedi célkitűzés esetében)

: **Nem**

2.1.SO4.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	Célérték
R.12 - Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás javítására tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	21,51 %
R.13 PR - Az állattenyésztési ágazat kibocsátásainak csökkentése Az üvegházhatásúgáz (ÜHG)- és/vagy ammóniakibocsátás csökkentésére irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett számosállategységek (szae) aránya, ideértve a trágyagazdálkodást	20,74 %
R.14 PR - Szén-dioxid-tárolás talajban és biomasszában A kibocsátás csökkentésére és a szén-dioxid-tárolás fenntartására vagy növelésére irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya (beleértve a következőket: állandó gyepterület, állandó kultúrák állandó növénytakaróval, vizes élőhelyeken és tőzeglápokon található mezőgazdasági földterület)	21,14 %
R.15 CU - A mezőgazdaságból, erdészetből, valamint egyéb megújuló forrásokból származó megújuló energia Támogatott beruházások a megújulóenergia-termelés kapacitásbővítésébe, a bioalapú energiák termelését is beleértve (megawatt)	131,29 MW
R.16 CU - Az éghajlattal kapcsolatos beruházások A KAP keretében az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, valamint megújuló energia vagy	2,17 %

biológiai anyagok előállításához hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok aránya	
R.17 CU PR - Erdősített terület Erdőtelepítés, agrárerdészet és erdő-helyreállítás céljából támogatott terület, továbbá ezek bontása	16 174,00 ha
R.18 CU - Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás	399 567 252,00 EUR
R.22 PR - Fenntartható tápanyag-gazdálkodás A tápanyag-gazdálkodás javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	21,89 %
R.26 CU - Természeti erőforrásokhoz kapcsolódó beruházások A KAP keretében a természeti erőforrások védelméhez kapcsolódó, termelő- és nem termelőberuházásokra vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok aránya	1,24 %
R.27 CU - Környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai teljesítmény a vidéki térségekbe irányuló beruházások révén A környezeti fenntarthatósághoz, az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó célok eléréséhez hozzájáruló műveletek száma a vidéki térségekben	1 811,00
R.29 PR - Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva	5,26 %
R.30 PR - A fenntartható erdőgazdálkodás támogatása Az erdővédelemnek és az ökoszisztéma-szolgáltatások irányításának támogatására tett kötelezettségvállalásokkal érintett erdőterületek aránya	6,54 %

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO4 – Hozzájárulás az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, valamint a fenntartható energia hasznosításának terjesztéséhez

Az SO4 specifikus célkitűzéshez kapcsolódó R indikátorok értékére nagy befolyást gyakorolnak az AKG, ÖKO és AÖP beavatkozások. E támogatások esetében a gazdálkodók olyan vállalások közül választanak, amelyek környezetkímélő irányba módosítják a gazdálkodási gyakorlatukat. Az egyes vállalások több R indikátorhoz is hozzájárulnak, mivel olyan mértékben módosítják a gazdálkodási gyakorlatot, hogy az több természeti tényezőre (pl.: víz, talaj, biodiverzitás) is kihat. Példaként említhető az ökológiai gyepgazdálkodás (ÖKO) vagy a kaszálatlan terület megtartása (AKG). Ezek a vállalások egyszerre kímélik a természetet a vegyszerhasználattól, a földmunkáktól és biztosítanak élőhelyet az élővilágnak. Az ÖKO támogatás önmagában egy komplex vállaláscsomag, de az AKG és AÖP esetében is több vállalást kell a gazdálkodóknak választani, így jellemző, hogy egy adott terület a legtöbb környezeti R indikátor értékéhez hozzájárul. Az előírások egy adott R indikátorhoz való hozzájárulása esetenként eltérő területtel lett figyelembe véve, mert az egyes természeti tényezőkre (így R indikátorokra) is eltérő területi léptékben hatnak. A biodiverzitás esetében a gyakorolt hatás jelentősen túlléphet az érintett területen (pl.: 10%-os kaszálatlan terület meghagyása).

R.12 – Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás javítására tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya

Az R.12 indikátor átfogó célértéke: 21,51%, amely az 5 309 520 ha teljes területhez viszonyítva a 2027. évben támogatott 1 141 836 ha aránya. Az indikátor kizárólag az SO4 céljainak teljesülését méri, a jelenleg megjelölt célérték megvalósulását 6-ból 4 beavatkozás szolgálja a tervezési szakaszban.

Az indikátor célértékét önmagában kitevő egyik legjelentősebb beavatkozás az *Agro-ökológiai alapprogram* (DP17_G01_ECOS_16), amely 2024 és 2028 közötti pénzügyi években, évi azonos mértékben (860 521 ha) járul hozzá a célértékhez. A választható előírásai közül a téli talajtakarás, a

forgatás nélküli talajművelés, az ültetvények sorközének takarása, valamint a magasabb arányú nem termelő terület fenntartása egyrészről hozzájárul a mezőgazdasági területek szénmegkötéséhez, másrészről pedig a talajkondicionálók, mikrobiológiai készítmények alkalmazása hozzájárul, hogy csökkenjen a műtrágya-kijuttatás, ezáltal csökkentve az ammónia-emissziót. A beavatkozás az SO4 következő három szükségletének kezelését szolgálja:

4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termelő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása,

·4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása,

·4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is.

Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG) (RD19_G01_AEC_70) által támogatott hektárszám csak kevéssel marad el az Agro-ökológiai alapprogram által támogatott terület méretétől, és jelentős átfedésben van azzal. Az AKG általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható tápanyag-gazdálkodásra (talajvizsgálaton és levélanalízisen alapuló tápanyag-gazdálkodási terv készítése, nitrogén hatóanyag kijuttatás korlátozása, szerves trágya alkalmazása) hozzájárulva így a műtrágya-kijuttatás csökkentéséhez, ezáltal az ammónia-emisszió mérsékléséhez. A beavatkozás az SO4 következő két szükségletére reagál:

4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termelő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása.

Az *agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés* (RD22_G05_LCP_70) csak szerény mértékben járul hozzá az R.12 indikátor célértékéhez: évi 1-2 ezer ha terület részesülhet támogatásból. A beavatkozás a jelenleg a gazdaságosság határán művelt szántóterületek földhasználat váltását hivatott előmozdítani többek között gyeptelepítéssel, illetve vizes élőhelyek kialakításával, elősegítve így a földhasználat szénmegkötés szempontjából kedvező irányba történő változását, a szén-dioxid talajban és biomasszában történő tárolását, a talajok szerves szénkészletének növelését. A beavatkozás az SO4 következő három szükségletének kezelését szolgálja:

·4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termelő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása,

·4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása,

·4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával, beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is.

Növényi genetikai erőforrások in situ megőrzése (RD28_G 11_GPI_70) révén évi 30 260 hektár támogatott területtel lehet számolni a 2024 és 2027-es pénzügyi évek között, így e beavatkozás R.12 indikátor célértékéhez való hozzájárulása a többi beavatkozáshoz képest jóval szerényebb. Ugyanakkor ez nem azt jelenti, hogy a beavatkozásnak önmagában nincs létjogosultsága. Az élőhelyi és faji diverzitáson kívül a biológiai sokféleség kulcsfontosságú eleme a genetikai diverzitás megőrzése, melynek mind mező-, mind erdőgazdálkodási szempontból kiemelt jelentősége van, különösen a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás fényében. A génmegőrzés, a tájfajták, a rég honosult állatfajták és a tájgazdálkodás jó kiinduló pontja lehet klímaadaptív fajták kifejlesztésének. A beavatkozás az SO4 specifikus célkitűzés 4.7.1. „Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása” szükséglet kezelését szolgálja.

Az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések – zöldség-gyümölcs (SC18_G02_FVL_47) és az Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása (SC28_E01_FVI_47) beavatkozások tervértékkel nem bírnak, tényértéken azonban a későbbiekben hozzájárulnak majd az R.12 indikátorhoz.

R.13 PR – Az állattenyésztési ágazat kibocsátásainak csökkentése: Az üvegházhatásúgáz- és/vagy ammónia-kibocsátás csökkentésére tett, támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett számosállategységek (szae) aránya, ideértve a trágyagazdálkodást

Az R.13 indikátor célértékéhez két beavatkozás járul hozzá. Ezek közül az indikátor értékére nézve jelentősebb az *Állatjóléti támogatások a szarvasmarha ágazatban* (RD30_G13_AWC_70), amelynek keretében 327 ezer számosállategység kerül támogatásra, a 2026-os és a 2027-es pénzügyi évben. Az RD31_G14_AWC_70 – *Állatjóléti támogatások a húshasznú szarvasmarha ágazatban* beavatkozás ennekk közel felével, 180 000 SZÁE értékben járul hozzá (azonos években) az indikátorhoz. A célérték meghatározása mindkét beavatkozás esetében független szakértők által készített háttérszámításon alapszik.

A hazai tejelő, illetve húshasznú szarvasmarha állományok általános jólétét, élhetőbb körülményeit a tartástechnológia és a takarmányozás határozzák meg, ezért ezen a két területen különösen indokolt olyan állatjóléti kötelezettségeket, vállalásokat alkalmazni, amelyek az állatok tartási és takarmányozási, összességében pedig az életkörülményeit érdemben javítják. Az ilyen irányú kötelezettségvállalás megvalósítása azonban jelentős jövedelem kieséssel jár, amelyet kompenzálni szükséges.

A beavatkozások az SO4 specifikus célkitűzés 4.1.2. „ÜHG és ammónia kibocsátás csökkentése az állattartás technológiai fejlesztésével” szükséglet kezelését szolgálják.

R.14 PR – Szén-dioxid-tárolás talajban és biomasszában: A kibocsátás csökkentésére, vagy a szén-dioxid-tárolás fenntartására vagy növelésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya (beleértve a következőket: állandó gyepterület, állandó kultúrák állandó növénytakaróval, vizes élőhelyeken és tőzeglápokon található mezőgazdasági földterület)

Az R.14 indikátor átfogó célértéke: 21,14%, amely az 5 309 520 ha teljes területhez viszonyítva 2024-ben még 894 285 ha , majd 2027-ben már 1 122 174 ha támogatását jelenti. Az indikátor kizárólag az SO4 céljainak teljesülését méri, amelynek megvalósulását 4 beavatkozás szolgálja a tervértékek tekintetében.

Az R.14 indikátor célérték megvalósulását elsősorban *Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG - RD19_G01_AEC_70)* szolgálja, amelynek keretében 2023-2027 között egységesen évi közel 786 ezer ha terület kap támogatást. Kiemelendő még a *Agro-Ökológiai Alapprogram* (DP17_G01_ECOS_16) beavatkozás által érintett területek nagysága is, amelynek révén 2024-2028 között évente egységesen közel 645 ezer ha részesül támogatásban. Az AÖP által érintett terület azonban jelentős átfedésben van az AKG által lefedett területtel, így az indikátor célértékét nem növeli meg nagy mértékben, csakúgy mint a szerény hozzájárulást (pár ezer ha 2026-tól) felmutató *Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés* (RD22_G05_LCP_70) sem. A felsorolt 3 beavatkozás részletesen bemutatásra került már az R.12 indikátor esetében (lásd ott).

Számottevő részt vállal a célértékből még az *Ökológiai gazdálkodás támogatása* (RD20_G02_ORT_70) is, amelynek révén évente egységesen több mint 108 ezer ha terület jut támogatáshoz 2024-2027 között. A célérték meghatározása független szakértők által készített háttérszámításon alapszik. A hazai ökogazdálkodási akciótervben meghatározott területnövekedés elérésének érdekében cél a beavatkozásban pályázó minden kedvezményezett bevonása a programba. Az Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések, valamint az Ökológiai gazdálkodás támogatása az Agrár-ökológiai alapprogrammal együtt és azzal összhangban került kialakításra. Az egyes előírások során különös gondot fordított arra Magyarország, hogy az egyes támogatási programok egymás hatását környezeti szempontból felerősítsék. Az egyes vállalások úgy kerültek meghatározásra, hogy azok teljes mértékben lefedjék a művelt területeket és ahol az egyik támogatás már nem tud megjelenni, ott a másik be tudjon kapcsolódni, és a gazdálkodók annak megfelelően tudjanak gazdálkodni. A beavatkozás célja a konvencionális területek ökológiai művelés alá vonásának ösztönzése és az ökológiai művelésbe vont területeken a gazdálkodási mód fenntartása. Az ökológiai gazdálkodás többek között védi és javítja a talaj biológiai állapotát. A beavatkozás az SO4-hez kapcsolódóan az 4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása szükséglet kezelését szolgálja.

R.15 – A mezőgazdaságból, erdészetből, valamint egyéb megújuló forrásokból származó megújuló

energia: Támogatott beruházások a megújulóenergia-termelés kapacitásbővítésébe, a biomassza-alapú energiák termelését is beleértve (MW)

Az R.15 indikátor kumulált célértéke 131,29 MW, amelynek elérése 2029-re tervezett, az időszak második felében erőteljesebb felfutással számolva. A célérték közel 50%-nak teljesülése 2027-re várható. Az indikátor célértékhez hozzájáruló 5 beavatkozás közül a *Mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása* (RD01c_E01_FRM_73) és a *Vidéki infrastruktúra fejlesztés tanyákon* (RD42_R01_RAN_73) adja az indikátorérték döntő hányadát. Ezen kívül a célértékhez hozzájárul még szerényebb mértékben (összességében a célérték kevesebb, mint 10%-át kitevő) következő három beavatkozás is: a *Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások támogatása* (RD04b_E03_FOF_73), a *Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért* (RD52_R12_BIC_77) és a *Beruházások tárgyi és immateriális javakba a borágazatban* (SC06_E05_WII_58). Az indikátorhoz – rögzített célérték nélkül, majd tényértéken – járul hozzá a *Termelői szervezetek támogatása a zöldség-gyümölcs ágazatban* (SC28_E01_FVI_47), ill. a *LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása* (RD57_R15_LDR_77) beavatkozások. Az R.15 indikátor beavatkozásai a következő, SO4 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre reagálnak:

·4.3.1. Megújuló energia alkalmazásának növelése az ökológiai szempontok, valamint a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembevételével (pl. energia ültetvények, invazív fajok, termálvíz-felhasználás stb.),

·4.3.3. Energia felhasználás hatékonyságának növelése üzemi és technológiai szinten,

·4.4.1. A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő technológiák és eszközök fejlesztése a kármegelőzés érdekében (pl., aszály, jégesőkár, tűzkár, biotikus károk, fagykár).

R.16 – Az éghajlattal kapcsolatos beruházások: A KAP keretében az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, valamint megújuló energia vagy biológiai anyagok előállításához hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok aránya

Az R.16 indikátor kumulált célértéke 29,1%, amely 7.540 – duplikációtól mentes – kedvezményezett gazdaságot jelent, az összes, 241.000-hez viszonyítva. . Az indikátor célértékéhez hozzájáruló beavatkozások kedvezményezettjei között minimális átfedések várhatók (összességében 10%). Az indikátor felfutása az időszak végére várható: 2027-2029-ben éves szinten közel háromszor annyi kedvezményezettre lehet majd számítani, mint 2025-2026-ban.

Az indikátor célértékhez hozzájáruló 9 beavatkozás közül a célérték több mint felét adó *Mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása* (RD01c_E01_FRM_73) mellett a *Vidéki infrastruktúra fejlesztés tanyákon* (RD42_R01_RAN_73) és az *Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása* (RD38_F05_AFI_73) beavatkozások emelhetőek még ki a megközelítőleg 20%-os hozzájárulásukkal. Ezen kívül a célértékhez hozzájárul még szerényebb mértékben (összességében a célérték ~11%-át kitevő) következő három beavatkozás is: *Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások támogatása* (RD04b_E03_FOF_73), *Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken* (RD43_R02_LOC_73). Az indikátorhoz – rögzített célérték nélkül, majd tervértéken – járulnak hozzá *Az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések a zöldség-gyümölcs ágazatban* (SC18_G02_FVL_47), *Termelői szervezetek támogatása a zöldség-gyümölcs ágazatban* (SC28_E01_FVI_47)). Az indikátor beavatkozásai a következő, SO4 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre reagálnak:

·4.2.2. ÜHG illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel

·4.3.1. Megújuló energia alkalmazásának növelése az ökológiai szempontok, valamint a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembevételével (pl. energia ültetvények, invazív fajok, termálvíz-felhasználás stb.),

·4.3.3. Energia felhasználás hatékonyságának növelése üzemi és technológiai szinten,

·4.4.1. A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő technológiák és eszközök fejlesztése a kármegelőzés érdekében (pl., aszály, jégesőkár, tűzkár, biotikus károk, fagykár).

4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása

4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás ösztönzésével

·4.6.1. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő regionális adatbázisok, monitoring - és előrejelző rendszer fejlesztése

·4.7.1. Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása

R.17 PR – Erdősített terület: Erdőtelepítés, agrárerdészet és erdő-helyreállítás céljából támogatott terület, továbbá ezek bontása

Az indikátor átfogó célértéke 16 174 ha, amely tervezetten a 2025-2028 közötti 4 pénzügyi évben, egyenletes eloszlásban fog realizálódni.

A célérték 94%-át (15 000 ha) az *Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása* (RD38_F05_AFI_73) adja, amely a következő, SO4 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre reagál:

·4.2.2. ÜHG illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel,

·4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása,

·4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is.

A célértéket kiegészítő *Agro-ökológiai nem termelő beruházások* (RD21_G04_LCI_73) a következő, SO4 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre reagálnak:

·4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása,

·4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása,

·4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is.

R.18 – Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás: Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás

Az indikátor értékét – érintve az SO4 esetében is releváns beavatkozásokat – az SO6 és az SO8 tárgyalja.

R.22 PR – Fenntartható tápanyaggazdálkodás: A tápanyaggazdálkodás javítására vonatkozó támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya

Az R.22 indikátor átfogó célértéke: 21,89%, amely (az 5 309 520 ha teljes területhez viszonyítva) fokozatos felfutást követően 2026-ra közel 1,2 millió hektár támogatását jelenti évente. A cél elérését két beavatkozás támogatja. Az célértékhez a jelentősebb hozzáadott értéket képviseli az *Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések* (RD19_G01_AEC_70), e mellett hasonlóan fontos a célérték elérésében az *Agrár-ökológiai alapprogram* (DP17_G01_ECOS_16). Az egyes előírások során különös gondot fordított arra Magyarország, hogy az egyes támogatási programok egymás hatását környezeti szempontból felerősítsék. A vállalások úgy kerültek meghatározásra, hogy azok teljes mértékben lefedjék a művelt területeket és ahol az egyik támogatás már nem tud megjelenni, ott a másik be tudjon kapcsolódni és a gazdálkodók annak megfelelően tudjanak gazdálkodni.

A beavatkozások a következő, SO4 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre reagálnak:

·4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása,

·4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása,

·4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával beleértve a művelés alá vonható vonalas

vízvisszatartó létesítmények kialakítását is.

R.26: Természeti erőforrásokhoz kapcsolódó beruházások: A KAP keretében a természeti erőforrások védelméhez kapcsolódó, termelő és nem termelőberuházásokra vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok aránya

Az R.26 indikátor számlálója a 2025-2028 pénzügyi évek között 3 300-ra nő, az érintett gazdaságok száma az első két évben dinamikusabban, utána szerényebben növekszik, végül a gazdaságok teljes körének 1.37 %-a lesz érintett természeti erőforrásokhoz kapcsolódó beruházások által. A célérték elérését elsősorban két beavatkozásnak köszönheti, az *Agro-ökológiai nem termelő beruházások* (RD21), illetve az *Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása* (RD38) az érintett gazdaságok több mint 90%-át biztosítja. További, az R.26 értékéhez hozzájáruló beavatkozások a *Vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházás* (RD12) és a *Mezőgazdasági üzemek fejlesztése az ammónia-kibocsátás csökkentés érdekében* (RD01d). Az SC28-as beavatkozás tervértéken nem, majd tényértéken növeli az indikátor értékét.

Az R.26-hoz tartozó beavatkozások közel minden SO4-es főszükségletet érintenek:

4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása

4.1.2. ÜHG és ammónia kibocsátás csökkentése az állattartás technológiai fejlesztésével

4.2.2. ÜHG illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel

4.3.1. Megújuló energia alkalmazásának növelése a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembe vételével

4.4.1. A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő technológiák és eszközök fejlesztése

4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata

4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás ösztönzésével

4.6.1. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő regionális adatbázisok fejlesztése

4.7.2. Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása

R.27 – Környezetvédelmi vagy éghajlattal kapcsolatos teljesítmény a vidéki térségekbe irányuló beruházások révén: A környezeti fenntarthatósághoz hozzájáruló műveletek száma, valamint az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó célok megvalósítása a vidéki térségekben

Az R.27 indikátor kumulált célértéke: 1 675 támogatott művelet, amelynek elérése 2028-ra várható, haranggörbe jellegű lefutással (2025-ben éri el a maximumot 529 művelettel).

A célérték elérését támogató 7 beavatkozásból egy emelkedik ki: a célérték közel 90%-át adó, *Az erdőgazdálkodás környezeti fenntarthatóságát szolgáló beruházások (non-profit)* (RD41_F08_INN_73).

A 7 érintett beavatkozás a következő, SO4 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre reagál:

·4.2.1. Az erdőállományok szénegyensúlyának megőrzése, klímaadaptív megújulásának elősegítése,

·4.2.2. ÜHG illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel,

·4.4.1. A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő technológiák és eszközök fejlesztése a kármegelőzés érdekében (pl, aszály, jégesőkár, tűzkár, biotikus károk, fagykár),

·4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása,

·4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is,

·4.7.1. Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása.

R.29 PR – Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése: A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva

Az indikátor éves célértéke: 5,26%, amely az 5 309 520 ha teljes területhez viszonyítva 2024-2027 közötti 4 évben 280 ezer hektárnyi terület támogatását jelenti évente. Az indikátor célértékét az *Ökológiai gazdálkodás támogatása* (RD20_G02_ORT_70) adja egymagában, amelyet kiegészíthet – rögzített

célérték nélkül – az *Ökológiai vagy integrált termelés a zöldség-gyümölcs ágazatban* (SC13_G01_FVO_47) beavatkozás.

A két érintett beavatkozás az SO4 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletek közül a 4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása szükségletre reagál.

R.30PR – A fenntartható erdőgazdálkodás támogatása: Az erdővédelemnek és az ökoszisztéma-szolgáltatások irányításának támogatására tett kötelezettségvállalásokkal érintett erdőterületek aránya

Az indikátor célértéke 6,54%, amely 127 ezer hektár erdőterületet jelent. Minden évben növekszik a célértékhez képest érintett hektárok aránya, a célértéket majd 2029-ben éri el a mutató. Az R.30 egy beavatkozása kapcsolódik az SO4 specifikus célkitűzés szükségleteihez: az RD39_F06_AFM_70 - Erdőtelepítési beruházások ápolása és jövedelempótló támogatása beavatkozás, amely a célérték harmadára van hatással. A beavatkozás kifejezetten az SO4-hez tartozó 4. főszükségletre reagál: A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása (4.4.2) mellett a talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával, beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is (4.4.3.) szükségletekhez tud érdemben hozzájárulni.

2.1.SO4.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A 4., 5. és 6. specifikus cél az ajánlások teljesítése, illetve a megfelelő pénzügyi allokáció biztosítása szempontjából nem választható szét. A három SO-hoz köthető intézkedésekkel összességében a 93. cikkben foglalt kötelezettségünknek eleget teszünk. A három SO célkitűzéseihez az összes többi SO egyes intézkedései is hozzájárulnak, így a környezethez köthető források a terv kereteinek egyik legjelentősebb részét teszik ki.

A vonatkozó ajánlások:

- A biológiai sokféleség csökkenésének megállítása és visszafordítása, hozzájárulva az EU zöld megállapodásának magas biodiverzitású tájelemekkel kapcsolatos céljaihoz.
- A mezőgazdaság felkészítése a vízgazdálkodást érintő kihívásokra.
- A tápanyag-gazdálkodás hatékonyságának növelése a veszteségek, valamint a talaj-, lég- és vízszennyezés csökkentése érdekében, a csökkentést célzó intézkedéseken keresztül, ezáltal elősegítve a zöld megállapodás tápanyagveszteség csökkentésére vonatkozó célkitűzésének elérését.
- Az EU zöld megállapodásának ökológiai gazdálkodással kapcsolatos célkitűzéséhez való hozzájárulás.
- Az éghajlatváltozás mérséklését szolgáló gyakorlatok és az ahhoz való alkalmazkodást célzó eszközök támogatása.

Az ajánlások teljesítésére a tervben biztosított pénzügyi keret elegendő, amelyet a 3. és 5. fejezetek vonatkozó részei támasztanak alá.

2.1.SO5 A fenntartható fejlődés és a természeti erőforrásokkal – például a vízzel, a talajjal és a levegővel – való hatékony gazdálkodás támogatása többek között a vegyi anyagoktól való függés csökkentésével

2.1.SO5.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO5.1.1 Erősségek

E.1. Jelentős, a nagy folyókhoz kapcsolódó felszíni és parti szűrésű vízkészletek, valamint hasznosítható felszín alatti vízkészletek állnak rendelkezésre

E.2. Táji vízvisszatartást lehetővé tevő domborzati, mikrodomborzati adottságok megléte, helyenként mozaikos tájszerkezet [SO/3.1]

E.3. Az EU-s átlaghoz képest alacsonyabb foszformérleg

E.4. A támogatott mezőgazdasági művelés alatt álló területek 87 százalékán kötelező a talajmintavételen alapuló tápanyag-gazdálkodási terv készítése

E.5. Egyetemi végzettségű talajszakértők végzik a talajvédelmi tervezést és engedélyeztetést

E.6. Elfogadásra került az Országos Levegőterhelés-csökkentési Program Mezőgazdasági Alprogramja

E.7. Egyetemi végzettségű növényorvosok felügyelete mellett végzett növényvédelmi tevékenység

E.8. Magas színvonalú növényvédelmi előrejelzés működik, amely lehetővé teszi a megelőző jellegű, környezetkímélőbb védekezést

E.9. Országos levegőterhelés-csökkentési program elfogadása és kiterjesztése a mezőgazdasági szektorra (Bizottság (EU) 2018/1522 végrehajtási határozata)

2.1.SO5.1.2 Gyengeségek

Gy.1. Meglévő, bár elhanyagolt állapotú és hatékonyságú kiépített öntözőrendszerek [SO5/2.1]

Gy.2. A felszíni vizeink nagy része és a sekély felszín alatti vizeknek is közel fele nem felel meg a Víz Keretirányelv által előírt állapotnak, a magas nitrátkoncentrációjú vizek aránya nőtt [SO5/2.1]

Gy.3. Területspecifikus tervezési ismeretek hiánya

Gy.4. Az aszálynak, belvíznek és árvíznek kitett területek aránya magas [SO5/2.1]

Gy.5. Mezővédő erdősávok, víz-pufferorientált erdősávok, meliorációs eljárások és belvízlevezető csatornák vízvisszatartásra történő átalakításának hiánya, hatékony vízgazdálkodással érintett mezőgazdasági földterület kis aránya [SO5/1.2], [SO5/2.2], [SO5/2.3], [SO5/3.1]

Gy. 6. Mezővédő erdősávok, víz-pufferorientált erdősávok erőteljes csökkenése az utóbbi 15 évben [SO5/1.2], [SO5/2.2]

Gy.7. Talajélet, talajszerkezet és talajminőség romlása a jelenlegi gazdálkodási gyakorlatok hatására [SO5/1.1]

Gy.8. Mezőgazdasági talajok tápanyagegyensúlyának sérülékenysége és erőteljes tápanyaghiány [SO5/1.1]

Gy.9. Új és korszerű növényvédő szerek kijuttatásáról, ÜHG, légszennyezők és szálló por kibocsátáscsökkentési eljárásairól, helyes tápanyag-gazdálkodásról és komposztálásról szóló tudásátadási beavatkozások nem elérhetőek a termelők és szaktanácsadók számára [SO5/7.1]

Gy.10. Magyarország egyelőre nem teljesíti teljes mértékben az ammónia és egyéb légszennyező anyagok kibocsátás-csökkentésére vonatkozó vállalt kötelezettségét. [SO5/4.1], [SO5/4.2]

Gy.11. Nincsenek jelenleg olyan mezőgazdasági szaktanácsadók, akik ÜHG és levegőszennyező anyag csökkentésben tudnának integrált szemléletű tanácsot adni [SO5/7.2]

Gy.12. Egységes monitoringrendszer és nyilvántartás még nem létezik az adott témában; a termelőktől beérkező adatok mindig az adott támogatási feltételrendszer szerint érhetők el

Gy.13. A hazai műtrágya-kijuttatás elsősorban az olcsóbb nitrogén műtrágyákon alapszik, pl. karbamid, amely magas ammóniaemissziós értékkel rendelkezik

Gy.14. Integrált és környezettudatos növényvédelmi technológiák és az azokon alapuló szaktanácsadási rendszer sem európai, sem tagállami szinten még nem áll rendelkezésre a drasztikus növényvédőszer-

kivonások élelmiszer-biztonsági és gazdasági hatásainak mérséklésére, különösen a kontinentális klíma gabonatermesztése és a kiskultúrák esetében [SO5/5.1], [SO5/5.2]

Gy.15: A mezőgazdasági termelők között kevés megfelelő ismeret az agrár-erdészeti rendszerek által nyújtott erőforrás-védelmi előnyökről

Gy. 16. Az OVGT keretében létrehozott Nemzeti Aszálystratégiát a Parlament nem fogadta el, az aszálykárok csökkentésére nem készült intézkedési terv

Gy. 17. Az öntözést szolgáló illegális vízkivétel relatíve nagy aránya [SO5/2.1]

2.1.SO5.1.3 Lehetőségek

L.1. A VKI által előírt vízgyűjtő-gazdálkodási tervek és az azokban foglalt intézkedési javaslatok felülvizsgálata

L.2. Fenntartható csapadék- és belvízgazdálkodás elterjedése (vízvisszatartást támogató agrotechnikák, táblán belüli vízvisszatartás, bel- és csapadékvizek összegyűjtése és beszivárogtatása arra alkalmas területeken)

L.3. Erősödik a vízmegtartó szemlélet a vízgazdálkodási ágazatban

L.4. A területi vízvisszatartás adminisztrációs terheinek csökkentése, a szabályozottság felülvizsgálata, engedélyezési eljárások egyszerűsítése

L.5. A főművi vízilétesítmények és elosztórendszerek fejlesztése tovább erősödik az öntözésfejlesztésben

L.6. Javul az erőforrás-hatékonyság, előtérbe kerül a differenciált, takarékos és okszerű inputanyag-kijuttatás és -felhasználás, az ÜHG, légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése a növénytermesztésben és az állattenyésztésben (pl. takarmányozás- és tartástechnológia, trágyatárolás és -kezelés fejlesztése, különös tekintettel a digitalizációra) [SO5/4.2], [SO5/7.3]

L.7. Elterjednek a talajok szervesanyag-megkötését segítő kíméletes agrotechnológiák (pl. forgatás nélküli és talajtakaráson alapuló eljárások) (szakértői megállapítás)

L.8. Meglévő adatbázisok integrálása (pl. DAS, Kockázatkezelési adatbázis, Vizek, Aszálymonitoring, Belvíztérképek, Talajweb, nemzeti laboratórium hálózat [SO5/6.1], [SO5/7.3]

L.9. Uniós és nemzeti kutatási, innovációs és tudásátadási rendszer létrehozása az agroökológiai, azaz az alacsony környezetterhelésű mezőgazdasági gyakorlat széles körű elterjesztésére [SO5/7.3]

L.10. Ezen belül kiemelt kutatási, innovációs és tudásátadási program indítása a mikotoxinok elleni és a kiskultúrás környezettudatos növényvédelmi gyakorlatok kidolgozására [SO5/7.3]

L.11. A fás szárú kultúrák vízvédelmi, talajvédelmi és mikroklimatikus szempontból is kedvező hatással vannak a mezőgazdasági művelésben álló földterületekre

L.12. Szennyvíziszap, szennyvíziszapkomposzt, termékké nyilvánított szennyvíziszapkomposzt, kotrási iszapok és tisztított szennyvíz hasznosítása mezőgazdasági felhasználásának K+F tevékenysége [SO5/1.3]

L.13. A korszerű emissziócsökkentésre koncentráló intenzív állattartás fajlagos környezetterhelése (pl. vízigény és területlekötés) mérsékelhető

L.14. A talaj vízraktározási képességének jobb kihasználását segítő és a talajok szervesanyag-megkötését elősegítő agrotechnológiai módszerek és a természetes vízmegtartó megoldások elfogadottsága nő a gazdálkodók és a szakpolitika részéről is

L.15. Javul az erdők egészségi állapota és korösszetétele

L.16. A termelők nyitottak a korszerű, de gazdaságos trágyakezelési módszerek alkalmazására, ami elősegíti a szerves trágyák előnyben részesítését a műtrágyákkal szemben [SO5/1.1]

L.17. Az ammónia- és ÜHG-csökkentésre alkalmas alternatív, hazai fejlesztésű termékek kutatása szükséges, amellyel költséghatékony megoldások javasolhatók a termelőknek

L.18.Magas színvonalú tápanyag-gazdálkodási tanácsadás és hazai fejlesztésű digitális eszközök állnak rendelkezésre

L.19. A magyarországi erdők, illetve a mezőgazdasági területek közé ékelődő fásítások, mind talajvédelmi, mind vízvédelmi, mind levegővédelmi szempontból egyértelműen pozitív hatásúak

2.1.SO5.1.4 Fenyegetések

F.1. F.1.Megújuló (vagy rendelkezésre álló) vízkészletek csökkenése

F.2.Öntözésre rendelkezésre álló vízkészletek szűkülése a felszín alatti vízkészletek csökkenése, illetve a felszíni vizek nem megfelelő ökológiai állapota miatt

F.3.A vízkivétel (mezőgazdaság+ivóvíz) a víztestek nagy részét fenyegeti

F.4.A felszíni vizekre a mezőgazdaság a víztestek megváltoztatásával nagy nyomást gyakorol

F.5.Vízminőség romlása belvizek bevezetése és a tápanyagszennyezés miatt

F.6.Víz általi talajerózió veszélyeztetettség nő

F.7.A vízfolyások vízgyűjtőjének magasabb fekvésű területein fokozódik az intenzív mezőgazdasági művelés, eltűnnek a gyep- és erdőterületek, fokozódnak a talajdegradációs folyamatok

F.8.Területi vízvisszatartás megvalósításának késlekedése tulajdonosi ellenérdekeltségek, valamint az együttműködés, a koordináció és az eszközrendszer hiányosságai miatt

F.9.A klímaváltozás negatív hatásai a természeti erőforrások minőségi és mennyiségi állapotára

F.10.Környezetvédelmi követelmények teljesítésének nehézsége a kisgazdaságok számára

F.11.A megújuló energiatermelés szükségletének mezőgazdasági melléktermékekkel történő fokozott kielégítésével felgyorsulhat a talajok szervesanyag-tartalmának lebomlása és a levegőszennyezés mértékének növekedése

F.12.Bizonyos légszennyező anyagok és az ÜHG-kibocsátás nyomon követésére konkrét mérőműszerek hiányában nemzetközi becslési módszereket alkalmazunk, amelyek nemveszik figyelembe az egyéni tagállami, alternatív módszereket

F.13. A növénytermesztés és állattenyésztés szétválásával a mezőgazdasági területek szervestrágyázása nem megoldott, mert a növénytermesztő nem érdekelt a magasabb fajlagos költségű és szigorúbb előírásokkal rendelkező szervestrágya-kijuttatásban

F.14.A növényvédelmi, tápanyag-gazdálkodási, károsanyag-kibocsátási (akár állattenyésztés, pl. takarmányozás) kötelezettségvállalásokat csak akkor hajlandóak megfizetni a termelők, ha az támogatási feltétel

F.15.A növényvédőszer-kivonások a hazai termelés költségeinek növekedését jelentik, ami versenyhátrányt jelent a harmadik országokkal szemben

F.16.A Víz Keretirányelv (VKI) 2027-es, illetve az NDS és a F2F stratégiák 2030-as céljainak nem elérése

F.17. A mezőgazdasági diffúz szennyezés a felszíni vizek 36%-át, a tápanyagszennyezés a felszín alatti vizek 39%-át, a kémiai szennyezés ezek 8%-át érinti

2.1.SO5.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO5.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
2.1.4	Vízhiány kezelése a szántóföldi növénytermesztésben	1	Igen
5.1.1	Üzemszintű talajerő- és tápanyag-gazdálkodás kialakítása	1	Igen
5.1.2	A tápanyagveszteség csökkentése, a tápanyagok kimosódásának megakadályozása	1	Igen
5.1.3	Degradált talajok helyreállítása, vízgazdálkodásuk javítása	1	Igen
5.1.4	Termőföld védelem agrár-erdészeti rendszerekkel	2	Igen
5.1.5	Szennyvíz/iszap, élelmiszerhulladék és biomassza újrahasznosítás a tápanyag	2	Nem

	utánpótlásban		
5.2.1	Felszíni és felszín alatti vizek fenntartható használata	1.	Igen
5.2.2	Hullámtereken megfelelő növényzet kialakítása (invazív fajok, háttér-szennyezés)	2	Igen
5.2.3	Vizek parti zónájában típustól függő zonáció rehabilitációja, pufferzóna kialakítása	2	Igen
5.3.1	Vízvisszatartás elősegítése a talajban és a tájban	1	Igen
5.3.2	Szárazságtűrő növényfajták termesztésbe állítása	1	Nem
5.4.1	A mezőgazdasági eredetű légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése	3	Igen
5.4.2	Mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentése	2	Igen
5.5.2	Integrált környezetbarát növényvédelem	1	Igen
6.3.2	A folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelése	1	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO5.3. Azon, a KAP-rendelet XI. mellékletében említett jogi eszközökön alapuló releváns nemzeti tervek (vagy elemeik) azonosítása, amelyeket a KAP-tervekben az ezen egyedi célkitűzésre vonatkozó igényfelmérés elkészítéséhez figyelembe vettek.

<u>Szükségletek</u>

5.1. Talajok állapotának javítása, védelme, fenntartható használata

5.1.1.A talajok valós tápanyagszolgáltató-képességén (talajvizsgálat) és a növények valós igényén alapuló precíziós, üzemszintű talajerő- és tápanyag-gazdálkodás kialakítása.

<u>XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok</u>

·Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

·A Tanács 91/676/EGK irányelve (1991. december 12.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (Nitrát Irányelv);

<u>Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései</u>

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.
   - *A mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése*

Országos Levegőterhelés-csökkentési Program *Mezőgazdasági Alprogram*

1.
   - *A tápanyag-gazdálkodás gyakorlati alkalmazásának elősegítése*

A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)*

1.
   - *A mezőgazdaságban használt termés és teljesítménynövelő szerek által okozott környezetterhelés jelentős csökkentése.*

Talajvédelmi Cselekvési Terv

1.

- *A gazdálkodók tudatos, környezetkímélő szemléletet követő talajhasználata által - többek között – növekedjen a talajok szervesanyag tartalma, javuljon a tápanyag szolgáltató képessége, csökkenjen a felhasznált műtrágyák mennyisége, illetve erősödjön az erózióvédelem, mellyel megelőzhető a felszíni vizek mezőgazdasági eredetű foszfátterhelése is.*

5.1.2.A tápanyagveszteség csökkentése, a tápanyagok kimosódásának megakadályozása ezt gátló technológiák (pl. pillangósok arányának növelése a vetésforgóban), illetve készítmények (pl. N-inhibitorok, mikrobiológiai készítmények) alkalmazásának elősegítésével hozzájárulva mindezzel a műtrágyahasználat és a növényvédőszer-használat csökkentéséhez.

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

A Tanács 91/676/EGK irányelve (1991. december 12.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (Nitrát Irányelv)

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Nitrát Cselekvési program (27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről és 59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről)

1.

- *A vízminőség megóvása a talajt és a felszíni vizeket érő mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéstől, méghozzá a helyes gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásának ösztönzésével*

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.

- *A mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése*

A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.

- *A mezőgazdaságban használt termés és teljesítménynövelő szerek által okozott környezetterhelés jelentős csökkentése.*

Talajvédelmi Cselekvési Terv

1.

- *A gazdálkodók tudatos, környezetkímélő szemléletet követő talajhasználata által - többek között – növekedjen a talajok szervesanyag tartalma, javuljon a tápanyag szolgáltató képessége, csökkenjen a felhasznált műtrágyák mennyisége, illetve erősödjön az erózióvédelem, mellyel megelőzhető a felszíni vizek mezőgazdasági eredetű foszfátterhelése is.*

5.1.3.A degradált talajok helyreállítása, ide értve a talajok szervesanyag tartalmának helyreállítását, a talajok vízgazdálkodási tulajdonságainak javítását és a nyomelem pótlást, valamint a talajok erózió és

defláció elleni védelmét;

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

A Tanács 91/676/EGK irányelve (1991. december 12.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (Nitrát Irányelv)

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.

- *Talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés csökkentése*

Talajvédelmi Cselekvési Terv

1.

- *A gazdálkodók tudatos, környezetkímélő szemléletet követő talajhasználata által - többek között – növekedjen a talajok szervesanyag tartalma, javuljon a tápanyag szolgáltató képessége, csökkenjen a felhasznált műtrágyák mennyisége, illetve erősödjön az erózióvédelem, mellyel megelőzhető a felszíni vizek mezőgazdasági eredetű foszfátterhelése is.*

5.1.4.Termőföld-védelmi célú agrár-erdészeti rendszerek elterjesztése (pl. fás szárú kultúrák talajvédelmi, vízvédelmi vagy levegő-minőség védelmi célú telepítése, mezővédő sávok kialakítása)

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.

- *Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése,*
- *Ivóvízbázisok védelmét szolgáló intézkedések (védőterületek, pufferzónák)*

Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030

1.

- *Az erdőgazdálkodási funkciók fenntartható fejlesztése, erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének bővítése: kiemelten az agrár-erdészeti rendszerek, a faanyag tovább feldolgozása, és a lokális biomassza energetikai hasznosítás által („bio-gazdaság”)*

5.1.5.A körforgásos szemléletmód jegyében a tisztított szennyvíz, és - iszap, valamint a mederiszap és az abból készült komposzt, továbbá az élelmiszerhulladék és/vagy biomassza újrahasznosítás lehetőségeinek megteremtése és ösztönzése a tápanyagutánpótlásban

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.
   - *A szennyvíziszap mezőgazdasági hasznosítása,*
   - *Vízfolyásokon és állóvizekben felhalmozódott iszap és mederbeli növényzet egyszeri eltávolítása, hasznosítása*

5.2.A felszíni és a sekély felszín alatti vizek ökológiai és kémiai állapotának javítása

5.2.1.Felszíni és felszín alatti vizeink, vízbázisaink fenntartható használata, a mezőgazdasági eredetű szennyezésektől, illetve terhelésektől való védelme.

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

A Tanács 91/676/EGK irányelve (1991. december 12.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (Nitrát Irányelv);

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.
   - *A mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése*
   - *Víztakarékos és zöld energia megoldások alkalmazása a növénytermesztésben*

A Nemzeti Vízstratégiában (Kvassay Jenő Terv) szereplő hosszú távú célok:

1.
   - *A vizek állapotának fokozatos javítása, a jó állapot/potenciál eléréséig*

Nitrát Cselekvési program (27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről és 59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről)

1.
   - *A vízminőség megóvása a talajt és a felszíni vizeket érő mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéstől, méghozzá a helyes gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásának ösztönzésével*

5.2.2.A nagyobb vízfolyások hullámterein megfelelő növényzet kialakítása (mozaikosság növelése, inváziós fajok kiszorítása), a háttér felől érkező szennyezés csökkentése

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

A Tanács 91/676/EGK irányelve (1991. december 12.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (Nitrát Irányelv);

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021

Vitaanyag

1.

- *Hullámtér megfelelő növényzetének kialakítása, a zöld infrastruktúra fejlesztése, átalakítása, fenntartása*

A Nemzeti Vízstratégiában (Kvassay Jenő Terv) szereplő hosszú távú célok:

1.

- *A vizek állapotának fokozatos javítása, a jó állapot/potenciál eléréséig*

5.2.3.Kisvízfolyások és állóvizek parti zónájában típustól függő zonáció rehabilitációja, pufferzóna kialakítása

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

A Tanács 91/676/EGK irányelve (1991. december 12.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (Nitrát Irányelv)

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021
Vitaanyag

1.

- *Vízfolyások és tavak melletti puffer zónák kialakítása*

A Nemzeti Vízstratégiában (Kvassay Jenő Terv) szereplő hosszú távú célok:

1.

- *A vizek állapotának fokozatos javítása, a jó állapot/potenciál eléréséig*

5.3.A területi vízvisszatartás feltételeinek megteremtése

5.3.1. A vízhiány csökkentése érdekében a vízvisszatartás elősegítése a talajban különböző agrotechnikai eszközökkel, illetve a tájban a diverzebb tájszerkezet kialakítását szolgáló földhasználatváltással.

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021
Vitaanyag

1.

- *A természetes vízvisszatartást elősegítő intézkedések*

A Nemzeti Vízstratégiában (Kvassay Jenő Terv) szereplő hosszú távú célok:

1.

- *Vízvisszatartás a vizeink jobb hasznosítása érdekében*

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.

- *Éghajlati eredetű károk mérséklésének lehetőségei a mezőgazdaságban*

A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.
   - *Fenntartható vízgazdálkodás, vízvisszatartás és az ésszerű, takarékos vízhasználat elterjesztése a biológiai sokféleség megőrzése és az ökoszisztéma-szolgáltatások fenntartása érdekében.*

5.4.Levegővédelem, légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése

5.4.1.A mezőgazdasági eredetű légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése

5.4.2.A mezőgazdasági eredetű ammónia-emisszió csökkentése trágyakezelési és kijuttatási előírásokkal, teljes nitrogén-körforgás menedzsmenttel, a szerves trágya használatának ösztönzésével, a karbamid típusú műtrágyák kiváltásával, alacsony fehérjetartalmú takarmányozási rendszerek bevezetésével, a hígtrágyatárolók fedésével és az istállótechnikák fejlesztésével (Országos Levegőterhelés-csökkentési Program)

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2008/50/EK irányelve (2008. május 21.) a környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról;

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/2284 irányelve (2016. december 14.) egyes légköri szennyező anyagok nemzeti kibocsátásainak csökkentéséről, a 2003/35/EK irányelv módosításáról, valamint a 2001/81/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről;

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Levegőminőségi Cselekvési Terv

1.
   - *A levegőminőségi tervek és az LCsT együttes célja a levegőminőségi határértékeknek való megfelelés biztosítása az ország teljes területén. Kizárólag a mezőgazdasághoz, illetve a Közös Agrárpolitikához közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó célkitűzéseket, célértékeket nem tartalmaznak, de az agrárium különösen a másodlagos részecske (PM) kialakulásában szerepet játszó ammónia kibocsátásában bír lényeges hozzájárulással, a PM10 és PM2,5 levegőminőségi határértékek teljesítéséhez kibocsátásaik csökkentése elengedhetetlen.*

Országos Levegőterhelés-csökkentési Program Mezőgazdasági Alprogram

1.
   - *Szerves trágyák használatának előmozdítása,*
   - *Szerves trágya - kijuttatás feltételeinek előírása,*
   - *A tápanyag-gazdálkodás gyakorlati alkalmazásának elősegítése,*
   - *Hígtrágyatárolók lefedése,*
   - *Technológiai fejlesztési előírások az állattartó telepek ammóniamegkötésére vonatkozóan,*
   - *A mezőgazdasági betakarításból származó növényi maradványok és hulladékok, valamint az erdészeti biomasszamaradványok szabadban való égetésének tilalma*

5.5.Növényvédőszerhasználat kockázatának csökkentése

5.5.2.Integrált növényvédelmi megoldások - különös tekintettel a talaj biológiai életének helyreállítására - és egyéb környezetbarát megoldások alkalmazásának ösztönzése a növényvédelem során, mely segítik a beporzók védelmét

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2009/128/EK irányelve (2009. október 21.) a peszticidek fenntartható

használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról;

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Nemzeti Növényvédelmi Cselekvési Terv

1.
   - *Előírásoknak megfelelő növényvédőszer-felhasználás, okszerű, a megfelelő időben és módszerrel végzett (kémiai, biológiai, agrotechnikai) növényvédelem,*
   - *Integrált növénytermesztési technológia bevezetése a növényvédőszer-használatból adódó kockázatok mérséklése,*
   - *A növényvédőszer-használatból adódó kockázatok mérséklése*

A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.
   - *A mezőgazdaságban használt termés és teljesítménynövelő szerek által okozott környezetterhelés jelentős csökkentése.*

Az alábbi szükséglet az SO9 célkitűzéshez került besorolásra, azonban közvetlenül kapcsolódik a XIII. mellékletben szereplő, az Európai Parlament és a Tanács 2009/128/EK irányelvéhez (2009. október 21.) a peszticidek fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról, valamint a Nemzeti Növényvédelmi Cselekvési terv, valamint A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia fent jelzett célkitűzéseihez:

9.2.1. Okszerű, kizárólag előrejelzésre alapozott célzott növényvédőszer használat elősegítése, veszteségek csökkentése precíziós technológiák alkalmazásával, digitális eszközök technikai fejlesztésével, mely az indokolatlan kezelések kizárásával hozzájárul a szerhasználat csökkenéséhez. A vegyszerhasználat csökkentése pedig segíti a beporzó rovarok helyzetét.

5.6.Meglévő adatbázisok összekapcsolása, integrálása

5.6.1.Meglévő adatbázisok összekapcsolása, integrálása, monitoring és előrejelző-rendszerek kialakítása

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs közvetlen kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.
   - *Az éghajlati sérülékenység területi vizsgálatának térinformatikai megalapozása, komplex monitoringrendszer szükségessége*

Országos Levegőterhelés-csökkentési Program - *Mezőgazdasági Alprogram,*

1.
   - *A kibocsátás csökkentési technológiák alkalmazásának valós eredményét tükröző leltár készítéséhez koordinált mezőgazdasági adatgyűjtési rendszer fejlesztése*

Nemzeti Növényvédelmi Cselekvési Terv

1.
   - *Információgyűjtés a növényvédelmi gyakorlatról,*
   - *Az adatgyűjtésben érintett állam- és szakigazgatási szervek közötti együttműködési*

megállapodás kialakítása, az adatbázisból megszerezhető információk felhasználására.

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.
   - *Monitoring rendszerek és információs rendszerek fejlesztése és működtetése*

5.7.A helyes erőforrásgazdálkodást elősegítő szemléletformálás és integrált tanácsadás, ágazati szereplők tájékoztatása

5.7.1.A korszerű agroökológiai, azaz az alacsony környezetterhelésű mezőgazdasági gyakorlatokat integrált szemléletben megközelítő szaktanácsadási rendszer kialakítása (növény-védőszerek kijuttatása, ÜHG, légszennyezők és szálló por kibocsátás csökkentési eljárások, helyes tápanyag-gazdálkodás és komposztálás)

5.7.2.Gazdálkodók bevonása a talaj- víz- és levegővédelmi monitoringba, helyes erőforrásgazdálkodást elősegítő szemléletformálás, ágazati szereplők tájékoztatása

5.7.3.Kiemelt tudásátadási, bemutatógazdasági programok kidolgozása a korszerű és emisszió csökkentésen alapuló technológiák bemutatására

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs közvetlen kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.
   - *Éghajlati eredetű károk mérséklésének lehetőségei a mezőgazdaságban, a gazdálkodók támogatása a szükséges tudás, tanácsadás biztosításával*

Országos Levegőterhelés-csökkentési Program - *Mezőgazdasági Alprogram,*

1.
   - *A tápanyag - gazdálkodás gyakorlati alkalmazásának elősegítése, tanácsadó eszközök és oktatási anyagok*

Nemzeti Növényvédelmi Cselekvési Terv

1.
   - *Szemléletformálás a növényvédő szert használók, gazdálkodók, kerttulajdonosok, lakosság körében,*
   - *Növényvédelmi szakirányítói hálózat működtetése*

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.
   - *Mezőgazdasági tanácsadás vízvédelmi szemponttal kiegészített rendszere*

*A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, a 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia vonatkozásában 2021-ben lezárult a tárcaközi egyeztetés és a stratégia tervezetéről lezajlott egy országos konferencia is az érdekelt felek széles körű részvételével, azonban a Stratégiát az Országgyűlés még nem fogadta el.

2.1.SO5.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató

DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Az éghajlattal, a környezetvédelemmel és az állatjóléttel kapcsolatos rendszerek	DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai program	O.8. Az ökorendszerekből származó támogatásban részesülő hektárok vagy számosállategységek száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVRE(47(1)(a)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, kutatás, valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek	SC28_E01_FVI_47 - Beruházások, kutatás valamint kísérleti és innovatív termesztési módszerek és egyéb tevékenységek– zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19a_G01_AEC_70 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20a_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD22_G05_LCP_70 - Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD62_G19_WRM_70 - Vízprémium: vízvisszatartás elősegítésének támogatása mezőgazdasági területeken	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01d_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek fejlesztése az ammónia-kibocsátás csökkentés érdekében	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD12_W01_WTO_73 - Öntözésfejlesztési és vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházás	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD21_G04_LCI_73 - Agro-ökológiai nem termelő beruházások	O.21. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli nem termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD38_F05_AFI_73 - Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD51_R11_TUC_77 -	O.32. A támogatott egyéb

		Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért	együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása	O.31. A támogatott helyi fejlesztési stratégiák (LEADER) vagy előkészítő intézkedések száma

Áttekintés

5.1. Főszükséglet: A talajok állapotának javítása, védelme, fenntartható használata

Az SO 5. *„A fenntartható fejlődés és a természeti erőforrásokkal – például a vízzel, a talajjal és a levegővel – való hatékony gazdálkodás támogatása többek között a vegyi anyagoktól való függés csökkentésével”* helyzetértékelés alapján Magyarország talajainak nagyrésze hátrányos természeti adottságokkal rendelkezik. A talajaink víztározó képessége területenként igen eltérő, erózióval érintett és a talajok tömörödöttsége hozzájárul a belvizek kialakulásához és a talaj légjárhatóságát is csökkenti.

5.1.1 szükséglet: Üzemszintű talajerő- és tápanyag-gazdálkodás kialakítása

A Nitrát rendelet alapján a felszíni vizek eutrofizációja és a felszín alatti vizek minőségének leromlása ellen védekezni szükséges az ország több mint kétharmadán. Ezt igazolja, hogy Magyarországon a mezőgazdasági talajok bruttó tápanyagegyensúlyának indikátora szerint a 2000-2016 közötti időszakban a talajban lévő nitrogén évenkénti ingadozása és foszforhiány figyelhető meg. A talajállapotot a természetes (talajösszetétel és csapadék) tényezők mellett főleg a helytelen művelési és tápanyagutánpótlási módok, a gépesítés és az öntözés befolyásolják.

Tervezett beavatkozások:

Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70

Ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70

5.1.2. szükséglet: A tápanyagveszteség csökkentése, a tápanyagok kimosódásának megakadályozása

A Nitrát rendelet alapján a felszíni vizek eutrofizációja és a felszín alatti vizek minőségének leromlása ellen védekezni szükséges az ország több mint kétharmadán. Ezt igazolja, hogy Magyarországon a mezőgazdasági talajok bruttó tápanyagegyensúlyának indikátora szerint a 2000-2016 közötti időszakban a talajban lévő nitrogén évenkénti ingadozása és foszforhiány figyelhető meg. A talajállapotot a természetes (talajösszetétel és csapadék) tényezők mellett főleg a helytelen művelési és tápanyagutánpótlási módok, a gépesítés és az öntözés befolyásolják.

Tervezett beavatkozások:

Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16

·Gyümölcsösök újratelepítése - zöldség-gyümölcs SC22_I04_FVR_47

·Vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházás RD12_W01_WTO_74

·Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70

·Ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70

·Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása SC28_E01_FVI_47

5.1.3. szükséglet: Degradált talajok helyreállítása, vízgazdálkodásuk javítása

A szántóföldek szervesanyag-tartalma a teljes szerves széntartalom becsült értéke alapján 280 megatonna. Az országban a Dél-Dunántúl régió és az Északi-középhegység talajainak szerves széntartalma a legalacsonyabb. A legmagasabb szervesszén-készlettel a Dél-Alföld régió rendelkezik, de ez sem haladja meg az 5 százalékos elvárt határértéket. A víz általi talajerózióval főleg az Északi-középhegység és a Dél-Dunántúl régió talajai veszélyeztetettek. A képet árnyalja, hogy a közepes és súlyos talajerózióval veszélyeztetett földterületek százalékos aránya 2007-ben a mezőgazdasági területek közel 1 százalékát, 2012-ben pedig már közel 3 százalékát tette ki.

Tervezett beavatkozások:

·Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16

·Gyümölcsösök újratelepítése - zöldség-gyümölcs SC22_I04_FVR_47

·Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70

·Ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70

·Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

·Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

5.1.4. szükséglet: Termőföld védelem agrár-erdészeti rendszerekkel

A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (2005-2007) eredményei jól mutatják az erdők sokfunkciós, további külső erőforrás felhasználását nem igénylő közreműködését a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodásban. Az erdővel borított területekről eredő patakok tápanyagterhelése kisebb, az összes szervetlen nitrogéntartalom nagysága szorosan összefügg a vízgyűjtők erdősültségével, értéke az erdősültség növekedésével csökken, továbbá a fás növényzet a talajról történő evaporációt korlátozza.

Tervezett beavatkozások:

Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása RD38_F05_AFI_73

Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért RD51_R11_TUC_77

5.1.5. szükséglet: Szennyvíz/iszap, élelmiszerhulladék és biomassza újrahasznosítás a tápanyag utánpótlásban

A térségi szintű szervezéssel és a közösségi alapú megoldásokkal létrejövő, a körkörös gazdálkodás céljainak megfelelően a mezőgazdasági és feldolgozóipari köztes termékek, melléktermékek, hulladékok és a szennyvíz, mederiszap kezelését, felhasználását (pl. tápanyag-utánpótlás) előmozdító megoldások a vidéki területek fenntartható működtetését teszik lehetővé. KAP-on kívüli tevékenység.

5.2. Főszükséglet: A gazdálkodói tevékenység elkezdéséhez szükséges ismeretek hatékony átadása

Az elmúlt években a növénytermesztés erőteljes volumenbővülése figyelhető meg, de annak jövőbeli alakulása nehezen prognosztizálható. Az öntözés várható vízigénye bizonytalan, jelentősen függ az adott évi időjárástól, de a növekvő növénytermesztésnek, az energianövények térnyerésének, a területváltásnak, valamint a tájgazdálkodásnak köszönhetően Magyarországon jelentős vízigény-növekedéssel számolhatunk. A vízvisszatartásra irányuló erőfeszítések megteremthetik az alkalmazkodás lehetőségét.

5.2.1. szükséglet: Felszíni és felszín alatti vizek fenntartható használata

Magyarországon az ivóvíz kitermelése döntően felszín alatti vizekből történik, így ezek vízminőségi állapota mind a nitrát-, mind a növényvédőszer tartalom szempontjából kiemelt figyelmet érdemel. A Nitrát rendelet alapján a felszíni vizek eutrofizációja és a felszín alatti vizek minőségének leromlása ellen védekezni szükséges az ország több mint kétharmadán. Általában települési, vagy mezőgazdasági eredetű nitrát, szulfát, ammónium-szennyezés jellemző a szennyezett vízbázisokra, de előfordul vezetőképesség túllépés is, továbbá néhol növényvédőszer-hatóanyag bomlásterméke a vízbázisok gyenge minőségének állapot-okozója.

Tervezett beavatkozások:

·Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16

·Vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházás RD12_W01_WTO_74

·Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70

·Ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70

·Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

·Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

·Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása SC28_E01_FVI_47

· Vízprémium: vízvisszatartás elősegítésének támogatása mezőgazdasági területeken RD62_G19_WRM_70

· Vízprémium beruházás mezőgazdasági területeken RD63_G18_WRI_73

5.2.2. szükséglet: Hullámtereken megfelelő növényzet kialakítása (invazív fajok, háttér-szennyezés)

A nagyobb vízfolyások hullámterein megfelelő növényzet kialakítása (mozaikosság növelése, inváziós fajok kiszorítása), a háttér felől érkező szennyezés csökkentését teszi lehetővé.

Tervezett beavatkozások:

··Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

·Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

5.2.3. szükséglet: Vizek parti zónájában típustól függő zonáció rehabilitációja, pufferzóna kialakítása

A helyzetfeltárás rámutatott arra, hogy a mezővédő erdősávok, víz-pufferorientált erdősávok, meliorációs eljárások és belvízlevezető csatornák vízvisszatartásra történő átalakításának hiánya, hatékony vízgazdálkodással érintett mezőgazdasági földterület kis aránya jellemzi hazánkat, ezeken a területeken az alábbi intézkedésekkel lehetne növekedést elérni

Tervezett beavatkozások:

·Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

·Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

5.3. Főszükséglet: A területi vízvisszatartás feltételeinek megteremtése

A harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terv előkészítése során tett megállapítások alapján a kisebb vízfolyásaink és sekély tavaink vízkészletére az éghajlatváltozás hatására már észlelhető mennyiségi csökkenések figyelhetők meg, mivel azok elsősorban a helyi csapadékviszonyoktól, az aszálytól, illetve a felszín alatti vizekben bekövetkezett készletváltozásoktól függenek. A felszín alatti víztestek esetében a vizsgálatok tartós süllyedő vízszinteket mutatnak az elmúlt időszakban.

5.3.1. szükséglet: Vízvisszatartás elősegítése a talajban és a tájban

A természetes vízvisszatartást elősegítő intézkedések magukban foglalják a belterületi vízvisszatartást, a csapadékgazdálkodást (táblaszintű vízvisszatartás a táblákon belül a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében), a dombvidéki tározást (kisvízfolyásokon záportározókban, esetleg állandó tározókban), valamint a síkvidéki tározást (síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározással). Az OVGT (2016) kimondja, hogy a csapadékvíz területi vízvisszatartása többnyire nem megoldott Magyarországon, a csapadékvíz-gazdálkodás és belvízgazdálkodás jó gyakorlatai nem terjedtek el kellőképpen.

Tervezett beavatkozások:

·Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16

·Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70

·Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

·Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

· Vízprémium: vízvisszatartás elősegítésének támogatása mezőgazdasági területeken RD62_G19_WRM_70

· Vízprémium beruházás mezőgazdasági területeken RD63_G18_WRI_73

5.3.2 szükséglet: Szárazságtűrő növényfajták termesztésbe állítása

KAP-on kívüli tevékenység

5.4. Főszükséglet: Levegővédelem, légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése

Az ammóniakibocsátás 1990-hez képest 2019-re 41 százalékkal csökkent Magyarországon a szarvasmarha és sertéslétszám drasztikus visszaesése miatt. 2005-höz képest 2019-re csökkent a kibocsátás, ami az állatlétszám további csökkenésével magyarázható. Ugyanakkor a 2018-as évhez képest enyhe növekedést következett be, ami legfőképp a fokozódó műtrágya használatnak, illetve a tejelő szarvasmarha tenyésztés okozta kibocsátás növekedésének köszönhető.

Az ammóniakibocsátás több mint 90 százalékáért a mezőgazdasági termelés felel, ezért a kibocsátáscsökkentési intézkedéseket ebben az ágazatban kiemelten kell kezelni. Jelentős emissziócsökkentés érhető el az állatállomány tartástechnológiájának korszerűsítésével, a szerves trágya tárolása és kijuttatása során alkalmazott emissziócsökkentő technológiákkal, valamint a műtrágya tápanyag-gazdálkodási terven alapuló kijuttatásával és a karbamidalapú műtrágyák kijuttatás utáni azonnali bedolgozásával.

5.4.1. szükséglet: A mezőgazdasági eredetű légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése

A nagy távolságra jutó, országhatárokon átterjedő levegőszennyezésről szóló 1979. évi egyezmény 2020-ra és az azt követő évekre vonatkozóan a 2005-ös év alapul vételével minden részes fél számára új kibocsátáscsökkentési kötelezettségeket határoz meg a kén-dioxid, a nitrogén-oxidok, metántól eltérő illékony szerves vegyületek, az ammónia és a finom szálló por tekintetében. Részes félként az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/2284 irányelve (NEC Irányelv) az egyes légköri szennyező anyagok

nemzeti kibocsátásainak csökkentéséről kibocsátáscsökkentési kötelezettségeket ír elő a tagállamok, köztük Magyarország részére is.

Tervezett beavatkozások:

Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16

·Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70

·Ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70

5.4.2. szükséglet: Mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentése

Az ammónia elsődleges forrása az állattenyésztés, pontosabban a trágyából elillanó nitrogén, amely az istállóból, a trágyatárolóból, a legelőn elejtett bélsárból vagy a trágyakiszórás helyszínéről is távozhat. Emellett a növénytermesztés során felhasznált műtrágyák is felelősek lehetnek a károsanyag-kibocsátásért, amely elsősorban a karbamid típusú műtrágyákat érinti, mivel a legjelentősebb ammóniaemissziós faktorral rendelkező műtrágyatípus a karbamid. A tejhasznú tehenek viszonylag magas emissziójának legfőbb oka a legeltetés alacsony aránya. Az emisszió 35 százaléka a trágya kijuttatása során keletkezik. Az anyakocáknál az NH_3-emisszió 39 százaléka az istállóban keletkezik (kijuttatás 33 százalék, tárolás 25 százalék).

Tervezett beavatkozások:

Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16

·Mezőgazdasági üzemek fejlesztése az ammónia-kibocsátás csökkentés érdekében RD01d_E01_FRM_73

·Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70

·Ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70

5.5. Főszükséglet: Növényvédőszerhasználat kockázatainak csökkentése

5.5.2. szükséglet: Integrált környezetbarát növényvédelem

Magyarországon európai átlagot meghaladó szántóföldi, zöldség- és gyümölcskultúrát termesztünk, melyeknek a legkülönbözőbb gyomnövényei, kórokozói és kártevői lehetnek. Így a kiskultúrákban az utóbbi évek hatóanyag-visszavonásai miatt nem, vagy alig maradt növényvédelmi megoldás. A szűk hatóanyagkörnek viszont komoly rezisztenciakialakulási, élelmiszer-biztonsági (mikotoxin) és versenyképességi kockázata van. Ezért kiemelten fontos a növénykultúrák lehető legszélesebb körére kiterjedő integrált, környezettudatos növényvédelmi megoldások európai és nemzeti szintű célzott kutatási, innovációs és széles termelői rétegeket elérő tudásátadási tevékenység támogatása (például agroökológiai partnerség keretében).

Tervezett beavatkozások:

Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16

Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70

Ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70

2.1.SO5.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO5.7 Terveznek-e KAP-hozzájárulást nyújtani a LIFE programhoz? (csak a 4., 5. és 6. egyedi célkitűzés esetében)

: **Nem**

2.1.SO5.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	Célérték
R.17 CU PR - Erdősített terület Erdőtelepítés, agrárerdészet és erdő-helyreállítás céljából	16 174,00 ha

támogatott terület, továbbá ezek bontása	
R.18 [CU] - Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás	399 567 252,00 EUR
R.19 [PR] - Talajjavítás és -védelem A talajgazdálkodás számára előnyös, a talajminőség és a talajbióta javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal (mint például a talajművelés csökkentése, a talaj növényi kultúrákkal történő borítása, továbbá a vetésforgó, többek között hüvelyes növényekkel) érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	30,48 %
R.20 [PR] - A levegőminőség javítása Az ammóniakibocsátás csökkentésére irányuló támogatott kötelezettségvállalással érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	13,48 %
R.21 [PR] - A vízminőség védelme A víztestek minőségére vonatkozó támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	25,24 %
R.22 [PR] - Fenntartható tápanyag-gazdálkodás A tápanyag-gazdálkodás javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	21,89 %
R.23 [PR] - Fenntartható vízhasználat A vízegyensúly javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	19,28 %
R.24 [PR] - A növényvédő szerek fenntartható és csökkentett mértékű használata Azon támogatott egyedi kötelezettségvállalások által érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, amelyek célja a növényvédő szerek fenntartható használata a növényvédő szerek jelentette kockázatoknak és a növényvédő szerek káros hatásainak – például a növényvédő szerek szivárgásának – a csökkentése érdekében	23,94 %
R.26 [CU] - Természeti erőforrásokhoz kapcsolódó beruházások A KAP keretében a természeti erőforrások védelméhez kapcsolódó, termelő- és nem termelőberuházásokra vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok aránya	1,24 %
R.27 [CU] - Környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai teljesítmény a vidéki térségekbe irányuló beruházások révén A környezeti fenntarthatósághoz, az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó célok eléréséhez hozzájáruló műveletek száma a vidéki térségekben	1 811,00
R.29 [PR] - Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva	5,26 %

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO5 - A fenntartható fejlődés és a természeti erőforrásokkal – például a vízzel, a talajjal és a levegővel – való hatékony gazdálkodás támogatása többek között a vegyi anyagoktól való függés csökkentésével

Az egyes R indikátorok mérföldkő értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

Az SO5 specifikus célkitűzéshez kapcsolódó R indikátorok értékére nagy befolyást gyakorolnak az AKG, ÖKO és AÖP beavatkozások. E támogatások esetében a gazdálkodók olyan vállalások közül választanak, amelyek környezetkímélő irányba módosítják a gazdálkodási gyakorlatukat. Az egyes vállalások több R indikátorhoz is hozzájárulnak, mivel olyan mértékben módosítják a gazdálkodási gyakorlatot, hogy az több természeti tényezőre (pl.: víz, talaj, biodiverzitás) is kihat. Példaként említhető az ökológiai gyepgazdálkodás (ÖKO), vagy a kaszálatlan terület megtartása (AKG). Ezek a vállalások egyszerre

kímélik a természetet a vegyszerhasználattól, a földmunkáktól és biztosítanak élőhelyet az élővilágnak. Az ÖKO támogatás önmagában egy komplex vállaláscsomag, de az AKG és AÖP esetében is több vállalást kell a gazdálkodóknak választani, így jellemző, hogy egy adott terület a legtöbb környezeti R indikátor értékéhez hozzájárul. Az előírások egy adott R indikátorhoz való hozzájárulása esetenként eltérő területtel lett figyelembe véve, mert az egyes természeti tényezőkre (így R indikátorokra) is eltérő területi léptékben hatnak. A biodiverzitás esetében a gyakorolt hatás jelentősen túlléphet az érintett területen (pl.: 10%-os kaszálatlan terület meghagyása).

R.17PR: Erdősített terület: Erdőtelepítés, agrárerdészet és erdő-helyreállítás céljából támogatott terület, továbbá ezek bontása

Az indikátor teljes értékének alátámasztását lásd SO4.

R.18: Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás: Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás

Az indikátor értékét biztosító beavatkozások az SO4, SO6 és SO8 specifikus célkitűzésnél kerülnek bemutatásra.

R.19PR: Talajjavítás és -védelem: A talajgazdálkodás számára előnyös, a talajminőség és a talajbióta javítására tett támogatott kötelezettségvállalásokkal (mint például a talajművelés csökkentése, a talaj növényi kultúrákkal történő borítása, továbbá a vetésforgó, többek között hüvelyes növényekkel) érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya

Az indikátor átfogó célértéke 30,48%, ami a talajgazdálkodás számára előnyös, a talajminőség javítására tett támogatott kötelezettségvállalásokkal (mint például a talajművelés csökkentése, a talaj növényi kultúrákkal történő borítása, továbbá a vetésforgó, többek között hüvelyes növényekkel) érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya. A kapcsolódó beavatkozások az SO5 specifikus célkitűzést megalapozó teljes szükségleti kört lefedik, így az R.19 eredményessége kifejezetten szorosan kapcsolódik az SO5-höz, mutatva az abban elért előrelépéseket. A beavatkozások támogatják a talajok állapotának javítását, védelmét és fenntartható használatát (1. főszükséget), hozzájárulnak a gazdálkodói tevékenység elkezdéséhez szükséges ismeretek hatékony átadásához (2. főszükséglet), elősegítik a területi vízvisszatartás feltételeinek megteremtését (3. főszükséglet), a levegővédelmet, a légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentését (4. főszükséglet), illetve a növényvédőszerhasználat kockázatainak csökkentését (5. főszükséglet). Az R.19 célértékét leginkább a DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai alapprogram befolyásolja. Ugyan a duplikáció a többi, R.19-hoz kapcsolódó beavatkozással igen magas arányú, de az AÖP önmagában biztosítja a célérték több mint 90%-át. További jelentős beavatkozás az R.19 céljainak elérésében az RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG), és érdemi, de ezektől jóval szerényebb a hozzájárulása az RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása beavatkozásnak.

R.20PR: A levegőminőség javítása: Az ammóniakibocsátás csökkentésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya

Az indikátor célértéke 13,48%, ami az ammóniakibocsátás csökkentésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya. A célértékhez hozzájáruló beavatkozások: DP17_G01_ECOS_16 - Agro-Ökológiai Alapprogram (AÖP, Ecoscheme), RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG), valamint az RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása. A beavatkozásokhoz rendelt hektárértékek kiegyenlítetten és a több éves beavatkozások újraindulásához alkalmazkodóan határoznak meg értékeket, melyek a levegőminőség javítását szolgálják. A célérték teljesülése elsősorban az AÖP beavatkozáson múlik, amely önmagában is megteremtheti az eredmények elérését; a másik két beavatkozás teljes átfedésben van az AÖP területekkel a levegőminőség javítása tekintetében. Ahogyan az R.19, az R.20 is komplex módon, az SO5 öt különböző főszükségletére kiterjedően reagál a kihívásokra.

R.21PR: A vízminőség védelme: A víztestek minőségére vonatkozó támogatott

kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya
Az indikátor célértéke: 25,24%, ami a víztestek minőségére vonatkozó támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya. A célértékhez a következő beavatkozások járulnak hozzá: DP17_G01_ECOS_16 - Agro-Ökológiai Alapprogram (AÖP, Ecoscheme), RD19_G01_AEC_70 – Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG), RD22_G05_LCP_70 - Agro-ökológiai földhasználat váltás fenntartását ösztönző kifizetés, RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása. A legnagyobb területi értékkel az AÖP járul hozzá a vízminőség védelméhez, azonban nem elhanyagolható a kisebb területi hányaddal, de szigorúbb gazdálkodói kötelezettségekkel járó egyéb beavatkozások pozitív hatása sem. Az egyes beavatkozások által érintett területek jelentős átfedésben vannak, de az átfedés nem teljes körű, így több beavatkozás sikerére is szükség lesz az R.21 indikátor célértékének elérésére. Ahogyan az R.19, az R.21 is komplex módon, az SO5 közel minden főszükségletére kiterjedően reagál a kihívásokra.

R.22PR: Fenntartható tápanyaggazdálkodás: A tápanyaggazdálkodás javítására vonatkozó támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya
Az indikátor teljes értékének alátámasztását lásd SO4.

R.23PR: Fenntartható vízhasználat: A vízegyensúly javítására tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya
Az indikátor célértéke 18,94%, ami a vízegyensúly javítására tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya. A célértékhez érdemben, megközelítőleg azonos arányban hozzájáruló beavatkozások: DP17_G01_ECOS_16 - Agro-Ökológiai Alapprogram (AÖP, Ecoscheme) és az RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG). Ahogyan az R.19, az R.23 is komplex módon, az SO5 öt különböző főszükségletére kiterjedően reagál a kihívásokra.
A célérték elérését segíti a vízprémium: vízvisszatartás elősegítésének támogatása mezőgazdasági területeken RD62_G19_WRM_70 és a vízprémium beruházás mezőgazdasági területeken RD63_G18_WRI_73 beavatkozások is, amelyek az 5.2.1. és az 5.3.1. szükségletekre reagálnak.

R.24PR: A növényvédő szerek fenntartható és csökkentett mértékű használata: Azon támogatott egyedi kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, amelyek célja a növényvédő szerek fenntartható használata a növényvédő szerek jelentette kockázatoknak és a növényvédő szerek káros hatásainak – például a növényvédő szerek szivárgásának – a csökkentése érdekében
Az indikátor célértéke 23,94%, ami azon támogatott egyedi kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya a teljes hasznosított mezőgazdasági területhez viszonyítva, amelyek célja a növényvédő szerek fenntartható használata a növényvédő szerek jelentette kockázatoknak és a növényvédő szerek káros hatásainak – például a növényvédő szerek szivárgásának – a csökkentése. Az indikátor értékéhez az SO5 szükségleteit célzó beavatkozások mindegyike hozzájárul: a DP17_G01_ECOS_16 – Agro-Ökológiai Alapprogram (AÖP, Ecoscheme), az RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) és az RD20_G02_ORT_70 – Ökológiai gazdálkodás támogatása, és az SC05_E04_WIR_58 - Szőlőültetvények szerkezetátalakítási és átállítási támogatása is. Az érintett beavatkozások közül az AÖP képviseli a legnagyobb területi hozzájárulást, mely mellé 2024-től az AKG kb. 50%-os, az Ökológiai gazdálkodás támogatása kb. 10%-os területi részesedést biztosít. A területi átfedések ugyan jelentősek, de minden beavatkozásra szükség van a célérték teljesítéséhez. Ahogyan az R.19, az R.24 is komplex módon, az SO5 öt különböző főszükségletére kiterjedően reagál a kihívásokra.

R.26: Természeti erőforrásokhoz kapcsolódó beruházások: A KAP keretében a természeti erőforrások védelméhez kapcsolódó, termelő és nem termelő beruházásokra vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok aránya
Az R.26 indikátor átfogó célértéke 1,37%, ami a KAP keretében a természeti erőforrások védelméhez kapcsolódó, termelő- és nem termelő beruházásokra vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok aránya. Az R.26 eredményindikátor teljes értéken kötődik az SO5 célkitűzéshez. A beavatkozások között

15%-os átfedéssel kalkuláltunk, de így is látható, hogy a célérték elérésében kulcsfontosságú beavatkozások az RD38_F05_AFI_73 - Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása, amely több mint 1 800, és az RD21_G04_LCI_73 - Agro-ökológiai nem termelő beruházások, amely 1 420 gazdaság elérését biztosítja a teljes, 3 300-as gazdaságszámon belül. E hozzájárulások harmadát képviseli az RD12_W01_WTO_74 - Vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházás beavatkozás. Ezek a beruházások fontos és értékes részét képezik az erőforrások hosszú távú megőrzésének, és az esetlegesen erőltetetten művelésben tartott területek természetes, félig természetes területekké történő konvertálása szintén jelentősen és közvetlenül hozzájárul a megfogalmazott célokhoz. A talajok állapotának javítása, védelme, fenntartható használata (1. főszükséglet) és a gazdálkodói tevékenység elkezdéséhez szükséges ismeretek hatékony átadása (2. főszükséglet) is támogatást kap e két beavatkozás által, a kitűzött eredmények és az eredményindikátor elérése érdekében.

R.27: Környezetvédelmi vagy éghajlattal kapcsolatos teljesítmény a vidéki térségekbe irányuló beruházások révén: A környezeti fenntarthatósághoz hozzájáruló műveletek száma, valamint az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó célokmegvalósítása a vidéki térségekben

Az indikátor értékének bemutatása lásd SO4 és SO6.

R.29[PR]: Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése: A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva

Az indikátor teljes értékének alátámasztását lásd SO4.

2.1.SO5.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A 4., 5. és 6. specifikus cél az ajánlások teljesítése, illetve a megfelelő pénzügyi allokáció biztosítása szempontjából nem választható szét. A három SO-hoz köthető intézkedésekkel összességében a 93. cikkben foglalt kötelezettségünknek eleget teszünk. A három SO célkitűzéseihez az összes többi SO egyes intézkedései is hozzájárulnak, így a környezethez köthető források a terv kereteinek egyik legjelentősebb részét teszik ki.

A vonatkozó ajánlások:

- A biológiai sokféleség csökkenésének megállítása és visszafordítása, hozzájárulva az EU zöld megállapodásának magas biodiverzitású tájelemekkel kapcsolatos céljaihoz.
- A mezőgazdaság felkészítése a vízgazdálkodást érintő kihívásokra.
- A tápanyag-gazdálkodás hatékonyságának növelése a veszteségek, valamint a talaj-, lég- és vízszennyezés csökkentése érdekében, a csökkentést célzó intézkedéseken keresztül, ezáltal elősegítve a zöld megállapodás tápanyagveszteség csökkentésére vonatkozó célkitűzésének elérését.
- Az EU zöld megállapodásának ökológiai gazdálkodással kapcsolatos célkitűzéséhez való hozzájárulás.
- Az éghajlatváltozás mérséklését szolgáló gyakorlatok és az ahhoz való alkalmazkodást célzó eszközök támogatása.

Az ajánlások teljesítésére a tervben biztosított pénzügyi keret elegendő, amelyet a 3. és 5. fejezetek vonatkozó részei támasztanak alá.

2.1.SO6 Hozzájárulás a biológiai sokféleség csökkenésének megállításához és visszafordításához, az ökoszisztéma-szolgáltatások gyarapítása, valamint az élőhelyek és a tájak megőrzése

2.1.SO6.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO6.1.1 Erősségek

E.1.Európai uniós vagy hazai természetvédelmi oltalom alatt álló területek kiterjedésének számottevő mértéke (1. fejezet)

E.2.Magyarország a Pannon biogeográfiai régió része (az Élőhelyvédelmi Irányelv mellékleteiben felsorolt fajok 17 százalékának, a Madárvédelmi Irányelv hatálya alá tartozó fajok 36 százalékának ad otthont) (1. fejezet)

E.3.Natura 2000 területek közel fele egyúttal országos jelentőségű védett természeti terület (1. fejezet)

E.4.Az erdőterületek Natura 2000 hálózaton belüli aránya az EU átlagának több mint kétszerese (1. fejezet)

E.5.Európai viszonylatban kiemelkedő génbanki állomány

E.6.A hosszú távon biztosított mezőgazdasági termelés a magas biológiai sokféleségen és az egyensúlyban tartott ökoszisztémákon alapul – mindezek megvalósulásához uniós viszonylatban az átlagosnál jobb kondíciókkal rendelkezünk

E.7.EU viszonylatban jelentős vizes élőhelyek, Ramsari területek

E.8.Országos szinten számottevő kiterjedésű ökológiai hálózat (egymástól elszigetelt élőhelyek összekapcsolását szolgáló megoldások) (1. fejezet)

E.9.Mezőgazdaságunk GMO-mentessége (9. fejezet)

E.10.Jelentős ágazati szaktudás a természetvédelem, az erdészet és a vadgazdálkodás vonatkozásában

E.11.Erdészet és vadgazdálkodás vonatkozásában jogszabályi kötelezettség rendelkezik a képzett szakember alkalmazásáról

E.12.Az erdőgazdálkodás jogszabályi hátterének folyamatos korszerűsítése egyértelműen a folyamatos erdőborítottság és elegyesség növelésének irányába mutat. [SO6/3.2.]

E.13.Jogszabály rendelkezik az adott terület művelési ágának megfelelő művelésről

E.14.Elkészült Magyarország Ökoszisztéma alaptérképe (10. fejezet)

E.15.A beépített területek terjedésének üteme lassul (2. fejezet)

E.16.Állandó gyepek térképezése 2013 óta

E.17.Magas szintű ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtó területek megléte

E.18.Nemzeti Tájstratégia (2017–2026) megléte, meglévő részletes természetvédelmi kezelési és fenntartási tervek (9. fejezet)

E.19.Természetvédelmi érdekképviselet területi jelenléte a gazdálkodásban a nemzeti park igazgatóságokon keresztül

E.20.A földhasználati előírások kompenzálása lassítja a Natura 2000 területeken a mezőgazdasági biodiverzitás csökkenését.

2.1.SO6.1.2 Gyengeségek

Gy.1.Adathiány a biológiai sokféleség pontos állapotáról, hiányos, koordinálatlan monitoring hálózatok (SO6/4.1)

Gy.2.Közösségi jelentőségű[1] élőhelyek és fajok, köztük a mezőgazdasághoz köthető élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzete, állapota rossz vagy nem kielégítő (3. fejezet), (SO6/1.2)

Gy.3.Biodiverzitás fenntartása szempontjából nagy táblaméretek (a biodiverzitás fenntartásához a kisebb parcellaméret a kedvező), az intenzíven művelt mezőgazdasági területek aránya magas (7. fejezet)

Gy.4.A területek mozaikosságának, szegélyélőhelyek, földutak, mezsgyék, mezővédő erdősávok csökkenése folyamatos (7. fejezet)

Gy.5.Az apróvadállomány és a mezőgazdasági élőhelyekhez kötődő madárfajok állományának csökkenése (5. fejezet, 9. fejezet), [SO6/2.4.]

Gy.6.A mezőgazdasághoz köthető élőhelyek állapotának romlása (5. fejezet)

Gy.7.Mezőgazdaság, vízgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködés színvonala és a tájgazdálkodással érintett területek kis aránya (7. fejezet), [SO6/5.1.]

Gy.8.Hiányos gazdálkodói ismeretek a mezőgazdálkodás környezetre gyakorolt hatásairól, alacsony motiváltság a természetközeli gazdálkodás folytatására, az ilyen irányú szaktanácsadási szolgáltatás hiányzik, [SO6/5.3.]

Gy.9.Az információhiány miatt a természeti környezet által nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatások (pollináció, erdei ökoszisztéma-szolgáltatások értéke) és a biológiai sokféleség megőrzése szempontjainak csekély elismertsége a társadalom részéről, [SO6/5.2.]

Gy.10. A mezőgazdasági élőhelyekhez kötődő madárfajok állományának csökkenése (5. fejezet), [SO6/2.4.]

Gy.11. Az erdőkben tett ökoszisztéma-vállalások hatása lassan alakul ki

Gy.12. Kevés a tájgazdálkodással érintett terület (7. fejezet)

Gy.13. Ökológiai gazdálkodásban részt vevő területek nyilvántartásának hiányosságai

Gy.14. Az inváziós idegenhonos fajok térnyerése jelentős (9. fejezet)

Gy.15. Meglévő részletes természetvédelmi kezelési és fenntartási tervek nem megfelelő végrehajtása

Gy.16. Az agrár-erdészeti rendszerek elterjedésének akadálya a mezőgazdasági területek közvetlen támogatási feltételrendszerével kapcsolatos bizonytalanságok, illetve ellenérdekeltség.

Gy.17. Az ökológiai gazdálkodásban rejlő környezeti, társadalmi és gazdasági potenciál kihasználtsága, illetve a fogyasztói igény alacsony (6. fejezet), [SO6/7.1.]

2.1.SO6.1.3 Lehetőségek

L.1.Ökológiai művelés alatt álló terület növekedése (6. fejezet)

L.2.Natura 2000 szabályozás átalakítása az okszerű, differenciált és az adott élőhely igényeinek megfelelő gyepgazdálkodás tekintetében.

L.3.Javul az erőforrás-hatékonyság, előtérbe kerül a differenciált, takarékos és okszerű inputanyag-kijuttatás és –felhasználás

L.4.Bővülnek a gazdálkodók, szaktanácsadók ismeretei, valamint erősödik a társadalmi szemléletformálás a klímaváltozás, a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma-szolgáltatások vonatkozásában

L.5.Az erdő-környezetvédelemi beavatkozások komplexitása és célzottsága fejlődik, [SO6/3.3.]

L.6.Szakmai eljárásrend kerül kidolgozásra és alkalmazásra az erdők elegyességének és többkorúsításának érdekében

L.7.Fenntartható vadgazdálkodás a területek ökológiai igényeinek megfelelően (9. fejezet)

L.8.A belvizesedő területekben rejlő biodiverzitási potenciál figyelembevétele a terület hosszú távú vízháztartásának megőrzése érdekében (az extrém belvizes területek vizes élőhellyé alakítása)

L.9.Előtérbe kerül az élőhelyfenntartó gazdálkodás (pl. „gazdaság küszöb alatti” erdők, ökológiai folyosók, zöldarchitektúra-elemek)

L.10.A génmegőrzésben rejlő potenciál hozzájárulhat a klímaadaptációhoz (mező- és erdőgazdálkodásban egyaránt) (9. fejezet), [SO6/6.1.]

L.11.A biológiai sokféleség és az ökoszisztéma-szolgáltatások hozzáadott értékének gazdasági elismerése

L.12.Az agrár-erdészeti rendszerek mint a lokális mikroklímát pozitívan befolyásoló, ökológiai folyosóként is funkcionáló művelési módok, illetve más magasabb növényborítottságot eredményező művelési technológiák elterjedése nő, [SO6/3.2.]

L.13.A táji adottságoknak megfelelő gazdálkodás vízvisszatartó ereje jelentős (7. fejezet)

L.14.A természeti erőforrásokat kímélő és klímatudatos gazdálkodási szemlélet oktatása megjelenik a szakoktatás minden szintjén, már a középfokú oktatástól kezdve

L.15.A biológiai sokféleség jelentőségével és megőrzésével kapcsolatos ismeretek alapkompetenciaként beépülnek az agrárszakképzés rendszerébe

L.16.Létrejön egy hosszú távon működő, a cél megvalósításához szükséges egységes téradatrendszer és adatszolgáltató platform (FIR mintájára vagy abba integrálva), előtérbe kerülnek a barnamezős beépítések a zöldmezős fejlesztések helyett

L.17.Erősödik a szakágazatok közötti együttműködés és információcsere

L.18.Nő a távérzékelési adatok és módszerek alkalmazási köre és a cél megvalósításához szükséges téradatok száma

L.19.A precíziós gazdálkodás nagyobb mértékben koncentrálódik és bevonásra kerül a természetkímélő gazdálkodás elősegítésére

L.20.Az integrált fejlesztések elterjedése és a ténylegesen több ágazat együttműködésében integráltan végrehajtott fejlesztések elősegítik a biodiverzitás és a tájgazdálkodás szempontjából jobb fejlesztések megvalósulását

L.21.Elkészül a 2021-2030 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Biodiverzitás Stratégia

L.22.A szelíd turizmus legnépszerűbb módozata továbbra is az erdei gyalogos kirándulás

2.1.SO6.1.4 Fenyegetések

F.1. A földhasználat megváltozása, a korábbi gyepterületek mezőgazdasági célú feltörése, [SO6/1.3.]; [SO6/1.5.]

F.2.A biodiverzitás szempontjait figyelembe nem vevő árvízi védekezés és belvíz elleni vízrendezések veszélyeztetik a biológiai sokféleség megőrzését ezeken a területeken, és nehezítik az erdő- és vadgazdálkodás fennmaradását (5. fejezet)

F.3. Klímazónák elmozdulásának kedvezőtlen hatása a különböző élőhelyekre és a termelési potenciálra

F.4. Klímaváltozás miatt inváziós, idegenhonos fajok térnyerése, kártevők, kórokozók megjelenése és elterjedése

F.5. Védett természeti területek és Natura 2000 területek természeti értékeinek helyzetét jelentősen veszélyeztetik a szakszerűtlen gazdálkodással közvetlenül és közvetetten összefüggő hatások, [SO6/1.1.]; [SO6/3.1.],

F.6. Élőhely-degradáció további fokozódása, különösen az ökoszisztéma-átmenetek tekintetében (pl. erdőszegélyek, facsoportok eltűnése, kis vízfelületek), [SO6/2.1.]

F.7. A jelentős nagyvadállomány élőhelyekre gyakorolt negatív hatásai (9. fejezet), [SO6/1.4.]

F.8. A C.41 (A mezőgazdaságból és erdészetből származó megújuló energia termelésének növelése) és a C.42 (Energia felhasználás a mezőgazdaságban, erdészetben és élelmiszeriparban) kontextusindikátoroknak való megfelelés természetvédelmi szempontból aggályos

F.9. Beépítés további növekedése (elsősorban ipar, lakóterületek) a mezőgazdasági és természetes területek rovására (2. fejezet)

F.10.Zöldmezős beruházások még mindig jelentősek

F.11. Pollinátorok (vad- és házi méh) állományának csökkenése (9. fejezet)

F.12. A mezőgazdasági termelés intenzifikációja tovább nő, növekszik a nagytáblás, monokultúrás termesztés aránya (7. fejezet), [SO6/2.3.]

F.13. A biodiverzitás szempontjából kedvező földhasználat megváltozása, a gyepterületek szántóvá alakítása (5. fejezet), [SO6/2.2.]

F.14. A mezőgazdasági élőhelyekhez kötődő madárfajok állományának további drasztikus csökkenése (5. fejezet)

F.15. A jelentős nagyvadállomány további növekedése élőhelyekre gyakorolt negatív hatásai fokozódnak (9. fejezet), [SO6/1.4.]; [SO6/1.6.]

F.16. A szegényes élőhelyek (monokultúrák, azonos korosztályú fák, mesterségesen szaporított fák) fokozzák a kártevőknek és a betegségeknek, valamint az erdőtüzeknek való kitettséget,), [SO6/3.4.]

2.1.SO6.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO6.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
4.4.2	A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata	2	Igen
5.3.1	Vízvisszatartás elősegítése a talajban és a tájban	1	Igen
6.1.1	Natura 2000 mezőgazdasági élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen
6.1.2	Magas természeti értékű területek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen
6.1.3	Gyepek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése	2	Igen
6.2.3	Művelt területek közötti ökológiai átjárhatóság és biodiverzitás biztosítása köztes zónák által	1	Igen
6.3.1	Natura 2000, valamint védett erdei élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen
6.3.2	A folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelése	1	Igen
6.3.3	Erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, erdőfelújítások ösztönzése	1	Igen
6.3.4	Az erdő- és vegetációtüzek kockázatcsökkentése komplex megelőzéssel	2	Igen
6.4.1	Korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek fejlesztése a biológiai sokféleség mérésére	1	Részben
6.5.1	Mezőgazdaság, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések támogatása	1	Részben
6.5.2	Ökoszisztéma szolgáltatások és a biológiai sokféleség jelentőségéről tájékoztatás a közvélemény felé	2	Igen
6.5.3	Pollinációs rendszerek stabilitásának biztosítása	1	Igen
6.6.1	Génmegőrzés, tájgazdálkodás lehetőségeinek kihasználása a klíma adaptív mező- és erdőgazdálkodásban	2	Igen
6.7.1	Ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelése	2	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO6.3. Azon, a KAP-rendelet XI. mellékletében említett jogi eszközökön alapuló releváns nemzeti tervek (vagy elemeik) azonosítása, amelyeket a KAP-tervekben az ezen egyedi célkitűzésre vonatkozó igényfelmérés elkészítéséhez figyelembe vettek.

Szükségletek

6.1. A mezőgazdasághoz kötődő élőhelyek állapotának és a fajok helyzetének javítása

6.1.1.Natura 2000 mezőgazdasági élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

6.1.2.Magas természeti értékű területek (agrár, erdő, vizes) természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

6.1.3.Gyepek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése, cserjésedés

megakadályozása pl. legeltetéses állattartással

6.1.4.A nagyvad-állomány szabályozása az ökológiai szempontok teljes körű figyelembe vételével, az élőhelyekre gyakorolt negatív hatások mérséklése

6.1.5.Környezetvédelmi megkötések és kezelési szabályok harmonizálása a szakszerű gyepgazdálkodás követelményeivel

6.1.6.A védett állatok által okozott kártételek megelőzése

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve (2009. november 30.) a vadon élő madarak védelméről és

A Tanács 92/43/EGK Irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

V. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program 1. melléklete)

1.

- *A kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítása, különös tekintettel az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv mellékletein szereplő fajokra, illetve a fokozottan védett fajokra.*
- *A természetvédelmi oltalom alatt nem álló területeken előforduló védett fajok oltalma érdekében a gyepterületek megőrzését támogató agrártámogatások fenntartása és fejlesztése.*
- *Őshonos fajaink megőrzését szolgáló kezdeményezések támogatása (pl. madárbarát kert, lepkebarát kert, lepkebarát szőlőművelés).*
- *A védett fajokkal kapcsolatos konfliktushelyzetek megoldását szolgáló intézkedések folytatása és erősítése (épületlakó denevér-, és madárfajok, vetési varjú stb.).*
- *Fokozottan védett fajok kulcsállományai helyzetének javítása.*
- *Erdőterületen kívüli faállományok, fasorok, facsoportok, faegyedek arborétumok, parkok megőrzése, különös tekintettel az idősebb, odvas fákra (elhalt faanyagot fogyasztó fajok és denevérek érdekében).*

Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv a 2021–2027-es időszak többéves pénzügyi keretére vonatkozóan

1.

- *Legeltetéssel, kaszálással történő kezelés támogatása magántulajdonban lévő területeken.*
- *Mezőgazdasági művelés alatt álló gyep- és szántóterületekhez kötődő közösségi jelentőségű fajok megőrzését célzó zonális programok Magas Természeti Értékű Területeken (MTÉT) - fajspecifikus agrár-környezetgazdálkodási kifizetések.*
- *A Natura 2000 hálózat mezőgazdasági hasznosítású területeire vonatkozó speciális földhasználati előírások következtében keletkezett többletköltség és bevételkiesés kompenzációja*

A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)*

1.

- *A biológiai sokféleség megőrzését és a környezet- és tájvédelmi szempontokat szem előtt tartó fenntartható és mozaikos mezőgazdálkodás elterjesztése, valamint a biológia sokféleség megőrzés szempontjainak érvényesítése a Közös Agrárpolitikában.*
- *Fenntartható vad- és halgazdálkodás biztosítása, amely nem veszélyezteti a biológiai sokféleség megújulását*

6.2. A mezőgazdasági területek mozaikosságának helyreállítása, földhasználatváltás

6.2.3.Művelt területek közötti ökológiai átjárhatóság és biodiverzitás biztosítása köztes zónák által

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

V. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program 1. melléklete)

1.

- *Az élőhely-rehabilitációs és rekonstrukciós munkák (pl. visszagyepesítés, vizes élőhelyek helyreállítása) folytatása,*
- *A meglévő és potenciális zöld infrastruktúra-elemek fejlesztése, a klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése és az alkalmazkodás elősegítése, a természetes és természetközeli területek közötti átjárhatóság javítása*

A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.

- *A biológiai sokféleség megőrzését és a környezet- és tájvédelmi szempontokat szem előtt tartó fenntartható és mozaikos mezőgazdálkodás elterjesztése, valamint a biológia sokféleség megőrzés szempontjainak érvényesítése a Közös Agrárpolitikában.*
- *Fenntartható vízgazdálkodás, vízvisszatartás és az ésszerű, takarékos vízhasználat elterjesztése a biológiai sokféleség megőrzése és az ökoszisztéma-szolgáltatások fenntartása érdekében.*
- *A zöldinfrastruktúra elemeinek összehangolt fejlesztése, fenntartása és javítása.*

6.3. Az erdei élőhelyek állapotának és a fajok helyzetének javítása

6.3.1.Natura 2000 erdei élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

6.3.2.A folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelése

6.3.3.Az erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, erdőfelújítások ösztönzése az ökológiai szempontok teljes körű figyelembe vételével

6.3.4.Az erdő- és vegetációtüzek kockázatcsökkentése komplex megelőzéssel

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve (2009. november 30.) a vadon élő madarak védelméről és

A Tanács 92/43/EGK Irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Nemzeti Erdőstratégia 2016–2030

1.

- *Az erdei ökoszisztémák és élőlények fennmaradásának biztosítása, az erdők biológiai sokféleségének megőrzése és lehetőség szerinti javítása*
- *A változó termőhelyi viszonyokhoz való alkalmazkodás lehetőségének biztosítása*
- *Az erdők természetességének megőrzése vagy lehetőség szerinti javítása*
- *Az erdőkben lejátszódó természetes folyamatok (erdődinamika) védelme, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás elősegítése*

- *Az erdőkben előforduló károk megelőzése az erdők ellenálló képességét javító, a klímaváltozás hatásait is figyelembe vevő erdőgazdálkodási módszerekkel*

Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv a 2021–2027-es időszak többéves pénzügyi keretére vonatkozóan

1.
   - *A természetvédelmi célú erdő-környezetvédelmi kifizetések magántulajdonban lévő erdőterületeken.*
   - *A Natura 2000 hálózat erdő hasznosítású területeire vonatkozó erdőgazdálkodási kötelezettségek betartása.*

V. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program 1. melléklete)

1.
   - *A természetvédelmi célú erdőkezelés biztosítása a védett természeti területeken és Natura 2000 területeken.*
   - *Az erdőgazdálkodási és természetvédelmi célkitűzések összehangolása a minél kiterjedtebb nemzeti és európai uniós támogatási rendszerekkel*

A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.
   - *A meglévő természetes és öreg erdők megőrzése, a biológiai sokféleség szempontjából kiemelkedő értéket képviselő erdőállományok területének bővítése, továbbá a biológiai sokféleség megőrzése és fejlesztése szempontjából kedvező erdőszerkezet kialakítása*

Az RD38_F05_AFI_73 - Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása elsődleges célja a földhasználat-váltás és a természetes széndioxid-megkötés növelésének előmozdítása. Ugyanakkor az új erdők tekintetében fontos célkitűzés az is, hogy előmozdítsa **„A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény”** 16. § (3)-ban fogalt célt, mely szerint: „Erdő telepítése - ha a termőhelyi adottságok lehetővé teszik - elsősorban őshonos fafajokkal, természetes elegyarányban, természetkímélő módon történjék.” Ezért a támogatási feltételek szűkebb körben határozzák meg a támogathó, mint a hatályosa hazai Erdőtörvény által előírt lehetőség. Nem támogatható: intenzíven terjedő fafajjal erdő, fásítás, illetve fás szárú növényekből álló, külön jogszabály szerint létesített ültetvény telepítése természetes erdő vagy természetszerű erdő természetességi állapotú erdő száz méteres körzetében, valamint bármely védett vagy Natura 2000 természeti terület területén és annak száz méteres körzetében.

6.4. Korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek (biológiai sokféleség, ingatlan nyilvántartás, földhasználat/területhasználat) kialakítása a meglévő rendszerek fenntartásával fejlesztésével, ágazati szereplők tájékoztatása

6.4.1.Korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek (biológiai sokféleség, ökoszisztéma szolgáltatások, ingatlan nyilvántartás, földhasználat/területhasználat) kialakítása a meglévő rendszerek fenntartásával fejlesztésével, ágazati szereplők tájékoztatása

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.
   - *Az ökoszisztémák hosszú távú fenntartása és helyreállítása érdekében az ökoszisztémák*

kiterjedésének, állapotának és szolgáltatásainak értékelése és térképezése, a változások nyomon követése

- *A természetvédelmi célú monitorozás fenntartása és továbbfejlesztése a biológiai sokféleséggel kapcsolatos hosszú távú adatsorok folytonosságának biztosítása érdekében.*

6.5. Az ágazatok közötti együttműködések segítése, az ökoszisztéma szolgáltatásokkal, valamint mezőgazdaság környezetre gyakorolt hatásaival és a természetközeli gazdálkodás előnyeivel kapcsolatos tudásátadás erősítése

6.5.1.Mezőgazdaság, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések támogatása

6.5.2.Ökoszisztéma szolgáltatások és a biológiai sokféleség jelentőségéről tájékoztatás a közvélemény felé

6.5.3.Polinációs rendszerek stabilitásának biztosítása

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.

- *Az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelése, valamint a megőrzésüket és helyreállításukat szolgáló szempontok integrálása az érintett ágazati szakpolitikák döntési folyamataiba az ökoszisztémák szolgáltatásnyújtó-képességének hatékonyabb megőrzése és helyreállítása érdekében.*
- *A biológiai sokféleség jelentőségével, a hazai természeti értékek megőrzésével kapcsolatos szemlélet formálása, a tudatosság kialakítása és elterjesztése.*

Nemzeti Erdőstratégia 2016–2030

1.

- *A természetvédelmi érdekből hozott intézkedések társadalmi elfogadtatását segítő hatékony kommunikáció*

6.6. Génmegőrzésben, a tájfajták alkalmazásában, a rég honosult állatfajtákban, a tájgazdálkodásban rejlő potenciál kihasználása a klímaadaptációban a mező- és erdőgazdálkodásban egyaránt

6.6.1.Génmegőrzés, tájgazdálkodás lehetőségeinek kihasználása a klíma adaptív mező- és erdőgazdálkodásban

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.

- *A genetikai erőforrások megőrzése, valamint a genetikai erőforrásokhoz való hozzáférés és a használatukból származó hasznok igazságos és méltányos megosztásának biztosítása.*

6.7. Ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelése

6.7.1.Ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelése

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért 2021-2027 (tervezet)

1.
   - *A hazai ökológiai ágazat keresleti és kínálati oldalának kiegyensúlyozott fejlesztése az ökológiai gazdálkodás alá vont területek arányának megduplázásával és az ökológiai termékek népszerűsítésével, valamint a piaci növekedést biztosító és támogató környezet kialakításával.*

Nemzeti Növényvédelmi Cselekvési Terv

1.
   - *Az ökológiai ellenőrzési és tanúsítási rendszerbe alá tartozó gazdálkodók számának, ezzel együtt az ellenőrzött területek nagyságának és a tanúsított termékek mennyiségének növelése.*

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.
   - *Az alacsonyabb energia- és hatékonyabb műtrágyahasználattal járó termelési rendszerek (pl. a műtrágyát nem használó ökológiai gazdálkodás) térnyerésének gyorsítása, a talaj kevesebb bolygatásával járó művelési módok elterjedésének elősegítése*

A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.
   - *A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (tervezet 2021) - A biológiai sokféleség megőrzését és a környezet- és tájvédelmi szempontokat szem előtt tartó fenntartható és mozaikos mezőgazdálkodás elterjesztése, valamint a biológia sokféleség megőrzés szempontjainak érvényesítése a Közös Agrárpolitikában.*

*A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, a 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia vonatkozásában 2021-ben lezárult a tárcaközi egyeztetés és a stratégia tervezetéről lezajlott egy országos konferencia is az érdekelt felek széles körű részvételével, azonban a Stratégiát az Országgyűlés még nem fogadta el.

2.1.SO6.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Az éghajlattal, a környezetvédelemmel és az állatjóléttel kapcsolatos rendszerek	DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai program	O.8. Az ökorendszerekből származó támogatásban részesülő hektárok vagy számosállategységek száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVRE(47(1)(a)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, kutatás, valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek	SC28_E01_FVI_47 - Beruházások, kutatás valamint kísérleti és innovatív termesztési módszerek és egyéb tevékenységek– zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és	ORGAN(47(1)(d)) - ökológiai vagy integrált termelés	SC13_G01_FVO_47 - ökológiai vagy integrált termelés - zöldség	O.35. A támogatott operatív programok száma

zöldségfélék		gyümölcs	
Sectoral - Méhészeti termékek	ADVIBEES(55(1)(a)) - Tanácsadási szolgáltatások, technikai segítségnyújtás, képzés, tájékoztatás és a legjobb gyakorlatok cseréje a méhészek és a méhészek szervezetei részére, többek között hálózatok kiépítése révén	SC02_A01_BEA_55 - Méhészeti tudásátadás és technikai segítségnyújtás	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
Sectoral - Méhészeti termékek	INVAPI(55(1)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, valamint egyéb fellépések	SC03_E02_BEI_55 - Méhészeti ágazat versenyképességének fejlesztése	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
Sectoral - Méhészeti termékek	PROMOBEES(55(1)(f)) - Promóció, kommunikáció és marketing, ideértve a piacmonitoringhoz kötődő fellépéseket és a különösen a méhészeti termékek minőségével kapcsolatos fogyasztói tudatosság növelésére irányuló tevékenységeket	SC01_A02_BEM_55 - Méhészeti marketing	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19a_G01_AEC_70 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20a_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD22_G05_LCP_70 - Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD24_G07_GAX_70 - Állati genetikai erőforrások ex situ megőrzése, valamint szakmai támogatása	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD25_G08_GAI_70 - Állati genetikai erőforrások in situ megőrzése	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD26_G09_GAV_70 - Állati genetikai erőforrások in vitro megőrzése	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD27_G10_GPX_70 - Növényi genetikai erőforrások és mikroorganizmusok ex situ megőrzése	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi,	RD28_G11_GPI_70 - Növényi	O.19. A genetikai erőforrásokat

	éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	genetikai erőforrások in situ megőrzése	támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD33_G16_ANB_70 - Állatjóléti támogatás a méhészeti ágazatban	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (szae) száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD35_F02_FEC_70 - Erdőkörnyezetvédelmi többéves kötelezettségvállalások (EKV)	O.15. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD36_F03_GEN_70 - Erdő-genetikai többéves kötelezettségvállalások	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ASD(72) - Bizonyos kötelező követelményekből eredő területspecifikus hátrányok	RD23_G06_NAG_72 - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések	O.13. A Natura 2000 keretében vagy a 2000/60/EK irányelv alapján támogatásban részesülő hektárok száma
RD	ASD(72) - Bizonyos kötelező követelményekből eredő területspecifikus hátrányok	RD34_F01_NAF_72 - Erdő területeknek nyújtott Natura 2000 kompenzációs kifizetések	O.13. A Natura 2000 keretében vagy a 2000/60/EK irányelv alapján támogatásban részesülő hektárok száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD21_G04_LCI_73 - Agro-ökológiai nem termelő beruházások	O.21. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli nem termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD38_F05_AFI_73 - Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD37_F04_FRC_77 - Erdőtüzek megelőzésének és kockázatcsökkentésének együttműködés alapú támogatása	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD51_R11_TUC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)

Áttekintés

6.1.Főszükséglet: A mezőgazdasághoz kötődő élőhelyek állapotának és a fajok helyzetének javítása

A helyzetfeltárás rámutatott arra, hogy Magyarországon a biodiverzitás szempontjából értékes élőhelyek találhatók a művelés alatt álló területeken, és a különböző fajok jelenléte is közvetlen kapcsolatban áll a mező-, illetve erdőgazdasággal. A kifejezetten a mezőgazdasághoz kötődő élőhelytípusok (gyepterületek és egyéb agrár-ökoszisztémák) esetében megállapítható, hogy a természetvédelmi helyzet az élőhelytípusok mindegyikén rossz vagy nem kielégítő, a változás irányát tekintve pedig döntően romló tendenciát mutat. Ezért olyan mezőgazdálkodási gyakorlatot kell megvalósítani, ami elősegíti a mezőgazdasághoz kötődő élőhelyek állapotának és a fajok helyzetének javítását.

6.1.1 szükséglet: NATURA 2000 mezőgazdasági élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve

javítása

Az Európai Unió két természetvédelmi irányelve – a Madárvédelmi Irányelv és az Élőhelyvédelmi Irányelv – alapján kijelölt Natura 2000 területek aránya 2016-ban hazánkban 21,44 százalék (1,99 millió hektár) volt. A mezőgazdasági területekből való részesedése 14,73 százalék (787 171 hektár). Védett természeti területeink, illetve a hazai Natura 2000 hálózat döntő többsége (90 százaléka) művelt terület, mező- vagy erdőgazdálkodással érintett (25 százaléka mezőgazdasági terület, szőlő vagy gyümölcsös, 27 százaléka gyep, 38 százaléka erdő). A Natura 2000 élőhelyek fenntartása a biológiai sokféleség megőrzésének fontos eszköze.

Tervezett beavatkozások:

·Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

·Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

·Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések RD23_G06_NAG_72

6.1.2. szükséglet: Magas természeti értékű területek (agrár, erdő, vizes) természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

2019-es adatok szerint az Élőhelyvédelmi Irányelv hatálya alá tartozó élőhelytípusok csaknem 87 százaléka nem kielégítő (38 százalék) vagy rossz (49 százalék) természetvédelmi helyzetű, míg a kedvező természetvédelmi helyzetű élőhelyek aránya csupán 13 százalék. A legkedvezőtlenebb helyzetben a mezőgazdasági műveléssel érintett agrárélőhelyek, illetve a környezeti hatásokra legérzékenyebb vizes élőhelyek vannak. A magas természeti értékű területek (agrár, erdő, vizes) természeti állapotának megőrzése, illetve javítása hozzájárul a biológiai sokféleség megőrzéséhez.

Tervezett beavatkozások:

·Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések RD19_G01_AEC_70

·Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

·Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70 70

·Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések RD23_G06_NAG_72

6.1.3. szükséglet: Gyepek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése, cserjésedés megakadályozása pl. legeltetéses állattartással

A mezőgazdasági élőhelyekhez kötődő madárfajok állománya 1999-től csökkenő tendenciát mutat Magyarországon. A csökkenés összefüggésbe hozható a mezőgazdaság intenzifikációjával, a földhasználat megváltozásával, a korábbi gyepterületek feltörésével, a mezsgyék, ugarok, fa- és bokorcsoportok visszaszorulásával. A mezőgazdasági művelés által érintett területek biológiai sokféleségének csökkenését mutatja, hogy a mezőgazdasági területekhez kötődő madárfajok populációi esetében 2005 óta az állományok folyamatos csökkenése tapasztalható, a gyepek nagy része rossz ökológiai állapotban vannak. A gyepek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése, a cserjésedés megakadályozása pl. legeltetéses állattartással a biológiai sokféleség fenntartását teszi lehetővé.

Tervezett beavatkozások:

·Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16 (Ismétlődés: SO4; SO5)

·Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések RD19_G01_AEC_70

·Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

·Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

·Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések RD23_G06_NAG_72

6.2. Főszükséglet: A mezőgazdasági területek mozaikosságának helyreállítása, földhasználatváltás

A helyzetértékelés kiemeli, hogy a biodiverzitás fenntartása szempontjából a nagy táblaméretek nem kedvezőek (a biodiverzitás fenntartásához a kisebb parcellaméret a kedvező), az intenzíven művelt mezőgazdasági területek aránya magas. A területek mozaikosságának, szegélyélőhelyek, földutak, mezsgyék, mezővédő erdősávok csökkenése folyamatos. A főszükséglet ezt a problémát kívánja megoldani az élkőhelyek mozaikosságának visszaállításával.

6.2.3. Művelt területek közötti ökológiai átjárhatóság és biodiverzitás biztosítása köztes zónák által

A területek mozaikosságának jelentős csökkenése, a szegélyélőhelyek (mint ökológiai folyosók) felszámolása, a tájgazdálkodás megszűnése és a művelés felhagyása (özönfajok terjedése) szintén káros következményekkel jár a biodiverzitás szempontjából [Gy.4.]. Éppen ezért fontos lenne a versenyképes gazdálkodás és a tájgazdálkodás megfelelő arányú alkalmazása. A tájgazdálkodás a tájban található természetes élőhelyek fenntartása mellett ad teret a mezőgazdasági termelésnek, így jelentős mértékben képes hozzájárulni a biodiverzitás megőrzéséhez, és az adott táj környezeti feltételei javulnak. Az ökológiai átjárhatóság biztosítása megszünteti a művelt területek elszigetelődését.

Tervezett beavatkozások:

·Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16

·Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

·Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

6.3.Főszükséglet: Az erdei élőhelyek állapotának és a fajok helyzetének javítása

2019-es adatok szerint az Élőhelyvédelmi Irányelv hatálya alá tartozó élőhelytípusok csaknem 87 százaléka nem kielégítő (38 százalék) vagy rossz (49 százalék) természetvédelmi helyzetű, míg a kedvező természetvédelmi helyzetű élőhelyek aránya csupán 13 százalék. A közösségi jelentőségű élőhelytípusok 6,5 százaléka (46 élőhelytípusból 3) esetében (pl. Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek) a természetvédelmi helyzet tényleges romlása figyelhető meg. A hazánkban előforduló erdei ökoszisztémákhoz kötődő közösségi jelentőségű fajok alig több mint 61 százaléka, az élőhelytípusoknak viszont 77 százaléka nem kielégítő vagy rossz természetvédelmi helyzetű.

6.3.1. szükséglet: Natura 2000 erdei élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

Magyarország természeti értékeinek gazdagságát mutatja, hogy területének 22,2 százaléka, mintegy 2.067.876 hektár áll európai uniós vagy hazai természetvédelmi oltalom alatt [E.1.]. Az Európai Unió két természetvédelmi irányelve – a Madárvédelmi Irányelv[1]és az Élőhelyvédelmi Irányelv[2]– alapján kijelölt Natura 2000 területek aránya 2016-ban hazánkban 21,44 százalék (1,99 millió hektár) volt. A mezőgazdasági területekből való részesedése 14,73 százalék (787 171 hektár). A Natura 2000 területek közel fele (848 140 hektár, 9,108 százalék) egyúttal országos jelentőségű védett természeti terület is. A Natura 2000 hálózat Magyarországon összesen 479 különleges természetmegőrzési területből és 56 különleges madárvédelmi területből áll. A Natura 2000, valamint a védett és fokozottan védett erdőterületek fenntartása a biológiai sokféleség fenntartásának fontos eszköze.

Tervezett beavatkozások:

·Natura 2000 erdei élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása RD34_F01_NAF_72

6.3.2. szükséglet: A folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelése

A folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodás a vágásos gazdálkodásnál sokkal inkább épít a természeti folyamatokra, azokat jobban hagyja érvényesülni, illetve jobban „kihasználja” azok előnyeit. Ez a fajta erdőgazdálkodás összhangban van a természettel, elősegíti a biodiverzitás növelését, és nagyobb védettséget nyújt az erdőnek a klímaváltozás kihívásaival szemben. Az erdőterületek növelése a

klímavédelmi szempontokon felül a biodiverzitást is növeli.

Tervezett beavatkozások:

·Erdőkörnyezetvédelmi többéves kötelezettségvállalások RD35_F02_FEC_70

·Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása - RD38_F05_AFI_73

6.3.3. szükséglet: Az erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, erdőfelújítások ösztönzése az ökológiai szempontok teljes körű figyelembevételével

Az utóbbi bő fél évszázadban a magyar erdőkben bekövetkező károk volumene növekvő trendet mutatott a mindenkori erdőterület nagyságára vetítve. Ez egyaránt igaz az abiotikus és biotikus kárformákra is. Az időjárási extremitások (kései fagyok, viharok, aszályok, ónos eső) hatása közvetlenül jelentkezik az abiotikus károk trendjében (aszálykár, tűzkárok, vihardöntések, törések). Ugyanakkor számos biotikus kárforma esetében is egyértelműen igazolható, hogy a növekvő trendekben az időjárási viszonyok alakulása döntő szerepet játszik. Fontos továbbá, hogy az abiotikus károk sok esetben megfelelő körülményeket teremtenek egyes biotikus káresemények kialakulására, illetve növelik azok volumenét és súlyosságát. A kedvezőtlen időjárási viszonyok következményeként legyengült faegyedeken és állományokban (aszálystressz) évről évre tapasztalható olyan őshonos fajok (rovarok, kórokozók egyaránt) által okozott tömeges fapusztulás, amelyeknek korábban nem tulajdonítottunk erdővédelmi jelentőséget. Az egyes termőhelyi klímazónáknak a fák alkalmazkodóképességét meghaladó ütemű elmozdulása következtében egyes fafajok jövőbeli túlélési képessége nagy területen már megkérdőjeleződik (pl. bükk), illetve a 60-80 éves egyes állományok már eltűnőben vannak (lucfenyő). Az erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, az erdőfelújítások ösztönzése az erdők fennmaradását teszi lehetővé, az ökológiai szempontok teljes körű figyelembevételével.

Tervezett beavatkozások:

·Erdőkörnyezetvédelmi többéves kötelezettségvállalások RD35_F02_FEC_70

6.3.4 Az erdő- és vegetációtüzek kockázatcsökkentése komplex megelőzéssel

Hazánkban az erdei tüzek relatív gyakorisága az utóbbi évtizedekben megnövekedett. Ennek okai az éghajlati szélsőségekben, a kevesebb csapadékban, a magasabb éves átlaghőmérsékletben, valamint a hótakaró nélküli telek sorozatában keresendők. Jellemző, hogy a klímaváltozás következtében a korábbinál forróbb nyarakon nem csupán az erdőtüzek száma növekedett meg, hanem esetenként a tűz terjedési sebessége és intenzitása is. A nagyobb intenzitású erdőtüzek a korábbinál nagyobb területet érinthetnek és nehezebb eloltani őket.

A hazai erdőkben az ún. felszíni tüzek a jellemzőek, mikor is az erdő talaján levő avar, egyéb elhalt növényi részek, illetve kisebb méretű cserjék kapnak lángra. Ezek nagy intenzitású égés esetén koronatűzzé fejlődhetnek. Az ország összes erdőterülete erdőtűz-veszélyességi kategóriákba van sorolva. A besorolást a NÉBIH által üzemeltetett Országos Erdőállomány Adattár erdőrészletenként és gazdálkodónként tartalmazza. A fenti okok miatt kiemelten fontos az erdő- és vegetációtüzek kockázatcsökkentése komplex megelőzéssel. Az erdő- és vegetációtüzek nagy károkat okoznak mind az élővilág, mind a tulajdonosok szempontjából, így a megelőzés a legjobb stratégia.

Tervezett beavatkozások:

Erdőtüzek megelőzésének és kockázatcsökkentésének együttműködés alapú támogatása - RD37_F04_FRC_77

6.4. Korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek (biológiai sokféleség, ingatlan nyilvántartás, földhasználat/területhasználat) kialakítása a meglévő rendszerek fenntartásával, fejlesztésével, ágazati szereplők tájékoztatása

Bár Magyarország számos adatgyűjtési és monitoring rendszerrel rendelkezik, különösen az ingatlannyilvántartás, földhasználat/területhasználat területén, továbbá léteznek a biológia sokféleségre vonatkozó adatgyűjtések is, ezekre jellemző, hogy elszigeteltek, az adatbázisok nincsennek összehangolva, használatuk, lekérdezésük nehézkes, éppen ezért nem nevezhetők korszerűnek sem az adatgyűjtés, sem a monitoring tekintetében. Különösen jellemző az adathiány a biológiai sokféleség pontos állapotáról, hiányos, koordinálatlan monitoring hálózatok vannak. Az intézkedés megvalósulása ezt a problémát igyekszik kezelni, ami hozzájárul a biológiai sokféleség pontos felméréséhez, és ezáltal

olyan intézkedések alkalmazásához, amelyek elősegítik annak növelését.

6.4.1. Korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek (biológiai sokféleség, ingatlan nyilvántartás, földhasználat/területhasználat) kialakítása a meglévő rendszerek fenntartásával, fejlesztésével, ágazati szereplők tájékoztatása

Bár Magyarország különféle adatgyűjtési és monitoring rendszerekkel rendelkezik, különösen az ingatlannyilvántartás, földhasználat/területhasználat területén, tovább léteznek a biológia sokféleségre vonatkozó adatgyűjtések is, ezekre jellemző, hogy elszigeteltek, az adatbázisok nincsennek összehangolva, használatuk, lekérdezésük nehézkes, éppen ezért nem nevezhetők korszerűnek sem az adatgyűjtés, sem a monitoring tekintetében. Különösen jellemző az adathiány a biológiai sokféleség pontos állapotáról, hiányos, koordinálatlan monitoring hálózatok vannak. Az intézkedés megvalósulása ezt a problémát igyekszik kezelni, ami hozzájárul a biológiai sokféleség pontos felméréséhez, és ezáltal olyan intézkedések alkalmazásához, amelyek elősegítik annak növelését. Az informatikai fejlesztés alapfeltétele a természeti erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodásnak. A korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek (biológiai sokféleség, ökoszisztéma szolgáltatások, ingatlan nyilvántartás, földhasználat/területhasználat) kialakítása, az ágazati szereplők tájékoztatása meghatározó feladat.

·Agro-ökológiai program – DP17_G01_ECOS_16

·Agro-ökológiai nem termelő beruházások – RD21_G04_LCI_73

·Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések – RD19_G01_AEC_70

·Az ökológiai gazdálkodás támogatása - RD20_G02_ORT_70

Agro-ökológiai nem termelő beruházások - RD21_G04_LCI_73

·Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés - RD22_G05_LCP_70

·Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása – SC28_E01_FVI_47

·Ökológiai vagy integrált termelés – zöldség gyümölcs - SC13_G01_FVO_47

·Növényi genetikai erőforrások in situ megőrzése - RD28_G11_GPI_70

·Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása - RD38_F05_AFI_73

·KAP-on kívüli tevékenység

6.5. Az ágazatok közötti együttműködések segítése, az ökoszisztéma szolgáltatásokkal, valamint a mezőgazdaság környezetre gyakorolt hatásával és a természetközeli gazdálkodás előnyeivel kapcsolatos tudásátadás erősítése

A helyzetfeltárás rámutatott, hogy hiányosak a gazdálkodói ismeretek a mezőgazdálkodás környezetre gyakorolt hatásairól, alacsony a motiváltság a természetközeli gazdálkodás folytatására. Csekély a társadalom részéről a természeti környezet által nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatások és a biológiai sokféleség megőrzése szempontjainak elismertsége, az ilyen irányú szaktanácsadási szolgáltatás hiányzik. Az egyes ágazatok között az együttműködés szintje nagyon alacsony, sokkal inkább valamiféle versenyhelyzet alakult ki, ezért fontos az egyes ágazatok közötti együttműködéseket segíteni, azok létrejöttét támogatni.

6.5.1. Mezőgazdálkodás, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések támogatása

A helyzetfeltárás egyértelműen rámutatott arra a gyengeségre, hogy a mezőgazdálkodás, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések szintje nagyon alacsony. A szakemberek, területek között nagyon alacsonyfokú az együttműködés, az egyeztetés, miközben ezek a területek erős kölcsönhatásban vannak, és az egyik területen végrehajtott intézkedés legtöbbször komoly hatást gyakorol a többi területre is. Ezért nagyon indokolt az egyes területek közötti együttműködés támogatása. A mezőgazdaság, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködés nélkül a természetvédelem céljai sem tudnak

érvényesülni.

Tervezett beavatkozások:

·Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért RD52_R12_BIC_77

·Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása - SC28_E01_FVI_47

·KAP-on kívüli tevékenység

6.5.2. Ökoszisztéma szolgáltatások és a biológiai sokféleség jelentőségéről tájékoztatás a közvélemény felé

A társadalom egyre inkább szembesül a természeti környezetben zajló negatív folyamatok következményeivel, ugyanakkor nagyon kismértékben van tisztában az ok-okozati viszonyokkal. A társadalom tagjainak nagyon kevés ismerete van az ökoszisztéma szolgáltatásokról, a biológiai sokféleségről, annak szerepéről, arról, hogy milyen összefüggések vannak az egyéni-társadalmi jólét és az egészséges ökoszisztémák működése között. Éppen ezért kiemelt szerepet kell kapjon a közvélemény tájékoztatása ebben a témában. A közvélemény tájékoztatása és ezáltal támogatása nélkülözhetetlen a biológiai sokféleség növeléséhez.

Tervezett beavatkozások:

·Méhészeti marketing SC01_A02_BEM_55

·Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért RD51_R11_TUC_77

6.5.3. A gazdálkodói ismeretek bővítése a mezőgazdaság környezetre gyakorolt hatásairól, motiválás a természetközeli gazdálkodás folytatására

A helyzetfeltárás rámutatott, hogy hiányosak a gazdálkodói ismeretek a mezőgazdálkodás környezetre gyakorolt hatásairól, alacsony a motiváltság a természetközeli gazdálkodás folytatására. A gazdálkodók elsősorban költség-haszon mérlegelésével hozzák meg döntéseiket, és csak sokadik szempont a gazdálkodás környezetre gyakorolt hatásainak figyelembevétele. Éppen ezért alapvető fontosságú az ismeretterjesztés ezen a területen. Különösen azért, mert egészséges élelmiszert csak egészséges, diverz környezetben lehet termelni, és az egészséges ökoszisztéma jobban ellenáll a klímaváltozás okozta kihívásoknak is. Ezen összefüggések megvilágítása különösen fontos a gazdálkodók számára. A gazdálkodói ismeretek bővítése a mezőgazdaság környezetre gyakorolt hatásairól és a motiválás a természetközeli gazdálkodás folytatására fontos ahhoz, hogy a gazdák felismerjék a téma fontosságát.

Tervezett beavatkozások:

·Méhészeti tudásátadás és technikai segítségnyújtás SC02_A01_BEA_55

·Állatjóléti támogatás a méhészeti ágazatban RD33_G16_ANB_70

·Méhészeti ágazat versenyképességének fejlesztése SC03_E02_BEI_55

6.6. Génmegőrzésben, a tájfajták alkalmazásában, a rég honosult állatfajtákban, a tájgazdálkodásban rejlő potenciál kihasználása a klímaadaptációban a mező- és erdőgazdálkodásban egyaránt

Az élőhelyi és faji diverzitáson kívül a biológiai sokféleség kulcsfontosságú eleme a genetikai diverzitás megőrzése, melynek mind mező-, mind erdőgazdálkodási szempontból kiemelt jelentősége van, különösen a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás fényében. Az erdők genetikai erőforrásainak megőrzésével és fejlesztésével biztosítható az erdősítések jövőbeli életképes szaporítóanyaga és biológiai változatossága. A génmegőrzés, a tájfajták, a rég honosult állatfajták és a tájgazdálkodás jó kiinduló pontja lehet klíma adaptív fajták kifejlesztésének.

6.6.1. Génmegőrzés, tájgazdálkodás lehetőségeinek kihasználása a klíma adaptív mező- és erdőgazdálkodásban

Az élőhelyi és faji diverzitáson kívül a biológiai sokféleség kulcsfontosságú eleme a genetikai diverzitás megőrzése, melynek mind mező-, mind erdőgazdálkodási szempontból kiemelt jelentősége van, különösen a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás fényében. Az erdők genetikai erőforrásainak megőrzésével és fejlesztésével biztosítható az erdősítések jövőbeli életképes szaporítóanyaga és biológiai változatossága. A génmegőrzés, a tájfajták, a rég honosult állatfajták és a tájgazdálkodás jó kiinduló pontja lehet klímaadaptív fajták kifejlesztésének.

Tervezett beavatkozások:

·Méhészeti ágazat versenyképességének növelése SC03_E02_BEI_55

·Állati genetikai erőforrások ex situ megőrzése RD24_G07_GAX_70

·Állati genetikai erőforrások in situ megőrzése RD25_G08_GAI_70

·Állati genetikai erőforrások in vitro megőrzése RD26_G09_GAV_70

·Növényi genetikai erőforrások és mikroorganizmusok ex situ megőrzése RD27_G10_GPX_70

·Növényi genetikai erőforrások in situ megőrzése RD28_G11_GPI_70

·Erdő-genetikai többéves kötelezettségvállalások RD36_F03_GEN_70

6.7. Ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelése

Magyarországon 2005 és 2014 között az ökológiai gazdálkodás termelési volumene lényegesen nem változott. A biogazdálkodást folytató termelők száma 1429 és 1672, az ökológiai gazdálkodásba bevont mezőgazdasági területek nagysága 116 és 141 ezer hektár között mozgott. Az ökológiai gazdálkodásba bevont területek nagysága Magyarországon 2019-ben 303 190 ezer hektár volt, amiből az ökológiai terület 185.227 hektár, az átállás alatt lévő terület pedig 117 963 hektár. Ez a területnagyság jelentősen elmarad az EU stratégiai célkitűzésétől, ezért ennek növelése fontos célkitűzés.

6.7.1. Ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelése

Az ökológiai művelés alatt álló területek bővítése nemcsak green deal elvárás, hanem a biológai sokféleség, a környezet közeli gazdálkodás eszköze is.

Tervezett beavatkozások:

·Ökológiai vagy integrált termelés - zöldség gyümölcs SC13_G01_FVO_47

·Az ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70

2.1.SO6.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO6.7 Terveznek-e KAP-hozzájárulást nyújtani a LIFE programhoz? (csak a 4., 5. és 6. egyedi célkitűzés esetében)

: **Nem**

2.1.SO6.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	**Célérték**
R.7 PR - A sajátos igényű területeken működő gazdaságoknak nyújtott támogatás növelése További támogatás százaléka hektáronként magasabb igényű területeken (az átlaghoz viszonyítva)	111,57 %
R.17 CU PR - Erdősített terület Erdőtelepítés, agrárerdészet és erdő-helyreállítás céljából	16 174,00 ha

támogatott terület, továbbá ezek bontása	
R.18 [CU] - Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás	399 567 252,00 EUR
R.22 [PR] - Fenntartható tápanyag-gazdálkodás A tápanyag-gazdálkodás javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	21,89 %
R.24 [PR] - A növényvédő szerek fenntartható és csökkentett mértékű használata Azon támogatott egyedi kötelezettségvállalások által érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, amelyek célja a növényvédő szerek fenntartható használata a növényvédő szerek jelentette kockázatoknak és a növényvédő szerek káros hatásainak – például a növényvédő szerek szivárgásának – a csökkentése érdekében	23,94 %
R.25 - Az állattenyésztési ágazat környezeti teljesítménye A környezeti fenntarthatóság javítására tett, támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett számosállategységek aránya	1,45 %
R.27 [CU] - Környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai teljesítmény a vidéki térségekbe irányuló beruházások révén A környezeti fenntarthatósághoz, az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó célok eléréséhez hozzájáruló műveletek száma a vidéki térségekben	1 811,00
R.29 [PR] - Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva	5,26 %
R.30 [PR] - A fenntartható erdőgazdálkodás támogatása Az erdővédelemnek és az ökoszisztéma-szolgáltatások irányításának támogatására tett kötelezettségvállalásokkal érintett erdőterületek aránya	6,54 %
R.31 [PR] - Élőhelyek és fajok védelme A biológiai sokféleség megőrzésének vagy helyreállításának támogatására irányuló támogatott kötelezettségvállalások által érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, a magas természeti értékű gazdálkodási gyakorlatokat is beleértve	29,95 %
R.32 [CU] - A biológiai sokféleséggel kapcsolatos beruházások A KAP keretében a biológiai sokféleséghez hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok aránya	1,02 %
R.33 - A Natura 2000 kezelésének javítása A támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett összes Natura 2000 terület aránya	11,35 %
R.34 [PR] - A tájképi elemek megőrzése A tájképi elemek – a sövényeket és fákat is beleértve – kezelésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	0,49 %
R.35 [CU] - A méhkaptárok megőrzése: A KAP keretében támogatott méhkaptárok aránya	62,71 %

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO6 - Hozzájárulás a biológiai sokféleség csökkenésének megállításához és visszafordításához, az ökoszisztéma-szolgáltatások gyarapítása, valamint az élőhelyek és a tájak megőrzése

Az egyes R indikátorok mérföldkő értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

Az SO6 specifikus célkitűzéshez kapcsolódó R indikátorok értékére nagy befolyást gyakorolnak az AKG, ÖKO és AÖP beavatkozások. E támogatások esetében a gazdálkodók olyan vállalások közül választanak, amelyek környezetkímélő irányba módosítják a gazdálkodási gyakorlatukat. Az egyes vállalások több R

indikátorhoz is hozzájárulnak, mivel olyan mértékben módosítják a gazdálkodási gyakorlatot, hogy az több természeti tényezőre (pl.: víz, talaj, biodiverzitás) is kihat. Példaként említhető az ökológiai gyepgazdálkodás (ÖKO), vagy a kaszálatlan terület megtartása (AKG). Ezek a vállalások egyszerre kímélik a természetet a vegyszerhasználattól, a földmunkáktól és biztosítanak élőhelyet az élővilágnak. Az ÖKO támogatás önmagában egy komplex vállaláscsomag, de az AKG és AÖP esetében is több vállalást kell a gazdálkodóknak választani, így jellemző, hogy egy adott terület a legtöbb környezeti R indikátor értékéhez hozzájárul. Az előírások egy adott R indikátorhoz való hozzájárulása esetenként eltérő területtel lett figyelembe véve, mert az egyes természeti tényezőkre (így R indikátorokra) is eltérő területi léptékben hatnak. A biodiverzitás esetében a gyakorolt hatás jelentősen túlléphet az érintett területen (pl.: 10%-os kaszálatlan terület meghagyása).

R.07PR: Sajátos igényű területeken működő gazdaságoknak nyújtott támogatás növelése: További támogatás százaléka hektáronként magasabb igényű területeken (az átlaghoz viszonyítva)

Az R.07PR indikátor minden olyan beavatkozása (és annak értéke), amely az SO6-hoz kapcsolódik, már elemzésre került az SO1 esetében.

R.17PR: Erdősített terület: Erdőtelepítés, agrárerdészet és erdő-helyreállítás céljából támogatott terület, továbbá ezek bontása

Az indikátor teljes értékének alátámasztását lásd SO4.

R.18: Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás: Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás

Az indikátor célértéke az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás - az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás értéke, ami 399 567 252 EUR. A célértékhez hozzájáruló beavatkozások közül kettő kapcsolódik az SO6 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekhez, amelyek együtt az R.18 célértékének közel feléért felelősek. Ezek közül a jelentősebb (az indikátor összes beavatkozását tekintve is kulcsfontosságú) a 100%-os támogatási intenzitással tervezett RD38_F05_AFI_73 – Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása, amely 2026 és 2028 között, évente közel 5 ezer, összesen közel 15 ezer hektáron biztosít majd kiegyensúlyozottan beruházási támogatást. A terület a 2020-ban megnövekedett telepítési területek alapján, középtávon konszolidálódott területi értékekkel került kalkulációra, a kapcsolódó támogatási összeg az előző tervezési időszak alapján, a várható célállomány figyelembe vételével, az alaptámogatás és a kiegészítő támogatások segítségével tervezett. Az erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása az SO6 specifikus célkitűzéshez kapcsolódóan a folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelését támogatja (6.3.2). Az R.18 indikátor célértékéhez való hozzájárulásban jóval kisebb értéket képvisel az ugyancsak SO6-ot építő RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért beavatkozás, illetve az RD51_R11_TUC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért, mindkét beavatkozás esetében összesen 21 projekt támogatásával 2024 és 2027 között.

R.22PR: Fenntartható tápanyaggazdálkodás: A tápanyaggazdálkodás javítására vonatkozó támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya

Az indikátor teljes értékének alátámasztását lásd SO4.

R.24PR: A növényvédő szerek fenntartható és csökkentett mértékű használata: Azon támogatott egyedi kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, amelyek célja a növényvédő szerek fenntartható használata a növényvédő szerek jelentette kockázatoknak és a növényvédő szerek káros hatásainak – például a növényvédő szerek szivárgásának – a csökkentése érdekében

Az indikátor teljes értékének alátámasztását lásd SO5.

R.25: Az állattenyésztési ágazat környezeti teljesítménye: A környezeti fenntarthatóság javítására

tett,támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett számosállategységek aránya

Az indikátor célértéke: 1,45%, ami a környezeti fenntarthatóság javítására tett, támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett számosállategységek aránya; az indikátor számlálójának értéke 35 573 SZÁE, amely 2026-ban és 2027-ben is teljes értéken jelenik meg. Az R.25 indikátor értékéért felelős mindkét beavatkozás kapcsolódik az SO6 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekhez, így az indikátor teljes értéken bemutatásra kerül. Az indikátor célértékének több mint 88%-át az RD25_G08_GAI_70 - Állati genetikai erőforrások in situ megőrzése beavatkozás biztosítja, a fennmaradó szerényebb arányt az RD24_G07_GAX_70 - Állati genetikai erőforrások ex situ megőrzése beavatkozás adja. Az egyes beavatkozások számosállategységben számolt eredményei az előző tervezési időszakban beadott kérelmekben megjelenő állatlétszám alapján, a koefficiensek használatával kerültek kalkulálásra. Az R.25 indikátor célértékéhez hozzájáruló beavatkozások ennek megfelelően célzottan támogatják a génmegőrzésben, a tájfajták alkalmazásában, a rég honosult állatfajtákban, a tájgazdálkodásban rejlő potenciál kihasználását a klímaadaptív mezőgazdaságban. (6.6.1).

R.27: Környezetvédelmi vagy éghajlattal kapcsolatos teljesítmény a vidéki térségekbe irányuló beruházások révén: A környezeti fenntarthatósághoz hozzájáruló műveletek száma, valamint az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó célokmegvalósítása a vidéki térségekben

Az indikátor értékének alátámasztását lásd SO4; egyetlen beavatkozás van, amely kizárólag az SO6-on keresztül támogatja egy szerény hozzájárulással (10 projekt) az R.27 indikátor teljesülését: RD26_G09_GAV_70 - Állati genetikai erőforrások in vitro megőrzése, mégpedig a 6.6.1 Génmegőrzésben, a tájfajták alkalmazásában, a rég honosult állatfajtákban, a tájgazdálkodásban rejlő potenciál kihasználása a klímaadaptációban a mező- és erdőgazdálkodásban egyaránt szükséglet kezelésével.

R.29[PR]: Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése: A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva

Az indikátor teljes értékének alátámasztását lásd SO4.

R.30[PR]: A fenntartható erdőgazdálkodás támogatása: Az erdővédelemnek és az ökoszisztéma-szolgáltatások irányításának támogatására tett kötelezettségvállalásokkal érintett erdőterületek aránya

Az indikátor célértéke 6,54%, amely 127 ezer hektár erdőterületet jelent. Minden évben növekszik a célértékhez képest érintett hektárok aránya, a célértéket majd 2029-ben éri el a mutató. Az indikátorhoz kapcsolódó két beavatkozás által érintett területek nincsenek átfedésben. A legfontosabb beavatkozás az indikátor célértéke szempontjából - annak közel kétharmadát biztosítva - az RD35_F02_FEC_70 - Erdőkörnyezetvédelmi többéves kötelezettségvállalások (EKV) beavatkozás. Ez a beavatkozás kifejezetten az SO6-hoz tartozó 3. főszükségletre reagál: a folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelése (6.3.2) mellett az erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, erdőfelújítások ösztönzése az ökológiai szempontok teljes körű figyelembevételével (6.3.3) a két kezelt szükséget.

Az indikátor értékéhez szerényebb hozzájárulást biztosít az RD36_F03_GEN_70 – Erdő-genetikai többéves kötelezettségvállalások beavatkozás, amely támogatja a génmegőrzésben, a tájfajták alkalmazásában, a rég honosult állatfajtákban, a tájgazdálkodásban rejlő potenciál kihasználását a klímaadaptációban és a mező- és erdőgazdálkodásban egyaránt (6.6.1).

R.31[PR]: Élőhelyek és fajok védelme: A biológiai sokféleség megőrzésének vagy helyreállításának támogatására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, a magas természeti értékű gazdálkodási gyakorlatokat is beleértve

Az indikátor célértéke 29,95%, ami a biológiai sokféleség megőrzésének vagy helyreállításának támogatására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, a magas természeti értékű gazdálkodási gyakorlatokat is beleértve. Az indikátor célértékét

megalapozó kalkuláció az előző tervezési időszak területi adatait használta fel, és figyelembe veszi az esetleges duplikációkat. A duplikációszűrés után számított célérték számlálója 1 590 450 hektár, amely öt beavatkozás hozzájárulásából jön létre. A legnagyobb területeket az DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai alapprogram, a második legnagyobb jelentőségű eredményegységet az RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) beavatkozás biztosítja majd. További, de jóval szerényebb a hozzájárulása az R.31 területeihez a RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása, illetve a RD22_G05_LCP_70 - Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés beavatkozásoknak, ez utóbbinak ugyanakkor a gyakorlati jelentősége – az új élőhelyek fenntartásának segítésével – kiemelkedő. Az e beavatkozások sajátosságaiból adódó területi lefedettség részletesen bemutatásra került az SO4 specifikus célkitűzés 2.1.8-as fejezetében.

Az R.31 indikátor beavatkozásai komplex módon reagálnak az SO6 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre. A köztes zónák által biztosítják a művelt területek közötti ökológiai átjárhatóságot és biodiverzitást (6.2.3). A mezőgazdasághoz kötődő élőhelyek állapotának és a fajok helyzetének javítását is szolgálják: a NATURA 2000 mezőgazdasági élőhelyek (6.1.1) és a magas természeti értékű területek (6.1.2) természeti állapotának megőrzése, illetve javítása, a gyepek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése, cserjésedés megakadályozása (6.1.3) is a vállalásaik között szerepel. A komplexitás további elemeként támogatják a mezőgazdálkodás, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködéseket (6.5.1), a génmegőrzésben, a tájfajták alkalmazásában, a rég honosult állatfajtákban, a tájgazdálkodásban rejlő potenciál kihasználását (6.6.1), valamint az ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelését (6.7.1).

R.32: A biológiai sokféleséggel kapcsolatos beruházások: A KAP keretében a biológiai sokféleséghez hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok aránya

Az indikátor célértéke 1,18% ami a KAP keretében a biológiai sokféleséghez hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok aránya. Az indikátor célértékének elérését az RD21_G04_LCI_73 - Agro-ökológiai nem termelő beruházások beavatkozás összesen 1 278 gazdaság bevonásával, az RD38_F05_AFI_73 – Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása összesen 1 560 gazdaság bevonásával. Az indikátor érték 2025 és 2029 között alakul ki, a első két évben nagyobb számú, intenzívebb bevonással kalkulálva.

Az R.32 indikátor beavatkozásai elsősorban két főszükséglet széleskörű kezelésében vállalnak szerepe: a mezőgazdasághoz kötődő élőhelyek állapotának és a fajok helyzetének javítása (1. főszükséglet) mellett a mezőgazdasági területek mozaikosságának helyreállításában, földhasználatváltásban (2. főszükséglet) is szerepet vállal, mind a területi diverzifikáció, mind a művelt területek közötti ökológiai átjárhatóság tekintetében. Érinti még e mellett a folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelését (6.3.2), és a mezőgazdálkodás, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések támogatását (6.5.1).

R.33: Natura 2000 kezelésének javítása: A támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett összes Natura 2000 terület aránya

Az indikátor célértéke 22,55%, ami a támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett összes Natura 2000 terület aránya Magyarország teljes hasznosított mezőgazdasági területéhez viszonyítva. Az indikátor célértékét elsősorban az RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) beavatkozás biztosítja, elsősorban a Magas Természeti Értékű Területeken biztosított speciális természetvédelmi célú kifizetéseivel segíti a Natura 2000 hálózat kezelési feladatait 2024 és 2027 között, évi egyenletes vállalási értékkel. A beavatkozás az SO6 specifikus célkitűzést megalapozó 1. főszükséglet kezeléséhez járul hozzá: támogatja a magas természeti értékű területek (agrár, erdő, vizes) természeti állapotának megőrzését, illetve javítását (6.1.2) és a gyepek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartását és fejlesztését (6.1.3). Az AKG-hez képest a célértékhez jóval alacsonyabb mértékben (mindösszesen 0,7%-ban) járul hozzá az RD35_F02_FEC_70 - Erdőkörnyezetvédelmi többéves kötelezettségvállalások (EKV) beavatkozás, ugyanakkor az SO6 egészen más szükségletére reflektál a beavatkozással érintett teljes területek 15%-án: a folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelését (6.3.2) és az erdők szerkezetének, korösszetételének javítását,

erdőfelújítások ösztönzését is támogatja az ökológiai szempontok teljes körű figyelembevételével (6.3.3).

R.34[PR]: A tájképi elemek megőrzése: A tájképi elemek – a sövényeket és fákat is beleértve – kezelésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya

Az indikátor célértéke 0,491%, mely a tájképi elemek – a sövényeket és fákat is beleértve – kezelésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya hazánk teljes mezőgazdasági hasznosítású területeihez viszonyítva. Az indikátor célértékéhez három beavatkozás járul hozzá; az R.34 indikátor célértékének kalkulációja során a megfelelő duplikációszűrést is biztosítottuk. A két legjelentősebb, az indikátor célértékét nagyságrendileg biztosító beavatkozás a DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai alapprogram és a RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG). Az indikátorhoz kapcsolódó mindhárom beavatkozás az SO6 specifikus célkitűzés 1. és 2. főszükségletére reflektál, az R.31 indikátornál rögzítettek szerint.

A 4. cikk (4) bekezdésének b) pont második albekezdése kimondja, hogy 'Ha a tagállamok úgy döntenek, a „támogatott hektár” más tájjellemzőket is tartalmazhat, feltéve, hogy ezek nem dominálnak, és nem akadályozzák jelentősen a mezőgazdasági tevékenység végzését az általuk elfoglalt terület miatt".Az ilyen tájjellemzők kiegészítik a GAEC 8 alapján védett tájelemeket. Magyarország úgy döntött, hogy többféle ilyen tájjellegű elemet kijelöl, és azokat a BISS-ben is jogosulttá teszi. Ez egy olyan jelentős lépés, melyet minden környezetvédő és természetvédő csoport „történelmi lépésnek” tart. Ez mindenképpen jelentős előrelépésnek tekinthető, hiszen a hagyományos Uniós meghatározás a támogatható hektárra korábban csak olyan mezőgazdasági területre terjedt ki, amelyet termelésre használnak, vagy legalább olyan formában tartanak, amely bármikor alkalmas a mezőgazdasági termelés folytatására.

A 4.1.3.5. fejezetben felsoroljuk azokat az „egyéb tájjellemzőket”, amelyek jogosultak lesznek a BISS-re, így közvetlen ösztönzést kapnak a gazdálkodók számára, hogy fenntartsák azokat teljes ökológiai funkcionalitásukban. Ezek:

-Fás-bokros gyepterületek

-Ökológiai védősáv

-Nem termelő beruházás keretében, szántóföldön létrehozott erózióvédelmi létesítmény

-Táblaszegély

-Erózióvédelmi sáv

A BISS-re való jogosultság elegendő ösztönzést jelent a gazdálkodók számára, hogy:

(i) ezen tájelemeket fenntartsák (függetlenül attól, hogy a GAEC 8 szerint védettek vagy elszámoltak-e; a GAEC-védett tájelemek a 3.10.4.1. fejezetben felsorolt, BISS-re jogosult tájelemek másik nagy halmaza);

(ii) tájelemeket hozzanak létre a jelenleg támogatható mezőgazdasági területeiken anélkül, hogy elveszítenék a BISS-re való jogosultságukat

A BISS-re jogosult „egyéb tájelemek” ugyan módszertanilag nem számolhatók el az R34 be, becsléseink szerint további mintegy 80 000 hektár tükröződhetne az R.34-en keresztül, ha figyelembe vesszük a fent leírt tényeket. Ez természetesen kiegészíti a három másik beavatkozással már kiszámított 26 064 hektárt.

R.35: A kaptárok megőrzése: A KAP keretében támogatott kaptárok aránya

Az indikátor célértéke 62,71%, ami az R.35 értékét biztosító beavatkozások által támogatott méhcsaládok aránya (760 000 méhcsalád). A két érintett beavatkozás között várhatóan teljes átfedés lesz. Az SC03_E02_BEI_55 - Méhészeti ágazat versenyképességének fejlesztése már 2023-ban 700 000 méhcsalád támogatását tervezi, majd 2027-ig évente 15 000 új méhcsalád bevonásával kalkulál. Az RD33_G16_ANB_70 - Állatjóléti támogatás a méhészeti ágazatban beavatkozás 2026-ban és 2027-ben tervezi a méhcsaládok elérését, az előbb említett beavatkozás által támogatott körben maradva. Az R.35 indikátor beavatkozásai kulcsfontosságúak az SO6-hoz tartozó szükséglet, a pollinációs rendszerek stabilitásának biztosítása (6.5.3) érdekében, illetve a génmegőrzésben, a tájfajták alkalmazásában, a rég

honosult állatfajtákban, a tájgazdálkodásban rejlő potenciál kihasználásában (6.6.1).

2.1.SO6.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A 4., 5. és 6. specifikus cél az ajánlások teljesítése, illetve a megfelelő pénzügyi allokáció biztosítása szempontjából nem választható szét. A három SO-hoz köthető intézkedésekkel összességében a 93. cikkben foglalt kötelezettségünknek eleget teszünk. A három SO célkitűzéseihez az összes többi SO egyes intézkedései is hozzájárulnak, így a környezethez köthető források a terv kereteinek egyik legjelentősebb részét teszik ki.

A vonatkozó ajánlások:

- A biológiai sokféleség csökkenésének megállítása és visszafordítása, hozzájárulva az EU zöld megállapodásának magas biodiverzitású tájelemekkel kapcsolatos céljaihoz.
- A mezőgazdaság felkészítése a vízgazdálkodást érintő kihívásokra.
- A tápanyag-gazdálkodás hatékonyságának növelése a veszteségek, valamint a talaj-, lég- és vízszennyezés csökkentése érdekében, a csökkentést célzó intézkedéseken keresztül, ezáltal elősegítve a zöld megállapodás tápanyagveszteség csökkentésére vonatkozó célkitűzésének elérését.
- Az EU zöld megállapodásának ökológiai gazdálkodással kapcsolatos célkitűzéséhez való hozzájárulás.
- Az éghajlatváltozás mérséklését szolgáló gyakorlatok és az ahhoz való alkalmazkodást célzó eszközök támogatása.

Az ajánlások teljesítésére a tervben biztosított pénzügyi keret elegendő, amelyet a 3. és 5. fejezetek vonatkozó részei támasztanak alá.

2.1.SO7 A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal mezőgazdasági termelők és egyéb új mezőgazdasági termelők számára és e termelők ágazatban tartása, valamint a fenntartható vállalkozásfejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben

2.1.SO7.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO7.1.1 Erősségek

E.1. Fiatal, mezőgazdasági szakképzettséggel rendelkező gazdaságvezetők számának és arányának növekedése

E.2. Agrárgépész szakma népszerűségének növekedése

E.3. Működő mezőgazdasági mikrovállalkozások számának növekedése

E.4. Pályaorientációs kezdeményezések (AGRYA – Fiatal Gazdák Szövetsége, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara) és sikeres iskolai nyílt napok

E.5. Fiatal gazdálkodók nyitottsága a digitális eszközök használata, valamint az új, környezetvédelmet is jobban szem előtt tartó megoldások iránt [CCO/1.4]

E.6. A gazdálkodók a tudásközvetítésben nagy szerepet tulajdonítanak a velük szoros, személyes kapcsolatban állóknak (véleményvezér gazdák, szaktanácsadók, falugazdászok, könyvelők)

E.7. A fiatal gazdálkodókat, ágazati szereplőket érintő tájékoztatási szolgáltatások fejlettek

E.8. A fiatal gazdálkodók érdekképviselete létezik

E.9. Startupsegítő tevékenység az agrárágazatban

E.10 Létezik egyszerű hitelfelvételi mód (Agrár Széchenyi Kártya) a fiatal gazdák számára

E.11. Mezőgazdasági generációs megújulást rendszerszemléletben kezelő szakpolitikai stratégia és jogalkotás

2.1.SO7.1.2 Gyengeségek

Gy.1. Fiatal gazdálkodók mezőgazdasági szakképzettségének és farmmenedzsment-ismereteinek alacsony szintje az uniós átlaghoz képest [SO2/5.1] [SO7/2.1] [SO9/6.1] [CCO/1.1] [CCO/1.2]

Gy.2. Információ- és tudáshiány, valamint a tapasztalatcsere/-megosztás hiánya a gazdálkodással és a gazdaságátadással kapcsolatban [SO7/2.1] [CCO/1.2] [CCO/1.6] [CCO/2.2]

Gy.3. Középfokú agrárszakképzésben csökkenő tanulói létszám, nagy lemorzsolódás, gyakori évfolyamismétlés [SO7/2.2]

Gy.4. Képzés és továbbképzés hiányos, infrastruktúrája elavult mind a közép-, mind a felsőfokú oktatásban [SO2/5.5] [SO3/1.2] [SO7/2.1] [CCO/2.1]

Gy.5. Mezőgazdasági friss diplomások közel harmada más ágazatban helyezkedik el. [SO7/1.1] [SO7/2.2]

Gy.6. Agrárvállalkozások alacsony aktivitása a duális képzésben [SO7/2.2] [CCO/1.9

Gy.7. Pályaorientációs eszközök nagy része nem hatékony [SO7/2.2]

Gy.8. Az idősebb generáció üzemátadási hajlandósága alacsony [SO7/1.2]

Gy.9. A generációk közötti együttműködés alacsony szintű [SO7/1.2]

Gy.10. A speciális, fiatal gazdálkodókat megcélzó elemek hiánya a szaktanácsadási rendszerben [SO7/2.1] [CCO/1.6] [CCO/1.8]

Gy.11. A munkaerő megbecsültsége a mezőgazdaságban alacsony [SO7/2.2]

Gy.12. Szakképzett és betanított munkaerő hiánya [SO2/5.4] [CCO/3.1]

Gy.14. Földhöz jutás lehetősége általában véve is, de a fiatalok esetében különösen szűkös [SO7/1.3]

Gy.14. Új vállalkozást indító fiatal mezőgazdasági termelők beruházásaihoz a hitelhez jutás nehezebb, különösen az állattenyésztésben [SO1/1.2] [SO7/1.4]

Gy.15. Vállalkozások indításának és gazdaságok átadás-átvételének adminisztrációs és pénzügyi terhei magasak [SO7/1.4], [SO7/1.5] [SO7/3.1]

Gy.16. Diverzifikált tevékenységszerkezetű gazdaságok száma és aránya csökken [SO7/3.2]

Gy.17. A magánerdőgazdálkodás gazdálkodási struktúrája elaprózott

2.1.SO7.1.3 Lehetőségek

L.1. Mezőgazdasági pálya presztízsének növelése [SO7/2.2]

L.2. Digitalizáció térnyerésével párhuzamosan vonzóbbá válhat az agrárpálya a fiatalok számára [SO7/2.2]

L.3. Agrárvállalkozások nagyobb szerepvállalása az utánpótlás-nevelésben [SO7/2.2]

L.4. Vertikális és horizontális együttműködések térnyerése [SO3/1.1] [SO3/1.2]

L.5. Új, diverzifikált szolgáltatások és termékek iránti fogyasztói igény megjelenése a vidéki térségekben és határainkon túl [SO7/3.1] [SO7/3.2]

L.6. A fiatal mezőgazdasági termelők bevételeinek emelkedése a hozzáadott érték növelése által [SO2/1.3]

L.7. Szakmai potenciál a magánerdészeti vállalkozások hálózatának bővítéséhez [SO7/3.3]

L.8. Bővülő bölcsődei, óvodai férőhely-kapacitás és alapszolgáltatások a vidéki térségekben [SO8/4.1]

L.9. A fiatalok nyitottabb világszemlélete, nyelvtudása megalapozza a külföldi piacra jutás lehetőségét, a nemzetközi kitekintést, valamint a legfrissebb szakmai információk áramlását

L.10. A fiatalok gyorsabb alkalmazkodási képessége a gazdálkodási környezet változásaihoz

L.11. Ökológiai gazdálkodás népszerűségének növekedése a fiatal gazdák körében.

2.1.SO7.1.4 Fenyegetések

F.1. Gazdaságilag aktív korú népesség számának csökkenése [SO8/1.2] [SO8/1.3]

F.2. Fiatal vidéki népesség elvándorlása [SO7/1.1] [SO7/2.2] [SO8/1.2] [SO8/1.3]

F.3. Más ágazatok munkaerő-elszívó hatásának erősödése [SO7/1.1] [SO7/2.2]

F.4. Földárak további emelkedése gátolja a földhöz jutást [SO7/1.3]

F.5. Fejletlen vagy gyengén szervezett értékesítési csatornák [SO3/1.1] [SO3/1.3] [SO3/1.4]

F.6. Más ágazatokhoz viszonyítva alacsony munkajövedelem a mezőgazdaságban [SO1/1.1] [SO8/1.5]

F.7. Szolgáltatási szektor és infrastruktúra fejletlensége az aprófalvas vidéki területeken [SO7/3.1] [SO8/3.1] [SO8/4.1]

F.8. Gazdálkodók kedvezőtlen korszerkezete (különösen a baromfiágazatban, a szőlő- és bortermelésben, a gyümölcs- és szántóföldi növénytermesztésben) [SO7/1.1]

F.9. Az újonnan regisztrált mezőgazdasági vállalkozások száma évről évre csökken [SO7/1.1] [SO7/3.1]

2.1.SO7.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO7.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
7.1.1	Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében	1	Igen
7.1.2	Generációk közötti együttműködések támogatása	2	Igen
7.1.3	Fiatal gazdák földhöz jutásának könnyítése	2	Részben
7.1.4	Fiatal gazdák hitelhez jutásának könnyítése	2	Részben
7.1.5	Agrárvállalkozások generációk közötti átadás-átvétele adminisztratív terheinek csökkentése	2	Részben
7.2.1	Gazdaságindításhoz szükséges komplex vállalkozói ismeretek nyújtása	1	Igen
7.2.2	A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal	1	Igen

	generációk számára		
7.3.1	Induló mezőgazdasági vállalkozások támogatása a fiatal gazda kategórián kívüliek számára	1	Igen
7.3.2	On-farm/off-farm diverzifikáció segítése, több lábon álló vidéki vállalkozások kialakítása céljából	2	Igen
8.1.5	Kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása	2	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO7.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
DPdecoupled	CIS-YF(30) - A fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás	DP03_B01_YFS_16 - Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás	O.6. A fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatásban részesülő hektárok száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01b_E01_FRM_73 - Fiatal mezőgazdasági termelők beruházásainak támogatása	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD04a_E02_FON_73 - Mezőgazdasági termékek értéknövelése	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD09a_B05_SML_73 - Mezőgazdasági kisüzemek fenntartható fejlesztése	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD09b_R14_OGR_73 - Díszkertészeti ágazat kisvállalkozásainak támogatása	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD11_B07_DVF_73 - Mezőgazdasági termelők tevékenységének diverzifikációja	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INSTAL(75) - Fiatal mezőgazdasági termelők és új mezőgazdasági termelők, valamint a vidéki induló vállalkozások tevékenységének megkezdése	RD05_B01_YFS_75 - Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával	O.25. Tevékenységkezdési támogatásban részesülő fiatal mezőgazdasági termelők száma
RD	INSTAL(75) - Fiatal mezőgazdasági termelők és új mezőgazdasági termelők, valamint a vidéki induló vállalkozások tevékenységének megkezdése	RD06_B02_YFY_75 - Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával	O.27. Vállalkozásindításhoz nyújtott támogatásban részesülő vidéki vállalkozások száma
RD	INSTAL(75) - Fiatal mezőgazdasági termelők és új mezőgazdasági termelők, valamint a vidéki induló vállalkozások tevékenységének megkezdése	RD08_B04_BIS_75 - Generációs megújulás induló vidéki és fiatal erdőgazdálkodó vállalkozók támogatásával	O.27. Vállalkozásindításhoz nyújtott támogatásban részesülő vidéki vállalkozások száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD07_B03_YFO_77 - Generációs megújulás, gazdaságátadási együttműködés	O.30. A generációs megújulásra irányuló támogatott műveletek és egységek száma (kivéve a tevékenységkezdési támogatást)

Áttekintés

7.1. Főszükséglet: Fiatalok gazdálkodói tevékenység indításának megkönnyítése

A helyzetfeltárás rámutat arra, hogy a fiatalok gazdálkodási tevékenységét számos tényező hátráltatja, amelyek közül legfontosabb a vállalkozás indításához szükséges tőke hiánya. A fiatal termelők megfelelő gazdálkodói előélet hiányában nehezen jutnak hozzá kedvezményes hitelekhez. A földárak és bérleti díjak folyamatos növekedése, valamint az alacsony termőföld kínálat miatt a fiatalok földhöz jutása jelentős akadályokba ütközik. A generációváltás fontos akadálya továbbá a nemzedékek közötti együttműködés hiánya, valamint a gazdaság átadásának folyamatát megnehezítő bonyolult és hosszadalmas adminisztráció és annak magas költségei.

7.1.1 szükséglet: Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében

A mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében hozzájárul a gazdálkodók átlagéletkorának csökkentéséhez. A mezőgazdasági generációs megújulást segíthetjük azáltal, hogy a fiatal mezőgazdasági termelők számára kiegészítő jövedelemtámogatást (DP03_B01_YFS_16), vagy a vállalkozásuk indításához tőketámogatást (RD05_B01_YFS_75) nyújtunk, továbbá segíthetjük magát a gazdaságátadás folyamatát azáltal, ha a fiatalabb termelőket támogatjuk abban, hogy az idősebb, a gazdálkodással felhagyni kívánó termelőtől átvegyék és tovább működtessék a gazdaságot (RD06_B02_YFY_75).

Tervezett beavatkozások:

·Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás DP03_B01_YFS_16

·Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával RD05_B01_YFS_75

·Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával RD06_B02_YFY_75

7.1.2. szükséglet: Generációk közötti együttműködések támogatása

A fiatal gazdák indulását megkönnyíti, ha együtt tudnak működni a gazdaság átadójával. Cél a gazdaságátadás ösztönzése, a sikeres utódlási szakaszokon alapuló családi gazdaságok társadalmi és gazdasági fenntarthatóságának elősegítése, amelyet egyrészt a gazdaságátadás tudatos tervezési folyamatának segítése (RD07_B03_YFO_77), másrészt a fiatalabb, gazdálkodni kívánó termelők támogatása (RD06_B02_YFY_75) révén érhetünk el.

Tervezett beavatkozások:

·Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával RD06_B02_YFY_75

·Generációs megújulás, gazdaságátadási együttműködés RD07_B03_YFO_77

7.1.3. szükséglet: Fiatal gazdák földhöz jutásának könnyítése

A fiatal gazdák indulásához a legfontosabb feltétel, hogy legyen számukra elérhető földterület, amelyen a gazdálkodást el tudják kezdeni. A földhöz jutás adminisztratív eszközökkel könnyíthető, illetve a földpiac függvénye, nem a KAP ST kompetenciája, ugyanakkor a célhoz közvetetten hozzájárul a fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatása (RD06_B02_YFY_75), vagy éppen a gazdaságátvevő támogatása annak érdekében, hogy egy gazdálkodását felhagyni kívánó idősebb termelőtől átvegye a gazdaságot, földterületet és tovább működtesse azt (RD06_B02_YFY_75).

Tervezett beavatkozások:

·Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával RD05_B01_YFS_75

·Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával RD06_B02_YFY_75

7.1.4. szükséglet: Fiatal gazdák hitelhez jutásának könnyítése

A fiatal gazdák indulásához a megfelelő mennyiségben rendelkezésre álló tőke a legfontosabb feltétel, ezt jellemzően hitelből tudják megszerezni. A hitelhez jutás adminisztratív eszközökkel könnyíthető, illetve a pénzpiacok függvénye, nem a KAP ST kompetenciája, ugyanakkor a fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás (DP03_B01_YFS_16) javíthatja a fiatal termelők hitelképességét.

Tervezett beavatkozások:

·Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás DP03_B01_YFS_16

7.1.5. szükséglet: Agrárvállalkozások generációk közötti átadás-átvétele adminisztratív terheinek és költségeinek csökkentése

Az agrárvállalkozások átadás-átvétele jelentős adminisztratív terhet és költségeket jelent a résztvevők számára. Az adminisztratív terhek csökkentése elsősorban az állami szervek feladata, a stratégiai terv ehhez csak hozzá tud járulni, egyrészt a gazdaságátvevő (RD06_B02_YFY_75) támogatása révén, másrészt a gazdaságátadás tervezési folyamat tanácsadással, mentorálással való segítése (RD07_B03_YFO_77) révén.

Tervezett beavatkozások:

·Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával RD06_B02_YFY_75

·Generációs megújulás, gazdaságátadási együttműködés RD07_B03_YFO_77

7.2. Főszükséglet: A gazdálkodói tevékenység elkezdéséhez szükséges ismeretek hatékony átadása

A helyzetértékelés kiemeli, hogy a fiatal gazdálkodók mezőgazdasági szakképzettségének és farmmenedzsment-ismereteinek szintje az uniós átlaghoz képest alacsony, emellett a gazdálkodással és a gazdaságátadással kapcsolatban jellemző az információ- és tudáshiány, valamint a tapasztalatcsere/-megosztás hiánya.

7.2.1. szükséglet: Gazdaságindításhoz szükséges komplex vállalkozói ismeretek nyújtása

A gazdaságindításhoz komplex vállalkozói ismeretekre van szükség, melyet a fiatal termelők képzések és bemutató üzemi programok (RD58_A01_TRA_78) révén, illetve a generációváltást célzó programok részeként tudnak megszerezni.

Tervezett beavatkozások

Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával RD05_B01_YFS_75

Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával RD06_B02_YFY_75

Generációs megújulás induló vidéki és fiatal erdőgazdálkodó vállalkozók támogatásával RD08_B04_BIS_75

·Képzések és bemutatóüzemi programok RD58_A01_TRA_78

7.2.2. szükséglet: A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal generációk számára

A mezőgazdasági pálya egyre kevésbé vonzó a fiatalok körében, még a mezőgazdasági szakoktatásban tanulók körében is jellemző a pályaelhagyás, ezért szükséges a gazdálkodás, a mezőgazdasággal kapcsolatos szakmák és a gazdálkodói életforma népszerűsítése, előnyeinek hangsúlyozása.

Tervezett beavatkozások

Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás DP03_B01_YFS_16

Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával RD05_B01_YFS_75

Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával RD06_B02_YFY_75

7.3. Főszükséglet: Vállalkozások indításának ösztönzése vidéki területeken

7.3.1. szükséglet: Induló mezőgazdasági vállalkozások támogatása a fiatal gazda kategórián kívüliek számára

Az ágazat hosszú távú fejlődése, a vidéki népesség helyben maradása miatt fontos, hogy a fiatal gazdák mellett a fiatal gazda kategórián kívüliek mezőgazdasági vállalkozásának indítását is támogassuk. Ezt a célt leginkább a gazdaságátvevő támogatása (RD05_B01_YFY_75) segíti, amely beavatkozás a fiatal gazda kategórián kívüliek számára is lehetőséget teremt arra, hogy a gazdálkodással felhagyni szándékozó gazdaságátadótól átvegyék a gazdaságot és a hozzá tartozó támogatási jogosultságokat, valamint a kötelezettségeket és ilyenformán mezőgazdasági vállalkozást indíthassanak. Ezen kívül a szükségletre

választ ad a „Mezőgazdasági kisüzemek fenntarthatósági fejlesztése” (RD09a_B05_SML_73) beavatkozás, azáltal, hogy elősegíti a fejlődőképes kisméretű mezőgazdasági termelők jövedelemszerzését és gazdasági több lábon állását. A vidéki térségekben működő mezőgazdasági termelők és erdőgazdálkodók induló vagy már működő mezőgazdasághoz kapcsolódó, vagy ahhoz nem kapcsolódó tevékenységeinek beindítása és továbbfejlesztése (RD11_B07_DVF_73) szintén a hozzájárul a célhoz.

Tervezett beavatkozás

·Mezőgazdasági kisüzemek fenntartható fejlesztése RD09a_B05_SML_73

7.3.2. szükséglet: On-farm/off-farm diverzifikáció segítése, több lábon álló vidéki vállalkozások kialakítása céljából

A vállalkozások több lábon állása a jövedelemszerző képességet javítja, ezáltal a vidéki területeken maradást segíti elő. A mezőgazdasághoz és a gazdaság erőforrásaihoz kapcsolódó on-farm és a gazdaságtól független, nem mezőgazdasági tevékenységeket érintő off-farm diverzifikációt a KAP Stratégiai Terv több intézkedése is támogatja, hozzájárulva a vidéken élő népesség helyben történő megélhetéséhez, a vidéki foglalkoztatás növeléséhez és a helyi gazdaság fejlődéséhez.

Tervezett beavatkozások:

· Mezőgazdasági termékek értéknövelése RD04a_E02_FON_73

· Mezőgazdasági termelők tevékenységének diverzifikációja RD11_B07_DVF_73

· Díszkertészeti ágazat kisvállalkozásainak támogatása RD09b_R14_OGR_73

2.1.SO7.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO7.6 Terveznek-e KAP-hozzájárulást nyújtani az Erasmus programhoz?

: **Nem**

2.1.SO7.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	**Célérték**
R.9 CU PR - Gazdaságok korszerűsítése A szerkezetátalakításra és korszerűsítésre – többek között az erőforrás-hatékonyság javítása érdekében – nyújtott beruházástámogatásban részesülő mezőgazdasági termelők aránya	2,86 %
R.36 CU PR - Generációs megújulás KAP-támogatás segítségével vállalkozást indító fiatal mezőgazdasági termelők száma, nemek szerinti bontással együtt	10 700,00
R.39 CU - A vidéki gazdaság fejlesztése A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma	7 615,00

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO7 – A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal mezőgazdasági termelők és egyéb új mezőgazdasági termelők számára és e termelők ágazatban tartása, valamint a fenntartható vállalkozásfejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben

Az egyes R indikátorok mérföldkő értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

R.36 PR - Generációs megújulás: KAP-támogatás segítségével vállalkozást indító fiatal

mezőgazdasági termelők száma, nemek szerinti bontással együtt

Az R.36 indikátorhoz két beavatkozás járul hozzá, amelyek mindegyike érintett az SO7 célkitűzés vonatkozásában. Az indikátor célértékének 80%-át a „*DP03 Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás*” beavatkozás biztosítja azzal, hogy 5500 újonnan belépő fiatal mezőgazdasági termelő jut általa kiegészítő jövedelemtámogatáshoz. Az „*RD05 Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával*” beavatkozás kisebb, de korántsem elhanyagolható súllyal jelenik meg: 2 695 fiatal gazda elérését tervezik. Duplikációval is kell számolni, a fiatal gazdák egy része mindkét beavatkozásnak kedvezményezettje lesz; ennek kiszűrésével a tervek szerint az indikátor két év alatt, 2025-re eléri a 6 800 fős célértékének több, mint felét, majd további 3 év alatt teljesíti a 100%-át.

·A 2020. évi Agrárcenzus előzetes adatai szerint a gazdálkodók kétharmada nyugdíjkorhatár (65 év) feletti, míg a 40 év alatti üzemvezetők aránya 10 százalékra tehető (KSH, 2021)[1], ezért szükséges a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében, ezáltal a gazdálkodók átlagéletkorának csökkentése (7.1.1.). E szükséglet kezelését mindkét beavatkozás megcélozza, így az időszak végére a 6800 fiatal (40 év alatti) gazdálkodó érdemben csökkenti majd az átlagéletkort.

·A 2020-as Agrárcenzus előzetes adatai alapján a fiatal gazdálkodók körében alacsonyabb a földtulajdon aránya, ők nagyobb arányban bérelnek földterületet, mint a 40 év felettiek. A generációváltás kérdéskörében indított 2019-es AKI kérdőíves felmérés szerint a megkérdezett gazdálkodók a generációváltás hátráltató tényezői közül az átadás-átvétel adminisztrációs terhei után a második legjelentősebb gátló tényezőnek a bővítéshez szükséges bérelhető vagy megvásárolható termőföld hiányát ítélték[2]. Ezért szükséges a fiatal gazdák földhöz jutásának könnyítése (7.1.3.); a *„RD05 Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával”* beavatkozás 2 695 fiatal mezőgazdasági termelő esetében járul hozzá e nehézség kezeléséhez.

·Az induló vállalkozások esetében legtöbbször a tőke- és fedezethiány, valamint a gazdálkodói múlt hiánya akadályozza a hitelfelvételt. Az árutermelő gazdálkodók körében 2019 őszén generációváltás témában lefolytatott kérdőíves felmérésben a válaszadók a fiatal mezőgazdasági termelők hitelhez jutását a generációváltást akadályozó tíz felsorolt tényező közül a negyedik legsúlyosabb problémának tartották[3]. Ezért szükséges a fiatal gazdák hitelhez jutásának könnyítése (7.1.4.). E szükséglet kezelését a *„DP03 Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás”* beavatkozás célozza, így 5500 fiatal gazdálkodó esetében javulnak a hitelhez jutási feltételek.

R.39 - A vidéki gazdaság fejlesztése: A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma

Az R.39 indikátor célértékéhoz 11 beavatkozás járul hozzá, amelyek közül az indikátor célérték közel 60%-át adó 5 beavatkozás kezel az SO7 célitűzéshez tartozó két főszükségletet.

A „7.1. Fiatalok gazdálkodói tevékenység indításának megkönnyítése” főszükséglet 5 alszükségletéből 4 esetében is előrelépést céloz meg 602 gazdaság elérésével, komplex szemléletével az *„RD06 Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával”* beavatkozás.

·Az (R.36 eredményindikátornál már bemutatott) átlagéletkor csökkentést szorgalmazó „mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében” (7.1.1.), ill. a „fiatal gazdák földhöz jutásának könnyítése” (7.1.3.) szükségletek esetében is előrelépést jelent a beavatkozásban való részvétel.

·A 192 nemzedékváltásban érdekelt, többségében fiatal gazdálkodót megkérdező kérdőíves felmérés eredményei szerint az érintettek számára a legfőbb nehézséget a gazdaságok átruházásához kapcsolódó adminisztratív feladatok jelentik (hatósági engedélyek módosítása, eszközök átírása, pályázatok, támogatások átadása-átvállalása)[4]. Ezért szükséges az agrárvállalkozások generációk közötti átadás-átvétele adminisztratív terheinek és költségeinek csökkentése (7.1.5.).

·Szakértők és kutatások felhívják a figyelmet arra, hogy a gazdaságátadási folyamatot akadályozzák a generációk közötti szemléletbeli különbségek, valamint a tapasztalatátadás alapját jelentő együttműködések alacsony szintje az idős és a gazdaságot átvenni kész fiatal nemzedékek között[5]. Ezért szükséges a generációk közötti együttműködések támogatása. (7.1.2.) E szükséglet kezeléséhez az *„RD07 Generációs megújulás, gazdaságátadási együttműködés” beavatkozás is hozzájárul*, így 456 gazda kaphat

segítséget a generációk közötti együttműködésben.

A „7.3. Vállalkozások indításának ösztönzése vidéki területeken” főszükséglet kezeléséhez az R.39 indikátorhoz tartozó beavatkozások – a kihívás komplexitásának megfelelően – a következők szerint járulnak hozzá:

·A gazdaságszerkezeti összeírások (FSS) adatai szerint az egyéb, nem mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdaságok száma Magyarországon a statisztikai adatokkal vizsgálható időszakban (2013 és 2016 között) kevesebb mint felére (44 375-ről 19 743-ra) csökkent. A vidékfejlesztési programban a nem mezőgazdasági tevékenységek beindítására és fejlesztésére irányuló felhívásra jelentős volt az érdeklődés, ami azt mutatja, hogy a diverzifikációs tevékenységek indítására, fejlesztésére nyitottak a gazdálkodók[6]. A 2014-2020-as ciklusban továbbra is szükséges az on-farm/off-farm diverzifikáció segítése, több lábon álló vidéki vállalkozások kialakítása céljából. (7.3.2.) E szükséglet kezelését több beavatkozás, tervezetten több mint 1000 gazda elérésével valósítja meg: *„RD09b Díszkertészeti ágazat kisvállalkozásainak támogatása fajlagos költsége”; „RD11 Mezőgazdasági termelők tevékenységének diverzifikációja”*.

Hozzájárul még a Agrár szakképzési centrumok beruházásainak támogatása beavatkozás is.

R.09 PR - Gazdaságok korszerűsítése: A szerkezetátalakításra és korszerűsítésre – többek között az erőforrás-hatékonyság javítása érdekében – nyújtott beruházástámogatásban részesülő mezőgazdasági termelők aránya

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO2.

[1] *7. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 2. fejezet*

[2] *7. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 8. fejezet*

[3] *7. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 9. fejezet*

[4] *7. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 6. fejezet*

[5] *7. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 6. fejezet*

[6] *7. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 6. fejezet*

2.1.SO7.9 A pénzügyi támogatás indokolása

Az SO céljaira a teljes terv mintegy 2%-át kívánjuk fordítani, a 95. cikkben említett kötelezettségünknek ezzel eleget teszünk. A beavatkozások közül legfontosabb a fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatása, de fontos szerepet kapnak az életkori korláton túli induló mezőgazdasági vállalkozók támogatása, a gazdaságátadás támogatása, illetve az induló nem mezőgazdasági vállalkozások támogatása is. Mint a stratégiai terv egészében, itt is elsősorban a mezőgazdasághoz és erdészethez kötődő célokat támogatjuk, az egyéb induló vállalkozások támogatását tekintve az operatív programok forrásaira támaszkodunk.

A Magyarországnak szóló bizottsági ajánlások egyike szerint fontos „a mezőgazdasági ágazat vonzóbbá tétele az újonnan érkezők számára”, a specifikus célhoz tartozó forrásokkal ennek az ajánlásnak kívánunk megfelelni.

2.1.SO8 A foglalkoztatásnak, a növekedésnek, a nemek közötti egyenlőségnek – és többek között a nők mezőgazdasági tevékenységekben való részvételének –, a társadalmi befogadásnak és a helyi fejlesztésnek az előmozdítása a vidéki térségekben, a körforgásos biogazdaságot és a fenntartható erdészetet is beleértve

2.1.SO8.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO8.1.1 Erősségek

E.1. Foglalkoztatási ráta növekedése a jellemzően vidéki térségekben mind a 15–64, mind a 20–64 éves korosztályokban

E.2. Foglalkoztatási létszám növekedése a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

E.3. LEADER és más helyi együttműködési jó gyakorlatok, a helyi akciócsoportok helyismerete, fejlesztéspolitikai és program végrehajtási tapasztalata és kapcsolatrendszere

E.4. Erdősített, illetve faültetvénnyel hasznosított terület folyamatos növekedése, növekvő élőfa-készlet

E.5. Fakészletek – bár jelentős eltérésekkel – az ország egész területén a települések közelében racionális szállítási távolságon belül hozzáférhetők

E.6. Vidéki térségekben jellemzően alacsony tőkeerővel és kockázattűrő képességgel rendelkező mikrovállalkozások és civil szervezetek számára adekvát, kis léptékű, a helyi szükségletekre szabott LEADER forrás rendelkezésre állása

E.7. Helyi fejlesztések egymásra épülésének fokozódása és a LEADER HACS-ok humán kapacitásának jobb kihasználása az EMVA alapszolgáltatásokra és KAP-on kívüli vidékfejlesztési források kezelésére

E.8. Az erdészeti szaporítóanyag-termelés képes kielégíteni a hazai klimatikus előrejelzéseknek is megfelelő szükségleteket

2.1.SO8.1.2 Gyengeségek

Gy.1. Nők foglalkoztatási rátája jelentősen elmarad a férfiakétól [SO8/1.1.]

Gy.2. Jövedelmek növekedése ellenére továbbra is jelentős különbségek fennállása a jövedelem eloszlásban (legalacsonyabb és legmagasabb jövedelműek között, valamint településtípusok között) [SO8/4.2.]

Gy.3. Növekvő, de továbbra is alacsony munkatermelékenység

Gy.4. Népességfogyás, különösen a vidéki térségekben [SO8/1.3.]

Gy.5. Munkavállalási célú elvándorlás [SO8/1.2.]

Gy.6. Erdei haszonvételi lehetőségek közül a tűzifa túlsúlyából fakadó erős piaci kitettség [SO8/6.1.]

Gy.7. Az erdészeti szaporítóanyag-előállításban és az erdőgazdálkodásban vállalkozás szintű hatékonysági hiányosságok [SO8/6.1.] SO8/6.2]

Gy.8. Magasabb értékű faválasztékok, illetve az erdőgazdálkodók körében a hozzáadott értékre törekvés fejletlensége [SO6/3.3.] [SO8/6.1.]

Gy.9. Mérsékelt konvergencia ellenére továbbra is jelentős regionális különbségek [SO8/3.1[[SO8/3.2]

Gy.10. Szálláshelykapacitások csökkenése a vidéki térségekben

Gy.11. A vidéki közlekedési és az egyéb lakossági szolgáltatások minőségének javításához szükséges infrastruktúra fejlettségének területi különbségei [SO8/3.1.] [SO8/3.2]

Gy.12. Csatornázottság alacsony aránya a községekben

Gy.13. Aprófalvak általános ellátatlansága gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal [SO8/4.1.]

Gy.14. Kiegészítő turisztikai lehetőségek korlátai kistermelők részére [SO8/1.5.]

Gy.15. LEADER források korlátossága, illetve a kisléptékű források felhasználásának a léptékhez képest magas adminisztratív terhei [SO8/2.3.]

Gy.16. A magán-erdőgazdálkodás terén elaprózott gazdálkodási, illetve kivitelező szolgáltatói viszonyok

[SO8/1.5.] SO8/6.1.

Gy.17. Biomassza-alapú gazdaság alapanyag termelésének elsődleges felhasználása fejletlen [SO8/5.1.]

Gy.18. Tartósan inaktív aktív korúak reintegrációját elősegítő, programokon átívelő komplex megoldások hiánya [SO8/1.4.]

Gy.19. A veszélyeztetett társadalmi csoportok (romák, munkanélküliek, alacsony iskolai végzettségűek) szegénységnek, illetve társadalmi kirekesztettségnek való kitettsége továbbra is magas

2.1.SO8.1.3 Lehetőségek

L.1. Vállalkozások munkatermelékenységet javító fejlesztése

L.2. Biomassza-alapú gazdaság hozzájárulása az energiahatékonysági és a klímavédelmi célok eléréséhez

L.3. Biomassza-alapú gazdaság értékláncainak fejlesztése az alapanyag-termelés vegyipari és biotechnológia célú feldolgozással történő kiegészítésével

L.4. Biomassza-alapú gazdaság munkahelyteremtési képessége a hátrányos helyzetű térségekben [SO8/5.1]

L.5. Erdőgazdálkodás közjóléti szolgáltatásainak fenntartása

L.6. Az erdőgazdálkodás változatosabb bekapcsolása a lokális biogazdaságba, az „energia-közösségekben" a BAT technológiák alkalmazásával új funkciók és bevételi források megtalálása

L.7. Belföldi turizmus, azon belül is az agro- és ökoturizmus iránti érdeklődés növekedése

L.8. Komplex, több alapból gazdálkodó vidékfejlesztési programok indítása

L.9. Vidék-város együttműködésének megerősítése

L.10. IKT lehetőségek széles körű elérhetőségének növekedése

L.11. Erdőgazdálkodó és erdészeti kivitelező szolgáltató vállalkozások hatékonyságának növelése

L.12. REL típusú együttműködések terjedése

L.13. Tudatos ágazati munkaerőutánpótlás a potenciális belépő tanulók gyakorlati képzésének megszervezésével

L.14. KAP ST-n kívüli, vidékfejlesztési célú vagy azt kiegészítő hazai és EU-s programok, stratégiák, szinergia a programok között összetett problémák (pl. szegénység) kezelése terén [SO8/4.2]

L.15. Potenciális munkaerő-tartalék munkaerőpiaci integrációja

L.16. Helyhez kötött, széles sávú internet lefedettség növekedése az internettel rendelkező háztartások között

L.17. Közlekedési infrastruktúra egyes elemeinek javulása (pl. növekvő autópályahossz)

L.18. Bővülő bölcsődei, óvodai férőhelykapacitás

2.1.SO8.1.4 Fenyegetések

F.1. Gazdaságilag aktív korú népesség számának további csökkenése [SO8/1.3.]

F.2. A népesség elöregedő korszerkezete veszélyezteti a fogyasztásból adódó gazdasági növekedés további bővülését [SO8/1.3.]

F.3. Foglalkoztatás további bővítésének kimerülő tartalékai [SO8/1.4.]

F.4. Az erdőgazdálkodási kitermelésben a tűzifa magas aránya fenntartja az ágazat sérülékenységét [SO6/3.3.] [SO8/6.1.] [SO8/6.2.]

F.5. Helyi alapszintű egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés romlása (pl. betöltetlen háziorvosi és védőnői körzetek számának növekedése) [SO8/4.1.]

F.6. A fát helyettesítő termékek elterjedésének hazai és nemzetközi térnyerése [SO4/5.1.]

F.7. Biomassza-alapú gazdasági stratégia és cselekvési terv hiánya [SO8/5.1.]

F.8. Biomassza alapú energiatermelés kibocsátási határértékeinek, illetve a teljes életciklus GHG-mérleg számításának fokozottabb előtérbe kerülése [SO8/5.1.]

F.9. Elaprózott gazdálkodási viszonyok és a munkaerőhiány tartós fennmaradása az erdőgazdálkodás esetében [SO8/1.2.] [SO8/1.5.]

F.10. Megújuló energiafelhasználás céljából létesített energiaültetvények túlzott térnyerése, ezáltal

inváziós fajok terjedésének elősegítése [SO8/6.1.] [SO8/6.2.] F.11. Roma-felzárkóztatási programok eredményei nem eléggé kézzelfoghatóak [SO8/4.2.] F.12. LEADER HACS-ok egy részénél rendelkezésre álló humán erőforrás további erodálódása [SO8/2.1.] [SO8/2.2.]

2.1.SO8.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO8.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
8.1.1	Vidéken élő nők foglalkoztatási rátájának növelése	1	Részben
8.1.2	Vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségének javítása	1	Részben
8.1.5	Kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása	2	Igen
8.1.6	Biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítás	1	Részben
8.1.7	Fosszilis eredetű ipari alapanyagok kiváltása zöld forrásból származó helyettesítőkkel	1	Igen
8.2.1	Emberi erőforrás a fejlesztéspolitikai programok végrehajtására	2	Részben
8.2.2	Helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztések	1	Részben
8.2.3	A helyi fejlesztési programok összhangjának megteremtése, térségi együttműködések	1	Részben
8.3.1	Vidéki közlekedési infrastruktúra regionális különbségeinek csökkentése	3	Részben
8.3.2	Életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztése	3	Részben
8.4.1	Aprófalvak ellátása gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal	3	Részben
8.4.2	Roma felzárkóztatási programok ösztönzése, szegregáció csökkentése	3	Részben
8.6.1	Erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének növelése, jövedelmezőség javítása	3	Igen
8.6.2	Erdőállományok növelését és klímaadaptációját biztosító erdészeti szaporítóanyag-előállítás	2	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO8.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
DPdecoupled	CIS-YF(30) - A fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás	DP03_B01_YFS_16 - Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás	O.6. A fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatásban részesülő hektárok száma

Sectoral - Bor	DISTIL(58(1)(g)) - A borkészítés melléktermékeinek az 1308/2013/EU rendelet VIII. melléklete II. részének D. szakaszában megszabott korlátozásoknak megfelelően elvégzett lepárlása	SC08_E07_WID_58 - Borászati melléktermékek lepárlása	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD36_F03_GEN_70 - Erdő-genetikai többéves kötelezettségvállalások	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD39_F06_AFM_70 - Erdőtelepítési beruházások ápolása és jövedelempótló támogatása	O.16. Az erdőtelepítésre és agrárerdészetre vonatkozó fenntartási kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD04a_E02_FON_73 - Mezőgazdasági termékek értéknövelése	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD09a_B05_SML_73 - Mezőgazdasági kisüzemek fenntartható fejlesztése	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD09b_R14_OGR_73 - Díszkertészeti ágazat kisvállalkozásainak támogatása	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD11_B07_DVF_73 - Mezőgazdasági termelők tevékenységének diverzifikációja	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD40_F07_INP_73 - Versenyképes erdőgazdálkodást szolgáló beruházások (for-profit)	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD42_R01_RAN_73 - Vidéki infrastruktúra fejlesztés tanyákon	O.22. A támogatásban részesülő, infrastrukturális beruházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD42a_R01_RAN_73 - Vidéki infrastruktúra fejlesztés zártkerti területeken	O.22. A támogatásban részesülő, infrastrukturális beruházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken	O.22. A támogatásban részesülő, infrastrukturális beruházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD66_E04_TCI_73 - Agrár szakképzési centrumok beruházásainak támogatása	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INSTAL(75) - Fiatal mezőgazdasági termelők és új mezőgazdasági termelők, valamint a vidéki induló vállalkozások tevékenységének megkezdése	RD05_B01_YFS_75 - Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával	O.25. Tevékenységkezdési támogatásban részesülő fiatal mezőgazdasági termelők száma
RD	INSTAL(75) - Fiatal mezőgazdasági termelők és új mezőgazdasági termelők, valamint a vidéki induló vállalkozások tevékenységének megkezdése	RD08_B04_BIS_75 - Generációs megújulás induló vidéki és fiatal erdőgazdálkodó vállalkozók támogatásával	O.27. Vállalkozásindításhoz nyújtott támogatásban részesülő vidéki vállalkozások száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD07_B03_YFO_77 - Generációs megújulás, gazdaságátadási együttműködés	O.30. A generációs megújulásra irányuló támogatott műveletek és egységek száma (kivéve a

			tevékenységkezdési támogatást)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD15_W04_COP_77 - Vízfelhasználás hatékonyságát javító fenntartható vízgazdálkodási közösségek támogatása	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD50_R10_SEC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a társadalmi vállalkozások fejlesztéséért	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD51_R11_TUC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása	O.31. A támogatott helyi fejlesztési stratégiák (LEADER) vagy előkészítő intézkedések száma

Áttekintés

1. Főszükséglet: A munkavállalási célú elvándorlás csökkentése a vidéki vállalkozások számának és jövedelmezőségének növelésével, a vidéken élők jövedelem eloszlásának és életszínvonalának javításával, a területi különbségek csökkentésével

8.1.1 Vidéken élő nők foglalkoztatási rátájának növelése

A GYELV elemzés gyengeségként említi, hogy a nők foglalkoztatási környezete (Gy.1.) továbbra is jelentősen rosszabb a férfiakénál, különösképpen a vidéki térségekben. A kedvező trendek ellenére továbbra is jelentős különbségek vannak a jövedelem eloszlásban (legalacsonyabb és legmagasabb jövedelműek között, valamint településtípusok között (Gy.2.). További gyengeség, hogy a vidéki térségeket különösen sújtja a népességfogyás (GY.4.), és a munkavállalási célú elvándorlás (GY.5.). Lehetőségként a vállalkozások munkatermelékenységének javítását célzó fejlesztéseket (L.1.), valamint a tartósan inaktívak munkaerő-piac reintegrációját célzó fejlesztéseket (L.16.) említi a GYELV.

Tervezett beavatkozások:

RD11_B07_DVF_73 – Mezőgazdasági tevékenység diverzifikációja

RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

RD04a_E02_FON_73 - Mezőgazdasági termékek értéknövelése

RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken

8.1.2 Vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségének javítása

A turisztika, a generációváltást támogató beavatkozások, illetve a diverzifikáció és az ÉLIP kiemelt jelentőségű lehet a vidéki kisebb vállalkozások jövedelmezőségének javításában. A 2014-2020-as időszakban a LEADER helyi fejlesztési stratégiák (a továbbiakban HFS) keretéből jelentős számú támogatási kérelem szolgálta a nem mezőgazdasági és élelmiszeripari vidéki mikrovállalkozások fejlesztését. Mivel a HFS-ek a helyi szükségletre alapoznak, amennyiben a rendelkezésre álló forrás és feltételek lehetővé teszik, továbbra is várható a LEADER hozzájárulása e szükséglet kielégítéséhez. Továbbá, a GINOP Plusz-1.2.2-22 pályázati felhívás jelentős mértékben hozzájárulhat e szükséglet kielégítéséhez a szabad vállalkozói zónákba eső, vagy azon kívüli, 5000 főt meg nem haladó települések mikrovállalkozói számára nyújtott támogatási lehetőséggel. A LEADER HFS-ben ezt figyelembevéve, a programok közötti szinergiát helyi szinten kialakítva kell meghatározni a gazdaságfejlesztést szolgáló beavatkozásokat.

Tervezett beavatkozások:

·RD51_R11_TUC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért

RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

DP03_B01_YFS_16 Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás

RD05_B01_YFS_75 Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával

RD08_B04_BIS_75 – Generációs megújulás induló vidéki és fiatal erdőgazdálkodó vállalkozók támogatásával

RD11_B07_DVF_73 – Mezőgazdasági tevékenység diverzifikációja

RD04a_E02_FON_73 - Mezőgazdasági termékek értéknövelése

RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken (lakosságszám arányosan - össz várható: 2.000.000 fő)

RD50_R10_SEC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a társadalmi vállalkozások fejlesztéséért

8.1.5 Kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása

A kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása alapvető fontosságú a mezőgazdaságból élő vidéki lakosság számára. Ezzel kapcsolatban a GYELV elemzés rámutatott, hogy továbbra is fennállnak akadályok a kisgazdaságok kiegészítő turisztikai fejlesztései előtt (Gy.14.). A biomassza-alapú gazdaságba való becsatlakozás további lehetőségeket biztosítana a kisgazdaságok jövedelmezőségének javítására (L4.). A LEADER kezdeményezés kapcsán megállapításra került a VP tematikus értékelésében, hogy a HFS-ek keretéből jelentős számú támogatási kérelem szolgált kisléptékű mezőgazdasági vagy élelmiszerfeldolgozó tevékenység fejlesztését. Tekintettel arra, hogy a HFS-ek a helyi szükségletre alapoznak, amennyiben a rendelkezésre álló forrás és feltételek lehetővé teszik, továbbra is várható a LEADER hozzájárulása e szükséglet kielégítéséhez.

Tervezett beavatkozások:

DP03_B01_YFS_16 – Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás

RD04a_E02_FON_73 Mezőgazdasági termékek értéknövelése

RD07_B03_YFO_77 Generációs megújulás, gazdaságátadási együttműködés

RD09a_B05_SML_73 Mezőgazdasági kisüzemek fenntartható fejlesztése

RD09b_R14_OGR_73 Díszkertészeti ágazat kisvállalkozásainak támogatása

RD11_B07_DVF_73 - Mezőgazdasági tevékenység diverzifikációjának támogatása

RD51_R11_TUC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért

RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért

8.1.6 Biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítás

A helyi és közösségi szervezésben megvalósuló, a körkörös gazdaság keretein belül megoldott mezőgazdasági és feldolgozóipari köztes termékek, melléktermékek, hulladékok és a szennyvíz kezelése a vidéki térségek fenntarthatóságának fontos építőköve lehet. A fenti szükségletet a GYELV elemzés GY.17. gyengesége alapozza meg, miszerint fejletlen a biomassza-alapú gazdaság alapanyag termelésének elsődleges felhasználása. Lehetőségként jelenik meg a biomassza-alapú gazdaság hozzájárulása az energiahatékonysági és a klímavédelmi célok eléréséhez (L.2), a biomassza-alapú gazdaság alapanyag termelésének vegyipar és biotechnológia célú feldolgozása (L.3.) és munkahelyteremtési képessége a hátrányos helyzetű térségekben (L.4.).

Tervezett beavatkozások:

SC08_E07_WID_58 Borászati melléktermékek lepárlása

·RD42_R01_RAN_73 - Vidéki infrastruktúra fejlesztés tanyákon

·RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken

·RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért

·RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

RD01c_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása

RD04b_E03_FOF_73 - Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások támogatása

8.1.7 Fosszilis eredetű ipari alapanyagok kiváltása zöld forrásból származó helyettesítőkkel

A szükséglet az L3 lehetőség (Biomassza alapú gazdaság értékláncainak fejlesztése az alapanyag-termelés vegyipari és biotechnológiai célú feldolgozással történő kiegészítésével) kihasználását jeleníti meg.
Tervezett beavatkozások:
RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért
RD01c_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása
RD04b_E03_FOF_73 - Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások támogatása

2. Főszükséglet: Helyi együttműködések támogatása a vidéki területeken

8.2.1 Emberi erőforrás a fejlesztéspolitikai programok végrehajtására

A GYELV elemzés erősségként említi az ország vidéki térségeit lefedő LEADER helyi akciócsoportok (a továbbiakban HACS) hálózatát, amely helyi ismerettel, kapcsolatrendszerrel, fejlesztéspolitikai és programvégrehajtói tapasztalattal rendelkező helyi erőforrást biztosít a helyi fejlesztésekhez (E8). Ugyanakkor veszélyként említi ezen erőforrás további erodálódását (F.12.). A fent említett humán erőforrás megtartását elsősorban a LEADER beavatkozás működésre és animációra fordítható forrása biztosíthatja.
Tervezett beavatkozások:
·RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

8.2.2 Helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztések
A GYELV elemzés megállapította, hogy infrastruktúra és szolgáltatás kapcsán továbbra is jelentős az elmaradás a vidéki térségek településein (Gy.11.) (Gy.13.) (F.5.). Az előző programban megkezdett fejlesztések folytatása és bővítése szükséges, a vidéki terek életminőségének javítása érdekében (L.8) (L.9) (L.15). A GYELV elemzésben erősségként szerepel, hogy a LEADER a vidéki térségekben jellemzően alacsony tőkeerővel és kockázattűrő képességgel rendelkező mikrovállalkozások és civil szervezetek számára adekvát, kis léptékű, a helyi szükségletekre szabott fejlesztési forrást biztosít (E11). Az elemzés gyengeségként említi a LEADER források korlátosságát, illetve a kisléptékű források felhasználásának a léptékhez képest magas adminisztratív terheit (GY15). A helyi/térségi igényekhez igazodó fejlesztések megvalósulásához elsősorban a LEADER és az együttműködést szolgáló beavatkozások járulhatnak hozzá.
Tervezett beavatkozások:
·RD15_W04_COP_77 - Vízfelhasználás hatékonyságát javító fenntartható vízgazdálkodási közösségek támogatása
·RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken
·RD50_R10_SEC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a társadalmi vállalkozások fejlesztéséért
·RD51_R11_TUC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért
·RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért

·RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

8.2.3 A helyi fejlesztési programok összhangjának megteremtése, térségi együttműködések

A GYELV elemzés lehetőségei között szerepel a helyi fejlesztések egymásra épülésének erősítése és a LEADER HACS-ok humán kapacitásának jobb kihasználása az EMVA alapszolgáltatásokra és KAP-on kívüli vidékfejlesztési források kezelésére (L15). E lehetőség kiaknázásával kapcsolatosan merült föl az a szükséglet, hogy a LEADER helyi szinten erősítse a fejlesztési programok közötti szinergiát és a térségi együttműködéseket. A 2020-as LEADER értékelés tanulsága szerint a HACS-ok több mint fele részt vett más OP-kból finanszírozott projektek megvalósításában. Ennek a tevékenységnek az általános gyakorlattá válásához hatékony eszköz lehet a HACS-ok számára más OP-kból dedikált források és az ezek hatékony

felhasználásához szükséges kapacitásfejlesztés biztosítása.

Tervezett beavatkozások:

RD57_R15_LDR_77 – LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

3. Főszükséglet: Helyi infrastruktúra és szolgáltatások színvonalának javítása

8.3.1 Vidéki közlekedési infrastruktúra regionális különbségeinek csökkentése

A GYELV elemzés megállapította, hogy a közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások nem megfelelő minőségűek a vidéki térségekben (GY.11.) (Gy.12.). Ennek javítása túlmutat a KAP Stratégiai Terv eszközrendszerén, de egyéb fejlesztési programokkal történő közös tervezéssel a szükséglet kezelhető (L.14.). Erre lehet példa a Magyar Falu Program *Falusi útalap* komponense.

Tervezett beavatkozások felülvizsgálata:

RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken

8.3.2 Életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztése

A GYELV elemzés rámutatott, hogy a helyi lakossági szolgáltatások színvonala az életminőség fontos meghatározója, ezáltal pedig a vidék népesség megtartó erejének fontos összetevője. Az elemzés alapján számos ponton jelentkeznek még hátrányok a vidéki térségekben, azokon belül is elsősorban a falvakban (Gy.11.) (Gy.12.) (Gy.13.) (F5.). A korábbi évek tapasztalatai alapján a helyi gazdaság fejlesztése mellett a LEADER HFS-ek további fontos célja a vidéki élettér fejlesztése a szolgáltatások és az azokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztésével; és a helyi kötődés és közösségi kapcsolatok erősítése a közösségeket aktivizáló programokkal és az ahhoz szükséges környezet fejlesztésével. Az Európai Unió vidéki térségeinek hosszú távú jövőképével összhangban a fenti célok elérése érdekében ösztönözni szükséges a társadalmi innovációt és a digitális eszközök adta lehetőségek kihasználását. A szükséglet kezeléséhez szükséges eszköztár ugyan meghaladja a KAP Stratégiai Terv lehetőségeit, ezért javasolt egyéb programokkal közös tervezés lehetőségének megteremtése (L.15.). A szükséglet kezelésének kielégítésében például az 5000 fő alatti települések vonatkozásában jelentős szerepet játszanak a nemzeti finanszírozású Magyar Falu Program évről évre meghirdetett felhívásai.

Tervezett beavatkozások felülvizsgálata:

RD43_R02_LOC_73 – Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken

RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

4. Főszükséglet: Társadalmi befogadás és felzárkóztatás elősegítése a vidéki területeke

8.4.1 Aprófalvak ellátása gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal

A vidéki élettér vonzerejét jelentős mértékben csökkenti az aprófalvak általános ellátatlansága gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal (GY.13.). A szükséglet enyhítéséhez szükség lenne a tartósan inaktív aktív korúak reintegrációját elősegítő programokon átívelő komplex megoldásokra (GY.18.). A szükséglet kezelése azonban túlmutat a KAP Stratégiai Terv eszközrendszerén, ezért elsősorban egyéb programok lehetőségeire kell felhívni a figyelmet (L.15.). E szükségletre elsősorban a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz és a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) tervezete tartalmaz fejlesztési forrásokat. A szükséglet kielégítésében az 5000 fő alatti települések vonatkozásában jelentős szerepet játszanak a nemzeti finanszírozású Magyar Falu Program évről évre meghirdetett felhívásai.

Tervezett beavatkozások:

RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken

RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

8.4.2 Roma felzárkóztatási programok ösztönzése, szegregáció csökkentése

A roma népesség helyzetének javítás a leszakadó települések helyzete javításának egyik legfontosabb eszköze. A GYELV elemzés ugyanakkor kitért arra, hogy a roma felzárkóztatási programok továbbra sem érnek el kézzelfogható eredményeket, ami fenntartja a vidéki roma népesség halmozottan hátrányos helyzetét (Gy.18.) (F.11.). Ugyan a probléma kezelése túlmutat a KAP Stratégiai Terv eszközrendszerén, az elemzés felhívta a figyelmet arra, hogy a vidéki térségeket érintő fejlesztési programok együttesen nagyobb eséllyel tudnak eredményeket elérni a roma felzárkóztatás területén (L.15.). E szükségletre például az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz tartalmaz fejlesztési forrásokat.

Tervezett beavatkozások:

RD43_R02_LOC_73 – Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken

·RD50_R10_SEC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a társadalmi vállalkozások fejlesztéséért

·RD57_R15_LDR_77 – LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

RD04a_E02_FON_73 Mezőgazdasági termékek értéknövelése

6 Főszükséglet: Fenntartható erdőgazdálkodás támogatása

8.6.1 Erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének növelése, jövedelmezőség javítása

A szükséglet beillesztését indokolják azok a gyengeségek és veszélyek, amelyeket az erdőgazdálkodás kapcsán azonosított a helyzetfeltáró tanulmány és a GYELV elemzés. Ezek az erdei haszonvételi lehetőségek közül a tűzifa túlsúlyából fakadó erős piaci kitettség (Gy.6.) (F.4.), a magasabb értékű faválasztékok, illetve az erdőgazdálkodók körében a hozzáadott értékre törekvés fejletlensége (Gy.8.), a magán-erdőgazdálkodás terén elaprózott gazdálkodási, illetve kivitelező szolgáltatói viszonyok (Gy.16.), valamint a fát helyettesítő termékek elterjedésének hazai és nemzetközi térnyerése (F.6.). A GYELV elemzés azt is megállapította, hogy az erdősített vagy faültetvénnyel hasznosított területek növekedése folyamatos (E.9), valamint, hogy ezek a fakészletek az ország egész területén települések közelében racionális szállítási útvonalon belül helyezkedik el. Az erdei termékek hozzáadott értékének növelése a szektor több lábon állását biztosítja. Erre alapozva került meghatározásra az erdőgazdálkodás közjóléti szolgáltatásainak fenntartása (L.5.), az erdőgazdálkodás változatosabb bekapcsolása a lokális biomassza alapú gazdaságba (L.6.), valamint az erdőgazdálkodó és erdészeti kivitelező szolgáltató vállalkozások hatékonyságának növelése (L.11.), mint az ágazatot jellemző lehetőségek.

Tervezett beavatkozások:

RD39_F06_AFM_70 Erdőtelepítési beruházások ápolása és jövedelempótló támogatása

·RD40_F07_INP_73 - Versenyképes erdőgazdálkodást szolgáló beruházások (for-profit)

·RD57_R15_LDR_77 – LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

8.6.2 Erdőállományok növelését és klímaadaptációját biztosító erdészeti szaporítóanyag-előállítás

A szükséglet felvételét indokolja, hogy a szaporítóanyag-előállítás az erdők klíma adaptációjának fontos eszköze. Az erdészeti szaporítóanyag-előállításban és az erdőgazdálkodásban hatékonysági hiányosságok figyelhetők meg, miközben a gyorsan romló éghajlati körülmények miatt sürgős intézkedésekre van szükség az ágazatban. Ennek elmaradása esetén az erdőgazdálkodásban tevékenykedő vállalkozások termelési hatékonysági mutatói tovább romlanának.

Tervezett beavatkozás:

RD36_F03_GEN_70 Erdő-genetikai többéves kötelezettségvállalások

RD40_F07_INP_73 - Versenyképes erdőgazdálkodást szolgáló beruházások (for-profit)

A beavatkozási logika LEADER vonatkozású összegzése

A LEADER beavatkozás a helyi fejlesztési stratégiák támogatásán keresztül az SO8 vonatkozásában megállapított számos szükséglet kielégítéséhez hozzájárul. A GYELV elemzés erősségként említi az ország vidéki térségeit lefedő LEADER hálózatot, amely helyi ismerettel, kapcsolatrendszerrel, fejlesztéspolitikai és programvégrehajtói tapasztalattal rendelkező helyi erőforrást (E8) biztosít a helyi

fejlesztésekhez. Ugyanakkor veszélyként említi ezen erőforrás további erodálódását (F.12.). E két megállapításra épül az a szükséglet, amely a fejlesztéspolitikai programok végrehajtásához szükséges helyi szintű emberi erőforrás szükségességét definiálja (8.2.1.). E szükséglet kielégítését szolgálja a LEADER beavatkozás működési és animációs keretéből finanszírozott helyi akciócsoportok hálózata, amely Magyarország vidéki térségeit várhatóan teljes mértékben lefedi.

A GYELV elemzésben erősségként szerepel, hogy a LEADER a vidéki térségekben jellemzően alacsony tőkeerővel és kockázattűrő képességgel rendelkező mikrovállalkozások és civil szervezetek számára adekvát, kisléptékű, a helyi szükségletekre szabott fejlesztési forrást biztosít (E11). Az elemzés gyengeségként említi a LEADER források korlátosságát, illetve a kisléptékű források felhasználásának a léptékhez képest magas adminisztratív terheit (GY15). A fenti erősségre és gyengeségre épül az a szükséglet, amely a helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztéseket és az ehhez szükséges forrás szükségességét definiálja (8.2.2.). E szükséglet kielégítéséhez járul hozzá a LEADER helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása.

A lehetőségek között szerepel a helyi fejlesztések egymásra épülésének erősítése és a LEADER HACS-ok humán kapacitásának jobb kihasználása az EMVA alapszolgáltatásokra és a KAP-on kívüli vidékfejlesztési források kezelésére (L15). E lehetőség kiaknázásával kapcsolatosan merült föl az a szükséglet, hogy a LEADER helyi szinten erősítse a fejlesztési programok közötti szinergiát és a térségi együttműködéseket (8.2.3.).

A LEADER beavatkozás **tematikus fókuszát** a KAP Stratégiai Terv orientációs jelleggel határozza meg. A helyi közösségek a helyi fejlesztési stratégiáik keretén belül tervezik meg az adott területre vonatkozó prioritást élvező területeket. Az Irányító Hatóság ösztönözheti bizonyos területek hangsúlyosabb szerepeltetését (pl. tudásátadással, kiegészítő források megteremtésével), illetve kereteket határozhat meg. A korábbi évek kialakult gyakorlata az volt, hogy a LEADER HACS-oknak a fejlesztési forrásaik legalább 50%-át gazdaságfejlesztésre kellett fordítaniuk. E gyakorlat folytatását támasztja alá a GYELV elemzés GY2 pontja és az erre épülő alábbi főszükséglet: *„A népességfogyás mérséklése és a munkavállalási célú elvándorlás csökkentése a vidéki vállalkozások számának és jövedelmezőségének növelésével, a vidéken élők életszínvonalának javításával, a területi különbségek csökkentésével”*. A gazdaságfejlesztési fókusz erősítésével a korábbi időszak tapasztalatai alapján a LEADER (a rendelkezésre álló forrás mértékével összhangban) hozzájárulhat az önfoglalkoztatáshoz és a munkahelyteremtéshez a vidéki térségekben. Ez a cél összhangban áll az Európai Unió vidéki térségei hosszú távú jövőképének sikeres, vagy virágzó vidéki térségre vonatkozó céljával, a vállalkozások számára vonzó gazdasági tér kialakításával.

A GYELV elemzésben gyengeségként szerepelnek a vidéki közlekedési és az egyéb lakossági szolgáltatások minőségének javításához szükséges infrastruktúra fejlettségének területi különbségei (GY11). Erre reagál a 8.3.2 szükséglet, amely az életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztését teszi szükségessé. A korábbi évek tapasztalatai alapján a LEADER HFS-ek fontos célja a vidéki élettér fejlesztése a szolgáltatások és az azokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztésével, valamint a helyi kötődés és a közösségi kapcsolatok erősítése a közösségeket aktivizáló programokkal és az ahhoz szükséges környezet fejlesztésével. Az Európai Unió vidéki térségeinek hosszú távú jövőképével összhangban a fenti célok elérése érdekében – elsősorban tudásátadással, jó gyakorlatok bemutatásával – ösztönözni szükséges a társadalmi innovációt és a digitális eszközök adta lehetőségek kihasználását.

2.1.SO8.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO8.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	Célérték

R.18 [CU] - Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás	399 567 252,00 EUR
R.30 [PR] - A fenntartható erdőgazdálkodás támogatása Az erdővédelemnek és az ökoszisztéma-szolgáltatások irányításának támogatására tett kötelezettségvállalásokkal érintett erdőterületek aránya	6,54 %
R.37 [CU] - Növekedés és foglalkoztatás a vidéki térségekben A KAP-projektek keretében támogatott új munkahelyek	10 958,00
R.38 [CU] - LEADER-lefedettség A helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség aránya	99,96 %
R.39 [CU] - A vidéki gazdaság fejlesztése A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma	7 615,00
R.40 [CU] - A vidéki gazdaság intelligens átmenete A támogatott „Intelligens falvak” stratégiák száma	52,00
R.41 [CU PR] - Összeköttetés teremtése Európa vidéki térségei között A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához a KAP-támogatásnak köszönhetően jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság aránya	28,36 %
R.42 [CU] - A társadalmi befogadás előmozdítása A társadalmi befogadást célzó, támogatásban részesülő projektekkel érintett személyek száma	44 181,00

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO8 - A foglalkoztatásnak, a növekedésnek, a nemek közötti egyenlőségnek – és többek között a nők mezőgazdasági tevékenységekben való részvételének –, a társadalmi befogadásnak és a helyi fejlesztésnek az előmozdítása a vidéki térségekben, a körforgásos biogazdaságot és a fenntartható erdészetet is beleértve

Az egyes R indikátorok mérföldkő értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

R.18 - Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás: Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás

Az R.18 indikátor teljes értékének (448.423.415 EUR) 42,6%-áért felelősek azok a beavatkozások, amelyek az SO8 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre reagálnak. E három beavatkozás felelős az R.18 indikátor felfutásának ívéért: 2025-ben ugrásszerű az indikátor értékének emelkedése, ezt követően 2026-ban és 2027-ben stabilan magas az éves hozzájárulás, majd 2028-ban éri el a kitűzött célértéket.

Az SO8-hoz kapcsolódó három beavatkozás közül az indikátor célértékének biztosításában kulcsszerepet játszik az RD40_F07_INP_73 - *Versenyképes erdőgazdálkodást szolgáló beruházások (for-profit)* beavatkozás, amely önmagában az R.18-hoz kapcsolódó vállalás 40%-át biztosítja. Ez a beavatkozás a 8.6. főszükséglet: Fenntartható erdőgazdálkodás támogatásán belül mindkét alszükségletre, a 8.6.1. Erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének növelése, jövedelmezőség javítása szükségletre, illetve a 8.6.2. Erdőállományok növelését és klímaadaptációját biztosító erdészeti szaporítóanyag-előállítás szükségletre is reflektál. Összesen 800 projekt elindításával, 50%-os támogatási intenzitás biztosításával és átlagos projektméret növekedésével tervez a beavatkozás. A 2.1.4 fejezetben részletesen kifejtett szükségletek kezelésére a korábbi időszakhoz képest bővül a támogatható tevékenységek köre, a projektméret növekedés és az arányosan ráfordított forrás emelése is indokolt volt.

Az R.18 indikátor 2,6%-át biztosítja a vidéki együttműködésre fókuszáló beavatkozás, az RD51_R11_TUC_77 - *Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért*, illetve az RD52_R12_BIC_77 - *Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért*. E két

beavatkozás az SO8-hoz kapcsolódó 8.1 és 8.2 főszükségletek kezelésére tesz lépéseket összesen 42 projekt keretében, több alszükségletet is érintve, komplex hatású együttműködések támogatása által. Ez a komplex szemlélet a 2.1.4 fejezetben részletesen bemutatott szükségletek alapján indokolt: a vidéki térségek egymással szoros kölcsönhatásban álló kihívásai csak ilyen módon kezelhetőek hatékonyan. E két beavatkozás így a munkavállalási célú elvándorlás csökkentése érdekében tesz a vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségének javításáért (8.1.2), a kisgazdaságok jövedelmezőségének javításáért (8.1.5), a biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozásának, megújuló energia hasznosításának elősegítéséért (8.1.6). A vidéki területeinek helyi együttműködését a helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztések (8.2.2) által segíti ez a két beavatkozás úgy, hogy tekintettel van a helyi fejlesztési programok összhangjának megteremtésére is (8.2.3), és emberi erőforrást is biztosít a fejlesztéspolitikai programok végrehajtására (8.2.1). Összességében fontos hozzáadott érték lesz, hogy az életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztése (8.3.2) is megvalósul.

R.30 - A fenntartható erdőgazdálkodás támogatása

A fenntartható erdészethez kapcsolódó beavatkozások esetében az R.18 vagy R.30 indikátorhoz rendelhetőek hozzá. Az RD36_F03_GEN_70 - Erdő-genetikai többéves kötelezettségvállalások beavatkozás esetében az R.30 indikátor került kiválasztásra, fontosnak tartjuk a genetikai és a fenntarthatósági kapcsolódását is megerősíteni, hiszen a 8.6.2 Erdőállományok növelését és klímaadaptációját biztosító erdészeti szaporítóanyag-előállításszükséglet is kiválasztásra került a beavatkozás esetében.

R.37 - Növekedés és munkahelyteremtés a vidéki térségekben: KAP-projektek keretében támogatott új munkahelyek

Az indikátor minden beavatkozása kapcsolódik az SO8 specifikus célkitűzéshez, így teljes mértékben támogatja a kapcsolódó szükségletek kezelését, a kitűzött célértékek elérését. Az R.37 indikátor átfogó célértéke 6.900 FTE, amelyet a tervezési időszak alatt folyamatosan, évről évre kiegyensúlyozottan növekvő értékkel kíván elérni.

A 6.900 FTE célértéket biztosító három beavatkozás közül kiemelt jelentőséggel bír a DP03_B01_YFS_16 - *Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás* beavatkozás, hiszen önmagában 5.500 FTE értéket biztosít, a demográfiai tartalékokat is figyelembe véve évi 1.100 új fiatal mezőgazdasági termelő bevonásával. A folyamatosan emelkedés eredményeként az R.37 a tervek szerint 2027-re eléri a kitűzött célértéket. A generációs megújulásért felelős két beavatkozás is hozzájárul ezen felül az indikátor által transzparenssé tett eredmények eléréséért: *a fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatását biztosító* RD05_B01_YFS_75, *illetve az induló vidéki és fiatal erdőgazdálkodó vállalkozók támogatását lehetővé tévő* RD08_B04_BIS_75. Ez a két beavatkozás elsősorban 2024-ben és 2025-ben biztosít foglalkoztatási növekményt az indikátor számára, így a teljes célérték a folyamatos emelkedés mellett 2025-re 52%-os várható teljesüléssel tervezhető. Ez a három beavatkozás a munkavállalási célú elvándorlás csökkentése (8.1. főszükséglet) érdekében elsősorban a vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségének javítására koncentrál (8.1.2.), illetve a kisgazdaságok jövedelmezőségének javítását is segíti (8.1.5).

R.38 - LEADER-lefedettség: A helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség aránya

Az R.38 indikátor a Bizottsági előírás szerint kifejezetten a LEADER beavatkozáshoz kapcsolható. A teljes vidéki népesség számához (4.056.919 fő) viszonyítva a helyi fejlesztési stratégiával várhatóan érintett vidéki népesség (4.056.919 fő) aránya elérheti a 99.96 %-ot. A LEADER tehát közel teljes mértékben lefedi azt a vidéki térséget (10 ezer fő alatti népességgel bíró települések, illetve 10 ezer fő feletti lakossággal rendelkező tanyás települések külterületei), amelynek fejlesztésére hivatott. Ez az arány 2024-től folyamatos, hiszen a fejlesztések a tervezési időszak kezdetén egyszerre, minden térségben megkezdődnek.

A LEADER program által biztosított foglalkoztatás intenzíven hozzájárul majd a munkavállalási célú elvándorlás csökkentésén belül a nők foglalkoztatási környezetének fejlesztéséhez a vidéki térségekben, különösen a kisebb településeken (8.1.1), illetve javítja a mikrovállalkozások (8.1.2) jövedelmezőségének javítását, valamint érdemi előrehaladást mutat majd a biomassza alapanyagok, köztes termékek,

hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítása terén (8.1.6) is. A vidéki területeken megvalósuló helyi fejlesztéseket minden tekintetben támogatja: emberi erőforrást biztosít a fejlesztéspolitikai programok megvalósítására (8.2.1). A LEADER forrást biztosít majd természetesen az életminőséget javító helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztésére (8.3.2), illetve a társadalmi befogadás és felzárkózás érdekében a szegregáció csökkentésére és roma felzárkóztatási programokra (8.4.2) is. A Fenntartható erdőgazdálkodás támogatása érdekében hozzájárul majd az erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének növeléséhez, a jövedelmezőség javításához (8.6.1.) Ezt a komplex szemléletet, a szükségletek kezelésének módját a 2.1.4 fejezet mutatja be részletesen.

R.39 – A vidéki gazdaság fejlesztése: A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma

Az R.39 indikátorhoz tartozó 10 beavatkozás reflektál az SO8 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre, amelyek a teljes indikátor érték (4.600 gazdaság) kb. 90%-áért felelősek együtt. A beavatkozásokat várhatóan megvalósító gazdaságok között átfedés várható, így a duplikációk kiszűrése miatt az egyes beavatkozások tervértékei elsősorban nagyságrendileg vehetőek figyelembe. Az R.39 indikátor kifejezetten a folyamatosan növekvő, ugrásszerű előrehaladástól mentes indikátorok közé tartozik: 2024-től évről évre dinamikusan nő az értéke 2029-ig.

A 10 beavatkozás közül kiemelkedik a *Mezőgazdasági termékek értéknövelése* (RD04a_E02_FON_73), amely önmagában a célérték egyharmadát adja. További 5 olyan beavatkozás van, amely a tervérték 7-13%-áért felelős egyenként, így az R.39 indikátor szempontjából kifejezetten lényeges. Ezek a *Generációs megújulás, gazdaságátadási együttműködés* (RD07_B03_YFO_77), *Díszkertészeti ágazat kisvállalkozásainak támogatása* (RD09b_R14_OGR_73) *Generációs megújulás induló vidéki és fiatal erdőgazdálkodó vállalkozók támogatásával* (RD08_B04_BIS_75), a *Mezőgazdasági termelők tevékenységének diverzifikációja* (RD11_B07_DVF_73), illetve a *Minőségbiztosítási és irányítási rendszerekhez történő csatlakozás támogatása* (RD47_R06_QSJ_77). Négy további beavatkozás együttesen 6% körüli indikátor értéket biztosít: *Vízfelhasználás hatékonyságát javító fenntartható vízgazdálkodási közösségek támogatása* (RD15_W04_COP_77),*Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért* (RD51_R11_TUC_77), *Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért* (RD52_R12_BIC_77), *Borászati melléktermékek lepárlása* (SC08_E07_WID_58).

Az R.39 indikátorhoz hozzájáruló, széleskörű beavatkozás-csomag majdnem minden olyan szükségletre reagál, amely az SO8 specifikus célkitűzés kapcsán releváns. A vidéki térségekben jellemző, munkavállalási célú elvándorlás csökkentéséhez több beavatkozás is hozzájárul elsősorban a nők foglalkoztatási rátájának növelése által (8.1.1), de a mikro- és kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása (8.1.2; 8.1.5) is prioritás. A biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítása (8.1.6) két beavatkozás esetében is megjelenik. A helyi, térségi fejlesztési programjainak összehangolása (8.2.3), illetve helyi igényekhez illeszkedő fejlesztések támogatása (8.2.2.) is érvényesül a kapcsolódó beavatkozásokban, és az életminőséget emelő helyi szolgáltatások infrastrukturális fejlesztése is előtérbe kerül (8.3.2). Az R.39 indikátor a vidéki helyzetnek, szükségleteknek és igényeknek megfelelően komplex beavatkozás-csomagot kínál, amit – a tervek szerint – legalább 4600 gazdaság használ majd, ezáltal a 2.1.4 fejezetben leírtaknak megfelelően emelkedik a vidéki életszínvonal, javul a munkaerőpiaci helyzet és emelkedik a szolgáltatások színvonala.

Hozzájárul még a Tőkejuttatás élelmiszerfeldolgozók számára beavatkozás

R.40 A vidéki gazdaság okos átmenete: A támogatott „okos falvak” stratégiák száma

Az R.40 indikátor célértéke 52 db stratégia, amelynek forrása teljes egészében az RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása beavatkozás. Az összesen 27 stratégia elkészítésére 2024 és 2027 között kerül sor, 2026-ig folyamatosan növekvő éves elemszámmal.

A LEADER beavatkozás 3 főszükségletre is reagál, a digitális átállás szempontjait érvényesítve a beavatkozás során. Az okos falu stratégiák a helyi igényeket figyelembe véve tervezik a szolgáltatás-fejlesztést (8.2.2), reagálnak a vidéki közlekedési infrastruktúra regionális különbségeire (8.3.1) és fejlesztik az életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterét, valamint és a biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítása (8.1.6) is a kezelt szükségletek közé tartozik.

R.41[PR] Összeköttetés teremtése Európa vidéki térségei között: A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához a KAP támogatásnak köszönhetően jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság aránya

Az R.41 „PR" indikátor teljes értéken kapcsolódik az SO8 specifikus célkitűzéshez: a két beavatkozás által érintett 1.151.000 fő a teljes vidéki lakosság több mint 30%-a.

A 1 151 000 fő elérésében a vidéki infrastruktúra fejlesztést célzó beavatkozások játszanak szerepet: a tanyás térségeket célzó RD42_R01_RAN_73 beavatkozás 9 ezer főt, a kistelepüléseket célzó RD43_R02_LOC_73 beavatkozás több mint 1 millió főt érint majd, a tervek szerint. Az indikátor értéke 2025-ben kezd el növekedni, a beavatkozások előrehaladásában 2027-ben várható nagyságrendi előrelépés, utána az éves hozzájárulás állandó – a célérték elérése 2029-re várható.

A tanyákat célzó infrastruktúra fejlesztés a releváns legerősebb szükségletekre reagál: a vidéken élő nők foglalkoztatási rátáját növeli, a mikrovállalkozások és a kisvállalkozások jövedelmezőségét kívánja javítani, illetve a biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozását, megújuló energia hasznosítását kívánja segíteni több mint 3000 projekten keresztül. A tanyákhoz képest a kistelepülések helyzetének különbségéből adódóan a kistelepüléseket célzó infrastruktúra fejlesztés a tanyák esetében felsoroltak mellett több más főszükségletre reagál 1.565 db projekt megvalósításával: a helyi infrastruktúra és szolgáltatások színvonalának javítása érdekében a vidéki közlekedés feltételeit kívánja javítani (8.3.1), illetve az életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatásokra fókuszál (8.3.2); a társadalmi befogadás elősegítése érdekében ellátja az aprófalvakat gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal (8.4.1) és lehetőséget ad roma felzárkóztatási és szegregációt csökkentő programok megvalósítására (8.4.2).

R.42 A társadalmi befogadás előmozdítása: A társadalmi befogadást célzó, támogatásban részesülő projektekkel érintett személyek száma

Az R.42 indikátor teljes értéken kapcsolódik az SO8 specifikus célkitűzéshez: összesen 10.730 fő bevonását célozza meg, két beavatkozáson keresztül. Az indikátor célértékét 2024 és 2027 között tervezzük elérni, 2026-ban ugrásszerű növekedéssel kalkulálva.

Az indikátor értékének eléréséért 97%-ban az RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása beavatkozás felelős, amelyet az R.40 indikátornál már bemutattunk. Az indikátor értékét támogatja szerényebb hozzájárulást képviselve az RD50_R10_SEC_77 - *Vidékfejlesztési együttműködés a társadalmi vállalkozások fejlesztéséért* beavatkozás, amely igen komplex a kezelt szükségletek tekintetében: javítja a vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségét (8.1.2), emberi erőforrást biztosít a fejlesztési programok megvalósításához (8.2.1), e mellett a helyi igényekre reflektáló fejlesztéseket segíti (8.2.2), valamint hozzájárul az életminőséget javító szolgáltatások kialakításához (8.3.2.), az aprófalvak gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal való ellátásához (8.4.1), és a szegregáció csökkentését célzó programok megvalósításához (8.4.2) is.

2.1.SO8.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A specifikus célon belül, mint a terv egészében, a mezőgazdasághoz és erdészethez köthető intézkedéseket igyekszünk megvalósítani, egyéb, a vidéki területekhez kötődő beavatkozások tekintetében pedig az operatív programok forrásaira számítunk. Az SO céljain belül a LEADER-re vonatkozó minimális támogatási kötelezettségünket a 92. cikk szerint teljesítjük.

A vonatkozó bizottsági ajánlás „A Magyarország vidéki térségeit jellemző elnéptelenedési és elöregedési tendenciák megfordítása". Az ajánlás teljesítését az SO7 intézkedései, valamint az operatív programok is segítik.

2.1.SO9 Az uniós mezőgazdaság által az élelmiszerekkel és az egészséggel kapcsolatos társadalmi igényekre adott válasz javítása, többek között a magas minőségű, biztonságos és tápláló, fenntartható módon termelt élelmiszerek, az élelmiszer-pazarlás mérséklése, az állatjólét fokozása és az antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem terén

2.1.SO9.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO9.1.1 Erősségek

E.1. Szigorú és széles körű élelmiszerlánc-felügyeleti szabályozás, valamint a felelős antimikrobiális szerfelhasználást célzó nemzetközi irányvonalakkal összhangban az antimikrobiális rezisztencia csökkentésére irányuló állategészségügyi intézkedési terv megléte (1)

E.2. Már létező állatjóléti támogatási programok (7)

E.3. A fogyasztók bizalmát élvező élelmiszer-felügyeleti hatóság (4)

E.4. Ökológiai művelés alatt álló terület növekedése, igaz nagyon alacsony szintről (5.2)

E.5. Jól kidolgozott és magas szakmai színvonalon biztosított Növényvédelmi Cselekvési Terv (2)

E.6. Növényvédelmi előrejelzésen alapuló, felsőfokú végzettséggel rendelkező szakértők által működtetett integrált növényvédelmi rendszer (2)

2.1.SO9.1.2 Gyengeségek

Gy.1. Gyenge belföldi fizetőképes kereslet a speciális társadalmi igényeket kielégítő termékek iránt (4, SO2, 7.)

Gy.2. Magas, sokszor tudatos fajlagos antibiotikum-felhasználás (1) [SO9/1.1.]

Gy.3. Ökológiai termékek alacsony belpiaci részesedése, elégtelen feldolgozói kapacitás (5.2) [SO9/4.1.]

Gy.4. Elavult technikák és technológiák, amelyek hátráltatják a jogszabályi követelményeknek és társadalmi igényeknek való megfelelést (1, 2, 3, 6) [SO9/1.1.] [SO9/2.1.]

Gy.5. Adatgyűjtések hiányosságai (pl. tényleges telepi antibiotikum-felhasználás, mikotoxin-szennyezettség, élelmiszer-veszteség, minőségrendszerek), a rendelkezésre álló adatbázisok összekapcsolásának hiánya (1, 2, 5.1, 6) [SO9/2.1.] [SO9/2.2.] [SO9!2.3] [SO9/3.1.] [SO9/7.1.]

Gy.6. Összetett, nehézkes hulladékkezelési követelményrendszer (6) [SO9/3.3.]

Gy.7. Mezőgazdasági termelők hiányos ismeretei az új környezeti és társadalmi kihívásokkal kapcsolatban (1, 2, 6) [SO9/2.1.] [SO9/3.5.] [SO9/6.1.]

Gy.8. Fogyasztók hiányos ismeretei az élelmiszer-termeléssel, védjegyekkel kapcsolatban (5.1, 5.2) [SO9/3.5.] [SO9/8.1.]

Gy.9. Piaci problémák (pl. egyes melléktermékeknek részben szabályozási okból, részben a kereslet hiánya miatt nincs piaca) (6) [SO9/3.3.] [SO9/3.4.]

GY.10. A termelők hiányos ismeretei az antibiotikumok és növényvédőszerek kiváltására alkalmas innovatív, alternatív termékekről és technológiákról.

2.1.SO9.1.3 Lehetőségek

L.1. Speciális társadalmi igényeket kielégítő termékek iránti kereslet növekedése – egyelőre főleg az exportpiacokon (4) [SO9/8.2.]

L.2. A fogyasztók fokozott szegmentálása, speciális igények kielégítése (4) [SO9/5.1.] [SO9/8.2.]

L.3. Modernizáció (pl. precíziós gazdálkodás, telepi higiénia, vakcinázás, takarmányozási rendszerek, rezisztens növényfajták, biológiai növényvédelem, mechanikai gyomirtás, új élelmiszeripari technológiák bevezetése) (SO10, 4.)

L.4. Korszerű adatgyűjtési és monitoringrendszerek (pl. antibiotikumok, növényvédő szerek, mikotoxinok, állami fajtaelismerés, minőségrendszerek, élelmiszer-veszteségek) (1, 2, 5.1, 6) [SO9/1.3.]

L.5. Fenntartható technológiák és élelmiszerek promóciója (4)

L.6. EU promóciós programok megléte (4) [SO9/3.5.]
L.7. Széles körű hatósági kommunikáció, edukáció a fogyasztók felé (4) [SO9/3.5.]
L.8. Erősödő tudatosság a fogyasztói oldalon

2.1.SO9.1.4 Fenyegetések

F.1. Importnyomás növekedése az ökológiai termékek piacán (5.2)
F.2. Új kártevők és betegségek megjelenése, állategészségügyi járványok (1) [SO9/1.2.] [SO9/1.3]
F.3. Klímaváltozás és globális kereskedelem miatt új kártevők és betegségek megjelenése, takarmánybázis csökkenése, hőstressz (1) [SO9/1.3.]
F.4. Élelmiszer-fogyasztási trendek gyors változása (pl. műhúsok, rovarfehérjék, mentes termékek) miatt gyors alkalmazkodási kényszer) (4) [SO9/3.1.]
F.5. Termelési költségek és beruházási igények növekedése új vagy szigorodó környezetvédelmi, növény- és állategészségügyi, állatjóléti stb. követelmények, igények miatt (1, 2, 6, 7)

2.1.SO9.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO9.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
9.1.1	Állatjóléti elvárásoknak való megfelelés és a haszonállatok természetes igényeinek kielégítése	1	Igen
9.1.2	Általános higiéniai és biológiai biztonsági feltételek javítása, élelmiszerbiztonság növelése	1	Igen
9.1.3	Állategészségügyi problémák megelőzése, előrejelző rendszerek kialakítása/fejlesztése	1	Részben
9.2.1	Okszerű, kizárólag előrejelzésre alapozott célzott növényvédőszer használat elősegítése	1	Igen
9.2.2	Okszerű antibiotikum-felhasználás az állattartásban	1	Igen
9.3.1	Fogyasztói elvárásokat szem előtt tartó termékfejlesztések és a termékek csomagolásának fejlesztése	3	Igen
9.3.2	Innovatív technológiai megoldások alkalmazása az élelmiszer-előállításban -csomagolásban	2	Részben
9.3.3	Csomagolási és hulladék keretirányelv betartásának elősegítése	2	Igen
9.3.4	Minőségrendszerek, minőségbiztosítási- és tanúsítási rendszerek, fogyasztói tájékoztatás	1	Igen
9.4.1	Ökológiai termékek belpiaci részesedésének és kapcsolódó feldolgozói kapacitások növelése	2	Igen
9.5.1	Információ-átadás és adatgyűjtés hatékonyságának növelése a hatósági ellenőrzések területén	1	Nem
9.7.1	Piaci információs rendszerek fejlesztése	2	Nem
9.8.1	A speciális egészségügyi vagy társadalmi okokra visszavezethető táplálkozási igények kielégítése	2	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO9.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVRE(47(1)(a)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, kutatás, valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek	SC28_E01_FVI_47 - Beruházások, kutatás valamint kísérleti és innovatív termesztési módszerek és egyéb tevékenységek– zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ORGAN(47(1)(d)) - ökológiai vagy integrált termelés	SC13_G01_FVO_47 - ökológiai vagy integrált termelés - zöldség gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	PROMO(47(1)(f)) - Promóció, kommunikáció és marketing, ideértve különösen az uniós minőségrendszerekkel és az egészséges táplálkozás fontosságával kapcsolatos fogyasztói ismeretek gyarapítására, valamint a piacok diverzifikációjára és konszolidációjára irányuló intézkedéseket és tevékenységeket	SC15_E10_FVP_47 - promóció, kommunikáció és marketing - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	QUAL(47(1)(g)) - uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazása	SC16_E11_FVQ_47 - uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazása	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRACE(47(1)(h)) - nyomonkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazása, különösen a végső fogyasztóknak értékesített termékek minőségének monitorozása	SC17_E12_FVC_47 - nyomonkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazása - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19a_G01_AEC_70 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20a_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD29_G12_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a kiskéródző ágazatban	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (szae) száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb	RD30_G13_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a szarvasmarha	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések

	gazdálkodási kötelezettségvállalások	ágazatban	megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (szae) száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD31_G14_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a húshasznú szarvasmarha ágazatban	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (szae) száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD32_G15_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a baromfi ágazatban	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (szae) száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD33b_G17_AMR_70 - Antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem kompenzációs kifizetése	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (szae) száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01e_E01_FRM_73 - Állattartó telepek járványvédelmi beruházásainak támogatása, sertéságazat esetén a farokkurtítás visszaszorításával	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD04a_E02_FON_73 - Mezőgazdasági termékek értéknövelése	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD68_B09_FIP_73 - Tőkejuttatás élelmiszerfeldolgozók számára	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD45_R04_GIS_77 - Együttműködések támogatása új OEM/OFJ/FJ/HKT létrehozására, valamint a minőségrendszer működtetéséhez kapcsolódó új tevékenység ellátására az EU-s minőségrendszerek keretében	O.29. A hivatalos minőségrendszerekben való részvételhez nyújtott támogatásban részesülő kedvezményezettek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD46_R05_GIJ_77 - Együttműködések már létező nemzeti minőségrendszer vagy uniós minőségrendszerben bejegyzett OEM/OFJ/FJ/HKT, illetve ökológiai termék esetén	O.29. A hivatalos minőségrendszerekben való részvételhez nyújtott támogatásban részesülő kedvezményezettek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD47_R06_QSJ_77 - Minőségbiztosítási és irányítási rendszerekhez történő csatlakozás támogatása	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD48_R07_QSP_77 - Minőségrendszerek tájékoztatási és promóciós tevékenységének támogatása	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)

Áttekintés

9.1.Főszükséglet: SO9/1. Állatjóléti feltételek javítása és állategészségügyi problémák megelőzése

A helyzetelemzésből kiderül, hogy Magyarországon a mezőgazdaság kihívásaival a gazdák akkor tudnak szembe nézni, ha modernizálják termelési rendszereiket, és a káros hatások mérséklését vagy elkerülését

lehetővé tevő tenyésztés-, tartás- és takarmányozástechnológiai fejlesztéseket hajtanak végre. A társadalom részéről az egészséges élelmiszerek előállításán túl a fenntarthatóság és az állatok jóléte is előtérbe került. Szükséges azon állattartókat támogatni, akik vállalják, hogy az állatoknak szigorúbb higiéniai, takarmányozási és tartási körülményeket biztosítanak, amelyek az állatállományok általános egészségi és higiéniai állapotának javulásához vezetnek. A mezőgazdasági üzemek monitoring rendszerének fejlesztése, az üzemek digitalizációja hozzásegíthetnek e célok eléréséhez.

SO9/1.1. Állatjóléti elvárásoknak való megfelelés és a haszonállatok természetes igényeinek kielégítése

Magyarországon az állattenyésztésben elavult technikák és technológiák, sokszor magas fajlagos antibiotikum-felhasználás jellemző. A társadalom állatjóléti elvárásainak való megfelelés érdekében indokolt a haszonállatok természetes igényeinek kielégítése, a tartáskörülmények javítása. Fentiek alapján a hazai fejlesztések egyik kiemelt célja az állattenyésztésben a modernizáció (pl. telepi higiénia, vakcinázás, takarmányozási rendszerek fejlesztése) véghezvitele. Ehhez szervesen hozzájárulnak a különböző ágazatokban – szarvasmarha ágazat (RD30), kiskérődző ágazat (RD29), baromfi-, (RD32), valamint méhészeti ágazat (RD 33) – végrehajtott állatjóléti fejlesztések.

Ennek érdekében a következő intézkedés bevezetését javasoljuk:

RD20 Ökológiai gazdálkodás támogatása

·RD29 Állatjóléti támogatások a kiskérődző ágazatban

·RD30 Állatjóléti támogatások a szarvasmarha ágazatban

·RD32 Állatjóléti támogatások a baromfi ágazatban

RD33b Antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem kompenzációs kifizetése

SO9/1.2. Általános higiéniai és biológiai biztonsági feltételek javítása, élelmiszerbiztonság növelése

Az állategészségügyi járványok kockázatainak csökkentését, az általános higiéniai és biológiai biztonsági feltételek javítását, ezáltal az élelmiszerbiztonság növelését a mezőgazdasági üzemek fenntarthatóbb fejlesztésével (RD01) érhetjük el. Célunk olyan fenntartható mezőgazdasági üzemek működtetése, amelyek a környezetterhelési szempontból releváns input-hatékonyság javítását, egységnyi szennyezőanyag-kibocsátás csökkentését; újrafelhasználás vagy újrahasznosítás alkalmazását, ökológiai gazdálkodás folytatását, energia-megtakarítást tartanak szem előtt. Mindezeket megújuló energia-felhasználást eredményező fejlesztésekkel, zöld beruházások támogatásával, állatjóléti fejlesztések (RD29, RD30, RD32, RD33) végrehajtásával érhetjük el. A mezőgazdasági termékek értéknövelését (RD04) célzó támogatások hozzájárulnak az élelmiszerbiztonság növeléséhez. A korszerű adatgyűjtési és monitoringrendszerek (pl. antibiotikumok, állami fajtaelismerés, minőségrendszerek) alkalmazása hozzájárul a felmerült problémák kezeléséhez, ezért javasoljuk a mezőgazdasági üzemek digitális átállásának támogatását (RD01).

A cél elérése érdekében a következő intézkedések bevezetése indokolt:

RD01e Állattartó telepek járványvédelmi beruházásainak támogatása

·RD29 Állatjóléti támogatások a kiskérődző ágazatban

·RD30 Állatjóléti támogatások a szarvasmarha ágazatban

·RD32 Állatjóléti támogatások a baromfi ágazatban

RD33b Antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem kompenzációs kifizetése

SO9/1.3. Állategészségügyi problémák megelőzése, előrejelző rendszerek kialakítása/fejlesztése

A klímaváltozás és globális kereskedelem miatt új kártevők és betegségek megjelenése, a takarmánybázis csökkenése, az állategészségügyi járványok gyakoriságának növekedése elengedhetetlenné teszi a mezőgazdasági üzemek fenntarthatósági szempontok szerinti fejlesztését (RD01). Mindezeket segíti a szarvasmarha ágazatra (RD30), a kiskérődző ágazatra (RD29) a baromfi-, (RD32), valamint a méhészeti (RD 33) ágazatra vonatkozó állatjóléti támogatások. A korszerű adatgyűjtési és monitoringrendszerek kialakítása és fejlesztése, az üzemek digitalizálása (RD01) hozzájárul e célok eléréséhez.

Ennek érdekében a következő intézkedés bevezetését javasoljuk:

RD01e Állattartó telepek járványvédelmi beruházásainak támogatása

·RD29 Állatjóléti támogatások a kiskérődző ágazatban

·RD30 Állatjóléti támogatások a szarvasmarha ágazatban

·RD32 Állatjóléti támogatások a baromfi ágazatban

RD33b Antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem kompenzációs kifizetése

9.2.Főszükséglet: SO9/2. Növényvédő szerek és antimikrobiális állatgyógyászati készítmények felelős alkalmazása és csökkentése

A helyzetelemzés alapján megállapítható, hogy a magyar mezőgazdaságban hiányos a növényvédő szerek felelős alkalmazásának gyakorlata. Fontos feladat a növényvédő szerek használatából adódó kockázatok csökkentése, ezeknek a technológiáknak a termelők között minél szélesebb körben való alkalmazása. Az állattartásban a leggyakrabban alkalmazott antibiotikum csoportok, valamint gyógyszerformák valószínűsítik, hogy a ma felhasznált antibiotikumok jelentős része prevenciót és a tartástechnológiai hibák ellensúlyozását szolgálja. Alapvető támogatási cél a környezetkímélőbb növénytermesztés, okszerű növényvédőszer-használat és az állatok jólétét előtérbe helyező állattartás, okszerű antibiotikumfelhasználás elterjesztése, amely célok eléréséhez a mezőgazdasági üzemek fenntartható és digitális fejlesztésével közelíthetünk. Ezek együtt elkerülhetetlenné teszik a technológiai fejlesztéseket, és az új, innovatív megoldások támogatását.

SO9/2.1. Okszerű, kizárólag előrejelzésre alapozott, célzott növényvédőszer használat elősegítése

A növényvédelem során elterjedt az elavult technikák és technológiák alkalmazása, amelyek hátráltatják a jogszabályi követelményeknek és társadalmi igényeknek való megfelelést. Ezért célul tűztük ki az olyan mezőgazdasági üzemek fejlesztését (RD01), amelyek a fenntarthatósági feltételeknek is megfelelnek. Fontos az alternatív és integrált növényvédelmi megoldások és egyéb környezetbarát technológiák alkalmazásának ösztönzése a növényvédelem során. A fenntartható növényvédőszer-használat (pl. a méhekre kifejezetten vagy mérsékelten veszélyes, illetve kockázatos növényvédő szerek használatának korlátozása, valamint az ökológiai gazdálkodásban engedélyezett biológiai ágensek alkalmazása) a felhasználható növényvédőszer-hatóanyagok korlátozásának ösztönzésére vonatkozik. Ebből következik, hogy a mezőgazdasági üzemek okszerű növényvédőszer-használatának elősegítése, a veszteségek csökkentése az elsődleges célkitűzés, amelyhez precíziós technológiák alkalmazásával, a digitális eszközök technikai fejlesztésére irányuló intézkedésekkel (RD01) juthatunk. A célok elérését segítheti az uniós és nemzeti minőségrendszerek használata (SC16), valamint a nyomonkövethetőség, a tanúsítási rendszerek (SC17) alkalmazása a mezőgazdaságban.

Tervezett intézkedések:

RD19 Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG)

·SC17 Nyomonkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazása – zöldség-gyümölcs

SO9/2.2. Okszerű antibiotikum-felhasználás az állattartásban

Mivel Magyarországon az antibiotikumok egy része feleslegesen kerül felhasználásra (megelőző állománykezelések), nélkülözhetetlen az állattartásban az okszerű antibiotikum-felhasználás technológiáját elterjeszteni, az állattartói gyakorlat korszerűsítését elérhetővé tenni. Ennek elérése érdekében a mezőgazdasági kis- és nagyüzemek fenntarthatósági fejlesztését célzó intézkedéseket (RD01, RD09) támogatjuk. Az állattartó telepek külső és belső járványvédelmének, valamint a technológia fejlesztésének révén csökkentjük az antimikrobiális szerek szükségességét. A tényleges telepi antibiotikum-felhasználásra vonatkozó adatgyűjtések hiányosságait, valamint a rendelkezésre álló adatbázisok összekapcsolásának hiányát az üzemek digitális átállásának támogatásával (RD01) szeretnénk javítani. Az állattartásban az okszerű antibiotikum-felhasználást és az antibiotikumok nyomonkövethetőségét főként az Antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem kompenzációs kifizetése (RD33b), ezen túl a szarvasmarha-, kiskérődző, baromfi- és a méhészeti ágazatra vonatkozó állatjóléti intézkedések (RD29, RD30, RD32, RD33) támogatásával kívánjuk elérni.

Tervezett intézkedések:

RD33b Antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem kompenzációs kifizetése

9.3. Főszükséglet: SO9/3. Termékfejlesztés, élelmiszer-előállítás és -csomagolás technológiájának fejlesztése

Az élelmiszer-előállítókat érő kihívások, a globális fogyasztási trendek gyors változása miatti gyors alkalmazkodási kényszer megköveteli a vállalatok folyamatos technológia- és termékfejlesztését. Az élelmiszer-előállítóknak rugalmasnak kell maradniuk és mindig felkészültnek kell lenniük a változásokra. A fogyasztói elvárásokban egyre inkább előtérbe kerülnek az élelmiszerek előállításával szemben támasztott környezetvédelmi megfontolások, az élelmiszerek fenntartható csomagolásainak alkalmazása, ami technológiafejlesztéseket követel meg. A szektor számára egy átfogó támogatási csomagot állítottunk össze az alábbiak szerint, amely intézkedések célja, hogy a fejlesztések által a mezőgazdasági, élelmiszeripari ágazatok termelékenyebbé és fenntarthatóbbá váljanak, a versenyképességük javuljon.

SO9/3.1. Fogyasztói elvárásokat szem előtt tartó termékfejlesztések és a termékek csomagolásának fejlesztése

A termelési költségek és beruházási igények az új vagy szigorodó környezetvédelmi követelmények miatt növekednek. Az élelmiszer-fogyasztási trendek (pl. műhúsok, rovarfehérjék, „mentes" termékek) gyors változása miatt az élelmiszer-előállítók gyors alkalmazkodási kényszerben vannak. Nélkülözhetetlen a globális trendeket és fogyasztói elvárásokat szem előtt tartó termékfejlesztések és innovatív technológiai megoldások támogatására irányuló intézkedések (RD04) bevezetése. A termékek csomagolásának fejlesztésére irányuló támogatások hozzájárulnak a környezetkímélő csomagolóanyagok használatához, a körkörös gazdálkodás fejlesztéséhez. Az új technológiák elsajátításának céljából szaktanácsadást, képzéseket, jó gyakorlatok megosztását (SC12) tervezzük alkalmazni. Mivel a mezőgazdasági termelők hiányos ismeretekkel rendelkezek az új környezeti és társadalmi kihívásokkal kapcsolatban, a zöldség- és gyümölcságazatban erre szolgálnak a promóció, kommunikáció és marketing támogatására (SC15), valamint a termelői szervezetek (SC28) támogatására vonatkozó intézkedések.

Tervezett intézkedések:

·SC28 Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása

·RD04a Mezőgazdasági termékek értéknövelése

SO9/3.2. Innovatív technológiai megoldások alkalmazása az élelmiszer-előállításban -csomagolásban

A klímaváltozás és a környezetvédelmi kihívások, a csomagoló anyagok és élelmiszer-hulladékok minimalizálásának igénye is újfajta, fenntartható, innovatív technológiai megoldások alkalmazását, termékfejlesztést (RD04) követelnek meg az élelmiszer-előállítóktól. Mivel a mezőgazdasági termelők hiányos ismeretekkel rendelkezek az új környezeti és társadalmi kihívásokkal kapcsolatban, a zöldség- és gyümölcságazatban ennek ellensúlyozására szolgál a promóció, kommunikáció és marketing (SC15), valamint a termelői szervezetek (SC28) támogatása. Az új technológiák elsajátításának céljából tanácsadást és technikai segítségnyújtást (SC11) tervezünk alkalmazni az ágazatban. Célunk, hogy az innovatív gyakorlatok fejlesztését, átadását és megvalósítását segítő együttműködések révén a különféle szereplők (mezőgazdasággal, erdőgazdálkodással, élelmiszeriparral, kutatással, szaktanácsadással foglalkozók) a meglévő tudásukat olyan innovatív megoldásokra (RD61) váltsák, amelyek a gyakorlatban is alkalmazhatóak. Ezáltal kedvezőbben alkalmazkodjanak olyan aktuális kihívásokhoz, mint az élesebb verseny, az ingadozó piaci árak, a klímaváltozás és a szigorúbb környezetvédelmi szabályok betartása.

Tervezett intézkedések:

·SC28 Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása

·RD04a Mezőgazdasági termékek értéknövelése

SO9/3.3. Csomagolási és hulladék keretirányelv betartásának elősegítése

A jelenleg alkalmazott összetett hulladékkezelési követelményrendszer betartása nehézségekbe ütközik. Az élelmiszer-termelők és -feldolgozók számos akadályozó tényezővel szembesülnek, amennyiben jó hasznosítási lehetőséget keresnének keletkező élelmiszer-hulladékaiknak. Ezek többsége szabályozási kérdés, de emellett jelentős kihívást jelent az is, hogy a melléktermékeknek nem alakult ki valós piaca, nincs megfelelő, láncszerű együttműködés az érdekeltek között és jelenleg nincs elég ösztönzőerő a veszteségek csökkentésére. A mezőgazdasági termékek értéknövelésére (RD04) irányuló támogatásokkal szeretnénk elérni, hogy a cégeknek megérje a termelődő hulladékok (köztük a csomagolási hulladék) elkerülése, a veszteségek minél jobb hasznosítása.

Tervezett intézkedések:

·SC28 Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása

·RD04a Mezőgazdasági termékek értéknövelése

SO9/3.4. Minőségrendszerek, minőségbiztosítási- és tanúsítási rendszerek, fogyasztói tájékoztatás

A mezőgazdasági termelők hiányos ismereteit az új környezeti és társadalmi kihívásokkal kapcsolatban, valamint a fogyasztók hiányos ismereteit az élelmiszer-termeléssel, védjegyekkel kapcsolatban pótolni szükséges. A cél elérése érdekében a mezőgazdasági termelőket, élelmiszeripari feldolgozókat támogatjuk a minőségi, egészséges termékek előállításában (RD04a-b), amit szaktanácsadással (SC11) is meg szeretnénk támogatni. Az uniós és nemzeti minőségrendszerek, valamint minőségbiztosítási és - tanúsítási rendszerek bevezetése és alkalmazása (SC16, SC17, RD45, RD46, RD47, RD48) a mezőgazdasági termelők, élelmiszeripari feldolgozók körében segíti a piaci pozíciók megtartását, fejlesztését. Elengedhetetlen a minőségi, egészséges termékekről a fogyasztók felé intézett széles körű kommunikáció, edukáció (SC27) folytatása.

Ennek érdekében a következő intézkedés bevezetését javasoljuk:

SC14 Zöldség-gyümölcs szállítása és tárolása

SC15 Zöldség-gyümölcs promóció, kommunikáció és marketing

·SC16 Uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazása

SC17 Zöldség-gyümölcs nyomonkövethetőség

SC27 Zöldség-gyümölcs kommunikációs tevékenység

·RD45 Együttműködések támogatása új OEM/OFJ/FJ/HKT létrehozására, valamint a minőségrendszer működtetéséhez kapcsolódó új tevékenység ellátására az EU-s minőségrendszerek keretében

·RD46 Együttműködések már létező nemzeti minőségrendszer vagy uniós minőségrendszerben bejegyzett OEM/OFJ/FJ/HKT, illetve ökológiai termék esetén

·RD47 Minőségbiztosítási és irányítási rendszerekhez történő csatlakozás támogatása

·RD48 Minőségrendszerek tájékoztatási és promóciós tevékenységének támogatása

Főszükséglet SO9/4. Ökológiai termékek termékfejlesztése, piaci részesedésének növelése

A Magyarországon termelt, tanúsított ökológiai gazdálkodásból származó termékek jelentős része külföldön kerül értékesítésre, zömmel feldolgozatlanul, nyersanyag formájában; ebből kifolyólag alacsony a hozzáadott értékük. Bár a magyar ökológiai termékek kelendők, a nyugati keresleti piac miatt megoldottnak látszik értékesítésük, azonban a jó marketing munkára, a hazai ökotermék fogyasztás népszerűsítésére szükség van, különösen amiatt, hogy a magyar piacokon, a fogyasztók számára elérhető termékek nagy arányban importcikkek.

A hazai ökológiai termékek piaci részesedésének alacsony foka, a feldolgozó kapacitások és a szaktudás hiánya, valamint a támogatási rendszer hiányosságai, mind az ökológiai gazdálkodás és az ökológiai termékek termékfejlesztésének és piacra jutási támogatásának szükségességét támasztják alá.

SO9/4.1. Ökológiai termékek belpiaci részesedésének és kapcsolódó feldolgozói kapacitások növelése

Az ökológiai termékek alacsony belpiaci részesedése, az elégtelen feldolgozói kapacitás miatt, az ökológiai gazdálkodások támogatása, az ökológiai termékek értéknövelésének elérése (RD20, SC13, RD04) szükségszerű. Külön támogatási célcsoport az ökológiai gazdálkodást folytató zöldség-gyümölcs termesztők, akiket a promóció, kommunikáció és marketing (SC15) területen kell támogatni. Az ökológiai termékekre alkalmazott uniós és nemzeti minőségrendszerek (SC16) szintén elősegítik e termékek piaci részesedésének növelését.

Tervezett intézkedések:

·SC13 Zöldség-gyümölcs ökológiai vagy integrált termelés

·SC15 Promóció, kommunikáció és marketing – zöldség-gyümölcs

·RD04a-b Mezőgazdasági termékek értéknövelése

Főszükséglet SO9/5. A hatóság és a vállalkozások közötti együttműködés erősítése

A hiányos adatgyűjtési és monitoringrendszerek indokolják, hogy a vállalkozások digitális infrastruktúrájának fejlesztése mellett szükséges a meglévő adatbázisok összekapcsolása, integrálása, monitoring és előrejelző rendszerek kialakítása, fejlesztése.

SO9/5.1. Információ-átadás és adatgyűjtés hatékonyságának növelése a hatósági ellenőrzések területén

Célunk a korszerű adatgyűjtési és monitoringrendszerek (pl. antibiotikumok, növényvédő szerek,

mikotoxinok, állami fajtaelismerés, minőségrendszerek, élelmiszer-veszteségek) fejlesztése a hatósági és a vállalkozások közötti együttműködés erősítése érdekében. A mezőgazdasági üzemek digitális átállásának támogatása (RD02), a digitális megoldások fejlesztése mellett, a minőségbiztosítás, tanúsítás, nyomon követhetőség (SC17) fejlesztése szintén az információ-átadás és adatgyűjtés hatékonyságának erősítését célozza. Az innovációs együttműködések révén a különféle szakmai háttérrel rendelkező szereplők komplementer módon kapcsolódhatnak egymáshoz és megoldásokat kereshetnek egy-egy aktuális problémára, kihívásra (RD61) a szükséglet kielégítése érdekében.

KAP-on kívüli tevékenység.

Főszükséglet SO9/7. Piaci információs rendszerek fejlesztése a termelők tájékoztatása céljából

A piaci információs rendszer lehetővé teszi, hogy végbe menjen az információcsere a felek között. Az adatokhoz történő gyors, azonnali hozzájutás fontos kérdés mind a szakhatóság, mind a piaci szereplők számára. A helyzetelemzés rávilágít az adatgyűjtések hiányosságaira, ami indokolja az alábbi szükséglet támogatását.

Szükséglet: SO9/7.1. Piaci információs rendszerek fejlesztés

Az adatgyűjtések hiányosságai, a rendelkezésre álló adatbázisok összekapcsolása indokolja a piaci-információs rendszerek fejlesztését. A piaci szereplők egymás közötti kommunikációja a primer adatok gyűjtésén és feldolgozásán alapul, emiatt a digitális megoldások fejlesztésével az adatokhoz történő gyors, azonnali hozzájutás kulcskérdés a piaci szereplők számára. Ehhez az agrár- és élelmiszeripari vállalkozások digitális infrastruktúrájának fejlesztése (RD02) mellett szükséges a tanácsadási szolgáltatások nyújtásának (SC11) támogatása, amelyek megfelelnek a digitális technológiákkal kapcsolatos környezeti-gazdasági társadalmi elvárásoknak.

KAP-on kívüli tevékenység.

Főszükséglet SO9/8. Fogyasztói ismeretek szintjének növelése az élelmiszer-termeléssel, -előállítással kapcsolatban

Szükséglet: SO9/8.1. A speciális egészségügyi vagy társadalmi okokra visszavezethető táplálkozási igények kielégítése

A speciális táplálkozási szokásokat kielégítő termékek iránti társadalmi igények, ezzel együtt a kereslet növekedése jellemző. A társadalmi igényekre adott válaszként a speciális igények kielégítését a mezőgazdasági termékek értéknövelésének (RD04a-b), a zöldség- és gyümölcságazatban pedig a termelői szervezetek (SC28) támogatásán keresztül tervezzük megvalósítani.

Ennek érdekében a következő intézkedés bevezetését javasoljuk:

RD04a Mezőgazdasági termékek értéknövelése

2.1.SO9.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO9.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	Célérték
R.10 CU PR - Az ellátási lánc szervezettségének javítása A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya	2,59 %
R.24 PR - A növényvédő szerek fenntartható és csökkentett mértékű használata Azon támogatott egyedi kötelezettségvállalások által érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, amelyek célja a növényvédő szerek fenntartható használata a növényvédő szerek jelentette kockázatoknak és a növényvédő szerek káros hatásainak – például a növényvédő szerek szivárgásának – a csökkentése érdekében	23,94 %

R.29 PR - Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva	5,26 %
R.39 CU - A vidéki gazdaság fejlesztése A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma	7 615,00
R.43 PR - Az antimikrobiális szerek használatának korlátozása Az antimikrobiális szerek használatának korlátozására irányuló, támogatott intézkedésekkel (megelőzés/csökkentés) érintett számosállategységek (szám) aránya	11,55 %
R.44 PR - Az állatjólét javítása Az állatjólét javítását célzó, támogatott intézkedésekkel érintett számosállategységek (szám) aránya	57,03 %

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO9 - Az uniós mezőgazdaság által az élelmiszerekkel és az egészséggel kapcsolatos társadalmi igényekre adott válasz javítása, többek között a magas minőségű, biztonságos és tápláló, fenntartható módon termelt élelmiszerek, az élelmiszer-pazarlás mérséklése, az állatjólét fokozása és az antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem terén

Az egyes R indikátorok mérföldkő értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

R.10 PR – Az ellátási lánc szervezettségének javítása

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO2 és SO3.

R.24PR - A növényvédő szerek fenntartható és csökkentett mértékű használata

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO5.

R.29PR - Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO4.

R.39 CU - A vidéki gazdaság fejlesztése

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO7 és SO8.

R.43 PR - Az antimikrobiális szerek használatának korlátozása

A kapcsolódó három beavatkozásnak (RD20_G02_ORT_70, RD_33b_G17_AMR_70 és RD01e_E01_FRM_73) köszönhetően az indikátor 51,84%-os célértéke mögött 1 267 400 SZÁE jelenik meg.

Ennek megfelelően elmondható, hogy a hazai gazdaságok összes állatállományának közel teljes körére kiterjednek azok a beavatkozások, amelyek biztosítják az antimikrobiális szerek használatának korlátozását. Ez a lefedettség teljes mértékben indokolt, hiszen általánosan jellemző az antibiotikumok egy részének felesleges használata a megelőzésben, így az okszerű antibiotikum-felhasználás az állattartásban (9.2.2) széles körben támogatandó, az állattartói gyakorlatot korszerűsíteni kell. Ugyanígy elengedhetetlen az állatjóléti feltételek javítása és az állategészségügyi problémák megelőzése a tartási igények figyelembe vételével (9.1.1), az általános higiéniai és biológiai biztonsági feltételek javítása, élelmiszerbiztonság növelése (9.1.2), illetve az állategészségügyi problémák megelőzése érdekében előrejelző rendszerek kialakítása és fejlesztése (9.1.3).

R.44PR - Az állatjólét javítása

Az indikátor a négy kapcsolódó beavatkozás által 2026-ra eléri a célértékét, 49,67%-ot, amelyet 2027-ben is éves értékként ismétel a kapcsolódó beavatkozások alapján. A hazai gazdaságok összes állatállományának közel felét éri el tehát állatjólét javítását célzó beavatkozás. Ez az arány különösen

indokolt, hiszen egyre növekszik a társadalmi nyomás az állatok jóléte, a fenntarthatóság és egészséges élelmiszerek vonatkozásában, ahogyan az EU Élelmiszerbiztonsági Hatósága által 2019-ben végzett kutatás is mutatja: a lakosság 30-50%-a esetében jelennek meg fontosnak tartott, illetve a vásárlás során mérlegelt szempontok között ezek a kérdések. Ugyanakkor az állattenyésztésben alkalmazott technikák elavultak, magas az antibiotikum felhasználás fajlagos mértéke, a tartási körülményeket és a higiéniát javítani kell. Ennek megfelelően az indikátor minden beavatkozása kapcsolódik az SO9 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekhez, elsősorban az 1. és 2. főszükséglet kezelésében aktívak. Az állatjóléti feltételek javítása és állategészségügyi problémák megelőzése érdekében beavatkoznak az állatjóléti elvárásoknak való megfelelés és a haszonállatok természetes igényeinek kielégítése érdekében (9.1.1), fókuszba helyezik az általános higiéniai és biológiai biztonsági feltételek javítását, az élelmiszerbiztonság növelését (9.1.2) és támogatják az állategészségügyi problémák megelőzését, az előrejelző rendszerek kialakítását és fejlesztését (9.1.3). Mindemellett hozzájárulnak az okszerű antibiotikum-felhasználás terjesztéséhez is (9.2.2).

2.1.SO9.9 A pénzügyi támogatás indokolása

Az SO céljait sokféle beavatkozáson keresztül valósítjuk meg, amelyek sok esetben más SO-khoz is köthetőek, így pl. az antimikrobiális szerek és a növényvédő szerek használatának szabályozása a zöld felépítményen belül. Főbb állatfajonként külön-külön intézkedésünk van az állatjóléti körülmények javítására.

A vonatkozó bizottsági ajánlások:

- Az EU zöld megállapodásának antimikrobiális szerekkel kapcsolatos célkitűzéséhez való hozzájárulás.
- Az állatjólét – különösen a sertések vonatkozásában –, valamint a gazdaságok biológiai biztonságának javítása az állatállománnyal kapcsolatos jobb gyakorlatok támogatásán keresztül.
- Az EU zöld megállapodásának növényvédő szerekkel kapcsolatos célkitűzéséhez való hozzájárulás a legveszélyesebb növényvédő szerek mennyiségének és kockázatainak csökkentésére irányuló erőfeszítések erősítése, valamint a növényvédő szerek fenntartható használatának – különösen az integrált növényvédelmi gyakorlatok elterjedésének biztosításán keresztüli – elősegítése révén.

Az ajánlások teljesítését a biztosított források lehetővé teszik.

2.1.XCO Az ágazat korszerűsítésére irányuló, az ismeretek gyarapításának és megosztásának, az innovációnak és a digitalizációnak a mezőgazdaságban és vidéki térségekben történő előmozdításán keresztül megvalósítandó átfogó célkitűzés

2.1.XCO.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.XCO.1.1 Erősségek

E.1. Az AKIS egyes elemei szervezetten működnek

E.2. A gazdálkodók körében léteznek jól működő – pl. integrátorok, kutatóintézetek, kamara által szervezett – tudásátadást segítő rendezvények

E.3. Az EU-átlag feletti nagy sebességű széles sávú lefedettség és internethozzáférés biztosított a vidéki lakóterületeken

E.4. Nemzetközi szinten is versenyképes hazai agrárinformatikai fejlesztések vannak

E.5. Léteznek stratégiai programok a digitális átalakulás segítésére (pl. DAS)

E.6. Elindult a Digitális Agrárakadémia

E.7. Integrált kutatási hálózat áll rendelkezésre

E.8. A szaktanácsadás mellett a tudásátadást több szakemberhálózat – pl. falugazdász-hálózat, MNVH-hálózat – is segítheti [CCO/1.7], [CCO/1.8], [SO4/5.1], [SO5/7.1]

E.9. Digitális, innovációs kompetenciák és tudásbázis fejlesztésére irányuló stratégiák végrehajtása [CCO/1.2], [CCO/3.1], [CCO/4.1], [SO2/3.1], [SO2/3.5], [SO4/5.1]

E.10. A közép- és felsőfokú oktatás fejlesztésére irányuló stratégiák végrehajtása javíthatja az oktatás színvonalát, biztosíthatja többek között a tankertekkel és tanműhelyekkel való szorosabb együttműködést, az innovációra nyitott szakemberképzést, a duális képzés átalakítását és újabb ösztöndíjpályázatok nyújtását [CCO/1.1], [CCO/1.9], [CCO/2.1], [CCO/2.2], [SO4/5.1], [SO5/7.3]

E.11. A kisgazdaságok számára is elérhető, megfizethető és egyszerűen használható alkalmazások fejlesztése és az innovatív (pl. közös) eszközhasználat támogatása [CCO/1.4], [CCO/4.4], [SO2/3.1], [SO2/3.5]

E.12. Gyakorlatorientált kutatások ösztönzése [CCO/3.3], [SO2/3.6]

E.13. Agrár K+F-re fordított kiadások országos növelése [CCO/3.2]

E.14. Az érintett szervezetek (MÁK, Nébih, NAV, kormányhivatalok, NAK és egyéb mezőgazdasági szakmai szervezetek) közti együttműködés fokozódik [CCO/4.3], [SO4/6.1], [SO5/6.1]

E.15. Profi tanácsadó cégek bevonása az agrárkutatásba [CCO/1.3]

2.1.XCO.1.2 Gyengeségek

Gy.1. Az AKIS egészének struktúrája és az elemek összhangja egyelőre még kialakulatlan [CCO/1.8]

Gy.2. Alacsony a gazdálkodók szakmai, menedzsment, digitális és nyelvi képzettségi szintje [CCO/1.2], [CCO/1.1], [CCO/4.1]

Gy.3. A komplex tudás hiánya jellemző az ágazatra [CCO/1.2], [CCO/1.6], [SO3/1.3.], [SO4/5.1], [SO5/7.1], [SO5/7.3]

Gy.4. A mezőgazdasági képzés elavult és/vagy alacsony színvonalú az infrastruktúrája [CCO/1.5], [CCO/2.1], [SO4/5.1]

Gy.5. Nem vonzó a duális képzés a felsőoktatásban, sem a cégeknek, sem a hallgatóknak [CCO/1.1], [CCO/1.9]

Gy.6. Nem vonzó a duális képzés a középfokú oktatásban. A mezőgazdasági tevékenységet végző gazdasági szervezetek és egyéni gazdaságok közül csak kevesen szeretnének tanulókat foglalkoztatni [CCO/1.1], [CCO/1.9]

Gy.7. A releváns kutatói háttér hiánya mutatkozik [CCO/3.2]

Gy.8. A kutatóműhelyek támogatottsága nem megfelelő [CCO/3.2]

Gy.9. A tudomány/kutatás és a gyakorlat között nagy a szakadék [CCO/1.3], [SO2/3.6]

Gy.10. K+F ráfordítások, kutatóhelyek száma és kutatói létszám tekintetében a vidék jelentősen lemarad a fővároshoz képest [CCO/3.2]

Gy.11. Bizalmatlanság mutatkozik az innovációkkal szemben [CCO/3.1], [SO2/3.1], [SO2/3.5]

Gy.12. Innovációs szereplők „egymásra találásának” problémái jelentkeznek [CCO/1.3], [SO2/3.6]

Gy.13. Bürokratikus akadályok (pl. komplikált pályázati folyamat) okoznak problémát [CCO/4.3]

Gy.14. A gazdálkodói döntésekhez nem áll rendelkezésre elegendő megbízható és könnyen elérhető adat (időjárás, növényvédelem, talaj, piaci információk stb.) [CCO/4.2], [SO4/6.1], [SO9/7.1]

Gy.15. Egymástól elkülönülnek a szakigazgatási rendszerek, a gazdálkodók több helyre szolgáltatnak adatot [CCO/4.2], [CCO/4.3], [SO5/6.1]

Gy.16. Nem megfelelő a mobilhálózati és internetlefedettség a mezőgazdasági és erdőterületeken [CCO/4.1]

Gy.17. A digitalizáció adta lehetőségek kiaknázását segítő jogszabályi háttér hiányzik (pl. drónok, adatgazdálkodás) [SO2/3.1]

Gy.18. Információhiány van a megvalósult, innovatív eljárásokról [CCO/1.4], [CCO/3.3], [SO2/3.1], [SO2/3.5], [SO3/1.3.], [SO5/5.1]

Gy.19. Agrárinformatikai és innovációs ismeretekkel rendelkező szaktanácsadók hiánya jellemző [CCO/1.7], [CCO/4.1], [SO2/3.1], [SO3/1.3.], [SO5/5.1]

Gy.20. A kisgazdaságokban egyes technológiák nem, vagy korlátozottan alkalmazhatók, az innovációs beruházás megtérülése bizonytalan [CCO/3.4], [SO2/3.1], [SO2/3.5]

2.1.XCO.1.3 Lehetőségek

L.1. A gazdálkodók körében igény mutatkozik a tudásátadó, innovációt terjesztő rendezvényekre [CCO/1.2], [CCO/3.1], [SO2/3.1], [SO5/7.3]

L.2. Az agrárcentrumokba szervezett iskolák tevékenysége összehangolhatóvá, koordinálhatóvá válik [CCO/2.2]

L.3. A szakmai képzések indítása keresletvezéreltté válik [CCO/1.1] [CCO/1.2]

L.4. Induló innovatív vállalkozások segítése (pl. mentorálás, tanácsadás, inkubáció, akceleráció) [CCO/3.3], [SO2/3.1], [SO2/3.5]

L.5. Innovációs tevékenységet hatékonyan segítő intézményrendszerek működtetése [CCO/3.3], [SO2/3.1], [SO2/3.5], [SO2/3.6]

L.6. Több szereplő együttműködésén alapuló (multiaktor) projektek végrehajtása [CCO/1.3], [SO2/3.6]

L.7. Adatelérés biztosítása a hatékonyabb gazdálkodáshoz (alaptérképek, környezeti adatok, növény- és állategészségügy, piaci információk stb.) [CCO/4.4], [SO2/3.1], [SO3/1.3.], [SO4/6.1], [SO5/5.1], [SO9/7.1]

L.8. Közös adatbázisok kialakítása (adatintegráció), amiből a releváns intézmények felé adatszolgáltatás történik, ezzel csökkentve az adminisztratív terheket [CCO/4.2], [SO4/6.1], [SO5/6.1]

L.9. A vidéki térségek digitális infrastruktúrája fejlődik (termőföldön, ill. erdőterületeken is) [CCO/4.1], [SO2/3.1]

L.10. A digitális technológiák terjedését ösztönző integrált fejlesztési és támogatási rendszerek kidolgozása [CCO/1.4], [CCO/3.4], [SO2/3.1]

L.11. A szabályozás módosítása a digitális technológiák által biztosított lehetőségek alapján [SO2/3.1], [SO4/6.1], [SO5/5.1]

L.12. A vállalkozási szektor hozzájárulása megnő a K+F ráfordításokban (forrásoldalon és a felhasználás terén is) [CCO/3.2]

2.1.XCO.1.4 Fenyegetések

F.1. Kedvezőtlen demográfiai folyamatok a vidéki területeken [CCO/1.6], [SO8/1.2]

F.2. Agrártudományok terén a K+F ráfordítások aránya csökken az összes K+F ráfordításhoz viszonyítva [CCO/3.2]

F.3. A gazdálkodói pálya társadalmi megítélése tovább romlik, nem sikerül vonzóvá tenni az agráréletpályát [CCO/1.5], [CCO/1.6], [CCO/2.2]

F.4. A technológiai szaktanácsadásban az inputanyaggyártók, forgalmazók tovább erősödnek [CCO/1.7], [CCO/1.8], [SO5/5.1]

F.5. A hatékony termeléshez szükséges környezeti és gazdasági adatok, valamint digitális szolgáltatások hiányoznak és/vagy nem naprakészek [CCO/4.1], [CCO/4.2], [CCO/4.3], [CCO/4.4], [SO4/6.1]

F.6. Az adatok felhasználásával, illetve az adatjogokkal kapcsolatos kérdéseket nem tisztázzák [SO5/6.1]

F.7. A digitalizáció és az információkhoz való hozzáférés egyenlőtlensége fokozhatja egyes termelői körök leszakadását [CCO/1.5] [CCO/1.8] [CCO/4.4], [SO2/3.1]

2.1.XCO.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.XCO.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
2.3.1	Innovatív technológiák és fenntartható megközelítések elterjesztése a mezőgazdaságban	2	Igen
4.5.1	Tudásátadás és annak fejlesztése az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről	1	Igen
6.5.2	Ökoszisztéma szolgáltatások és a biológiai sokféleség jelentőségéről tájékoztatás a közvélemény felé	2	Igen
7.2.1	Gazdaságindításhoz szükséges komplex vállalkozói ismeretek nyújtása	1	Igen
CCO.1.1	Ágazati célkitűzések megvalósulását támogató, gyakorlatorientált ismeretátadás támogatása	1	Igen
CCO.1.10	Fogyasztói edukáció, tudatosság erősítése	1	Részben
CCO.1.2	Gazdálkodók ismereteinek bővítése	1	Igen
CCO.1.3	Kutatók-termelők-feldolgozók közötti együttműködések erősítése	1	Igen
CCO.1.6	Tudásátadás a mezőgazdasági és erdőgazdasági generációváltás gyorsítása érdekében	2	Igen
CCO.1.7	Szaktanácsadók képzése	1	Részben
CCO.1.9	Agrárvállalkozók duális képzésben, fogadó félként való részvételének ösztönzése	2	Igen
CCO.2.1	Közép- és felsőfokú agrároktatási intézmények felkészültségének és eszközparkjának fejlesztése	2	Részben
CCO.2.2	Bemutató üzemek kialakítása	1	Igen
CCO.3.1	A munkaerő képzettségi szintjének növelése, az innovatív technológiák alkalmazása érdekében	1	Igen
CCO.3.2	Képzett kutatók helyben tartása, KFI szektor támogatása	2	Igen
CCO.3.3	Agrár- és élelmiszeripari vállalkozók innovativitásának növelése	2	Igen
CCO.4.1	Szélessávú internet szolgáltatásokhoz személyes hozzáférés biztosítása	2	Részben
CCO.4.2	Digitális ágazati nyilvántartások kialakítása, integrációja	1	Nem

CCO.4.3	Elektronikus ügyintézés, transzparencia	1	Részben
CCO.4.4	Agrár, -élelmiszeripari és erdőgazdálkodó vállalkozások digitális infrastruktúrájának fejlesztése	1	Igen
CCO.4.5	Digitális megoldások fejlesztése a minőségbiztosítás, tanúsítás, nyomonkövethetőség, jelölés terén	1	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.XCO.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVRE(47(1)(a)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, kutatás, valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek	SC28_E01_FVI_47 - Beruházások, kutatás valamint kísérleti és innovatív termesztési módszerek és egyéb tevékenységek– zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ADVI1(47(1)(b)) - Tanácsadási szolgáltatások és technikai segítségnyújtás, különösen a következők terén: a károsítók és betegségek elleni fenntartható védekezés technikái, a növényvédő szerek és az állategészségügyi készítmények fenntartható használata, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, az éghajlatváltozás mérséklése, a foglalkoztatási feltételek és a munkáltatói kötelezettségek, valamint a munkahelyi egészségvédelem és biztonság	SC11_A03_FVA_47 - tanácsadási szolgáltatások és technikai segítségnyújtás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRAINCO(47(1)(c)) - Képzés, ideértve a személyre szabott tanácsadást és a legjobb gyakorlatok cseréjét is, mindenekelőtt a következők tekintetében: a károsítók és betegségek elleni fenntartható védekezés technikái, a növényvédő szerek és az állategészségügyi készítmények fenntartható használata, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az éghajlatváltozás mérséklése, továbbá a szervezett kereskedelmi platformok és árutőzsdék használata az azonnali és határidős piacokon	SC12_A04_FVT_47 - képzés, ideértve a személyre szabott tanácsadást és a legjobb gyakorlatok cseréjét is - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Méhészeti termékek	ADVIBEES(55(1)(a)) - Tanácsadási szolgáltatások, technikai segítségnyújtás, képzés, tájékoztatás és a legjobb gyakorlatok cseréje a méhészek és a méhészek szervezetei részére, többek között hálózatok kiépítése révén	SC02_A01_BEA_55 - Méhészeti tudásátadás és technikai segítségnyújtás	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
Sectoral - Méhészeti termékek	PROMOBEES(55(1)(f)) - Promóció, kommunikáció és marketing, ideértve a piacmonitoringhoz kötődő fellépéseket és a különösen a méhészeti termékek minőségével kapcsolatos fogyasztói tudatosság növelésére irányuló tevékenységeket	SC01_A02_BEM_55 - Méhészeti marketing	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
Sectoral - Bor	INOVWINE(58(1)(e)) - Tárgyi és immateriális innovációs beruházások, amelyek közé tartoznak a – többek között a borkészítés termékeiből és melléktermékeiből előállított – innovatív termékek, a borászati termékek előállítására irányuló innovatív folyamatok és technológiák kifejlesztését, valamint e folyamatok és technológiák digitalizálását célzó, továbbá olyan	SC04_A01_WIIN_58 - INOVWINE - Innovatív beruházások a borágazatban	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban

	egyéb, az ellátási lánc bármelyik szakaszában hozzáadott értéket teremtő beruházások, amelyek az ismeretek cseréjét, valamint az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz történő hozzájárulást célozzák		
Sectoral - Bor	ADVWINE(58(1)(f)) - Tanácsadási szolgáltatások, különösen a foglalkoztatási feltételekre, a munkáltatói kötelezettségekre, valamint a munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra vonatkozóan	SC30a_A02_WIA_58 - Tanácsadási szolgáltatások a borágazatban	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban
Sectoral - Bor	PESTPREV(58(1)(n)) - monitoring, diagnostic, training, communication and research to prevent the spread of pests	SC31_A03_PPM_58 - Kártevők terjedésének megelőzése a borágazatban	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD24_G07_GAX_70 - Állati genetikai erőforrások ex situ megőrzése, valamint szakmai támogatása	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01a_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek fejlesztése	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD66_E04_TCI_73 - Agrár szakképzési centrumok beruházásainak támogatása	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása	O.31. A támogatott helyi fejlesztési stratégiák (LEADER) vagy előkészítő intézkedések száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD61_A05_EIP_77 - Európai Innovációs Partnerség (EIP) együttműködés	O.1. Az európai innovációs partnerség (EIP) operatív csoportjai projektjeinek száma
RD	KNOW(78) - Ismeretek cseréje és információk terjesztése	RD58_A01_TRA_78 - Képzések és bemutatóüzemi programok	O.33. A támogatott képzési, tanácsadási és tudatosságnövelő intézkedések vagy egységek száma
RD	KNOW(78) - Ismeretek cseréje és információk terjesztése	RD60_A04_ADP_78 - Tanácsadási szolgáltatások	O.33. A támogatott képzési, tanácsadási és tudatosságnövelő intézkedések vagy egységek száma

Áttekintés

1. **Főszükséglet: Az ágazati célkitűzések megvalósulását támogató, gyakorlatorientált ismeretátadás támogatása**

A SWOT helyzetértékelés rámutatott számos, a gyakorlati tudásátadást befolyásoló tényezőre. A tudásátadás- és tudáscsere-tevékenységek legnagyobb kihívása a tudomány és a gyakorlat közötti szakadék áthidalása, ám emellett komoly problémát jelent az alacsony együttműködési hajlandóság a gyakorlati szereplők között; az alacsony infokommunikációs érettség; a fogyasztókkal és a társadalommal való kommunikáció, valamint a bizalom hiánya a szereplők között. A tudásátadás és tudás-csere színvonalát befolyásolja továbbá, hogy az egyetemeken, szakképző intézményekben és szaktanácsadó cégeknél elérhető információ mennyisége és minősége különböző témák vonatkozásában meglehetősen eltérő.

A duális szakképzés fogalma a jelenleginél szorosabb együttműködést követel meg a gyakorlati oktatók és

a képzőhelyek munkatársai között és ezáltal biztosítja a gyakorlatorientált tudásátadás egyik formáját. Ugyanakkor a duális képzés népszerűsége csökken a részt vevő hallgatók, valamint fogadó vállalkozások száma alapján.

CCO 1.1 Szükséglet: Ágazati célkitűzések megvalósulását támogató, gyakorlatorientált ismeretátadás támogatása

A VP tudásátadási tematikus értékelése rámutatott arra, hogy a következő programozási időszakban javasolt a tudásátadási formák között a gazdálkodók által preferált gyakorlatorientált bemutató üzemi programokat és a tanulmányutakat jól megalapozott támogatási konstrukciókkal támogatni. Ugyanakkor a tanácsadási szolgáltatás megerősítése is fontos eleme a gyakorlatorientált ismeretátadásnak, kereslet vezérelt szakmai képzések indításával fejleszthető a gyakorlatorientált ismeretátadás azokon a tematikus területeken, ahol a gazdálkodók és gyakorlati szereplők egyértelmű igénye megjelenik. (SC11, SC12, SC02, RD60). Tematikus szakmai tanácsadás és képzés a kertészeti ágazatban, valamint a méhészeti tudásátadás elősegíti az ágazat korszerűsítését, az innováció megismerését és alkalmazását gyakorlati tudásátadási tevékenységeken keresztül (SC11, SC12, SC02).

CCO 1.2 szükséglet: Gazdálkodók ismereteinek bővítése: korszerű menedzsment tudás erősítése, gyakorlatorientált ismeretátadás többek között a társadalmi és környezeti kihívásokról, az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről, az alkalmazkodási lehetőségekről, a mezőgazdaság környezetre gyakorolt hatásairól; innovációs gyakorlatok beépítése a mindennapi munkafolyamatokba, motiválás a természetközeli gazdálkodás folytatására

A tanácsadási szolgáltatás megerősítésével, kereslet vezérelt szakmai képzések indításával fejleszthetővé válik a gyakorlatorientált ismeretátadás azokon a tematikus területeken, ahol a gazdálkodók és a gyakorlati szereplők egyértelmű igénye megjelenik (SC02, RD60). A SWOT helyzetértékelés alapján is egyértelművé vált, hogy alacsony a gazdálkodók szakmai, menedzsment, digitális és nyelvi képzettségi szintje. Ugyanakkor bemutatóüzemi programmal és célzott képzésekkel lehetővé válik ezen kompetenciák javítása, valamint a bemutatóüzemi programok lebonyolítása lehetővé teszi társadalmi és környezeti kihívásokra, az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekre reagáló, gyakorlati tudás és jó gyakorlatok elsajátítását (RD58).

CCO 1.3 Kutatók-termelők-feldolgozók közötti együttműködések erősítése az innovációs potenciál növelése érdekében

Az összefogásra ösztönző támogatások, úgy, mint az EIP operatív csoportok támogatása (RD61) interaktív innovációs projektek megvalósításán keresztül biztosítja a kutatók, valamint a termelők feldolgozók közötti együttműködések kialakulását. A tudás előállítói és felhasználói közötti kapcsolatot a tudásátadás szereplői, elsősorban oktatók, képzők, szakértők és tanácsadók teremtik meg innovációs projekt megvalósítása, tudásátadás és tájékoztatása biztosítása céljából.

CCO 1.6 Tudásátadás a mezőgazdasági generációváltás gyorsítása érdekében

A magyar agrártársadalmat általánosságban elöregedés, a fiatal utánpótlás hiánya, a generációk gondolkodása közti különbség, lassú generációváltás jellemzi. Ebben a folyamatban a tudásátadás egy fontos eszköz a bemutatóüzemi programokon, képzéseken, tanácsadásokon keresztül (RD58; RD60). A fiatal gazdálkodók megismerkednek az agráriumot jellemző legújabb digitális technológiákkal, termelési módszerekkel a gyakorlati körülmények között akár külföldön, akár belföldön.

CCO 1.7 Szaktanácsadók képzése, szaktanácsadási rendszer átalakítása a KAP specifikus célkitűzéseihez alkalmazkodva, különös tekintettel az alacsony környezetterhelésű mezőgazdasági gyakorlatok integrált szemléletű megközelítésére (növényvédő szerek kijuttatása, ÜHG, lég-köri szennyezők és szálló por kibocsátását csökkentő eljárások, helyes tápanyag-gazdálkodás és komposztálás), valamint az ágazat-specifikus szaktanácsadási szolgáltatások bővítésére

A szaktanácsadókkal szemben egyértelmű elvárásként fogalmazódik meg, hogy a gazdálkodókat naprakész technológiai ismeretekkel, speciális tudással - klímaváltozással járó kihívásokra reagáló megoldásokkal lássák el (Nemzeti KAP-hálózat). Emellett elvárás, hogy az innovációhoz kapcsolódó tudását/szolgáltatásokat biztosítsanak.

CCO 1.9. Agrárvállalkozók duális képzésben, fogadó félként való részvételének ösztönzése

A bemutatóüzemi program egyfajta ösztönző rendszerként lehetővé teszi, hogy a duális képzésben részt vevő fogadó vállalkozások bemutatóüzemi programokban akár belföldön, akár külföldön részt vegyenek, biztosítva ezzel a gyakorlat-vezérelt tudásátadás megvalósulását. A programban való részvétel

ösztönzőként jelenik meg a duális képzésben részt vevő fogadó vállalkozások számára, melyet az intézkedés is megcéloz (RD58).

2 Főszükséglet: Közép- és felsőfokú oktatási intézmények, tanüzemek, bemutató üzemek, mintaüzemek infrastruktúrájának fejlesztése

Magyarországon az Kulturális és Innovációs Minisztérium feladat és felelősségi körébe tartozik az innováció, kutatás, felsőoktatás, szakképzés és felnőttképzés (kivéve az agrárszakképzés). Míg a kutatási és innovációs ügyek operatív feladatainak nagy részét a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) hatáskörébe delegálták. A hazai kutatási infrastruktúra fenntartható fejlesztését és nemzetközi hálózatosodását célzó közfeladataiban a Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Bizottság (NKIB) működik közre. Az intézményi struktúra alapján a KAP SP-ben indirekt eszközök állnak rendelkezésre, hogy a közép- és felsőfokú oktatási intézmények, tanüzemek, bemutató üzemek, mintaüzemek infrastruktúráját fejlesszék.

CCO 2.1 Közép- és felsőfokú agrároktatási intézmények felkészültségének és eszközparkjának fejlesztése

·KAP-on kívüli tevékenység

CCO 2.2 Bemutató üzemek kialakítása, szervezése, majd azok összekapcsolása, tudásátadási programok kidolgozása, többek között a korszerű és emisszió-csökkentésen alapuló technológiák bemutatására

A bemutatóüzemi program lehetővé teszi a gazdálkodók tudásszintjének, a tudásuk minőségének, vagy gyakorlatiasságának fejlődését. A bemutatóüzemi program ösztönzi az egész életen át tartó tanulásban való részvételt a speciális szükségletekre reagáló, alkalmazott szakmai tudásátadási szolgáltatás támogatásával.

3 Főszükséglet: Ágazati célkitűzéseket szolgáló, gyakorlatorientált kutatások és innovációk elősegítése

CCO 3.1 A versenyképes, erőforrás-hatékony, magas hozzáadott értéket termelő és innovatív mezőgazdaság és élelmiszeripar létrehozásához elengedhetetlen a gyakorlatiorientált kutatások és innovációk elősegítése, feltételeinek megteremtése. A munkaerő képzettségi szintjének növelése, az innovatív technológiák alkalmazása érdekében

Az innovatív technológiák alkalmazásával növelhető a versenyképesség, ehhez azonban szükséges a mezőgazdasági munkaerő hozzáértését, képzettségi szintjét növelni. A képzések és a bemutató üzemi programok (TRA_78) lehetővé teszik a gazdálkodók és a vidéki munkavállalók tudásszintjének, a tudásuk minőségének, vagy gyakorlatiasságának fejlődését. A bemutató üzemi program ösztönzi az egész életen át tartó tanulásban való részvételt a speciális szükségletekre reagáló, alkalmazott szakmai tudásátadási szolgáltatás támogatásával. A tanácsadási szolgáltatások (ADP_78) által szintén lehetőség nyílik a munkaerő tudásszintjének növelésére az új technológiák alkalmazásával kapcsolatban.

CCO 3.2 Képzett kutatók helyben tartása, KFI szektor támogatása

A SWOT elemzés is rámutatott arra, hogy szükségszerű a K+F+I-re fordított hazai források növelése, a képzett kutatók helyben tartása. Ugyan az EIP operatív csoportok támogatása volument tekintve nem lesz meghatározó intézkedés az agrár KFI forrás arányát illetően, de jelentős hozzáadott értéket biztosít azzal, hogy innovációt ösztönző együttműködések keretében közelebb hozzá a gyakorlati igényeket a kutatási témákhoz.

CCO 3.3 Agrár- és élelmiszeripari vállalkozók innovativitásának növelése, változó piaci igényekre adott reagálásuk gyorsítása

Az agrár- és élelmiszeripari vállalkozók innovativitásának növelésére a változó piaci igényekre adott reagálás gyorsítása érdekében van szükség. A vállalkozások alacsony fokú innovativitása többek között a szereplők bizalmatlanságára vezethető vissza, amelyen segíthet az EIP együttműködések támogatása (EIP_77). A mezőgazdasági termékek értéknövelését és piacra jutását, technológiai fejlesztését, az élelmiszer-feldolgozás vállalati hatékonyságának növelését, valamint az erőforrás-hatékonyságot célzó fejlesztések (FON_73), akárcsak a jégkármérséklő rendszer további fejlesztése (JGR_73) hozzájárulhatnak a szükséglet kielégítéséhez.

4.Főszükséglet: Digitális megoldások fejlesztése a termelésben és az ágazati nyilvántartásokban

A mezőgazdaság és élelmiszeripar digitalizációja magában foglalja a hardver eszközöket (pl. szenzorok, drónok, robotok), az adatvagyont (pl. nyilvántartások, talajtérképek, időjárási adatok, kártevők és kórokozók felmérése), az elemzést biztosító módszereket és szoftvereket (pl. mesterséges intelligencia,

döntéstámogató szoftverek), a vállalatirányítási rendszereket, valamint az e-kormányzati, e-kereskedelmi és online banki szolgáltatásokat, illetve a logisztikához kapcsolódó digitális megoldásokat. A digitális megoldások segíthetik az erőforrások hatékonyabb felhasználását, a termelés kockázatainak csökkentését, a veszteségek csökkentését, a termelékenység fokozását, a nyomonkövethetőséget és a minőségbiztosítást, valamint egyes területeken megoldást jelenthetnek a munkaerőhiányra. A termelés hatékonyságának növelése kedvező hatású a környezetre és az éghajlatra is.

CCO 4.1 Szükséglet: Szélessávú internet szolgáltatásokhoz személyes hozzáférés biztosítása és a digitális alapkészségek megerősítése

A digitális szolgáltatások elterjedéséhez és igénybevételéhez alapfeltétel a megfelelő digitális infrastruktúra és hálózati lefedettség rendelkezésre állása. Az EU Zöld Megállapodás is hangsúlyozza, hogy a gyors szélessávú internethez való hozzáférés elengedhetetlen a fenntarthatósági célok eléréséhez szükséges technológiák (pl. precíziós gazdálkodás) alkalmazásához. A szélessávú hálózat fejlesztését alapvetően más operatív programok forrásai biztosítják a 2030-ig szóló Nemzeti Digitalizációs Stratégia keretében, a KAP ST az ezekhez való kapcsolódást, illetve a digitális képzettség fejlesztését tekinti feladatának. A vidéki infrastrukturális fejlesztések (pl. okosfalu) hozzájárulnak a digitalizációs törekvésekhez, ezzel is csökkentve a vidéki térségek leszakadását (RD57 intézkedés).

CCO 4.2 Szükséglet: Digitális ágazati nyilvántartások kialakítása, integrációja

A helyzetértékelés rámutatott, hogy a mezőgazdasági termelők és állattenyésztők adatait több szervezet is nyilvántartja (MÁK, Nébih, NAV, NAK, szakmai szervezetek), ami jelentős adatszolgáltatási kötelezettséget jelent. Rendkívül hátrányos az a jelenlegi gyakorlat, hogy a különböző hatóságok, intézmények és szervezetek más-más adatszolgáltatási kötelezettségeket írnak elő ugyanarra az adatkörre. Ugyanakkor vannak olyan adatkörök (pl. antibiotikum-felhasználás), amelyek jelenleg egyik adatbázisban sem érhetők el, pedig azok ismerete elengedhetetlen lenne az egyes ágazatok fejlesztésének és piaci átláthatóságának szempontjából. Az ágazati nyilvántartások eltérő fejlettségűek, például a szőlőültetvények nyilvántartása (VINGIS) teljes körű – de zárt – térinformatikai adatbázis, míg a gyümölcsültetvények és a halgazdaságok nyilvántartása fejlesztésre szorul. Több, a tervezést megalapozó fórumon elhangzott, hogy szükség lenne egy gyepkataszterre is, ami nyilvántartja az állateltartó képességet is.

A helyzetfeltárás azt is megállapította, hogy szükség van a gazdálkodói döntéseket segítő, megbízható és könnyen elérhető alapadatokra (időjárás, növényvédelem, talaj, piaci információk stb.) és döntéstámogató alkalmazásokra.

KAP-on kívüli tevékenység.

CCO 4.3 Szükséglet: Elektronikus ügyintézés, transzparencia, nyomon követhetőség

Az agrárigazgatási rendszerekkel kapcsolatban jelenleg néhány kötelező adatszolgáltatás kizárólag elektronikus úton, ügyfélkapus azonosítással végezhető el, mások továbbra is megtehetők papíralapon is. Az elektronikus ügyintézés lehetőségét bővíteni kell.

Az elektronikus adatszolgáltatás és nyomon követhetőség szempontjából fontos, hogy a termelők is megfelelő digitális nyilvántartásokkal rendelkezzenek, ezért ösztönözni kell az ilyen irányú beruházásokat (RD02).

KAP-on kívüli tevékenység

CCO 4.4 Szükséglet: Agrár- és élelmiszeripari vállalkozások digitális infrastruktúrájának, informatikai hátterének fejlesztése

A digitális technológiák és eszközök széleskörűen elérhetők a hazai gazdálkodók és élelmiszeripari vállalkozások számára, azonban a helyzetelemzés rámutatott, hogy rendkívül heterogén az üzemek digitalizációjának szintje, és – különösen a mezőgazdasági vállalkozásoknál – összességében alacsony szintűnek mondható. Az innovatív, környezetbarát termelési és tenyésztési technológiák (RD02) segíthetik az erőforrások (pl. műtrágya, növényvédőszer, öntözővíz, takarmány) hatékonyabb felhasználását, ezáltal a fenntarthatósági kritériumoknak való megfelelést és a versenyképesség növelését.

CCO 4.5 Szükséglet: Digitális megoldások fejlesztése minőségbiztosítás, tanúsítás, nyomonkövethetőség, árujelölés és osztályozás céljából

A nyomon követés az egész élelmiszerláncban szükséges, jogszabályi előírások miatt, valamint a

fogyasztói bizalom erősítése céljából. A fogyasztó bizalmát azzal lehet megszerezni és megtartani, ha jó és stabil minőségű élelmiszerrel szolgálják ki, amelyet az összetevőktől egészen a késztermékig nyomon tud követni. Ez különösen fontos a zöldség-gyümölcs szektorban (SC17), valamint az állati termékek esetén. Az informatika fejlődésével a nyomonkövetési rendszerekben is új digitális megoldások jelennek meg (pl. blockchain), amelyek alkalmazásához az élelmiszerlánc szereplőinek technikai tanácsadásra van szüksége (SC11). A termelési adatok alapozzák meg a termék-nyomonkövetési rendszerek működését, ezért támogatni kell az üzemszintű adatgyűjtést, valamint az üzemirányítási alkalmazások használatát a gazdaságok vezetésében és a döntések előkészítésében (RD02). Az alapanyag mennyisége és minősége ismeretében optimalizálható az élelmiszerek feldolgozása, így javíthatók a kihozatali mutatók és a termékek minősége.

A koronavírus-járvány miatt felértékelődött az online piacterek jelentősége, ezért érdemes a kistelepülések mezőgazdasági termékértékesítését, valamint a helyi köz- és önkormányzati intézmények, valamint a kis boltok élelmiszer-alapanyag beszerzését egy digitális platformon keresztül megvalósítani. A digitális piactéren csak olyan termékek és szolgáltatások jelenhetnek meg, amelyek sikeresen teljesítettek egy előzetes validációt (SC17).

2.1.XCO.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.XCO.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	Célérték
R.1 CU PR - A teljesítmény javítása ismeretek és innováció révén A fenntartható gazdasági, társadalmi, környezeti, éghajlati és az erőforrások hatékonyságával kapcsolatos teljesítmény javítása érdekében tanácsadásban részesülő, illetve képzésben, ismeretcserében vagy az európai innovációs partnerség KAP által támogatott operatív csoportjaiban részt vevő személyek száma	471 460,00
R.3 CU - A mezőgazdaság digitalizálása A KAP keretében a digitális gazdálkodási technológiához nyújtott támogatásban részesülő gazdaságok aránya	7,32 %
R.28 CU - Környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai teljesítmény ismeretek és innováció révén A környezeti-éghajlati teljesítmény tekintetében tanácsadásban részesülő, illetve képzésben, ismeretcserében vagy az európai innovációs partnerség KAP által támogatott operatív csoportjaiban részt vevő személyek száma	281 676,00
R.40 CU - A vidéki gazdaság intelligens átmenete A támogatott „Intelligens falvak” stratégiák száma	52,00
R.42 CU - A társadalmi befogadás előmozdítása A társadalmi befogadást célzó, támogatásban részesülő projektekkel érintett személyek száma	44 181,00

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

XCO - Az ágazat korszerűsítésére irányuló, az ismeretek gyarapításának és megosztásának, az innovációnak és a digitalizációnak a mezőgazdaságban és vidéki térségekben történő előmozdításán keresztül megvalósítandó átfogó célkitűzés

Az egyes R indikátorok mérföldkő értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

R.1[PR] - A teljesítmény javítása ismeretek és innováció révén

Az R.1 indikátor sajátossága, hogy a fiche módszertani útmutatójának megfelelően nem szükséges duplikáció szűrése a kapcsolódó beavatkozások által érintett személyek száma tekintetében, így egy beavatkozáson belül, illetve beavatkozások között is előfordulhat duplikáció, amely az R.1 magas értékét (736 240 személy) eredményezi. Az R.1 indikátor minden kapcsolódó beavatkozása összefügg az XCO-t megalapozó szükségletekkel, így teljesen értéken bemutatásra kerül. A kapcsolódó beavatkozások a képzés, tanácsadás és tájékoztatás; az érintett személyek száma a korábbi évek VP-ben lebonyolításra került szolgáltatások alapján kalkulált, így megbízhatóan megalapozott érték.

Az R.1 indikátor célértékének 68%-át biztosítja, így annak elérésében kulcsfontosságú az RD60_A04_ADP_78 - Tanácsadási szolgáltatások beavatkozás, amely az általános tanácsadási hálózat működtetése, mely révén évi 100 000 személyt érint majd 2024 és 2028 között; egy személy évente átlagosan 4,5 tájékoztatást kap. Egyedi szaktanácsadási szolgáltatások támogatásában 2024 és 2028 között tervezetten évente 37 500 személy fog részt venni.. A képzések (RD58_A01_TRA_78) résztvevőinek száma évente változó. A 2026 és 2027 években tervezett a kötelező képzések lebonyolítása, így e két évben kiugró (más éveknek legalább duplája) az érintett személyek száma. A képzésekben résztvevők számának kalkulációjához a VP tapasztalok mellett hozzájárult az új tervezési időszakban megjelenő kihívások, új beavatkozások által generált további képzési igény is. Az SC04_A01_WIIN_58 - Innovatív beruházások a borágazatban beavatkozás további 30 személy részére fog nyújtani támogatást a szőlőből készült uniós termékek piac- és versenyképességének fokozása, különösen innovatív termékek, folyamatok és technológiák kifejlesztése révén.Az R.1 indikátor értékét biztosító beavatkozások kiemelten segítik az első főszükséglet kezelését, többféle módszerrel támogatva a gyakorlatias jellegű ismeretek megszerzését (CCO1.1, CCO.1.2), a kutatók-termelők-feldolgozók közötti együttműködések erősítésével (CCO 1.3), segítve a generációk közötti párbeszédet és a generációváltást (CCO 1.6). Az első főszükséglet a gazdálkodók tudásának fejlesztése mellett kitér a fogyasztói edukációra, a fogyasztói tudatosság növelésére (CCO.1.10), e beavatkozások a fogyasztókat is elérik.

A szakember és gazdálkodói kör új belépőinek ismereteit már a formális oktatás keretében támogatni kell, ennek érdekében a beavatkozások egy része bemutató üzemek kialakítására (CCO.2.2) is fordít erőforrásokat.

A szakismeretek mellett az innovációkra való nyitottságot is fejleszteni kell (CCO 3.1), így kifejezetten ilyen irányú programok is megjelennek majd a beavatkozások megvalósítása során. Az innováció és a K+F terület fejlesztéséről (CCO 3.2, CCO 3.3) az R.1 indikátor célértékében önmagában nem túl jelentős arányt képviselő, de az eredményindikátor eredmény-elvárásaiban fontos területet lefedő Európai Innovációs Partnerség (EIP) együttműködés beavatkozás gondoskodik. A digitalizáció fejlesztését több területen is támogatják a beavatkozások: a minőségbiztosítás, tanúsítás, nyomonkövethetőség, árujelölés terén is digitális megoldásokra van szükség (CCO.4.5).

Az SC31_E13_PPM_58 – Kártevők terjedésének megelőzése a borágazatban beavatkozás 2000 termelő részére nyújt képzést a szükséges ismeretek átadása révén.

R.3 - A mezőgazdaság digitalizálása

Az R.03 indikátor célértéke: 7,67%, amely 18 491 kedvezményezett gazdaságot jelent, az összes, 241.000-hez viszonyítva. Az R.03 indikátor teljes tervértékét biztosító mindkét beavatkozás reagál az XCO specifikus célkitűzést megalapozó egy vagy több szükségletre.

A képzések és bemutatóüzemi programok (RD58_A01_TRA_78) keretében 2026-ban 8 ezer, majd 2027-ben további 8 ezer gazdaság részesül szemléletformálásban, amely – az R.1 esetében ismertetett módon – az 1. Főszükséglet: Az ágazati célkitűzések megvalósulását támogató, gyakorlatorientált ismeretátadás támogatása minden szükségletére reagál. A mezőgazdasági üzemek digitális átállásának támogatása (RD01a_E01_FRM_73) révén 2025-2027 közötti három évben, évente 490-530 gazdaság kap valós segítséget a digitális megoldások fejlesztésében, így a szoftveres területen támogatásra kerül az, az elektronikus ügyintézés, transzparencia fejlesztése (CCO.4.3), illetve a beavatkozások elősegítik a gazdálkodók digitális infrastruktúrájának fejlesztését (CCO.4.4), valamint a digitális megoldások kialakítását a minőségbiztosítás, tanúsítás, nyomonkövethetőség, árujelölés terén (CCO.4.5) is.

R.28 - Környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai teljesítmény ismeretek révén

Az R.28 indikátor esetében – az R.1 és R.2 indikátorhoz hasonlóan – nincs szükség a duplikáció

szűrésére. A teljes célérték 441 726 személy, amelynek felfutása, a hozzájáruló beavatkozások szerepe azonos az R.1 esetében leírtakkal. Az R.28 indikátor erős összefüggést mutat az R.1 indikátorral: a mindkét R indikátorhoz hozzájáruló egyes beavatkozások a képzésben, tanácsadásban és tájékoztatásban érintett személyek számát mutatják meg. Az R.1 indikátor esetében ez a teljes résztvevő szám, minden témakörre kitérve. Az R.28 indikátor azt mutatja meg, hogy a teljes résztvevői számból hány személy lesz érintett a környezetvédelmi vagy éghajlattal kapcsolatos teljesítmény ismeretek és innováció témájával. A szakmai tervezés szerint a képzések, tanácsadás és tájékoztatás 60%-a foglalkozik majd ezzel a témával, így az érintett személyek száma az R.28 indikátor esetében (beavatkozásonként és összesen) az R.1 indikátor esetében látható értékek 60%-a.

A kapcsolódó szükségletekre való reflexió, a beavatkozások résztvevői létszámának alátámasztása az R.1 indikátor leírásánál olvasható.

R.40 - A vidéki gazdaság intelligens átmenete

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO8.

R.42 - A társadalmi befogadás előmozdítása

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO8.

2.1.XCO.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A CCO céljait sokféle beavatkozáson keresztül valósítjuk meg, amelyek sok esetben más SO-khoz is köthetőek.

A vonatkozó bizottsági ajánlások:

- Az EU zöld megállapodásának széles sávú kapcsolatra vonatkozó célkitűzéséhez való hozzájárulás a vidéki térségek gyors, széles sávú kapcsolat általi lefedettségére irányuló beruházások megfelelő idejű megvalósítása által. A folyamat során fontos az egyéb uniós és nemzeti pénzeszközökkel fennálló szinergiák biztosítása.
- A mezőgazdasági termelők, agrár-élelmiszeripari vállalkozások és a vidéki térségekben élők szerepének erősítése a tudás-, készség- és technológiai fejlesztés, információcsere, kutatás, tanácsadás, digitalizáció és innovációs projektek ösztönzésén keresztül, amelyek a meglévő kutatási, oktatási és gazdálkodási tanácsadási kapcsolatok erősítése, valamint az innováció mezőgazdasági termelők és a vidéki térségekben élők közösségeinek keretein belül való támogatása révén valósulnak meg.

Az ajánlások teljesítését a biztosított források lehetővé teszik. A széles sávú hálózat fejlesztését más operatív programok forrásai biztosítják, a KAP ST forrásai az ezekhez való kapcsolódást, illetve a digitális képzettség fejlesztését tekintik feladatuknak. A képzés, kutatás, tanácsadás a KAP ST kiemelt céljai közé tartoznak, ezért ezekre a korábbi időszakoknál jelentősebb forrást biztosít a terv.

2.2 A célok kiszámításához használt kontextusmutatók és egyéb értékek

Kontextusmutatók (a teljesítménykeret szerinti kód)	Bázisérték	Bázisév	Frissített érték	Indokolás/Megjegyzések	Adatforrás
C.01 Teljes vidéki népesség – LEADER program (R.38) (Személy)	1 813 276,00	2020	2023 - 2029: 4 058 628,00 (Bázisév: 2022) Final target: 4 058 628,00 (Bázisév: 2022)	A 10.000 fő alatti településeken élők száma + 10.000 fő feletti települések külterületi lakosság száma	Központi Statisztikai Hivatal
C.01b Teljes vidéki népesség – szolgáltatások és infrastruktúra (R.41) (Személy)	1 813 276,00	2020	2023 - 2029: 4 058 628,00 (Bázisév: 2022) Final target: 4 058 628,00 (Bázisév: 2022)	A 10.000 fő alatti településeken élők száma + 10.000 fő feletti települések külterületi lakosság száma	Központi Statisztikai Hivatal
C.05 Erdőterület összesen (Hektár)	2 416 138,00	2018	2023 - 2029: 1 941 600,00 (Bázisév: 2021) Final target: 1 941 600,00 (Bázisév: 2021)	A C05 alatt az eredeti érték a CORINE adat, ami fizikai fás szárú borítottságot takar (land cover). Ebben benne vannak: parkok, arborétumok, fásulások	Országos Erdőállomány Adattár 2021. jan.1. 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról 6.§ (1) bek.
C.12 Gazdaságok száma összesen (Gazdaság)	430 000,00	2016	2023 - 2029: 198 000,00 (Bázisév: 2023) Final target: 198 000,00 (Bázisév: 2023)	A gazdaságok számáról aktuálisabb képet ad a 2023-as frissített Központi Statisztikai Hivatal adata	KSH - https://www.ksh.hu/s/kiadvanyok/agrarium-2023-vegleges-adatok/
C.17 Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen (Hektár)	5 309 520,00	2019			
C.19 Natura 2000 területen fekvő mezőgazdasági terület összesen (Hektár)	721 099,00	2018	2023 - 2029: 1 433 344,00 (Bázisév: 2023) Final target: 1 433 344,00 (Bázisév: 2023)	C.19 total agricultural area in Natura 2000 Updated value 1 433 344 ha	Európai Környezetvédelmi Ügynökség becslése, Európai Bizottság, GREX dokumentum 2023.05.02
C.23 Számosállategységek összesen (Számosállategységek)	2 444 890,00	2016	2023 - 2029: 1 936 220,00 (Bázisév: 2023) Final target: 1 936 220,00 (Bázisév: 2023)	C.23 - Számosállategységek száma összesen (SZÁE) az Eurostat hivatalos adatai alapján került módosításra	Eurostat-https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ef_lsk_main__custom_20825946/default/table
D.35 Az Európai Bizottságnak bejelentett méhkaptárak száma összesen: a terv kidolgozásakor rendelkezésre álló legutóbbi három év átlaga. (Méhkaptárok)	1 212 009,00	2020			

2.3 Célterv

2.3.1 Összefoglaló táblázat

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
R.1 CU PR A teljesítmény javítása ismeretek és innováció révén A fenntartható gazdasági, társadalmi, környezeti, éghajlati és az erőforrások hatékonyságával kapcsolatos teljesítmény javítása érdekében tanácsadásban részesülő, illetve képzésben, ismeretcserében vagy az európai innovációs partnerség KAP által támogatott operatív csoportjaiban részt vevő személyek száma	XCO	100 000,00	244 545,00	390 096,00	390 096,00	461 189,00	471 454,00	471 460,00	471 460,00
R.3 CU A mezőgazdaság digitalizálása A KAP keretében a digitális gazdálkodási technológiához nyújtott támogatásban részesülő gazdaságok aránya	SO2, XCO	0,00 %	0,00 %	0,01 %	3,47 %	6,93 %	7,32 %	7,32 %	7,32 %
R.3 Számláló: A vonatkozó kifizetett támogatásban részesülő kedvezményezettek száma		0,00 farm	0,00 farm	24,00 farm	6 871,00 farm	13 721,00 farm	14 494,00 farm	14 494,00 farm	14 494,00 farm
R.3 Nevező: Gazdaságok száma összesen		198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm
R.4 A jövedelemtámogatásnak az előírások betartásától és a bevált gyakorlatok alkalmazásától való függővé tétele Jövedelemtámogatás alá eső és feltételességhez kötött mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	SO1		94,17 %	94,17 %	94,17 %	94,17 %	94,17 %		94,17 %
R.4 Számláló: A kifizetés által érintett		0,00 ha	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	0,00 ha	5 000 000,00

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
hektárok száma			ha	ha	ha	ha	ha		ha
R.4 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha
R.5 Kockázatkezelés Támogatott KAP kockázatkezelési eszközökkel rendelkező gazdaságok aránya	SO1	0,00 %	0,00 %	30,29 %	30,29 %	30,29 %	0,00 %	0,00 %	30,29 %
R.5 Számláló: A vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok száma		0,00 farm	0,00 farm	73 000,00 farm	59 974,00 farm	59 974,00 farm	0,00 farm	0,00 farm	59 974,00 farm
R.5 Nevező: Gazdaságok száma összesen		198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm
R.6 [PR] Újraelosztás kisebb gazdaságok részére Az átlagos gazdaságméret alatti támogatható gazdaságok részére nyújtott további közvetlen kifizetések százaléka hektáronként (az átlaghoz viszonyítva)	SO1	0,00 %	112,25 %	112,25 %	112,25 %	112,25 %	112,25 %	0,00 %	112,25 %
R.6 Számláló: Az átlagos gazdaságméret alatti kedvezményezetteknek kifizetett átlagos közvetlen kifizetés hektáronként		0,00 EUR/ha	299,15 EUR/ha	299,15 EUR/ha	299,15 EUR/ha	299,15 EUR/ha	299,15 EUR/ha	0,00 EUR/ha	299,15 EUR/ha
R.6 Nevező: Az összes kedvezményezettnek teljesített átlagos közvetlen kifizetés/ha			266,51 EUR/ha	266,51 EUR/ha	266,51 EUR/ha	266,51 EUR/ha	266,51 EUR/ha		266,51 EUR/ha
R.7 [PR] A sajátos igényű területeken működő gazdaságoknak nyújtott támogatás növelése További támogatás százaléka hektáronként magasabb igényű területeken (az átlaghoz viszonyítva)	SO1, SO6	0,00 %	100,00 %	111,57 %	111,57 %	111,57 %	111,57 %	0,00 %	111,57 %
R.7 Számláló: A sajátos igényű területeken élő kedvezményezettek számára nyújtott átlagos jövedelemtámogatás hektáronként		0,00 EUR/ha	272,18 EUR/ha	303,67 EUR/ha	303,67 EUR/ha	303,67 EUR/ha	303,67 EUR/ha	0,00 EUR/ha	303,67 EUR/ha
R.7 Nevező: Az összes kedvezményezettnek kifizetett átlagos jövedelemtámogatás/ha			272,18 EUR/ha	272,18 EUR/ha	272,18 EUR/ha	272,18 EUR/ha	272,18 EUR/ha		272,18 EUR/ha

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
R.8 Adott ágazatokban működő gazdaságok részére biztosított támogatás A versenyképesség, a fenntarthatóság és a minőség javítását célzó, termeléstől függő jövedelemtámogatásban részesülő gazdaságok aránya	SO1, SO2		18,32 %	18,32 %	18,32 %	18,32 %	18,32 %	0,00 %	18,32 %
R.8 Számláló: A termeléstől függő jövedelemtámogatásban részesülő kedvezményezettek aránya		0,00 farm	44 148,00 farm	44 148,00 farm	36 274,00 farm	36 274,00 farm	36 274,00 farm	0,00 farm	36 274,00 farm
R.8 Nevező: Gazdaságok száma összesen		198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm
R.9 CU PR Gazdaságok korszerűsítése A szerkezetátalakításra és korszerűsítésre – többek között az erőforrás-hatékonyság javítása érdekében – nyújtott beruházástámogatásban részesülő mezőgazdasági termelők aránya	SO2, SO7	0,00 %	0,25 %	0,58 %	0,91 %	1,74 %	2,41 %	2,86 %	2,86 %
R.9 Számláló: A vonatkozó támogatásban részesülő kedvezményezettek száma		0,00 farm	600,00 farm	1 400,00 farm	1 802,00 farm	3 445,00 farm	4 772,00 farm	5 663,00 farm	5 663,00 farm
R.9 Nevező: Gazdaságok száma összesen		198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm
R.10 CU PR Az ellátási lánc szervezettségének javítása A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya	SO2, SO3, SO9	0,54 %	1,39 %	2,28 %	2,44 %	2,58 %	2,59 %	2,59 %	2,59 %

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
R.10 Számláló: A vonatkozó támogatásban részesülő kedvezményezettek száma		1 300,00 farm	3 353,00 farm	5 498,00 farm	4 831,00 farm	5 108,00 farm	5 128,00 farm	5 128,00 farm	5 128,00 farm
R.10 Nevező: Gazdaságok száma összesen		198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm
R.11 /Gyümölcs- és zöldségfélék A kínálati oldal koncentrációja Bizonyos ágazatokban operatív programokkal rendelkező termelői szervezetek vagy termelői csoportok által forgalmazott termékek értékének aránya	SO3	16,50 %	17,59 %	18,76 %	19,81 %	20,92 %	0,00 %	0,00 %	20,92 %
R.11 Számláló: Az operatív programokban részt vevő termelői szervezetek által forgalmazott termékek összértéke		159 525 509,17 EUR	170 123 320,50 EUR	181 361 794,25 EUR	191 536 357,29 EUR	202 265 005,16 EUR	0,00 EUR	0,00 EUR	202 265 005,16 EUR
R.11 Nevező: Az érintett ágazatok termelésének összértéke		966 908 164,00 EUR	966 908 164,00 EUR	966 908 164,00 EUR	966 908 164,00 EUR	966 908 164,00 EUR	966 908 164,00 EUR	966 908 164,00 EUR	966 908 164,00 EUR
R.12 Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás javítására tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	SO4		16,78 %	16,78 %	21,49 %	21,51 %	16,25 %	0,04 %	21,51 %
R.12 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0,00 ha	890 781,00 ha	890 781,00 ha	1 140 759,00 ha	1 141 836,35 ha	862 675,00 ha	2 154,00 ha	1 141 836,35 ha
R.12 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha
R.13 [PR] Az állattenyésztési ágazat kibocsátásainak csökkentése Az üvegházhatásúgáz (ÜHG)- és/vagy ammóniakibocsátás csökkentésére irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett számosállategységek (szae) aránya,	SO4				20,74 %	20,45 %	0,00 %	0,00 %	20,74 %

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
ideértve a trágyagazdálkodást									
R.13 Számláló: Azon számosállategységek száma, amelyekhez kapcsolódóan kifizetést teljesítettek		0,00 LU	0,00 LU	0,00 LU	401 572,00 LU	395 957,00 LU	0,00 LU	0,00 LU	401 572,00 LU
R.13 Nevező: Számosállategységek összesen		1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU
R.14 PR Szén-dioxid-tárolás talajban és biomasszában A kibocsátás csökkentésére és a szén-dioxid-tárolás fenntartására vagy növelésére irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya (beleértve a következőket: állandó gyepterület, állandó kultúrák állandó növénytakaróval, vizes élőhelyeken és tőzeglápokon található mezőgazdasági földterület)	SO4		16,84 %	16,84 %	21,11 %	21,14 %	12,19 %	0,04 %	21,14 %
R.14 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0,00 ha	894 285,10 ha	894 285,10 ha	1 121 097,40 ha	1 122 174,40 ha	647 112,00 ha	2 154,00 ha	1 122 174,40 ha
R.14 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha
R.15 CU A mezőgazdaságból, erdészetből, valamint egyéb megújuló forrásokból származó megújuló energia Támogatott beruházások a megújulóenergia-termelés kapacitásbővítésébe, a bioalapú energiák termelését is beleértve (megawatt)	SO4	0,00 MW	2,23 MW	21,31 MW	29,73 MW	64,67 MW	97,98 MW	131,29 MW	131,29 MW
R.16 CU Az éghajlattal kapcsolatos	SO4	0,00 %	0,02 %	0,27 %	0,46 %	1,02 %	1,68 %	2,17 %	2,17 %

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
beruházások A KAP keretében az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, valamint megújuló energia vagy biológiai anyagok előállításához hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok aránya									
R.16 Számláló: A KAP keretében az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, valamint megújuló energia vagy biológiai anyagok előállításához hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok száma		0,00 farm	45,00 farm	645,00 farm	911,00 farm	2 020,00 farm	3 326,00 farm	4 297,00 farm	4 297,00 farm
R.16 Nevező: Gazdaságok száma összesen		198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm
R.17 [CU] [PR] Erdősített terület Erdőtelepítés, agrárerdészet és erdő-helyreállítás céljából támogatott terület, továbbá ezek bontása	SO4, SO5, SO6	0,00 ha	0,00 ha	587,00 ha	6 174,00 ha	11 174,00 ha	16 174,00 ha	16 174,00 ha	16 174,00 ha
R.18 [CU] Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás	SO4, SO5, SO6, SO8	0,00 EUR	22 832 136,00 EUR	85 893 471,00 EUR	203 390 901,00 EUR	312 710 932,00 EUR	399 567 252,00 EUR	399 567 252,00 EUR	399 567 252,00 EUR
R.19 [PR] Talajjavítás és -védelem A talajgazdálkodás számára előnyös, a talajminőség és a talajbióta javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal (mint például a talajművelés csökkentése, a talaj növényi kultúrákkal történő borítása, továbbá a vetésforgó, többek között hüvelyes növényekkel) érintett mezőgazdasági hasznosítású területek	SO5		28,41 %	28,41 %	30,41 %	30,48 %	28,55 %	0,14 %	30,48 %

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
(UAA) aránya									
R.19 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0,00 ha	1 508 361,00 ha	1 508 361,00 ha	1 614 637,00 ha	1 618 456,00 ha	1 515 999,00 ha	7 638,00 ha	1 618 456,00 ha
R.19 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha
R.20 [PR] A levegőminőség javítása Az ammóniakibocsátás csökkentésére irányuló támogatott kötelezettségvállalással érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	SO5		13,48 %	13,48 %	13,48 %	13,48 %	13,48 %		13,48 %
R.20 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0,00 ha	715 521,00 ha	715 521,00 ha	715 521,00 ha	715 521,00 ha	715 521,00 ha	0,00 ha	715 521,00 ha
R.20 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha
R.21 [PR] A vízminőség védelme A víztestek minőségére vonatkozó támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	SO5		20,40 %	20,40 %	25,19 %	25,24 %	13,66 %	0,09 %	25,24 %
R.21 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0,00 ha	1 082 891,97 ha	1 082 891,97 ha	1 337 517,97 ha	1 340 024,97 ha	725 354,00 ha	5 014,00 ha	1 340 024,97 ha
R.21 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha
R.22 [PR] Fenntartható tápanyag-gazdálkodás A tápanyag-gazdálkodás javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	SO4, SO5, SO6		17,18 %	17,18 %	21,89 %	21,89 %	13,48 %		21,89 %
R.22 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0,00 ha	911 988,00 ha	911 988,00 ha	1 162 420,00 ha	1 162 420,00 ha	715 521,00 ha	0,00 ha	1 162 420,00 ha

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
R.22 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha
R.23 [PR] Fenntartható vízhasználat A vízegyensúly javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	SO5		15,74 %	15,74 %	18,94 %	19,28 %	9,15 %		19,28 %
R.23 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0,00 ha	835 668,00 ha	835 668,00 ha	1 005 794,60 ha	1 023 763,60 ha	486 076,00 ha	0,00 ha	1 023 763,60 ha
R.23 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha
R.24 [PR] A növényvédő szerek fenntartható és csökkentett mértékű használata Azon támogatott egyedi kötelezettségvállalások által érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, amelyek célja a növényvédő szerek fenntartható használata a növényvédő szerek jelentette kockázatoknak és a növényvédő szerek káros hatásainak – például a növényvédő szerek szivárgásának – a csökkentése érdekében	SO5, SO6, SO9		18,14 %	18,14 %	23,94 %	23,94 %	18,14 %		23,94 %
R.24 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0,00 ha	963 090,00 ha	963 090,00 ha	1 270 875,00 ha	1 270 875,00 ha	963 090,00 ha	0,00 ha	1 270 875,00 ha
R.24 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha
R.25 Az állattenyésztési ágazat környezeti teljesítménye A környezeti fenntarthatóság javítására tett, támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett	SO6				1,45 %	1,45 %	0,00 %	0,00 %	1,45 %

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
számosállategységek aránya									
R.25 Számláló: Azon számosállategységek száma, amelyekhez kapcsolódóan kifizetést teljesítettek		0,00 LU	0,00 LU	0,00 LU	28 075,00 LU	28 075,00 LU	0,00 LU	0,00 LU	28 075,00 LU
R.25 Nevező: Számosállategységek összesen		1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU
R.26 [CU] Természeti erőforrásokhoz kapcsolódó beruházások A KAP keretében a természeti erőforrások védelméhez kapcsolódó, termelő- és nem termelőberuházásokra vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok aránya	SO4, SO5	0,00 %	0,00 %	0,29 %	0,79 %	1,08 %	1,24 %	1,24 %	1,24 %
R.26 Számláló: A vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok száma		0,00 farm	0,00 farm	700,00 farm	1 564,00 farm	2 138,00 farm	2 455,00 farm	2 455,00 farm	2 455,00 farm
R.26 Nevező: Gazdaságok száma összesen		198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm
R.27 [CU] Környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai teljesítmény a vidéki térségekbe irányuló beruházások révén A környezeti fenntarthatósághoz, az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó célok eléréséhez hozzájáruló műveletek száma a vidéki térségekben	SO4, SO5, SO6	0,00	506,00	1 010,00	1 462,00	1 751,00	1 799,00	1 811,00	1 811,00
R.28 [CU] Környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai teljesítmény ismeretek és innováció révén A környezeti-éghajlati teljesítmény tekintetében tanácsadásban részesülő, illetve képzésben, ismeretcserében	XCO	60 000,00	146 727,00	234 058,00	234 058,00	275 513,00	281 672,00	281 676,00	281 676,00

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
vagy az európai innovációs partnerség KAP által támogatott operatív csoportjaiban részt vevő személyek száma									
R.29 [PR] Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva	SO4, SO5, SO6, SO9		5,26 %	5,26 %	5,26 %	5,26 %			5,26 %
R.29 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0,00 ha	279 415,00 ha	279 415,00 ha	279 415,00 ha	279 415,00 ha	0,00 ha	0,00 ha	279 415,00 ha
R.29 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha
R.30 [PR] A fenntartható erdőgazdálkodás támogatása Az erdővédelemnek és az ökoszisztéma-szolgáltatások irányításának támogatására tett kötelezettségvállalásokkal érintett erdőterületek aránya	SO4, SO6, SO8		0,55 %	4,21 %	1,65 %	4,48 %	6,28 %	6,54 %	6,54 %
R.30 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0,00 ha	10 660,00 ha	81 650,00 ha	32 000,00 ha	87 000,00 ha	122 000,00 ha	127 000,00 ha	127 000,00 ha
R.30 Nevező: Erdőterület összesen		1 941 600,00 ha	1 941 600,00 ha	1 941 600,00 ha	1 941 600,00 ha	1 941 600,00 ha	1 941 600,00 ha	1 941 600,00 ha	1 941 600,00 ha
R.31 [PR] Élőhelyek és fajok védelme A biológiai sokféleség megőrzésének vagy helyreállításának támogatására irányuló támogatott kötelezettségvállalások által érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, a magas természeti	SO6		19,94 %	19,94 %	29,87 %	29,95 %	19,54 %	0,17 %	29,95 %

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
értékű gazdálkodási gyakorlatokat is beleértve									
R.31 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0,00 ha	1 058 725,00 ha	1 058 725,00 ha	1 586 038,00 ha	1 590 450,00 ha	1 037 289,00 ha	8 824,00 ha	1 590 450,00 ha
R.31 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha
R.32 [CU] A biológiai sokféleséggel kapcsolatos beruházások A KAP keretében a biológiai sokféleséghez hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok aránya	SO6			0,27 %	0,69 %	0,85 %	1,02 %	1,02 %	1,02 %
R.32 Számláló: A vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok száma		0,00 farm	0,00 farm	639,00 farm	1 366,00 farm	1 683,00 farm	2 020,00 farm	2 020,00 farm	2 020,00 farm
R.32 Nevező: Gazdaságok száma összesen		198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm	198 000,00 farm
R.33 A Natura 2000 kezelésének javítása A támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett összes Natura 2000 terület aránya	SO6		10,51 %	11,03 %	11,35 %	11,35 %	0,84 %	0,84 %	11,35 %
R.33 Számláló: Vonatkozó kötelezettségvállalások által érintett hektárok száma Natura 2000 területeken		0,00 ha	150 631,00 ha	158 131,00 ha	162 631,00 ha	162 631,00 ha	12 000,00 ha	12 000,00 ha	162 631,00 ha
R.33 Nevező: Natura 2000 területen fekvő mezőgazdasági terület összesen		1 433 344,00 ha	1 433 344,00 ha	1 433 344,00 ha	1 433 344,00 ha	1 433 344,00 ha	1 433 344,00 ha	1 433 344,00 ha	1 433 344,00 ha
R.34 [PR] A tájképi elemek megőrzése A tájképi elemek – a sövényeket és fákat is beleértve – kezelésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	SO6		0,42 %	0,42 %	0,45 %	0,49 %	0,29 %	0,07 %	0,49 %
R.34 Számláló: A tájképi elemek – a		0,00 ha	22 318,00 ha	22 318,00 ha	24 153,50 ha	25 989,00 ha	15 143,00 ha	3 671,00 ha	25 989,00 ha

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
sövényeket és fákat is beleértve – kezelésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA)									
R.34 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha	5 309 520,00 ha
R.35 CU A méhkaptárok megőrzése: A KAP keretében támogatott méhkaptárok aránya	SO6	57,76 %	58,99 %	60,23 %	61,47 %	62,71 %	62,71 %	62,71 %	62,71 %
R.35 Számláló: Azon méhkaptárok száma, amelyekhez kapcsolódóan kifizetést teljesítettek		700 000,00 beehives	715 000,00 beehives	730 000,00 beehives	745 000,00 beehives	760 000,00 beehives	760 000,00 beehives	760 000,00 beehives	760 000,00 beehives
R.35 Nevező: Az Európai Bizottságnak bejelentett méhkaptárak száma összesen: a terv kidolgozásakor rendelkezésre álló legutóbbi három év átlaga.		1 212 009,00 beehives	1 212 009,00 beehives	1 212 009,00 beehives	1 212 009,00 beehives	1 212 009,00 beehives	1 212 009,00 beehives	1 212 009,00 beehives	1 212 009,00 beehives
R.36 CU PR Generációs megújulás KAP-támogatás segítségével vállalkozást indító fiatal mezőgazdasági termelők száma, nemek szerinti bontással együtt	SO1, SO7	0,00	1 700,00	6 700,00	8 500,00	9 600,00	10 700,00	10 700,00	10 700,00
R.37 CU Növekedés és foglalkoztatás a vidéki térségekben A KAP-projektek keretében támogatott új munkahelyek	SO8	0,00	1 700,00	6 700,00	8 564,00	9 724,00	10 946,00	10 958,00	10 958,00
R.38 CU LEADER-lefedettség A helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség aránya	SO8		99,96 %	99,96 %	99,96 %	99,96 %	99,96 %	99,96 %	99,96 %
R.38 Számláló: A programozási időszak alatt a LEADER keretében támogatott helyi akciócsoportok által lefedett vidéki lakosság		0,00 person	4 056 919,00 person	4 056 919,00 person	4 056 919,00 person	4 056 919,00 person	4 056 919,00 person	4 056 919,00 person	4 056 919,00 person
R.38 Nevező: Teljes vidéki népesség – LEADER program (R.38)		4 058 628,00 person	4 058 628,00 person	4 058 628,00 person	4 058 628,00 person	4 058 628,00 person	4 058 628,00 person	4 058 628,00 person	4 058 628,00 person

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
R.39 [CU] A vidéki gazdaság fejlesztése A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma	SO2, SO3, SO7, SO8, SO9	0,00	200,00	500,00	2 000,00	4 510,00	6 315,00	7 615,00	7 615,00
R.40 [CU] A vidéki gazdaság intelligens átmenete A támogatott „Intelligens falvak” stratégiák száma	SO8, XCO	0,00	5,00	0,00	10,00	30,00	50,00	52,00	52,00
R.41 [CU PR] Összeköttetés teremtése Európa vidéki térségei között A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához a KAP-támogatásnak köszönhetően jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság aránya	SO8			4,39 %	8,75 %	15,28 %	21,81 %	28,36 %	28,36 %
R.41 Számláló: A vonatkozó fejlesztések által érintett vidéki népesség		0,00 person	0,00 person	178 000,00 person	355 000,00 person	620 000,00 person	885 000,00 person	1 151 000,00 person	1 151 000,00 person
R.41 Nevező: Teljes vidéki népesség – szolgáltatások és infrastruktúra (R.41)		4 058 628,00 person	4 058 628,00 person	4 058 628,00 person	4 058 628,00 person	4 058 628,00 person	4 058 628,00 person	4 058 628,00 person	4 058 628,00 person
R.42 [CU] A társadalmi befogadás előmozdítása A társadalmi befogadást célzó, támogatásban részesülő projektekkel érintett személyek száma	SO8, XCO	0,00	1 045,00	149,00	25 494,00	37 261,00	43 620,00	44 181,00	44 181,00
R.43 [PR] Az antimikrobiális szerek használatának korlátozása Az antimikrobiális szerek használatának korlátozására irányuló, támogatott intézkedésekkel (megelőzés/csökkentés) érintett	SO9	0,00 %	33,84 %	9,30 %	10,69 %	11,55 %	8,18 %	0,00 %	11,55 %

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
számosállategységek (száe) aránya									
R.43 Számláló: Azon számosállategységek száma, amelyekhez kapcsolódóan kifizetést teljesítettek		0,00 LU	827 400,00 LU	227 400,00 LU	206 982,00 LU	223 633,00 LU	158 383,00 LU	0,00 LU	223 633,00 LU
R.43 Nevező: Számosállategységek összesen		1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU
R.44 [PR] Az állatjólét javítása Az állatjólét javítását célzó, támogatott intézkedésekkel érintett számosállategységek (száe) aránya	SO9	0,00 %	1,12 %	1,12 %	57,03 %	56,75 %	0,00 %	0,00 %	57,03 %
R.44 Számláló: Azon számosállategységek száma, amelyekhez kapcsolódóan kifizetést teljesítettek		0,00 LU	27 400,00 LU	27 400,00 LU	1 104 226,00 LU	1 098 805,00 LU	0,00 LU	0,00 LU	1 104 226,00 LU
R.44 Nevező: Számosállategységek összesen		1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU	1 936 220,00 LU

2.3.2 Az eredménymutatókhoz közvetlenül és jelentős módon kapcsolódó tervezett beavatkozások és kimenetek

Lásd az SFC2021 alkalmazás táblázatát

2.3.3. Összehangoltság „a termelőtől a fogyasztóig” stratégiában és az uniós biodiverzitási stratégiában meghatározott, 2030-ra teljesítendő uniós célkitűzésekkel, valamint hozzájárulása azok teljesítéséhez

Amint azt a Stratégiai állásfoglalásban is rögzítettük: a magyar KAP Stratégiai Terv érdemben járul hozzá az Európai Zöld Megállapodás célkitűzéseinek megvalósulásához.

Az alábbiakban a Termőföldtől az Asztalig (F2F) Stratégia, valamint a Biodiverzitás Stratégia mezőgazdaságot és élelmiszeripart érintő célértékeit tekintjük át, és mutatjuk be Tervünk hozzájárulását ezek teljesüléséhez.

F2F célkitűzés: A tápanyagveszteség csökkentése 50 százalékkal, miközben a talaj termékenysége nem romlik

Magyarországon a talajvédő termőföldhasználat alapelvárásait *a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény* szabályozza, mely a talajok általános védelmén túl kiterjed az erózió elleni védekezésre, a talajok szervesanyag-tartalmának megőrzésére, illetve a szikes és savanyú talajok művelésére és a környezetkímélő tápanyag-gazdálkodásra, valamint a talaj túlzott tömörödésének megelőzősére és megszüntetésére, ezáltal vízgazdálkodásának javítására. *A talajvédelmi terv készítésének részletes szabályairól szóló 90/2008. (VII. 18.) FVM rendelet* határozza meg a fenti törvénnyel összhangban, hogy mely tevékenységekhez kell talajvédelmi tervet készíteni (pl. öntözés, hígtrágya, szennyvíz és szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása, erózió elleni műszaki talajvédelmi beavatkozások megvalósítása stb).

KAP Stratégiai Tervünkben a kondicionalitáson belül az **5., 6. és 7. számú GAEC előírás** vonatkozik a talajok védelmére. Ezek az előírások egyrészről a talajromlás és a talajerózió kockázatát hivatottak csökkenteni, másrészről a talajpotenciál megőrzését szolgálják összhangban *a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvénnyel.* Az **agro-ökológiai program** (beavatkozás kódja: DP17_G01_ECOS_16) választható előírásai közül a téli talajtakarás, a forgatás nélküli talajművelés, a talajkondicionálók, nitrogén-inhibitorok, mikrobiológiai készítmények alkalmazása, az ültetvények sorközének takarása, a terménydiverzifikáció, valamint a magasabb arányú nem termelő terület fenntartása (pl. parlag, nitrogénmegkötő növények telepítése, másodvetésű zöldtrágya növények termesztése) betartása segíti elő a talajpotenciál megőrzését és javítását, a talajszerkezet és a talaj biodiverzitásának védelmét és javítását, a talajok tápanyag- és vízmegtartó képességének növelését, valamint az erózió elleni védelmet. Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG, beavatkozás kódja: RD19_G01_AEC_70) általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható tápanyag-gazdálkodásra (talajvizsgálaton alapuló tápanyag-gazdálkodási terv készítése, nitrogén hatóanyag kijuttatás korlátozása), a talajvédő gazdálkodásra (forgatás nélküli talajművelés, erózióvédelmi intézkedések, talajvédő vetésszerkezet stb.), és ezen felül terület specifikus előíráscsomagok kerültek összeállításra az erózió-, a belvíz-, illetve az aszályérzékeny területekre. Míg az erózió elleni előíráscsomagnak a talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés csökkentése az elsődleges célja, addig a belvíz-érzékeny területeken a vízvisszatartás, az aszály-érzékeny területeken pedig a vízmegtartó talajművelés az támogatott jó gyakorlat. Az **ökológiai gazdálkodás támogatása** (beavatkozások kódja: RD20_G02_ORT_70) a gazdálkodási mód során alkalmazott, az ökológiai termelésre vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a mezőgazdasági terület bruttó tápanyagmérlegének javításához, a talajzsarolás csökkentéséhez, valamint a talajok szervesanyag-készletének helyreállításához. Ezek az előírások mind túlmutatnak a fent részletezett alapkövetelményeken, ezáltal hozzájárulnak a F2F célkitűzés megvalósulásához.

F2F és Biodiverzitás Stratégia célkitűzés: Az EU mezőgazdasági területének 25 százalékán ökológiai

gazdálkodást folytassanak

Magyarországon az ökológiai gazdálkodás támogatását a Biodiverzitás Stratégia és a Termőföldtől az Asztalig Stratégia célkitűzéseinek tükrében kiemelt jelentőségűnek tekintjük. Ezzel arányos forrásallokációt, illetve megemelt fajlagos támogatási szintet biztosítunk mind az átállás, mind a fenntartás időszakára.

A már a korábbi vidékfejlesztési programokban is jelenlévő **ökológiai gazdálkodás támogatásának** (ÖKO, beavatkozások kódja: RD20_G02_ORT_70) **folytatása és a támogatások folyamatosságának biztosítása kiemelt cél** nemzeti szakpolitikai dimenzióban is, mivel az ökológiai gazdálkodás jelentős környezeti hozzáadott értékű gazdálkodási forma, ami jelentős mennyiségű területen és jelentős forrással járul hozzá a környezeti- és klímatörekvéseinkhez. 2022-től megemelt egységköltséggel, 3 éves kötelezettségvállalási időszakkal hirdettük meg – a VP szabályrendszere szerinti – az új ÖKO felhívást, melyet 2025-től újabb – a Stratégiai Terv szabályrendszere szerinti – ÖKO felhívás követ majd. Tehát 2022-ben még: 1305/2013/EU rendelet 28. cikke (Agrár-környezetvédelemi és éghajlattal kapcsolatos műveletek), illetve a 29. cikke (Ökológiai gazdálkodás), míg 2023-tól determináljuk a KAP Stratégiai Terv rendelet 70. cikke alá (Környezet- és éghajlatvédelmi és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások). A 2025. évi új ÖKO indítása lehetőséget ad, hogy az időközben felmerülő újabb szükségleteknek és/vagy problémákat még hatékonyabban kezelő előíráscsomagokat dolgozzunk ki.

Amint arra az IFOAM nemzetközi ökogazdálkodási szervezet is rámutatott kiadványában (link: https://www.organicseurope.bio/content/uploads/2021/11/IFOAMEU_policy_CAP_externalbriefing_17112021.pdf?dd), Magyarországon **komoly hangsúlyt fektettünk a KAP stratégia tervezés során, hogy a vele párhuzamosan készülő, nemzeti Ökológiai Cselekvési Tervvel (ÖCST) a lehető legerősebb szinergiát alakítsuk ki**. A két programot gondozó stáb szoros együttműködésben dolgozott az elmúlt egy évben.

A Cselekvési Terv legfontosabb célkitűzése, hogy **2027-ig megduplázza a hazai ökológiai művelés alá vont területek méretét, elérve ezzel a 10 százalékos ökoterületarányt,** jelentősen hozzájárulva ezzel az ambiciózus uniós célszám eléréséhez. A Cselekvési Terv intézkedéseinek megvalósításához szükséges forrás jelentős része a hazai KAP Stratégiai Tervbe beépíthető. A magyar **KAP Stratégiai Terv számos ponton segíteni fogja tehát az intézkedéseket:**

- Az Agrárminisztérium rendszeres szakmai egyeztetéseket tart az érintett ágazati szervezetekkel (Vetőmag Szövetég és Terméktanács, Gabonatermesztők Országos Szövetsége, FruitVeB, Baromfi Termék Tanács, Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács, Vágóállat és Hús Szakmaközi Szervezet és Terméktanács, Felelős Élelmiszergyártók Szövetsége stb.) és az Agrárminisztérium Irányító Hatóságával a **KAP felhívások öko célértékekkel való összehangolása és a sikeres ökológiai átállási** arány megvalósítása érdekében 2022-től.
- Az Agrárminisztérium a mezőgazdasági termékekre és élelmiszerekre vonatkozó minőségrendszerek és az önkéntes mezőgazdaságitermék-tanúsító rendszerek nemzeti elismeréséről szóló 26/2018. (X. 1.) AM rendelet szerint – a KMÉ védjegyrendszer részeként – **elismer egy ÖKO-KMÉ védjegyet 2023-ig,** amely – a már létező minőségrendszereket tovább erősítve – ösztönzi a teljes átállást és a bio termékek közül kiemeli a magasabb minőséget (nemzetközi példák: osztrák AMA Biosiegel, német Bio-Siegel mintájára).
- Az Agárminisztérium **kiemelten ösztönzi** (pl. jelentős pályázati plusz pontokkal) az innovációra különösen fogékony gazdálkodói kört, a fiatal gazdákat továbbá a friss zöldség és gyümölcs termelőket az **ökológiai termék-előállításra**, illetve a kisebb létszámú **ökológiai állattartó telepek átállítását** segítő takarmány-integrációk kialakulását (pl. tej, sertés, tojás és húshasznú baromfi és kiskérődző vonalon) 2023-tól.
- Az Agrárminisztérium megbízásából, a NAK kiadásában **ágazat-specifikus technológiai útmutatók és tájékoztatók** készülnek 2022-től a gazdálkodók számára, melyek elősegítik a

sikeres ökológiai átállást, az ökológiai állattartás, tápanyag-utánpótlás gyakorlatának elsajátítását, a tanúsított termék-előállítást, valamint tudatosítják az ökológiai gazdálkodás hozzájárulását a klíma-, biodiverzitás- és egészségvédelmi célokhoz.

- Az Agrárminisztérium a KAP vonatkozó felhívásai (pl. élelmiszerfeldolgozási beruházások felhívásai) által **20 százalékkal megnöveli az ökotermék-integrációban részt vevő termelők számát** 2027-ig.
- Az Agrárminisztérium **pontosítja a REL együttműködésekkel kapcsolatos követelményeket** és a vonatkozó KAP felhívásokhoz tartozó keretösszeg ökoterület-arányos részével támogatja az **ökológiai rövid ellátási láncok létrehozását**, különös tekintettel az ökogazda-molnár-pék együttműködések és a közösség által támogatott ökológiai mezőgazdasági rendszerek (AMAP rendszerek) létrehozási és működtetési költségeit 2027-ig.
- Az Agrárminisztérium a vonatkozó KAP felhívásokhoz tartozó keretösszeg ökoterület-arányos részével ösztönzi az **ökológiai állati eredetű termék-előállítást** (pl. tejtermékek, méz, hal, hús, tojás), különös tekintettel az **öko gyepterületekhez köthető állattartás ökológiai minősítésére** (pl. istálló fejlesztések, öko állatállomány átállásával járó állatbeszerzési költségek támogatása) és a kiskérődzőkben rejlő potenciál kiaknázására 2027-ig.
- Az Agrárminisztérium a vonatkozó KAP felhívásokhoz tartozó keretösszeg ökoterület-arányos részével ösztönzi a **tanúsított öko élelmiszer-előállítást végző feldolgozó üzemek számának megduplázódását** 2027-ig.
- Az Agrárminisztérium támogatja a **tanúsított ökotermék-előállítók egyéb minőségirányítási rendszerekhez** (IFS, BRC GLOBALG.A.P. stb.) való csatlakozását, legalább a minőségirányítási rendszerekhez való csatlakozás KAP felhíváshoz tartozó keretösszeg ökoterület-arányos részével 2023-tól.
- Az Agrárminisztérium pályázati keretet biztosít a tanúsított ökoterméket előállító üzemek **fenntartható csomagolástechnikai és logisztikai fejlesztéseihez** és beruházásaihoz az uniós Körforgásos Gazdasági Akciótervvel összhangban, legalább a vonatkozó KAP felhívásokhoz tartozó keretösszeg ökoterület-arányos részével 2023-tól.
- Az Agrárminisztérium a hazai agrármarketing keret 15 százalékát fordítja **ökológiai termékek promóciójára**, amit a KAP-pal összefüggő tájékoztatási kötelezettségeire vonatkozó pályázatok és egyéb hazai kiírású pályázati keretek révén valósít meg 2027-ig.
- Az Agrárminisztérium támogatja az **ökológiai tanúsítás és a KMÉ védjegyrendszer részeként létrejövő ÖKO-KMÉ védjegy megszerzését és népszerűsítését** a minőségrendszerekhez való csatlakozás és a minőségrendszerek promóciója KAP felhívásokhoz tartozó keretösszegek ökoterület-arányos részével.

Biodiverzitás Stratégia célkitűzés: A tagállamok mezőgazdasági területének 10 százalékát magas biodiverzitású tájelemek borítsák

Magyarországon a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény általánosságban kimondja, hogy **a vadon élő szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését élőhelyük védelmével együtt kell biztosítani**, továbbá hogy a vadon élő szervezetek élőhelyeinek, azok biológiai sokféleségének megóvása érdekében minden tevékenységet a természeti értékek és területek kíméletével kell végezni, valamint biztosítani kell a fenntartható használatot, ami magában foglalja a tartamosságot, a természetkímélő módszerek alkalmazását és a biológiai sokféleség védelmét is. Meg kell őrizni a tájak természetes és természetközeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról

KAP Stratégiai Tervünkben a Natura 2000 területekre vonatkozó **3. számú jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmény** és a **4. számú jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmény** *az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet*, illetve a *NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet* előírásaiban jelenik meg. Az jogszabályi előírások a Natura 2000 területek általános

védelmét (pl. engedélyköteles tevékenységek), illetve gyepterületek esetében az azok megőrzését szolgáló minimális földhasználati előírásokat fedik le. A kondicionalitás előírásai közül a **1. számú GAEC előírás** (állandó gyepek védelme), a **2**. **számú GAEC előírás** (vizes élőhelyek és lápok védelme), a **8. számú GAEC előírás** (nem termelő elemek fenntartása, tájképi elemek védelme és fészkelési időszakra vonatkozó korlátozások), valamint a **9. számú GAEC előírás** (Natura 2000 érzékeny gyepek feltörési tilalma) járul hozzá a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó élőhelyek fenntartásához és sokszínűségének növeléséhez, ezáltal segítik a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítását. Az **agro-ökológiai program** (beavatkozás kódja: DP17_G01_ECOS_16) választható előírásai közül az állandó gyepek gazdaság szintű megőrzése, az emelt szintű, **10 százalékos nem termelő elem fenntartási arány**, a táblaméret maximalizálása, a méhekre veszélyes növényvédőszerek korlátozása, az ökológiai növényvédelemben engedélyezett ágensek használata, illetve az ültetvény talajtakarás, sorközgyepesítés választása gyakorlatok is hozzájárulnak a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó élőhelyek fenntartásához és sokszínűségének növeléséhez, a túlzott növényvédőszer-használat csökkentéséhez, ezáltal segítik a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítását. Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG, beavatkozás kódja: RD19_G01_AEC_70) előíráscsomagjai közül nyolc kifejezetten a mezőgazdasági művelés alatt álló gyep- és szántóterületekhez kötődő közösségi jelentőségű fajok megőrzését célozza fajspecifikus előírásokkal a Magas Természeti Értékű Területeken. Mindemellett a többi előíráscsomag is tartalmaz olyan előírásokat, melyek hozzájárulhatnak a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó élőhelyek és fajok védelméhez, ezáltal elősegítve a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítását is. A **Natura 2000 gyep- illetve erdőterületek kompenzációs kifizetései** (beavatkozások kódjai: RD23_G06_NAG_72, RD34_F01_NAF_72) az ezekre a területekre vonatkozó speciális földhasználati előírások következtében keletkezett többletköltség és bevételkiesés kompenzációját szolgálja, mely intézkedés hozzájárul a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javításához. Az **agro-ökológiai nem termelő beruházások** és az azok fenntartását szolgáló **agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés** (beavatkozások kódja: RD21_G04_LCI_73, RD22_G05_LCP_70) a jelenleg a gazdaságosság határán művelt szántóterületek földhasználat váltását hivatott előmozdítani többek közt a biodiverzitás szempontjából fontos élőhelytípusok létrehozásának céljával, úgymint pl. biodiverzitás védelmi tartós zöldugar (méhlegelő), füves cserjesávok, fajgazdag gyepek, mezővédő erdősávok, fás legelők, vizes élőhelyek, illetve gyepes vízvédelmi sávok. Az így létrejövő és megfelelő előírások mentén fenntartott élőhelyek hozzájárulnak a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javításához. Az **erdőgazdálkodás környezeti vagy klíma célú többéves kötelezettségvállalásainak fenntartási támogatása** (EKV, beavatkozás kódja: RD35_F02_FEC_70) intézkedés az erdészeti hatóság által erdőtervben meghatározott kötelezettségeken túlmutató erdő-környezetvédelmi vállalásokkal (folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra történő átállás, folyamatos javított felújítás, intenzíven terjedő idegenhonos fa és cserjefajok visszaszorítása, tisztások visszaalakítása, az erdőállományok kézimunka igényes ápolása, illetve a természetkímélő anyagmozgatás) hozzájárul a meglévő erdők természetességi állapotának javításához a Natura 2000 erdőterületeken is. Az **erdők klíma és környezeti teljesítményének javító beruházások** az erdőszerkezet átalakításával, az elegyesség növelésével hozzájárulnak a meglévő erdők természetességi állapotának javításához a Natura 2000 erdőterületeken is az érintett erdőrészletre vonatkozó hatóság által jóváhagyott erdőterv alapján. (beavatkozás kódja: RD41_F08_INN_73)

F2F célkitűzés: A növényvédőszerek használatának, valamint kifejezetten a kockázatos növényvédőszerek használatának csökkentése 50 százalékkal

Magyarországon a növényvédő szerek használatára vonatkozó hazai előírásokat elsősorban az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény, illetve a növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet tartalmazza. Ezek az előírások egyúttal megfelelnek a kondicionalitáson belül a **7. és 8. számú jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményeknek** (növényvédő szerek forgalomba hozatala, illetve fenntartható használata) is.

KAP Stratégiai Tervünkben az **agro-ökológiai program** (beavatkozás kódja: DP17_G01_ECOS_16) fenti szabályozásokon túlmutató választható előírásai közül több is kapcsolódik a fenntartható

növényvédőszer-használathoz, mint pl. a méhekre kifejezetten vagy mérsékelten veszélyes, illetve kockázatos növényvédőszerek használatának korlátozása, illetve az ökológiai gazdálkodásban engedélyezett biológiai ágensek alkalmazásának ösztönzése. A nem termelő elemek fenntartása segíti a hasznos élő szervezeteket, melyek részét képezik az integrált növényvédelemnek. Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG, beavatkozás kódja: RD19_G01_AEC_70) általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható növényvédőszer-használatra (a felhasználható növényvédőszer hatóanyagok korlátozása), illetve az integrált növényvédelmi megoldások alkalmazására (növényvédelmi előrejelzés alkalmazása, hasznos élő szervezetek segítése). Az **ökológiai gazdálkodás támogatása** (beavatkozások kódja: RD20_G02_ORT_70) a gazdálkodási mód során alkalmazott, az ökológiai termelésre vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a mezőgazdasági eredetű peszticid szennyezés csökkentéséhez. Ezek az előírások mind túlmutatnak a fent részletezett alapkövetelményeken. A **mezőgazdasági üzemek fenntartható és digitális fejlesztése**, valamint **a zöldség-gyümölcs ágazati** beavatkozások közül az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések mind lehetőséget adnak olyan beruházások támogatására, amelyek hatékonyan csökkenthetik a mezőgazdasági termelők növényvédőszer felhasználását (beavatkozások kódja: SC18_G02_FVL_47, RD01_E01_FRM_73, RD01a_E01_FRM_73).

F2F célkitűzés: A forgalomba hozott antimikrobiális készítmények mennyiségének csökkentése 50 százalékkal

A mezőgazdasági haszonállatok tartása az utóbbi évtizedekben jelentősen megváltozott. Továbbá a fogyasztók részéről az egészséges élelmiszerek felhasználásán túl a fenntarthatóság és az állatok jóléte is előtérbe került.

KAP Stratégiai Tervünkben a támogatási körbe vont **megelőző egészségügyi intézkedések, kezelések az állatállományok általános egészségi és higiéniai állapotának javulásához** vezetnek. Ez csökkenti a megbetegedések számát, ezáltal a gyógykezelések, köztük az antimikrobiális szerek, antibiotikumok adásának szükségességét. Így mérséklődik annak kockázata, hogy antibiotikum rezisztens patogén baktériumtörzsek alakuljanak ki, és terjedjenek el a hazai állományokban. 2022. január 28-tól minden tagállamban közvetlenül alkalmazandó új Uniós szabályozás kerül bevezetésre. Az állatgyógyászati készítményekről szóló 2019/6/EU, továbbá a gyógyszeres takarmányokra irányadó 2019/4/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletek kiemelten kezelik az AMR témakörét, és számos intézkedést és szigorítást tartalmaznak a felelős antibiotikum-használat elősegítésére az állategészségügyben, amire természetesen a KAP-beavatkozásaink kialakításakor is figyelemmel voltunk. (beavatkozás kódok: RD29_G12_AWR_70, RD30_G12_AWC_70, RD31_G12_AWS_70, RD32_G12_AWP_70, RD33_G15_AWB_70)

A nemzetközi irányvonalakkal összhangban 2018 áprilisában **nemzeti állategészségügyi intézkedési terv került kidolgozásra az AMR csökkentésére**, mely többek között célul tűzte ki a 128/2009. (X. 6.) FVM rendelet módosítását is. A 2021. augusztusban bevezetett új hazai rendelkezések az antibiotikum felhasználás csökkentését és a körültekintő, felelős antibiotikum felhasználást segítik, az állat- és közegészségügy közös védelmének szem előtt tartásával, összhangban a nemzeti szakmapolitikai törekvésekkel. A legfontosabb változások közé tartozik, hogy: (i) antibiotikumot kizárólag vényen írhat fel állatorvos (megrendelő nem alkalmazható), legfeljebb hétnapos kezelésre elegendő mennyiségben; (ii) a humánegészségügyi szempontból ún. kritikusan fontos hatóanyagok megelőző célú alkalmazása tilos, terápiás célra kizárólag rezisztencia vizsgálat elvégzését követően használhatóak; (iii) 2022 januárjától az antibiotikum-felhasználást a jelenleginél bővebb adattartalmú gyógykezelési naplóban kell rögzíteni, s elindul a Nébih online rendszerében történő adatszolgáltatás.

Az élelmiszerlánc-felügyeleti szervek, hatóságok a célzott ellenőrzésekkel, az antimikrobiális készítmények engedélyeinek felülvizsgálatával, a szakmai szervezetekkel való intenzív kapcsolattartással, a vonatkozó nemzetközi feladatok ellátásával, valamint útmutatók kiadásával, képzésekkel járulnak hozzá

a felelős antibiotikum-alkalmazáshoz.

3. A stratégia következetessége és kiegészítő jelleg

3.1 A környezet- és éghajlatvédelmi struktúra áttekintése

3.1.1 Annak bemutatása, hogy a feltételesség hogyan járul hozzá általánosan a 6. cikk (1) bekezdésének d), e) és f) pontjában említett konkrét környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzésekhez

A GAEC előírások a 6. cikk (1) bekezdésének d), e) és f) pontjában meghatározott konkrét környezeti és éghajlati célkitűzések mindegyikét támogatják. Hozzájárulnak az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz, valamint a fenntartható energia hasznosításának terjesztéséhez. Támogatják a fenntartható fejlődést és a természeti erőforrásokkal – például vízzel, a talajjal és a levegővel – való hatékony gazdálkodást. Hozzájárulnak a biológiai sokféleség védelméhez, az ökoszisztéma - szolgáltatások gyarapításához, valamint az élőhelyek és a tájak védelméhez.

- Az 1. számú GAEC előírás az állandó gyepterületek fenntartása segíti a szén-megkötését, részt vesz a helyi klímarendszerek szabályozásában, elősegíti a talajok erózió elleni védelmét, illetve élőhelyként és tájképi elemként hozzájárul a biológiai sokféleség védelméhez, az élőhelyek és tájak megőrzéséhez.

- A 2. számú GAEC előírás alapján megőrzött vizes élőhelyek és a tőzeglápok hozzájárulnak a magas kötöttszén-tartalmú talajok megfelelő kezeléséhez. Az előírás a végrehajtás megfelelő előkészítése miatt csak 2025-től kerül bevezetésre.

- A 3. számú GAEC előírás a tarló, a nád és egyéb növényi maradványok égetésének tilalma segít megőrizni a talaj szerves anyag tartalmát és biológiai állapotát, illetve hozzájárul a légszennyezettség csökkentéséhez

- A 4. számú GAEC előírás keretein belül a vízvédelmi sávokra vonatkozó előírások hozzájárulnak a vízszennyezés elleni védelemhez azáltal, hogy azokon korlátozásra kerül a tápanyagok kijuttatása.

- Az 5. számú GAEC előírás, mint az erózió elleni intézkedés, hozzájárul a talajromlás elkerüléséhez, a talajkészletek megőrzéséhez azáltal, hogy az erózió korlátozására termőhely-specifikus minimális földgazdálkodással kapcsolatos előírások kerülnek meghatározásra.

- A 6. számú GAEC előírás az érzékeny időszakokban történő talajtakarás biztosításán keresztül véd az erózió ellen, segíti a szénmegkötést és a vízvesztés megelőzését, illetve talajtakaró növény termesztésével hozzájárul a talaj szervesanyag tartalmának növeléséhez, a talajszerkezet és a talajpotenciál javításához.

- A 7. számú GAEC előírás vetésváltásra vonatkozó előírásai hozzájárulnak a talajpotenciál megőrzéséhez, valamint a helyes növénysorrend kialakításával és a nagyobb diverzitással csökkenthető a növényvédő szerek felhasználása.

- A 8. számú GAEC előírás keretében a nem termelő tájképi elemek és az agro-ökológiai célú, növényvédő szer mentesen művelt másodvetések, N-megkötő növények hozzájárulnak a biológiai sokféleség védelméhez, az élőhelyek és tájak megőrzéséhez, illetve a talajok védelméhez.

- A 9. számú GAEC előírás a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásával hozzájárul a biológiai sokféleség védelméhez, az élőhelyek és tájak megőrzéséhez.

3.1.2 A 31. cikk (5) bekezdésében és a 70. cikk (3) bekezdésében említett vonatkozó alapfeltételek közötti kiegészítő jelleg, a feltételesség és a környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzéseket megvalósító különböző beavatkozások áttekintése

1.A mezőgazdasági területekre vonatkozó, az STR 4. cikk (2) bekezdés szerinti minimum követelmény

A mezőgazdasági terület akkor minősül megfelelő állapotban tartottnak, ha azon mezőgazdasági termelés folyik, vagy ha mezőgazdasági termelés nem folyik, azt úgy tartják fenn, hogy nem jelentkezik nagymértékű, súlyos gyomosodás. (A részletes előírást lásd a vonatkozó SFC fejezetben: 4.1.1.2.)

2.Műtrágya-használat csökkentése

2.1. Nemzeti jogszabályokban meghatározott kötelező erejű követelmények és jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmények (SMR), illetve GAEC előírások

A műtrágya-használatra vonatkozóan a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 42. §-a mondja ki általánosságban, hogy a termőföldeken a talaj tápanyag-szolgáltatását és a termesztett növények tápanyagigényét figyelembe vevő, környezetkímélő tápanyag-gazdálkodást kell folytatni.

Ezen túlmenően a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV. 29.) FVM rendeletben meghatározott Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat kötelező előírásai feleltethetőek meg a kondicionalitáson belül a **2. számú jogszabályban foglalt gazdálkodási követelménynek** (a tanács 91/676/EGK irányelve a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről).

2.2. KAP Stratégiai terv hozzájárulása a célkitűzéshez

Az **agro-ökológiai program** választható előírásai közül a talajkondicionáló és mikrobiológiai készítmények alkalmazásra vonatkozó előírás járul hozzá közvetetten a műtrágyahasználat csökkentéséhez (beavatkozás kódja: DP17_G01_ECOS_16).

Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG) általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható tápanyag-gazdálkodásra (talajvizsgálaton és levélanalízisen alapuló tápanyag-gazdálkodási terv készítése, nitrogén hatóanyag kijuttatás korlátozása, szerves trágya alkalmazása) hozzájárulva így az okszerű műtrágya-használathoz, illetve a műtrágya-kijuttatás csökkentéséhez. (beavatkozás kódja: RD19_G01_AEC_70)

Az **ökológiai gazdálkodás támogatása** a gazdálkodási mód során alkalmazott, az ökológiai termelésre vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a műtrágyahasználat csökkentéséhez. Ezek az előírások mind túlmutatnak a fent részletezett alapkövetelményeken. Mind a vonatkozó ágazati (DP), mind a vidékfejlesztési (RDP) beavatkozás hatékonyan szolgálja ezt a kiemelt célt (beavatkozások kódja: RD20_G02_ORT_70, SC13_G01_FVO_47).

A **mezőgazdasági üzemek fenntartható és digitális fejlesztése**, valamint **a zöldség-gyümölcs ágazati** beavatkozások közül az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések mind lehetőséget adnak olyan beruházások támogatására, amelyek hatékonyan csökkenthetik a mezőgazdasági termelők műtrágya felhasználását (Beavatkozások kódja: SC18_G02_FVL_47, RD01_E01_FRM_73, RD01a_E01_FRM_73).

3.A növényvédő szerek használatának csökkentése

3.1. Nemzeti jogszabályokban meghatározott kötelező erejű követelmények és jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmények (SMR), illetve GAEC előírások

A növényvédő szerek használatára vonatkozó hazai előírásokat elsősorban az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény, illetve a növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet tartalmazza. Ezek az előírások egyúttal megfelelnek a kondicionalitáson belül a **7. és 8. számú jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményeknek** (növényvédő szerek forgalomba hozatala, illetve fenntartható használata) is.

3.2. KAP Stratégiai terv hozzájárulása a célkitűzéshez

Az **agro-ökológiai program**, fenti szabályozásokon túlmutató választható előírásai közül több is kapcsolódik a fenntartható növényvédőszer-használathoz, mint pl. a méhekre kifejezetten vagy mérsékelten veszélyes, illetve kockázatos növényvédőszerek használatának korlátozása, illetve az ökológiai gazdálkodásban engedélyezett biológiai ágensek alkalmazásának ösztönzése. A nem termelő elemek fenntartása segíti a hasznos élő szervezeteket, melyek részét képezik az integrált növényvédelemnek (beavatkozás kódja: DP17_G01_ECOS_16).

Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG) általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható növényvédőszer-használatra (a felhasználható növényvédőszer hatóanyagok korlátozása), illetve az integrált növényvédelmi megoldások alkalmazására (növényvédelmi előrejelzés alkalmazása, hasznos élő szervezetek segítése). Az **ökológiai gazdálkodás támogatása** a gazdálkodási mód során alkalmazott, az ökológiai termelésre vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a mezőgazdasági eredetű peszticid szennyezés csökkentéséhez. Ezek az előírások mind túlmutatnak a fent részletezett alapkövetelményeken. Mind a vonatkozó ágazati (DP), mind a vidékfejlesztési (RDP) beavatkozás hatékonyan szolgálja ezt a kiemelt cél (beavatkozások kódja: RD20_G02_ORT_70; SC13_G01_FVO_47).

A **mezőgazdasági üzemek fenntartható és digitális fejlesztése**, valamint **a zöldség-gyümölcs ágazati** beavatkozások közül az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések mind lehetőséget adnak olyan beruházások támogatására, amelyek hatékonyan csökkenthetik a mezőgazdasági termelők növényvédőszer felhasználását (beavatkozások kódja: SC18_G02_FVL_47, RD01_E01_FRM_73, RD01a_E01_FRM_73).

4.Állatjóléti követelmények

4.1. Nemzeti jogszabályokban meghatározott kötelező erejű követelmények és jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmények (SMR), illetve GAEC előírások

Az állatjólétre vonatkozó hazai előírásokat a mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályairól szóló 32/1999. (III. 31.) FVM rendelet tartalmazza. A szabályok kiterjednek az egyedi, illetve csoportos tartás körülményeire, továbbá a borjak, a sertések a baromfifélék és egyéb haszonállatok tartására, valamint kezelésükre. Ez a jogszabály feleltethető meg a kondicionalitáson belül a **9., 10. és 11. számú jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményeknek** (borjak, sertések és a tenyésztés céljából tartott állatok védelme).

4.2. KAP Stratégiai terv hozzájárulása a célkitűzéshez

Az **állatjóléti támogatásokat** tervezzük kiterjeszteni a legtöbb haszonállat fajra (szarvasmarha, baromfi, kiskérődzők és méhészet). Az állatjóléti támogatások esetében a fenti jogszabályban foglaltakon túlmutatóan többek közt nagyobb férőhelyet, gyakoribb ellenőrzést, magasabb szintű technológiai előírásokat, a természetes tartási körülmények biztosítását, prevenciót és okszerű antibiotikum használatot, illetve a megfelelő tisztaságú, minőségű és ásványi anyag tartalmú takarmány, illetve ivóvíz biztosítását írnánk elő. (Beavatkozás kódok: RD29_G12_AWR_70, RD30_G12_AWC_70, RD32_G12_AWP_70, RD33_G15_AWB_70).

A **mezőgazdasági üzemek fenntartható és digitális fejlesztése** beavatkozások lehetőséget adnak olyan beruházások támogatására, amelyek hatékonyan járulnak hozzá állategészségügyi és állatjóléti szempontból kedvezőbb körülményeket biztosító állattartó telepek kialakításához, például a trágyakezelés, a takarmányozás, a szellőztetés, vagy ammóniamegkötés fejlesztésével (beavatkozások kódja: RD01_E01_FRM_73, RD01a_E01_FRM_73).

5.Egyéb vonatkozó kötelező követelmények: Talajvédelem

5.1 Nemzeti jogszabályokban meghatározott kötelező erejű követelmények és GAEC előírások

A talajvédő termőföldhasználat alapelvárásait a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény szabályozza, mely a talajok általános védelmén túl kiterjed az erózió elleni védekezésre, a talajok szervesanyag-tartalmának megőrzésére, illetve a szikes és savanyú talajok művelésére és a környezetkímélő tápanyag-gazdálkodásra, valamint a talaj túlzott tömörödésének megelőzősére és megszüntetésére, ezáltal vízgazdálkodásának javítására. A talajvédelmi terv készítésének részletes szabályairól szóló 90/2008. (VII. 18.) FVM rendelet határozza meg a fenti törvénnyel összhangban, hogy mely tevékenységekhez kell talajvédelmi tervet készíteni (pl. öntözés, hígtrágya, szennyvíz és szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása, erózió elleni műszaki talajvédelmi beavatkozások megvalósítása stb.

A kondicionalitáson belül az **5., 6. és 7. számú GAEC előírás** vonatkozik a talajok védelmére. Ezek az előírások egyrészről a talajromlás és a talajerózió kockázatát hivatottak csökkenteni, másrészről a talajpotenciál megőrzését szolgálják összhangban a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvénnyel.

5.2. KAP Stratégiai terv hozzájárulása a célkitűzéshez

Az **agro-ökológiai program** választható előírásai közül a téli talajtakarás, a forgatás nélküli talajművelés, a talajkondicionálók, mikrobiológiai készítmények alkalmazása, az ültetvények sorközének takarása, , a terménydiverzifikáció, valamint a magasabb arányú nem termelő terület fenntartása (pl. parlag, nitrogénmegkötő növények telepítése, másodvetésű zöldtrágya növények termesztése) betartása segíti elő a talajpotenciál megőrzését és javítását, a talajszerkezet és a talaj biodiverzitásának védelmét és javítását, a talajok vízmegtartó képességének növelését, valamint az erózió elleni védelmet (beavatkozás kódja: DP17_G01_ECOS_16).

Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG) általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható tápanyag-gazdálkodásra (talajvizsgálaton alapuló tápanyag-gazdálkodási terv készítése, nitrogén hatóanyag kijuttatás korlátozása), a talajvédő gazdálkodásra (forgatás nélküli talajművelés, erózióvédelmi intézkedések, talajvédő vetésszerkezet stb.), és ezen felül terület specifikus előíráscsomagok kerültek összeállításra az erózió-, a belvíz-, illetve az aszályérzékeny területekre. Míg az erózió elleni előíráscsomagnak a talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés csökkentése az elsődleges célja, addig a belvíz-érzékeny területeken a vízvisszatartás, az aszály-érzékeny területeken pedig a vízmegtartó talajművelés az támogatott jó gyakorlat. (beavatkozás kódja: RD19_G01_AEC_70)

Az **ökológiai gazdálkodás támogatása** a gazdálkodási mód során alkalmazott, az ökológiai termelésre vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a mezőgazdasági terület bruttó tápanyagmérlegének javításához, a talajzsarolás csökkentéséhez, valamint a talajok szervesanyag-készletének helyreállításához. Ezek az előírások mind túlmutatnak a fent részletezett alapkövetelményeken. Mind a vonatkozó ágazati (DP), mind a vidékfejlesztési (RDP) beavatkozás hatékonyan szolgálja ezt a kiemelt cél (beavatkozások kódja: RD20_G02_ORT_70; SC13_G01_FVO_47).

A **mezőgazdasági üzemek fenntartható és digitális fejlesztése**, valamint **a zöldség-gyümölcs ágazati** beavatkozások közül az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések mind lehetőséget adnak olyan beruházások támogatására, amelyek hatékonyan segítik elő a mezőgazdasági termelők talajkímélő gazdálkodását (beavatkozások kódja: SC18_G02_FVL_47, RD01_E01_FRM_73, RD01a_E01_FRM_73).

6.Egyéb vonatkozó kötelező követelmények: Vizek minőségi és mennyiségi védelme

6.1. Nemzeti jogszabályokban meghatározott kötelező erejű követelmények és jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmények (SMR), illetve GAEC előírások

A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet tartalmazza felszíni és felszín alatti vízbázisok védőövezeteinek hasznosítására vonatkozó korlátozásokat.

A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet tartalmazza a szennyvizek kibocsátására vonatkozó általános szabályokat. A vízminőség megóvása érdekében a szennyvízkibocsátásra vonatkozó környezetvédelmi követelmények meghatározása engedélyben történik a kibocsátó számára. A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet pedig a szennyező anyagok felszín alatti vízbe, illetve a földtani közegbe történő bevezetésének megelőzésére vagy korlátozására vonatkozó előírásokat tartalmazza.

A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet alapján az árvízvédelmi töltések mentesített oldalán lévő, az árvízi víznyomás miatt felszínre törő fakadó és szivárgó vizek által veszélyeztetett területen mezőgazdasági használat, hasznosítás csak a tulajdonos vagy a használó saját felelősségére történhet.

A vízminőséghez kapcsolódnak az erózió elleni védekezést célzó talajvédelmi szabályok is (lsd. fent)

Az öntözéses gazdálkodásról szóló 2019. évi CXIII. törvény az öntözési szolgalom alapításának, a fenntartható vízgazdálkodási közösségek elismerésének és ellenőrzésének, valamint a környezeti körzeti tervek jóváhagyásának részletszabályait tartalmazza, a végrehajtási szabályokat pedig az öntözéses gazdálkodásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 302/2020. (VI. 29.) Korm. rendelet tartalmazza.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet tartalmazza az általános vízgazdálkodási szabályokat, beleértve többek közt a szennyvíztisztítás és –elhelyezés, az árvízmentesítés, a vízrendezés, illetve a mezőgazdasági vízhasznosítás pl. az öntözés általános előírásait. A vízjogi engedélyköteles tevékenységekre, köztük az öntözési célú vízhasználatra vonatkozó további szabályokat a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet tartalmazza. E jogszabályok feleltethetők meg az **1. számú jogszabályban foglalt gazdálkodói követelmény** azon

részének, mely az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló 2000/60/EK irányelvének 11. cikk (3) bekezdésének e) pontjára vonatkozik (vízkivételek és tározások engedélyezése). A 11. cikk 3) bekezdésének h) pontjára (foszfátok diffúz szennyezése elleni védelem) vonatkozó hazai jogszabály kidolgozása még folyamatban van, azonban annak tartalma összhangban lesz a nitrátszennyezés elleni védekezés részét képező Helyes Mezőgazdálkodási Gyakorlat lejtős területekre vonatkozó trágyakijuttatási szabályaival, kiterjesztve a nem nitrátérzékeny lejtős területekre is.

Ezen túlmenően a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV. 29.) FVM rendeletben meghatározott Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat kötelező előírásai feleltethetőek meg a kondicionalitáson belül a **2. számú jogszabályban foglalt gazdálkodási követelménynek** (a tanács 91/676/EGK irányelve a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről).

A GAEC előírások közül közvetlenül a **4. számú GAEC előírás** (vízvédelmi sávok) előírás segíti elő a Vízgyűjtő-Gazdálkodási Tervben megfogalmazott célkitűzések megvalósulását azáltal, hogy betartásukkal csökkenthető a mezőgazdasági eredetű tápanyag- illetve peszticid szennyezés, a talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés, valamint szabályozásra kerül az öntözési célú vízhasználat engedélyhez kötöttsége. A felszíni vizek terhelésének csökkentéséhez közvetve az **5. számú GAEC előírás** (erózióvédelmi célú talajművelés) és az **8. számú jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmény** (fenntartható növényvédőszer-használat) előírásai is hozzájárulnak. A természetes vízvisszatartást, a vízjárási viszonyok javítását és az ökológiai vízmennyiség biztosítását pedig az **1. számú GAEC előírás** (állandó gyepek védelme), a **2**. **számú GAEC előírás** (vizes élőhelyek és lápok védelme), a **8.számú GAEC előírás** (nem termelő elemek fenntartása, tájképi elemek védelme) előírásai segítik.

6.2. KAP Stratégiai terv hozzájárulása a célkitűzéshez

Az **agro-ökológiai program** választható előírásai közül a téli talajtakarás, a forgatás nélküli talajművelés, a talajkondicionálók, mikrobiológiai készítmények alkalmazása, az ültetvények sorközének takarása egyszerre segítik elő a talajok vízmegtartó képességének növelését, valamint az erózió elleni védelmet, így a talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés csökkentését. Az öntözésre berendezett ültetvényekben a mikroöntözés ösztönzése a fenntartható vízhasználatot segíti, míg a növényvédőszer-használatra vonatkozó korlátozások a mezőgazdasági eredetű peszticid szennyezés csökkentéséhez járulhatnak hozzá (beavatkozás kódja: DP17_G01_ECOS_16).

Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG) általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható tápanyag-gazdálkodásra (talajvizsgálaton alapuló tápanyag-gazdálkodási terv készítése, nitrogén hatóanyag kijuttatás korlátozása), a talajvédő gazdálkodásra (forgatás nélküli talajművelés, erózióvédelmi intézkedések, talajvédő vetésszerkezet stb.), illetve fenntartható növényvédőszer-használatra (a felhasználható növényvédőszer hatóanyagok korlátozása, növényvédelmi előrejelzés alkalmazása, stb.) hozzájárulva a mezőgazdasági eredetű tápanyag- illetve peszticid szennyezés csökkentéséhez. Ezen felül terület specifikus előíráscsomagok kerültek összeállításra az erózió-, a belvíz-, illetve az aszályérzékeny területekre. Míg az erózió elleni előíráscsomagnak a talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés csökkentése az elsődleges célja, addig a belvíz-érzékeny területeken a vízvisszatartás, az aszály-érzékeny területeken pedig a vízmegtartó talajművelés az támogatott jó gyakorlat.(beavatkozás kódja: RD19_G01_AEC_70)

Az **ökológiai gazdálkodás támogatása** a gazdálkodási mód során alkalmazott, az ökológiai termelésre vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a mezőgazdasági eredetű tápanyag- illetve peszticid szennyezés csökkentéséhez. Mind a vonatkozó ágazati (DP), mind a vidékfejlesztési (RDP) beavatkozás hatékonyan szolgálja ezt a kiemelt cél

(beavatkozások kódja: RD20_G02_ORT_70; SC13_G01_FVO_47).

Az **agro-ökológiai nem termelő beruházások** és az azok fenntartását szolgáló **agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés** célja egyrészről a felesleges vizek minél hosszabb ideig történő megőrzésének ösztönzése adott területen a földhasználat megváltoztatásával, vizes élőhelyek létrehozásával és területi vízvisszatartást szolgáló kisléptékű vízi létesítmények kialakításával, másrészről a vizeinket érintő tápanyagterhelések és szennyezések csökkentése bizonyos erózióvédelmi létesítmények kialakításával, illetve a vízfolyásokat szegélyező mezőgazdaságilag nem művelt pufferzónák kialakításával. (beavatkozások kódja: RD21_G04_LCI_73, RD22_G05_LCP_70).

A **vízfelhasználás hatékonyságát javító beruházásokat** és a fenntartható vízgazdálkodási közösségeket támogató beavatkozás keretében egyrészről támogatni kívánjuk a vízfelhasználás hatékonyságát javító öntözésfejlesztési beruházásokat, másrészről a vízvisszatartás létesítményeinek kialakítását a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás biztosításával. Bizonyos meliorációs tevékenységek támogatásával pedig a talaj vízhasznosítási képességeinek javítását kívánjuk elérni (beavatkozások kódja: RD12_W01_WTO_74, RD15_W04_COP_77).

A **mezőgazdasági üzemek fenntartható és digitális fejlesztése**, valamint **a zöldség-gyümölcs ágazati** beavatkozások közül az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések mind lehetőséget adnak olyan beruházások támogatására, amelyek hatékonyan járulnak hozzá a mezőgazdasági termelők víztakarékossági intézkedéseinek bevezetéséhez az üzemek és állattartó telepek területén. Továbbá elősegíthetik olyan talajkímélő technológiák bevezetését, amelyek a talaj vízmegtartó képességének növelésével elősegítik a víztakarékos gazdálkodást (beavatkozások kódja: SC18_G02_FVL_47, RD01_E01_FRM_73, RD01a_E01_FRM_73).

7.Egyéb vonatkozó kötelező követelmények: ÜHG emissziócsökkentés, szénmegkötés

7.1. Nemzeti jogszabályokban meghatározott kötelező erejű követelmények és GAEC előírások

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 23. § (2) bekezdése értelmében a törvény erejénél fogva országos jelentőségű védelem alatt áll valamennyi láp. Lápnak azok a földterületek minősülnek, amelyek tartósan vagy időszakosan ki vannak téve a víz hatásának, illetve talajuk időszakosan vízzel telítettek, továbbá jelentős részükön lápi életközösség, illetve lápi élő szervezetek találhatóak, valamint talajukat változó kifejlődésű tőzegtartalom, illetve tőzegképződési folyamatok jellemzik.

A kondicionalitás előírásai közül közvetlenül a **2. számú GAEC előírás** (vizes élőhelyek és lápok védelme) járul hozzá a szénben gazdag talajok megőrzéséhez, azonban a **1. számú GAEC előírás** (állandó gyepek arányának fenntartása) is nagymértékben hozzájárul a mezőgazdasági területek szénmegkötéséhez. Továbbá a **8. számú GAEC előírás** (nem termelő elemek fenntartása) révén is növekszik a szénkészletek talajban és biomasszában történő megkötése.

7.2. KAP Stratégiai terv hozzájárulása a célkitűzéshez

Az **agro-ökológiai program** választható előírásai közül a téli talajtakarás, a forgatás nélküli talajművelés, az ültetvények sorközének takarása, valamint a magasabb arányú nem termelő terület fenntartása egyrészről hozzájárul a mezőgazdasági területek szénmegkötéséhez, másrészről pedig a talajkondicionálók, mikrobiológiai készítmények alkalmazása hozzájárul, hogy csökkenjen a műtrágya-kijuttatás, ezáltal csökkentve az ammónia-emissziót (beavatkozás kódja: DP17_G01_ECOS_16).

Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG) általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható tápanyag-gazdálkodásra (talajvizsgálaton és levélanalízisen alapuló tápanyag-gazdálkodási terv készítése, nitrogén hatóanyag kijuttatás korlátozása, szerves trágya alkalmazása) hozzájárulva így a

műtrágya-kijuttatás csökkentéséhez, ezáltal az ammónia-emisszió mérsékléséhez. (beavatkozás kódja: RD19_G01_AEC_70)

Az **ökológiai gazdálkodás** támogatása a gazdálkodási mód során alkalmazott, az ökológiai termelésre vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentéséhez. Mind a vonatkozó ágazati (DP), mind a vidékfejlesztési (RDP) beavatkozás hatékonyan szolgálja ezt a kiemelt cél (beavatkozások kódja: RD20_G02_ORT_70; SC13_G01_FVO_47).

Az **agro-ökológiai nem termelő beruházások** és az azok fenntartását szolgáló **agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés** a jelenleg a gazdaságosság határán művelt szántóterületek földhasználat váltását hivatott előmozdítani többek között gyeptelepítéssel, illetve vizes élőhelyek kialakításával elősegítve így a földhasználat szénmegkötés szempontjából kedvező irányba történő változását, a szén-dioxid talajban és biomasszában történő tárolását, a talajok szerves szénkészletének növelését. (beavatkozások kódja: RD21_G04_LCI_73, RD22_G05_LCP_70).

Az **erdőtelepítések és fásítások kialakítását és fenntartását segítő beavatkozás** egyik kiemelt célja a földhasználat megváltoztatásával a klímaváltozás hatásainak csökkentése és a szén-dioxid jelentős mértékű megkötése. (beavatkozások kódja: RD39_F05_AFI_73, RD36_F06_AFM_70).

Az **erdők klíma és környezeti teljesítményének javító beruházások** célja a fokozódó és egyre szélsőségesebbé váló abiotikus környezeti károsító körülmények és események (mint pl. vízhiány és aszály következtében kialakuló erdő- és vegetációtüzek, fagykárok és viharkárok) továbbá új biotikus kórokozók és károkozók elterjedésének ellensúlyozása mind az erdőpotenciálban keletkező károk lehetséges megelőzésével, mind azok ellenállóbb irányú helyreállításával. Továbbá kiemelt cél az erdők hosszú távú minőségi megújítása, szerkezetátalakítása, klímarezisztens szaporítóanyaggal történő felújítása is. Az erdők szerkezet-átalakítása által javítható az erőállományok korstruktúrája, elegyessége és biodiverzitása, így javul az erdei ökoszisztémák ellenálló képessége és szénmegkötő-kapacitása. (beavatkozás kódja: RD41_F08_INN_73).

Az **együttműködések** keretében támogatni kívánunk olyan önkéntes összefogásokat, melyek az erdőgazdálkodók és szakértő állami szervezetek összefogása által a korszerű, fenntarthatóságot elősegítő, az erdőtüzek megelőzésének és hatásainak mérséklésének területi kiterjedésű, több gazdálkodót érintő komplex tervezése és megvalósítása céljából jönnek létre. Az erdőtüzek megelőzésével csökkenthető a ÜHG, illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátása, illetve megőrizhető az erdőállományok szénegyensúlya és elősegíthető klímaadaptív megújulásuk. (beavatkozás kódja: RD37_F04_FRC_77).

A mezőgazdasági üzemek fenntarthatósági fejlesztése és a mezőgazdaság digitális átállása valamint a **zöldség-gyümölcs ágazati beavatkozások** közül az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések mind lehetőséget adnak olyan beruházások támogatására, amelyek hozzájárulnak a mezőgazdasági eredetű ammónia-emisszió csökkentéséhez. A növénytermesztésben például a folyamatos talajtakarást elősegítő, vagy injektáló trágyakijuttatást biztosító technológiák bevezetésével, az állattartó telepeken pedig a képződő trágya kezelését, tárolását, felhasználását, az ammóniamegkötést célzó technológiai fejlesztésekkel (beavatkozások kódja: SC18_G02_FVL_47, RD01_E01_FRM_73, RD01a_E01_FRM_73).

8.Egyéb vonatkozó kötelező követelmények: Biodiverzitás védelme

8.1. Nemzeti jogszabályokban meghatározott kötelező erejű követelmények és jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmények (SMR), illetve GAEC előírások

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény általánosságban kimondja, hogy a vadon élő

szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését élőhelyük védelmével együtt kell biztosítani, továbbá hogy a vadon élő szervezetek élőhelyeinek, azok biológiai sokféleségének megóvása érdekében minden tevékenységet a természeti értékek és területek kíméletével kell végezni, valamint biztosítani kell a fenntartható használatot, ami magában foglalja a tartamosságot, a természetkímélő módszerek alkalmazását és a biológiai sokféleség védelmét is. Valamint meg kell őrizni a tájak természetes és természetközeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról

A Natura 2000 területekre vonatkozó 3. számú jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmény és a **4. számú jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmény** az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet, illetve a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet előírásaiban jelenik meg. Az jogszabályi előírások a Natura 2000 területek általános védelmét (pl. engedélyköteles tevékenységek), illetve gyepterületek esetében az azok megőrzését szolgáló minimális földhasználati előírásokat fedik le.

A kondicionalitás előírásai közül a **1. számú GAEC előírás** (állandó gyepek védelme), a **2**. **számú GAEC előírás** (vizes élőhelyek és lápok védelme), a **8. számú GAEC előírás** (nem termelő elemek fenntartása, tájképi elemek védelme és fészkelési időszakra vonatkozó korlátozások), valamint a **9. számú GAEC előírás** (Natura 2000 érzékeny gyepek feltörési tilalma) járul hozzá a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó élőhelyek fenntartásához és sokszínűségének növeléséhez, ezáltal segítik a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítását. Ezen területek a SPR rendelet 4.cikk (4) bekezdés b) pontjának i) és ii) alpontjai alapján támogatásra jogosult területnek minősülnek ezzel is biztosítva a minél magasabb arányú jelenlétüket, növelve így a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó élőhelyek sokszínűségét.

8.2. KAP Stratégiai terv hozzájárulása a célkitűzéshez

Az agro-ökológiai program választható előírásai közül az állandó gyepek gazdaság szintű megőrzése, az emelt szintű nem termelő elem fenntartási arány, a táblaméret maximalizálása, a méhekre veszélyes növényvédőszerek korlátozása, az ökológiai növényvédelemben engedélyezett ágensek használata, illetve az ültetvény talajtakarás, sorközgyepesítés választása gyakorlatok is hozzájárulnak a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó élőhelyek fenntartásához és sokszínűségének növeléséhez, a túlzott növényvédőszer-használat csökkentéséhez, ezáltal segítik a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítását (beavatkozás kódja: DP17_G01_ECOS_16).

Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG) előíráscsomagjai közül nyolc kifejezetten a mezőgazdasági művelés alatt álló gyep- és szántóterületekhez kötődő közösségi jelentőségű fajok megőrzését célozza fajspecifikus előírásokkal a Magas Természeti Értékű Területeken. Mindemellett a többi előíráscsomag is tartalmaz olyan előírásokat, melyek hozzájárulhatnak a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó élőhelyek és fajok védelméhez, ezáltal elősegítve a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítását is. (beavatkozás kódja: RD19_G01_AEC_70)

A **Natura 2000 gyep- illetve erdőterületek kompenzációs kifizetései** az ezekre a területekre vonatkozó speciális földhasználati előírások következtében keletkezett többletköltség és bevételkiesés kompenzációját szolgálja, mely intézkedés hozzájárul a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javításához. (beavatkozások kódjai: RD23_G06_NAG_72, RD34_F01_NAF_72)

Az **agro-ökológiai nem termelő beruházások** és az azok fenntartását szolgáló **agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés** a jelenleg a gazdaságosság határán művelt szántóterületek földhasználat váltását hivatott előmozdítani többek közt a biodiverzitás szempontjából fontos élőhelytípusok létrehozásának céljával, úgymint pl. biodiverzitás védelmi tartós zöldugar (méhlegelő),

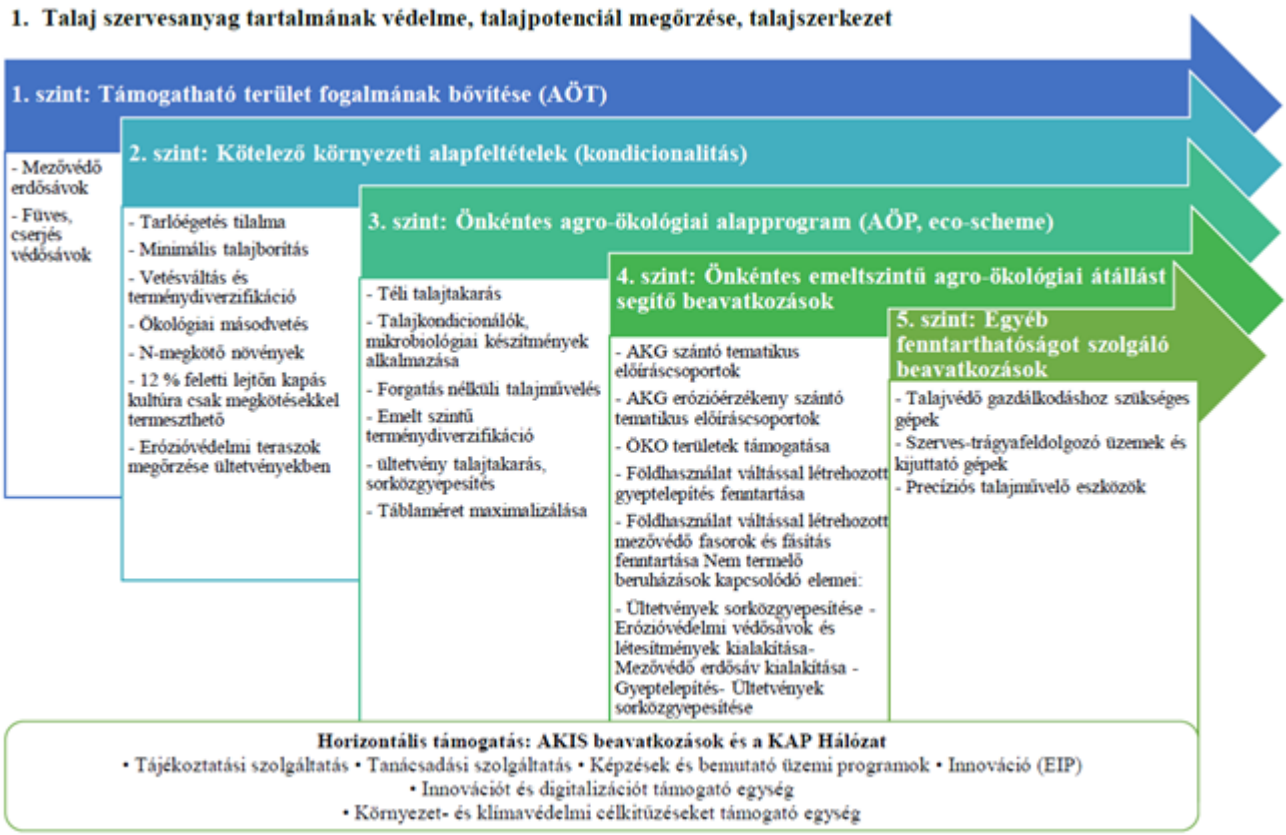
füves cserjesávok, fajgazdag gyepek, mezővédő erdősávok, fás legelők, vizes élőhelyek, illetve gyepes vízvédelmi sávok. Az így létrejövő és megfelelő előírások mentén fenntartott élőhelyek hozzájárulnak a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javításához. (beavatkozások kódja: RD21_G04_LCI_73, RD22_G05_LCP_70).

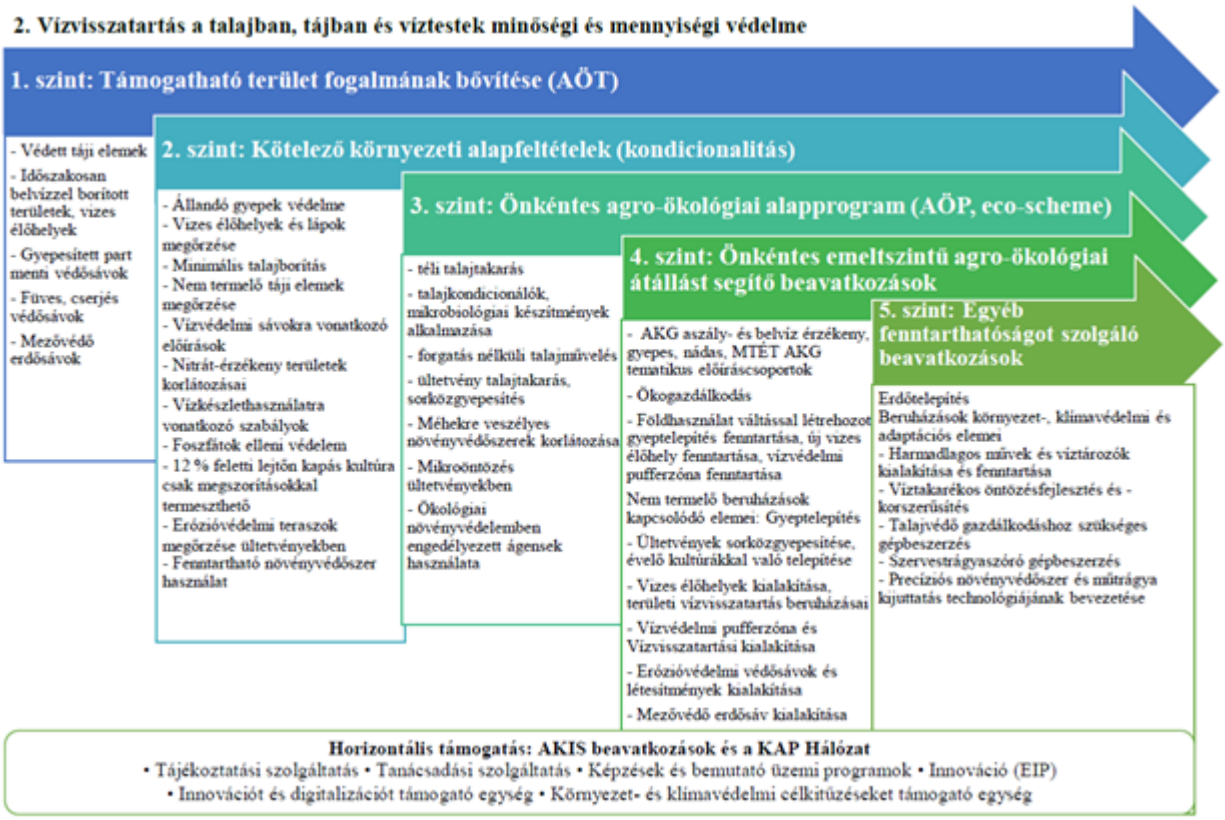
Az **erdőgazdálkodás környezeti vagy klíma célú többéves kötelezettségvállalásainak fenntartási támogatását** (EKV) szolgáló beavatkozás az erdészeti hatóság által erdőtervben meghatározott kötelezettségeken túlmutató erdő-környezetvédelmi vállalásokkal hozzájárul a meglévő erdők természetességi állapotának javításához a Natura 2000 erdőterületeken is. Ilyen emelt szintű kötelezettségek lehetnek a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra történő átállás, a folyamatos szerkezetátalakítás vagy javított felújítás, az intenzíven terjedő idegenhonos fa és cserjefajok visszaszorítása, a tisztások visszaalakítása, az erdőállományok kézimunka igényes ápolása, illetve a természetkímélő anyagmozgatás (beavatkozás kódja: RD35_F02_FEC_70).

Az **erdők klíma és környezeti teljesítményének javító beruházások** az erdőszerkezet átalakításával, az elegyesség növelésével hozzájárulnak a meglévő erdők természetességi állapotának javításához a Natura 2000 erdőterületeken is az érintett erdőrészletre vonatkozó hatóság által jóváhagyott erdőterv alapján (beavatkozás kódja: RD41_F08_INN_73).

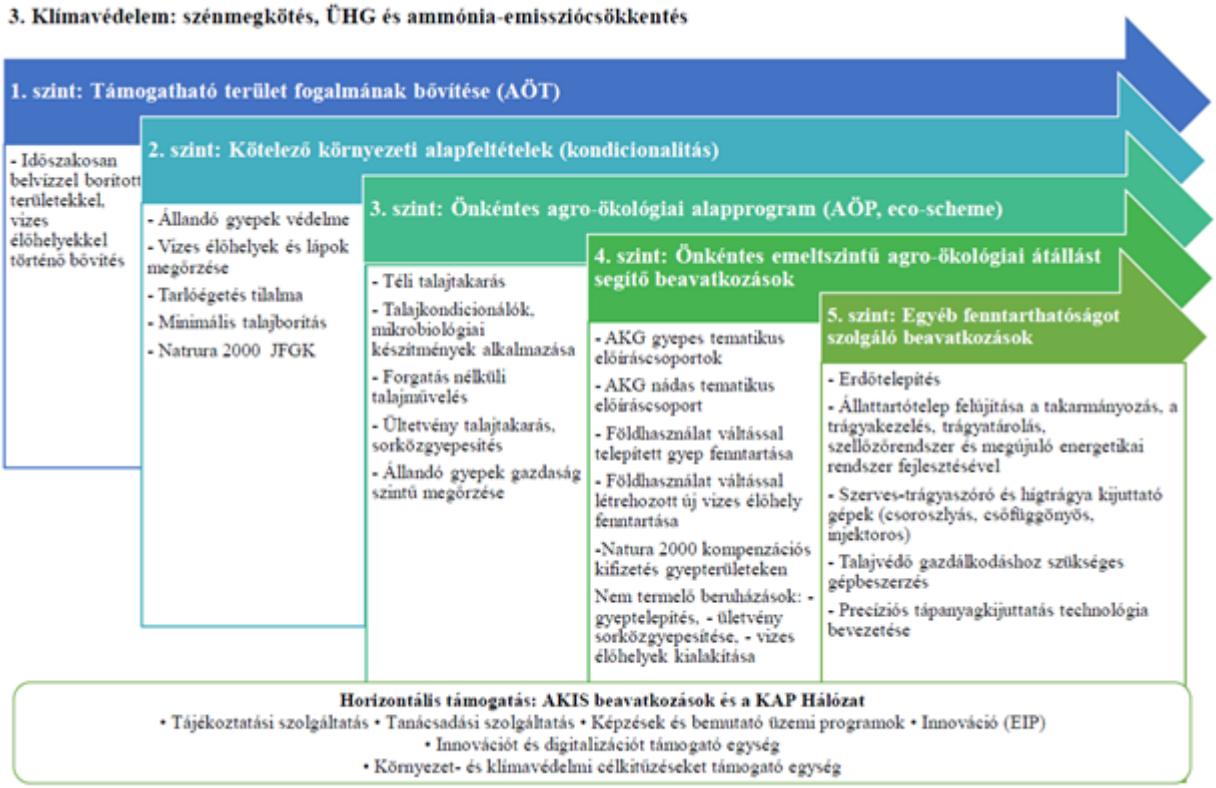
Azzal együtt, hogy az alapkövetelményeket meghatározó hazai jogszabályok nem terjednek ki a méhekre, ezzel együtt úgy gondoljuk, hogy fontos megemlíteni a **méhészeti ágazati beavatkozásokat**. A hazai méhállomány fenntartása az ökoszisztéma szolgáltatásai révén kiemelt szerepet játszik a hazai biológiai sokféleség megőrzésében.

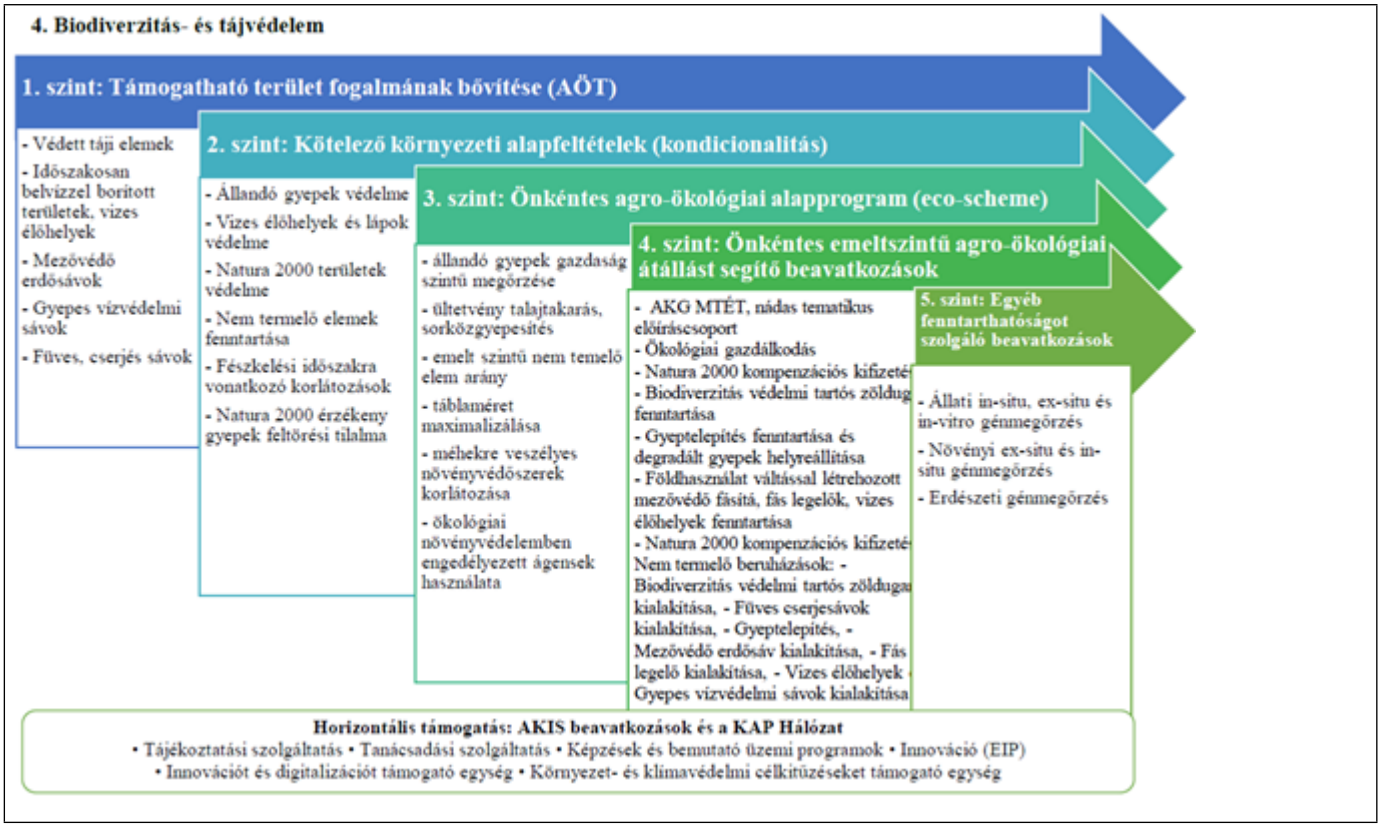
9.<u>Áttekintő az egyes környezet- és klímavédelmi célkitűzések elérését szolgáló beavatkozások egymásra épüléséről</u>

A fenti ábrán látható rendszert kiegészítik a későbbiekben bevezetett Vízprémium beavatkozások (5. szint), valamint az Ökológiai célú vízpótlás fogalma (1. szint)

3.1.3 A teljes hozzájárulás 105. cikk szerinti növelésének módja

1. KAP Stratégiai Terv környezeti ambíciószint növelésének bemutatása

A 2023-2027 közötti időszakra vonatkozó Közös Agrárpolitika (KAP) egyik leghangsúlyosabb célkitűzése a környezetvédelem és az éghajlat-politikai fellépések előmozdítása a mezőgazdaság és erdőgazdálkodás területén, valamint az Európai Unió környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos célkitűzéseinek teljesítéséhez való hozzájárulás.

A magyar KAP Stratégiai Terv zöld felépítményének beavatkozásain keresztül a 2014-2022-es időszakhoz képest összességében nagyobb hozzájárulást biztosít a 6. cikk (1) bekezdésének d), e) és f) pontjában meghatározott specifikus célkitűzések megvalósításához. Az egyedi célkitűzések tekintetében a kapcsolódó beavatkozásokban az alábbi számszerűsített növekedés azonosítható.

Az áttekinthetőség érdekében, valamint a fölösleges duplikációk elkerülésére először azokat a beavatkozásokat és programelemeket mutatjuk be, amelyek mindhárom környezeti specifikus célkitűzés (SO) esetében relevánsak. Később pedig azokat, amelyek határozottabban rendelhetők hozzá egyik vagy másik SO-hoz.

Mindhárom specifikus környezeti célkitűzés esetében érvényes megállapítások az egyes intézkedések környezeti ambíciószintjéről

Támogatásra jogosult területek fogalmának kibővülése

Az SPR rendelet 4.cikk (4) bekezdés b) pontjának i) és ii) alpontjai alapján támogatásra jogosult területnek minősülnek azok a mezőgazdasági terület fogalmának alapesetben nem megfelelő területek is, melyeket a GAEC 8 és az AÖP keretében tájképi elemként, illetve nem termelő elemként elszámolnak. Ezek olyan területek, amelyek jelenleg vagy az ellenőrzéskor kerülnek kizárásra, vagy eleve nem tartoznak a támogatható terület fogalmába, azonban környezet- és klímapolitikai szempontból rendkívül értékesek (pl. mezővédő erdősávok, ökológiai védősáv, fa- és bokorcsoportok, mezsgyék, nem művelt táblaszegélyek, vízfolyások nem művelt parti sávjai, időszakosan belvízzel borított területek, vizenyős

területek, vizes élőhelyek, szikes területek). Ezzel az új, komoly ambíciószint növekedést biztosító intézkedéssel az a célunk, hogy a támogatható terület fogalmát a jelenleg támogatható területekhez képest nagyjából **100 ezer hektárral növeljük**, biztosítva, hogy a termelőinket az alap területalapú jövedelemtámogatás (BISS) ne késztesse arra, hogy csökkentsék, vagy legalábbis ne növeljék ezen értékes területek kiterjedését. A növekedés mértéke nem okoz érdemi csökkenést a BISS támogatás mértékében, így nem veszélyezteti annak jövedelemstabilizáló célját.

Kondicionalitás előírásrendszerének megerősítése

A kondicionalitás előírásrendszere, azon belül is a helyes környezeti és mezőgazdasági állapot fenntartására vonatkozó előírások (GAEC) köre kibővül a 2015-2022 között érvényben lévő, az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás (ún. zöldítés) feltételeivel, úgymint állandó gyepterületek megőrzése és ökológiai fókuszterületek fenntartása. **Az, hogy ezen előírások a közvetlen és egyes vidékfejlesztési területalapú támogatások alapfeltételként jelennek meg, önmagában biztosítja a magasabb hozzájárulást az előző időszak elvárásaihoz képest.** Ezen túl a HMKÁ előírások jelenleg az 50/2008. FVM rendeletben foglalt előírásrendszerét tovább visszük, illetve megerősítjük az alábbiak szerint:

1. Új elemként megjelenik a vizes élőhelyek és lápok védelme, azonban a tagállami sajátságok és a szükséges végrehajtási feladatok előkészítése miatt ezen előírás bevezetése csak 2025-tól lehetséges. (GAEC 2)

2. A vízfolyások menti védősávokon egységes szabályozás alá kerül a műtrágya és a szervestrágya kijuttatása, megtartva szervestrágyára vonatkozó szigorúbb elvárásokat, valamint tiltva lesz a növényvédőszer-használat is, a sáv szélessége legalább 5 m. (GAEC 4)

3. Az erózió elleni védekezés jegyében a 12 % feletti lejtésű területeken a korlátozás alá eső növények köre kiterjed az összes kapás kultúrára, beleértve a kukorica és a napraforgó, valamint az őszi káposztarepce 24 cm-nél nagyobb sortávolságon való termesztését is. Ennek értelmében ezeket a fajokat csak szintvonalasan vagy erózióvédő sávok beiktatásával vagy direktvetésben lehet termeszteni 12 % feletti lejtésű területeken. (GAEC 5)

4. Minden gazdálkodó számára kötelező lesz a szántóterületének bizonyos arányán nem termelő terület, illetve tájelem fenntartása. A zöldítés 5%-nyi EFA területéhez képest ez – a nitrogénmegkötő és másodvetésű növényeket is figyelembe véve – 7%-ra növekszik, amiből legalább 3%-nak valóban nem termelő elemnek kell lennie. (GAEC 8)

A **fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás** (DP01_E01_BISS_16) keretében az évenkénti tervezett célterület nagysága **5.000.000 ha**, 789.700.000 EUR/év forrásallokáció mellett. A 2020. évi jóváhagyott SAPS terület nagysága 4.942.768 ha volt.

DP17_G01_ECOS_16 Agro-ökológiai program

Az újonnan kialakított intézkedés választható előírásai mindhárom környezeti célkitűzés megvalósulásához hozzájárulnak (pl. a szénmegkötés fokozása az állandó gyepek gazdaság szintű megőrzésével, ammónia-emissziót csökkentő előírás, a talaj védelmét célzó előírások, a biodiverzitás védelme az emelt szintű nem termelő elem fenntartási arány előírásával, stb.).

Tekintettel arra, hogy az intézkedésnek közvetlen előzménye nem volt a 2014-2022 közötti időszakban, bevezetése egyértelműen hozzájárul az ambíciószint növekedéséhez. Az intézkedés kimeneti célértéke **2.500.000 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **202.125.000 EUR/év**.

RD19_G01_AEC_70 – Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG)

Az **AKG** intézkedés folytatása és a támogatások folyamatosságának biztosítása kiemelt cél, tekintettel arra, hogy az AKG támogatások magas környezeti hozzáadott értékű gazdálkodási formák, amelyek jelentős mennyiségű területen és jelentős forrással járulnak hozzá a környezeti és klímakiadásokhoz.

2021-ben megemelt egységköltséggel, 3 éves kötelezettségvállalási időszakkal meghirdettük – a VP szabályrendszere szerinti – új, 2022-től induló AKG és ÖKO felhívásokat, melyet majd 2025-től újabb – a Stratégiai Terv szabályrendszere szerinti – AKG/ÖKO felhívás követ majd. Tehát 2022-ben még az 1305/2013/EU rendelet 28. cikke (Agrár-környezetvédelemi és éghajlattal kapcsolatos műveletek), illetve a 29. cikke (Ökológiai gazdálkodás) alapján történik a kifizetés, míg 2023-tól determináljuk azt a KAP Stratégiai Terv rendelet 70. cikke alá (Környezet- és éghajlatvédelmi és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások). A 2025. évi új AKG indítása lehetőséget ad, hogy az időközben felmerülő újabb szükségleteknek jobban megfelelő és a felmerülő problémákat hatékonyabban kezelő előíráscsomagokat dolgozzunk ki.

A beavatkozás évenkénti kimeneti célértéke a KAP Stratégiai Tervben **961 324 ha** mezőgazdasági terület támogatása.
A 2014-2022 közötti időszakban, a Vidékfejlesztési Programban átlagosan évente **697 ezer ha** mezőgazdasági terület támogatása valósult meg, a KAP Stratégiai Terv ezzel szemben **961 ezer ha** mezőgazdasági terület évenkénti támogatásával kalkulál, ami megközelítőleg **38%-os** növekedést jelent.

RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása

Az **ÖKO** intézkedés folytatása és a támogatások folyamatosságának biztosítása kiemelt cél, tekintettel arra, hogy az ÖKO támogatások magas környezeti hozzáadott értékű gazdálkodási formák, amelyek jelentős mennyiségű területen és jelentős forrással járulnak hozzá a környezeti és klímakiadásokhoz.

2021-ben megemelt egységköltséggel, 3 éves kötelezettségvállalási időszakkal meghirdettük – a VP szabályrendszere szerinti – új, 2022-től induló AKG és ÖKO felhívásokat, melyet majd 2025-től újabb – a Stratégiai Terv szabályrendszere szerinti – AKG/ÖKO felhívás követ majd. Tehát 2022-ben még az 1305/2013/EU rendelet 28. cikke (Agrár-környezetvédelemi és éghajlattal kapcsolatos műveletek), illetve a 29. cikke (Ökológiai gazdálkodás) alapján történik a kifizetés, míg 2023-tól determináljuk azt a KAP Stratégiai Terv rendelet 70. cikke alá (Környezet- és éghajlatvédelmi és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások).

A beavatkozás évenkénti kimeneti célértéke **279 415 ha** mezőgazdasági terület támogatása.
A 2014-2022 közötti időszakban, a Vidékfejlesztési Programban átlagosan évente **178 ezer ha** mezőgazdasági terület támogatása valósult meg, a KAP Stratégiai Terv ezzel szemben közel **280 ezer ha** mezőgazdasági terület évenkénti támogatásával kalkulál, ami megközelítőleg **56%-os** növekedést jelent.

RD21_G04_LCI_73 – Agro-ökológiai célú nem termelő beruházások és
RD22_G05_LCP_70 – Agro-ökológiai földhasználatváltást ösztönző kifizetés

Az agro-ökológiai célú nem termelő beruházások keretében olyan beruházásokat kívánunk támogatni, melyek elősegítik a mezőgazdaság által okozott káros éghajlati változások mérséklését és azokhoz való alkalmazkodást, a biológiai sokféleség védelme mellett a talaj, a víz és a levegő védelmét is, valamint a táj jellegzetességének megőrzését, helyreállítását, az élőhelyek újbóli változatossá tételét. Az agro-ökológiai nem termelő beruházásokkal létrehozott élőhelyek, tájalkotó vagy védelmi elemek hatékonyságát és a gazdálkodói hajlandóságot növeli, hogy az így kialakított élőhelyek, tájképi vagy védelmi elemek nem veszítik el a támogatásra jogosultságukat, így jogosultak maradnak a BISS támogatásra is. Továbbá a 70. cikk keretében többéves **fenntartási jellegű**, az agrár-környezetgazdálkodási programtól (AKG) független támogatást kívánunk kialakítani az egyes nem termelő beruházásokhoz kapcsolódóan.
Míg a VP keretében meghirdetett élőhely-fejlesztési, illetve vízvédelmi nem termelő beruházások keretében összesen *348 projekt* került támogatásra, addig **az agro-ökológiai célú nem termelő beruházások** (RD21_G04_LCI_73) beavatkozás teljes időszakra vonatkozó célértéke **1420 db projekt 19.910.350 €** teljes forrásallokáció mellett. Emellett pedig az előzmény nélküli **agro-ökológiai földhasználatváltást ösztönző kifizetés** (RD22_G05_LCP_70) keretében összesen **9.500 ha**-on kívánjuk

támogatni a földhasználatváltást összesen **28.829.000 €** teljes forrásallokáció mellett

RD38_F05_AFI_73 - Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása és
RD39_F06_AFM_70 - Erdőtelepítési beruházások ápolása és jövedelempótló támogatása

Az erdőtelepítési ambíció nominálisan, területi kiterjedésben nem lesz magasabb – évi 5 000 hektár - az előző időszaknál, mivel a klímaváltozás kedvezőtlen hatásai miatt az erdőtelepítésre hosszú távon alkalmas területek is csökkenőben, illetve erősen átalakulóban vannak. Így erőltetett mennyiségi növelés nem indokolt, ugyanakkor fontos az erdőtelepítési ambíciók fenntartása, ezáltal az erdőterületek tartós növekedése. A minőségi ambíciók azonban egyértelműen nőnek. Az erdőtelepítés támogatása során már 2019-ben életbe lépett az a módosítás, amely a ritka elegyfajok telepítését külön ösztönzi. Ez a telepítési egység-költség jelentős növelésével is járt, így már a 2021-től benyújtott kérelmekben is megjelent a megemelkedő támogatási összeg. Mivel a támogatás bemutatott, utólag bevezetett ösztönző eleme népszerű, ennek folytatásával tervezünk, amivel az azonos mértékű, de magasabb biodiverzitási értékű erdők telepítésének ösztönzését magasabb kiadási szinten fogjuk teljesíteni. Annak érdekében, hogy a rendkívül költséges és hosszú megtérülési idejű erdőtelepítéssel történő földhasználat váltás vonzóvá váljon a földhasználók számára, a befejezettség eléréséig az ápolási munkák is támogatásra, továbbá a kieső mezőgazdasági jövedelem is kompenzációra kerül az erdőtelepítési beruházások ápolása és jövedelempótló támogatás intézkedés keretein belül.

A Vidékfejlesztési Program erdősítés támogatása (8.1.1.) intézkedés esetében 2022-ig 4.304 db támogatási kérelem érkezett be, ebből 4.213 db támogatási kérelem a hagyományos erdőtelepítésre és 99 db támogatási kérelem az ipari célú ültetvények telepítésére. Az intézkedés végrehajtása során már több mint **43.000 ha** erdőtelepítésre érkezett be támogatási kérelem. Ezen erdőtelepítések megvalósításának **jelentős része áthúzódik a KAP Stratégiai Terv időszakára**, a 2024-ig várhatóan az eddigieken felül megvalósuló új erdőterület így összesen 40 000 hektár.

Ezen felül a KAP ST keretében újonnan induló intézkedéskimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **20.000 ha**, a teljes indikatív pénzügyi allokáció **63.350.137 EUR,** mely kiegészül a fenntartásra vonatkozó támogatással is, melynek keretében a KAP ST időszakának végére **45.000 ha** újonnan telepített erdő **fenntartása** kerül támogatásra **155.200.000 EUR** teljes pénzügyi keret mellett.

RD41_F08_INN_73 - Az erdőgazdálkodás környezeti fenntarthatóságát szolgáló beruházások (non-profit)

Az erdők klímaellenállását és környezeti értékét javító beruházás támogatás célja a fokozódó és egyre szélsőségesebbé váló abiotikus környezeti károsító körülmények és események (mint pl. vízhiány és aszály következtében kialakuló erdő- és vegetációtüzek, fagykárok és viharkárok) továbbá új biotikus kórokozók és károkozók elterjedésének ellensúlyozása mind az erdőpotenciálban keletkező károk lehetséges megelőzésével, mind azok ellenállóbb irányú helyreállításával. Továbbá kiemelt cél az erdők hosszú távú minőségi megújítása, szerkezetátalakítása, klímarezisztens szaporítóanyaggal történő felújítása is. Az erdők szerkezet-átalakítása által javítható az erőállományok korstruktúrája, elegyessége és biodiverzitása, így javul az erdei ökoszisztémák ellenálló képessége és környezeti értéke. Az intézkedés a 2014-2022 közötti Vidékfejlesztési Program VP 8.3.1, 8.4.1 és 8.5.1 intézkedéseinek összevonásával és kiegészítésével került kialakításra. A következő időszakban tulajdonformától függetlenül nagy hangsúlyt tervezünk fektetni erre a beavatkozás-csoportra, amelynek forrás-kerete, több mint kétszerese lesz a VP keretében felhasznált forrásnak. A beavatkozások köre is kibővül a jogszabályi definíció szerint vett szerkezetátalakítás mellett a „javított felújítás” ösztönzésével, amely terveink szerint az elegyesség növelésén túl az elhúzódó erdő-felújítási idők lerövidítésének ösztönzésére is alkalmas lesz.

A Vidékfejlesztési Program 8.3.1, 8.4.1 és 8.5.1 intézkedéseinek, mint előzmény beavatkozásainak keretében 1906 projekt került támogatásra.

Az intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **2000 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **4.778.588 EUR**.

Célkitűzés-specifikus megállapítások az egyes intézkedések környezeti ambíciószintjéről

-SO4 Többek között az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése és a szénmegkötés fokozása révén hozzájárulás az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz, valamint a fenntartható energia előmozdításához

RD01c_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása és RD04b_E03_FOF_73 - Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások támogatása

A beavatkozások egyik célja a mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó üzemek energia önellátásának növelése és az energiafüggőség csökkentése, melynek keretében az energiahatékonyság javításán és a megújuló energiaforrások – beleértve a biomassza alapú energiaforrásokat is – támogatásán keresztül támogatni kívánja a mezőgazdasági üzemekben a szén-dioxid kibocsátás, valamint az energiafelhasználás csökkenését. A beavatkozás olyan körkörös biomassza alapú gazdaság modellt követő projektek végrehajtását is ösztönzi, melyek a lokális biomasszaforrások nem élelmiszercélú felhasználására épülnek és a képződő melléktermékek hasznosítása is fontos szempont (pl.: talajjavítás, rostkinyerés, biofinomítás, fosszilis alapanyagok kiváltása). Az ország geológiai adottságai alapján kifejezett cél a geotermikus hőenergia-potenciál kiaknázása, amelyhez a beavatkozás a mezőgazdasági üzemek fejlesztéseinek támogatásával járul hozzá például az üvegházak fűtése kapcsán. A beavatkozás kiterjed a mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó üzemekben az energiafelhasználás csökkentésére az ágazat által okozott környezetterhelés csökkentése érdekében: elsősorban épületenergetikai, épületgépészeti és energiaellátást érintő korszerűsítések, felújítások által javítja az állattartó gazdaságok és a kertészeti üzemek energiafelhasználásának hatékonyságát.

Az *RD01c_E01_FRM_73* intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **4180 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **26.744.186 EUR**. Az *RD04b_E03_FOF_73* intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **334 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **13.380.057 EUR**.

A 2014-2022 közötti időszakban, a Vidékfejlesztési Programban a mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozó iparág általi energiafelhasználás hatékonyságának fokozását célzó 5B fókuszterület kapcsán évente átlagosan **701 projekt** részesült támogatásban. A KAP ST ezzel szemben a vonatkozó két beavatkozásban hozzávetőlegesen **903 projekt** támogatásával számol éves átlagban, ami **28,7%-os növekedést** jelent. A Vidékfejlesztési Program keretében külön dedikált zöld beruházási intézkedés nem volt elérhető.

RD01d_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek fejlesztése az ammónia-kibocsátás csökkentése érdekében

Az Európai Parlament és a Tanács 2016/2284 irányelve (ún. NEC irányelv) alapján Magyarországnak a 2005-ös szinthez képest 2030-ra 32%-kal kell az ammónia (NH3) kibocsátását csökkentenie. A hazai NH3-kibocsátás mintegy 92%-a mezőgazdasági eredetű. Mindezeket figyelembe véve a beavatkozás alapján nyújtott támogatásokon keresztül megvalósulhatnak olyan környezetvédelmi célok, melyek által csökken az ammónia és ÜHG gázok kibocsátása, javul a levegő minősége, valamint a felszíni és felszínalatti vizek terhelése. A beavatkozás kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **154 művelet**, a teljes indikatív pénzügyi allokáció **8.139.535 EUR** A korábbi időszakhoz képest alapvető újdonságként jelenik meg a beavatkozás, amely Magyarország ammónia kibocsátásának redukálását célozza meg, **és amely beavatkozás dedikált forrást lehetővé tevő megjelenése szintén jól tükrözi a magasabb ambíciószintet**.

RD27_G10_GPX_70 - Növényi genetikai erőforrások és mikroorganizmusok ex situ megőrzése és RD28_G11_GPI_70 - Növényi genetikai erőforrások in situ megőrzése

A beavatkozások évenkénti kimeneti célértéke **ex situ génmegőrzés esetén 94 131 tétel, in situ génmegőrzés esetén 150 fajta és 30 260 ha** támogatása. A beavatkozások a mezőgazdasági genetikai erőforrások megőrzésére irányulnak, céljuk a magas genetikai értéket képviselő és sokszor kihalással/genetikai erózióval fenyegetett mezőgazdasági szempontból értékes növényfajok és mikroorganizmusok megőrzésének támogatása, mely alapul szolgálhat a klímaváltozás hatásaihoz alkalmazkodó, megfelelő tűrőképességgel rendelkező fajták nemesítéséhez. A Vidékfejlesztési Program keretében már támogatott tételek igénylései tekintetében is növekedés várható, továbbá Magyarország – a környezeti ambíciószint növekedése érdekében – a Stratégiai Terv időszaktól kezdődően jelentős változtatásokat tervez, mivel **új elemként** – bevezetésre kerül az „RD28_G11_GPI_70 - Növényi genetikai erőforrások in situ megőrzése" című beavatkozás.

A 2014-2022 közötti időszakban, a Vidékfejlesztési Programban átlagosan évente 2.832.876 euro forrással valósult meg a növényi génmegőrzés támogatása, ezzel szemben a KAP Stratégiai Terv keretében a növényi génmegőrzés előmozdításának támogatására évente 5.479.452 euro forrást tervez a tagállam.

RD37_F04_FRC_77 – Erdőtüzek megelőzésének és kockázatcsökkentésének együttműködés alapú támogatása

Az **együttműködések** keretében új intézkedésként támogatni kívánunk olyan önkéntes összefogásokat, melyek az erdőgazdálkodók és szakértő állami szervezetek összefogása által a korszerű, fenntarthatóságot elősegítő, az erdőtüzek megelőzésének és hatásainak mérséklésének területi kiterjedésű, több gazdálkodót érintő komplex tervezése és megvalósítása céljából jönnek létre, ahol szerepet kap az erdők vízpótlásának kérdése is.

Az intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **10 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **7.290.698 EUR**.

Az intézkedés bevezetése, tekintettel arra, hogy nem volt előzménye a 2014-20022 közötti időszakban, önmagában hozzájárul az ambíciószint növekedéséhez.

-SO5 A fenntartható fejlődés és a természeti erőforrásokkal – például a vízzel, a talajjal és a levegővel – való hatékony gazdálkodás támogatása többek között a vegyi anyagoktól való függés csökkentésével

RD01c_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása és RD04b_E03_FOF_73 - Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások támogatása

A beavatkozások egyik célja a mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó üzemek energia önellátásának növelése és az energiafüggőség csökkentése, melynek keretében az energiahatékonyság javításán és a megújuló energiaforrások – beleértve a biomassza alapú energiaforrásokat is – támogatásán keresztül támogatni kívánja a mezőgazdasági üzemekben a szén-dioxid kibocsátás, valamint az energiafelhasználás csökkenését. A beavatkozás olyan körkörös biomassza alapú gazdaság modellt követő projektek végrehajtását is ösztönzi, melyek a lokális biomasszaforrások nem élelmiszercélú felhasználására épülnek és a képződő melléktermékek hasznosítása is fontos szempont (pl.: talajjavítás, rostkinyerés, biofinomítás, fosszilis alapanyagok kiváltása). Az ország geológiai adottságai alapján kifejezett cél a geotermikus hőenergia-potenciál kiaknázása, amelyhez a beavatkozás a mezőgazdasági üzemek fejlesztéseinek támogatásával járul hozzá például az üvegházak fűtése kapcsán. A beavatkozás kiterjed a mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó üzemekben az energiafelhasználás csökkentésére az ágazat által okozott környezetterhelés csökkentése érdekében: elsősorban épületenergetikai, épületgépészeti és energiaellátást érintő korszerűsítések, felújítások által javítja az állattartó gazdaságok és a kertészeti üzemek energiafelhasználásának hatékonyságát.

Az *RD01c_E01_FRM_73* intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **4180 művelet**,

teljes indikatív pénzügyi allokáció **26.744.186 EUR**. Az *RD04b_E03_FOF_73* intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **334 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **13.380.057 EUR**.

A 2014-2022 közötti időszakban, a Vidékfejlesztési Programban a mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozó iparág általi energiafelhasználás hatékonyságának fokozását célzó 5B fókuszterület kapcsán évente átlagosan **701 projekt** részesült támogatásban. A KAP ST ezzel szemben a vonatkozó két beavatkozásban hozzávetőlegesen **903 projekt** támogatásával számol éves átlagban, ami **28,7%-os növekedést** jelent.

RD01d_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek fejlesztése az ammónia-kibocsátás csökkentése érdekében

A beavatkozás kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **154 művelet**, a teljes indikatív pénzügyi allokáció **8.139.535 EUR** A korábbi időszakhoz képest alapvető újdonságként jelenik meg a beavatkozás, amely Magyarország ammónia kibocsátásának redukálását célozza meg, **és amely beavatkozás dedikált forrást lehetővé tevő megjelenése szintén jól tükrözi a magasabb ambíciószintet**. Az Európai Parlament és a Tanács 2016/2284 irányelve (ún. NEC irányelv) alapján Magyarországnak a 2005-ös szinthez képest 2030-ra 32%-kal kell az ammónia (NH3) kibocsátását csökkentenie. A hazai NH3-kibocsátás mintegy 92%-a mezőgazdasági eredetű. Mindezeket figyelembe véve a beavatkozás alapján nyújtott támogatásokon keresztül megvalósulhatnak olyan környezetvédelmi célok, melyek által csökken az ammónia és ÜHG gázok kibocsátása, javul a levegő minősége, valamint a felszíni és felszínalatti vizek terhelése.

-***SO6 Hozzájárulás a biológiai sokféleség csökkenésének megállításához és visszafordításához, az ökoszisztéma-szolgáltatások gyarapítása, valamint az élőhelyek és a tájak megőrzése***

RD24_G07_GAX_70 - Állati genetikai erőforrások ex situ megőrzése
RD25_G08_GAI_70 - Állati genetikai erőforrások in situ megőrzése
RD26_G09_GAV_70 - Állati genetikai erőforrások in vitro megőrzése
RD27_G10_GPX_70 - Növényi genetikai erőforrások és mikroorganizmusok ex situ megőrzése
RD28_G11_GPI_70 - Növényi genetikai erőforrások in situ megőrzése

A beavatkozások a mezőgazdasági genetikai erőforrások megőrzésére irányulnak, céljuk a magas genetikai értéket képviselő és sokszor kihalással/genetikai erózióval fenyegetett mezőgazdasági szempontból értékes növényfajok és mikroorganizmusok megőrzésének támogatása, mely alapul szolgálhat a klímaváltozás hatásaihoz alkalmazkodó, megfelelő tűrőképességgel rendelkező fajták nemesítéséhez. A Vidékfejlesztési Program keretében már támogatott tételek igénylései tekintetében is növekedés várható, továbbá Magyarország – a környezeti ambíciószint növekedése érdekében – jelentős változtatásokat tervezett:

- Állati genetikai erőforrások megőrzése esetén az ex situ, in situ és in vitro megőrzés tekintetében a korábban támogatott fajták köre **kibővül** a fekete mangalica, az akhal teke, a kárpáti borzderes, a magyar hidegvérű ló és a magyar óriásnyúl fajtákkal, továbbá in vitro génmegőrzés esetében még új elemként az embrionális sejtek, és ivarszerv szövetek is támogatható válnak.
- Növényi génmegőrzés esetén - **új elemként** – bevezetésre kerül az „RD28_G11_GPI_70 - Növényi genetikai erőforrások in situ megőrzése” című beavatkozás a Stratégiai Terv időszaktól kezdődően.

A beavatkozások évenkénti kimeneti célértéke
-az állati genetikai erőforrások **ex situ megőrzése esetén 4000 ÁE**,
-az állati genetikai erőforrások **in situ megőrzése esetén 31 573 ÁE**,
-az állati genetikai erőforrások **in vitro megőrzése esetén 13 000 minta**,

-a növényi genetikai erőforrások és mikroorganizmusok **ex situ génmegőrzés esetén 94 131 tétel,**
-a növényi genetikai erőforrások **in situ génmegőrzés esetén 150 fajta és 30 260 ha** támogatása.

A 2014-2022 közötti időszakban, a Vidékfejlesztési Programban átlagosan évente 2.832.876 euro forrással valósult meg a növényi génmegőrzés támogatása, ezzel szemben a KAP Stratégiai Terv keretében - a növényi génmegőrzés előmozdításának támogatására - évente átlagosan 5.479.452 euro forrást tervez a tagállam. Az állati genetikai erőforrások megőrzésének támogatása a Vidékfejlesztési Programban átlagosan évente 13.751.902 euro forrással valósult meg, ezzel szemben a KAP Stratégiai Terv időszakában évente átlagosan - állati genetikai erőforrások megőrzésének támogatására - 24.657.533 euro forrást tervez a tagállam. Fontos továbbá megjegyezni, hogy génmegőrzés esetében hosszas szakmai egyeztetés eredményezte a támogatandó fajták körének alakulását (például magyar óriás nyúl és a fajtarekonstrukció alatt álló fajták beemelése a támogatásba), és az ágazati igényeknek megfelelően nem csak mennyiségi, hanem minőségi növekedést is várunk a Stratégiai Terv időszakától.

RD33_G16_ANB_70 - Állatjóléti támogatás a méhészeti ágazatban: a beavatkozás évenkénti kimeneti célértéke **98 630 ÁE** támogatása. A beavatkozás célja az állatjóléti feltételek javítása és az állategészségügyi problémák megelőzése azáltal, hogy a méhtartók a kötelező elvárásoknál szigorúbb előírást alkalmaznak. Magyarország - a környezeti ambíciószint növekedése érdekében – már az átmeneti időszaktól kezdődően jelentős változtatásokat vezetett be az állatjóléti feltételek javítása érdekében. A méhészeti ágazatot érintő állatjóléti támogatást Magyarország 2022-ben vezette be első alkalommal, a beavatkozás a KAP Stratégiai Tervben alapvető ambíciószint növekedésnek tekinthető a korábbi időszakhoz képest.

RD35_F02_FEC_70 Erdő-környezetvédelmi többéves kötelezettségvállalások (EKV)

Az EKV intézkedés az erdészeti hatóság által erdőtervben meghatározott kötelezettségeken túlmutató erdő-környezetvédelmi vállalásokkal (folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra történő átállás, folyamatos szerkezetátalakítás vagy javított felújítás, intenzíven terjedő idegenhonos fa és cserjefajok visszaszorítása, tisztások visszaalakítása, az erdőállományok kézimunka igényes ápolása, illetve a természetkímélő anyagmozgatás) hozzájárul a meglévő erdők természetességi állapotának javításához.

Az intézkedés kimeneti célértéke az első tervezett évben (2025) 50.000 ha, az azt követő években évenként **80.000 ha** erdőterület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció az első évben (2025) 6.082.317 EUR/év, az azt követő években **9.940.000 EUR/év**, a teljes időszakra vonatkozóan **45.643.800 EUR.**

Az erdő-környezetvédelmi többéves kötelezettségvállalások Vidékfejlesztési Program szerinti jelenlegi forráslekötése közel 41 millió euró a teljes program időszakára, és a jelenlegi EMVA rendelet az állami erdőgazdálkodókat kizárta a támogatásból. Így a következő időszakban az ambíciók mind mennyiségben, mind minőségében magasabbak lesznek. Jogosulttá válnak az állami tulajdonú erdők is a támogatás igénybevételére, úgymint erdőgazdaságok, nemzeti parkok, vízügyi szervezetek. Minőségi ambíciószint növelésként több új célprogram is beépítésre kerül, például a megújuló erdők környezeti értékét javító folyamatos szerkezetátalakítás vagy javított felújítás", továbbá a „kis léptékű (moduláris) ökoszisztéma szolgáltatások" célprogram is, olyan vállalási lehetőségekkel, amely a nem magas természetességű erdőállományok gazdálkodói számára is reális környezeti vállalást tesz lehetővé. A Vidékfejlesztési Program 15.1 alintézkedéséhez kapcsolódóan az Erdő-környezetvédelmi szerződések által érintett területek célértéke 8.082 hektár, az alintézkedésének keretében 8.302 db erdőrészlet vonatkozásában 1.430 db támogatási kérelem érkezett be.

RD36_F03_GEN_70 - Erdő-genetikai többéves kötelezettségvállalások

A klímaváltozási előrejelzések szerint az erdőgazdálkodás szempontjából a klímazónák elmozdulásának

sebessége meghaladja az erdő-állományok természetes alkalmazkodási képességét. Az erdők hosszú távú fenntarthatóságának kulcskérdése tehát első sorban a klímaváltozás hatásainak ellenálló vagy ahhoz alkalmazkodó, ugyanakkor a szükséges genetikai változatosságát is megőrző szaporítóanyag biztosítása. Ez csak úgy lehetséges, ha mind az in-situ, mind az ex- situ génmegőrzés és fejlesztés eszközeit kihasználjuk és fejlesztjük is. In situ megőrzés során a megőrizni kívánt génkészletet annak eredeti környezetében vagy ahhoz hasonló termőhelyen, élőhelyen természetszerű módszerekkel tartják fenn, így a génkészletre ható, azt alakító folyamatok a továbbiakban is akadálytalanul érvényesülhetnek. Amennyiben az **in situ** megőrzéshez a feltételek nem adottak, a megőrizni kívánt genotípusokat **ex situ** gyűjteményekbe kell helyezni. A megőrzött genetikai anyag későbbi hasznosítása során az így archivált egyedekből szintetikus populációk hozhatók létre. Ezek a továbbiakban szaporítóanyag-forrásként szolgálhatnak klímavédelmi és természetvédelmi célokat szolgáló erdészeti beavatkozásokhoz.

A Vidékfejlesztési Program 2014 és 2022 közötti időszakában az *Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése (VP4-15.2.1.1-16)*, illetve az *Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése (VP4-15.2.1.2-17)* intézkedések keretében összesen 89 támogatási kérelem érkezett be

A KAP Stratégiai Terv keretei között tervezett intézkedés kimeneti célértékeként **2.000 hektárnyi**, az erdészeti génmegőrzésben részt vevő erdőterület támogatását tervezzük **6.000.000 EUR** teljes pénzügyi allokáció mellett. Ehhez jön még hozzá az ex situ génmegőrzés.

RD23_G06_NAG_72 - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

A **Natura 2000 gyepterületek** kompenzációs támogatása egy már a harmadik ciklusát töltő támogatási konstrukció, melynek fenntartása kiemelten fontos. Tekintettel arra, hogy a Natura 2000 gyepterületek kiterjedése véges, és a kompenzációs támogatásban részesülő területek kiterjedése az elmúlt években nagyságrendileg nem változott, a beavatkozás vonatkozásában érdemi ambíciószint növekedés nem várható. A Vidékfejlestési Program 2014-2020-as időszakra tervezett célértéke 241.790 ha volt, melyhez képest a KAP ST tervezett célértéke **287.000 ha** támogatása **33.005.000 €/év** pénzügyi allokáció mellett. Emellett a támogatási összeg mértéke is megemelésre került.

Amennyiben az STR rendelet 72. cikke szerinti kompenzációs kifizetések alapjául szolgáló jogszabályi kötelezettségek más Natura 2000 mezőgazdasági területek esetén – különös tekintettel a szántóterületekre – is bevezetésre kerülnek, a beavatkozás a KAP Stratégiai Terv módosításával kiegészíthető ezen területek kompenzálásával is, mely tovább növelheti e beavatkozás hozzájárulását a környezeti célkitűzésekhez. Ugyanez elmondható a VKI-hoz, illetve az Országos Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervhez kapcsolódó esetleges kompenzációs kifizetés tekintetében is.

A **Natura 2000 szántóterületek** esetében a szükséges kormányrendeleti szabályozás megjelenését 2024 második félévére tartjuk reálisnak. Így 2025-től alkalmazható lesz a 72. cikk szerinti kompenzációs kifizetés Natura 2000 szántóterületek esetében is.

RD34_F01_NAF_72 - Erdő területeknek nyújtott Natura 2000 kompenzációs kifizetések

A Natura 2000 erdőterületek támogatása esetében a támogatásra jogosult területek kibővítésre kerülnek a Natura 2000 kijelölés alá eső területek 5%-ának mértékéig a nem kijelölt, de hazai jogszabály alapján védett vagy fokozottan védett és az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról 2009. évi XXXVII. törvény (Erdőtörvény) szerint természetes erdő, természetszerű erdő, származékerdő, átmeneti erdő természetességi osztályba tartozó területekkel. Továbbá a támogatási jogosultság kibővítésre kerül a nem magántulajdonú erdőkre is. Ennek megfelelően a **jelenleg kb. 110.000 hektárra** igénybe vett támogatás **helyett 230.000 hektár** támogatással számolunk **27.490.427 €/év teljes pénzügyi allokáció mellett.**

2. KAP Stratégiai Terv zöld felépítményének részletes bemutatása

A magyar KAP Stratégiai Terv I. és II. pilléres beavatkozásaiból összeállított mezőgazdaságot és

erdőgazdálkodást érintő környezet- és klímapolitikai terve („zöld felépítménye”) az alábbiak szerint összegezhető:

1. szint: Támogatható terület fogalmának bővítése (AÖT) részletes leírása

A Közös Agrárpolitika környezeti célkitűzéseinek megvalósítása már a **támogatásra jogosult területek** kijelölésénél megkezdődik, ugyanis a területalapú támogatások jelentős kihatással vannak a mezőgazdálkodáshoz kapcsolódó ökoszisztémák állapotára. Jelenleg területalapú támogatás ugyanis csak a mezőgazdaságilag művelt területeken vehető igénybe, ahol ún. minimum követelményeket kell betartani. Ezek az előírások segítik a mezőgazdasági területek kultúrállapotban tartását, a túlzott gyomosság elkerülését, ökológiai szempontból azonban nem mindenesetben kedvezőek. Az elmúlt évtizedek gyakorlata sajnos azt mutatja, hogy a jogosultsági feltételeknek, azaz a fenti minimumkövetelményeknek való megfelelés érdekében, illetve a minél nagyobb támogatható terület megléte miatt eltűnnek a fajban gazdag táblaszegélyek, mezővédő sávok, vízjárta területek, belvizes foltok. Ez nem csak természetvédelmi okokból aggasztó, hanem a terület talajállapotának, mikroklímájának és vízháztartásának megváltozása miatt komoly gazdaságossági veszélyeket is rejt magában a talajállapot leromlásával és az aszályhelyzet fokozódásával.

A KAP stratégiai tervről szóló uniós rendelet 4.cikk (4) bekezdés b) pontjának i) és ii) alpontjai alapján lehetővé vált, hogy a „támogatásra jogosult hektár” fogalmába beleértsük azokat a művelés alatt nem álló területeket, illetve tájképi elemeket, amelyeket – a későbbiekben bemutatásra kerülő – Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (HMKÁ) vagy az agrár-ökológiai program (AÖP) keretben kell fenntartani, továbbá a gazdaságok azon területeit, amelyek más kötelezettségek miatt (pl. Natura 2000 előírások, erdősítés stb.) nem felelnek meg a támogatható hektár alapfogalmának.

A támogatható terület fogalmának kibővítésével támogatásra jogosult területté válhatnak tehát az éghajlatvédelmi és környezeti okokból fontos, a mezőgazdasági területekhez szorosan kapcsolódó ún. agro-ökológiai területek (AÖT), mint pl. mezővédő erdősávok, ökológiai védősáv, vízfolyások nem művelt parti sávjai, mocsaras-lápos, vizenyős, zsombékos, időszakosan belvízzel borított területek, szikes területek, amelyek jelenleg vagy az ellenőrzéskor kerülnek kizárásra, vagy elve nem tartoznak a támogatható terület fogalmába. Ezzel együtt azok a mezőgazdasági területek sem veszítik el támogatási jogosultságukat, ahol újonnan hoznak létre ilyen típusú élőhelyeket, agro-ökológiai területeket. Mivel ezek az egységek, AÖT-k nem tartoznak a mezőgazdasági területek körébe, nem vonatkozik rájuk a művelési kötelezettség.

Ez a megközelítés segíti az Új Zöld Megállapodás Termőföldtől az asztalig és Biológiai Sokféleség Stratégiáiban megfogalmazott célkitűzések megvalósulását; különösen azt, amelyik a mezőgazdasági területek 10%-ának termelés nélküli hasznosítását célozza. Amennyiben a nem termelő, de sok szempontból hasznos területek is támogatásra jogosultakká válnak, a gazdáknak nem lesz érdekük ezeket szántóvá alakítani, illetve új területeken alakulhatnak ki tájképi, nem termelő elemek. A talajvédelmi, illetve erózióvédelmi célok megvalósítását segítő agro-ökológiai területek olyan uniós kötelezettségeink teljesítéséhez is hozzájárulnak, mint a vizek nitrát és foszfát szennyeződések elleni védelme, a talajok védelme és nem utolsó sorban a beporzók védelme. A támogatható terület ilyen jellegű kibővítése jelentősen javíthatja az e területek védelmét szolgáló magasabb szintű vidékfejlesztési intézkedések (pl. AKG) hatékonyságát is.

A felszínborítási adatbázisok alapján, figyelembe véve a tulajdonosi, illetve földhasználati jogosultságok heterogenitását is, a várható területnövekmény 100.000 ha körül valószínűsíthető. A nyilvánvaló környezeti-ökológiai előny mellett azonban – elsősorban az ilyen típusú területtel nem rendelkező termelők részéről – felmerül az a kérdés, hogy a területbővülés országos szinten mennyivel csökkenti az alaptámogatás fajlagos összegét. Mivel a jelenlegi 5 millió hektáros támogatható terület mindössze 2 százalékkal bővülne számításaink szerint, a fajlagos BISS támogatás két-három euróval csökkenhet.

2. szint: Kötelező környezeti alapfeltételek (kondicionalitás) részletes leírása

A **kondicionalitás** előírásrendszere, azon belül is a helyes környezeti és mezőgazdasági állapot fenntartására vonatkozó előírások (HMKÁ) köre kibővül a 2015-2022 között érvényben lévő, az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás (ún. zöldítés) feltételeivel, úgymint állandó gyepterületek megőrzése és ökológiai fókuszterültek fenntartása. Az, hogy ezen előírások a közvetlen és egyes vidékfejlesztési területalapú támogatások alapfeltételként jelennek meg, önmagában biztosítja a magasabb hozzájárulást az előző időszak elvárásaihoz képest. Ezen túl a HMKÁ előírások jelenleg az 50/2008. FVM rendeletben foglalt előírásrendszerét tovább visszük, illetve megerősítjük az alábbiak szerint:

1. Új elemként megjelenik a vizes élőhelyek és lápok védelme, azonban a tagállami sajátságok és a szükséges végrehajtási feladatok előkészítése miatt ezen előírás bevezetése csak 2025-tól lehetséges. (GAEC 2)

2. A vízfolyások menti védősávokon egységes szabályozás alá kerül a műtrágya és a szervestrágya kijuttatása, megtartva szervestrágyára vonatkozó szigorúbb elvárásokat, valamint tiltva lesz a növényvédőszer-használat is, a sáv szélessége legalább 5 m. (GAEC 4)

3. Az erózió elleni védekezés jegyében a 12 % feletti lejtésű területeken a korlátozás alá eső növények köre kiterjed az összes kapás kultúrára, beleértve a kukorica és a napraforgó, valamint az őszi káposztarepce 24 cm-nél nagyobb sortávolságon való termesztését is. Ennek értelmében ezeket a fajokat csak szintvonalasan vagy erózióvédő sávok beiktatásával vagy direktvetésben lehet termeszteni 12 % feletti lejtésű területeken. (GAEC 5)

4. Minden gazdálkodó számára kötelező lesz a szántóterületének bizonyos arányán nem termelő terület, illetve tájelem fenntartása. A zöldítés 5%-nyi EFA területéhez képest ez – a nitrogénmegkötő és másodvetésű növényeket is figyelembe véve – 7%-ra növekszik, amiből legalább 3%-nak valóban nem termelő elemnek kell lennie. (GAEC 8)

3. szint: Önkéntes agro-ökológiai program (AÖP, eco-scheme) részletes leírása

A közvetlen támogatások között bevezetésre kerül az **agro-ökológiai program** (*DP17_G01_ECOS_16*) intézkedés (eco-scheme), melynek az előírások minőségére vonatkozó ambíciószintje jóval magasabb a 2015-2022 között érvényben lévő zöldítés támogatásnál. A zöldítési kifizetés és a Vidékfejlesztési Program Agrár-környezetgazdálkodási kifizetésének kedvező tapasztalatai alapján olyan választható előírásokat határoztunk meg, melyek a gazdálkodók számára már valamennyire ismertek, érthetőek, ugyanakkor környezeti szempontból is hasznosak. A megfelelően célzott beavatkozással azt kívánjuk elérni, hogy a mezőgazdasági területek viszonylag nagy részén, sok termelő bevonásával valósulhasson meg egy környezeti szempontból is hatékony támogatási program. Annak érdekében, hogy a gazdálkodók többsége megtalálja a számára legkedvezőbb előírást, hasznosítási módonként fogalmaztunk meg választható előírásokat. Ezek az előírásoknak tekinthető mezőgazdasági gyakorlatok a talaj- és vízvédelemre, a biológiai sokféleség védelmére, valamint az éghajlatváltozás mérséklésére fókuszálnak.

4. szint: Önkéntes emeltszintű agro-ökológiai átállást, illetve a természetkímélő erdőgazdálkodást segítő EMVA beavatkozások részletes leírása

Az önkéntes emeltszintű agro-ökológiai átállást segítő beavatkozások (Natura 2000 gyep és erdő területek kompenzációja, az AKG és ÖKO, szektoriális támogatások, valamint az erdő EKV beavatkozások) mind azt a célt szolgálják, hogy a mezőgazdasági termelőink és az erdészeink a kötelező és az önkéntes alapfeltételeknél (2. és 3. szint) magasabb szintű környezet- és klímavédelmi előírásokat vállaljanak. Ezek olyan beavatkozások és előírások, amelyeket ismernek, és jelenleg is nagy számban alkalmaznak, így elsősorban az új uniós elvárásoknak megfelelő finomhangolásukat tervezzük. Az erdőgazdálkodásban az önkéntes vállalások beruházási formában (RD 41) és több éves kötelezettségvállalás formában is választhatók (RD 35 és DR 36). A gazdálkodók minél szélesebb körének bevonása érdekében mind a kínálatot, mind a forráskerete jelentősen bővítjük. Az agro-ökológiai átálláshoz szükséges nem termelő beruházások, valamint ezen beruházások fenntartásának támogatása új, illetve újratervezett beavatkozások, ahol jelentős ambíciószint emelkedést céloztunk meg. A beavatkozások újra tervezésével és a forráskeretük jelentős emelésével szeretnénk elérni, hogy a jelenlegi időszak alacsony termelői

érdeklődése megváltozzon és így minél több gazdálkodót segítsünk velük a 2-4. szint elvárásainak való megfelelésben.

Az **AKG** (*RD19_G01_AEC_70)* és **ÖKO** *(RD20_G02_ORT_70)* intézkedések folytatása és a támogatások folyamatosságának biztosítása kiemelt cél, tekintettel arra, hogy az AKG és az ÖKO támogatások magas környezeti hozzáadott értékű gazdálkodási formák, amelyek jelentős mennyiségű területen és jelentős forrással járulnak hozzá a környezeti és klímakiadásokhoz.

Az intézkedések célja a környezet (talaj és víz) állapotának megőrzését és javítását, a mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés megelőzését, a biodiverzitás megőrzését, a természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló mezőgazdasági gyakorlat erősítését szolgáló – kötelező előírásokon túlmutató – mezőgazdasági gyakorlatok támogatása, amely a megfelelő termelési szerkezet és a földhasználat váltás révén hozzájárul a kedvezőtlen klímaváltozás elleni küzdelemhez, valamint a konvencionális területek ökológiai művelés alá vonásának ösztönzése és az ökológiai művelésbe vont területeken a gazdálkodási mód fenntartása. Az intézkedéseknek köszönhetően erősödnek a természetes önszabályozó folyamatokat, javul a talaj biológiai állapota, csökkenek a növényvédő szerek szakszerűtlen használatából és a helytelen tápanyag-gazdálkodásból eredő kedvezőtlen környezeti hatások, valamint erősödik az élelmiszerbiztonság.

2021-ben megemelt egységköltséggel, 3 éves kötelezettségvállalási időszakkal meghirdettük – a VP szabályrendszere szerinti – új, 2022-től induló AKG és ÖKO felhívásokat, melyet majd 2025-től újabb – a Stratégiai Terv szabályrendszere szerinti – AKG/ÖKO felhívás követ majd. Tehát 2022-ben még az 1305/2013/EU rendelet 28. cikke (Agrár-környezetvédelemi és éghajlattal kapcsolatos műveletek), illetve a 29. cikke (Ökológiai gazdálkodás) alapján történik a kifizetés, míg 2023-tól determináljuk azt a KAP Stratégiai Terv rendelet 70. cikke alá (Környezet- és éghajlatvédelmi és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások). A 2025. évi új AKG indítása lehetőséget ad, hogy az időközben felmerülő újabb szükségleteknek jobban megfelelő és a felmerülő problémákat hatékonyabban kezelő előíráscsomagokat dolgozzunk ki.

Az elmúlt években a világ más országaihoz hasonlóan Magyarországon is jelentősen nőtt az ökológiai művelésbe vont ellenőrzött terület és az ökológiai gazdálkodást folytató gazdaságok száma. Magyarországon 2020-ban 301.430,4 hektáron folytattak ellenőrzött ökológiai gazdálkodást, amelyből 193.215,3 hektár már átállt, 108.215,1 hektár pedig átállás alatt álló terület volt. Az **ökológiai gazdálkodás** 2020-ban a hazai mezőgazdasági területek 6,12%-át tette ki, ezzel a tagállamok között hazánk érte el a harmadik legnagyobb léptékű fejlődést (Horvátország és Bulgária után). Kiemelendő továbbá, hogy az ökológiai gazdálkodásba vont területek bővülését tekintve hazánk a 10. legdinamikusabban fejlődő ország a világon.

Az AKG és ÖKO támogatások a Stratégiai Terv kapcsán megfogalmazott szükségletekre is reagálnak, továbbá hozzájárulniuk a „Zöld Megállapodásban" foglalt célok eléréséhez is. Az ökológiai gazdálkodás támogatása a Biodiverzitás Stratégia és a Termőföldtől az Asztalig Stratégia célkitűzéseinek tükrében kiemelt jelentőséggel bír. A tervezésénél fontos szempont az új felhívások és a jelenleg tervezés alatt álló „Zöld felépítmény" rendszerének összehangolása, ezáltal kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy az AÖP (Agrárökológiai program) és az AKG/ÖKO előírások között ne legyen átfedés.

A **Natura 2000 gyepterületek** kompenzációs támogatása (RD23_G06_NAG_72) egy már a harmadik ciklusát töltő támogatási konstrukció, melynek fenntartása kiemelten fontos. A Natura 2000 gyepterületek kiterjedése véges, így a kompenzációs támogatásban részesülő területek kiterjedése az elmúlt években nagyságrendileg nem változott.

Amennyiben az STR rendelet 72. cikke szerinti kompenzációs kifizetések alapjául szolgáló jogszabályi kötelezettségek más Natura 2000 mezőgazdasági területek esetén – különös tekintettel a szántóterületekre – is bevezetésre kerülnek, a beavatkozás a KAP Stratégiai Terv módosításával kiegészíthető ezen területek kompenzálásával is. Ugyanez elmondható a VKI-hoz, illetve az Országos Vízgyűjtő-gazdálkodási

Tervhez (OVGT) kapcsolódó esetleges kompenzációs kifizetés tekintetében is.

A **Natura 2000 erdőterületek** (RD35_F01_NAF_72) esetében a támogatásra jogosult területek kibővítésre kerülnek a Natura 2000 kijelölés alá eső területek 5%-ának mértékéig a nem kijelölt, de hazai jogszabály alapján védett vagy fokozottan védett és az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról 2009. évi XXXVII. törvény (Erdőtörvény) szerint természetes erdő, természetszerű erdő, származékerdő, átmeneti erdő természetességi osztályba tartozó területekkel. Továbbá a támogatási jogosultság kibővítésre kerül a nem magántulajdonú erdőkre is.

Az **agro-ökológiai célú nem termelő beruházások** (*RD21 G04 LCI 73)* keretében olyan beruházásokat kívánunk támogatni, melyek elősegítik a mezőgazdaság által okozott káros éghajlati változások mérséklését és azokhoz való alkalmazkodást, a biológiai sokféleség védelme mellett a talaj, a víz és a levegő védelmét is, valamint a táj jellegzetességének megőrzését, helyreállítását, az élőhelyek újbóli változatossá tételét. Az agro-ökológiai nem termelő beruházásokkal létrehozott élőhelyek, tájalkotó vagy védelmi elemek hatékonyságát és a gazdálkodói hajlandóságot növeli, hogy az így kialakított élőhelyek, tájképi vagy védelmi elemek nem veszítik el a támogatásra jogosultságukat, így jogosultak maradnak a BISS támogatásra is. Továbbá a 70. cikk keretében többéves **fenntartási jellegű**, az agrár-környezetgazdálkodási programtól (AKG) független támogatást kívánunk kialakítani az egyes nem termelő beruházásokhoz kapcsolódóan (*RD22_G05_LCP_70)*.

Az **erdő-környezetvédelmi többéves kötelezettségvállalások EKV** (*RD35_F02_FEC_70*) intézkedés az erdészeti hatóság által erdőtervben meghatározott kötelezettségeken túlmutató erdő-környezetvédelmi vállalásokkal (folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra történő átállás, folyamatos szerkezetátalakítás vagy javított felújítás, intenzíven terjedő idegenhonos fa és cserjefajok visszaszorítása, tisztások visszaalakítása, az erdőállományok kézimunka igényes ápolása, illetve a természetkímélő anyagmozgatás) hozzájárul a meglévő erdők természetességi állapotának javításához.

Az erdőgazdálkodás környezeti fenntarthatóságát szolgáló non-profit beruházások támogatásának *(RD41_F08_INN_73)* célja a fokozódó és egyre szélsőségesebbé váló abiotikus környezeti károsító körülmények és események (mint pl. vízhiány és aszály következtében kialakuló erdő- és vegetációtüzek, fagykárok és viharkárok) továbbá új biotikus kórokozók és károkozók elterjedésének ellensúlyozása mind az erdőpotenciálban keletkező károk lehetséges megelőzésével, mind azok ellenállóbb irányú helyreállításával. Továbbá kiemelt cél az erdők hosszú távú minőségi megújítása, szerkezetátalakítása, klímarezisztens szaporítóanyaggal történő felújítása is. Az erdők szerkezet-átalakítása által javítható az erőállományok korstruktúrája, elegyessége és biodiverzitása, így javul az erdei ökoszisztémák ellenálló képessége és környezeti értéke.

5. szint: Egyéb környezet-, klímavédelmi és adaptációs hatású beavatkozások leírása

A zöld célkitűzések megvalósításához hatékonyan járulnak hozzá a **génmegőrzést támogató** beavatkozások:

1. Állatok ex situ génmegőrzés támogatása RD24_G07_GAX_70: A védett őshonos, veszélyeztetett mezőgazdasági és a fajtarekonstrukció alatt álló mezőgazdasági állatfajták vonatkozásában jóváhagyott tenyésztési programot végrehajtó hímivarú egyedeinek (kivéve baromfifélék) az eredeti tartási, takarmányozási feltételektől eltérő módon, ex situ környezetben történő megőrzését támogatja.
2. Állatok in situ génmegőrzés támogatása RD25_G08_GAI_70: Az alacsony egyedszámmal rendelkező védett őshonos, veszélyeztetett mezőgazdasági és fajtarekonstrukció alatt álló mezőgazdasági állatfajták vonatkozásában jóváhagyott tenyésztési programot végrehajtó nőivarú egyedeinek, baromfifélék esetén vegyes ivarú állományának a fajták eredeti tartási-, takarmányozási körülményekhez hasonló, in situ feltételek közötti, tenyésztésben történő fenntartását támogatja.
3. Állatok In vitro génmegőrzés támogatása RD26_G09_GAV_70: A védett őshonos, veszélyeztetett mezőgazdasági és a fajtarekonstrukció alatt álló mezőgazdasági állatfajták vonatkozásában jóváhagyott

tenyésztési programot végrehajtó egyedei genetikai anyagának (sperma, embrió vagy petesejt) begyűjtését, mélyhűtve történő tárolásra való előkészítését, laboratóriumi körülmények közötti tárolását mélyhűtéses eljárással, továbbá a védett őshonos, veszélyeztetett mezőgazdasági és a fajtarekonstrukció alatt álló mezőgazdasági állatfajták egyedeinek genetikai vizsgálatát támogatja.

4.Ritka és veszélyeztetett növényfajták genetikai erőforrásainak és mikroorganizmusok ex situ megőrzése RD27_G10_GPX_70: A mezőgazdasági- és élelmezési célú növényfajok tájfajtái, házikerti fajtái, termesztésből kiszorult fajtái illetve az egyéb haszonnövények ökotípusai, továbbá ezek vad- és rokonfajai, valamint a mikroorganizmusok védelmét és fenntartását támogatja.

5.Növényi genetikai erőforrások in situ megőrzése RD28_G11_GPI_70: A mezőgazdasági- és élelmezési célú növényfajok sokféleségének a használatban való (on farm) megőrzését, a tájfajták, házikerti fajták és termesztésből kiszorult fajták megfelelő méretű állományainak termesztését, illetve a haszonnövények ökotípusainak és vad rokon fajainak természetes élőhelyen (in situ) fellelhető állományainak megőrzését, valamint a természetes flóra egyedeinek szaporítóanyagának előállítását és felhasználását támogatja.

Az **erdő-genetikai többéves kötelezettségvállalások** (RD36_F03_GEN_70) keretében mind az in-situ, mind az ex- situ génmegőrzés és fejlesztés eszközeit kihasználjuk és fejlesztjük is. In situ megőrzés során a megőrizni kívánt génkészletet annak eredeti környezetében vagy ahhoz hasonló termőhelyen, élőhelyen természetszerű módszerekkel tartják fenn, így a génkészletre ható, azt alakító folyamatok a továbbiakban is akadálytalanul érvényesülhetnek. Amennyiben az **in situ** megőrzéshez a feltételek nem adottak, a megőrizni kívánt genotípusokat **ex situ** gyűjteményekbe kell helyezni. A megőrzött genetikai anyag későbbi hasznosítása során az így archivált egyedekből szintetikus populációk hozhatók létre. Ezek a továbbiakban szaporítóanyag-forrásként szolgálhatnak klímavédelmi és természetvédelmi célokat szolgáló erdészeti beavatkozásokhoz biztosítva a klímaváltozás hatásainak ellenálló vagy ahhoz alkalmazkodó, ugyanakkor a szükséges genetikai változatosságát is megőrző szaporítóanyag rendelkezésre állását.

Állatjóléti intézkedések jelentős kiterjesztése mind állatfajok, mind elvárások tekintetében az állattartás fenntartható fejlesztését célozza meg, elősegítve, hogy állattartóink a kötelező elvárásoknál szigorúbb állatjóléti, higiéniai, tartási és takarmányozási előírásokat alkalmazzanak. Ezzel mindinkább megfeleljenek az egyre szigorúbb fogyasztói elvárásoknak, valamint a Zöld Megállapodás Termőföldtől az asztalig Stratégiájában is megjelenő antibiotikum használat csökkentésre irányuló célkitűzésének. A jelenlegi alkalmazott tejelőtehén intézkedés mellett a, a baromfi, a kiskérődzők és a méhek esetében is bevezetjük ezt a beavatkozást.

-RD29_G12_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a kiskérődző ágazatban

-RD30_G13_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a szarvasmarha ágazatban

-RD32_G15_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a baromfi ágazatban

-RD33_G16_ANB_70 - Állatjóléti támogatás a méhészeti ágazatban

Az antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem kompenzációs kifizetés *(RD_33b_G17_AMR_70)* beavatkozás célja a nemzetközi, Uniós és hazai szakmai törekvésekkel, stratégiákkal, ajánlásokkal összhangban az antimikrobiális szerek, elsősorban az antibiotikumok felelős, fenntartható használatának szorgalmazása a hazai állattenyésztésben - különösen a humánegészségügyi szempontból kritikus hatóanyagok alkalmazásának visszaszorítása. A támogatási program ellentételezi az uniós szinten megállapított követelményeken túlmutató, az antimikrobiális rezisztencia visszaszorítására vonatkozóan tett kötelezettségvállalások következtében felmerülő többletköltségeket az élelmiszertermelő állatállományokban.

A **mezőgazdasági üzemek fejlesztése az ammónia-kibocsátás csökkentése érdekében** (RD01d_E01_FRM_73) beavatkozás a korábbi időszakhoz képest alapvető újdonságként jelenik meg, amely Magyarország ammónia kibocsátásának redukálását célozza meg. Az Európai Parlament és a Tanács 2016/2284 irányelve (ún. NEC irányelv) alapján Magyarországnak a 2005-ös szinthez képest 2030-ra 32%-kal kell az ammónia (NH3) kibocsátását csökkentenie. A hazai NH3-kibocsátás mintegy 92%-a mezőgazdasági eredetű. Mindezeket figyelembe véve a beavatkozás alapján nyújtott támogatásokon keresztül megvalósulhatnak olyan környezetvédelmi célok, melyek által csökken az ammónia és ÜHG gázok kibocsátása, javul a levegő minősége, valamint a felszíni és felszínalatti vizek terhelése.

A mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása (*RD01c_E01_FRM_73)* és **a mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások támogatása** *(RD04b_E03_FOF_73)* beavatkozások egyik célja a mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó üzemek energia önellátásának növelése és az energiafüggőség csökkentése, melynek keretében az energiahatékonyság javításán és a megújuló energiaforrások – beleértve a biomassza alapú energiaforrásokat is – támogatásán keresztül támogatni kívánja a mezőgazdasági üzemekben a szén-dioxid kibocsátás, valamint az energiafelhasználás csökkenését. A beavatkozás olyan körkörös biomassza alapú gazdaság modellt követő projektek végrehajtását is ösztönzi, melyek a lokális biomasszaforrások nem élelmiszercélú felhasználására épülnek és a képződő melléktermékek hasznosítása is fontos szempont (pl.: talajjavítás, rostkinyerés, biofinomítás, fosszilis alapanyagok kiváltása). Az ország geológiai adottságai alapján kifejezett cél a geotermikus hőenergia-potenciál kiaknázása, amelyhez a beavatkozás a mezőgazdasági üzemek fejlesztéseinek támogatásával járul hozzá például az üvegházak fűtése kapcsán. A beavatkozás kiterjed a mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó üzemekben az energiafelhasználás csökkentésére az ágazat által okozott környezetterhelés csökkentése érdekében: elsősorban épületenergetikai, épületgépészeti és energiaellátást érintő korszerűsítések, felújítások által javítja az állattartó gazdaságok és a kertészeti üzemek energiafelhasználásának hatékonyságát.

A klímaváltozás elleni, illetve hatásainak enyhítését célzó egyik legjelentősebb beavatkozás a széndioxid-megkötés növelése. Az agrárgazdaság ehhez a célhoz - egyebek mellett – földhasználat- váltással is hozzá tud járulni. A fás szárú betelepítések a gyökérzónától a talajszinten keresztül teljes lombkoronájukkal szolgálják ezt a célt, ezért támogatjuk további **erdősítések és fásítások** (RD38_F05_AFI_73 és RD39_F06_AFM_70) létesítését, valamint a kimondottan **környezeti és klímavédelmi célú agrár-erdészeti rendszerek elterjedését** (RD21_G04_LCI_73 és RD22_G05_LCP_70).

Horizontális, minden szintet támogató beavatkozások bemutatása

Az egyes AKIS beavatkozások esetében bemutatott ambíciószint növekedésénél is fontosabbnak tartjuk azt a tervünket, hogy az új KAP indulására készülve már 2022-ben szervezetfejlesztésbe fognánk, a **KAP hálózat és az AKIS koordinációs** egység felállításával. A KAP Hálózat terveink szerint a jelenlegi MNVH vidékfejlesztési egysége mellett létrehoznánk egy Innováció (EIP) és digitális átállást támogató, valamint egy Zöld átállást támogató egységet. Ezzel az előrehozott AKIS szervezetfejlesztéssel az a célunk, hogy az egyes AKIS szereplőket és beavatkozásokat aktív és erős tudáshálóvá fejlesszük az új program indulásáig. A célunk olyan tudásháló kialakítása, amely tudományos megalapozottsággal, mégis „földközeli” gyakorlatiassággal képes segíteni a termelőinket az egyre gyorsabb ütemben változó zöld és digitális elvárásoknak történő megfelelésben.

A **tájékoztatási szolgáltatás** keretében a legkisebb 110 ezer gazdálkodó minden évben többször személyes tájékoztatást kap az előírások változásáról és segítséget kap a szükséges jelentések elkészítésében, valamint a rendelkezésre álló támogatások igénylésében. Ennek a beavatkozásnak az erősítését épp a növekvő környezet- és klímavédelmi elvárásoknak való megfelelés érdekében tervezzük.

A **tanácsadási szolgáltatás** keretében kialakítandó fenntarthatósági üzemfelmérésnek és megfelelési tanácsadásnak minden környezet- és klímavédelmi célú előírás része, így az közvetlenül, míg a digitális átállást szolgáló tanácsadás közvetetten szolgálja a termelőink zöld átállását. Pozitív környezet- és klímavédelmi hatása van továbbá – a jövőben az AKIS rendszerbe szintén integrálni tervezett – méhészeti és zöldség-gyümölcs ágazati tanácsadási beavatkozásoknak is. Mindhárom tanácsadási beavatkozás forráskeretét és így az elérhető gazdálkodók számát jelentősen tervezzük növelni. Az ambíciószint növekedés az AKIS beavatkozások között itt a legjelentősebb.

A környezet- és klímavédelmi célú előírások mindegyike a tananyag részét képezi majd a **képzések és bemutató üzemi programok** keretében támogatni tervezett kötelező tanácsadói képzésnek. A klímavédelmi mezőgazdasági szabályozást és gyakorlatokat feldolgozó három részes kézikönyv az

Agrárkamara (NAK) és az Agrárminisztérium közös gondozásában (az Éghajlatvédelmi Cselekvési Terv részeként: https://www.nak.hu/kiadvanyok/kiadvanyok) már 2021 év elején elkészült és az idei kötelező tanácsadói képzésnek már részét képezte. Továbbá szintén részét képezik az előírások az AKG és az ökológiai gazdálkodási támogatáshoz kapcsolódó termelői kötelező képzéseknek. Továbbá közvetetten, de jelentős pozitív környezet és klímavédelmi hatást várunk a termelők digitális átállását szolgáló képzési és bemutató üzemi programoktól. Pozitív környezet- és klímavédelmi hatása van továbbá – a jövőben az AKIS rendszerbe szintén integrálni tervezett – méhészeti és zöldség-gyümölcs ágazati (DP) képzési beavatkozásoknak is .

Az **innovációs (EIP-Agri) pályázatokon** a 2014-2020 időszakban is a legtöbb operatív csoport a talajokkal és az okszerű inputanyag felhasználással foglalkozott, ezért terveink szerint az új időszakban is kiemelt témaként kezelnénk a környezet és klímavédelmi témájú kezdeményezéseket. Az operatív csoportokban létrejövő tudást a KAP Hálózat innovációt és a zöld átállást támogató egységeinek segítségével dolgoznánk fel tematikus elemzésekké, és ezeken alapuló képzési anyagokká és szakpolitikai ajánlásokká.

3. KAP Stratégiai Terv zöld ambíciószint növelésének forrásallokációs (ring-fencing) bemutatása

Amint azt az 1. fejezet szerinti stratégiai nyilatkozatban is rögzítettük, Magyarország elkötelezett a zöld jövőt biztosító, jelenkori cselekvés mellett. A magyar KAP Stratégiai Tervben mindez a korábbi időszakoknál magasabb zöld kiadási arányban is megmutatkozik. A 6.1. fejezet szerinti pénzügyi áttekintés számszerűen rávilágít arra, hogy:

1. A vidékfejlesztési támogatások (EMVA) esetében az uniós forrás több mint 74 százalékát fogjuk környezeti- és klímapolitikai célokat szolgáló beavatkozások megvalósítására fordítani. Ezen költések közé csupán a „Zöld felépítmény” 1-4. szintjéhez tartozó összes beavatkozást soroltuk be, valamint azokat az 5. szinthez tartozó beavatkozásokat, amelyek csak és kizárólag ilyen célokat szolgálnak. Azaz a 70., 72. cikk és az erdészeti 73. és 77. cikk szerinti beavatkozásokat számoltuk el zöld költésként. Az egyéb „Zöld felépítményhez” tatozó, de csupán részben környezet- és klímapolitikai célt szolgáló 73. és 77. cikk szerinti beavatkozásokat nem is vettük figyelembe.
2. Mivel ennyire robusztusak a „zöld felépítményünk” környezet- és klímapolitikai célt szolgáló EMVA beavatkozásai, ezért alkalmazni kívánjuk a 2021/2115/EU rendelet 97. cikk (2) bekezdése szerinti derogációt.
3. Az előző pontban említett derogáció alapján a közvetlen támogatások (EMGA) esetében az agroökológiai programra (eco-scheme, AÖP) úgy fordítunk legalább 15 százaléknyi EMGA forrást, hogy azt a pillérek közötti átcsoportosítás után adódó borítékra állapítjuk meg. Következésképpen ez az összeg is magasabb lesz, mint a 2021/2115/EU rendelet V. mellékletében Magyarország számára allokált EMGA forrás 15 százaléka.

Összegzés:

Magyarország a KAP Stratégiai Tervében kialakított ötszintű „zöld felépítményével” a szakmai szempontok mellett pénzügyileg is teljesíti a jelentősen magasabb zöld ambíciószintet az előző programozási időszakhoz képest. Szakmai megfontolások alapján, több dedikált társadalmasítási esemény eredményét figyelembe véve döntöttünk a „zöld felépítmény” I. (EMGA) és II. (EMVA) pilléres beavatkozásainak zöld előírásairól, valamint az ezekhez rendelt forrásokról. A célunk az volt, hogy az I. pillér (EMGA) esetében egy olyan racionális agro-ökológiai programot (eco-scheme) hozzunk létre, amely a lehető legtöbb termelőt a lehető legtöbb hektáron ér el, és így erős AKIS támogatással a széleskörű gazdálkodói szemléletváltás mozgatórugója lehet **(„sokakkal lépjünk néhányat előre”).** Amelyre épülve minden korábbinál nagyobb hangsúlyt fektettünk azokra a II. pilléres, dedikált agrár-környezeti és klíma beavatkozásokra, amelyek a területi- és kihívásbéli különbségeket figyelembe tudják venni, így jóval nagyobb célzottságot és hosszabb elköteleződést tudnak biztosítani **(„célzottan lépjünk**

előre sokat").

Itt szerepelne a termeléshez kötött támogatások (CIS) potenciális negatív környezeti hatásainak kompenzálását lehetővé tevő beavatkozások és gyakorlatok ismertetése, azonban karakterkorlátok miatt külön dokumentumban kerül feltöltésre, az "Egyéb dokumentumok" részben.

3.1.4 Annak ismertetése, hogy a KAP stratégiai terv környezet- és éghajlatvédelmi struktúrája várhatóan hogyan járul hozzá a már meghatározott, a XI. mellékletben említett jogalkotási eszközökből eredő vagy azokban foglalt hosszú távú nemzeti célok megvalósításához

1. Az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve (2009. november 30.) a vadon élő madarak védelméről; és
2. Tanács 92/43/EGK Irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről;

1.1. Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

V. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program 1. melléklete)
1.A kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítása, különös tekintettel az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv mellékleteiben szereplő fajokra, illetve a fokozottan védett fajokra.

Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv (PAF) a 2021–2027-es időszak többéves pénzügyi keretére vonatkozóan

A PAF dokumentum az alábbi intézkedéseket javasolja EMVA forrásból:

1. Legeltetéssel, kaszálással történő kezelés támogatása magántulajdonban lévő területeken. Célterület nagysága: 46.822 ha, becsült éves költség: 8.569.590 EUR/év

2. Mezőgazdasági művelés alatt álló gyep- és szántóterületekhez kötődő közösségi jelentőségű fajok megőrzését célzó zonális programok Magas Természeti Értékű Területeken (MTÉT) - fajspecifikus agrár-környezetgazdálkodási kifizetések. Célterület nagysága: gyep: **145.500 ha,** becsült éves költség: **5.269.223 EUR/év** szántó: **58.000 h**a becsült éves költség: **25.514.196 EUR/év**

3. A Natura 2000 hálózat gyep hasznosítású területeire vonatkozó speciális földhasználati előírások következtében keletkezett többletköltség és bevételkiesés kompenzációja – Valamennyi gazdálkodással érintett magántulajdonban lévő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípus esetében releváns. Célterület nagysága **287.000 ha**, becsült éves költség: **23.534.029 EUR/év**

4. A természetvédelmi célú erdő-környezetvédelmi kifizetések magántulajdonban lévő erdőterületeken
Célterület nagysága: **14.083 ha**, becsült éves költség: **7.130.845 EUR/év**

5. A Natura 2000 hálózat erdő hasznosítású területeire vonatkozó erdőgazdálkodási kötelezettségek betartása következtében keletkező többletköltség és bevételkiesés kompenzációja - Valamennyi erdőgazdálkodással érintett magántulajdonban lévő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípus esetében releváns Célterület nagysága: **90.000 ha**, becsült éves költség: **13.500.000 EUR/év**

1.2 KAP Stratégiai Terv hozzájárulása a hosszú távú nemzeti célkitűzésekhez

Agrárintézkedések:

A **közvetlen területalapú támogatásra jogosult területek** körének kibővítése hozzájárul a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó élőhelyek sokszínűségének növeléséhez és ezáltal segíti a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítását.

A **kondicionalitás** előírásai közül a GAEC 1(állandó gyepek védelme), a GAEC 2 (vizes élőhelyek és lápok védelme), a GAEC 8 (nem termelő elemek fenntartása, tájképi elemek védelme és fészkelési időszakra vonatkozó korlátozások), valamint a GAEC 9 (Natura 2000 érzékeny gyepek feltörési tilalma), illetve a Natura 2000 területekre vonatkozó SMR 3 és 4 követelményei szintén hozzájárulnak a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó élőhelyek fenntartásához és sokszínűségének növeléséhez, ezáltal segítik a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítását.

A fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás (*DP01_E01_BISS_16*) keretében az évenkénti tervezett célterület nagysága **5.000.000 ha**, **789.700.000 EUR/év** forrásallokáció mellett.

Az **agro-ökológiai program** (*DP17 G01 ECOS 16*) választható előírásai közül az állandó gyepek gazdaság szintű megőrzése, az emelt szintű nem termelő elem fenntartási arány, a táblaméret maximalizálása, a méhekre veszélyes növényvédőszerek korlátozása, az ökológiai növényvédelemben engedélyezett ágensek használata, illetve az ültetvény talajtakarás, sorközgyepesítés választása gyakorlatok is hozzájárulnak a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó élőhelyek fenntartásához és sokszínűségének növeléséhez, a túlzott növényvédőszer-használat csökkentéséhez, ezáltal segítik a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítását.

Az intézkedés kimeneti célértéke **2.500.000 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **202.125.000 EUR/év**.

Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG)** (*RD19_G01_AEC_70*) előíráscsomagjai közül nyolc kifejezetten a mezőgazdasági művelés alatt álló gyep- és szántóterületekhez kötődő közösségi jelentőségű fajok megőrzését célozza fajspecifikus előírásokkal a Magas Természeti Értékű Területeken, melyek Natura 2000 hálózattal való átfedése átlagosan 55,6 %. Mindemellett a többi előíráscsomag is tartalmaz olyan előírásokat, melyek hozzájárulhatnak a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó élőhelyek és fajok védelméhez, ezáltal elősegítve a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítását is. Az AKG támogatásán belül a Natura 2000-es területek is támogathatóak azonban az előírások átfedése miatt csak úgy, hogy a Natura 2000 gyepterületre vonatkozó agrár-környezetgazdálkodási kifizetés támogatási összege a Natura 2000 gyepterület kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül, elkerülve így a kettős finanszírozást.

Az intézkedés kimeneti célértéke **961.324 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **373.253.570 EUR/év**. Az AKG esetében nem került meghatározásra részletesebb célérték és forrásallokáció, azonban a Natura 2000 hálózattal jelentős mértékben átfedő MTÉT előíráscsoportok aránya az AKG-n belül az eddigi támogatási adatok alapján közel 30%.

A **Natura 2000 gyepterületek kompenzációs kifizetései** (*RD23_G06_NAG_72*) az ezekre a területekre vonatkozó speciális földhasználati előírások következtében keletkezett többletköltség és bevételkiesés kompenzációját szolgálja, mely intézkedés hozzájárul a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javításához.

Az intézkedés kimeneti célértéke **287.000 ha** gyepterület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **33.005.000 EUR/év,** mely magasabb, mint az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Tervben meghatározott célérték.A Natura 2000 szántóterületekre nem vonatkoznak jogszabályban rögzített speciális földhasználati előírások, így kompenzációs támogatás sem nyújtható ezekre a területekre.

Az **agro-ökológiai nem termelő beruházások** (*RD21_G04_LCI_73*) és az azok fenntartását szolgáló

agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés (*RD22_G05_LCP_70*) a jelenleg a gazdaságosság határán művelt szántóterületek földhasználat váltását hivatott előmozdítani többek közt a biodiverzitás szempontjából fontos élőhelytípusok létrehozásának céljával, úgymint pl. biodiverzitás védelmi tartós zöldugar (méhlegelő), füves cserjesávok, fajgazdag gyepek, mezővédő erdősávok, fás legelők, vizes élőhelyek, illetve gyepes vízvédelmi sávok. Az így létrejövő és megfelelő előírások mentén fenntartott élőhelyek hozzájárulnak a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javításához. A beruházási intézkedés során kiválasztási szempontként emeljük be a Natura 2000 területeket. A fenntartási intézkedés kötelezettségvállalási időszaka legalább 5 év.

A beruházási intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **1451 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **19.854.465,78 EUR**.

A fenntartási intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST utolsó kifizetési évében **14.500 ha**, teljes időszakra vonatkozó indikatív pénzügyi allokáció **34.242.833,33 EUR**.

Erdészeti intézkedések:

A **Natura 2000 erdőterületek kompenzációs kifizetései** (*RD34_F01_NAF_72*) az ezekre a területekre vonatkozó, az illetékes államigazgatási szervek által a körzeti erdőtervben megállapított speciális erdőhasználati előírások következtében keletkezett többletköltség és bevételkiesés kompenzációját szolgálja, mely intézkedés hozzájárul a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javításához.

Erdőterületek esetében az intézkedés kimeneti célértéke **230.000 ha** erdőterület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **27.490.427 EUR/év,** mely magasabb, mint az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Tervben meghatározott célérték.

Az **erdőgazdálkodás környezeti vagy klíma célú többéves kötelezettségvállalásainak fenntartási támogatása** (EKV) (*RD35_F02_FEC_70*) intézkedés az erdészeti hatóság által erdőtervben meghatározott kötelezettségeken túlmutató erdő-környezetvédelmi vállalásokkal (folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra történő átállás, folyamatos szerkezetátalakítás vagy javított felújítás, intenzíven terjedő idegenhonos fa és cserjefajok visszaszorítása, tisztások visszaalakítása, az erdőállományok kézimunka igényes ápolása, illetve a természetkímélő anyagmozgatás) hozzájárul a meglévő erdők természetességi állapotának javításához a Natura 2000 erdőterületeken is.

Az intézkedés kimeneti célértéke az első tervezett évben (2025) 50.000 ha, az azt követő években évenként **80.000 ha** erdőterület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció az első évben (2025) 6.082.317 EUR/év, az azt követő években **9.940.000 EUR/év**, mely magasabb, mint az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Tervben meghatározott célérték

Az **erdőgazdálkodás környezeti fenntarthatóságát szolgáló beruházások (non-profit)** (*RD41_F08_INN_73*) az erdőszerkezet átalakításával, az elegyesség növelésével hozzájárulnak a meglévő erdők természetességi állapotának javításához a Natura 2000 erdőterületeken is az érintett erdőrészletre vonatkozó hatóság által jóváhagyott erdőterv alapján. Az intézkedés kiemelt célja az erdők hosszú távú minőségi megújítása, szerkezetátalakítása, klímarezisztens szaporítóanyaggal történő felújítása is. Az erdők szerkezet-átalakítása által javítható az erőállományok korstruktúrája, elegyessége és biodiverzitása, így javul az erdei ökoszisztémák ellenálló képessége és környezeti értéke, továbbá a vízvisszatartást célzó létesítmények létrehozásával, fejlesztésével segítik az erdei élőhelyek vízpótlását. Az erdőgazdálkodási beavatkozások során kiválasztási szempontként emeljük be a Natura 2000 erdőterületeket a PAF-ban foglalt javaslatokkal összhangban, pl. idegen honos fajok visszaszorítása, erdőszerkezet átalakítás ösztönzése, üzemmód váltás ösztönzése, stb.. Ugyanakkor nem tudjuk figyelembe venni pl. a „legeltetés ösztönzése” javaslatot, mivel az erdőtörvény az összes magas vagy közepes (1-6 természetességi kategóriából 1-4) természetességű erdőállományokban - nem csak védett vagy NATURA kijelölés alatt állókban - kimondottan élőhely- és biodiverzitás védelmi okból tiltja a legeltetést. A nem kívánatos vegetáció visszaszorításának kíméletesebb és körültekintőbb módjait támogatjuk.

Az intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **2000 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **4.778.588 EUR**.

A KAP AKIS intézkedések minden eleme (tájékoztatási szolgáltatás, tanácsadás, képzés, innováció és digitalizáció) közvetlenül hozzájárul az egyes környezeti szükségletek megoldásához, melyet hatékonyan támogat a kibővített KAP hálózat innovációs és zöld támogató egysége. A Zöld Támogató Egység fő feladata a KAP Stratégiai Terv I. és II. pillér zöld beavatkozásainak segítése, amely hozzájárul a gazdálkodók biodiverzitást védő gazdálkodói gyakorlatának kialakításához és a szemléletformálásához.

3.Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI);

3.1. Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve - OVGT) (Az OVGT-t a Kormány 2022. április 28-án elfogadta.)

1.Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése a a helyes gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásának ösztönzésével (nitrát érzékeny területek)

2. Mezőgazdasági termelés tápanyag terhelés és veszteség csökkentésére, a tápananyag hasznosulásának növelésére vonatkozó további intézkedések

3. Egyéb talajjavító és talajvédelmi beavatkozások

4. Művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió), valamint a meglévő gyep, erdő, vizes élőhelyek területének fenntartása

5. Mezőgazdasági területről származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező)

6. Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése növénytermesztési technológiák alkalmazásával

7. Talajerózió elleni védekezés növényzet telepítéssel

8. Talajerózió elleni műszaki létesítmények, terepalakulatok kialakítása (vízmosások megkötése, hordalékfogó gátak stb.)

9. Vízfolyások és tavak melletti vízvédelmi sávok, pufferzónák kialakítása

10. Szélerózió elleni védekezés a légköri kiülepedésből eredő terhelés csökkentése érdekében

11. Az erózió és a lefolyás csökkentése erdőterületeken a jó erdőgazdálkodási gyakorlat részeként

12. Területi vízvisszatartás mezőgazdasági területeken a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében

13. Vízvisszatartás tározással dombvidéki területeken, kisvízfolyásokon záportározókban, esetleg állandó tározókban

14. Vízvisszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás kiszélesített szakaszokon

15. A szennyvíziszap hasznosításának elősegítése és szabályozásaA szennyvíziszap mezőgazdasági hasznosítása,

16. Vízfolyásokon és állóvizekben felhalmozódott iszap és mederbeli növényzet egyszeri eltávolítása, hasznosítása

17. Víztakarékos és zöld energia megoldások alkalmazása növénytermesztésben (növénykultúra, öntözési technológia, energiahatékonyság)

18. Alternatív vízhasználatok ösztönzése a mezőgazdaságban

19. Állattartótelepek korszerűsítése az EU Nitrát Irányelv alapján valamint az istállótrágya felhasználásának elősegítése

20. Növényvédő szerek alkalmazásának szabályozása az EU Peszticid Irányelve alapján, a Nemzeti Növényvédelmi Cselekvési terv végrehajtása

21. Növényvédőszerek alkalmazása önkéntesen vállalt környezeti feltételeknek megfelelően

A Nemzeti Vízstratégiában (KJT) szereplő hosszú távú célok:

1. A vizek állapotának fokozatos javítása, a jó állapot/potenciál eléréséig
2. Vízvisszatartás a vizeink jobb hasznosítása érdekében

3.2. KAP Stratégiai Terv hozzájárulása a hosszú távú nemzeti célkitűzésekhez

A rendelkezésre álló vízkészletekből, azok védelme érdekében az öntözővíz igények csak abban az esetben biztosíthatóak, ha a többi vízkivétellel együttesen a vízkivételek az adott felszíni vagy felszín alatti vízkészlet VKI szerinti mennyiségi és minőségi állapotát nem rontják. Ha az igények a rendelkezésre álló készletekből nem elégíthetők ki, szükség lehet készletnövelő vagy vízigény csökkentő lépésekre. Ennek egyik megoldását az Öntözési stratégia keretében a vízvisszatartás és tározás jelenti. A másik megoldást pedig a víztakarékos öntözési technológiák elterjesztése, öntözőberendezések vízfelhasználás hatékonyságának javítása, valamint a víztakarékos öntözési infrastruktúra (szabályozott, automatizált műszaki megoldások) és kapcsolódó műtárgyaik fejlesztése, rekonstrukciója jelenti.

A vízhiány minél későbbi kialakulását, azaz az őszi, téli csapadékból való elraktározódását a megfelelően megválasztott agrotechnikai eljárással, a talajban lévő nedvességtartalom megőrzésével, szárazságtűrő növényfajták termesztésbe állításával, valamint a kedvező mikroklimatikus környezetet kialakító területi, táji vízvisszatartással is szükséges biztosítani, melyet a KAP ST zöld felépítményének minden szintjén elő kívánunk segíteni a területalapú támogatásokon keresztül is.

A **közvetlen területalapú támogatásra jogosult területek körének bővülése** a különböző felszínborítású területtípusok, vizenyős területek fenntartásával elősegíti a természetes vízvisszatartást, hozzájárulva így a vízjárási viszonyok javításához, az ökológiai vízmennyiség biztosításához is.

A **kondicionalitás** előírásai közül közvetlenül a GAEC 4 (vízvédelmi sávok) és az SMR 1 (vízkészletek védelme és foszforszennyezés elleni védelem) és SMR 2 (nitrátszennyezés elleni védelem) előírások segítik elő a Vízgyűjtő-Gazdálkodási Tervben megfogalmazott célkitűzések megvalósulását azáltal, hogy betartásukkal csökkenthető a mezőgazdasági eredetű tápanyag- illetve peszticid szennyezés, a talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés, valamint szabályozásra kerül az öntözési célú vízhasználat engedélyhez kötöttsége. A felszíni vizek terhelésének csökkentéséhez közvetve a GAEC 5 (erózióvédelmi célú talajművelés) és az SMR 8 (fenntartható növényvédőszer-használat) előírásai is hozzájárulnak. A természetes vízvisszatartást, a vízjárási viszonyok javítását és az ökológiai vízmennyiség biztosítását pedig a GAEC 1 (állandó gyepek védelme), a GAEC 2 (vizes élőhelyek és lápok védelme), a GAEC 8 (nem termelő elemek fenntartása, tájképi elemek védelme) előírásai segítik.

A fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás (*DP01_E01_BISS_16*) keretében az évenkénti tervezett célterület nagysága **5.000.000 ha**, **789.700.000 EUR/év** forrásallokáció mellett.

Az **agro-ökológiai program** (*DP17_G01_ECOS_16*) választható előírásai közül a téli talajtakarás, a forgatás nélküli talajművelés, a talajkondicionálók, mikrobiológiai készítmények alkalmazása, az ültetvények sorközének takarása egyszerre segítik elő a talajok vízmegtartó képességének növelését, valamint az erózió elleni védelmet, így a talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés csökkentését. Az öntözésre berendezett ültetvényekben a mikroöntözés ösztönzése a fenntartható vízhasználatot segíti.

Az intézkedés kimeneti célértéke **2.500.000 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **202.125.000 EUR/év**.

Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG)** (*RD19_G01_AEC_70*) általános előírásai közül több is kiterjed a talajvédő gazdálkodásra (forgatás nélküli talajművelés, erózióvédelmi intézkedések, talajvédő vetésszerkezet stb.) hozzájárulva a talajban lévő nedvességtartalom megőrzéséhez, a talajok vízgazdálkodásának javításához. Ezen felül terület specifikus előíráscsomagok kerültek összeállításra az aszályérzékeny területekre, ahol a vízmegtartó talajművelés a támogatott jó gyakorlat.

Az intézkedés kimeneti célértéke **961.324 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes

indikatív pénzügyi allokáció **373.253.570 EUR/év**.

Az **ökológiai gazdálkodás támogatása** (*RD20_G02_ORT_70*) intézkedés a gazdálkodási mód során alkalmazott, az ökológiai termelésre vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a mezőgazdasági eredetű tápanyag- illetve peszticid szennyezés csökkentéséhez.

Az intézkedés évenkénti kimeneti célértéke **134.564 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **98.632.794,63 EUR/év**.

Az **agro-ökológiai nem termelő beruházások** *(RD21_G04_LCI_73)* és az azok fenntartását szolgáló **agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés** *(RD22_G05_LCP_70)* egyik kiemelt célja a felesleges vizek minél hosszabb ideig történő megőrzésének ösztönzése adott területen a földhasználat megváltoztatásával, vizes élőhelyek létrehozásával és a területi vízvisszatartást szolgáló kisléptékű vízi létesítmények kialakításával.

A beruházási intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **1451 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **19.854.465,78 EUR**.

A fenntartási intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST utolsó kifizetési évében **14.500 ha**, teljes időszakra vonatkozó indikatív pénzügyi allokáció **34.242.833,33 EUR**.

A **vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházás** (*RD12_W01_WTO_74*) két célterülete is célzottan kezeli a vízvisszatartás kérdését:

- 2. célterület: A vízvisszatartás létesítményeinek támogatása fenntartható vízkészlet-gazdálkodás biztosításával: A célterület a művelés alatt álló területekről a tűrhetőnél nagyobb károkat okozó csapadékvizek összegyűjtéséhez és későbbi hasznosítását megelőző tározásához szükséges műszaki megoldásokat támogatja. A tározók javítják a térség éghajlatváltozással szembeni ellenállóképességét, csökkentik a klímaváltozásból fakadó kockázatokat, károkat, veszteségeket, valamint kiegyensúlyozzák a vízhiány-víztöbblet egyenetlenségeket, továbbá a vízminőségi és -mennyiségi célok elérése érdekében pufferzónákat alakítanak ki.

- 3. célterület: A melioráció és a vízfelhasználás-hatékonyság javításának támogatása: A célterület jellemzően az üzemen belüli mezőgazdasági területekhez kapcsolódó meliorációt és a meliorációs utak kialakítását támogatja. A nagy mennyiségben lehulló csapadékvíz a mezőgazdasági területek útjaira fizikai, ritkán kémiai hatást gyakorol, amely ellen védekezni kell megfelelő vízelvezetési és az út pályaszerkezetének állékonyságát biztosító megoldásokkal. A vízrendezés során törekednünk kell a hasznosítható vizek visszatartására, valamint arra, hogy csak a felesleges, nem tárolható vízmennyiség kerüljön levezetésre. A mezőgazdasági vízrendezés feladata többek között a vízkárelhárítás érdekében történő beavatkozás. A talaj a legnagyobb víztartó közeg, ahhoz hogy ezt a funkcióját be tudja tölteni, a térség természetes geológiai és talajtani adottságait is rehabilitálni szükséges. A művelésből fakadóan a kialakuló vízzáró réteget fel kell lazítani annak érdekében, hogy a csapadékvizet a talaj képes legyen tárolni. A beavatkozással jelentős mértékben csökkenthetőek a vízhiány és a víztöbblet által okozott károk.

Fentieken túl az öntözővíz felhasználásának hatékonyságát hivatott segíteni az RD12_W01_WTO_74 - Vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházás 1. célterülete, aminek keretében a kedvezményezettek a meglévő öntözési berendezéseik felújítására, optimalizálására, új öntözővíz-szolgáltató művek létrehozására, energiahatékony öntözési technológiák bevezetésére, valamint aszály-monitoring állomás kiépítésére kaphatnak támogatást. Fontos megjegyezni, hogy az öntözött területek növekedése nem feltétlenül jár az öntözővíz mennyiségének növekedésével. A beavatkozás leírása több helyen kitér az optimális öntözés fontosságára, valamint megemlíti az öntözés célzott hatékonyságát, ami alatt olyan víztakarékosságot célzó komplex módszer bevezetése érthető, amelynek során az öntözendő terület sajátosságait (talajadottságok, növénykultúra, domborzati és csapadékviszonyok) figyelembe vevő, valamint előre jelző rendszer alapján történik az öntözés szükségességének, illetve az öntözővíz mennyiségének meghatározása, illetve az öntözőrendszer automatizálása. Ezeket számítógépes szoftverek beszerzésével, fejlesztésével, valamint szaktanácsadással lehet megvalósítani, melyet a beavatkozás támogat. Amennyiben az érintett öntözendő területre szabott öntözés valósul meg, az hosszútávon mindenképpen kedvező hatással van a vízkészletek megóvására.

Az intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **1070 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **17.202932 EUR**.

A **vízfelhasználás hatékonyságát javító fenntartható vízgazdálkodási közösségek támogatása** (*RD15_W04_COP_77*) beavatkozásnak a fenntartható vízgazdálkodási közösségek működésének támogatása a cél. Az öntözéses gazdálkodás nagy beruházási igénnyel és jelentős üzemeltetési költségekkel jár együtt, de nagyobb területen jobban megéri a tevékenységet folytatni, csökkennek a fajlagos költségek, csökkenek a veszteségek, a munkaszervezés hatékonyabbá válik. Ezek a tényezők mind hozzájárulnak ahhoz, hogy afenntartható vízgazdálkodási közösségek területein a rendelkezésre álló vízkészlet optimálisabban kerüljön felhasználásra. A célzott, precíziós öntözéses módszerek elterjesztése - amelyben a vízmennyiség pontosan mérhető, az elszivárgás és a kimosódás csökkenthető, a táblán belüli vízstressz (túlöntözés) elkerülhető – szintén hozzájárul a vízfelhasználás hatékonyság növeléséhez. A közösségek által végrehajtott ilyen jellegű, nagy forrásigényű, jelen beavatkozás alapján támogatással előkészített beruházások alapvetően járulnak hozzá a vízkészletek hatékony használatához. A fenntartható vízgazdálkodási közösségek támogatása víztakarékos öntözési technológiák bevezetését, az öntözőrendszerek vízfelhasználásának optimalizálását, a víztakarékos öntözési infrastruktúra és a kapcsolódó műtárgyak fejlesztését, és optimális üzemeltetését, fenntartását, energiatakarékos öntözési technológiák bevezetését, valamint az öntözőrendszerek energiafelhasználásának optimalizálását is elősegíti. Mindezek alapján a beavatkozás hozzájárul a vízfelhasználás hatékonyságának növeléséhez, a lokális vízfelhasználás és hasznosítás fenntarthatóságához.

Az intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **27 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **1.274.291 EUR**.

A **KAP AKIS** intézkedések minden eleme (tájékoztatási szolgáltatás, tanácsadás, képzés, innováció és digitalizáció) közvetlenül hozzájárul az egyes környezeti szükségletek megoldásához, melyet hatékonyan támogat a kibővített KAP hálózat innovációs és zöld támogató egysége. A Zöld Támogató Egység fő feladata a KAP Stratégiai Terv I. és II. pillér zöld beavatkozásainak segítése, amely hozzájárul a gazdálkodók hatékony vízfelhasználásához, és a vízvisszatartást elősegítő gazdálkodásához is, valamint a szemléletformálásához.

Valamennyi intézkedés figyelembe veszi a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv (VGT 2, 2022-től VGT 3) mezőgazdasági intézkedésekkel kapcsolatban megfogalmazott ajánlásait. Ennek megfelelően a beavatkozás alapvető célja a felszíni és felszínalatti víztestek megfelelő jó állapotba hozásához és/vagy a jó állapotának megőrzéséhez szükséges intézkedések támogatása, ezen belül a vízvisszatartás, a vízkészleteinkkel való fenntartható gazdálkodás, takarékos öntözési technológiák elterjesztése, a klímaváltozásnak ellenálló termelési módszerek és fenntartható területhasználat biztosítása.

A KAP ST keretén kívüli eszközök

Magyarország stratégiai célkitűzése a csapadékvizek visszatartása és az ország területén átfolyó víztömegek hatékonyabb tározása és hasznosítása a természetes víztározási lehetőségek növelésével (pl. talaj, felszín alatti víztartók, medrek és azok ártere). A területi vízvisszatartás (települési csapadékvíz-gazdálkodás, belvíz-gazdálkodás) és a medertározás területén megvalósított és tervezett fejlesztések, valamint a belvízelvezető-, illetve kettős működésű csatornák üzemeltetésének átalakítása a természetes lefolyás vízvisszatartási célú szabályozását célozza. A tározók kiegyenlítik a vízhiányos és vízben bővebb időszakok közti rendelkezésre álló vízkészletekben megmutatkozó különbséget, megteremtik a vízszükséglet és a rendelkezésre álló vízmennyiség összhangját. Az tervezett intézkedések a felszíni vízkészletekre fókuszálnak, mivel a felszín alatti készleteink mennyiségi is minőségi értelemben is a vízhiánnyal leginkább érintett térségekben kockázatosak, a rétegvizek pedig a lakossági vízellátás legfontosabb és megőrzendő vízbázisát képezik. A felszín alatti készletek igénybevétele abban az esetben képzelhető el egy térségben, ha ott talajvízdúsítás történik.

A KEHOP Plusz 1. prioritás (Vízgazdálkodás és katasztrófakockázat csökkentés) kifejezett célja az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a katasztrófakockázatok megelőzése, valamint a reziliencia

előmozdítása, figyelembe véve az ökoszisztéma-alapú megközelítéseket. Ennek érdekében támogatásra kerülnek olyan vízgazdálkodási projektek, amelyek védik a lakosságot, vagyonelemeket, ill. a táj, élővilág vízellátásának biztonságát is (pl. árvíz, belvíz), egyéb felszíni vagy felszín alatti vízhez kapcsolódnak (pl. talajvízszint, vízhiány),. jelentős vízminőségi problémát kezelnek, illetve ezek mellett a vízvisszatartás, -hasznosítás (pl. öntözés, csapadék és tüzivíztározás), vízhasználat- és vízgazdálkodás-hatékonyságát javítják. Különösképpen támogatható víztározók létesítése, megújítása, kék infrastruktúra kialakítása (előnyt élvez a természetközeli vízvisszatartás), klímaalkalmazkodást rezilienciát szolgáló beruházások, a csapadékvíz helyben tartását szolgáló beruházások, illetve kisléptékű, természet alapú vízmegtartó lehetőségek a települések vonatkozásában. Mindemellett tájegységi léptékű projektek is támogathatóak lesznek, melyek komplexen kezelik a vízkár és a vízhiány okozta problémákat. Így különösen támogathatóak a dombvidéki és síkvidéki tarozáshoz szükséges beruházások, a talajvízszint javítást segítő beruházások, a tájegység szintű komplex vízvédelmi, vízgazdálkodási, ökológiai szempontokból kiinduló/azokat figyelembe vevő beruházások, az ideiglenes és állandó vízmegtartó, beszivárgást növelő területek kialakítása, a lefolyási, megtartási és jó ökológiai viszonyok működtetéséhez szükséges beruházások (mederrendezés, kotrás, vizes élőhelyek) a holtágakban, mellékágakban történő természetes vízvisszatartást célzó beruházások, a célzott felszín alatti víztározás, illetve a VKI célok elérését szolgáló további beruházások.

A Helyreállítási és Alkalmazkodási Terv (RRF) tervezetének „D" Vízgazdálkodás komponense elsődleges célkitűzései a vízhiányos területek vízpótlása, a vízvisszatartás fokozása, térségi vízátvezetés lehetővé tétele, felszín alatti vízkészletek védelme, a vízkészletek térbeni és időbeni egyenetlen eloszlásának kiegyenlítése a felszíni és a felszín alatti víztestek, valamint az élőhelyek védelme, továbbá a víztöbbletből vagy -hiányból származó kedvezőtlen hatások mérséklődése érdekében. További célkitűzés a vízpótlás hatásterületének kiterjesztése, a vizes élőhelyek megőrzése, a Víz Keretirányelv (VKI) szerinti jó állapotú víztestek arányának növelése, szemléletformálás a vízkészletek védelme érdekében, valamint monitoring rendszer kiépítése, nyilvános információs rendszer létrehozása. A célkitűzések megvalósítása olyan intézkedésekkel történhet, mint a meglévő vízpótló rendszerek rekonstrukciója, összekapcsolása, új rendszerek létrehozása, medertározást elősegítő mederrendezési beruházások, megfelelő vízkormányzási gyakorlat kidolgozása, a korábbi üzemeltetés átalakítása, a települési tisztított szennyvizek vízpótlási célú hasznosítási lehetőségeinek vizsgálata, vonalas létesítmények kapacitásának jobb kihasználása, a lefolyás késleltetése, a lefolyási hányad csökkentése, belvízöntözés lehetőségeinek vizsgálata és megteremtése, figyelembe véve a minőségi követelményeket (rétöntözés – természetvédelem).

4.A Tanács 91/676/EGK irányelve (1991. december 12.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (Nitrát Irányelv);

4.1. Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Nitrát Cselekvési program (27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről és 59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről)

1. A vízminőség megóvása a talajt és a felszíni vizeket érő mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéstől, méghozzá a helyes gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásának ösztönzésével

Talajvédelmi Cselekvési Terv

1. A gazdálkodók tudatos, környezetkímélő szemléletet követő talajhasználata által - többek között – növekedjen a talajok szervesanyag tartalma, javuljon a tápanyag szolgáltató képessége, csökkenjen a felhasznált műtrágyák mennyisége, illetve erősödjön az erózióvédelem, mellyel megelőzhető a felszíni vizek mezőgazdasági eredetű foszfátterhelése is.

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve - OVGT) (Az

OVGT-t a Kormány 2022. április 28-án elfogadta.)

1. Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése a a helyes gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásának ösztönzésével (nitrát érzékeny területek)

2. Állattartótelepek korszerűsítése az EU Nitrát Irányelv alapján valamint az istállótrágya felhasználásának elősegítése

A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1. A mezőgazdaságban használt termés és teljesítménynövelő szerek által okozott környezetterhelés jelentős csökkentése.

4.2. KAP Stratégiai Terv hozzájárulása a hosszú távú nemzeti célkitűzésekhez

A Nitrát jelentés szerint: „A felszíni vizek eutrofizációs állapotának értékelését az előző időszak eredményeivel összevetve az eutrófnak minősített monitoring pontok aránya a 2020. évi Nitrát Jelentési Útmutató 5.3.2. pontja szerinti új értékelési előírás (eutróf-potenciális eutróf minősítésre vonatkozó új definíció), a megnövekedett vízminta szám, továbbá az éghajlatváltozás hatására növekedett jelentősen: a vízfolyások 77%-a, az állóvizeknek 32%-a lett eutróf. Az eutróf állapotot a nitrogén mellett (és sok esetben annál jelentősebb mértékben) a foszfor emissziók okozzák.” A terhelés kialakulásáért különböző terhelési útvonalak felelősek, amelyek közül kiemelkedik a pontszerű szennyvíz terhelés, emellett jelentős a mezőgazdaságból származó erózió, és a talajvíz, de nem szabad elfeledkezni az ún. másodlagos terhelésről sem, amikor a feliszapolódott mederből a múltbeli szennyezés visszakerül a vízbe. Az Agrártudományi Kutatóközpont Talajtani Intézetének kutatásai továbbá azt is kimutatták, hogy Magyarországon a tápanyagok kimosódását nem a túlzott tápanyag-kijuttatás okozza, mivel a hazai termőtalajok pedig kifejezetten tápanyaghiányosak hanem elsősorban az erózió következménye.

Fentiekkel összefüggésben a zöld felépítmény minden szintjén számos az erózió elleni védekezést szolgáló előírást fogalmaztunk meg.

A **támogatási jogosultság kibővítésével** lehetővé válik, hogy a GAEC 8 vagy az AÖP keretében fenntartott erózióvédelmi sávok, mezővédő fasorok, partmenti pufferzónák megőrizzék támogatási jogosultságukat, így a gazdálkodók számára is vonzó lehet ilyen területek kialakítása

A kondicionalitás előírásai közül közvetlenül a GAEC 4 (vízvédelmi sávok) és az SMR 2 (nitrátszennyezés elleni védelem) előírások segítik elő a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelmét azáltal, hogy betartásukkal csökken a mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés mind a kijuttatás korlátozása, mind az erózió csökkentése által. A nitrátérzékeny területen gazdálkodóknak kötelező ötévente talajvizsgálatot végeztetni, illetve az eredményekre alapozva évente tápanyag-gazdálkodási tervet készíttetni. A felszíni vizek terhelésének csökkentéséhez azonban az erózió csökkentése révén nagy mértékben a GAEC 5 (erózióvédelmi célú talajművelés) és a GAEC 6 (talajtakarás az érzékeny időszakokban) előírások is hozzájárulnak. A GAEC 5 keretében lejtős területeken korlátozásra kerül a kapás kultúrák termesztése, beleértve a kukoricát és a napraforgót, valamint a széles sortávra vetett őszi káposztarepcét. Ezeket a fajokat csak szintvonalasan vagy erózióvédő sávok beiktatásával, vagy direktvetésben lehet termeszteni 12 százalék feletti lejtésű területeken.

A fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás (*DP01_E01_BISS_16*) keretében az évenkénti tervezett célterület nagysága **5.000.000 ha**, **789.700.000 EUR/év** forrásallokáció mellett.

Az agro-ökológiai program (*DP17_G01_ECOS_16*) választható előírásai közül a téli talajtakarás, a forgatás nélküli talajművelés, a talajkondicionálók, mikrobiológiai készítmények alkalmazása, az ültetvények sorközének takarása a talaj szerkezetének javításával, illetve a fedetlen talajfelszín minimalizálásával segíti az erózió elleni védelmet, így a talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés csökkentését. Továbbá eróziócsökkentős hatással bírnak a

szántóterületeken fenntartandó nem termelő elemek is, melyek lehetnek többek közt eróziócsökkentő hatású mezővédő fasorok, fás sávok, gyepes-cserjés erózióvédelmi sávok, szántóföldi művelés alatt nem álló vízvédelmi sávok; teraszok, erózióvédelmi létesítmények, MePAR-ban rögzített vizes élőhelyek. Ugyanígy eróziócsökkentő hatással van a gyepterületek táblaszintű megőrzése is a nem érzékeny állandó gyepek esetében.

Az intézkedés kimeneti célértéke **2.500.000 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **202.125.000 EUR/év**.

Az agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG) általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható tápanyag-gazdálkodásra (talajvizsgálaton alapuló tápanyag-gazdálkodási terv készítése, nitrogén hatóanyag kijuttatás korlátozása, istállótrágya kijuttatásam zöldtágyázás, származadványok beforgatása, stb.) és a talajvédő gazdálkodásra (forgatás nélküli talajművelés, erózióvédelmi intézkedések, talajvédő vetésszerkezet pillangós növényekkel stb.) hozzájárulva a mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentéséhez. Ezen felül terület specifikus előíráscsomagok kerültek összeállításra az erózió-érzékeny területekre, melyek szintén hozzájárulnak a talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés csökkentéséhez. Az **ökológiai gazdálkodás** támogatása a gazdálkodási mód során alkalmazott, az ökológiai termelésre vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentéséhez.

Az **AKG** intézkedés kimeneti célértéke **961.324 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **373.253.570 EUR/év**.

Az **ökológiai gazdálkodás támogatása** (*RD20_G02_ORT_70*) intézkedés évenkénti kimeneti célértéke **134.564 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **98.632.794,63 EUR/év**.

Az **agro-ökológiai nem termelő beruházások** (*RD21_G04_LCI_73*) és az azok fenntartását szolgáló **agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés** (*RD22_G05_LCP_70*) célja kifejezetten olyan nem termelési jellegű földhasználatok kialakítása, melyek többek közt hatékonyan hozzájárulnak az eróziós események csökkentéséhez, ezáltal a vizeinket érintő tápanyagterhelések és szennyezések csökkentéséhez is. Kifejezetten az erózió elleni védelemhez hozzájáruló, illetve a tápanyagok felszíni vizekbe történő bejutását csökkentő beruházások az alábbiak:

- szántóterületeken, illetve ültetvényekben kialakítandó erózióvédelmi célú gyepes sávok;
- talajvédelmi célú gyeptelepítés;
- erózióvédelmet biztosító műszaki létesítmények kialakítása, fejlesztése;
- szántóföldi művelés alatt nem álló partmenti vízvédelmi pufferzóna kialakítása, fejlesztése;
- mezővédő fasorok, illetve a több sor fából és cserjéből álló mezővédő erdősávok telepítése

A beruházási intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **1451 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **19.854.465,78 EUR**.

A fenntartási intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST utolsó kifizetési évében **14.500 ha**, teljes időszakra vonatkozó indikatív pénzügyi allokáció **34.242.833,33 EUR**.

A **Mezőgazdasági üzemek fejlesztése az ammónia-kibocsátás csökkentés érdekében** (*RD01d_E01_FRM_73*) beavatkozás célja a mezőgazdasági üzemek ammónia kibocsátásának csökkentését elősegítő, technológiai fejlesztést célzó olyan tevékenységek támogatása, amely által a mezőgazdasági ágazat hozzájárul a hazai NH_3-kibocsátás csökkentési célérték teljesítéséhez. A beavatkozás keretében többek között támogatható a korszerű injektálást és az azonnali bedolgozást lehetővé tevő trágyakijuttatási technológiák beszerzése, istállón belüli és kívüli trágyakezelés korszerűsítése, istállón belüli fejlesztések (pl. padozat, tetőszigetelés, csepegésmentes itató, légmosó berendezések beszerzése), meglévő trágyatárolók fedése, új, fedett trágyatárolók építése. A beavatkozás alapján nyújtott támogatásokon keresztül megvalósulhatnak olyan környezetvédelmi célok, melyek által csökken az ammónia és ÜHG gázok kibocsátása, javul a levegő minősége, valamint a felszíni és felszínalatti vizek terhelése.

Az intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **154 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **8.139.535 EUR**.

A KAP AKIS intézkedések minden eleme (tájékoztatási szolgáltatás, tanácsadás, képzés, innováció és digitalizáció) közvetlenül hozzájárul az egyes környezeti szükségletek megoldásához, melyet hatékonyan támogat a kibővített KAP hálózat innovációs és zöld támogató egysége. A Zöld Támogató Egység fő feladata a KAP Stratégiai Terv I. és II. pillér zöld beavatkozásainak segítése, amely hozzájárul többek közt a gazdálkodók erózió elleni védekezéséhez, a tápanyagkimosodást csökkentő gazdálkodó gyakorlatok kialakulásához, valamint a szemléletformálásához.

5. Az Európai Parlament és a Tanács 2008/50/EK irányelve (2009. november 30.) a környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról; és
6. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/2284 irányelve (2016. december 14.) egyes légköri szennyező anyagok nemzeti kibocsátásainak csökkentéséről, a 2003/35/EK irányelv módosításáról, valamint a 2001/81/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről;

5.1. Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Levegőminőségi Cselekvési Terv
1. A levegőminőségi tervek és az LCsT együttes célja a levegőminőségi határértékeknek való megfelelés biztosítása az ország teljes területén. Kizárólag a mezőgazdasághoz, illetve a Közös Agrárpolitikához közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó célkitűzéseket, célértékeket nem tartalmaznak, de az agrárium különösen a másodlagos részecske (PM) kialakulásában szerepet játszó ammónia kibocsátásában bír lényeges hozzájárulással, a PM10 és PM2,5 levegőminőségi határértékek teljesítéséhez kibocsátásaik csökkentése elengedhetetlen.

Országos Levegőterhelés-csökkentési Program Mezőgazdasági Alprogram
1. Hígtrágyatárolók lefedése,
2.Technológiai fejlesztési előírások e vonatkozóan,
3.Szerves trágyák használatának előmozdítása,
4.Szerves trágya - kijuttatás feltételeinek előírása,
5.A tápanyag - gazdálkodás gyakorlati alkalmazásának elősegítése,
6.A mezőgazdasági betakarításból származó növényi maradványok és hulladékok, valamint az erdészeti biomasszamaradványok szabadban való égetésének tilalma

5.2. KAP Stratégiai Terv hozzájárulása a hosszú távú nemzeti célkitűzésekhez

A kondicionalitás előírásai közül közvetlenül a GAEC 3 (tarlóégetés tilalma) járul hozzá a levegőminőség védelméhez azáltal, hogy a tarló, nád, növényi maradvány valamint gyepek égetése tilos, kivéve, ha erre növény-egészségügyi okokból van szükség.
A fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás (*DP01_E01_BISS_16*) keretében az évenkénti tervezett célterület nagysága **5.000.000 ha**, **789.700.000 EUR/év** forrásallokáció mellett.

Az **agro-ökológiai program** (*DP17_G01_ECOS_16*) választható előírásai közül a téli talajtakarás, a forgatás nélküli talajművelés és az ültetvények sorközének takarása a fedetlen talajfelszín minimalizálásával segíti a levegő minőségének védelmét. A talajkondicionálók, mikrobiológiai készítmények alkalmazása hozzájárul, hogy csökkenjen a műtrágya-kijuttatás, ezáltal csökkentve az ammónia-emissziót. A karbamid műtrágyák beforgatással vagy inhibitorral való kijuttatásának előírása pedig közvetlenül csökkenti az ammónia emissziót.
Az intézkedés kimeneti célértéke **2.500.000 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **202.125.000 EUR/év**.

Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG) általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható tápanyag-gazdálkodásra (talajvizsgálaton és levélanalízisen alapuló tápanyag-gazdálkodási terv készítése, nitrogén hatóanyag kijuttatás korlátozása, szerves trágya alkalmazása) hozzájárulva így a műtrágya-kijuttatás csökkentéséhez, ezáltal az ammónia-emisszió mérsékléséhez. Az **ökológiai gazdálkodás** támogatása a gazdálkodási mód során alkalmazott, az ökológiai termelésre vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentéséhez.

Az **AKG** intézkedés kimeneti célértéke **961.324 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **373.253.570 EUR/év**.

Az **ökológiai gazdálkodás támogatása** (*RD20_G02_ORT_70*) intézkedés évenkénti kimeneti célértéke **134.564 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **98.632.794,63 EUR/év**.

A **Mezőgazdasági üzemek fejlesztése az ammónia-kibocsátás csökkentés érdekében** (*RD01d_E01_FRM_73*) beavatkozás célja a mezőgazdasági üzemek ammónia kibocsátásának csökkentését elősegítő, technológiai fejlesztést célzó olyan tevékenységek támogatása, amely által a mezőgazdasági ágazat hozzájárul a hazai NH_3-kibocsátás csökkentési célérték teljesítéséhez. A beavatkozás keretében többek között támogatható a korszerű injektálást és az azonnali bedolgozást lehetővé tevő trágyakijuttatási technológiák beszerzése, istállón belüli és kívüli trágyakezelés korszerűsítése, istállón belüli fejlesztések (pl. padozat, tetőszigetelés, csepegésmentes itató, légmosó berendezések beszerzése), meglévő trágyatárolók fedése, új, fedett trágyatárolók építése. A beavatkozás alapján nyújtott támogatásokon keresztül megvalósulhatnak olyan környezetvédelmi célok, melyek által csökken az ammónia és ÜHG gázok kibocsátása, javul a levegő minősége, valamint a felszíni és felszínalatti vizek terhelése.

Az intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **154 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **8.139.535 EUR**.

A KAP AKIS intézkedések minden eleme (tájékoztatási szolgáltatás, tanácsadás, képzés, innováció és digitalizáció) közvetlenül hozzájárul az egyes környezeti szükségletek megoldásához, melyet hatékonyan támogat a kibővített KAP hálózat innovációs és zöld támogató egysége. A Zöld Támogató Egység fő feladata a KAP Stratégiai Terv I. és II. pillér zöld beavatkozásainak segítése, amely hozzájárul a termelők emissziócsökkentő gazdálkodói gyakorlatának kialalkulásához is és a szemléletformálásához.

7. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/841 rendelete (2018. május 30.) a földhasználathoz, a földhasználat-változtatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó üvegházhatású gáz-kibocsátásnak és -elnyelésnek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretbe történő beillesztéséről, valamint az 525/2013/EU rendelet és az 529/2013/EU határozat módosításáról és

8. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/842 rendelete (2018. május 30.) a Párizsi Megállapodásban vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében a tagállamok által 2021-től 2030-ig kötelezően teljesítendő, az éghajlat-politikai fellépéshez hozzájáruló éves üvegházhatású gázkibocsátás-csökkentések meghatározásáról, valamint az 525/2013/EU rendelet módosításáról

7.1. Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1. A hazai dekarbonizáció eszközrendszere: az üvegházhatású gázok hazai kibocsátásának csökkentésével kapcsolatos kiemelt ágazati cselekvési irányok és feladatok

2. Mezőgazdaság; Éghajlati eredetű károk mérséklésének lehetőségei a mezőgazdaságban

3. Az éghajlati sérülékenység területi vizsgálatának térinformatikai megalapozása, komplex monitoringrendszer szükségessége

Nemzeti Energia- és Klímaterv

1. Az üvegházhatású gázok kibocsátását legalább 40%-kal kell csökkenteni 2030-ig 1990-hez képest, azaz a bruttó kibocsátások 2030-ban nem haladhatják meg a bruttó 56,19 millió tCO2e-et, azaz a 2017-es érték 7,6 millió tCO2e-kel való csökkentése szükséges.
2. A mezőgazdasági kibocsátások csökkentését elsősorban a helyes mezőgazdasági gyakorlatok előírása és különféle támogatási eszközök szolgálják.
3. A CO2-elnyelő kapacitások fokozása érdekében – összhangban a Nemzeti Erdőstratégiával – jelentősen növeljük az erdővel és egyéb faállománnyal borított területek arányát.

Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia 2021 (tervezet)

1. Magyarország nettó zéró ÜHG kibocsátásra, azaz klímasemlegességre törekszik 2050-re
2. 2050-ig a dekarbonizációs követelmények és a ténylegesen bekövetkező klímamódosulások figyelembevételével az éghajlatváltozás, mint peremfeltétel teljes körű integrálása a mezőgazdasági politikákba és mezőgazdasági gyakorlatba
3. A mezőgazdaság ÜHG kibocsátásának csökkentése hozamnövekedést is elősegítő eszközökkel;
4. A mezőgazdasági eredetű ammónia kibocsátásának csökkentése 32%-kal 2030-ig;
5. A szénmegkötés fokozása (szén-dioxid-tárolás talajban talajok szerves szénkészletének növelésével és biomasszában);
6. A mezőgazdasági terület bruttó tápanyagmérlegének javítása, a talajzsarolás csökkentésével, valamint a szerves anyag visszapótlásával;
7. Agrár-környezetvédelmi programokban szereplő területek nagyságának és arányának növelése az összes mezőgazdasági területből;
8. Termelői együttműködéseken keresztül a klímavédelmi beruházások és agrotechnikai megoldások ösztönzése.
9. A dekarbonizációs követelmények és a ténylegesen bekövetkező klímamódosulások figyelembevételével az éghajlatváltozás, mint peremfeltétel teljes körű integrálása az erdészeti politikákba.
10. Az erdők fokozott védelme, az erdőpusztulások, erdőtüzek megelőzése, a kedvezőtlen hatások, az okozott széndioxid-kibocsátás mérséklése.
11. A szakszerű, minőségi faalapanyagot szolgáltató erdőgazdálkodás és a faanyag minél nagyobb arányú feldolgozására képes faipar fejlesztése, a fa, mint megújítható alapanyag nagyobb arányú alkalmazása, a nagyobb energia befektetéssel, sok ÜHG kibocsátással előállított alapanyagok, termékek fával történő helyettesítése.

Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030

1. Az erdők szerepe a szénmegkötésben, az erdők klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásának elősegítése
2. Az erdők szerepe a klímaváltozás hatásainak mérséklésében kedvező mikro-, mezo- és makroklimatikus hatásai révén, az erdők klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásának elősegítése

Klíma- és Természetvédelmi Akcióterv

1. Az 5. (Minden gyermek után 10 fát ültetünk) akciópont keretében célunk, hogy hazánk erdőborítottsága elérje a 27%-ot.

7.2. KAP Stratégia Terv hozzájárulása a hosszú távú nemzeti célkitűzésekhez

A közvetlen területalapú támogatásra jogosult területek körének kibővítése a különböző

felszínborítású területtípusok, vizenyős területek fenntartásával elősegíti a földhasználat szénmegkötés szempontjából kedvező irányba történő változását, a szén-dioxid talajban és biomasszában történő tárolását, a talajok szerves szénkészletének növelését.

A **kondicionalitás** előírásai közül közvetlenül a GAEC 2 (vizes élőhelyek és lápok védelme) járul hozzá a szénben gazdag talajok megőrzéséhez, azonban a GAEC 1 (állandó gyepek arányának fenntartása is nagymértékben hozzájárul a mezőgazdasági területek szénmegkötéséhez. Továbbá a GAEC 8 (nem termelő elemek fenntartása) révén is növekszik a szénkészletek talajban és biomasszában történő megkötése.

A fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás (*DP01_E01_BISS_16*) keretében az évenkénti tervezett célterület nagysága **5.000.000 ha**, **789.700.000 EUR/év** forrásallokáció mellett.

Az **agro-ökológiai program** (*DP17_G01_ECOS_16*) választható előírásai közül a téli talajtakarás, a forgatás nélküli talajművelés, a talajkondicionálók, mikrobiológiai készítmények alkalmazása, az ültetvények sorközének takarása, valamint a magasabb arányú nem termelő terület fenntartása szintén hozzájárul a mezőgazdasági területek szénmegkötéséhez. A téli talajtakarás, a forgatás nélküli talajművelés és az ültetvények sorközének takarása a fedetlen talajfelszín minimalizálásával segíti a levegő minőségének védelmét. A talajkondicionálók, mikrobiológiai készítmények alkalmazása hozzájárul, hogy csökkenjen a műtrágya-kijuttatás, ezáltal csökkentve az ammónia-emissziót. A karbamid műtrágyák beforgatással vagy inhibitorral való kijuttatásának előírása pedig közvetlenül csökkenti az ammónia emissziót.

Az intézkedés kimeneti célértéke **2.500.000 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **202.125.000 EUR/év**.

Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG) általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható tápanyag-gazdálkodásra (talajvizsgálaton és levélanalízisen alapuló tápanyag-gazdálkodási terv készítése, nitrogén hatóanyag kijuttatás korlátozása, szerves trágya alkalmazása) és a talajvédő gazdálkodásra (forgatás nélküli talajművelés, erózióvédelmi intézkedések, talajvédő vetésszerkezet stb.) hozzájárulva ezzel a mezőgazdasági terület bruttó tápanyagmérlegének javításához, a talajzsarolás csökkentéséhez, valamint a talajok szervesanyag-készletének helyreállításához. Az **ökológiai gazdálkodás** támogatása a gazdálkodási mód során alkalmazott, az ökológiai termelésre vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a mezőgazdasági terület bruttó tápanyagmérlegének javításához, a talajzsarolás csökkentéséhez, valamint a talajok szervesanyag-készletének helyreállításához.

Az **AKG** intézkedés kimeneti célértéke **961.324 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **373.253.570 EUR/év**.

Az **ökológiai gazdálkodás támogatása** (*RD20 G02 ORT 70*) intézkedés évenkénti kimeneti célértéke **134.564 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **98.632.794,63 EUR/év**.

Az **agro-ökológiai nem termelő beruházások** (*RD21_G04_LCI_73*) és az azok fenntartását szolgáló **agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés** (*RD22_G05_LCP_70*) a jelenleg a gazdaságosság határán művelt szántóterületek földhasználat váltását hivatott előmozdítani többek között gyeptelepítéssel, illetve vizes élőhelyek kialakításával elősegítve így a földhasználat szénmegkötés szempontjából kedvező irányba történő változását, a szén-dioxid talajban és biomasszában történő tárolását, a talajok szerves szénkészletének növelését.

A beruházási intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **1451 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **19.854.465,78 EUR**.

A fenntartási intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST utolsó kifizetési évében **14.500 ha**, teljes időszakra vonatkozó indikatív pénzügyi allokáció **34.242.833,33 EUR**.

Az **erdőtelepítések és fásítások** (*RD38_F05_AFI_73)* kialakítását és fenntartását segítő beavatkozás

egyik kiemelt célja a földhasználat megváltoztatásával a klímaváltozás hatásainak csökkentése és a szén-dioxid jelentős mértékű megkötése.

Az intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **20.000 ha**, a teljes indikatív pénzügyi allokáció **63.350.137 EUR**.

Az **erdőgazdálkodás környezeti fenntarthatóságát szolgáló beruházások (non-profit)** (*RD41_F08_INN_73*) célja többek közt a fokozódó és egyre szélsőségesebbé váló abiotikus környezeti károsító körülmények és események (mint pl. vízhiány és aszály következtében kialakuló erdő- és vegetációtüzek, fagykárok és viharkárok) továbbá új biotikus kórokozók és károkozók elterjedésének ellensúlyozása mind az erdőpotenciálban keletkező károk lehetséges megelőzésével, mind azok ellenállóbb irányú helyreállításával. Továbbá kiemelt cél az erdők hosszú távú minőségi megújítása, szerkezetátalakítása, klímarezisztens szaporítóanyaggal történő felújítása is. Az erdők szerkezet-átalakítása által javítható az erőállományok korstruktúrája, elegyessége és biodiverzitása, így javul az erdei ökoszisztémák ellenálló képessége és szénmegkötő-kapacitása.

Az intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **2000 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **4.778.588 EUR**.

Az **együttműködések** keretében az *Erdőtüzek megelőzésének és kockázatcsökkentésének együttműködés alapú támogatása (RD37_F04_FRC_77)* intézkedéssel támogatni kívánunk olyan önkéntes összefogásokat, melyek az erdőgazdálkodók és szakértő állami szervezetek összefogása által a korszerű, fenntarthatóságot elősegítő, az erdőtüzek megelőzésének és hatásainak mérséklésének területi kiterjedésű, több gazdálkodót érintő komplex tervezése és megvalósítása céljából jönnek létre. Az erdőtüzek megelőzésével csökkenthető a ÜHG, illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátása, illetve megőrizhető az erdőállományok szénegyensúlya és elősegíthető klímaadaptív megújulásuk.

Az intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **10 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **7.290.698 EUR**.

A KAP AKIS intézkedések minden eleme (tájékoztatási szolgáltatás, tanácsadás, képzés, innováció és digitalizáció) közvetlenül hozzájárul az egyes környezeti szükségletek megoldásához, melyet hatékonyan támogat a kibővített KAP hálózat innovációs és zöld támogató egysége. A Zöld Támogató Egység fő feladata a KAP Stratégiai Terv I. és II. pillér zöld beavatkozásainak segítése, amely hozzájárul a termelők emissziócsökkentő gazdálkodói gyakorlatának kialalkulásához is és a szemléletformálásához.

9. A 2009/28/EK irányelv a megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról; és
10. AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2018/2002 IRÁNYELVE (2018. december 11.) az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv módosításáról, valamint
11. AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2018/1999 RENDELETE (2018. december 11.) az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

9.1. Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Nemzeti Energiastratégia 2030

1.A megújulóenergia-felhasználás bővítése és az energiahatékonyság javítása

Nemzeti Energia- és Klímaterv

1. A megújulóenergia-felhasználás bővítése és az energiahatékonyság javítása

9.2. KAP Stratégiai terv hozzájárulása a hosszú távú nemzeti célkitűzésekhez

A **Mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása** *(RD01c_E01_FRM_73)* és a **Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások (***RD04b_E03_FOF_73***)** beavatkozások egyik célja a mezőgazdasági, illetve élelmiszer-feldolgozói üzemek energia önellátásának növelése és az energiafüggőség csökkentése, melynek keretében az energiahatékonyság javításán és a megújuló energiaforrások támogatásán keresztül támogatni kívánja a mezőgazdasági és feldolgozó üzemekben a szén-dioxid kibocsátás, valamint az energiafelhasználás csökkenését. A beavatkozás olyan körkörös biomassza alapú gazdaság modellt követő projektek végrehajtását is ösztönzi, melyek a lokális biomasszaforrások felhasználására épülnek és a képződő melléktermékek hasznosítása is fontos szempont (pl.: talajjavítás). Az ország geológiai adottságai alapján kifejezett cél a geotermikus hőenergia-potenciál kiaknázása, amelyhez a beavatkozás a mezőgazdasági üzemek fejlesztéseinek támogatásával járul hozzá például az üvegházak fűtése kapcsán. A beavatkozás kiterjed a mezőgazdasági és feldolgozó üzemekben az energiafelhasználás csökkentésére az ágazat által okozott környezetterhelés csökkentése érdekében: elsősorban épületenergetikai, épületgépészeti és energiaellátást érintő korszerűsítések, felújítások által javítja az állattartó gazdaságok és a kertészeti üzemek energiafelhasználásának hatékonyságát. Magyarország a bruttó végső energiafogyasztásban 2030-ig legalább 21%-os megújuló energiaforrás részarányt szeretne elérni. A beavatkozás hozzájárul Magyarország ezen célkitűzésének teljesítéséhez is.

Az *RD01c E01 FRM 73* intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **4180 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **26.744.186 EUR**.

Az *RD04b E03 FOF 73* intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **334 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **13.380.057 EUR**.

Az **együttműködések** keretében támogatni kívánunk olyan önkéntes összefogásokat (*RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért*), melyek során a lokális eredetű biomassza-alapanyagot előállító erdő- vagy mezőgazdálkodók és a helyi közszolgáltatásokat nyújtók hosszú távú megoldást találnak az adott közszolgáltatást nyújtó infrastruktúrában az import fosszilis tüzelőanyag kiváltására a lokális biomassza-alapanyag felhasználásával a legjobb elérhető technológiák (BAT) alkalmazása mellett.

Az intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **21 művelet**, teljes indikatív pénzügyi allokáció **1.274.302 EUR**.

Az **erdőtelepítések és fásítások** (*RD38_F05_AFI_73*) beruházási támogatásával növekszik a lokális biomassza alapú megújuló energiaforrás biztosítása, amely által az import fosszilis energiaforrástól való függőség csökkenthető.

Az intézkedés kimeneti célértéke a KAP ST teljes időkeretében **20.000 ha**, a teljes indikatív pénzügyi allokáció **63.350.137 EUR**.

A KAP AKIS intézkedések minden eleme (tájékoztatási szolgáltatás, tanácsadás, képzés, innováció és digitalizáció) közvetlenül hozzájárul az egyes környezeti szükségletek megoldásához, melyet hatékonyan támogat a kibővített KAP hálózat innovációs és zöld támogató egysége. A Zöld Támogató Egység fő feladata a KAP Stratégiai Terv I. és II. pillér zöld beavatkozásainak segítése, amely hozzájárul a termelők energiahatékony gazdálkodói gyakorlatának kialalkulásához is és a szemléletformálásához.

12.Az Európai Parlament és a Tanács 2009/128/EK irányelve (2009. október 21.) a peszticidek fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról;

12.1. Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Nemzeti Növényvédelmi Cselekvési Terv

1.Előírásoknak megfelelő növényvédőszer-felhasználás, okszerű, a megfelelő időben és módszerrel végzett (kémiai, biológiai, agrotechnikai) növényvédelem, a növényvédőszer-használatból adódó

kockázatok mérséklése
2.Integrált növénytermesztési technológia bevezetése

A biológiai sokféleség megőrzéséré vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)
1.A mezőgazdaságban használt termés és teljesítménynövelő szerek által okozott környezetterhelés jelentős csökkentése.

12.2. KAP Stratégiai terv hozzájárulása a stratégiai célok eléréséhez

A kondicionalitás előírásai közül közvetlenül az SMR 8 (fenntartható növényvédőszer-használat) járul hozzá a növényvédő szerek fenntartható használatához, továbbá a GAEC 7-ben szereplő vetésváltási szabályok, mint az IPM egyik alapelemei, segítik a kultúrnövény optimális fejlődését, ezáltal a károsítók elleni kompetícióját.
A fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás (*DP01_E01_BISS_16*) keretében az évenkénti tervezett célterület nagysága **5.000.000 ha**, **789.700.000 EUR/év** forrásallokáció mellett.

Az agro-ökológiai program (*DP17_G01_ECOS_16*) választható előírásai közül több is kapcsolódik a fenntartható növényvédőszer-használathoz, mint pl. a méhekre kifejezetten vagy mérsékelten veszélyes, illetve kockázatos növényvédőszerek használatának korlátozása, illetve az ökológiai gazdálkodásban engedélyezett biológiai ágensek alkalmazásának ösztönzése. A nem termelő elemek fenntartása segíti a hasznos élő szervezeteket, melyek részét képezik az integrált növényvédelemnek.
Az intézkedés kimeneti célértéke **2.500.000 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **202.125.000 EUR/év**.

Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG (*RD19_G01_AEC_70*), valamint az ökológiai gazdálkodás támogatása esetében alapkövetelmény az IPM alkalmazása. Ennek megfelelően az AKG támogatást úgy hoztuk létre, hogy az alapkövetelményeken túlmutató követelmények révén hozzájáruljon többek közt a növényvédőszer kijuttatásának csökkentéséhez.
A konkrét előírások szintjén ez a hozzájárulás az alábbiak szerint mutatható be:
Az MTÉT (Magas Természeti Értékű Területek) szántó területekre vonatkozó tematikus előíráscsoport kötelező jelleggel előírja legalább 6 méter széles, peszticid mentes szegélyek kialakítását. Ez az előírás megjelenik a horizontális szántó Tematikus Előíráscsoport választható előírásai között is, ahol a szegélyeket 3 vagy 6 méter szélességben kell kialakítani a kötelezettségvállalással érintett egybefüggő területek kerületének legalább 25%-án, tartós zöldugar vagy méhlegelő telepítésével. Ezen növényvédőszer mentes szegélyeket tartósan (legalább 2 vagy 3 évig) fent kell tartani, így azok hosszabb távon is hozzájárulnak a peszticid használat csökkentéséhez.
Az AKG hozzájárul a peszticid használatból adódó környezeti szennyezés kockázatának csökkentéséhez is, azáltal hogy valamennyi, az intézkedés alá vont szántó és ültetvény területen korlátozza a felhasználható peszticid-hatóanyagok körét. Tilos olyan növényvédőszer-hatóanyagot felhasználni, amely nem környezetkímélő, a nem alkalmazható szerek listáját az illetékes hatóság minden naptári évben felülvizsgálja és közzéteszi.
Az előírások az MTÉT szántó esetén a peszticidek felhasználását időben is korlátozzák, csökkentve ezzel a szerhasználatból eredő kockázatot. MTÉT szántó területeken április 15. és július 1. között nem megengedett peszticidek kijuttatása évelő növénykultúrák, kalászos gabonák, és zöldugar termesztése során.
A kezelések számának csökkentése és az okszerű peszticidhasználat érdekében az intézkedés támogatja növényvédelmi szakirányító bevonását a gazdálkodásba, valamint növényvédelmi előrejelzési rendszer működtetését, mely jelentősen csökkenti a peszticid használat környezeti kockázatát.
Mind horizontális, mind MTÉT gyepterületek estén az inváziós és termőhely-idegen növényfajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással. Az előírást tekintve fontos, hogy pontos, cseppmentes és célirányos

vegyszer-kijuttatással szükséges a védekezés, csökkentve ezzel a felesleges növényvédőszer kijuttatást.

Az intézkedés kimeneti célértéke **961.324 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **373.253.570 EUR/év**.

Az **ökológiai gazdálkodás támogatása** (*RD20_G02_ORT_70*) esetében célunk az ökológiai termelésbe vont területek növelése, összhangban az uniós elvárásokkal. A támogatásba bekapcsolódó gazdálkodóknak meg kell felelniük a 834/2007/EK Tanácsi rendeletnek, illetve 2022. január 1-jétől az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/848 rendeletek megfelelő hazai jogszabályokban foglaltak követelményeknek.

Az ökológiai gazdálkodás támogatásának célja a biológiai sokféleség fenntartása és növelése, a természetes önszabályozó folyamatok erősítése, a talaj biológiai állapotának védelme és javítása, a növényvédőszerek szakszerűtlen használatából és a helytelen tápanyag-gazdálkodásból eredő kedvezőtlen környezeti hatások csökkentése és az élelmiszerbiztonság garantálása. A támogatás célja továbbá a konvencionális területek ökológiai művelés alá vonásának ösztönzése, illetve az ökológiai művelésbe vont területeken a gazdálkodási mód fenntartása. A támogatás során szigorú ellenőrzés mellett és szoros nyiltvántartással lehet bárminemű vegyszerhasználatot elvégezni. A növényvédelmi kezelésről szóló nyilvántartást (permetezési napló) a kezelés napján regisztrálni szükséges szemben a gazdálkodási napló egyébb rögzítendő elemeivel. A növényvédőszer-használatra vonatkozó minimumkövetelményt az ökológiai gazdálkodás előírásai mellett kötelezően be kell tartani, tehát többek között gondoskodni kell a növényvédelemi tevékenység során kiürült csomagoló burkolatok, göngyölegek szakszerű összegyűjtéséről, kezeléséről, megsemmisítéséről (pl.: növényvédő szer csomagolóeszköz más célra még tisztított állapotban sem használható).

Fentieken túl a mezőgazdasági üzemek fenntartható és digitális fejlesztése, valamint a zöldség-gyümölcs ágazati beavatkozások közül az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések mind lehetőséget adnak olyan beruházások támogatására, amelyek hatékonyan csökkenthetik a mezőgazdasági termelők növényvédőszer felhasználását.

Az intézkedés évenkénti kimeneti célértéke **134.564 ha** mezőgazdasági terület támogatása, az évenkénti teljes indikatív pénzügyi allokáció **98.632.794,63 EUR/év**.

A **KAP AKIS intézkedések** minden eleme (tájékoztatási szolgáltatás, tanácsadás, képzés, innováció és digitalizáció) közvetlenül hozzájárul az egyes környezeti szükségletek megoldásához, melyet hatékonyan támogat a kibővített KAP hálózat innovációs és zöld támogató egysége. A Zöld Támogató Egység fő feladata a KAP Stratégiai Terv I. és II. pillér zöld beavatkozásainak segítése, amely hozzájárul a gazdálkodók fenntartható növényvédőszer-használatának fejlesztéséhez és a szemléletformálásához

3.1.5 Adott esetben a KAP hozzájárulása a LIFE-projektekhez

3.2 A generációs megújulásra vonatkozó stratégia áttekintése

1. Stratégiai megközelítés szükségessége a helyzetelemzés alapján

Az elmúlt évek közvetlen és vidékfejlesztési támogatásai, valamint a nemzeti hatáskörben elfogadott számos beavatkozás ellenére, az induló fiatal gazdák jövedelmi viszonyai és szakképzettsége még mindig nem megfelelő. Az egyes specifikus célkitűzések (de különösen az SO7, és a SO8 és a CCO) tekintetében elvégzett SWOT-elemzések és azonosított szükségletek rávilágítanak arra, hogy Magyarországon is – az európai tagállamok többségéhez hasonlóan – gyorsuló ütemben elöregedő a gazdatársadalom, ezért a generációs megújulás az egyik legfontosabb társadalompolitikai kérdés. Teljesség igénye nélkül a szükségletelemzésben megjelenő elvárások: SO7: Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében; Agrárvállalkozások generációk közötti átadás-átvétele

adminisztratív terheinek csökkentése; A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal generációk számára. SO8: Munkavállalási célú elvándorlás csökkentése CCO: Tudásátadás a mezőgazdasági és erdőgazdasági generációváltás gyorsítása érdekében.

Az SO7 kapcsolatos elemzés megállapítása, hogy az elmúlt években a gazdálkodók részére biztosított közvetlen és vidékfejlesztési támogatások mérséklik a vidéki térségek népességfogyásának ütemét, azonban a gazdálkodói korstruktúra javulását eddig nem sikerült elérni. Az elemzés rávilágít, hogy a digitalizáció térnyerésével párhuzamosan vonzóbbá válhat az agrárpálya a fiatalok számára. A társadalmi konzultációk tapasztalatai, a SWOT elemzés megállapításai, valamint az abból levezetett szükségletek egyaránt azt vetítik előre, hogy a 2023-2027 közötti időszakban elengedhetetlen a szakpolitikai eszközök továbbfejlesztése.

2.<u>Magyarország stratégiai megközelítése a generációs megújulás tekintetében</u>

A mezőgazdasági generációs megújulással az Agrárminisztérium 2018 óta kiemelten, szakpolitikai program szintjére emelve foglalkozik, amelyet a KAP Stratégiai Tervezés elemzési és társadalmasítási folyamata hatékonyan támogatott. 2019 év végéig négy intézkedési tervet dolgoztunk ki:

- Családi gazdálkodást és a gazdaságátadást könnyítő jogszabályok
- Szemléletformálás kibővítése
- Képzések megerősítése
- Támogatások bővítése (3. pont alatt kifejtve).

A generációváltást közvetetten, de jelentős mértékben támogatja a digitalizáció, Magyarország Digitális Agrár és Élelmiszeripari Stratégiával (DAS és DÉS) is rendelkezik. Mindkét ágazati digitalizációs stratégiában kiemelt szerepe van a képzettség és utánpótlás fejlesztésének, ezért a stratégiák végrehajtása közvetlenül szolgálja a generációs megújulási célt is. Továbbá mindkét stratégia alapjául szolgált és kiegészíti a KAP Stratégiai Tervünk beavatkozásait. Magyarország digitalizációval kapcsolatos stratégiai megközelítésének és beavatkozásainak részleteit a 8. fejezet tartalmazza.

A Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) 2020. évi gazdaságszerkezeti összeírásának adatai alapján mind az egyéni gazdálkodók, mind a gazdasági szervezetek irányítóinak korösszetétele kedvezőtlen, többségük az idős korosztályhoz tartozik. A legfrissebb adatok alapján az egyéni gazdaságok száma 231.351 ezer fő, 645 ezer állategység állatállománnyal gazdálkodnak, még a gazdasági társaságok száma 9.651 db.

Az egyéni gazdálkodók 36%-a 65 éves vagy idősebb (82.406 fő), további 25%-uk 55 és 64 év közötti (56.686 fő); a gazdasági szervezetek irányítóinak 22%-a volt legalább 65 éves (2.153 fő), további 27%-uk pedig 55 és 64 év közötti (2.637 fő). Ugyanakkor az egyéni gazdálkodók között a 40 év alattiak aránya 10% (23.150 fő); a gazdasági szervezetek irányítóinak pedig 12%-a 40 év alatti (1.157 fő).

Hasonló a Vidékfejlesztési Program pályázataiban belépési küszöbként azonosított 6 ezer euró standard termelési értéknél (STÉ) nagyobb, tehát az életképes gazdasági egységek irányítóinak korösszetétele, amely az alábbiak szerint alakult:

A Vidékfejlesztési Program pályázataiban belépési küszöbként azonosított 6 ezer euró standard termelési értéknél (STÉ) nagyobb, tehát az **életképes gazdasági egységek** irányítóinak korösszetétele alapján, az egyéni gazdaságok irányítóinak 28 százaléka volt 65 éves, vagy idősebb, 25 százaléka pedig 55 és 64 év közötti. A 40 év alattiak aránya 2020-ban 13 százalék volt. A gazdasági szervezetek irányítóinak korösszetételét vizsgálva megállapítható, hogy 22 százalékuk legalább 65 éves (1.632 fő), 27 százalékuk 55 és 64 év közötti volt (1.986 fő), a 40 év alattiak aránya 13 százalék (942 fő) volt

	40 év alatti	40 és 55 év közötti	55 és 64 év közötti	65 éves vagy idősebb
Az egyéni gazdaságok irányítói	13%	34%	25%	28%
A gazdasági	13%	38%	27%	22%

szervezetek irányítói				

Leginkább az elmúlt két programozási ciklus fiatal gazda támogatásainak köszönhető, hogy az 54 év alatti korosztály adja az életvitelszerűen mezőgazdasággal foglalkozó termelők 47%-át. Ezen támogatások nélkül vélhetően sokkal nagyobb különbség lenne az 55 évesnél idősebbek és fiatalabbak között.

Összességében elmondható, hogy a KSH gazdaságszerkezeti összeírásának 2016-os és 2020-as adatainak összevetésében, mindkét csoport korösszetétele romlott, másrészt a probléma nagyobb súllyal jelentkezik az egyéni gazdaságok körében, mivel számosságukban több személyt érint, rosszabbak az adatok, továbbá esetükben a társas vállalkozásokkal (gazdasági szervezetekkel) szemben nincsenek meg a gazdaságátadás kiépített jogi lehetőségei.

Az agrárium fiatal termelőinek mintegy 90 %-a elsősorban működő gazdaságot vesz át. A sikeres nemzedékváltás jelentős részben a gazdaságok minél hatékonyabb átadásán múlik. A hazai mezőgazdaság történelmi sajátosságainak eredményeként a rendszerváltáskor indult gazdaságok alapítóinak generációja nagyrészt most éri el azt az életkort, amikor természetes módon felmerül a gazdaság átadása a fiataloknak. Szerencsés esetben ez családon belül történik meg. Sem a családon belüli, sem a családon kívüli nemzedékváltásnak ugyanakkor nincsenek meg a hazai hagyományai, bejáratott rendje.

Az elmúlt időszak felméréseinek eredményeit tekintve a megkérdezett érintettek számára – saját megítélésük szerint – a legnagyobb nehézséget a gazdaság átadásánál-átvételénél az adminisztrációs feladatok jelentik. Ezért a generációs megújítás folyamatában következő lépésként, annak érdekében, hogy még a gazdálkodók életében végbemenő gazdaságátadások megvalósulhassanak, az átadáshoz kapcsolódó adminisztrációs terhek könnyítését céloztuk meg, mivel ebben a kérdésben szakmai-társadalmi konszenzus tapasztalható.

Mivel az agráriumban gazdálkodók meghatározó többségét a mezőgazdasági őstermelők és egyéni vállalkozók alkotják, ezért a generációs megújulást elősegítő intézkedések első lépését a családi gazdaságokról szóló **2020. évi CXXIII. törvény** hatályba lépése jelentette, amely rendezte a mezőgazdasági őstermelők, az őstermelők családi gazdaságának jogállását és a családi mezőgazdasági társasági minősítés elnyerésének feltételeit. A kedvezőbb szabályozás és adózás 2021. évtől életbe lépett, amelynek igénybe vételére év végéig 66 ezer családi gazdaság jelentkezett, úgy véljük ez az a gazdálkodói kör, amely a legfontosabb bázisát képezi a generációs megújulásnak. Az elmúlt időszak felméréseinek eredményeit tekintve a pénzügyi okok után a legnagyobb nehézséget a gazdaság átadásánál-átvételénél az adminisztrációs terhek jelentették. Ezért következő lépésként, annak érdekében, hogy még a gazdálkodók életében végbemenő gazdaságátadások megvalósulhassanak, új egykapus ügyintézést szolgáló, speciális mezőgazdasági gazdaságátadási szerződést dolgoztunk ki. Az új jogintézményét és a hozzá kapcsolódó kedvezményeket az agrárgazdaságok átadásáról szóló, december végén megjelent **2021. évi CXLIII. törvény** tartalmazza, amely 2023. január 1-től segíti a magyar mezőgazdaság generációs megújulását. Az új szabályozásokhoz illeszkedően terveztük a KAP Stratégiai Terv által biztosított beavatkozásokat.

Fontos, hogy **folyamatos kampányokkal formáljuk a gazdálkodók szemléletét** annak érdekében, hogy tudatosan tervezzék meg és készüljenek fel a gazdaság átadására abban az esetben is, ha azt nem is véglegesítik életükben. A gazdaságátadás az emocionális kérdésekkel és az adminisztratív feladatokkal összességében egy hosszú folyamat, amely során az első lépések, azaz az átadásról való döntés meghozatalának elmaradása vezet a nem kellőképpen megtervezett, és ezért a gazdaság feldarabolásával vagy működtetésének megszüntetésével, tehát kudarccal végződő átadáshoz. A fiatal generációk számára a mezőgazdasági pálya vonzóvá tételét hátráltatja az agrár- és élelmiszeripari szakmák kifejezetten alacsony presztízse. A fiatal generáció megszólítása, szemléletformálása fontos, amelyben kiemelt szerepet játszanak a különböző szakmai érdekképviseleti szervezetek által szervezett ifjúsági programok. Az egyetemistákat megszólító programok közül kiemelkednek a NAK TechLab innovációs (https://www.naktechlab.hu/) és az Agrovirtus (https://agrovirtus.hu/) innovációs versenyek. A Covid járvány után, reményeink szerint a jelenleginél is intenzívebb kommunikációs és szemléletformáló kampány indítását tervezzük, ebben továbbra is kiemelten számítunk az MNVH aktív szerepvállalására, természetesen bevonva a korábban említett legfontosabb ágazati szereplőket.

Fontos feladatok állnak előttünk a gazdálkodók képzése tekintetében is. Az ágazatot már a pályaválasztás

során vonzóbbá kell tennünk, ezt a célt is szolgálja **a magyarországi középfokú és felsőfokú képzési rendszer 2020 és 2021 évi átalakítása**. Mind a közép, mind a felsőfokú agrárképzésben növekedett a beiratkozott hallgatók létszáma az elmúlt években. A szakképzés esetében a duális képzés hangsúlyossá vált azáltal, hogy az ágazati alapvizsgát követően a tanulók növekvő képzési időt töltenek mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozásoknál, ezzel is segítve a generációváltást és a munkaerőhiányos agráriumot. A korszerű képzésekben erősíteni szükséges a digitalizáció nyújtotta előnyöket, meg kell ismertetni a tanulókkal az elérhető legjobb technológiát, mivel a technológiai fejlődés és innováció révén a fizikai munkavégzés háttérbe szorulása várható, ami által javulhat a mezőgazdasági szakmák fiatalok és képzett munkakeresők általi megítélése is. A digitalizációval kapcsolatos tervezett beavatkozásokat részletesen a 8. fejezetben fejtjük ki, azonban két a generációs megújuláshoz közvetlenül tartozó beavatkozást itt is kiemelünk. A középiskolai korosztály megszólítását 2021-tól a jánoshalmi mezőgazdasági szakképző iskolában kialakított virtuális valóság oktató terem és program szolgálja, amely az MNVH támogatásával valósult meg. További fontos lépés lesz, a 2022-ben a Vidékfejlesztési program keretében tervezett bemutatóüzem fejlesztési pályázat, amely a közép- és felsőfokú agrárképző intézmények tangazdaságainak digitalizációját célozza. Ezzel a tervezett új pályázattal már az új KAP AKIS beavatkozások hátterét szeretnénk kialakítani, hiszen a modernizált tangazdaságok a köznevelésben résztvevő diákok mellett a fiatalgazda felnőttképzés számára is vonzó gyakorlati képzési helyet biztosítanak.

3.KAP Stratégiai terv emelt ambíciószintű hozzájárulása a kitűzött cél eléréséhez

Amint azt az 1. fejezet szerinti stratégiai nyilatkozatban is rögzítettük, Magyarország elkötelezett a sikeres agrár generációváltás elősegítése mellett. A KAP Stratégiai Tervben tervezett beavatkozások közül öt támogatja közvetlenül a 6. cikk (1) bekezdésének g) pontját a mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal mezőgazdasági termelők és az új mezőgazdasági termelők számára és e termelők ágazatban tartása, valamint a fenntartható vállalkozásfejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben. Az adminisztratív terhek csökkentése, a szemléletformálás és a képzések mellett kiemelten fontos a generációs megújulást szolgáló támogatások szintjének emelése, hiszen a családok döntését leginkább mégiscsak a biztos megélhetés lehetősége befolyásolja.

Az **I. pillérben** - a Stratégiai terv rendelet 30. cikkének alkalmazása tekintetében - a következő alapvetések kerültek rögzítésre (DP03_B01_YFS_16 beavatkozás):

- A 30. cikk (2) bekezdése alapján, lehetőséget biztosítunk a 2023 előtt induló fiatal gazdák számára az ötéves támogatási időszak teljes kihasználására az új, kedvezőbb feltételek mellett;
- 2023-tól a korábbi 1% helyett a közvetlen **támogatások 1,4%-át fordítjuk** az I. pillérből a fiatal gazdák induló területalapú támogatására, ami évi 18 690 804 EUR/év összeget jelent;
- Az emelt forráskeret egyaránt lehetőséget ad a fajlagos támogatás 67-ről 157 EUR/ha összegre, valamint a területkorlát 90-ről 300 hektárra történő emelésére;
- A szakképzettség terén mutatkozó hiányosságok kezelése érdekében az I. pillérben is lesz egy minimálisan elvárt releváns mezőgazdasági képzettségi küszöb és/vagy mezőgazdasági gyakorlatra vonatkozó feltétel;
- Tekintettel arra, hogy a fiatal gazdák rendelkezésére álló terület az első kérelem benyújtásakor átlagosan 15 hektár körül alakul, ezért a 29. cikk szerinti újraelosztó (redisztributív) támogatás kis és közepes méretű gazdaságok támogatását emelő hatása révén a fiatal gazdák átlagos támogatási szintje azon beavatkozás révén is emelkedhet.

A fiatal mezőgazdasági termelők támogatása, ennek megfelelően a **II. pilléres vidékfejlesztési beavatkozásoknál** a következő alapvető támogatási célok kerültek rögzítése. A 69. cikkben megfogalmazott vidékfejlesztési pillér keretei között, továbbra is hangsúlyos elemként jelenik meg a generációs megújulás kérdése, a 75. cikk fiatalgazda támogatása és a 73. cikk beruházásainak dedikált részével teljesítjük a **közvetlen támogatások 1,6%-ának** forrásallokációs értékét. A közvetlenül ható beavatkozások esetében a tervezett keretösszegek is feltüntetésre kerültek, a közvetetten hatók esetében azonban nem.

A 75. cikk (2) bekezdése a) pontja alapján támogatást nyújtunk **fiatal mezőgazdasági termelőknek tevékenységük megkezdéséhez**. A mezőgazdasági tevékenység hatékony elindításának, továbbfejlesztésének előfeltétele az alapvető szakismeret, valamint a termelési potenciál megléte, amelyek alapul szolgálhatnak az üzleti tervében megfogalmazottak elérése céljából az induló fiatal gazdálkodók számára. Ezért ezeket a támogatáshoz való jutás jogosultsági kritériumaként határozzuk meg. Cél, hogy tevékenységüket a fiatalok hosszú távon fenntartsák, ezt szolgálják a meghatározott kötelezettségvállalások, például a kötelező beruházás megvalósítása (RD05_B01_YFS_75, a korábbi időszakban is alkalmazott beavatkozás, 93 millió euró tervezett keretösszeggel, ami +68% növekedést jelent a 2014-2020 időszakhoz képest).

A 75. és a 77. cikkek alapján támogatási lehetőséget biztosítunk **működő gazdaságok átvételére, illetve a gazdaságátadásra** az előző esetében egy vállalkozás-indítás jellegű támogatással, míg utóbbi egy együttműködés típusú támogatás lenne. A versenyképes mezőgazdaság fenntartásának hatékony eszközeként tekintünk a működő, jól teljesítő üzemek továbbműködtetésére és fejlesztésére. A működő üzemek átadása elősegíti a generációs megújulást, amely során a nyugdíjkorhatárhoz közel álló, tevékenységük megszüntetését tervező termelők üzemeit fiatalabb gazdálkodók veszik át. A 75. cikk alapján a működő gazdaság átvevőjét támogatjuk induló támogatás formájában, míg a 77. cikk alapján a gazdaság átadóját egy együttműködési támogatásban részesítjük 10 és 100 ezer EUR közötti mértékben. A generációváltás – benne a gazdaságátadás – támogatása alapvetően a mezőgazdasági termelők korszerkezetének javítását célozza, de ugyancsak fontos célkitűzés, hogy a jól működő, versenyképes üzemek ne kerüljenek bezárásra, ezáltal is biztosítva a vidéki foglalkoztatás szinten tartását, hozzájárulva a vidék népességmegtartó erejének növeléséhez (RD06_B02_YFY_75, RD07_B03_YFO_77, új beavatkozások, együtt 87 millió euró feletti tervezett keretösszeggel).

A mezőgazdasági vállalkozásokhoz hasonlóan az erdőgazdálkodók esetében is jellemző az elöregedés. Az erdőgazdálkodás rendkívül hosszú megtérülési ideje és a racionális üzemméret eléréséhez szükséges tőke és hitel-ellátottság rendkívül nehézkes az ágazati szakemberek számára. Ennek megfelelően szükséges a 75. cikk alapján a **fiatal erdőgazdálkodó szakemberek önálló vállalkozásindításának** célzott ösztönzése, támogatásuk fő célja az, hogy az erdőgazdálkodásban is kialakult kedvezőtlen korstruktúra javuljon. Járulékos cél a gazdálkodó nélküli erdők lehetőség szerinti újra gazdálkodásba vonása. A fiatal erdőgazdálkodó szakemberek vállalkozás-indításának elősegítését speciális lump sum jellegű támogatással kívánja Magyarország elérni (RD08_B04_BIS_75; új beavatkozás ~9,5 millió euró tervezett keretösszeggel, mivel a beavatkozás az erdészeten kívül más induló vállalkozások támogatását is célozza, így csak a keretösszeg felét jelenítettük meg itt).

Fentieken kívül – kapcsolódva a generációs megújulás ösztönzéséhez – lehetőséget biztosítunk vidéki, a helyi szükségleteket kiszolgáló árutermelő vagy szolgáltató **vállalkozások elindítására és a fejlődőképes mezőgazdasági kisüzemek** fejlesztésére is (RD08_B04_BIS_75, RD09_B05_SML_73).

A fiatal mezőgazdasági termelők üzemeinek fejlesztéseihez nyújtott megemelt támogatási intenzitás sikeres eszköznek bizonyult a Vidékfejlesztési Program keretében, az előző programozási időszakban kiírt beruházásokat támogató pályázatok esetében. Ezért a fiatal mezőgazdasági termelők a 73. cikk alapján, a **mezőgazdasági üzemek fejlesztéséhez** nyújtott beruházási támogatások kapcsán továbbra is számíthatnak a megemelt támogatási mérték lehetőségére, ráadásul a korábbihoz képest magasabb, 15%-os mértékben (RD01_E01_FRM_73, RD01a_E01_FRM_73, RD03_E02_FON_73).

A 78. és 75. cikk alapján tervezett **AKIS beavatkozások** mindegyike szolgálja a fiatal gazdákat (tájékoztatási szolgáltatás, tanácsadási szolgáltatás, képzés, innováció). A legközvetlenebbül a képzések és bemutató üzemi programok beavatkozás, amelynek keretében a II. pilléres fiatal gazda támogatásokat igénybe vevők számára – a jelenlegi időszakhoz hasonlóan – kötelező és választható képzéseket is tervezünk biztosítani, 100%-os támogatásintenzitás mellett (RD54_A01_TRA_78, RD57_A04_ADP_78, RD58_A05_EIP_77).

Magyarország a KAP Stratégiai Tervében a vidéki családok stratégiai döntésének megkönnyítéséhez a 2014-2020 időszaknál jelentősen több és nagyobb forrással rendelkező közvetlen hatású beavatkozást tervezett. Így a generációs megújulást segítő beavatkozások a szakmai szempontok mellett, pénzügyileg is teljesítik a jelentősen magasabb ambíciószintet az előző programozási időszakhoz képest. Szakmai megfontolások alapján, a fiatal gazdálkodókat képviselő érdekvédelmi szervezetekkel együttműködve döntöttünk az I. (EMGA) és II. (EMVA) pilléres beavatkozásainak tartalmáról, valamint az ezekhez rendelt forrásokról.

3.2.1 Adott esetben a KAP hozzájárulása a Erasmus-projektekhez

KAP forrást nem terveztünk Erasmus projektek finanszírozására.

Ugyanakkor az Erasmus pályázatok által kínált lehetőségeket kiemelt jelentőségűnek tartjuk.

Ezért terveink szerint a KAP Hálózat Vidékfejlesztést (MNVH), valamint Innovációt és digitalizácizót (EIP) támogató egységének egyaránt feladata lesz a fiatal gazdálkodók, valamint a közép- és felsőfokú agrárképzésért felelős intézmények tájékoztatása és segítése a pályázásban.

3.3. Annak ismertetése, hogy a III. cím II. fejezete 3. szakaszának 1. alszakasza szerinti termeléstől függő jövedelemtámogatás keretében végzett beavatkozások hogyan vannak összhangban a vízügyi irányelvvel (2000/60/EK irányelv)

I. A víz keretirányelvvel való összhangra biztosítékot jelentő nemzeti jogszabályi környezet bemutatása Magyarországon

A bemutatást egyrészt a vízhasználati engedélyezés, másrészt pedig a vízminőségre potenciális kockázatként megjelenő intenzív állattartó telepekre vonatkozó szabályrendszer ismertetésén keresztül tesszük meg.

Álláspontunk szerint a víz keretirányelvvel való összhangot nem a CIS jogcímek jogosultsági feltételein keresztül kell megteremteni. Az öntözési célú vízkivételre, illetve például az intenzív állattartó telepek létesítésére, működtetésére (kiemelten a trágyatárolásra), esetleges bővítésére vonatkozó engedélyezési, ellenőrzési folyamat eseti alapon működik, figyelembe véve a víz keretirányelvben foglalt szempontokat. Célunk a szabályozási környezet bemutatásán keresztül igazolni, hogy ez horizontálisan biztosítja az összhangot, ezért nem szükséges a jogosultsági feltételek szintjén további szabályokat beépíteni.

Tények a mezőgazdasági célú öntözés magyarországi helyzetéről

	EU	**Magyarország**
Öntözött mezőgazdasági területek aránya	8%	2,4%
Dinamikusan rendelkezésre álló felszíni vízkészletek kihasználtsága	80%	30%
Vízpótló-rendszerek kiépítettsége	8-9%	1-2%

Forrás: AKI, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

Mára Magyarországon is súlyos problémát jelent az aszályosodás, amelyre már rövidtávon megoldásokat kell találni. A KAP stratégiai terv több oldalról is igyekszik pozitív hatást elérni. Ezek közé tartozik a minősített szaporítóanyag használat előírása, a precíziós beruházások vagy az öntözési fejlesztések (például: a meglévő elavult rendszer elemeinek cseréje: új korszerű (víz - és energiatakarékos) gépek, berendezések és szerelvények telepítése vagy tározó terek vízzáró szigetelése). Emellett szorgalmazzuk a fenntartható vízgazdálkodási közösségek alakulását, ami megkönnyítheti az öntözéses beruházások megvalósítását, és a régebben öntözött területek újra öntözhetővé válnak. Ahogy a táblázatban is látható,

az öntözés elterjedtségében, lefedettségében Magyarország jelentősen elmarad az uniós átlagtól.

A vízhasználati engedélyezés folyamatának bemutatása

Jogszabályi hierarchia

- A vízjogi engedélyezési eljárások szabályozása a kormányzati munkamegosztás szerint a belügyminiszter feladatkörébe tartozik.
- Magyarországon a felszíni- és felszín alatti vizekbe történő beavatkozás, a bejelentéshez kötött tevékenységektől eltekintve vízjogi engedély köteles tevékenység. (*Vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. tv.*).
- A vízhasználatokon belül, az öntözési célú vízhasználat engedélyezésének eljárásjogi szabályai: *A vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet*.
- Az öntözés anyagi jogi szabályai: *A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet*.
- Az öntözővíz kivett mennyiségének mérését előíró jogszabályok: *A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet*; *A vízkészletjárulék kiszámításáról szóló 43/1999. (XII. 26.) KHVM rendelet.*

A vízjogi engedélyezés formái

Fontos alapvetés, hogy a mezőgazdasági öntözési célú vízkivétel minden esetben hatósági kontroll mellett történik. Az egyes eljárásokat az alábbi összefoglalókban mutatjuk be.

Előzetes bejelentés

Tartósan vízhiányos időszak alatti rendkívüli öntözési célú vízhasználat, rövid ideig tartó, csak felszíni vízből történő öntözésre. Ebben az esetben is jogszabály határozza meg a vízkivétel paramétereit. A jogszabályi előírások szerint rendkívüli öntözési célú vízhasználat a vízhasználó bejelentése alapján, egy alkalommal lehetséges vízjogi engedély nélkül. Az öntözés nem felszín alatti vízből, hanem közvetlenül felszíni vízből, ideiglenes szivattyúállással, legfeljebb 120 mm/hektár (1200 m³/hektár) vízmennyiség kijuttatásával történhet, legfeljebb 100 hektáros területen, legfeljebb megszakítás nélkül egy hónap időtartamig.

A vízkivétellel érintett felszíni víz kezelője a hozzájárulását kizárólag akkor adja meg, ha a vízkivétel nem veszélyezteti a vízkivétellel érintett felszíni víz ökoszisztémáját és a jogszabályban meghatározott vízgazdálkodási érdekeket, továbbá a hozzájárulásában megállapíthatja a vízkivétel feltételeit.

Bejelentés

Azon mezőgazdasági öntözési célú kutak létesítésére és fennmaradására vonatkozik, amelyek:

-50 méternél nem mélyebbek,

-csak talajvizet használnak,

-nem érintenek vízbázis védőterületet (*kijelölt vízbázisok azok, amelyek ivóvíz célú vízellátást biztosítanak*),

-csak saját tulajdonban lévő területet öntöznek,

-digitális kútvízmérővel felszereltek.

A hatósági feladatokat a Nemzeti Földügyi Központ (a továbbiakban: NFK) látja el. Az eljárás során vizsgálja, hogy a bejelentett kút a törvényi feltételek alapján az engedélyezési vagy a bejelentési

kategóriába tartozik-e. Majd azt is megvizsgálja, hogy megfelel-e a bejelentés feltételeinek és **megkeresi a területileg illetékes Vízügyi Igazgatóságot, mivel az érintett víztest mennyiségi és minőségi állapotáról a vízügyi igazgatóságok rendelkeznek adatokkal**. A vízkivétel lehetőségéről a területileg illetékes Vízügyi Igazgatóság szakvéleményt készít.

Az eljárás a Vízügyi Igazgatóság szakvéleményében foglaltaktól függően, illetve a vízbázis állapotára, valamint a tervezett kútnak a vízbázisra gyakorolt hatására tekintettel hatósági határozatba foglalt jóváhagyással, vagy elutasítással zárul.

Fontos kitétel, hogy az üzemeltető ebben az esetben is felelős azért, hogy a felszín alatti vizet csak olyan mértékben vegye igénybe, hogy a vízkivétel és a vízutánpótlódás egyensúlya minőségi károsodás nélkül megmaradjon, és teljesüljenek a vizek jó állapotára vonatkozó célkitűzések elérését biztosító követelmények.

Engedély

A vízügyi hatóság adja ki a fenti kategóriákba nem tartozó, egyéb vízilétesítményekre. A vízügyi hatósági feladatokat „házi" kutak esetében a jegyző, mezőgazdasági öntözési célt szolgáló kutak esetén az NFK, egyéb esetekben a területileg illetékes Katasztrófavédelmi Igazgatóság látja el. **Az eljárás vízjogi engedély kiadásával vagy elutasítással zárul.** Az engedély lehet elvi (továbbtervezésre jogosít), létesítési (építésre jogosít), üzemeltetési (működtetésre jogosít), megszüntetési (meglévő létesítmény elbontására jogosít), fennmaradási (meglévő létesítmény fennmaradására és további működtetésére jogosít).

A tervezői jogosultsággal rendelkező tervező által összeállított terv, és a szükséges mellékletek beadása után az illetékes engedélyező hatóság (NFK vagy Katasztrófavédelmi Igazgatóság) a dokumentációt formai és tartalmi szempontokból átvizsgálja, a bevonandó szakhatóságokat megkeresi, illetve a szükséges hiánypótlást kiírja.

Az eljárás során az engedélyező hatóság minden olyan hatóságot megkeres, akinek szakterületét a terv érinti. Az engedélyezési dokumentáció kötelező része a területileg illetékes Vízügyi Igazgatóság jóváhagyása a vízkivétel tekintetében, anélkül az engedély nem adható ki.

A szakhatósági állásfoglalások és a hiánypótlás beérkezése után, amennyiben az engedély kiadható, az engedélyező hatóság összeállítja a határozatot, megfogalmazza benne, hogy pontosan milyen műszaki tartalommal, és milyen feltételek mellett járul hozzá a létesítéshez, üzemeltetéshez, megszüntetéshez vagy fennmaradáshoz. Amennyiben az engedély nem adható ki, vagy a hiánypótlás nem teljesül, a hatóság az engedélyt elutasítja.

A vízminőség megőrzését biztosító szabályrendszer az állattartó telepek létrehozása és működése szemszögéből

A. Állattartó telepek létesítését megelőző hatósági engedélyezés

A nemzeti jog értelmében egy jelentősebb beruházás megkezdése előtt a környezeti hatások vizsgálatának ki kell terjednie a tevékenység környezeti elemekre (föld, levegő, víz, élővilág, épített környezet), ezek rendszereire, folyamataira, szerkezetére (különösen a tájra, településre, az éghajlatra), az érintett népesség egészségi állapotára, valamint a társadalmi, gazdasági helyzetükre (életminőség, területhasználat feltételeire) várhatóan gyakorolt hatásainak meghatározására.

Engedélyezési eljárások

Jelentős környezetterhelést okozó, vagy potenciálisan jelentős környezetszennyezést okozó tevékenységek végzéséhez *a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról* szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: Korm. rendelet) meghatározott alábbi eljárás/eljárások lefolytatása szükséges:

1) előzetes vizsgálat,

2) környezeti hatásvizsgálat,
3) egységes környezethasználati engedélyezési eljárás.

1) Előzetes vizsgálati eljárás

A Korm. rendelet által meghatározott tevékenységek esetében a környezethasználó előzetes vizsgálatot köteles kezdeményezni a környezetvédelmi hatóságnál. Az eljárás célja azt eldönteni, hogy a tevékenység olyan környezeti igénybevételt jelent-e, amely indokolja részletes környezeti hatásvizsgálati eljárás, illetve egységes környezethasználati engedély iránti eljárás lefolytatását.

Már az előzetes eljárásban szempontként merül fel a víz kérdése: (4. sz. melléklet)

*„a telepítéshez és a megvalósításhoz szükséges szállítás, raktározás, tárolás, vízrendezés, a tevékenység telepítése, működése, felhagyása során az egyes környezeti elemekre várhatóan gyakorolt **hatások előzetes becslése**, figyelembe véve a befolyásoló tényezőket is, **különösen***

...

*ff) **a felszíni és felszín alatti víztesteket**, valamint a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló kormányrendelet szerinti, az ivóvízkivételre kijelölt és megkülönböztetett védelem alatt álló területeket érintő hatások a **vízgyűjtő-gazdálkodási tervben foglaltak figyelembevételével**;*

g) az f) pont ff) alpontja alapján azonosított - a vizek állapotromlását okozó - kedvezőtlen környezeti hatások csökkentése érdekében javasolt intézkedések;”

Az ***előzetes vizsgálat eredményeként*** az illetékes hatóság határozatában:

- megállapítja, hogy a tervezett tevékenység megvalósításából származhatnak-e jelentős környezeti hatások:
  - jelentős környezeti hatás feltételezése esetén: megállapítja a környezeti hatástanulmány, és adott esetben az egységes környezethasználati engedély iránti kérelem tartalmi követelményeit,
  - ha nem feltételezhető jelentős környezeti hatás: tájékoztatást ad arról, hogy a tevékenység mely egyéb engedélyek birtokában kezdhető meg;

·Ha az előzetes vizsgálati dokumentáció több változatot tartalmazott, megjelöli azt a változatot/változatokat, amelyekkel kapcsolatosan a létesítést lehetségesnek tartja;

·Amennyiben az előzetes vizsgálat során a tevékenység engedélyezését kizáró ok merült fel, akkor az adott tevékenység kérelem szerinti megvalósítására engedély nem adható;

·Ha valamely Natura 2000 területre jelentős környezeti hatás várható, akkor a környezeti hatástanulmány tartalmi követelményeit a Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció tartalmát meghatározó előírások figyelembevételével írja elő.

·A határozat jogerőre emelkedését követő két éven belül kérhető a környezetvédelmi vagy egységes környezethasználati engedély kiadása, amely határidő egy ízben legfeljebb egy évvel hosszabbítható.

Példák az előzetes vizsgálatban hozott döntéstől függően környezeti hatásvizsgálatra kötelezett tevékenységekre:

- Mezőgazdasági és egyéb nem belterületi vízrendezés,
- Öntözőtelep,
- Intenzív mezőgazdasági célú földhasználatra való áttérés művelés alól kivettként nyilvántartott területeken,
- Nyílt felszínű öntöző-főcsatorna,
- **Intenzív állattartó telep:**
  - **Szarvasmarhatartás: hígtrágyás technológia alkalmazása esetén 200 számosállattól;**
  - **Szarvasmarhatartás: vízbázis védőövezetén (ha a tevékenység megkezdését a**

vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló jogszabály a védőövezeten nem zárja ki), védett természeti területen, Natura 2000 területen, barlang védőövezetén 50 számosállattól;

2) Környezeti hatásvizsgálati eljárás

A Korm. rendelet besorolása alapján egyes tevékenységeknél minden esetben környezeti hatásvizsgálat eljárás lefolytatására van szükség, míg más esetben a hatóságnak egyedileg kell döntést hoznia arról, hogy a projekt járhat-e olyan jelentős környezeti hatással, amely alapján ilyen eljárás lefolytatására van szükség.

Az eljárás célja a tervezett beruházás környezeti hatásainak meghatározása és a környezethasználat feltételeinek megállapítása.

A környezeti hatásvizsgálat szükségességének megállapításakor a hatóság többek között a következőket vizsgálja:

„*az érintett természeti erőforrások relatív szűkössége, minősége, megújulási képessége,* ***víztest érintettsége esetén az érintett víztest állapota*** *a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló kormányrendelet szerinti vízgyűjtő-gazdálkodási tervben és a felszín alatti vizek vizsgálatának egyes szabályairól szóló miniszteri rendelet, valamint a felszíni vizek megfigyelésének és állapotértékelésének egyes szabályairól szóló miniszteri rendelet szerint elvégzett monitoring mérések alapján*” (Korm. rendelet 5. sz. melléklet)

Az eljárás keretében benyújtott **környezeti hatástanulmány tartalmai elemei** között pedig az alábbiak érdemelnek különös figyelmet a víz szempontjából: (Korm. rendelet 6. sz. melléklet)

4. A várható környezeti hatások becslése és értékelése

...

*ah)*https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0500314.kor - lbj306idabec*a vizeket érő hatások következtében a vizek - a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló kormányrendelet szerinti* ***vízgyűjtő-gazdálkodási terv****ben meghatározott - állapotában bekövetkező változás értékelése, valamint* ***a tervben az érintett víztestekre és védett területekre meghatározott környezeti célkitűzés elérésének ütemezése****”*

A ***környezeti hatásvizsgálati eljárás eredményeként*** a hatóság határozatot hoz a benyújtott környezeti hatástanulmány tartalma, a saját és szakhatóságok megállapításai és az érintett ügyfelek észrevételei alapján. **A hatóság dönthet a környezetvédelmi engedély kiadásáról, vagy a kérelem elutasításáról.** A környezetvédelmi engedély megadására irányuló kérelem elutasításra kerül, ha:

-a tervezett tevékenység gyakorlása akadályozná a Nemzeti Környezetvédelmi Programban meghatározott környezeti célállapotok elérését (*Ebben a dokumentumban külön fejezet foglalkozik a vizek védelméről és fenntartható használatáról, különös tekintettel a víz keretirányelvben foglalt célok elérésére.*);

-Magyarország nemzetközi szerződésben vállalt környezet- vagy természetvédelmi kötelezettségeinek teljesítését;

A sikeres környezeti hatásvizsgálati eljárás során a környezetvédelmi engedély kiadásra kerül, amelyben elő vannak írva azok az intézkedések, amelyek a káros környezeti hatások elkerülésére, csökkentésére és megszüntetésére vonatkoznak, valamint a hatóság hatáskörébe tartozó egyéb engedélyek megadásra kerülnek, ha annak feltételei fennállnak.

Példák a környezetvédelmi engedély köteles tevékenységekre (**meghatározott küszöbértékek, feltételek teljesülésével**):

Mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, halászat:

- Intenzív állattartó telep,
- Erdő igénybevétele,

- Vadaspark,
- Haltenyésztés intenzív ketreces vagy medencés haltermelő üzembe,
- Halastó vagy tórendszer (ha több, mint 30 hektáron fed országos jelentőségű védett természeti területet).

3) Egységes környezethasználati engedélyezési eljárás (IPPC engedély)

Az egységes környezethasználati engedély a Korm. rendelet 2. számú mellékletében szereplő tevékenységek engedélyeként kerül kiadásra. **(A termeléshez kötött támogatások szempontjából releváns intenzív tejelő szarvasmarha tartás nem tartozik ebbe a mellékletbe sorolt tevékenységek közé.)**

Példák az egységes környezethasználati engedély köteles tevékenységekre (meghatározott küszöbértékek, feltételek teljesülésével):

- Élelmiszeripar
  - Vágóhidak.
  - Élelmiszer, vagy takarmány előállítását szolgáló kezelés és feldolgozás (állati, vagy növényi nyersanyagokból kiindulva).
  - Tej kezelése és feldolgozása.
- Állati anyagok feldolgozása (állati tetemek vagy állati melléktermékek ártalmatlanítása vagy újrafeldolgozása).
- Nagy létszámú állattartás (intenzív baromfi- vagy sertéstenyésztés).

Az egységes környezethasználati engedély jelentős különbsége a környezetvédelmi engedélytől, hogy az engedélynek **az elérhető legjobb technika (BAT) alkalmazására vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaznia kell**.

A környezetvédelmi hatóság az egységes környezethasználati engedélyre vonatkozó határozatában többek között a víz szennyezésének megelőzése, illetve a hulladékok környezetkímélő kezelése céljából intézkedéseket, környezetvédelmi követelményeket, valamint kibocsátási határértékeket, azok teljesítésére pedig határidőt határoz meg.

Környezetvédelmi felülvizsgálat

Környezetvédelmi felülvizsgálat elvégzése szükséges többek között, ha a környezetvédelmi engedély lejár, egységes környezethasználati engedély köteles tevékenység folytatása során ötévente, az engedélyezett tevékenység jelentős módosítása esetén.

Részleges és teljes körű környezetvédelmi felülvizsgálat elvégzése válhat szükségessé, amely környezetvédelmi felülvizsgálati dokumentáció formájában kerül benyújtásra az illetékes környezetvédelmi hatóság részére.

A környezetvédelmi felülvizsgálat során a felülvizsgálandó létesítményt és alkalmazott technológiát mélységeiben meg kell ismerni, ellenőrizni és elemezni szükséges a tevékenység 5 éves adatsorait.

B.Trágyakezelés

Magyarországon a **trágyatárolás általános szabályait***a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet* határozza meg. A kormányrendelet:

- Kijelöli a nitrátérzékeny területeket, ahhoz rendszeres felülvizsgálati kötelezettséget rendel.
- Megtiltja az állattartó telepek létesítését és bővítését a hullámtereken, a vízbázisok védőterületén, az árvízi tározók, illetve a parti és a védősávok területén.
- Ezeken felül trágyatároló nem létesíthető vízjárta területeken, felszíni víztől számított 100 méteren

belül és a bányatavak 300 méteres parti sávjában sem.

- Rendelkezik arról, hogy a szabályok betartását a vízvédelmi és a talajvédelmi hatóság ellenőrzi, a meg nem felelés súlyosságától függően pedig a gazdaság tevékenységét felfüggesztheti, korlátozhatja vagy megtilthatja.
- A vizekben a nitrát szennyezettséget, továbbá a felszíni vizek eutrofizációs állapotát országos monitoring keretében ellenőrzik.

A **trágya tárolásának részletes szabályait***a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet* (továbbiakban: nitrát rendelet) határozza meg. A nitrát rendelet területi hatálya csak a nitrátérzékeny területekre terjed ki, azaz Magyarország területének közel 70%-án szabályozza részleteiben a trágya tárolását.

Tárolás - Intenzív tartási rendszerek

Alapszabály, hogy vízbázisvédelmi területen trágyatároló nem létesíthető.

a) Istállótrágya:

A nitrát rendelet értelmében állattartó telepeken, azaz a magánszemélyek háztartási igényeit meghaladó mértékű állattartásra szolgáló létesítményben képződött **istállótrágyát** szivárgásmentes, szigetelt alapú, a trágyalé összegyűjtésére is alkalmas gyűjtőcsatornával és aknával ellátott trágyatárolóban kell tárolni. Az istállótrágya-tároló kapacitásának elegendőnek kell lennie legalább 6 havi istállótrágya tárolására.

b) Hígtrágya, trágyalé:

Hígtrágya, trágyalé kizárólag műszaki védelemmel ellátott tartályban vagy medencében tárolható. A tárolótartály vagy medence anyagát úgy kell megválasztani, hogy az a korróziónak ellenálljon és élettartama legalább 20 év legyen. A hígtrágyatároló kapacitását 6 havi hígtrágya befogadására kell alkalmassá tenni.

A trágyatárolók kapacitásának méretezéséhez szükséges irányszámokat, illetve a kialakításának minimális műszaki paramétereit a nitrát rendelet külön melléklete állapítja meg.

Tárolás - Extenzív állattartás

Mélyalmos, valamint extenzív legeltetéses állattartás estén nem szükséges trágyatárolót építeni, amennyiben biztosított a felhalmozódott trágya 6 hónapig történő tárolása az istállóban vagy az ideiglenes szálláshelyen, és a képződött trágya közvetlenül termőföldre kerül. Az alkalmazott technológiának azt is biztosítania kell, hogy ne történjen kijuttatás a trágyázásra nem alkalmas időszakban.

Legeltetéses állattartás esetén az istállótrágya-tároló kapacitását az istállózott időszak hossza alapján kell megállapítani.

Elszivárgás elleni védelem nélküli ideiglenes trágyakazal nem létesíthető:

·mezőgazdasági táblán a felszíni vizek partjától mért 100 méter távolságon belül.

·vízjárta, pangóvizes területen, valamint alagcsövezett táblán,

·november 30. és február 15. között mezőgazdasági művelés alatt álló táblán, valamint fagyott, vízzel telített, összefüggő hótakaróval borított talajon.

Ideiglenes trágyakazalban a trágya maximum 2 hónapig tárolható.

További szabályok

a) Trágyakijuttatás

A felszíni vizek védelme érdekében – a vonatkozó Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat előírásainak megfelelve - a nitrát rendelet meghatározza a műtrágya, szerves trágya és hígtrágya kijuttatás szigorú szabályrendszerét.

Nem juttatható ki:

·műtrágya felszíni vizek partvonalának 2 méteres sávjában;

·szervestrágya

1.
   - tavak partvonalától mért 20 méteres sávban;
   - egyéb felszíni vizektől mért 5 méteres sávban;
   - forrástól, emberi fogyasztásra, illetve állatok itatására szolgáló kúttól mért 25 méteres körzetben;

A mezőgazdasági területen a tápanyag-gazdálkodás tervezése során a kijuttatandó tápanyagok mennyiségének meghatározásakor figyelembe kell venni a talaj tápanyag-ellátottságát, a termesztett növénynek a termőhely adottságaihoz igazított termésszintjéhez tartozó tápanyagigényét. A kijuttatandó tápanyagok mennyiségének kiszámításánál az alkalmazott értékek nem haladhatják meg a rendeletben szereplő értékeket.

Az öntözött terület talaját, valamint – amennyiben a talajvízszint 5 méteren belül elérhető – a talajvíz szintjét és minőségét 5 évente az öntözéshez vízjogi engedéllyel rendelkezőnek ellenőriztetni kell. A talajvédelmi terv részeként a talajvédelmi hatóság részére beérkező, a talajvíz minőségére vonatkozó adatokat, vízvizsgálati eredményeket évente meg kell küldeni a vízvédelmi hatóság részére.

b) Nyilvántartás vezetési kötelezettség

Az érintett mezőgazdasági termelőknek a tevékenységük ezen viszonylatáról is folyamatos nyilvántartást kell vezetniük, a Gazdálkodási Napló tápanyag-gazdálkodásra, trágyázásra, parcella művelési adatokra, valamint állattartásra vonatkozó lapjain. Ezt a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) ellenőrzi.

II. KAP Stratégiai terv kondicionalitással kapcsolatos előírásainak hatása a termeléshez kötött támogatások víztakarékosságára

A megerősített környezeti kondicionalitás 2023-tól a termeléshez kötött támogatások esetében is a támogatásokhoz való hozzáférés alapvető feltételei közé kerül. Ennek megfelelően ezen beavatkozások jogosultjai a 2021/2115/EU rendelet III. mellékletében szereplő minden olyan előírást is betartanak, amelyek közvetlenül vagy közvetve a víz, mint kiemelt jelentőségű természeti erőforrás védelmét szolgálják. Ez a következők:

• GAEC 2 (A vizes élőhelyek és a tőzegláp védelme): Magas kötöttszéntartalmú talajok védelme;

• GAEC 4 (A vízfolyások mentén védelmi sávok kialakítása): A vízszennyezés elleni védelem, a vízkészletek kimerülésének megelőzése;

• JFGK 2 (A Tanács 91/676/EGK irányelve a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről)

A kondicionalitás 2023-tól érvényes elemei között emellett a JFGK 1 konkrét alap előírást fogalmaz meg a víz-keretirányelv egyes elemeinek végrehajtását illetően, amely a kondicionalitás ellenőrzési és szankciórendszerén keresztül a termelőkön szintén számon kérhető. Az irányelv 11. cikk (3) e) és h) pontjai egyúttal minden vízgyűjtő-gazdálkodási terv kötelező alapintézkedései közé tartoznak. Az előírás megfelelő nemzeti végrehajtása és ellenőrzése ezáltal kapcsolatot teremt az öntözési célú vízkivételre vonatkozó engedélyezési eljárások és a KAP keretében érkező kifizetések folyósítása között.

III. A termeléstől függő jövedelemtámogatás (CIS) és a víz keretirányelv közötti összhangot erősítő további garanciák

A hazai vízhasználati, vízjogi engedélyezési rendszert megfelelő garanciákat tartalmaz a víz keretirányelvben foglalt célkitűzések elérésére. **Az esetleges illegális, illetve az engedélyben foglaltaktól eltérő vízkivételek kiszűrésére a már meglévő hatósági ellenőrzés mellett, 2023-tól bevezetésre kerül egy új, célzott ellenőrzés. Ez az ellenőrzés a termeléshez kötött támogatások esetében további garanciákat jelent arra vonatkozóan, hogy abban érdekelt termelők mezőgazdasági tevékenységük során fenntartható módon bánnak a vízzel, mint kiemelt erőforrással.**

Az új ellenőrzési szint a következők szerint épül majd fel:

1. A termeléshez kötött támogatási jogcímben kérelmet benyújtó gazdálkodók az egységes kérelem benyújtása során nyilatkoznak arról, hogy a támogatással érintett kultúrák termesztése során végeznek-e öntözést vagy sem. Az így előállt információ összevetésre kerül a vízügyi hatóság által vezetett, a vízjogi engedélyeket tartalmazó adatbázissal, amely adminisztratív ellenőrzés keretében megerősítené, hogy a kérelmezők valóban rendelkeznek-e vízhasználati engedéllyel.
2. Amennyiben a vízügyi hatóságok tudomást szereznek az engedélyben foglaltaktól lényegesen eltérő gyakorlatról – ami ezáltal súlyosan veszélyezteti az irányelv egyes célkitűzéseit -, a hatóság megküldi ezen megállapításokat a Kifizető Ügynökség részére.
3. A kérelmek feldolgozása során a Kifizető Ügynökség a kapott információk alapján megvizsgálja, hogy a jelzett gyakorlat az öntözött, termeléshez kötött támogatással érintett kultúra termesztésével összefüggésben valósul-e meg. Ennek igazolása esetén kizárja az érintett kérelmezőt az adott jogcím tárgyévi kifizetéséből.
4. A 3. pontban jelzett visszacsatoláson túl, annak érdekében, hogy a termeléshez kötött támogatások esetében célzottabb ellenőrzésekre is sor kerüljön, a Kifizető Ügynökség helyszíni ellenőrzés keretében vizsgálja, hogy az öntözést végző gazdálkodók a vízjogi engedélyükben foglaltaknak megfelelően járnak el. Az ellenőrzési minta nagysága 3%-ban kerül meghatározásra. Az ellenőrzési minta a víz keretirányelv teljesülése szempontjából releváns jogcímek (cukorrépa, rizs, szántóföldi zöldség, ipari zöldség, intenzív és extenzív gyümölcs) azon kedvezményezettjeiből kerül kijelölésre, ahol a támogatással érintett kultúra jónál rosszabb állapotú víztesthez köthető. Amennyiben a helyszíni ellenőrzés során olyan szabálytalanságot találnak, amely nem felel meg az engedélyben foglaltaknak - ezáltal súlyosan veszélyezteti az irányelv egyes célkitűzéseit -, a kérelmek feldolgozása során a Kifizető Ügynökség kizárja az érintett kérelmezőt az adott jogcím aktuális kifizetéséből.
5. A tejhasznú tehén támogatásban résztvevő gazdálkodók esetében az új ellenőrzési szint azt vizsgálja, hogy a tevékenységet a környezetvédelmi engedélyben foglaltaknak megfelelően végzik-e. Amennyiben a talajvédelmi, vízügyi hatósági ellenőrzés, vagy a Kifizető Ügynökség által végzett helyszíni ellenőrzés során a környezetvédelmi engedélyben foglaltaktól eltérő, így a víz minőségére súlyos kockázatot jelentő gyakorlatra derül fény, az adott évben termeléshez kötött támogatás az érintett jogcímen nem fizethető. A víz minőségi védelmét szolgálja emellett az is, hogy a kondicionalitás elemei között szerepel a diffúz szennyezésről szóló JFGK 1, illetve a nitrát irányelv betartására vonatkozó JFGK 2 előírás.

Az említett többlet ellenőrzési szinten túl, az új KAP rendszeréről szóló széleskörű kommunikációs kampányba beépítésre kerül egy olyan elem, amely „a vízzel, mint erőforrással való körültekintő bánásmódra” hívja fel a figyelmet. Ennek keretében különös figyelem fordul majd a jogszabályi környezet legfontosabb elemeire (pl. vízkivételi monitoring).

IV. KAP Stratégiai Terv egyéb beavatkozásai, amelyek segíthetik a termeléshez kötött támogatások felhasználóit a Víz keretirányelvnek történő megfelelésben

Kiegészítő információként pedig megjegyezhető, hogy a KAP Stratégiai Terv II. pillérből finanszírozott beruházási konstrukciókon keresztül jelentős forrásokat tervezünk fordítani az irányelvnek való jobb megfelelést elősegítő **mezőgazdasági üzemek fenntarthatósági fejlesztésére**, amelyből további állattartó telepek modernizációja valósítható meg (beavatkozás kódja: RD01_E01_FRM_73) Magyarországon az állattartó telepek korszerűsítésére a 2015-2022 közötti ciklusban jelentős pályázati források álltak rendelkezésre. A víz minőségi szempontból történő megóvása kiemelt cél, így a trágyatárolás és kihelyezés is a nitrát irányelv előírásaival összhangban történjen.

A KAP Stratégiai Terv II. pillérében tervezett beavatkozással a **precíziós gazdálkodás** minél szélesebb körű térnyerését is szeretnénk ösztönözni, amely elősegíti a természeti erőforrások (köztük a víz) ésszerűbb és fenntartható használatát az egyes ágazatokban (beavatkozás kódja:RD01a_E01_FRM_73). Továbbá jelenleg és a jövőben is támogatni tervezzük a **víztakarékos öntözési technológiák** bevezetését, az öntözőrendszerek vízfelhasználásának optimalizálását, a víztakarékos öntözési infrastruktúra és a kapcsolódó műtárgyak fejlesztését, az energiatakarékos öntözési technológiák bevezetését. Továbbá célunk a digitális technológiák alkalmazásának elterjesztése, a termelők digitalizációs átállását segítő beruházások támogatása. A korszerű és szakszerű öntözéses gazdálkodás, az optimalizált, precíziós öntözéstechnológia növeli a vízfelhasználás hatékonyságát. Az ilyen technológiák beszerzése, kialakítása jelentős többletköltségekkel járhat a termelők számára, de hozzájárul a vízzel és ezzel együtt az energiával történő takarékossághoz, a túlöntözés elkerüléséhez. A célzott, precíziós öntözéses módszerek elterjesztése, amelyben a vízmennyiség pontosan mérhető, az elszivárgás és a kimosódás csökkenthető, hozzájárul a hatékonyság növeléséhez (beavatkozások kódja: RD01a_E01_FRM_73; D12_W01_WTO_74; RD15_W04_COP_77).

KIEGÉSZÍTÉS

Miként veszi figyelembe a magyarországi vízjogi engedélyezés a középtávú klímaforgatókönyveket?

A vízjogi engedélyezés során a vízkivétel engedélyezéséhez a Vízügyi Igazgatóságok hozzájárulása szükséges. A Vízügyi Igazgatóságok felelősek a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elkészítéséért, amelyek tartalmazzák a víztestek állapotfelmérését. A víztestek mennyiségi állapotának megfelelően, kizárólag az **ökológiai vízigény biztosításának feltételével** engedélyezhető a vízkivétel mind a felszín alatti, mind a felszíni vizek tekintetében.

Az ökológiai vízigényt komoly garanciák védik az engedélyezés során. Ez tehát nem egy a számos vizsgálati/mérlegelési szempont közül, hanem rendező elv. A hatóság által kiindulási pontnak tekintett mennyiségi állapot – a Víz Keretirányelv logikájának megfelelően – nem azt mondja meg, hogy sok vagy kevés a szabad vízkészlet a vízhálózat valamely pontján, hanem azt, hogy a már engedélyezett **vízhasználatok okoznak-e az ökológiai vízmennyiséget érintő vízelvonást**. Egy kisvízfolyás például lehet, hogy jó mennyiségi állapotú, mert nem terheli vízkivétel, ugyanakkor hasznosítható vízkészlete egészen jelentéktelen, amely érdemi vízkivételre nem nyújt fedezetet, mivel a korábbi felszíni vízkivételek, illetve a felszín alatti (talaj)vízszint süllyedése miatt már kiszáradt, vagy időszakos vízfolyássá vált, mert a süllyedő tendenciával rendelkező felszín alatti vízkészlet nem képes a vízfolyás alaphozamát sem biztosítani. Az öntözéses beruházás tervezése során **a vízkivétel nagyságát úgy kell tehát meghatározni, hogy a vízelvonással érintett rendszer ökológiai vízigénye is biztosított maradjon**.

Magyarországon az öntözéses beruházások megkönnyítésére fenntartható vízgazdálkodási közösségek

alakulását szorgalmazzuk, akik a beruházáshoz szükséges vízjogi engedély megszerzéséhez **környezeti körzeti tervek** (KKT) készítését igényelhetik, mely terveket *az öntözéses gazdálkodásról* szóló 2019. évi CXIII. törvény 10. § (1) bekezdése alapján a Nemzeti Földügyi Központ, mint öntözés igazgatási szerv készíttet el szakértőkkel a részükre, megkönnyítve ezzel a vízjogi engedélyeztetési eljárás folyamatát.

A fenntartható vízgazdálkodási közösségek működési területe az öntözési körzet, a KKT-k ezekre az öntözési körzetekre készülnek el. Az **előzetes vizsgálati dokumentáció** (EVD) kötelező eleme a környezeti körzeti terveknek. *A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról* szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 4. számú mellékletében meghatározza az EVD és a konzultációs kérelem tartalmát. A kormányrendelet alapján az EVD **kötelező eleme a tervezett tevékenységek/beruházás egyes környezeti elemekre gyakorolt hatásának bemutatása**, melynek során több ponton is szerepet kap az éghajlatváltozás kérdésköre:

1.a beruházás **éghajlatváltozással szembeni érzékenységre** vonatkozó elemzése;

2.egyes **éghajlati tényezőkre vonatkozóan a lehetséges hatások** elemzése;

3.tervezett tevékenységre vonatkozóan az **éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás** bemutatása;

4.annak bemutatása, hogy a tervezett tevékenység hogyan hat a feltételezhető hatásterület **éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási képességére**.

Egyértelmű célja tehát a magyar hatóságoknak az, hogy a vízjogi engedélyezés szempontrendszerén keresztül a fenntartható vízgazdálkodást elterjessze. Ennek következtében az öntözött területek növekedése nem eredményezi a vízhasználat (kiöntözött vízmennyiség) szükségszerű vagy egyenes arányú növekedését. Az öntözéses gazdálkodás esetén azokat a műszaki megoldásokat kell előtérbe helyezni, amelyek figyelembe veszik a felszíni és felszín alatti vízkészletek szűkösségét, és ennek megfelelően maximális víztakarékossággal járnak.

Azon jogszabályok listája, amelyek közvetlenül határozzák meg a vízjogi engedélyezés egyes szakaszaiban a környezeti tényezők és az éghajlatváltozási szempontok vizsgálatának kötelezettségét:

-*A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról* szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet

-*A vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról* szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet

-*A vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól* szóló 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet

-*A vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló* 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet

-*A* Kormány 1242/2022. (IV. 28.) sz. határozata *Magyarország 2021. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről (VGT3)*

-*A környezet védelmének általános szabályairól* szóló 1995. évi LIII. törvény

Fentiek alapján összefoglalható, hogy az engedélyezési eljárásban a környezetvédelmi és éghajlatváltozási szempontok érvényesülését szakhatósági közreműködés keretében vagy szakkérdésként kell vizsgálni. Ha jogszabály közigazgatási hatósági eljárás során környezetvédelmi (adott esetben a vízvédelmi) szakkérdés vizsgálatát írja elő, az eljárást lezáró döntés rendelkező részének tartalmaznia kell a szakkérdés vizsgálatának tényét, eredményét és az annak alapján meghatározott egyedi előírásokat, valamint az indokolási részében rögzíteni szükséges a szakkérdés vizsgálata során tett részletes megállapításokat.

3.4 A jövedelemtámogatás méltányosabb elosztása, valamint kedvezményezettjei hatékonyabb és eredményesebb megválasztása céljának áttekintése

1.Stratégiai megközelítés szükségessége a helyzetelemzés alapján

Az egyes specifikus célkitűzések (de különösen az SO1, SO3, SO9) tekintetében elvégzett SWOT-

elemzések, valamint az azonosított szükségletek rávilágítanak arra, hogy Magyarországon – a globális társadalmai és gazdasági változásoknak megfelelően – a vidéki kistermelői életforma egyre kevésbé vonzó és fenntartható. Teljesség igénye nélkül a szükségletelemzésben megjelenő elvárások: SO1: Kiszámítható alapjövedelem a gazdálkodóknak; Természeti (időjárás) és piaci kockázatokból fakadó jövedelemingadozások csökkentése; Kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása; SO3: Rövid ellátási láncok fejlesztése, Helyi együttműködések fejlesztése a termékelőállítás, forgalmazás és értékesítés területén; SO7: On-farm/off-farm diverzifikáció segítése, több lábon álló vidéki vállalkozások kialakítása céljából; SO9: Fogyasztói tudatosság erősítése.

2.Magyarország stratégiai megközelítése a kisgazdaságok erősítése kapcsán (targeting)

Meggyőződésünk, hogy a magyar és az európai kultúra alapvető eleme a sokszínűség, nem csak a biológiai alapok, hanem az élelmiszerrendszerek esetében is. Az élelmiszerrendszerek sokszínűségének fenntartásának érdekében a lehető legtöbb eszközzel szükséges támogatnunk a kistermelői és élelmiszer-előállítói réteget, amely ennek a sokszínűségnek a legfőbb letéteményese. A szükségletek felmérése és a szakmai és társadalmi konzultációk tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a 2015–2022-ben alkalmazott támogatási rendszert tovább kell fejleszteni, amelyhez a KAP Stratégia Terv beavatkozásai jó lehetőséget biztosítanak.

A magyar szakpolitikai döntések célzottabb közvetlen támogatási rendszert eredményeznek. Így a 2015–2022-es időszakhoz képest **sokkal erőteljesebb jövedelem átcsoportosítás** irányul majd a kis- és közepes méretű gazdaságok felé (10%, szemben a 2020-as 3%-nál alacsonyabb értékkel). Fent kívánjuk továbbá tartani az érzékeny ágazatok **termeléstől függő támogatását** is, mivel ez a SWOT-elemzések megállapításai, a partnerekkel folytatott konzultációk, valamint a felmerülő szükségletek és tapasztalatok alapján kulcsfontosságú:

- A vidéki lakosság munkahelyteremtés révén történő megőrzéséhez.
- A jövedelembiztonsághoz (SO1 1.1.1. alszükséglet: Kiszámítható alapjövedelem a gazdálkodóknak; SO1: 1.1.3 alszükséglet: Kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása).
- A diverzifikált mezőgazdasági termelési struktúra és az exportpotenciál fenntartásához, valamint a környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos célkitűzések eléréséhez, a megerősített kondicionalitás, az agroökológiai program és a víz-keretirányelvvel való összhang révén (SO5 – 2. Fő szükséglet: A felszíni és a sekély felszín alatti vizek ökológiai és kémiai állapotának javítása).

3.KAP Stratégiai terv emelt ambíciószintű hozzájárulása a kitűzött célok eléréséhez

Az (EU) 2021/2115 rendelet 147. cikkében biztosított lehetőséggel élve az érzékeny ágazatok támogatása érdekében továbbra is fenntartjuk az átmeneti nemzeti támogatást, azok fokozatos kivezetése mellett. A célzottság javítása érdekében élünk a referencia-időszak 2018-ra történő módosításának lehetőségével. Annak biztosítása érdekében, hogy a közvetlen kifizetések formájában megvalósuló beavatkozások hatékonyan elősegítsék az azonosított szükségletek kielégítését, a pillérek közötti rugalmasság révén **alapvető fontosságú a közvetlen kifizetésekre rendelkezésre álló pénzügyi források növelése**. Ez nem veszélyezteti a vidékfejlesztési beavatkozások finanszírozását, mivel a II. pillérben a maximális 80%-os nemzeti társfinanszírozás áll majd rendelkezésre.

Ennek fényében 2023-tól kezdődően az **I. pilléres közvetlen kifizetések rendszerét a következő alapvető elemek mentén tervezzük végrehajtani**:

- A pillérek közötti átcsoportosítás révén az EMVA-források 25%-át csoportosítjuk a közvetlen kifizetésekre;
- A fenntarthatóságot elősegítő alap jövedelemtámogatást (BISS) területi megkülönböztetés nélkül, de a támogatható hektár meghatározásának kiterjesztésével vezetjük be (DP01_E01_BISS_16).
- A forrásoknak a kis- és középméretű gazdaságok irányába történő átcsoportosításával, beleértve a közvetlen kifizetések méltányosabb elosztását 2023-tól azzal segítjük elő, hogy az újraelosztó

jövedelemtámogatást (redisztribúció, CRISS) alkalmazzuk a mezőgazdasági kistermelőknek nyújtott támogatás (korábbi SFS), valamint a degresszió és capping alkalmazása helyett (DP02_E02_CRIS_16).

- Nem élünk derogációval, az újraelosztó támogatást (CRISS) a közvetlen támogatás 14%-ának mértékéig tervezzük alkalmazni.
- Az agro-ökológiai program (AÖP) végrehajtását oly módon dolgoztuk ki, hogy az ambiciózus kötelezettségvállalások lehetővé tegyék a kisméretű gazdaságok részvételét és a kiegészítő támogatás igénybevételét (DP17_G01_ECOS_16).
- A fiatal gazdáknak nyújtott I. pillér szerinti támogatás esetében a pénzügyi források, a támogatás fajlagos mértéke és a területi korlát egyaránt jelentősen növekszik, ugyanakkor lehetővé tesszük, hogy a 2023 előtt induló fiatal mezőgazdasági termelők teljes mértékben kihasználhassák az ötéves támogatási időszakot (DP03_B01_YFS_16).
- A termeléstől függő jövedelemtámogatás (CIS) elérhető marad az érzékeny ágazatok számára, amelyek nagyszámú, főként a gyümölcs- és zöldségágazatban vagy az állattenyésztésben tevékenykedő kisüzemet céloznak meg (DP04_E03_CISB_16- DP16_E15_CISP_16).
- Kihasználva a stratégiai terv rendeletben biztosított lehetőséget, az érintett érzékeny ágazatoknak nyújtott átmeneti nemzeti támogatásokat fokozatos kivezetés mellett fenntartjuk, a referencia-időszak 2018-ra történő frissítése mellett.

A II. pillérben a mezőgazdasági kisüzemeket célzó intervenciót tervezünk a 2021/2115/EU rendelet 73. cikke szerinti átalánytámogatás formájában. E beavatkozás célja a kisüzemek fejlesztésének támogatása. Célkitűzések: a piac stabilizálása és fejlesztése, a termékszerkezet korszerűsítése és diverzifikálása, a hagyományos, kézműves termékek előállítása és feldolgozása, a termelési módszerek korszerűsítése, a környezeti hatékonyság növelése, a hozzáadott érték növelése és a digitalizáció (RD09_B05_SML_73).

Fontos elem a turisztikai fejlesztések megvalósítása, a vidéki térségek támogatásai között a falusi turizmust fejlesztő támogatások is helyet kaphatnak (RD51_R11_TUC_77). A KAP Stratégiai Terv hozzájárulása a turisztikai szolgáltatások fejlesztéséhez alapvető jelentőségű, hiszen a helyi termékrendszerek fejlesztése, a biológiai sokféleség megőrzése, az ökoszisztéma-szolgáltatások gyarapítása és a tájak védelme mind a turisztikai attrakciók és szolgáltatások alappillérei.

Együttműködésen alapuló megközelítéssel segíteni kívánjuk az ellátási lánc rövidítését, a termelők és fogyasztók rövid ellátási láncban való részvételét (RD49_R09_SCC_77). Hangsúlyt fektetünk a társadalmi innovációt megvalósító együttműködések, a társadalmi vállalkozások, így a szociális szövetkezetek támogatására (RD50_R10_SEC_77). A digitalizációt előtérbe helyező fejlesztések is kiemelt szerephez jutnak, mivel a digitális átállás a vidéki térségekben és a mezőgazdaságban egyaránt fontos annak érdekében, hogy a térségek fel tudjanak zárkózni. A LEADER beavatkozáson keresztül – a korábbi tapasztalatok figyelembevételével - a vidéki térségek és közösségek területileg kiegyensúlyozott fejlesztésében jelentős szerepet vállaló, az ország térségeiben már működő vagy megalakuló helyi akciócsoportok számára biztosítunk támogatást (RD57_R15_LDR_77).

A támogatások célzottabbá tételét segíti, hogy az egyes beavatkozások kiválasztási elvei között olyan szempontok jelennek meg – részben a korábbi időszak eredményei, tapasztalatai alapján - mint a térségi szempontok érvényesítése, amellyel előtérbe tudjuk helyezni azon pályázókat, akik hátrányosabb adottságú vidéki térségben kívánnak fejleszteni. Előnyben részesíthetők a roma felzárkóztatási program keretében megvalósuló fejlesztések is, amelyek az átlagosnál jóval elmaradottabb térségekben valósulnak meg.

KIEGÉSZÍTŐ INFORMÁCIÓK

A redisztribúciós stratégia fókusza

A redisztribúciós stratégiánk fókuszában elsősorban a kisgazdaságok állnak. Fontos kiemelni, hogy a

CRISS beavatkozás végrehajtásának vizsgálata önmagában nem ad teljes képet az ez irányú ambícióinkról.

A stratégiai terv különböző elemeinek hozzájárulása a kisgazdaságokra történő fókusz erősítéséhez:

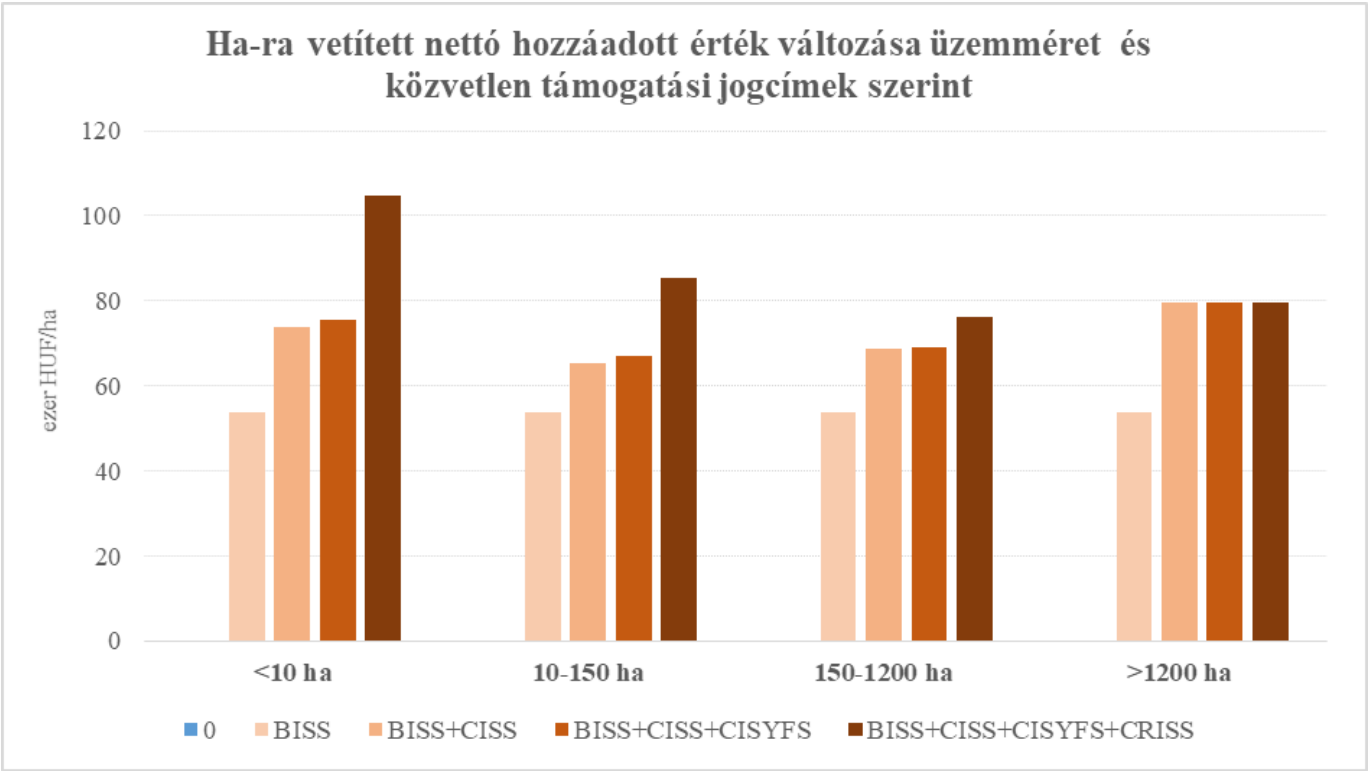
- Magyarország a közvetlen támogatások 14%-át a CRISS beavatkozás finanszírozására fordítja, derogációt sem az alkalmazott eszközök, sem pedig a kiadási arány tekintetében nem kérünk.
- A stratégia eredményeként, az R.6 indikátor értéke 100-ról 112% fölé emelkedik.
- A CRISS kifizetés emelt összegű fajlagos összegét a közvetlen támogatásban részesülő termelők 62%-a (~104 ezer termelő) a teljes területére megkapja, mivel legfeljebb 10 hektáron tevékenykedik.
- A közvetlen támogatások igénybevételének minimumkövetelményei (1 hektár vagy 100 EUR) úgy kerültek kidolgozásra, hogy azok ne szűkítsék a potenciális támogatottak körét a kisméretű gazdaságok kárára.
- Ugyanezen elvek mentén, a termeléshez kötött támogatások állattenyésztési jogcímeinél a minimális támogatható állatlétszám 1 állatban került meghatározásra, éppen azért, hogy a legkisebb szereplőket is bevonhassuk a támogatási rendszerbe. Ezt a Bizottsággal való egyeztetéseknek megfelelően az összes állattenyésztési jogcímre egységesítjük a tervben.
- A kisgazdaságok adminisztratív terheinek csökkentése érdekében:
    - A GAEC 7 és GAEC 8 előírásoknak való megfelelés alól a legfeljebb 10 hektár szántóterülettel rendelkező termelők mentességet kapnak.
    - A kisgazdaságok pályázatai egyszerűsített eljárás keretében kerülnek elbírálásra, amely jelentősen csökkenti a döntéshozatali időt.
- A II. pillérben szintén indítunk a kisebb gazdaságokat célzó beavatkozást, a mezőgazdasági kisüzemek fenntarthatóságát segítő fejlesztéseire fókuszálva, a 2021/2115/EU rendelet 73. cikke szerint.

A közvetlen támogatási jogcímek együttes hatása az igazságosabb forráseloszlásra

Fontos kiemelni, hogy nem a CRISS az egyetlen olyan beavatkozás, amely a kisgazdaságok célzott támogatását segít megvalósítani. Éppen ezért egyetértünk a Bizottság azon megjegyzésével, miszerint a közvetlen támogatási elemek együttes hatását is érdemes megvizsgálni. Ezt az alábbi ábrákon keresztül mutatjuk be.

A fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás (CIS-YF) és több termeléshez kötött támogatási jogcím (CIS) (elsősorban a gyümölcs- és zöldségfélék) esetében a kedvezményezettek többsége a kis-, valamint a kis-közepes gazdaságnak megfelelő területen gazdálkodik.

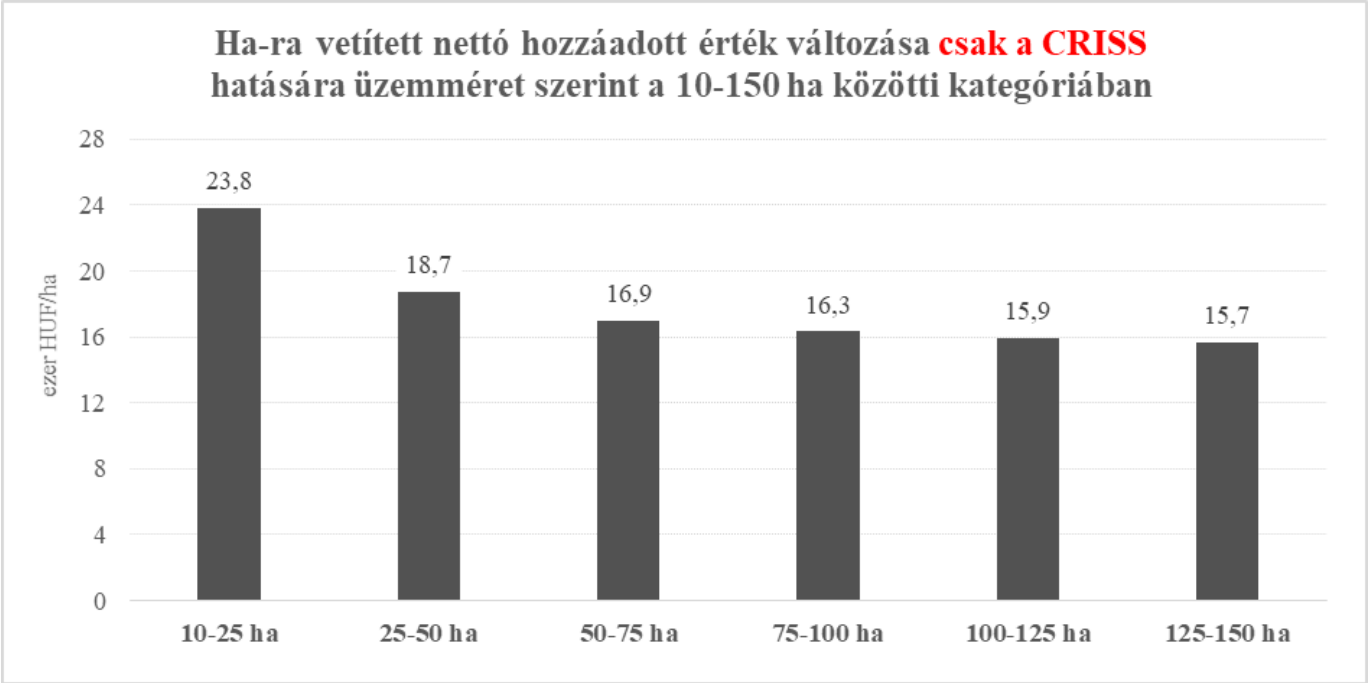
1.ábra: A közvetlen támogatási jogcímek együttes hatásának vizsgálata (hektárra vetítve)

Forrás: Tesztüzemi (FADN) adatok alapján, AKI kalkulációk

Magyarázat: Ahogy az ábrán is jól látható, a javasolt modell alkalmazása mellett a területegységre vetített fajlagos nettó hozzáadott érték a <10 ha méretkategória esetében nőne a legnagyobb mértékben, míg a többi méretkategória esetében körülbelül azonos szinten alakulna. Az *eco-scheme* kifizetések nem szerepelnek a kalkulációban, tekintettel arra, hogy jelentős bizonytalanság övezi a támogatásért cserébe többletvállalásokra hajlandó termelők nagyságrendjét, és azok üzemméretét.

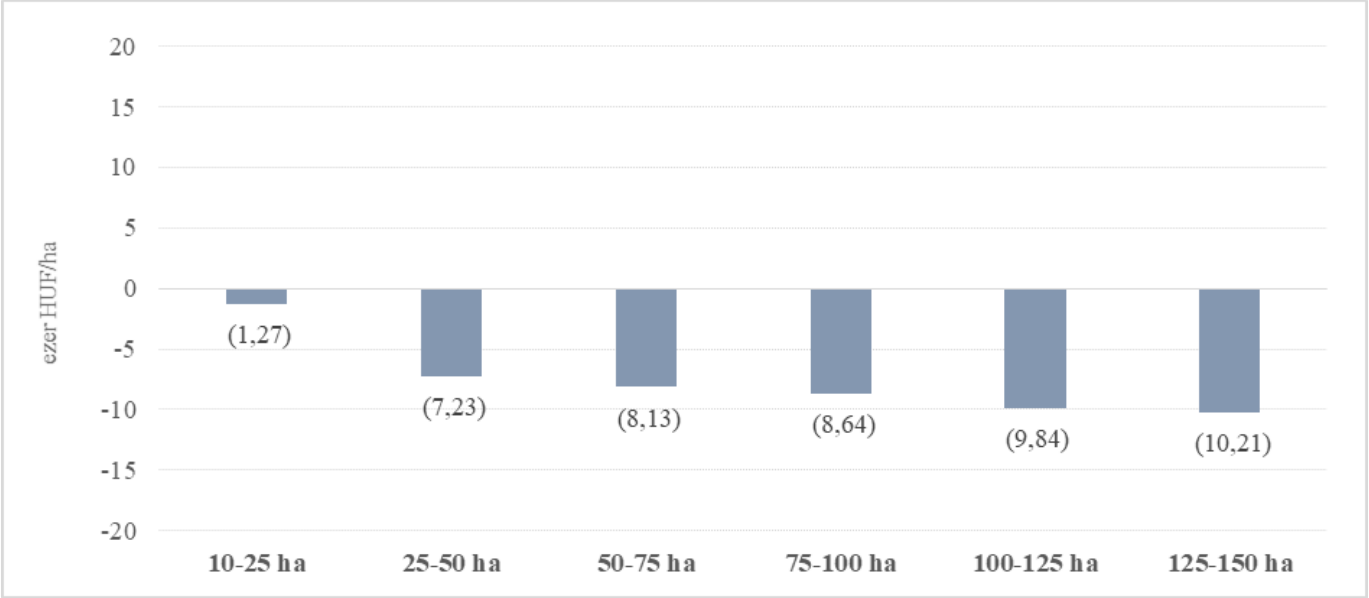
2.ábra: A CRISS hatása a 10-150 hektáros kategóriában

Forrás: Tesztüzemi (FADN) adatok alapján, AKI kalkulációk

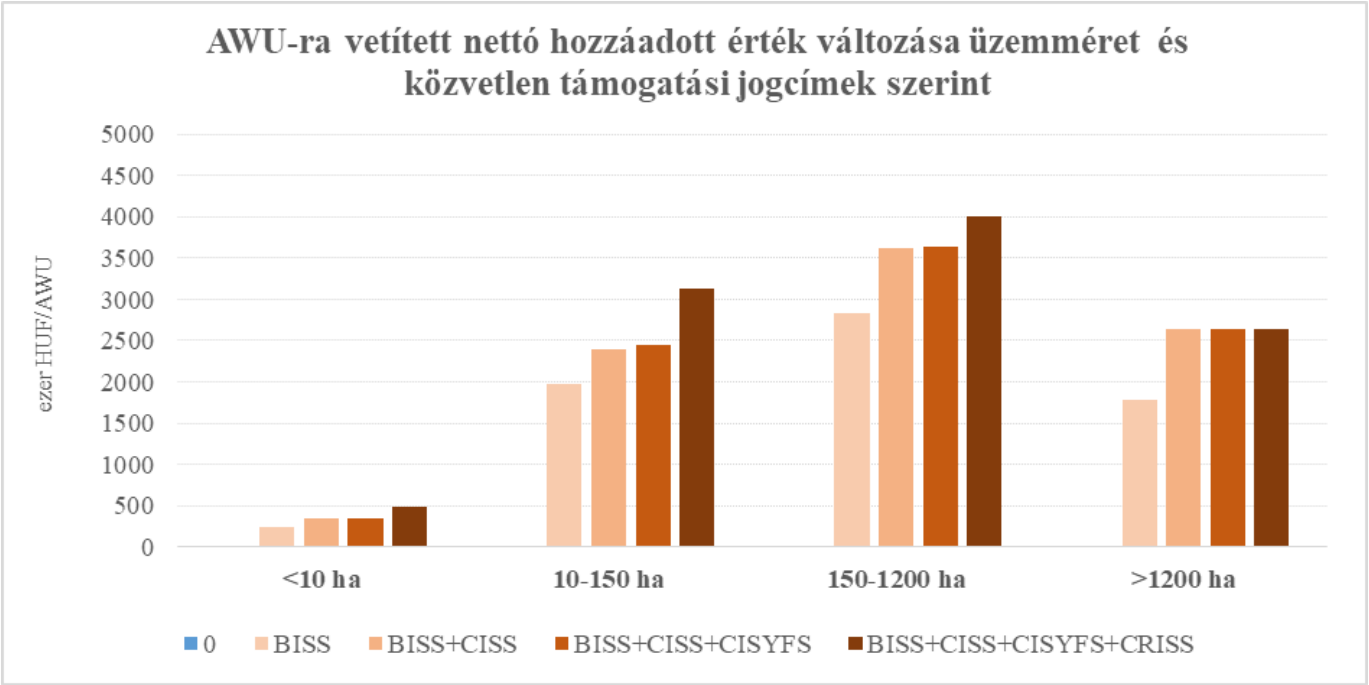
3.ábra: Hektárra vetített nettó hozzáadott érték változása a 2023-2027 (*eco-schemes nélkül*) vs. 2014-2020

összevetés esetén, üzemméret szerint a 10-150 hektár közötti kategóriában

Forrás: Tesztüzemi (FADN) adatok alapján, AKI kalkulációk

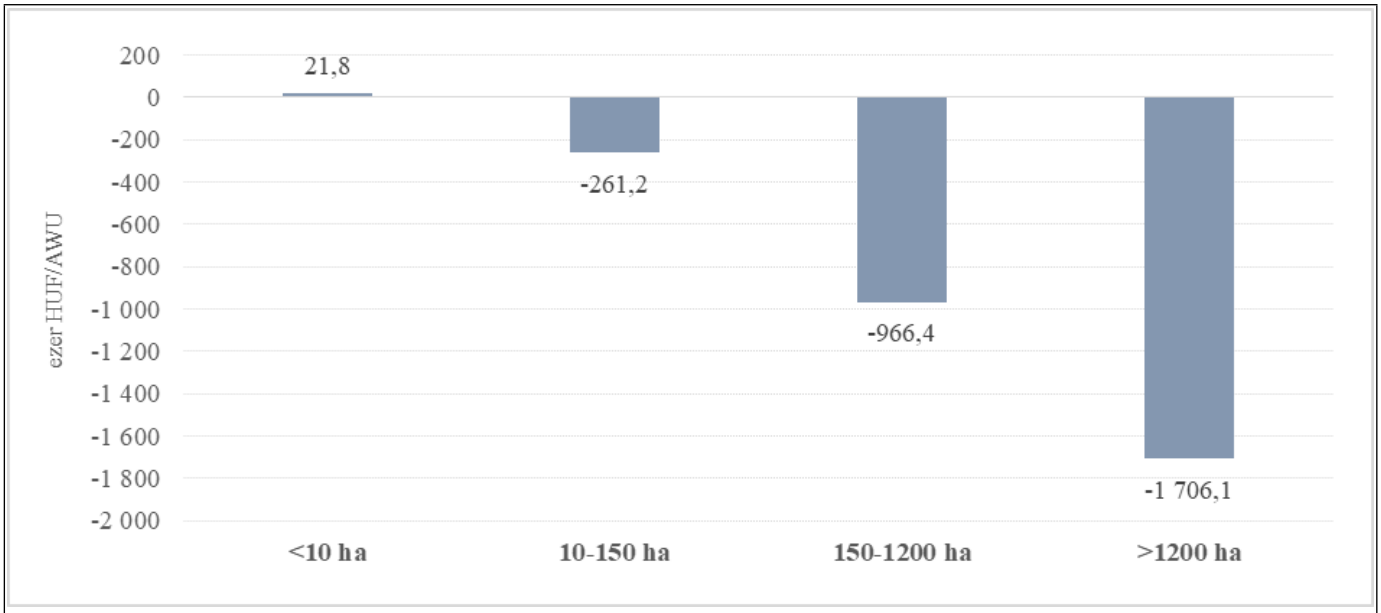
4.ábra: A közvetlen támogatási jogcímek együttes hatásának vizsgálata (éves munkaerőegységre vetítve)

Forrás: Tesztüzemi (FADN) adatok alapján, AKI kalkulációk

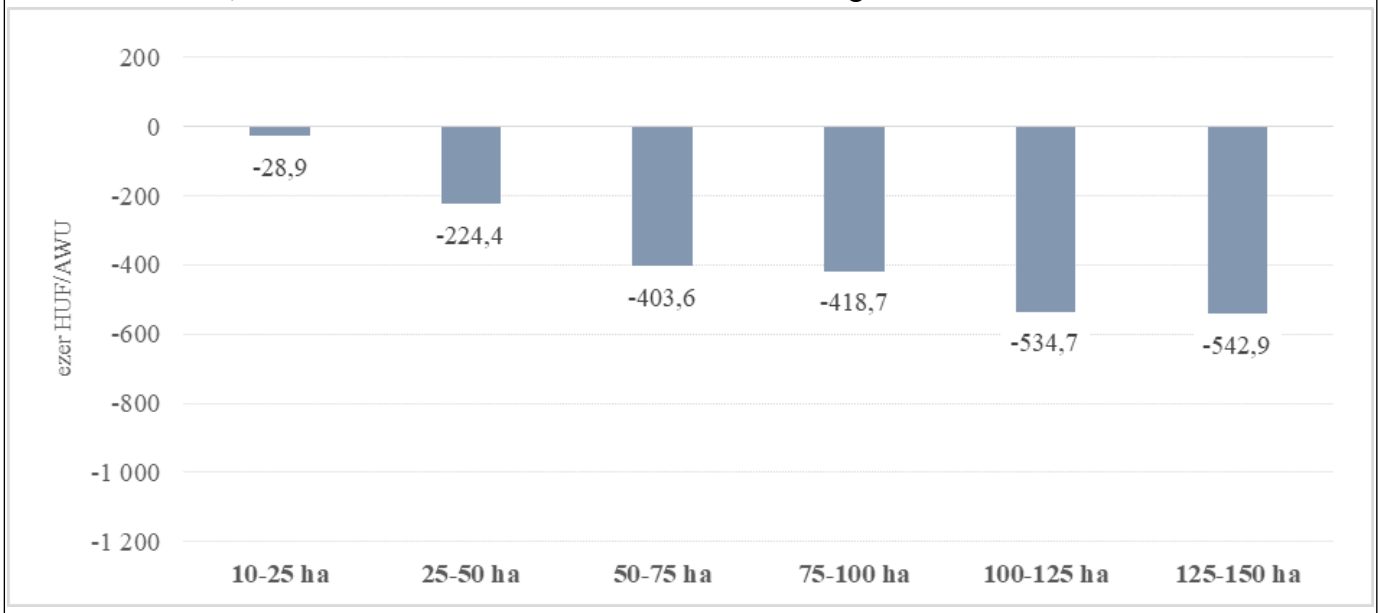
Magyarázat: Ahogy az ábrán is látható, az éves munkaerőegységre vetített fajlagos nettó hozzáadott érték a 10-150 ha méretkategória esetében nő a legnagyobb mértékben, míg a 10 hektár alatti méretkategóriában kisebb mértékű előrelépést eredményezne. Az adatok torzulását az okozza, hogy a nagyobb gazdaságok esetében a többlettámogatás alacsonyabb munkaerő felhasználással érhető el. Az *eco-scheme* kifizetések ebben a kalkulációban sem szerepelnek.

5.ábra: AWU-ra vetített nettó hozzáadott érték változása a 2023-2027 (*eco-schemes nélkül*) vs. 2014-2020 összevetés esetén üzemméret szerinti bontásban

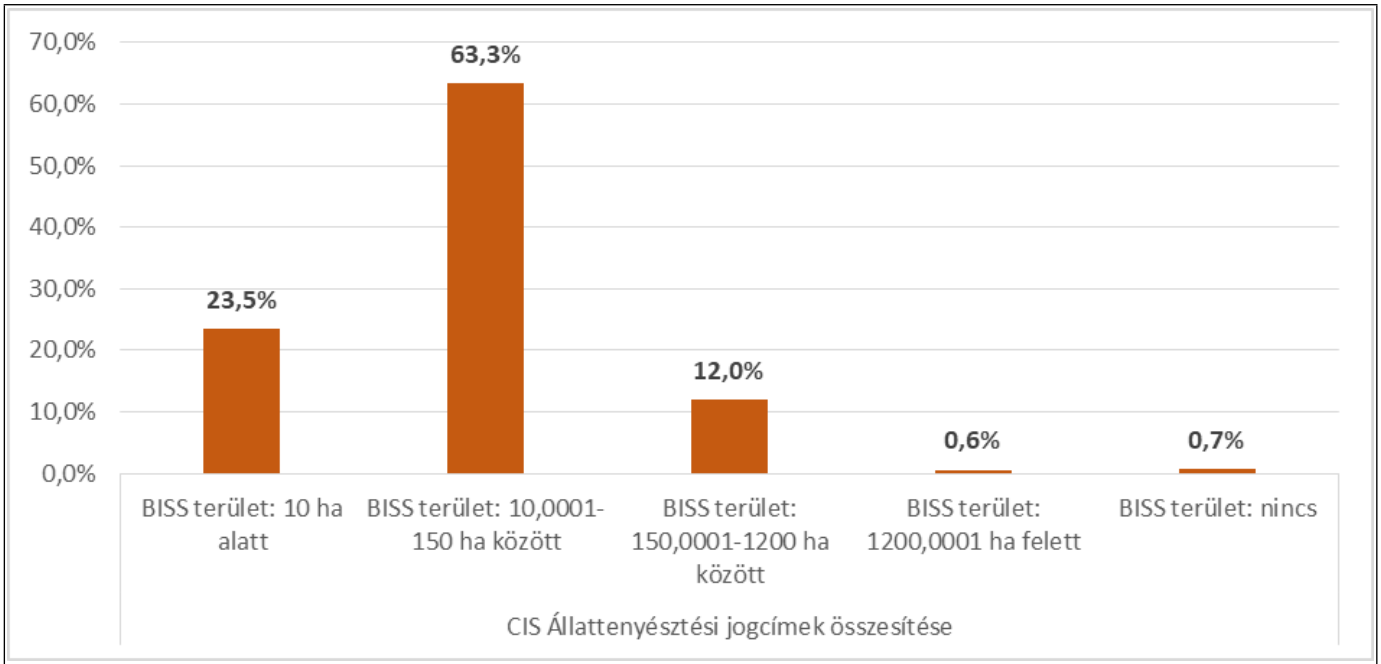
Forrás: Tesztüzemi (FADN) adatok alapján, AKI kalkulációk

6.ábra: AWU-ra vetített nettó hozzáadott érték változása a 2023-2027 (*eco-schemes nélkül*) vs. 2014-2020 összevetés esetén, üzemméret szerint a 10-150 hektár közötti kategóriában

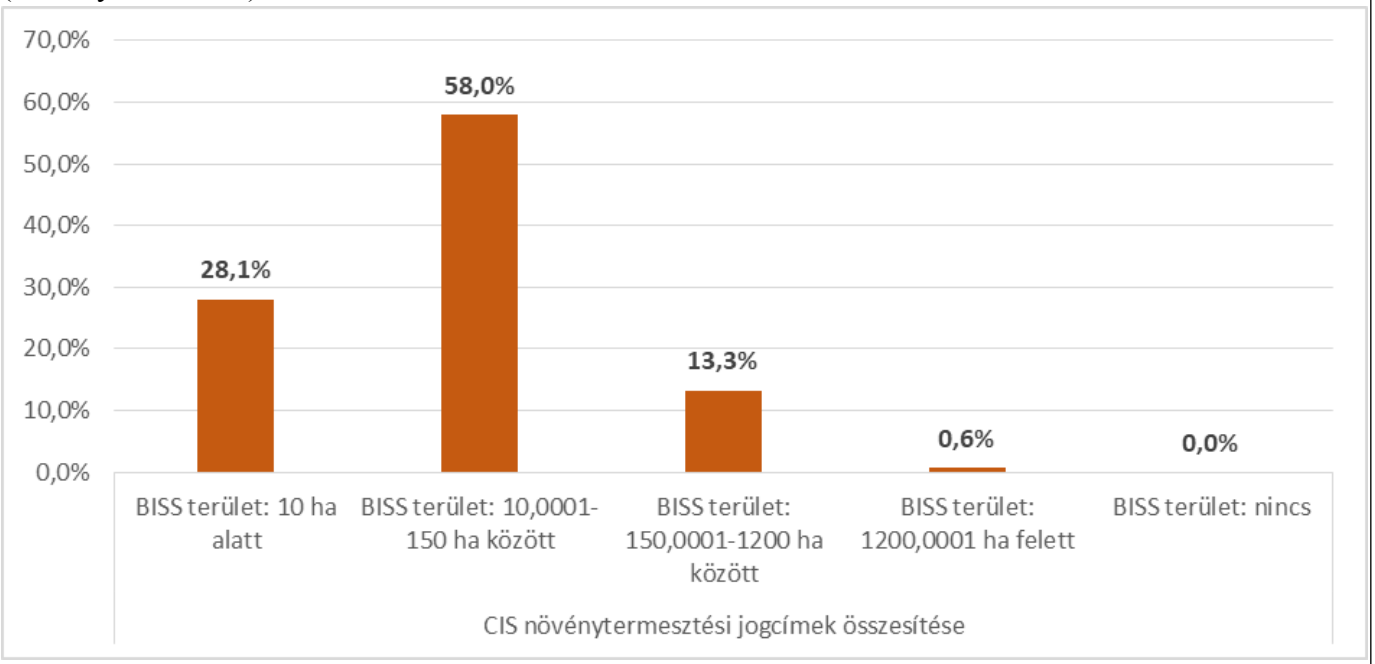
Forrás: Tesztüzemi (FADN) adatok alapján, AKI kalkulációk

7.ábra: A termeléshez kötött támogatások kedvezményezettjeinek megoszlása, méretkategóriánként (Állattenyésztési jogcímek)

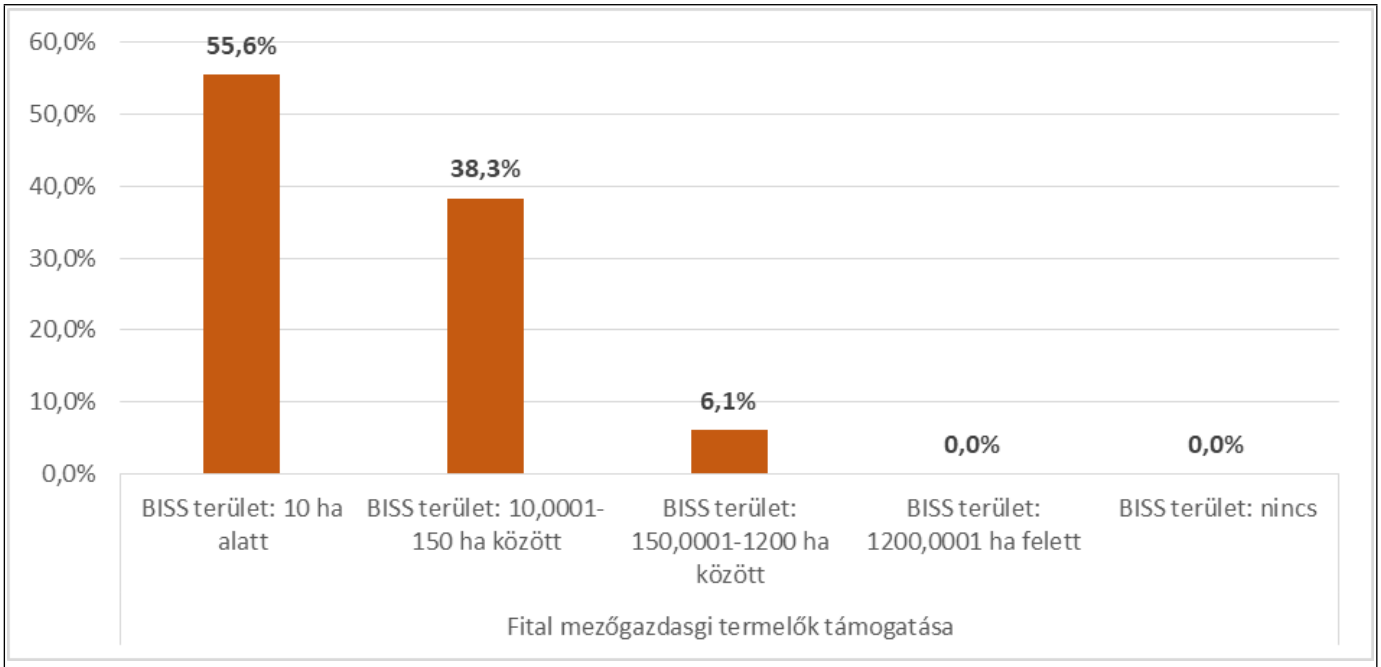
Forrás: Tesztüzemi (FADN) adatok alapján, AKI kalkulációk

8.ábra: A termeléshez kötött támogatások kedvezményezettjeinek megoszlása, méretkategóriánként (Növénytermesztés)

Forrás: Tesztüzemi (FADN) adatok alapján, AKI kalkulációk

9.ábra: A fiatal gazdák kiegészítő jövedelemtámogatásának kedvezményezettjei, méretkategóriánként

Forrás: Tesztüzemi (FADN) adatok alapján, AKI kalkulációk

A közepes gazdaságok jelentősége a magyar mezőgazdaságban

- A magyar üzemszerkezet évtizedeken át meglehetősen polarizált képet mutatott, ahol rengeteg önellátó, kiegészítő tevékenységként termelő kisgazdaság a mezőgazdasági területek kis részarányát műveli, és van egy nagygazdasági kategória, ahol viszonylag kevés szereplő a terület jelentős részét műveli. Az elmúlt évtized szakpolitikai döntéseinek eredményeként kialakult és folyamatosan erősödik egy közepes, árutermelő, családi gazdasági réteg.
    - A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint a mezőgazdasági terület jelentős része (39,7%) az 5–150 hektárral rendelkező, közepes méretű, árutermelő gazdaságok használatában van, akik a szőlő- és gyümölcsterület közel háromnegyedét, a szántóterület 40%-át, a gyepterület 55%-át használják. Ez a csoport a földterülettel rendelkező gazdálkodók mintegy egyharmadát (31%) tette ki 2020-ban.
    - A birtokkoncentráció eredményeként a gazdaságok száma 2010 és 2020 között összességében 31,3%-kal csökkent. Ezzel egy időben ugyanakkor az 5 és 150 hektár közötti gazdaságok száma 6,4%-kal (+4515 darab) emelkedett. Ezen idő alatt az 5 és 150 hektár közötti gazdaságok által művelt terület 17,3%-kal emelkedett. Hektárban kifejezve az 5 és a 150 hektár közötti gazdaságok térnyerése meghatározó volt (+287,9 ezer hektár), 2020-ban ezek a közepes méretű gazdaságok művelték a mezőgazdasági terület mintegy egyharmadát.
- A közepes vagy kis-közepes üzemkategória támogatásának elvetése ellentétes lenne a magyar mezőgazdaság versenyképességének és hatékonyságának javítására vonatkozó célunkkal, mivel jelentősen visszavetné a nettó hozzáadott érték termelést.
- A gazdaságok mesterséges feldarabolásának kockázata éppen ezért jelentősen megnőne a 2. fajlagos érték eltörlése miatt. A csökkentett fajlagos érték ezért fontos szerepet játszik a lehetséges küszöbérték-hatás („*threshold effect*”) enyhítésében.
- Fontos látni, hogy a XXI. század technológiai viszonyai és az erősödő nemzetközi verseny feltételei között a szántóföldi növénytermesztés esetében egy 150 hektáros gazdaság nem tekinthető nagynak.
- A kis-közepes családi gazdaságok amellett, hogy aktívan részt vesznek a vidéki munkaerő foglalkoztatásában, a vidéki életminőség javításában, valamint képesek hozzájárulni környezeti céljaink eléréséhez, kiemelt szereppel bírnak az élelmiszer ellátás biztosításában is. Az orosz-ukrán konfliktus drasztikus hatást gyakorol a globális élelmiszer ellátási láncra, éppen ezért minden korábbinál fontosabb szempont a termelés színvonalának fenntartása, és ennek uniós és

nemzeti forrásból történő támogatása.

A redisztribúciós stratégia megfelelősége

Az új teljesítési modell keretében a stratégiai tervekben bemutatott tagállami elképzelések szükségszerűen eltérnek egymástól, a tagállamok vállalásai nehezen összehasonlíthatóak. Ennek oka, hogy eltérő üzemszerkezet, eltérő kiindulási helyzet, emiatt pedig eltérő szükségletek adódnak az elemzésekből. Úgy gondoljuk, hogy a 2023-tól induló KAP részben eltérő válaszokat ad majd a tagállami igényeknek megfelelően, mégis közös eszközöket alkalmaz. Az összehasonlítást azonban ebben a helyzetben is megfelelően tudja segíteni a megerősített indikátorrendszer, amely egységes módszertan alapján mutatja ki a tagállami modellek eredményét.

Az igazságosabb forráseloszlás tekintetében irányadó R.6 indikátorra vonatkozó előzetes számításaink szerint, a javasolt végrehajtási módszer egyértelműen javíthatja a közvetlen kifizetések igazságos elosztását. Az R.6 becsült értéke 112% fölé emelkedik, szemben a 2019-re elért ~100%-os adattal. Ez bizonyítja, hogy a választott végrehajtási mód megfelelő az uniós szinten meghatározott célkitűzés eléréséhez.

Az R.6 értéke a jelenlegi ciklusban és a jelenlegi végrehajtási modell hatására lassú, egyenletes emelkedést mutatott (lásd lenti táblázat). Ehhez képest a 2023-tól tervezett végrehajtási modell már az első évtől jelentős ugrást eredményez. Tekintettel arra, hogy az R.6 mutató értékére hatás gyakorló egyéb beavatkozások érdemben nem változnának, ezért egyértelműen azt a következtetést lehet levonni, hogy a capping és degresszió, valamint a kistermelők egyszerűsített támogatása meg sem közelítette azt a redisztribúciós hatást, amit a stratégiai tervben ismertetett modell hozhat. Az R.6 értékének kiugró növekedése mögött a közvetlen támogatások igazságosabb eloszlását elősegítő redisztribúciós modell változása áll.

Év	*R.6 értéke (%)*
2015	*97,7*
2016	*98,8*
2017	*99,6*
2018	*99,9*
2019	*100,3*

A degresszió és capping alkalmazásától való eltekintés magyarázata

Szakmai megfontolások

A kis- és közepes méretű gazdaságok kiemelt kezelése már a 2015-2022 közötti időszakban is meghatározta az uniós agrártámogatási források felhasználásával kapcsolatos magyar döntéseket. Ennek eredményeképpen Magyarország uniós viszonylatban a legszigorúbb elvonást alkalmazta az alaptámogatási elem (*SAPS*) 176 ezer eurót meghaladó összegének teljes elvonásával. Ezt egészítette ki a kistermelők egyszerűsített támogatása (*Small farmers scheme*), amely azonban a szabályozási környezet tökéletlensége miatt csak részben tudta beváltani a hozzáfűzött reményeket. Ezzel együtt az egyszerűsítés valódi és kézzelfogható eszközét láttuk benne. A magyar álláspont a reform tárgyalások során azt a célt szolgálta, hogy a bemutatott modellnél nagyobb ambíciószintű rendszert hozhassunk létre, amely továbbviszi a capping, a degresszió és a kistermelői támogatás termelők által már ismert intézkedéseit, ugyanakkor szabályozási oldalról rugalmasabbá téve, forrásoldalról pedig jelentősen megerősítve a kistermelői támogatást.

Tekintettel arra, hogy az alap jogi aktus végső formája nem tette lehetővé ezt az utat, a fókusz a redisztributív kifizetés (CRISS) irányába fordult, amely az elemzéseink szerint a rendeletben meghatározott minimális kiadási arány teljesítésével nem csak kiváltja, hanem érdemben magasabb szintre

emeli az ez irányú törekvéseinket. Ez pedig az R.6 indikátor értékén is egyértelműen kimutatható, amely 2023 előtt nem tudott 100% fölé nőni, míg az új feltételek mellett már a 2024-es pénzügyi évben 112%-ot érhet el.

A SWOT-elemzések (kiemelten az SO1 és SO8), a szükségletek felmérése (közülük is kiemelten a 1.1.3. számú szükséglet) és a partnerekkel folytatott konzultációk tapasztalatai alapján megállapítható, hogy erős igény mutatkozik a közvetlen kifizetések gazdaságmérettel ellentétes irányú átcsoportosítására.

Az előzetes elemzéseink során megállapítást nyert, hogy a 2021/2115/EU rendelet 17. cikkében rögzített feltételek mellett a részleges (*degresszió*) vagy teljes elvonást (*capping*) csak egy rendkívüli bürokratikus rendszer működtetése mellett lehetett volna a magyar birtokszerkezethez igazodó módon végrehajtani. A döntés meghozatalában emellett az is szerepet játszott, hogy a munkabér kompenzáció alkalmazásával egyenlőtlen feltételek alakultak volna ki a magasabb fokon gépesített növénytermesztési és a több munkaerőt igénylő állattenyésztési ágazatok között.

A tervben szereplő alaptámogatás (BISS) fajlagos értéket alapul véve a 100 ezer eurót meghaladó rész teljes elvonása azt jelentené, hogy az - munkabér kompenzáció nélkül – már ~630 hektáros üzemmérettől belépne, amely az életképes árutermelő üzemek jelentős részének gazdálkodását lehetetlenítené el Magyarországon. Éppen azon réteget, amely az elmúlt évtized során meghozott szakpolitikai döntések eredményeképpen megerősödött. Egy szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó gazdaság esetében pedig ezen a munkabér kompenzáció sem segítene érdemben.

Tekintettel ugyanakkor a korábbi 176 ezer eurós felső korlátra, a legnagyobb gazdaságok (1 200 hektár feletti gazdaságok) kizárásra kerülnének a CRISS jogcímből.

Egyszerűsítési, gyakorlati szempontok

A javasolt végrehajtási modell kidolgozásakor az egyszerűsítésre is figyelemmel voltunk, a következő szempontok mentén:

- A redisztributív kifizetési jogcím (CRISS) alkalmazása mind a termelők, mind pedig a Kifizető Ügynökség szintjén egyszerűsíti a támogatási rendszert. A CRISS a degresszió, a capping és a kistermelői támogatás helyébe lép, egyetlen beavatkozásként.
- Könnyíti a CRISS végrehajtását, hogy a BISS összegét egészíti ki, jogosultsági feltételei szinte teljesen megegyeznek a BISS-szel.
- Az elvont források nagyságának előzetes becslése (*estimated product of reduction*) bizonytalan, amely egyaránt kockázatot jelenthetne az I. pillérben (amennyiben az elvont összeg a BISS vagy CRISS borítékba kerül visszaosztásra) és a II. pillérben (amennyiben az elvont források átcsoportosításra kerülnének, és ott dedikáltan valamely beavatkozás forrását növelné).
- A legkisebb gazdaságok esetében megszűnik a kistermelői támogatási rendszer rugalmatlan szabályai miatti bizonytalanság.
- A kistermelői támogatással ellentétben, ebben a rendszerben a kisméretű gazdaságoknak is lehetőségük lesz többletvállalásokat tenni az agár-ökológiai alapprogramban.

Összefoglalóan elmondható, hogy a tervben bemutatott redisztribúciós végrehajtási modell szakpolitikai, valamint egyszerűsítési szempontok alapján került kialakításra, a szabályozási lehetőségeket kihasználva. Fontos hangsúlyozni ugyanakkor, hogy az uniós szinten meghatározott célkitűzés (igazságosabb forráselosztás) teljesítése tekintetében nem követel áldozatot, sokkal inkább érdemi előrelépést, emelt ambíciószintet képvisel. Ezt pedig egyértelműen alátámasztja az R.6 indikátor tervezett alakulása.

A 29. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséhez és a 98. cikkhez kapcsolódó eltérés indoklása

Magyarország nem kíván élni a 29. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében szereplő lehetőséggel. A közvetlen támogatások igazságosabb eloszlását a CRISS beavatkozáson keresztül kívánjuk megvalósítani, ehhez pedig a közvetlen támogatások 14%-át allokáljuk. Így sem az alkalmazott beavatkozás, sem pedig a minimális kiadási arány tekintetében nem kívánunk eltérni.

3.5 Az ágazati kapcsolódású beavatkozások áttekintése

3.5.1 Gyümölcs- és zöldségfélék

1.<u>Stratégiai megközelítés szükségessége a helyzetelemzés alapján</u>

A zöldség és gyümölcságazat szembesül mind a piaci árak meghatározásában jelentős szerepet játszó, nagymértékben koncentrált kiskereskedelmi és diszkontláncoktól eredő erős nyomással, mind pedig a jobb minőséget viszonylag alacsony árakkal kombináló és gyorsan növekvő piaci részesedéssel rendelkező, harmadik országokból származó termékek támasztotta kíméletlen versennyel. Az ágazat szereplői jellemzően mikro-, kis-és közepes vállalkozások, ezért a sokkal koncentráltabb élelmiszer-kereskedelemmel és a feldolgozóiparral szemben viszonylag gyenge az alkupozíciójuk.

Az ágazat export-import egyenlege jelenleg még pozitív, de a belső fogyasztás egyre nagyobb része származik importból. Ma már nem csupán a déligyümölcsök vagy a választékbővítés céljából történő behozatal a jellemző, a kínálatban megerősödtek azok a nálunk is nagy tömegben termesztett mérsékelt égövi gyümölcsök és zöldségek, amelyek jelentős versenytársává váltak a hazai kínálatnak. A zöldség-gyümölcs termelőinek a hazai piacokon is egyre erősödő versenyben kell megküzdeniük a fizetőképes keresletért. A megtermelt termékmennyiség mintegy fele kerül friss fogyasztásra, a többi terméket pedig a hazai élelmiszeripar dolgozza fel.

A beszerzési oldalon, a beszállítókkal szemben a koncentrációt tovább növelik azok a beszerzési társulások, amelyeket az élelmiszer-kiskereskedelmi vállalatok horizontális stratégiai partnerekként alakítottak meg. E társulások működtetésével a résztvevők összehangolják keresletüket, így alkupozíciójuk tovább javul a beszállítókkal szemben. A nagy volumenű árubeszerzéssel a fajlagos költségek csökkenését érik el. A kereskedelem koncentráltsága így gyenge alkupozíciót eredményez az oda beszállító termelők számára, ezért a zöldség-gyümölcs ágazat termelői nagy részének létkérdés a kínálat koncentrálására hivatott szervezetekbe tömörülni. A termelői szervezetek és operatív programjaik a gyümölcs-és zöldségkínálat csoportosításának kulcsfontosságú elemei voltak az elmúlt időszakban is.

2.<u>Magyarország stratégiai megközelítése a zöldség-gyümölcs ágazat kapcsán</u>

A nemzetközi és a hazai tapasztalatok alapján is még mindig a termelői szervezetek a legeredményesebbek a nagymértékben koncentrált kiskereskedelmi és diszkontláncokkal való együttműködésben. Továbbra is cél, hogy a termelői szerveződések minél nagyobb mértékben vállalják át a piac szervezését, a kereslet és a kínálat, valamint a termelők érdekeinek megfelelő képviseletét, ezáltal is tovább javítva piaci alkupozíciójukat. A hatékonyság növelése érdekében egyes területeken tovább kell ösztönzi újabb termelői szerveződések létrejöttét, újabb termelő tagok beintegrálását, illetve a kisebb szervezetek ésszerű összeolvadását. A termelés hatékonyságának növelése érdekében további segítségnyújtásra van szükség az ágazat szereplőinek tevékenységeihez.

A magyar zöldség-gyümölcs termelés stratégiájában továbbra is első helyen szerepel a termelői szervezetek megerősítése, hiszen rajtuk keresztül növelhető az ágazat technikai és technológiai színvonala, létrehozható az ágazati szaktanácsadás. A termelői szervezetek igényei alapján megerősödhet a piaci szemléletű alkalmazott kutatás és szakemberképzés. Általuk erősíthető az őstermelői tevékenység sajnálatosan alacsony szintű átláthatósága és kialakítható az ágazat specifikus marketingtevékenység. A termelői szervezetek megerősödése nem csak az egyre növekvő friss piac fejlődését segítené, hanem a –jelenleg többségi külföldi tulajdonban lévő –feldolgozóipar érdekeltségét is növelnék a magyar termékek iránt.

A piacorientált termelésfejlesztés kulcskérdése, hogy a klímaváltozáshoz alkalmazkodó technikai-és technológiai fejlesztés, az oktatás és kutatás, valamint a szaktanácsadás összhangját meg kell teremteni, valamint az ehhez szükséges források rövid-és hosszútávon rendelkezésre kell bocsátani. A fő cél a

termékek fogyasztói elvárásoknak megfelelő, jobb piaci értékesülése által a termelők megfelelő jövedelmének biztosítása.

A nem megfelelő minőségű és mennyiségű áruk piaci zavarokat okozó megjelenésének megszüntetéséhez rövidtávon válságkezelési intézkedéseket kell alkalmazni és ezeket meg kell ismertetni a nem szervezett termelőkkel is, hosszabb távon pedig meg kell teremteni a korszerű termelés és áruvá készítés feltételeit, valamint a célirányos ágazat specifikus termékmarketing kialakítását.

Magyarország környezeti tényezői kiválóan alkalmasak a legjobb minőségű zöldség-gyümölcs előállításához. A mezőgazdasági termelő tevékenység során, illetve a termelői szervezetek tevékenysége során azt a célkitűzést kell szem előtt tartani, amely alapján a környezet terhelését csökkentjük, miközben azt a gazdasági növekedéstől elválasztjuk. A mezőgazdaságban különösen fontos, hogy a szennyezést annak forrásánál szüntessük meg. Ebben a témában is kulcsfontosságú a termelői szervezetek szerepe, hiszen a fenti területek mindegyikére hatékony beavatkozásokat kell meghatározni, amelynek segítségével a kitűzött célt, a környezeti terhelés csökkentését, annak gazdasági növekedéstől való elválasztását eredményesen végrehajtsák.

3.KAP Stratégiai terv beavatkozásainak hozzájárulása az ágazat fejlesztési céljaihoz

A megfogalmazott helyzetértékelésből következő szükségletek alapján **az operatív programok** keretében az ágazati célkitűzések megvalósítása érdekében alkalmazott beavatkozás az intézkedések a **zöldség-gyümölcs ágazatban működő elismert termelői szervezetek** és elismert termelői szervezetek társulásai. A beavatkozás előzménye a fenntartható operatív programok nemzeti stratégiájának keretében alkalmazott a zöldség-gyümölcs termelői szervezetek működési alapjának támogatása. A beavatkozás célja a termelés megtervezésének és a kereslethez való hozzáigazításának biztosítása, a kínálati oldal koncentrációja, a kereskedelmi áru értékének és minőségének növelése, valamint a tagok által előállított termékek népszerűsítése és forgalomba hozatala. Továbbá a gyümölcs- és zöldségtermékek fogyasztásának növelése, a versenyképesség javítása a modernizáció révén, a termelési költségeknek és a termelői áraknak a stabilizálása. Továbbá a fenntartható termelési módszerek fejlesztése, ideértve a kártevőkkel, betegségekkel, éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség növelését, az éghajlatváltozás mérsékléséhez való hozzájárulás, a környezetkímélő termesztési gyakorlatok és termelési technikák előmozdítása, válság- és kockázatkezelés, valamint a foglalkoztatási feltételek javítása.

A támogatás tervezett mértéke a referencia időszaki forgalmazott termék értékének 4,1%-a a termelői szervezetek esetén, 4,5%-a a termelői szervezetek társulása esetén és 5%-a transznacionális termelői szervezetek és társulások esetén. További 0,5% vehető igénybe, ha azt kizárólag a fenntartható termelési módszerek kutatására, fejlesztésére, a környezetkímélő technikák előmozdítására, a környezetvédelmére, az éghajlatváltozás mérséklésére, a termékek kereskedelmi értékének és minőségének növelésére, a termékek népszerűsítésére és forgalmazására fordítják. Az uniós támogatás mértéke nem haladhatja meg a tényleges kiadások 50%-át. A rendeletben meghatározott feltételek teljesülése esetén azonban a felső korlát a 60%-ra, 80%-ra, ill. 100%-ra emelhető. A támogatás 15%-át kötelezően legalább három tevékenységből álló klíma és környezetvédelmi intézkedésekre, 2%-át pedig kutatásfejlesztésre kell fordítani. Az EU/2021/2115 rendelet 47. cikk (2) bekezdésének f), g) és h) pontjában említett beavatkozás típusokhoz tartozó beavatkozásokra fordított kiadások nem haladhatják meg az össze kiadás egyharmadát. Az uniós támogatáson felül a termelői koncentráció alacsony mértékére tekintettel nemzeti pénzügyi támogatást is nyújtunk a forgalmazott termék értékének 10%-áig, de legfeljebb a termelői szervezet vagy a tagjai által befizetett hozzájárulás 80%-áig (beavatkozások kódja: SC11_A03_FVA_47, SC12_A04_FVT_47, SC13_G01_FVO_47, SC14_B01_FVE_47, SC15_E10_FVP_47, SC16_E11_FVQ_47, SC17_E12_FVC_47, SC18_G02_FVL_47, SC19_I01_FVF_47, SC20_I02_FVV_47, SC21_I03_FVS_47, SC22_I04_FVR_47, SC23_I05_FVW_47, SC24_I06_FVG_47, SC25_I07_FVN_47, SC26_I08_FVH_47, SC27_I09_FVM_47, SC28_E01_FVI_47, SC29_I10FVC_47).

Figyelemmel a zöldség-gyümölcs ágazat alacsony szervezettségi szintjére a szektorális beavatkozások

mellett az egyes termékpályák működésére meghatározó jelentőséggel bír az I. pillér másik beavatkozás csoportjának, a **termeléshez kötött támogatásoknak** a rendszere is, amely a nem szerveződött termelők részére is elérhető és céljában is eltérő a szektorális beavatkozásoktól. A tagállami keret 13%-át lehetett erre fordítani, ezen felül a fehérjenövények esetében is lehetővé vált a magyar keret további 2%-át termeléshez kapcsolt támogatás formájában a termelőkhöz juttatni. A szektorális beavatkozással érintett termékkörökben a következő termeléshez kötött támogatási beavatkozásokat tervezünk: zöldség, ipari zöldség, ipari olajnövény, extenzív gyümölcs, intenzív gyümölcs. A beavatkozásokat azért tervezzük fenntartani, mert a zöldség- és gyümölcs termesztésével foglalkozó termelők és családjaik számára kiemelt fontosságú, hogy a valódi termelést célzottan támogató termeléshez kötött kifizetés az alaptámogatással együtt valódi biztonsági hálót alkosson, amely az említett időjárási és piaci kockázatokból eredő jövedelemingadozások esetén is biztosít egy elvárt szintű ellenálló képességet. A beavatkozások fajlagos támogatási értékét a megváltozott piaci viszonyoknak megfelelően módosítottuk (beavatkozások kódja: DP06_E05_CISV_16, DP07_E06_CISI_16, DP08_E07_CISO_16, DP09_E08_CISE_16, DP10_E09_CISF_16).

A II. pillér beavatkozásai közül elsősorban a **mezőgazdasági üzemek** fenntarthatósági fejlesztése és a mezőgazdaság digitális átállása, valamint a vízfelhasználás hatékonyságát javító beavatkozások mind lehetőséget adnak olyan **beruházások** támogatására, amelyek a versenyképesség növelése mellett a zöldség-gyümölcs ágazat fenntarthatóbb működéséhez is hozzájárulnak. Ezen beavatkozások jó része jelenlegi is ismert és népszerű, ezért az ambíciószint növekedést elsősorban a megnövelt forráskeret és az így növekvő kedvezményezett szám révén tervezzük elérni (beavatkozások kódja: RD01_E01_FRM_73, RD01a_E01_FRM_73, RD12_W01_WTO_74, RD15_W04_COP_77).

Az **AKIS intézkedések minden eleme** (tájékoztatási szolgáltatás, tanácsadás, képzés, innováció és digitalizáció) közvetlenül hozzájárul a zöldség-gyümölcs ágazat kihívásainak kezeléséhez. Az új időszakban a forráskeret emelése mellett a másik fontos ambíciószint növelési tervünk, hogy az ágazati programok AKIS jellegű intézkedéseit végrehajtó szakértőket és szervezeteket a jelenleginél jobban bevonjuk a tudáshálózatba. Ebben a munkában komoly szerepet szánunk az AKIS koordinációs egységnek és a KAP Hálózatnak (beavatkozások kódja: RD01a_E01_FRM_73 RD58_A01_TRA_78, RD60_A04_ADP_78, RD61_A05_EIP_77).

3.5.2 Méhészeti termékek

1.<u>Stratégiai megközelítés szükségessége a helyzetelemzés alapján</u>

A természeti adottságok alapján Magyarország teljes területe alkalmas a méhészkedésre. A méhsűrűség (12 méhcsalád/km2) Európában kiemelkedő. A termelés mennyisége évjáratonként különböző, de szinte minden évben több a méztermés, mint amit a lakosság elfogyaszt, ezért jelentős mennyiség exportra kerül, döntő mértékben a magas élelmiszeripari minőséget megkövetelő Európai Unió tagállamaiba.

Az ágazat szükségleti igénye azonban az eddigi sikeres méhészeti programok időszakához képest megváltozott. Mivel méhészeti termékeink számára döntő fontosságúak a külföldi piacok, az utóbbi években különösen nagy problémát jelent, hogy a magyar termékek hagyományos uniós exportpiacain, ahová méztermelésünk 80%-át exportáljuk, jelenleg a harmadik országokból származó, lényegesen olcsóbb vagy alacsonyabb minőségű termékekkel kell versenyezniük.

Az ágazat napjainkra szokatlan gyorsasággal elmélyülő válságba került, mert a tradicionális EU-s mézpiacainkra egyre nagyobb mennyiségben érkezik az EU-n kívüli országokból a gyengébb minőségű, de olcsó méz. Ennek következtében a kiváló minőségű, ám magasabb előállítási költségű magyar mézre drasztikusan lecsökkent a kereslet az elsősorban profitorientált európai nagy mézfeldolgozók részéről.

A mézfeldolgozók elfordulásának oka, hogy a sorozatos nehézségek hatására az európai fogyasztói piac is az árérzékenység irányába mozdult el, a minőségi termékek hátrányára.

A mézpiaci versenyben az unión kívüli termékeknek kétoldalú megállapodásokban biztosított árelőnyt a minőségi uniós termékek előállítása, a feldolgozottsági szint javítása, valamint a

promóciós és marketing tevékenység fokozása sem képes kompenzálni.

A méhészeti eszközök ára ez idő alatt jelentősen nőtt. Ebben a helyzetben lényegesen csökkent az ágazatba történő beruházási kedv.

Tekintettel arra, hogy főállású méhészek számára egyre nehezebb a megélhetés, egy részük lassanként elhelyezkedik a munkaerőpiacon, és a méhészet, mint kiegészítő tevékenység járul hozzá jövedelméhez. A beruházási kedv ilyen hirtelen visszaesése miatt a méhállományok eladhatatlanok, viszont a kiegészítő tevékenységként végzett méhészkedés eseteiben nem jut idő a méhek gondos kezelésére. Utóbbi elmondható a hobbi méhészek egy részéről is. A bevétel elmaradása, a tevékenységre fordítható idő csökkenése valamint állomány értékesíthetőségének hiánya a kezelések elhanyagolását eredményezi.

Mivel az EU-ban Magyarországon az egyik legnagyobb a méhsűrűség, ilyen feltételek mellett a többi méhészet számára fokozott kockázata van egy állategészségügyi járványnak. Mindez a többi méhészet számára a forgóeszközök gyakoribb, fokozott felhasználását teszi kötelezővé, úgymint a gyógyhatású készítmények, vivőanyagok, kijuttatási eszközök, védőfelszerelések, keretléc és viaszcsere. Mindemellett az említett forgóeszközök ára az utóbbi években megkétszereződött.

Összefoglalva: az ágazat szükséglete a termelés, feldolgozás minőséget és költséghatékonyságot elősegítő beruházásai helyett – a megfelelő piac hiányában – a méhállomány egészségének megőrzése, mint az ágazat megmaradásának kulcsa irányába mozdult el, a mézpiaci helyzet rendeződéséig tartósnak ígérkező kedvezőtlen időszak átvészelésére törekedve.

2.<u>Magyarország stratégiai megközelítése a méhészeti ágazat kapcsán</u>

A méhészeti ágazat a korábbi évtizedekben jellemzően melléktevékenység volt. Az európai uniós csatlakozás (2004) előtti években 16-17 ezer méhészet működött, mintegy 850 ezer körüli méhcsaláddal. A fajlagos hozam 18-20 kg körül alakult méhcsaládonként, alacsony élőmunka-hatékonyság mellett. Az ágazat 10-15 ezer tonna körüli méztermést produkált, melynek kétharmada exportra került.

Az európai uniós csatlakozás (2004) óta a magyar mezőgazdaság részeként a magyar méhészeti ágazat – a társadalmi és gazdasági ráhatások következtében – mind formájában, mind tartalmában számottevő változásokon ment keresztül.

A méhészek és méhcsaládok száma jelentősen megnövekedett. A méhészek száma a 2017. évi 22 ezres csúcs után némileg csökkent, jelenleg is 20 ezer fölötti. A méhcsaládok száma hasonlóan alakult, a 2017. évi közel 1,3 millió db csúcsot követően jelenleg 1,1-1,2 millió között van.

Az ágazati fejlődés bekövetkeztével kettévált a méhésztársadalom. Megjelentek az intenzív árutermelő, főállású méhészek, emellett megmaradtak a melléktevékenységként méhészkedők. A méhészenkénti átlagos méhcsaládszám 50-60 közötti. A főállású, legalább 150 méhcsaláddal rendelkező professzionális méhészek aránya nem éri el a 7%-ot, ugyanakkor a méhcsaládok mintegy harmadát kezelik.

A méhésztársadalom átlagéletkora meglehetősen magas, 45-50 év feletti.

A méhészeti ágazat az utóbbi években válságba került, mely egyrészt a klimatikus változások miatti hozamcsökkenésnek, de főként a mézpiaci anomáliáknak köszönhetők. A válságos időszakban a méhegészségügyi helyzet romlása veszélyeztet, ezért kiemelt figyelmet kell fordítani a méhcsaládok egészségi állapotának megőrzése érdekében tett erőfeszítések támogatására.

A méhészek nagy többsége méhész egyesületi tag. Mintegy 110 méhészegyesület működik az országban, 13 ezer fölötti tagsággal. A méhész egyesületeket az Országos Magyar Méhészeti Egyesület fogja össze, mint a méhészek fő érdekképviseleti szerve, szakmaközi szervezet.

A méhészegyesületek területi alapon szerveződő demokratikus szakmai szervezetek. Anyagi lehetőségeik alapján önálló jogi személyként tagszervezetei az OMME-nak, avagy az OMME helyi szervezetei.

Az OMME és az Agrárminisztérium stratégiai együttműködési megállapodás keretében közösen keresi a megfelelő megoldási lehetőségeket a szakmai kihívásokra.

A szervezeti élet működésének elősegítése nagyban hozzájárul az ágazati célkitűzések megvalósulását támogató gyakorlatorientált ismeretátadáshoz. Az ágazatspecifikus szaktanácsadási és szolgáltató rendszerek bővítik a gazdálkodói ismereteket a mezőgazdaság környezetre gyakorolt hatásairól, segítenek a természet közeli gazdálkodás megismertetésében, a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma szolgáltatás jelentőségének népszerűsítésében.

A méhésztársadalom számára fontos az elméleti ismeretek és a technológia fejlesztése, lehetőség szerinti egységesítése. A méhsűrűség a méhlegelőkön az átlagnál is nagyobb, amely méhegészségügyi kockázatot jelent. Ezért nagy jelentőségű a gyógyhatású készítmények, az őshonos fajtatiszta méhanyák beszerzésének támogatása. A méhészeti ágazat jelenlegi nehézségei miatt várhatóan a fő állású méhészek egy része más foglalkozást kénytelen keresni, míg a nagyszámú méhcsaládok értékesítésére nincs reális kereslet, ezért megemelkedik a helytelenül kezelt méhcsaládok száma. Ez a többi állomány esetében többlet beavatkozást igényel a méhcsaládok egészségi állapotának megőrzése érdekében.

Az európai uniós csatlakozást (2004) megelőző mintegy 10-15 ezer tonna körüli méztermés évente hektikus módon, de jelentősen megnövekedett, a jó évjáratok átlagát tekintve kijelenthető, hogy megduplázódott. A negatív rekordot 2020. és 2021. jelentette a 14 ezer tonna mézterméssel, míg 2022-ben 25 ezer tonna méz keletkezett. A fajlagos mézhozam 2020-2021-ben mindössze 11-12 kg volt méhcsaládonként, míg 2022-ben 21 kg. A fő mézfajtáink a napraforgó (35-50 %), az akác (30-45 %, a repce (5-15 %), a vegyes virágméz (5%) és egyéb fajtamézek (2-10 %).

A magyar méhészeti termékek forgalmazási szerkezete többcsatornás. A méz közvetlen termelői értékesítési ára és a nagybani kereskedelmi felvásárlási ára között lényeges különbség mutatkozik a közvetlen értékesítés javára. A fogyasztók számára történő közvetlen értékesítés azonban mindössze 30 %. A legnagyobb mértékű a felvásárlóknak ömlesztett módon történő értékesítés (64-66 %). Kiskereskedőknek, üzleteknek továbbértékesítés céljából mindössze 3-5 %, míg édesipari felhasználóknak (mézeskalács, édesség) mindössze 1% kerül értékesítésre.

Az európai uniós csatlakozáskori eredményhez képest az exportra kerülő mézmennyiség a jó évjáratokban csaknem megduplázódott (20-22 ezer tonna/év; 2018 - 22 ezer tonna; 2019 - 21 ezer tonna). Az utóbbi években azonban a mézpiac erőteljesen beszűkült a hagyományos európai piacainkon az unióba EU-n kívüli országokból érkező olcsó, sokszor gyenge minőségű mézek miatt. Így 2022-ben már csak 12 ezer tonna, 2023. első félévében mindössze 4,5 ezer tonna mézet sikerült exportálni.

A romló értékesítési kondíciók ellenére Magyarország a méhtartási kedv fenntartására továbbra is törekszik, tekintettel a méhészeti ágazat beporzásban betöltött szerepére, amely az ágazat jövedelemtermelő képességén túlmutató jelentőségű az élelmiszertermelés biztonsága, illetve a biodiverzitás fenntartása szempontjából. Az ágazati szükséglethez igazodva a méhállomány egészségügyi kondíciójának megőrzése elsődleges jelentőségű. Emellett a tudásátadás, marketing és korszerűsítés, valamint minőségfejlesztés támogatása is fontos szempont. Ezért amennyiben a következő években az exportpiaci helyzet javul, az aktuális trendnek megfelelően a változó szükségelteknek megfelelően a beavatkozások súlyozásának felülvizsgálása válhat indokolttá.

Bízva az erősségeinkben, mint az évszázados méhészeti hagyományok, egyedülálló méhlegelő és sokszínű méhészeti technológia, melyek már más nehéz időszakokban is segítettek átvészelni az ágazat problémáit, igyekszünk túllendülni a jelenlegi piaci anomália veszélyhelyzetén. Szem előtt tartva, hogy a méhészet érzékeny ágazat, nagy kitettséggel a klimatikus és piaci viszonyoknak, szilárd szándékunk a méhészeti ágazat fenntartása a közvetlen gazdasági hasznán felüli GDP hozzájárulása és ökológiai szerepe miatt. Azonban tagállami lehetőségünk korlátozott, a helyzet javulása összeurópai megoldással lehetséges. Rövid távon nem számolunk javulással, tekintettel arra, hogy az Európai Unióhoz történt csatlakozásunk óta kérjük a méz eredetjelölésének szigorítását. 2017-ben a Bizottság “Mézjelentés”-e elfogadásra került,

mely szintén szükségesnek ítélte e törekvést, 2023-ban nyilvánosságra került az Európai Bizottságnak a „Kaptárakból” elnevezésű mézvizsgálatának az eredménye, amely igazolta, hogy az EU-ban forgalmazott méz közel 50 %-a nem felelt meg az EU mézelőírásainak. Ennek eredményeként született döntés szerint több év alatt ki kell dolgozni a mézminősítés újabb szabályait. E szabály kidolgozása és bevezetése túlmutat a KAP Stratégiai Terv 2022-2027. végrehajtási időszakán. Ezért jelenleg a méhállomány egészségügyi állapotának megőrzése a prioritás, amely egyben lehetőség a méhészeti ágazat megmentésére, a jövőbeli fejlődés lehetőségének biztosítására.

3.KAP Stratégiai terv beavakozásainak hozzájárulása az ágazat fejlesztési céljaihoz

A megfogalmazott helyzetértékelésből következő szükségletek alapján az ágazati célkitűzések megvalósítása érdekében a KAP Stratégiai Terv **I. pillérének** finanszírozásában három célzott beavatkozást tervezünk az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2115 rendeletének 55. cikk (1) bekezdés a), b) és f) pontjainak megfelelően.

A méhészeti nemzeti program eddig jól működő intézkedéseinek folytatására kerül sor a KAP szektorális intézkedései révén, kiemelten kezelve azokat a területeket, amelyek a méhegészségügy irányába hatnak. A figyelem az ismeretterjesztés, a korszerű technológiák, az élelmiszerbiztonság, a méhegészségügy, a hatékony vándorlás, a minőségi genetikai alapok, a marketing és termékfejlesztés területekre irányul.

A KAP Stratégiai Terv I. pillérének **méhészeti tudásátadás és technikai segítségnyújtás** *beavatkozás célja* a szakmai szervezetek, valamint szaktanácsadó, illetve szolgáltató hálózat működtetése, amely hozzájárul az ágazat összehangolt működéséhez, az ismeretek gyarapításához, az innováció terjedéséhez és az ágazat korszerűsítéséhez. A nemzetközi és regionális szakmai rendezvények, szakmai tanulmányutak, valamint a méhészeti képzések és egyéb módon történő ismeretterjesztés (szakmai újság, film, kiadványok stb.) az ismeretek gyarapítását és megosztását szolgálja. A képzés és szervezeti támogatás az ágazat rezilienciáját növeli, amely az élelmezésbiztonságot is segíti. A méhegészségügyi és környezetterhelési vizsgálat feltárja a mezőgazdasági technológiák hibás gyakorlatát. A monitoring eredményéről éves kiadvány készül az ismeretek gyarapítása és megosztása céljából. Az új időszakban az ágazati programok **AKIS jellegű intézkedéseit** végrehajtó szakértőket és szervezeteket a jelenleginél jobban **bevonjuk a tudáshálózatba**. Ebben a munkában komoly szerepet szánunk az AKIS koordinációs egységnek és a KAP Hálózatnak (beavatkozás kódja: SC02_A01_BEA_55).

Az ágazat válsága miatt várhatóan csökken az érdeklődés a méhészeti edukáció iránt, így a tudásátadási támogatásnak kissebb szerepe lesz az elkövetkező időszakban, így a forrástervezés során ezt figyelembe kellett venni.

A KAP Stratégiai Terv I. pillérének **méhészeti marketing** beavatkozásának célja a piaci termékek ellenőrzése, a promóciós és marketing tevékenységek folytatása a fogyasztói bizalom növelése, a fogyasztók ismereteinek gyarapítása, a piacorientáltság, illetve a vásárlói tudatosság fokozása érdekében.

A méhészeti termékek értékesíthetőségének válságos időszakában a marketingre, promócióra nagy szükség van, de a visszaeső kínálat miatt, illetve a méhészeti számának csökkentésésnek eredményeképpen kisebb forrásmennyiség szükséges.

A **méhészeti ágazat versenyképességének fejlesztése**, **a méhállomány egészségügyi és genetikai állapotjavítása, valamint a vándorméhészkedés racionalizálása** beavatkozás célja a technológia folyamatos újítása, piacorientált fejlesztése a tevékenység hatékonyságának növelése, versenyképességének fokozása érdekében, továbbá a méhkártevők és –kórokozók elleni gyógykészítményes, alternatív, illetve preventív intézkedések, valamint ellenőrzött tenyészanyag beszerzésének támogatása a méhcsaládok számának és egészségének fenntartása, az őshonos génállomány megőrzése, az ökoszisztéma szolgáltatás fenntartása érdekében.

A méhészeti ágazat jelenlegi válsága miatt várhatóan egyrészt megemelkedik a helytelenül kezelt méhcsaládok száma, másrészt ez a többi állomány esetében többlet beavatkozást igényel a méhcsaládok egészségi állapotának megőrzése érdekében. A fentiek alapján a KAP Stratégiai Terv tervezésekor, illetve az ágazat számára meghatározott stratégiai kialakítása során figyelembe

vettük, hogy az ágazat válsága miatt a közeljövőben várhatóan a méhészeti eszközökbe történő beruházások visszaszorulnak, míg a méhállomány egészségügyi állapotának megfelelő szinten tartása jelentős pótlólagos költségeket indukál. Az ágazat túléléséhez a járványveszély kezelése vált prioritássá, amely jelentős pótlólagos forrásokat emészt fel a kezeléssorozatok számának szükséges növelése és a hatékonyabb készítmények beszerzésének szükségessége miatt. E forrásokat a beavatkozáson belül a támogatott méhészeti eszközök körének és a támogatások számának szűkítésével biztosítjuk.

A méhállomány egészségi állapotának megőrzésére irányuló fokozott törekvés az SO6 célkitűzés elérésének feltétele, ugyanis ha a méhállomány nagy része elpusztul, az az érintett területek biológiai sokféleségének jelentős csökkenését okozza.

E beavatkozás (beavatkozás kódja: SC03_E02_BEI_55) elemeit úgy alakítottuk ki, hogy azokat kiegészítheti a II. pillér innovációs együttműködési (EIP) beavatkozása (beavatkozás kódja: RD61_A05_EIP_77), valamint a kisüzemek beruházási támogatása (beavatkozás kódja: RD09a_B05_SML-73), illetve a méhészeti ágazat állatjóléti támogatása (beavatkozás kódja: RD33_G15_AWB_70).

A kettős finanszírozás elkerülése érdekében az I. és II. pillér támogatási céljai vagy eltérőek, vagy a pályázati felhívás szintjén történik annak kizárása, hogy más forrásból egyidejű finanszírozás történhessen. A kifizető ügynökség figyelemmel kíséri a vonatkozó adatbázisokat a kettős finanszírozás lehetőségének kiszűrésére. A méhészeti szektorális beavatkozások során nem támogatjuk méhészeti termékekkel kapcsolatos kutatási programok végrehajtását. Ezért a II. pillér innovációs együttműködési támogatásával végrehajtott kutatási programok kettős finanszírozása kizárt. A II. pillér kisüzemek beruházási támogatása célú pályázati felhívásában jogosultságot kizáró ok a szektorális méhészeti beavatkozások igénybevétele egyazon beruházás esetén. A II. pillér méhészeti ágazat állatjóléti támogatásához kötelezettség teljesítése van hozzárendelve. A kötelezettség megkövetelése más célt szolgál, mint a méhészeti szektorális beavatkozás méhegészségügyi és genetikai állapotjavítása. A II. pillér követelménye rövid távú, az egyes méhészek állományát érintően adott helyen a méhlegelő szegény időszak átvészelését szolgálja, míg az I. pillér beavatkozása hosszú távú célt szolgál, azaz a teljes méhállomány méhegészségügyi és genetikai állapotának javítását célozza.

A méhészet **társadalmi funkciója** a vidék népességmegtartó képességének erősítésében, valamint a kiváló minőségű méhészeti termékekkel történő ellátásában is megnyilvánul. A méhészeti intézkedéseknek minden esetben illeszkedniük kell a mezőgazdasági, erdészeti, vidékfejlesztési előírásokhoz, így figyelembe kell venni a biodiverzitásra irányuló elvárásokat, a szántóföldi növénytermesztés és a kertészet minél szélesebb körű megporzásra való igényét, valamint a méznek és egyéb méhészeti termékeknek a rövid ellátási láncban (REL) és a falusi turizmusban (mézutak) való megjelenését (beavatkozások kódja: RD49_R09_SCC_77, RD51_R11_TUC_77).

Továbbá az **I. és II. pillér zöld beavatkozásainak** legtöbbje legalább közvetetten segíti a méhészet és méhek helyzetét a növényvédőszer használat csökkentésével és a méhek számára kedvező tájelemek kialakításával. Ilyen tervezett megerősített ambíciószintű beavatkozások elsősorban a kondicionalitás, az agro-ökológiai program, az AKG, Öko, Natura, földhasználatváltást elősegítő nem termelő beruházások és fenntartásuk (beavatkozások kódja: DP17_G01_ECOS_16, RD19_G01_AEC_70, RD20_G02_ORT_70; SC13_G01_FVO_47, RD21_G04_LCI_73, RD22_G05_LCP_70).

Az EMGA-ból finanszírozott támogatás 50-50 %, míg az EMVA-ból finanszírozott támogatás 43-57 % EU-HU társfinanszírozási arányú.

A 2023-as költségvetés abban eltér a további évek költségvetésétől, hogy a 2023. évi KAP keretből kerül finanszírozásra a korábban EMGA-ból finanszírozott méhészeti program 2022. évi meghosszabbított időszaka. Ezen átmeneti időszakban keletkező támogatási igények kielégítésére tervezett 689 200 EUR levonásra kerül a 2023. évi KAP keretből, az indikátorok arányos csökkentése mellett.

A tagállamok területén található, minden év szeptember 1. és december 31. között telelésre felkészült méhkaptárak számának meghatározásához használt bevált, megbízható módszer leírása év

A méhkaptárak számának kiszámítási módszere

A tagállamok területén található, telelésre felkészült méhkaptárak számát minden év szeptember 1. és december 31. között ki kell számítani a KAP stratégiai tervekben leírt, megbízható módszer segítségével.

Első módszer:

Méhészet létesítéséhez az illetékes megyei állategészségügyi hatóság (megyei Kormányhivatal) általi nyilvántartásba vétel szükséges. Magyarországon a tartási helyek, a tenyészetek és az ezekkel kapcsolatos egyes adatok országos nyilvántartási rendszeréről szóló 119/2007. (X. 18.) FVM rendelet szabályozza a méhtartók nyilvántartását. A rendelet 4. § (1) bekezdés g) pontja alapján minden méhészetet, a méhek állandó tartási helyével az állattartónak be kell jelenteni és az Országos Adatbázisban nyilván kell tartani. Az Országos Adatbázis közhiteles nyilvántartás, melyet a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, mint állami állategészségügyi és nyilvántartás-vezető hatóság vezet. A méhészetek méhtartó tenyészetként kerülnek regisztrálásra az ügyfél kérelme alapján, a méhek tartójának (aki nem feltétlenül a méhek tulajdonosa) és a méhek tartási helyének adatai alapján. A regisztráláskor meg kell adni a méhcsaládok számát is. Minden változásról (növekedés, csökkenés, megszűnés) értesíteni kell a nyilvántartást vezető hatóságot.

Második módszer:

Az állategészségügyi hatóság irányításával – a méhállományok védelméről és a mézelő méhek egyes betegségeinek megelőzéséről és leküzdéséről szóló 70/2003. (VI. 27.) FVM rendelet alapján – a hatósági állatorvos munkáját segítő méhegészségügyi felelősök az évenkénti szeptember 30-i fordulónappal elvégzett kötelező őszi méhegészségügyi vizsgálat során minden méhcsaládot teljes körűen ellenőriznek. Az ellenőrzés eredményéről a méhegészségügyi felelős és a méhész által aláírt hivatalos dokumentumként jegyzőkönyv készül, mely a megvizsgált méhészet telelésre felkészített méhcsaládjainak számára és a kaptártípusra is kiterjed, több kaptártípus használata esetén típusonként összesítve a méhcsaládszámot.

Az első és a második módszer adatai az állategészségügyi hatóságnál összeérnek. A 119/2007. (X. 18.) FVM rendelet szerinti változásbejelentési kötelezettséget a 70/2003. (VI. 27.) FVM rendelet monitoring időpontjára helyezték. A 70/2003. (VI. 27.) FVM rendeletben foglalt őszi méhegészségügyi vizsgálat a teljes hazai méhállományra kiterjedő, hatósági vizsgálatsorozat, így ennek eredménye alapján az országos adatok igen nagy pontosságúak.

A méhcsaládok megállapítására szolgáló két módszer közül a második az első módszer alapján megadott adatok ellenőrzésére alkalmas s az esetleges korrekció alkalmazásával, az egymással összefüggő eredmények alapján kerül megállapításra a méhcsaládok száma. Az első módszer esetében a tényleges tevékenységet végző méhész a bejelentő ügyfél. Nincs akadálya annak, hogy a méhész béreljen méhállományt, vagy megállapodás alapján kezelje a méheket, ezért nem minden esetben azonos a méhállomány tulajdonosa és a tevékenység folytatását bejelentő méhész. Az utóbbi az országos adatbázisban ügyfélként szerepel, a méhészeti tevékenység gyakorlójaként. A nemzeti szabályozási környezet nem a termelő tőke tulajdonosát, hanem a mezőgazdasági tevékenység tényleges gyakorlóját támogatja.

3.5.3 Bor

1. Stratégiai megközelítés szükségessége a helyzetelemzés alapján

Magyarország egy hagyományos szőlő-bor termelő ország. Magyarország az Európai Unió 7. legnagyobb bortermelő országa. A magyar szőlészet és borászat, valamint a magyar szőlő- és bortermelők közös munkájának eredménye, azaz a magyar bor jelentősége messze túlmutat önmagán: a magyar mezőgazdaság identitásképző tényezője, és fontos országimázsalkotó és -teremtő erő is. A vidéki

területeink jelentős része érintett valamilyen formában a szőlőtermesztéssel, borkészítéssel. A szőlőterület mintegy 65 ezer hektár, több éves átlagban a bortermelés eléri a 3 millió hektolitert. Az ágazat mintegy 100 000 ember megélhetését biztosítja. Egy Hegyközségek Nemzeti Tanácsa megbízásából elvégzett 2017-es piackutatása alapján Magyarországon a 18 év feletti népesség mintegy 22%-a (kb. 1,7 millió ember) fogyaszt bort legalább egyszer egy héten, további 26% (2 millió ember) legalább egyszer havonta.

2. Magyarország stratégiai megközelítése a bor ágazat kapcsán

A Hegyközségek Nemzeti Tanácsa az Agrárminisztériummal közösen elkészítette az ágazat stratégiáját, amelyben az alábbi célokat megfogalmazza az ágazat. A Hegyközségek Nemzeti Tanácsa szakmaközi szervezet és egyben a legnagyobb, az ágazati szereplők szinte egészét tömörítő szakmai szervezet is.

A magyar borágazat versenyképességét alapvetően meghatározó tényező a termőalapok (ültetvények) állapota, kora, szerkezete és fajtaösszetétele, valamint az arra épülő borászati feldolgozó kapacitás korszerűsége. Az elavult infrastruktúra korszerűsítése meghatározó jelenleg is a piaci szereplők részéről, amelyet jól mutat a szőlőültetvények szerkezetátalakítási és átállítási támogatása iránti töretlen igény, valamint a jelentős borászati üzemek korszerűsítésére vonatkozó támogatások népszerűsége. Az elmúlt évtized fejlesztéseinek köszönhetően a magyar borászati termékek versenyképessége nőtt, ami az exportadatokon is mérhető módon látszik. Az Európai Unión belüli tájékoztató kampányok, illetve az Európai Unión kívüli promóciós tevékenységek támogatása nélkül azonban piacainkat megőrizni, bővíteni, értékben növelni nem tudjuk. Jelentős lemaradást kell behoznunk a marketing és termékkommunikáció területén, hiszen a belpiaci fogyasztás stagnál. Szükséges növelni az egy liter borra jutó exportárat, hogy az ágazat jövedelemtermelő képessége javuljon, a következő nemzedék számára is biztosítson vonzó megélhetési formát a szőlőtermelés és a borkészítés.

A folyamatosan változó piaci igények szükségessé teszik az innováció, mint új beavatkozás alkalmazását. A borágazati innováció keretében olyan új, vagy Magyarországon még nem alkalmazott technológiák, eljárások bevezetésének támogatását biztosítjuk, amely lehetővé teszi az ágazat szereplőinek, hogy új piacokon, fogyasztókon keresztül hatékonyságukat növeljék, költségeiket csökkentsék, ezzel fenntarthatóbb, versenyképesebb működést érhessenek el. Az innováció keretében lehetőség van olyan technológiai megoldások kifejlesztésére illetve piaci bevezetésére is, amely környezetkímélő, hozzájárul az ágazat környezeti terhelésének csökkentéséhez. A fogyasztói igények változása, a növekvő környezettudatosság, az Európai Unióban tapasztalt fogyasztáscsökkenés szükségessé teszi Magyarország számára is az innováció alkalmazását, az innovatív megoldások bevezetésének elősegítését a borágazatban.

A borágazatban az ágazati szereplők részére nyújtott **tanácsadási szolgáltatások** beavatkozás alkalmazása kulcsfontosságú szerepet játszik e szereplők gazdasági versenyképességének javításában. A tanácsadás kiterjed a jogszabályokból eredő kötelezettségekhez kapcsolódó általános tájékoztatásra, valamint olyan összetett jogszabályi kötelezettségnek történő megfelelésre, mint például a jövedéki jogszabályozás vagy a hulladékgazdálkodás. A tanácsadási szolgáltatás lehetőséget biztosít olyan jógyakorlatok bemutatására, a borágazat szereplőinek széles körére alkalmazható megoldások kidolgozására és átadására, amelyek a borágazat szereplőinek napi munkavégzését könnyítik meg, teszik hatékonyabbá.

A **borturizmus** előmozdítását előirányzó beavatkozás a magyarországi szőlőültetvények hírnevének növelését, a bortermelő régiók borturizmusának fejlesztését szolgálja. A borturizmus képes bemutatni, élményszerű módon átadni a borok készítésének jellegzetességeit, tájhoz kötöttségét, és kiemelni a szőlőültetvények fontosságát az adott régióban. A borturizmus, a termelővel létrejövő közvetlen kapcsolaton keresztül hozzájárul az ismeretterjesztéshez, valamint a kulturált és mértékletes borfogyasztás ismertetéséhez, az ezzel kapcsolatos üzenetek eljuttatásához.

A **piacismeret javítása** beavatkozással célunk a szőlő- és borágazat hatékonyságának, rezilienciájának és versenyképességének növelése. A borágazat szereplőinek a fenntartható gazdasági, társadalmi, környezeti, éghajlati erőforrások hatékony felhasználásával kapcsolatos teljesítményük javításához nagyban hozzájárul, ha a rendelkezésre álló piaci ismereteik kibővülnek, hozzáférnek az aktuális ismeretanyagokhoz és rendszeresen tájékoztatást kapnak a szőlő- és borpiac aktuális fejleményeiről.

A kártevők terjedésének megelőzése érdekében végzett monitoring, diagnosztikai, képzési, kommunikációs és kutatási intézkedések bevezetésével Magyarország a bortermelésre fenyegetést jelentő szőlő aranyszínű sárgaság szőlőbetegség terjedésének lassítása, illetve visszaszorítása érdekében kíván fellépni. Tekintettel arra, hogy a szőlőbetegség rendkívül gyorsan terjed, ezért a védekezés minden érintett szereplő közös fellépésével lehetséges és a veszélyre adott hatékony válasz egyetlen módja az irányított beavatkozások alkalmazása. A beavatkozástípus célja a monitoring, a diagnosztika, a kommunikáció, a képzés és a kutatás támogatása annak érdekében, hogy javuljon a fertőzés korai felismerése, a védekezési tevékenységek összehangolása, valamint a szőlőtermelők felkészültsége és együttműködése. A kutatási tevékenységek hozzájárulnak a költséghatékonyabb és környezetkímélőbb védekezési módszerek kidolgozásához. A beavatkozástípus megvalósítása elősegíti a szőlő aranyszínű sárgaság terjedésének visszaszorítását, ezáltal hozzájárul a hazai szőlő- és borágazat hosszú távú fenntarthatóságának, versenyképességének és növényegészségügyi biztonságának megőrzéséhez.

3.KAP Stratégiai terv beavatkozásainak hozzájárulása az ágazat fejlesztési céljaihoz

A fentiekre alapozva szükséges folytatni a termelés üzemi és üzleti hatékonyságának növelését, a modern termelői kapacitások létrehozását a választott beavatkozások segítségével. A KAP Stratégiai Terv **I. pillérében a borágazat** esetében választott hét beavatkozás nagymértékben hozzájárulhatnak a magyar szőlő- és borágazat versenyképes növekedéséhez, a munkahelyek megőrzéséhez, a vidéki élet színvonalának emeléséhez azáltal, hogy a szőlőültetvényektől az innováción át értékesítésig segíti az értéknövelést, a piaci igényekhez igazodást, az értékesítési feltételek és lehetőségek javítását.

A KAP I. pillérének **tájékoztatás a tagállamokban beavatkozását** 2020-tól alkalmazza Magyarország a borágazat Nemzeti Támogatási Programján belül. A támogatás feltételei jóval célzottabbá tették a támogatás felhasználását már az első alkalmazástól kezdve.

A beavatkozás esetében a következő feltételeket határoztuk meg annak érdekében, hogy a bemutatott célkitűzéseket hatékonyan elérhessük:

-kulcsszerepet kapott a kialakított egységes borarculat használatának szerepe,

-az egyes borrégiókban dolgozó ágazati szereplők igényeinek figyelembe vétele a régiós promóciós tervek alkalmazásán keresztül.

Ezzel a kommunikáció hatékonyságát, szinergikus hatásait jobban ki lehet használni. A tagállami tájékoztató kampány nagyban hozzájárul a magyar borágazat versenyképes növekedéséhez. Magyarország kormánya kiemelt figyelmet fordít a munkahelyek megőrzésére és teremtésére. A vidéki térségek lakosságának megőrzése, a helyi foglalkoztatási lehetőségek védelme és fejlesztése ezért fontos szerepet játszik. Magyarországon nő az idegenforgalmi bevétel és a turistaforgalom. A bor fontos turisztikai attrakció, ezért a borfogyasztók ismereteit bővítenünk kell, tájékoztatást adva a különböző földrajzi jelzések értékéről, a felelős borfogyasztásról.

Támogatható kedvezményezettek: A meghatározott kedvezményezettek megegyeznek az EU 126/2022 felhatalmazáson alapuló rendeletének 40. cikkében szereplő kedvezményezettekkel.

(beavatkozás kódja: SC09_E08_WIN_58)

A KAP I. pillérének **promóció harmadik országokban** beavatkozását 2012-től alkalmazza Magyarország a borágazat Nemzeti Támogatási Programján belül. A támogatás feltételei jóval célzottabbá tették a támogatás felhasználását a beavatkozás első alkalmazásához képest. A beavatkozás esetében a következő feltételeket határoztuk meg annak érdekében, hogy a bemutatott célkitűzéseket hatékonyan elérhessük:

-kulcsszerepet kapott a kialakított egységes borarculat használatának szerepe,

-az egyes borrégiókban dolgozó ágazati szereplők igényeinek figyelembe vétele a régiós promóciós tervek alkalmazásán keresztül.

Ezzel a kommunikáció hatékonyságát, szinergikus hatásait jobban ki lehet használni. A harmadik országokban történő promóció nagyban hozzájárul a magyar borágazat versenyképes növekedéséhez. Magyarországnak új piacokat kell kiépítenie harmadik országokban, hogy új fogyasztókat érjen el, az

export mennyiségét és értékét növelni tudja az EU területén kívül.

Támogatható kedvezményezettek: A meghatározott kedvezményezettek megegyeznek az EU 126/2022 felhatalmazáson alapuló rendeletének 40. cikkében szereplő kedvezményezettekkel.

(beavatkozás kódja: SC10_E09_WIP_58).

A KAP I. pillérének **szőlőültetvények szerkezetátalakítására és átalakítása** beavatkozását 2008-tól alkalmazza Magyarország a borágazat Nemzeti Támogatási Programján belül. A szerkezetátalakítási támogatás fontos beavatkozás, amely hozzájárul a versenyképes termőalapok megteremtéséhez.

A beavatkozás esetében a következő feltételeket határoztuk meg annak érdekében, hogy a bemutatott célkitűzéseket hatékonyan elérhessük:

-Fontosnak tartjuk olyan fajták telepítését, amelyek leginkább kötődnek a borvidék talaj- és éghajlati adottságaihoz, szőlőtermesztési hagyományaihoz, és amelyekre hosszú távú kereslet mutatkozik,

-céljaink között szerepel a szerkezetátalakítási támogatás megvalósítása a legjobb termelőhelyeken és területeken; ezért előnyben részesítjük azokat a termelőket, akiknek területe a szőlőkataszter szerint átlag feletti pontszámmal rendelkezik,

-előnyben részesítjük azokat a termelőket, akik biztos felvevőpiaccal, felvásárlási szerződéssel vagy olyan termelői szervezeti háttérrel rendelkeznek, amelyen keresztül a megújult ültetvényekről származó szőlőtermés hasznosítása hosszú távon biztosított

A meghatározott kedvezményezettek megegyeznek az EU 126/2022 felhatalmazáson alapuló rendeletének 40. cikkében szereplő kedvezményezettekkel.

(beavatkozás kódja: SC05_E04_WIR_58).

A KAP I. pillérének **zöldszüreti intézkedés** beavatkozását 2019-től alkalmazza Magyarország a borágazat Nemzeti Támogatási Programján belül. A kereslet-kínálat egyensúlyának fenntartása érdekében bizonyos piaci intervenciós eszközök alkalmazhatók. A zöldszüret hatékony eszköze a kínálati oldal azonnali csökkentésének, amelyet egy adott évben, a krízis jelentkezése esetén kívánunk alkalmazni. A beavatkozás esetében a Terv célkitűzéseihez történő hozzájárulás feltételeit a jelentkező válság nagyságának és területi érintettségének ismeretében tudjuk csak meghatározni.

A meghatározott kedvezményezettek megegyeznek az EU 126/2022 felhatalmazáson alapuló rendeletének 40. cikkében szereplő kedvezményezettekkel.

(beavatkozás kódja: SC07_E06_WIG_58)

A KAP I. pillérének **melléktermék-lepárlás beavatkozását** 2008-tól alkalmazza Magyarország a borágazat Nemzeti Támogatási Programján belül. A melléktermék-lepárlás beavatkozás a melléktermékek ellenőrzött kivonását szolgálja, ezzel is segítve az ezt alkalmazó termelőket. A melléktermék lepárlás beavatkozás elősegíti a borászati melléktermékek költséghatékony és környezetkímélő kivonását. Az intézkedés megalkotása során alaposan átgondolták a költséghatékonyságot és a melléktermékek biztonságos ártalmatlanítását a rendelkezésre álló kivonási módokat és azok elérhetőségét, rendelkezésre állását.

A beavatkozás esetében a következő feltételeket határoztuk meg annak érdekében, hogy a bemutatott célkitűzéseket hatékonyan elérhessük:

-bizonyos üzemméret felett kötelező a borseprő lepárlás útján történő megsemmisítése.

A meghatározott kedvezményezettek megegyeznek az EU 126/2022 felhatalmazáson alapuló rendeletének 40. cikkében szereplő kedvezményezettekkel.

(beavatkozás kódja: SC07_E06_WIG_58).

A KAP **I. pillérének beruházások a borágazatban** beavatkozását 2010-tól alkalmazza Magyarország a borágazat Nemzeti Támogatási Programján belül. A bor ágazat célzott beruházási támogatást igényel, amely tervszerűen hosszú távra biztosít forrást. A szőlővel beültetett területek megújításával párhuzamosan ösztönözni kell a bortermelő kapacitás korszerűsítését is. A megfelelő piaci eredmények

eléréséhez az ágazat minden elemének fejlesztése szükséges, hogy a folyamatosan változó fogyasztói igényeknek a termelők meg tudjanak felelni, képesek legyenek a legújabb technológiákat alkalmazni.

A beavatkozás esetében a következő feltételeket határoztuk meg annak érdekében, hogy a bemutatott célkitűzéseket hatékonyan elérhessük:

-csak új, még használtban nem lővő gépek és berendezések vásárlására van lehetőség az intézkedésen belül,

-borászati termékek előállításához, minőségellenőrzéséhez és forgalmazásához kapcsolódó gépek és berendezések beszerzése támogatható.

A meghatározott kedvezményezettek megegyeznek az EU 126/2022 felhatalmazáson alapuló rendeletének 40. cikkében szereplő kedvezményezettekkel.

Ezt a beavatkozást kiegészítik a KAP **II. pilléréből biztosított beruházás típusú beavatkozások**, mint a mezőgazdasági üzemek fenntarthatósági és digitális átállásának támogatását, a hozzáadott-érték növelését, valamint a vízfelhasználás hatékonyságát javító támogatások (beavatkozás kódja:RD01_E01_FRM_73, RD01a_E01_FRM_73, RD03_E02_FON_73, RD04_E03_FOF_73, RD12_W01_WTO_74, RD15_W04_COP_77).

A KAP **I. pillérének innovációra vonatkozó** beavatkozását a borágazatban Magyarország eddig még nem alkalmazta. A KAP reform, a tapasztalható fogyasztáscsökkenés azonban olyan változásokat hozott a borágazat tekintetében, amelyhez a magyar borágazatnak is alkalmazkodnia kell, új, innovatív megoldásokat kell keresnie az új elvárásokra, kihívásokra. A KAP reform során módosult a 1308/2013/EU rendelet, amely lehetővé tette az alkoholcsökkentett és az alkoholmentesített borászati termékek előállítását és forgalmazását. Az ilyen termékek iránti jelentősebb piaci igény lehetőséget jelent az ágazati szereplők számára az ilyen termékek készítését és forgalmazását illetően.

A beavatkozáson keresztül támogatni kívánjuk:

-új technológiák kifejlesztését alkoholcsökkentett és alkoholmentesített borászati termékek előállításához,

-a borászati ágazatban új, környezetbarát csomagolás használatával kapcsolatos kutatásokat,

-Magyarországon még nem használatos új technológiai és informatikai (IT) megoldások kifejlesztését és alkalmazását.

A beavatkozás részeként tehát nem nyújtható támogatás a beruházási intézkedésben támogatható gépekre, berendezésekre, technológiai és informatikai megoldásokra. A beavatkozás kódja: SC04_A01_WIIN_58.

Az **AKIS intézkedések minden eleme** (tájékoztatási szolgáltatás, tanácsadás, képzés, innováció és digitalizáció) közvetlenül hozzájárulhat a bor ágazat kihívásainak kezeléséhez. Az új időszakban a forráskeret emelése mellett a másik fontos ambíciószint növelési tervünk, hogy az ágazati programok AKIS jellegű intézkedéseit végrehajtó szakértőket és szervezeteket a jelenleginél jobban bevonjuk a tudáshálózatba. Ebben a munkában komoly szerepet szánunk az AKIS koordinációs egységnek és a KAP Hálózatnak (beavatkozások kódja: RD01a_E01_FRM_73, RD58_A01_TRA_78, RD60_A04_ADP_78, RD61_A05_EIP_77).

3.5.4 Komló

A magyar stratégiai terv nem tartalmaz a komlóágazatot célzottan támogató beavatkozást, így a kiegészítő jelleg bemutatása nem releváns ebben az esetben.

3.5.5 Olívaolaj és étkezési olajbogyó

A magyar stratégiai terv nem tartalmaz a komlóágazatot célzottan támogató beavatkozást, így a kiegészítő jelleg bemutatása nem releváns ebben az esetben.

3.5.6. Marha- és borjúhús

A marha- és borjúhús ágazat számos jogcímen keresztül jut támogatásokhoz, amelyek a húshasznú szarvasmarhatartás különböző részterületeit hivatott segíteni. Ezeket az alábbiakban mutatjuk be.

Általánosságban elmondható, hogy az átmeneti nemzeti támogatások célja, hogy kiegészítő jellegével az

azonosított szükségletek teljesítésén keresztül hozzájáruljon az SO1 célkitűzéseinek eléréséhez. Ez a kiegészítő jelleg azonban fokozatosan gyengül, tekintettel arra, hogy az ágazati borítékok lehetséges maximális mérete évről-évre csökken.

1. Hízott bika támogatás

A hízott bika tartás esetében a jövedelemtámogatások két forrásból, az uniós forrású termeléshez kötött támogatásokból, valamint a nemzeti forrásból finanszírozott átmeneti nemzeti támogatásokon keresztül érkeznek. Míg az uniós láb termeléshez kötött, addig az átmeneti nemzeti támogatási jogcím termeléstől elválasztott formában működik, így a jogosultak köre nem mutat teljes átfedést. Ezen részben javít majd a referencia időszak módosítása. A két jogcím közül az uniós forrás tervezhető biztosabban (54,35 EUR), az átmeneti nemzeti támogatás fajlagos értéke az aktuális nemzeti költségvetési lehetőségek függvényében változik, az elmúlt 2 évben 60 EUR körül alakult jogosultságonként. Ez azonban jelentősen elmarad az indikatív 101,07 EUR-tól. A jóváhagyott pénzügyi boríték kihasználása nem közelíti a jóváhagyott maximális értéket, az elmúlt években 80% alatt alakult.

Ahogy a hízott bika támogatás bemutatásánál is jeleztük, a bika hízlalással foglalkozó gazdák és családjaik számára kiemelt fontosságú, hogy a valódi termelést célzottan támogató termeléshez kötött kifizetés és az átmeneti nemzeti támogatás együttesen valódi biztonsági hálót alkosson, amely az időjárási és piaci kockázatokból eredő jövedelemingadozások esetén is biztosít egy elvárt szintű ellenálló képességet.

Erre épül rá a termeléstől elválasztott formában nyújtott, szarvasmarha extenzifikációs átmeneti nemzeti támogatási jogcím, amelynek összege az aktuális nemzeti költségvetési lehetőségek függvényében változik, az elmúlt 2 évben 60 EUR körül alakult jogosultságonként. Ennek kiegészítő jellege ugyanakkor inkább ágazati szinten értelmezhető, hiszen a hús marhát tartó gazdaságoknak csak egy része tartja extenzíven az állományát.

2. Anyatehéntartás támogatása

A húshasznú anyatehéntartás esetében a jövedelemtámogatások két forrásból, az uniós forrású termeléshez kötött támogatásokból, valamint a nemzeti forrásból finanszírozott átmeneti nemzeti támogatásokon keresztül érkeznek. Mindkét jogcím termeléshez kötött formában működik, ennek ellenére a jogosultak köre nem egyezik meg. Ennek az az oka, hogy az átmeneti nemzeti támogatás esetében korlátként működik a támogatható állatok száma, amely 117 000 egyedben van maximalizálva. A stratégiai terv rendeletben szereplő lehetőséggel élve a jogosult állatlétszám felső korlátja a 2018-ban a termeléstől függő önkéntes támogatási rendszer keretében anyatehén támogatásban részesült állatlétszám mértékére (229 215) emelkedik, amely segítségével a jogosultak köre jelentős mértékben közelít majd egymáshoz. A két jogcím közül az uniós forrás tervezhető biztosabban (~140 EUR), az átmeneti nemzeti támogatás fajlagos értéke az aktuális nemzeti költségvetési lehetőségek függvényében változik, és az említett frissítés okán a felére (30 EUR körüli szintre) csökken.

Ahogy az anyatehéntartás támogatás bemutatásánál is jeleztük, a húshasznú anyatehén tartással foglalkozó gazdák és családjaik számára kiemelt fontosságú, hogy a valódi termelést célzottan támogató termeléshez kötött kifizetés és a javuló célzottságú átmeneti nemzeti támogatás együttesen valódi biztonsági hálót alkosson, amely az időjárási és piaci kockázatokból eredő jövedelemingadozások esetén is biztosít egy elvárt szintű ellenálló képességet.

Erre épül rá a termeléstől elválasztott formában nyújtott, szarvasmarha extenzifikációs átmeneti nemzeti támogatási jogcím, amelynek összege az aktuális nemzeti költségvetési lehetőségek függvényében változik, az elmúlt 2 évben 60 EUR körül alakult jogosultságonként. Ennek kiegészítő jellege ugyanakkor

inkább ágazati szinten értelmezhető, hiszen a hús marhát tartó gazdaságoknak csak egy része tartja extenzíven az állományát.

Összefoglalóan elmondható, hogy a marha és borjúhús ágazat helyzetének javítása a magyar KAP stratégiai tervben tehát komplex módon, több beavatkozáson keresztül történik. A közvetlen támogatások célzott, termeléshez kötött forrásai több jogcímen segítik az ágazatban tevékenykedők jövedelemhelyzetének javítását, valamint a fenntarthatóság előmozdítását. Ezt fokozatosan csökkenő mértékben, de kiegészítik az átmeneti nemzeti támogatás kapcsolódó jogcímei, részben termeléshez kötött, részben termeléstől elválasztott formában. A marha- és borjúhús ágazat esetében a bemutatott támogatások mellé nem párosul piaci beavatkozás.

3.5.7. Tej és tejtermékek

A tejhasznú tehéntartás esetében a jövedelemtámogatások két forrásból, az uniós forrású termeléshez kötött támogatásokból, valamint a nemzeti forrásból finanszírozott átmeneti nemzeti támogatásokon keresztül érkeznek. Míg az uniós láb termeléshez kötött, addig az átmeneti nemzeti támogatási jogcím termeléstől elválasztott formában működik, így a jogosultak köre nem mutat teljes átfedést. A referencia időszak felülvizsgálatával élve a két jogcím kedvezményezettjei közötti átfedés javul. A két jogcím közül az uniós forrás tervezhető biztosabban (~317 EUR), az átmeneti nemzeti támogatás fajlagos értéke az aktuális nemzeti költségvetési lehetőségek függvényében változik. Az összehasonlítást/kiegészítő jellegének kimutatását nehezíti, hogy a termeléshez kötött támogatás állatalapon, az átmeneti nemzeti támogatás pedig egy kalkulált tej kilogramm alapon kerül kifizetésre.

Általánosságban elmondható, hogy az átmeneti nemzeti támogatások célja, hogy kiegészítő jellegével az azonosított szükségletek teljesítésén keresztül hozzájáruljon az SO1 és részben az SO8 célkitűzések eléréséhez. Ez a kiegészítő jelleg azonban fokozatosan gyengül, tekintettel arra, hogy az ágazati borítékok lehetséges maximális mérete évről-évre csökken.

Ahogy a tejhasznú tehéntartás támogatás bemutatásánál is jeleztük, a tejtermeléssel foglalkozó gazdák és családjaik számára kiemelt fontosságú, hogy a valódi termelést célzottan támogató termeléshez kötött kifizetés és az átmeneti nemzeti támogatás együttesen valódi biztonsági hálót alkosson, amely az időjárási és piaci kockázatokból eredő jövedelemingadozások esetén is biztosít egy elvárt szintű ellenálló képességet.

A beavatkozás célja a tejtermelés jövedelmezőségének szinten tartásával az ágazat által nyújtott gazdasági, társadalmi és környezeti szolgáltatások fenntartása, közvetetten pedig a magyarországi tejfeldolgozás alapanyaggal történő ellátása ésszerű szállítási távolságon belül.

Kiemelendő még, hogy a tejelő tehenet tartó gazdaságok támogatását már 2023 előtt is kiegészítette egy állatjóléti beavatkozás a II. pillérben, ahol állatjóléti többletvállalások teljesítése esetén további kifizetést igényelhetnek. Ez a KAP stratégiai terv keretében tovább folytatódik.

Összefoglalóan elmondható, hogy a tej ágazat helyzetének javítása a magyar KAP stratégiai tervben tehát komplex módon, több beavatkozáson keresztül történik. A közvetlen támogatások célzott, termeléshez kötött forrásai segítik az ágazatban tevékenykedők jövedelemhelyzetének javítását, valamint a fenntarthatóság előmozdítását. Ezt fokozatosan csökkenő mértékben, de kiegészíti az átmeneti nemzeti támogatás, termeléstől elválasztott formában. Az azonosított szükségletek komplex kezelése érdekében pedig állatjóléti intézkedések is segítik az ágazati szereplőket. A tej ágazat esetében a bemutatott támogatások mellé nem párosul piaci beavatkozás.

3.5.8. Juh- és kecskefélék

Az anyajuhtartás esetében a jövedelemtámogatások két forrásból, az uniós forrású termeléshez kötött támogatásokból, valamint a nemzeti forrásból finanszírozott átmeneti nemzeti támogatásokon keresztül

érkeznek. Mindkét jogcím termeléshez kötött formában működik, így a jogosultak köre gyakorlatilag megegyezik. A két jogcím közül az uniós forrás teszi ki a nagyobb részt (28,4 EUR), az átmeneti nemzeti támogatás fajlagos értéke elenyésző, mindössze 0,05 EUR állatonként. Érdemes megemlíteni, hogy a tejtermelésben részt vevő anyajuhok esetében a fajlagos érték alacsonyabb (0,04 EUR), azonban a juhtejet előállító termelők a II. pillérben, állatjóléti többletvállalások teljesítése esetén további kifizetést igényelhetnek.

Ahogy az anyajuh támogatás bemutatásánál is jeleztük, az anyajuhtartással foglalkozó gazdák és családjaik számára kiemelt fontosságú, hogy a valódi termelést célzottan támogató termeléshez kötött kifizetés és az átmeneti nemzeti támogatás együttesen valódi biztonsági hálót alkosson, amely az időjárási és piaci kockázatokból eredő jövedelemingadozások esetén is biztosít egy elvárt szintű ellenálló képességet.

Általánosságban elmondható, hogy az átmeneti nemzeti támogatások célja, hogy kiegészítő jellegével az azonosított szükségletek teljesítésén keresztül hozzájáruljon az SO1 és részben az SO8 célkitűzések eléréséhez. Ez a kiegészítő jelleg azonban fokozatosan gyengül, tekintettel arra, hogy az ágazati borítékok lehetséges maximális mérete évről-évre csökken.

Erre épül rá a termeléstől elválasztott formában nyújtott, kedvezőtlen adottságú területeken tartott állatok után megállapított kiegészítő átmeneti nemzeti támogatási jogcím, amelynek fajlagos összege 4,83 EUR. Ennek kiegészítő jellege ugyanakkor inkább ágazati szinten értelmezhető, hiszen az anyajuhtartóknak csak szűk köréhez jut el.

Az említett három jogcímen érkező támogatás az ágazat gazdasági és környezeti értelemben vett fenntarthatóságát, a törzskönyvezett apaállat használat előírásával pedig a minőségi árualap biztosítását hivatott elősegíteni.

Összefoglalóan elmondható, hogy a juh ágazat helyzetének javítása a magyar KAP stratégiai tervben tehát komplex módon, több beavatkozáson keresztül történik. A közvetlen támogatások célzott, termeléshez kötött forrásai segítik az ágazatban tevékenykedők jövedelemhelyzetének javítását, valamint a fenntarthatóság előmozdítását. Ezt fokozatosan csökkenő mértékben, de kiegészíti az átmeneti nemzeti támogatás. Az azonosított szükségletek komplex kezelése érdekében pedig állatjóléti intézkedések is segítik az ágazati szereplőket. A juh ágazat esetében a bemutatott támogatások mellé nem párosul piaci beavatkozás.

3.5.9. Fehérjenövények

A szemes és szálas fehérjetakarmány növények termesztői számára kizárólag a termeléshez kötött támogatás áll rendelkezésre, így a kiegészítő jelleg nem releváns.

3.5.10. Cukorrépa

A cukorrépa termesztők számára kizárólag a termeléshez kötött támogatás áll rendelkezésre, így a kiegészítő jelleg nem releváns.

3.5.11. Egyéb ágazatok

A rizstermesztők számára kizárólag a termeléshez kötött támogatás áll rendelkezésre, így a kiegészítő jelleg nem releváns.

A kiegészítő jelleg a dohánytermesztés esetében kevéssé értelmezhető, tekintettel arra, hogy célzott támogatást az ágazat a KAP stratégiai terv keretében kizárólag az átmeneti nemzeti támogatásokon keresztül kap. A referencia időszak frissítése ugyanakkor lehetőséget teremt arra, hogy a kapcsolat javuljon a jogosultságok tulajdonosai, valamint a válóban dohánytermeléssel foglalkozó gazdák sokasága

között.

3.6 Adott esetben annak vázolása, hogy melyik beavatkozás járul hozzá az egységes és integrált kockázatkezelési módszer biztosításához

Magyarországon az időjárási kockázatok kezelése a 2012-ben bevezetett kockázatkezelési rendszer keretében történik. A kezdetben 2 pillérrel (agrár-kárenyhítési rendszer, biztosítási díjtámogatás) elindult rendszer a 2021-es évre négy pillére bővült:

·I. pillér: az Európai Bizottságnál notifikált, nemzeti forrásból finanszírozott agrár-kárenyhítési rendszer;

·II. pillér: az uniós társfinanszírozású, mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás (növénybiztosításokra);

·III. pillér: az uniós forrásból kialakított, nemzeti forrásból működtetett országos jégkármérséklő rendszer (JÉGER),;

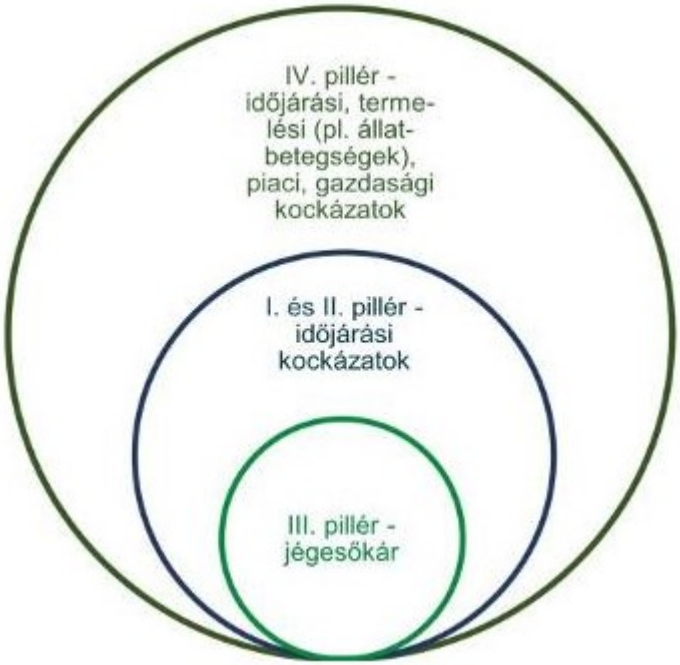
·IV. pillér: mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer.

A 2023. évi tervmódosítás az I. pillért jelentős mértékben érinti, hiszen a korábban termelői hozzájárulásból és azzal legalább megegyező mértékű nemzeti költségvetési forrásból finanszírozott rendszer a 2024-es évben kölcsönös kockázatkezelési alappá történő átalakulásával immáron Stratégiai Tervből származó pénzforrásokat is használ. Az intézkedés hosszútávú pénzügyi fenntarthatósága érdekében szükségesnek láttuk – tekintettel az utóbbi néhány évben tapasztalt gyakoribbá és károsszegben súlyosabbá váló természeti károkra – az intézkedést a KAP ST kereteibe helyezni és ezúton is pénzeszközöket bevonni. Az új intézkedés bevezetésével nagyobb pontossággal lehet tervezni a károk enyhítésére szolgáló kárenyhítő juttatás összegét, valamint a termelői károkat a korábbinál várhatóan nagyobb mértékben lehet kompenzálni.

A 2026. évben jelentkező rendkívüli fagy és aszálykárok következtében, melyekről hivatalosan tájékoztattuk a Bizottságot, előreláthatóan a Agrárkárenyhítési Kockázatkezelési Alap forrásai nem lesznek elégségesek az intézkedés leírásában rögzített mértékű kárenyhítés kifizetésére, ezért az érintett gazdálkodók likviditási helyzetének megőrzése, és a 2027. évi mezőgazdasági munkák biztonságos megkezdése érdekében a válságtámogatási intézkedés alkalmazása elkerülhetetlenül szükséges. A beavatkozás az Agrárkárenyhítési Kockázatkezelési Alapban **tag** mezőgazdasági termelőket segíti azáltal, hogy a kiegészítő válságtámogatásra való jogosultságuk révén mérsékli a kárenyhítő juttatás arányos csökkentésének mértékét.

A veszélynemek közül a jégeső, téli-, tavaszi- és őszi fagy, vihar, aszály, mezőgazdasági árvíz és felhőszakadás okozta veszteségeket az I. és a II. pillér is kezeli illetve mérsékli, viszont az Agrárkár-enyhítési Kockázatkezelési Alap mindezen veszélynemeken túl a belvízkárok kezelésére is kiterjed (1.ábra). A fenti kockázatkezelési eszközöket egészítik ki a Vidékfejlesztési Programban meghirdetett, az éghajlat-változásból eredő és időjárási kockázatok (eső-, jégeső-, tavaszi fagykár) megelőzését szolgáló termelői beruházási pályázatok.

1. ábra: A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer pillérei által lefedett kockázatok

Forrás: Készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A mezőgazdasági üzemek fennmaradását biztosító jövedelem és reziliencia támogatása az Európai Unióban az élelmezésbiztonság fenntartása érdekében megnevezésű 1. sz. specifikus célkitűzéshez *a természeti (időjárás) és piaci kockázatokból fakadó jövedelemingadozások csökkentése* megnevezésű 2. sz. főszükséglet kapcsolódik, amely indokolja a beavatkozás 2023-2027. időszakban történő továbbvitelét. Az 1. sz. specifikus célkitűzéssel összefüggésben megfogalmazott három főszükséglet közül a *2. Természeti (időjárás) és piaci kockázatokból fakadó jövedelemingadozások csökkentése* az, amelyhez tartozó alszükségletekre a kockázatkezelési eszközök és a válságtámogatási intézkedés tudnak hatást gyakorolni.

A 2. sz. főszükségleten belül az alszükségletek egyike a *2.1 kedvezőtlen időjárási jelenségek és a klímaváltozás okozta termelői károk kezelése a mezőgazdaságban (növénytermesztés, állattenyésztés, kertészet)*. A kockázatkezelési rendszer három pillére a növénytermesztő ágazatok időjárási kockázatok, ezáltal a klímaváltozás elleni védelmet szolgálja, amelyet a SWOT analízis erősségként azonosított be *(E.3. Jól működő mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer és annak folyamatos fejlesztése)*. A kockázatkezelési eszközök iránti növekvő igényt jelzi – alátámasztva ezzel a szükségletet – az agrárkárenyhítés által évente biztosított kárenyhítő juttatások növekvő volumene, valamint az önkéntesen köthető díjtámogatott növénybiztosítások fedezetbe vont területének, a díjtámogatás lehetőségével élő termelők számának és a díjállományának a 2012. évi bevezetés óta tartó töretlen növekedése. A szélsőséges időjárási jelenségek által okozott válsághelyzetek kezelésére 2026. évtől az ún. válságtámogatási intézkedést vezetjük be (RD69_I04_CRP_78a), ami az RD14_ I03_DMMF_76 intézkedést eseti jelleggel hivatott kiegészíteni.

Az állattenyésztési ágazatok védelmét az időjárási kockázatok ellenében (is) a 2021-től új eszközként az EU-ban elsőként bevezetett mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer (IV. pillér) teszi lehetővé.

A *2.3 Piaci kockázatok ellensúlyozása, hatásának mérséklése* alszükséglethez a SWOT analízisben beazonosított gyengeségek közül a *Gy.6. Időjárási kockázatokon kívüli egyéb kockázatok kezelésének hiánya, állatbiztosítások kis aránya, derivatív piaci kockázatkezelési eszközök kihasználatlansága* kapcsolódik, amely jelzi, hogy a már régebb óta működő mezőgazdasági kockázatkezelési eszközök nem jelentenek védelmet a nem időjárási kockázatok ellen. A 2021-től bevezetett krízisbiztosítási rendszer nyújt erre lehetőséget, amelynek hatásai, valamit a beazonosított szükséglet kezelése – a működésből fakadóan – először 2022-től válik érzékelhetővé a rendszerhez csatlakozott tagok számára. Ugyancsak a krízisbiztosítás növekvő elterjedése jelenti a megoldást a SWOT analízisben megállapított *Gy.2. Jövedelmek erős ingadozása több mezőgazdasági ágazatban (pl. egyes zöldség- és gyümölcsfélék,*

sertéshízlalás, bikahízlalás stb.) gyengeségre, valamint a választ az *F.1. Klímaváltozás, időjárási szélsőségek fokozódó előfordulása, új kórokozók, kártevők megjelenése, zoonózisok terjedése, valamint ebből fakadóan a költségek növekedése és a jövedelmek csökkenése* fenyegetésre.

A *2.4 Mezőgazdasági biztosításkötés (öngondoskodás) ösztönzése* alszükséglet egyfelől a növénybiztosítási díjtámogatás formájában valósul meg, melynek mértéke a megfizetett díj akár 70%-át is elérheti. A 2.4.-es alszükséglet másfelől a mezőgazdasági krízisbiztosításon keresztül is teljesül, ahol a termelői hozzájárulásokhoz képest (amelyek az összes forrás 30 százalékát jelentik) lényegesen magasabb összeg áll rendelkezésre a jövedelem-ingadozások kompenzálására.

KAP támogatott kockázatkezelő eszközök

Az agrárkár-enyhítési rendszer/agrárkár-enyhítési kockázatkezelési alap (I. pillér) tagjai a befizetett kárenyhítési hozzájárulás megfizetése mellett a növénykultúra szintjén 30 százalékot meghaladó hozamcsökkenés, illetve 15 százalékot meghaladó hozamérték-csökkenés esetén kárenyhítő juttatásban részesülhetnek. A kárenyhítő juttatás legfeljebb a hozamérték-csökkenés 80 százaléka lehet, amennyiben megfelelő növénybiztosítással rendelkezik a termelő (annak hiányában csupán 40 százalék). A károk fedezetét a Agrárkár-árEnyhítési Kockázatkezelési Alapban rendelkezésre álló források jelentik, amelyek termelői befizetésekből, a legalább a termelői befizetés összegével megegyező mértékű nemzeti költségvetési kiegészítésből és uniós pénzforrásból áll. Az Agrárkár-enyhítési Kockázatkezelési Alapban való részvétel bizonyos mérethatárok (10 hektár szántóföldi növény, 5 hektár szántóföldi zöldség, 1 hektár ültetvény) felett kötelező. A jelzett területméretek alatt önkéntes csatlakozásra van lehetőség. A kockázatközösségben részt vevők száma az I. pillér 2012. évi elindulása óta 72-78 ezer fő között alakult, a lefedett terület nagysága 2019-ben 3722 ezer hektár volt, amely a vetésterület 92,7 százaléka.

A II. pillér azok számára kínál díjtámogatott biztosítást, akik az agrárkár-enyhítési kockázatkezelési alap által nyújtott védelemnél nagyobb mértékben szeretnék mérsékelni a mezőgazdasági termelést sújtó időjárási kockázataikat. A díjtámogatott biztosítások intézkedés keretében legfeljebb 70 százalékos támogatási intenzitás mellett (2019-ig 65 százalék volt a díjtámogatás maximuma) köthetnek biztosítást a termelők háromféle („A”, „B” és „C”) biztosítási típus formájában. Az „A’” biztosítás csomagbiztosítás, amely az előzőekben említett nyolc kockázat ellen nyújt egyszerre védelmet, és amelyet szántóföldi növénykultúrákra, illetve ültetvényekre (2019-től kiegészülve a csonthéjas kultúrákkal) vehetnek igénybe a termelők. A „B” és a „C” biztosítás egyedi biztosítás, amelyek (2019-től) ugyancsak valamennyi kockázatra külön-külön is köthetők. A „B” biztosítás a zöldség- és ültetvénykultúrák esetében választható, a „C” biztosítás csak szántóföldi kultúráknál, kivéve a szántóföldi zöldségeket. A II. pillérben való részvétel önkéntes, ugyanakkor az I. pillérhez szorosan kapcsolódva a termelő a neki járó kárenyhítő juttatás felére jogosult, amennyiben nem rendelkezik az adott növénykultúrára jellemző káreseményre biztosítási szerződéssel. A biztosítással rendelkező termelő részére fizethető kárenyhítő juttatás összegébe bele kell számítani a biztosító által kifizetett kártérítési összegét is.

A díjtámogatott növénybiztosítások jelentősége, hogy azok 2012. évi bevezetésével lehetővé vált több olyan korábban nem biztosított kockázat kezelése, mint az aszály, a felhőszakadás, a tavaszi fagy, vagy a mezőgazdasági árvíz, illetve szélesedett a biztosítható növénykultúrák köre, bővült a kockázatközösség.

A díjtámogatott biztosítást kötő termelők száma a rendszer bevezetése óta folyamatosan nő: míg 2012-ben mindössze 3 piaci biztosító kínált díjtámogatott biztosításokat, addig 2021-ben már 4 piaci biztosító és 7 nonprofit biztosító egyesület. A díjtámogatott növénybiztosítások állománya a 2014. évi 5 679 millió forintról növekedve 2020-ra meghaladta a 14 000 millió forintot. 2020-ban közel 21 ezer termelő vette igénybe ezt a kockázatkezelési eszközt, és a biztosítások által lefedett terület meghaladta az 1650 ezer hektárt, amely a vetésterület több mint 40 százaléka. A növekvő igények fedezésére a rendelkezésre álló forráskeret többször emelésre került: 2018-as évtől 5 milliárd, 2020-ban 7 milliárd, 2022-ben pedig már 14,3 milliárd forint használható fel erre a célra. A beavatkozás finanszírozása 2025. év végéig a Vidékfejlesztési Program keretéből, majd az ezt követő években a ST keretéből fog megtörténni.

Az intézkedés nemzetközi viszonylatban is rendkívül sikeresnek mondható, amelyet az is alátámaszt, hogy arról az Európai Számvevőszék is pozitívan nyilatkozott a jelentésében.

Az is igaz, hogy Magyarországon nem érhető el díjtámogatott biztosítás az állattenyésztési ágazat részére. Ennek oka kettős:

- az uniós feltételek szerinti 20%-os kárküszöb olyan nagymértékű kárkifizetést eredményezne, amelyet a piaci alapon működő biztosító-társaságok – megtérülés hiányában – nem vállalnak fel,
- az állatbiztosítások Biztosítási feltételeiben az igazán nagy veszteséget okozó járványok jellemzően nem minősülnek biztosítási eseménynek (kizárások között szerepelnek)

A magyar KAP Stratégiai Tervben azonban megtalálhatóak az állatjóléti támogatások (RD31_G12_AWC_70; RD32_G12_AWC_70; RD33_G15_ANB_70). A támogatási körbe vont megelőző egészségügyi intézkedések, kezelések az állatállományok általános **egészségi és higiéniai** állapotának javulásához vezetnek. Ez **csökkenti a megbetegedések számát**, ezáltal a gyógykezelések, köztük az antimikrobiális szerek, antibiotikumok adásának szükségességét. Ezáltal **mérséklődik az antimikrobiális rezisztencia** kialakulásának, terjedésének **kockázata** is. Ezen kockázatcsökkentő megoldások mellett **külön beavatkozás**t hoztunk létre, amely az **antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem kompenzációs kifizetés**ét célozza. A támogatási program ellentételezi az uniós szinten megállapított követelményeken túlmutató, az antimikrobiális rezisztencia visszaszorítására vonatkozóan tett kötelezettségvállalások következtében felmerülő többletköltségeket az élelmiszertermelő állatállományokban.

A különböző **járványos állatbetegségek** állattartó telepeken történő megjelenésének kockázata számos **technológia alkalmazásával csökkenthető**. Az állattartó telepek ilyen típusú fejlesztéseit is tervezi Magyarország támogatni a KAP Stratégiai Tervének RD01e_E01_FRM_73 - Állattartó telepek járványvédelmi beruházásainak támogatása, sertéságazat esetén a farokkurtítás visszaszorításával című beavatkozással.

Az állattenyésztési ágazat jövedelem-kiesésének kockázatát a **mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer** (RD17_I02_IST_76) kezeli, amely intézkedés az állatbiztosítások alacsony mértékét is ellensúlyozza.

A fent előadottak ellenére azonban piaci alapon – néhány biztosító társaságnál – köthető állatbiztosítás. Ezeket a biztosításokat főként a nagyobb értékű tenyészállatokra kötik az állattartók.

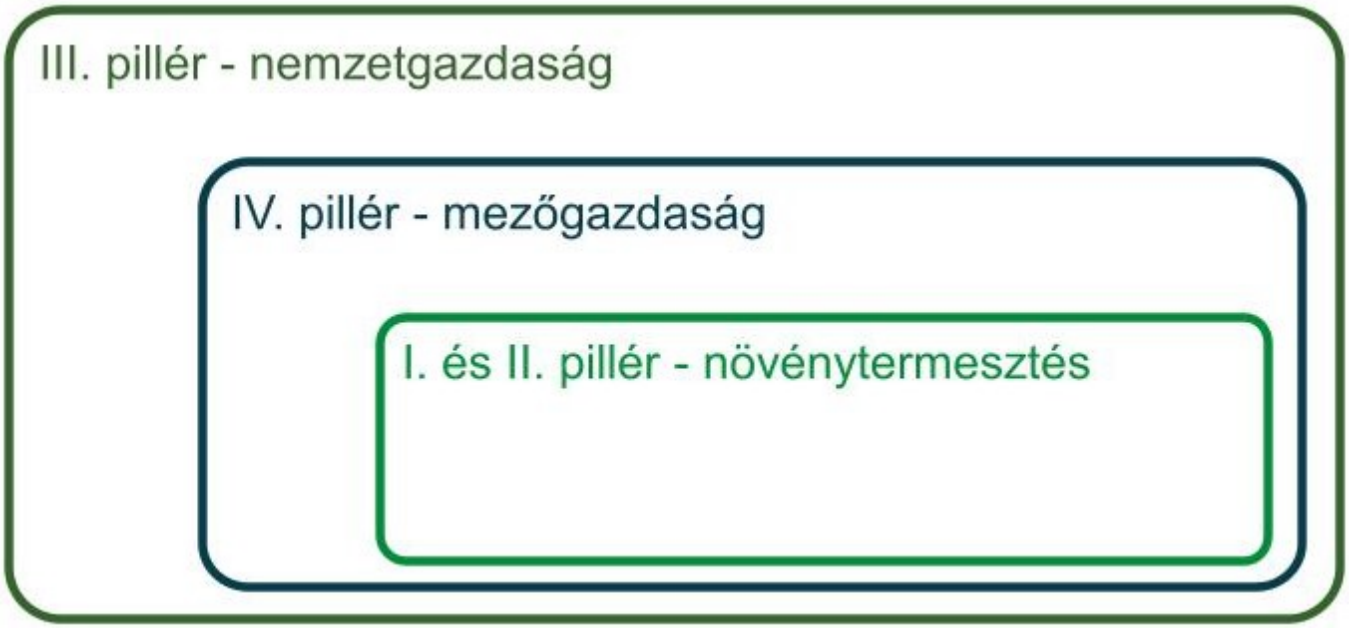
A IV. pillér, a mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer túlmutat a többi pilléren a lefedett kockázatok terén, a jövedelemingadozást mérsékli, függetlenül attól, hogy az milyen okból következett be. A krízisbiztosítási rendszer nemcsak az időjárási, de valamennyi termelési, piaci, gazdasági kockázat hatását ellensúlyozza. Másik jelentősége, hogy a mezőgazdasági ágazat egésze számára elérhető, beleértve az állattenyésztést is, ahol piaci feltételek között a kockázatkezelési eszközök kevésbé terjedtek el.

A rendszerhez önkéntesen csatlakozó tagok a krízisbiztosítási hozzájárulás megfizetésével a korábbi évek átlagához képest 30 százalékot meghaladó jövedelemkiesés esetén részesülnek kompenzációban, amelynek összege a kiesés legfeljebb 69,9 százaléka. A térítések forrása 30 százalékban a tagok által megfizetett hozzájárulás, 70 százalékban EMVA támogatás. A krízisbiztosítási rendszer finanszírozása 2026. év végéig a VP, 2027 és 2028. évben pedig az ST forrásokból történik majd 2-2 milliárd tervezett keretösszeg erejéig. A jövedelemkiesés meghatározásakor a kockázatkezelési rendszer I. és II. pillérének térítései figyelembevételre kerülnek.

<u>Nem KAP támogatott kockázatkezelő eszközök</u>

Az MKR III. pillére az országos jégkármérséklő rendszer (JÉGER), amely a Magyarországon egyik leggyakrabban előforduló veszélynem elleni védekezést segíti. A 2018 májusától elindított rendszer kialakítása keretében mintegy ezer talajgenerátor telepítésével az ország egész területe lefedésre került. A beruházás a Vidékfejlesztési Program keretében valósult meg, a működtetés éves finanszírozását a fedezi. A talajfelszínen működő berendezésekből elpárologtatott ezüst-jodid csökkenti a kialakuló jégszemcsék méretét. A technológia jelentősen mérsékli a jégesőkárokat, amelynek volumene a rendszer indítása óta elmaradt a bevezetést megelőző évekhez képest. A III. pillér nem kizárólag a mezőgazdaságot védi a jégeső kártételei ellen, hanem ágazattól függetlenül a nemzetgazdaság egészében csökkenti a jégesőkár okozta veszteségeket (2. ábra).

2. ábra: A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer előnyei által potenciálisan érintettek köre

Forrás: Készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer az Agrárminisztérium folyamatos monitoringja mellett működik, amely lehetővé teszi a jogszabályi keretek folyamatos módosítását a működési tapasztalatok függvényében.

Kapcsolódva a kockázatkezeléshez a vidékfejlesztési beavatkozás-típusok keretében támogatást biztosítunk különféle – például a kiszámíthatatlan időjárási viszonyokból eredő – káros hatásokat mérséklő vagy megelőző beruházások megvalósítására. Ezek ugyanis közvetlenül érintik a mezőgazdaságból élőket: sorozatosan jelentkező tavaszi fagyokkal, aszályos időszakokkal, vagy éppen szélsőséges mennyiségű csapadékkal kell számolniuk. A kihívásoknak a gazdák akkor tudnak megfelelni, ha modernizálják termelési rendszereiket, a káros hatások mérséklését vagy elkerülését lehetővé tevő technológiai fejlesztéseket hajtanak végre. A 73., illetve a 74. cikkek alapján lehetőséget biztosítunk a különféle időjárási kockázatok (pl.: jégesőkár, fagykár, esőkár) megelőzését szolgáló beruházások végrehajtására, a vízvisszatartás és eljuttatás létesítményeinek kialakítására, illetve a melioráció és a vízfelhasználás-hatékonyság javítására.

A klimatikus viszonyokon túli kockázatok az alábbiak szerint kerülnek bemutatásra:

<u>Kockázat:</u> Jövedelmek erős ingadozása, Piaci kockázatok

Beavatkozás kódja	**Beavatkozás neve**	**Kezelt kockázat**
DP01_E01_BISS_16	A fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás	**Jövedelembizonytalanság** A fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás a mezőgazdasági termelők jövedelembiztonságát megteremtő közvetlen támogatási rendszer elsődleges alappillére.
DP02_E02_CRIS_16	A fenntarthatóságot elősegítő, átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatás	**Jövedelembizonytalanság** A redisztributív támogatás célja a

		kis- és közepes gazdaságok első hektárjaira kiegészítő támogatás nyújtása, elismerve a méretükből adódó nehézségeiket, hátrányaikat, egyúttal pedig biztosítani számukra egy elvárt jövedelemszintet.
DP04_E03_CISB_16; DP05_E04_CISR_16; DP06_E05_CISV_16; DP07_E06_CISI_16; DP08_E07_CISO_16; DP09_E08_CISE_16; DP10_E09_CISF_16 DP16_E15_CISP_16 DP11_E10_CISS_16 DP12_E11_CISC_16 DP13_E12_CISM_16 DP14_E13_CISD_16 DP15_E14_CISG_16	Cukorrépa termesztés támogatása; rizstermesztés támogatása; Zöldségnövény termesztés támogatása; Ipari zöldségnövény termesztés támogatása; Ipari olajnövény termesztés támogatása; Gyümölcstermesztés támogatása (Extenzív); Gyümölcstermesztés támogatása (Intenzív); Szemes fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása; Szálas fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása, Anyajuhtartás támogatása; Anyatehéntartás támogatása; Hízott bika támogatás; Tejhasznú tehéntartás támogatása;	**Jövedelembizonytalanság** Az érintett növénytermelők és állattartókvalamint családjaik számára kiemelt fontosságú, hogy a valódi termelést célzottan támogató termeléshez kötött kifizetés az alaptámogatással együtt valódi biztonsági hálót alkosson, amely az időjárási és piaci kockázatokból eredő jövedelemingadozások esetén is biztosít egy elvárt szintű ellenálló képességet.
SC19_I01_FVF_47	kölcsönös kockázatkezelési alapok - zöldség-gyümölcs;	**Piaci kockázatokból eredő vesztségek kezelése**
SC20_I02_FVV_47; SC21_I03_FVS_47	beruházások, amelyek hatékonyabbá teszik a forgalomba kerülő mennyiségek kezelését, közös tárolását; termékek közös tárolása, ezen belül szükség esetén a termékek kollektív feldolgozása	**Értékesítési kockázatok kezelése**
SC24_I06_FVG_47	zöldszüret, azaz az olyan, nem forgalmazható éretlen termékek egy adott területen végzett teljes betakarítása, amelyek sem éghajlati okokból, sem betegség miatt, sem egyéb okokból nem	**Piaci kockázatok kezelése** A beavatkozás célja, hogy mérsékelje a borszőlő iránti keresletnél jóval nagyobb

	károsodtak a zöldszüret előtt	mennyiségű szőlőtermés piacra kerülését, ezáltal megelőzze a szüreti piaci feszültségek kialakulását
SC25_I07_FVN_47	be nem takarítás - zöldség-gyümölcs	**Piaci zavarok kezelése**
SC27_I09_FVM_47	figyelemfelhívást és a fogyasztók tájékoztatását célzó kommunikációs tevékenységek - zöldség-gyümölcs	**Értékesítési kockázatok kezelése**
RD17_I02_IST_76	Mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer	A krízisbiztosítási rendszer az időjárásból/klimatikus viszonyok változásából eredő kockázatokon túli kockázatokat is (pl.: **piaci árak változásából eredő kockázatok; állategészségügyi-növényegészségügyi kockázatok**) kezeli.

A mezőgazdasági termelőket pedig az alábbi intézkedésekkel ösztönözzük a klimatikus viszonyokból eredő kockázati kitettségük csökkentésére:

A klímaváltozás egyre fokozódó hatásaira, ezzel párhuzamosan a szélsőséges időjárási események további felszaporodására kell számítani a közeljövőben. A változó időjárási körülmények között a különféle káresemények elleni védekezés szerepe felértékelődik, ezért, továbbá az élelmiszerbiztonság miatt is fontos, hogy a növénytermesztéssel foglalkozó gazdálkodók rendelkezzenek olyan technológiákkal, eszközökkel, amelyekkel mérsékelhetik az időjárás kedvezőtlen hatásainak való kitettségüket. Magyarország a KAP Stratégiai Tervének "**Mezőgazdasági üzemek fenntarthatósági fejlesztése"** című beavatkozásán (RD01_E01_FRM_73) keresztül kívánja támogatni a mezőgazdasági termelők **kármegelőző beruházás**ait. A beavatkozás alapján a gazdák támogatást nyerhetnek el többek között **tavaszi fagykár, esőkár, jégkár** elleni védekezést szolgáló technológiák, eszközök megvásárlásához.

A gazdálkodók kitettségét az időjárási kockázatok ellen számos egyéb beavatkozással kívánjuk kezelni. A vidékfejlesztési terület- és állatlétszám alapú támogatások mind azt a célt szolgálják, hogy a klímaváltozás negatív hatásait ellensúlyozni lehessen. Az **Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (RD19_G01_AEC_70), valamint az **Ökológiai gazdálkodás támogatása** (RD20_G02_ORT_70) a 2014-2020-as időszakban már működő klímaadaptációt segítő, valamint a klímaváltozás hatásainak csökkentését eredményező intézkedések a KAP Stratégiai Tervben tovább folytatódnak megerősített feltételrendszerrel és az Agrár-ökológiai programmal (DP17_G01_ECOS_16) összehangolt előírásokkal. Szerepel a tervben továbbá **környezeti szempontból előnyös beruházások támogatása** is: Mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása, Mezőgazdasági üzemek fejlesztése az ammónia-kibocsátás csökkentés érdekében, Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások támogatása a mezőgazdasági üzemen belül (RD03_E02_FON_73), Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások támogatása a mezőgazdasági üzemen kívül (RD04_E03_FOF_73). Továbbá kiemelendőek az agro-ökológiai nem termelő beruházások és az azok fenntartását szolgáló agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetések (RD21_G04_LCI_73, RD22_G05_LCP_70) is.

A felsorolt beavatkozások támogatni kívánják a mezőgazdasági üzemekben a szén-dioxid és ammónia kibocsátás, az energiafelhasználás csökkenését, továbbá a megújuló energiát hasznosító technológiák telepítését.

Az **agro-ökológiai program** választható előírásai közül a téli talajtakarás, a forgatás nélküli talajművelés, a talajkondicionálók, mikrobiológiai készítmények alkalmazása, az ültetvények sorközének takarása, a terménydiverzifikáció, valamint a magasabb arányú nem termelő terület fenntartása (pl. parlag, nitrogénmegkötő növények telepítése, másodvetésű zöldtrágya növények termesztése) betartása segíti elő a talajpotenciál megőrzését és javítását, a talajszerkezet és a talaj biodiverzitásának védelmét és javítását, a talajok vízmegtartó képességének növelését, valamint az erózió elleni védelmet (beavatkozás kódja: DP17_G01_ECOS_16).

Az **erdőgazdálkodás környezeti vagy klíma célú többéves kötelezettségvállalásainak fenntartására** (beavatkozás kódja: RD32_F02_FEC_70) irányuló intézkedés az erdészeti hatóság által erdőtervben meghatározott kötelezettségeken túlmutató erdő-környezetvédelmi vállalásokkal (*folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra történő átállás, folyamatos szerkezetátalakítás vagy javított felújítás, intenzíven terjedő idegenhonos fa és cserjefajok visszaszorítása, tisztások visszaalakítása, az erdőállományok kézimunka igényes ápolása, illetve a természetkímélő anyagmozgatás*) hozzájárul a meglévő erdők természetességi állapotának javításához a Natura 2000 erdőterületeken is. Az **erdők klíma és környezeti teljesítményének javító beruházások** az erdőszerkezet átalakításával, az elegyesség növelésével hozzájárulnak a meglévő erdők természetességi állapotának javításához a Natura 2000 erdőterületeken is az érintett erdőrészletre vonatkozó hatóság által jóváhagyott erdőterv alapján. (beavatkozás kódja: RD38_F08_INN_73)

Vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházás vízvisszatartás létesítményeinek támogatása fenntartható vízkészlet-gazdálkodás biztosítását támogató célterülete a művelés alatt álló területekről a tűrhetőnél nagyobb károkat okozó csapadékvizek összegyűjtéséhez és későbbi hasznosítását megelőző tározásához szükséges műszaki megoldásokat kívánja támogatni. A többletvizek elvezetése és hasznosítása által hozzájárulva a mezőgazdasági termelés hozamingadozásának csökkentéséhez, a vízkárelhárítás megvalósításához és a víztakarékos, fenntartható vízkészlet-gazdálkodás biztosításához. (beavatkozások kód: RD12_W01_WTO_74)

A **minősített szaporítóanyag felhasználás**ának előírásán keresztül a termeléshez kötött támogatás képes hozzájárulni az EU környezet- és klímavédelmi célkitűzéseihez. Az előírás azt a célt szolgálja, hogy a termelők a klímaváltozás negatív hatásait kezelni képes, ellenálló fajtákat termesszenek, ezzel is elősegítve a mezőgazdaság klíma-adaptációját. A termeléshez kötött növénytermesztési jogcímek közül ötben került előírásra a minősített szaporítóanyag használat. (beavatkozások kódja: DP06_E05_CISV_16; DP07_E06_CISI_16; DP08_E07_CISO_16; DP15_E14_CISG_16; DP16_E15_CISP_16)

Országos mezőgazdasági jégkármérséklő rendszer digitális átállása című beavatkozás a 2018-ban kiépült országos jégkármérséklő rendszer további fejlesztését támogatja. Az országos szinten kiépült – ezüst jodid légtérbe történő kijuttatásán – alapuló jégkárelhárító rendszer ugyancsak a termeszbiztonságot hivatott támogatni és egyúttal a szélsőséges klimatikus viszonyokhoz történő adaptációt is erősíti. (beavatkozási kód: RD18_I03_JGR_73)

A Magyarországon működő komplex, **négypilléres mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer**en (MKR) belül a díjtámogatott mezőgazdasági biztosítások (MKR II. pillér) és a mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer (MKR IV. pillér) ugyancsak a termelői öngondoskodás fokozását szolgálják. Továbbá az előbb említett beavatkozások ugyancsak megtalálhatóak a Stratégiai Terv szektorális beavatkozásai között is. (beavatkozások kódja: RD16_I01_INS_76; RD17_I02_IST_76; SC26_I08_FVH_47; SC19_I01_FVF_47)

Magyarország **AKIS rendszer**e segítséget nyújt a zöld átálláshoz kapcsolódó-, valamint a klímaadaptációs tevékenységek támogatásához. A **gazdálkodók klímavédelmi, klímaadaptációs ismereteinek bővítéséhez a képzés, a tanácsadás** és az **innováció területeire** tervezett beavatkozások (kódok: RD58_A01_TRA_78, RD60_A04_ADP_78, RD61_A05_EIP_77) és azokon belül is az adott kiemelt tématerületek járulnak hozzá. Ezen felül a nemzeti **KAP Hálózat keretében** (lásd Stratégiai Terv 4.4 fejezet) létrehozott **Zöld támogató egység** is felügyeli, koordinálja e tevékenységeket a képzők, tanácsadók képzésének is teret adva, amely biztosítja az, hogy a tudásmegosztási platformokon a legfrissebb információt közvetíthessék a gazdálkodók felé.

3.7 A nemzeti és a regionális beavatkozások közötti kölcsönhatás ismertetése

3.7.1 Adott esetben a nemzeti és a regionális beavatkozások közötti kölcsönhatás ismertetése, ideértve a pénzügyi allokáció beavatkozásonkénti és alaponkénti elosztását

Nem releváns.

3.7.2 Adott esetben, ha a KAP stratégiai terv egyes elemeit regionális szinten határozzák meg, annak leírása, hogy a beavatkozási stratégia hogyan biztosítja a nemzeti szinten elkészített KAP stratégiai terv elemeivel való koherenciájukat és összeegyeztethetőségüket

Nem releváns.

3.8 Annak áttekintése, hogy a KAP stratégiai terv hogyan járul hozzá az állatjólét javítására és az antimikrobiális rezisztencia csökkentésére vonatkozó, a 6. cikk (1) bekezdésének i) pontjában meghatározott célkitűzéshez, beleértve az alapfeltételeket, valamint a kiegészítő jelleget

A Stratégiai Terv állatjóléti beavatkozás-típusai az állatjóléti feltételek javítását és az állategészségügyi problémák megelőzésére irányuló intézkedések ösztönzését tűzik ki célul. A haszonállatok természetes igényeinek kielégítése, a tartáskörülmények javítása, az általános higiéniai feltételek javítása és az állategészségügyi problémák megelőzése elengedhetetlen az állatok jólétének biztosításához.

A 2014-2020-as időszakban a vidékfejlesztési támogatások esetében a tejhasznú szarvasmarha ágazat, illetve a tejhasznosítású kiskérődző ágazat (juh és kecske) részesült állatjóléti támogatásban. A Stratégiai Terv alapján meghirdetendő állatjóléti támogatásokkal még szélesebb kört szeretnénk megcélozni, így Magyarország a méhészeti, a teljes szarvasmarha és kiskérődző, valamint a baromfi ágazat esetében tervezi bevezetni állatjóléti intézkedéseket.

A KAP Stratégiai Terv esetében vidékfejlesztési támogatásból részesülnek olyan állatfajták is, amelyek korábban a nemzeti támogatás keretein belül részesültek állatjóléti támogatásban. A kettős finanszírozás elkerülése érdekében a legtöbb állatfaj a vidékfejlesztési forrásokból részesül állatjóléti támogatásokban. Fontos kihangsúlyozni, hogy Magyarország 80%-os mértékű nemzeti forrás kiegészítés alkalmazása mellett döntött, így valamennyi támogatási forma, köztük az állatjóléti támogatások is magasabb támogatásban részesülhetnek, ezáltal nagyobb környezeti hozzáadott értéket tudnak képviselni, illetve az állatjólét mint támogatási forma népszerűbb lesz és jelentős javulással fog számolni.

A beavatkozások az állattartás fejlesztését célozzák meg azáltal, hogy támogatást biztosítanak az állatok javát szolgáló szigorú állatjóléti, higiéniai és takarmányozási körülmények, feltételek megvalósításához.

A mezőgazdasági haszonállatok tartása az utóbbi évtizedekben jelentősen megváltozott. Ezek a tenyésztés-, tartás- és takarmányozás-technológiai változások éreztetik módosító hatásukat az állatok egészségi állapotában és fitnesz tulajdonságaikban. Továbbá a fogyasztók részéről az egészséges élelmiszerek felhasználásán túl a fenntarthatóság és az állatok jóléte is előtérbe került, azonban ezek többletköltségét nehéz a kész termékekben realizálni. Ezért célszerű azon állattartókat támogatni, akik vállalják, hogy az állatoknak szigorúbb higiéniai-, takarmányozási- és tartási körülményeket biztosítanak. A támogatási körbe vont megelőző egészségügyi intézkedések, kezelések az állatállományok általános egészségi és higiéniai állapotának javulásához vezetnek. Ez csökkenti a megbetegedések számát, ezáltal a gyógykezelések, köztük az antimikrobiális szerek, antibiotikumok adásának szükségességét. Ezáltal mérséklődik annak kockázata, hogy antibiotikum rezisztens patogén baktériumtörzsek alakuljanak ki, és terjedjenek el a hazai állományokban. Az AMR monitoring adatok alapján az élelmiszertermelő állatokból származó szövetekben jelentős a rezisztens zoonotikus és kommenzalista kórokozók előfordulása. A leggyakrabban alkalmazott antibiotikum csoportok, valamint gyógyszerformák valószínűsítik, hogy a ma

felhasznált antibiotikum-tömeg jelentős része preventív célból kerül alkalmazásra, és a tartástechnológiai hibák ellensúlyozását célozza, volumenében ez a sertés- és a baromfiágazatban a legjelentősebb. 2022. január 28-tól minden tagállamban közvetlenül alkalmazandó új Uniós szabályozás kerül bevezetésre. Az állatgyógyászati készítményekről szóló 2019/6/EU, továbbá a gyógyszeres takarmányokra irányadó 2019/4/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletek kiemelten kezelik az AMR témakörét, és számos intézkedést és szigorítást tartalmaznak a felelős antibiotikum-használat elősegítésére az állategészségügyben.

A nemzetközi irányvonalakkal összhangban 2018 áprilisában nemzeti állategészségügyi intézkedési terv került kidolgozásra az AMR csökkentésére, mely többek között célul tűzte ki a 128/2009. (X. 6.) FVM rendelet módosítását is. Az idén augusztusban bevezetett új hazai rendelkezések az antibiotikum felhasználás csökkentését és a körültekintő, felelős antibiotikum felhasználást segítik, az állat- és közegészségügy közös védelmének szem előtt tartásával, összhangban a nemzeti szakmapolitikai törekvésekkel.

Legfontosabb változások:

·antibiotikumot kizárólag vényen írhat fel állatorvos (megrendelő nem alkalmazható), legfeljebb hétnapos kezelésre elegendő mennyiségben

·a humánegészségügyi szempontból ún. kritikusan fontos hatóanyagok megelőző célú alkalmazása tilos, terápiás célra kizárólag rezisztencia vizsgálat elvégzését követően használhatóak

·2022 januárjától az antibiotikum-felhasználást a jelenleginél bővebb adattartalmú gyógykezelési naplóba kell rögzíteni, elindul a Nébih online rendszerében történő adatszolgáltatás

Az élelmiszerlánc-felügyeleti szervek, hatóságok a célzott ellenőrzésekkel, az antimikrobiális készítmények engedélyeinek felülvizsgálatával, a szakmai szervezetekkel való intenzív kapcsolattartással, a vonatkozó nemzetközi feladatok ellátásával, valamint útmutatók kiadásával, képzésekkel járul hozzá a felelős antibiotikum-alkalmazáshoz.

Az állatjólét előírásainkat úgy alakítjuk ki, hogy azok a hazai (A mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályairól szóló 32/1999. (III. 31.) FVM rendelet) és az Európai Unió által alkotott jogszabályok előírásain (A Tanács 2008/119/EK irányelve, A Tanács 2008/120/EK irányelve, A Tanács 2008/98/58/EK irányelve) túlmutassanak.

A méhészeti állatjólét esetében kiemelten a méz visszahagyására vonatkozó előírásra fókuszálunk, mivel ez az előírás fejleszti legjobban a méhcsaládok ökoszisztéma-szolgáltató képességét azáltal, hogy méhcsaládok egészsége, kiegyensúlyozott fejlődése, avagy nyugalma elősegítésével a méhcsalád jobban ellenállhat a betegségeknek, így az egészséges méhcsalád ökoszisztéma-szolgáltatása fokozódik, és ezen keresztül a megtermelt méz minősége is jobb lesz.

Általánosságban az állatjóléti előírások betartásának előnyeiről elmondható, hogy a csökkenő stressz hatás miatt a betegségek (hiánybetegségek és fertőző betegségek) kialakulásának kockázata csökken, ezáltal a gyógyszer és antibiotikum felhasználás is csökken, aminek következtében mérséklődik az antibiotikum rezisztens patogén baktériumtörzsek kialakulásának esélye. Ezeken kívül a csökkenő gyógyszerfelhasználás miatti, csökkenő termelési költségek, és ezen keresztül az állattenyésztési ágazatok hatékonyságának növekedése várható. Ezek a hatások mind az állatjóléti előírások betartásából származó pozitív hatások, amik végső soron a hazai mezőgazdasági termelés egyik legfontosabb ágazatának, az állattenyésztési ágazat negatív externáliáinak csökkenéséhez vezetnek.

A állatjóléti beavatkozások kidolgozása során olyan kötelezettségvállalások kidolgozására törekszünk, amelyeknek alapvető célja a környezetkímélőbb és az állatok jólétét előtérbe helyező állattartás elősegítése:

-A takarmányozásra vonatkozó kötelezettségvállalás alatt többnyire ásványi anyag kiegészítést értünk: juhok esetében szelénes nyalósót. Az előírástól a hiánybetegségek kialakulásának megelőzését, valamint a

reprodukciós problémák elmaradását várjuk,

-Az állatsűrűségre vonatkozó előírásoknál a kötelező előírásokon túlmutató férőhelyet írunk elő, ettől a stressz csökkenését, a betegségek kialakulásának megelőzését és ennek következményeként csökkenő és felelős gyógyszer és antibiotikum használatot várjuk.

-Az előírások fontos eleme a preventív védekezés, ez állhat a fajspecifikus betegségek előrejelzéséből, a higiénia biztosításából, és a tényleges gyógykezelésből. A prevencióra vonatkozó kötelezettség vállalástól szintén a gyógyszer és antibiotikum használat csökkenését várjuk!

-Nagyon fontos eleme az állatjóléti előírásainknak a gondozói felügyeletre vonatkozó kötelezettség, amely által még az előtt észlelhetőek az esetleges problémák, mielőtt stresszt vagy betegséget okoznának!

A 2023-ban bevezetésre kerülő „Állatjóléti támogatások a húshasznú szarvasmarha ágazatban ” (RD31_G14_AWC_70) c. beavatkozás általános célja a hazai húshasznosítású szarvasmarha állományok általános jólétének javítása, amelynek keretében a több gondozói felügyelet biztosításával, a belső és külső élősködők elleni védekezéssel, az ásványi anyag kiegészítés alkalmazásával, a csülökápolás és a többlet almozás biztosításával, valamint a több élettér, legelő biztosításával kívánjuk elősegíteni a tartási körülmények javítását. A támogatási körbe vont megelőző egészségügyi intézkedések, kezelések, szükséglet kielégítések a húsmarha állományok általános szaporodásbiológiai, egészségi, higiéniai állapotának és kondíciójának javulásához vezetnek, miközben csökken az állattartás fajlagos környezetterhelése (kevesebb gyógyszer felhasználás, hatékonyabb termelés), ami összhangban van az EU Zöld Megállapodás, a Metánstratégia és a Termőföldtől az Asztalig stratégia céljaival.

3.9 Egyszerűsítés és az adminisztratív terhek csökkentése

Magyarország elkötelezett híve az egyszerűsítésnek, valamint az adminisztratív terhek csökkentésének. Az elmúlt időszakban aktív résztvevői voltunk az ez irányú uniós kezdeményezéseknek. A KAP végrehajtása nehéz, összetett feladat, mindemellett kiemelt helyen kezeljük a gazdálkodók életének könnyítését.

A Magyar Államkincstárral egyetemben egyik legfontosabb feladat a sokrétű támogatás-igénylési rendszerben a gazdálkodók folyamatos segítése, a kérelmek azonnali felülvizsgálata, továbbá a kérelembenyújtás folyamatának egyszerűsítése és az adminisztratív terhek csökkentése a kérelembenyújtástól egészen a támogatás folyósításáig.

A Kincstár elkötelezett a kérelmek minőségét javító fejlesztések iránt, ezért a gazdálkodók érdekében alfanumerikus és térinformatikai eszközökkel végzett ellenőrzések ezreit futtatja a benyújtott adatokra vonatkozóan, és visszajelzést ad az esetlegesen feltárt hibákról, hiányosságokról. Sok területen már azt is jelzi a kérelmezőnek, ha egy-egy adat elírásának akár csak a lehetősége fennáll.

Fentiek érdekében – többek között – az alábbi, az ügyfelek terheit csökkentő fejlesztések, funkciók, adatszolgáltatások kerültek bevezetésre az elmúlt években, melyek jelenleg is megkönnyítik a termelők kérelmezési folyamatát:

1. Hatóságok közötti adatátadás: Az ügyfeleket nem terheli a Magyar Államkincstár felesleges adatszolgáltatással, hanem a közreműködő hivatalok adják át egymásnak a szükséges adatokat. További cél, hogy az adatátadás teljesen automatizáltan valósulhasson meg. Példa (A termeléshez kötött közvetlen támogatások igénybevételének szabályairól szóló 9/2015. (III. 13.) FM rendelet 11. § (4) és 13. § (5) bekezdésein, valamint az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatás, valamint az ahhoz kapcsolódó átmeneti nemzeti támogatás igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 5/2015. (II. 19.) FM rendelet 14. § (1a) bekezdése értelmében: „A tenyészetben lévő állomány gümőkór-, brucellózis- és leukózismentességére vonatkozó adatokat a tenyészet szerint illetékes élelmiszerlánc-biztonsági és állat-egészségügyi hatáskörében eljáró megyei kormányhivatal a mezőgazdasági termelő egységes kérelme alapján a Kincstár megkeresésére, a megkereséstől számított hatvan napon belül megküldi a Kincstár részére".)

2. Előzetes ellenőrzés: A Magyar Államkincstár 2016. óta folyamatosan, bővülő tartalommal alkalmazza az Egységes Kérelem előzetes ellenőrzésének jogintézményét, melynek keretében ügyfélkapura kiküldött levélben értesíti a gazdálkodókat, ha potenciális problémát találnak, hibát valószínűsítenek. A termelők az értesítésekben szereplő kérdésekben még javíthatják a kérelmeiket, így elkerülhetik a későbbi szankciókat. 2020-ban az előzetes ellenőrzés újabb vizsgálattal bővült: az Európai Űrügynökség által finanszírozott Sentinel műholdcsalád által készített nagyfelbontású műholdfelvétel-idősorok felhasználásával, elemzésével. Ez a vizsgálat pilot jelleggel vezetett be egyes olyan ellenőrzéseket, amik a későbbiek folyamán a monitoring rendszerben is használatosak lesznek. Az ország területéről átlagosan 5 naponta elérhető felvételeket 2020. év őszétől kezdődően az Államkincstár összegyűjti és automatizált képfeldolgozási technológia alkalmazásával megállapítja a lehetséges parcellahatárokat, valamint a parcellákhoz tartozó növénykultúrát. Ennek segítségével az előzetes ellenőrzésről szóló végzésben információt tudnak adni a gazdálkodók számára, ha az elemzés alapján felmerül annak a lehetősége, hogy:

- a gazdálkodó nem a valóságban a parcellán jelen levő növény hasznosítását adta meg a kérelemben;
- a parcella elhelyezkedése, határai nem megfelelően kerültek bejelölésre az EK térképi felületén.

3. Mobilalkalmazás: A Kincstár 2021-ben új mobilalkalmazást fejlesztett ki az agrár-és vidékfejlesztési támogatásokat kérelmezők számára. A mobilGAZDA néven futó applikáció a kérelem beadásban érintett felek számára előnyös, gyorsítja és könnyíti az ügyintézést.

Az applikáció célja, hogy használatával a gazdálkodók valós időben és közvetlenebb kommunikációs csatornán keresztül informálódhassanak a támogatásaik kapcsán jelentkező lehetőségekről és kötelezettségekről. Az alkalmazás használata fokozza az információcserét, a kérelmek pontosabbá válhatnak, ami elősegíti a gördülékenyebb kérelemkezelést, a támogatási döntés hamarabbi meghozatalát és a gyorsabb kifizetést. A dinamikusabb ügyintézésen túl kevesebb helyszíni ellenőrzést is jelenthet a gazdálkodók számára az applikáció megfelelő használata.

A felhasználók számára számos funkció elérhető. Az alkalmazás segítségével a Kincstár gyorsan és egyszerűen tud információt szolgáltatni az ügyfeleknek, továbbá a gazdálkodók is könnyen és gyorsan tudnak adatokat megosztani a Kincstárral.

Az alkalmazásban jelenleg különféle ügyfél-szolgálati (időpontfoglalás, elérhetőségek, kérdés-válasz felület), ügyfél-nyilvántartási (adatok megtekintése, hatósági bizonyítvány igénylése), ügyfél-tájékoztatási és az egységes kérelemhez kapcsolódó kérelem-benyújtási (másodvetés és agrotechnika bejelentése, vis maior bejelentés, területadatok megtekintése) funkciók találhatóak.

4. Mepar Böngésző: A Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (MePAR) egyik nyilvánosan elérhető platformja, a MePAR Böngésző weboldal 2021. év elején átfogó átalakításon ment keresztül, melynek során új felhasználói felületet kapott (MePAR Portál), valamint funkcionalitásában is bővült. A megújult MePAR Portál segítségével a gazdálkodók eredményesebben követhetik a MePAR adatok változásait, érhetnek el a parcelláikhoz kapcsolódó MePAR fedvényekről információt, és így hatékonyabban vehetnek részt akár parcelláikkal kapcsolatos ügyintézésben is. A MePAR portál új kialakítása mindezeken felül megalapozza a további fejlesztési lehetőségeket a növekvő és sokrétű adatigény közvetlen kiszolgálása érdekében.

A korábban működő nyilvános MePAR Böngésző weboldalhoz képest a felhasználók egy modernebb, a kor kihívásainak megfelelő grafikai elemekkel bővített felületet látnak maguk előtt belépéskor. A megjelenés kialakítása során a nyers funkcionalitás kiszolgálásán túl szempont volt a felhasználói élmény javítása is. A könnyebben navigálható, átláthatóbb kereső funkció segítségével a felhasználó gyorsabban megtalálja az érintett területet, hamarabb választ talál a felmerülő kérdéseire.

Az okostelefonok terjedésével párhuzamosan, szem előtt tartottuk, hogy a honlapokat a felhasználók már nem csak számítógépen, illetve laptopon, hanem egyre gyakrabban mobileszközön, okostelefonon vagy tableten keresztül látogatják. Az új weblap kialakítása során a mobilbarát felhasználást is szem előtt tartottuk, így az új weblap mobileszközön is áttekinthetően használható.

A térkép fedvények kezelése kézenfekvővé vált és kiegészült az évente eltérő, a Kincstárnál rendelkezésre álló légifelvételek megválasztásának lehetőségével. A hossz-, terület-, és sugár mérések megújult formában érhetőek el, szintén világos kezelhetőséggel. Az új böngésző segítségével egyszerűen

meghatározhatóak koordináták WGS, valamint EOV formátumban is.Egy korábban nem elérhető, azonban nagyon hasznos funkció az aktuális térkép nézet nyomtatása. Ezzel az eszközzel a felhasználók lehetőséget kapnak hagyományos ”képernyőfotó” eszközök használata helyett egy professzionális megjelenésű térkép kinyerésére.

5. Elektronikus kapcsolattartás: Az Államkincstár egyre nagyobb figyelmet fordít az elektronikus kapcsolattartásra, ezzel is támogatva az időbeni és pontos benyújtásokat, bejelentéseket. Az egységes kérelem, valamint a Vidékfejlesztési Program intézkedésein túl egyre több jogcímen történik meg elektronikus felületen (ENTER) a kérelmek, észrevételek, avagy adatszolgáltatások benyújtása, dokumentumok beküldése. Növekvő esetszámban tudtunk áttérni a papír alapú levelezésről a döntések és adatbekérések elektronikus úton történő közlésére is. Mindezekkel az eljárási lépések átfutási ideje lerövidül, a benyújtott adatok átfogó ellenőrzése szükség szerint a benyújtás pillanatában már megtörténik.

3.10 Feltételesség

3.10.1 Fő téma: Az éghajlatváltozás mérséklése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás

3.10.1.1 1. sz. GAEC: Az állandó gyepterület fenntartása az állandó gyepterületnek a mezőgazdasági területhez viszonyított aránya alapján

3.10.1.1.1 A mezőgazdasági kötelezettségek összefoglalása (pl. előzetes engedélyezési rendszer és visszaalakítási kötelezettség)

Gazdaság szintű kötelezettség nincs, országos szinten kell megőrizni az állandó gyepterületeket a referenciaarányhoz képest. Ez az arány legfeljebb 5% -kal csökkenhet a 2018-as referenciaévhez képest.

A visszaállítási kötelezettségre azon gazdálkodók kötelezhetők, akik az állandó gyepterület arányának már nem megengedett arányú csökkenésének évét megelőző két naptári évben benyújtott egységes területalapú támogatási kérelmük alapján olyan földterülettel rendelkeznek, amely állandó gyepterületként vagy állandó legelőként használt földterületből valamilyen más célú földterületté lett átalakítva, feltörve.

Amennyiben erdőtelepítés történt az állandó gyepterületen, akkor azon terület után nem keletkezik visszaállítási kötelezettség. Ez alól kivételt képez, ha az erdősítés során karácsonyfa-ültetvény vagy energetikai faültetvény telepítésére került sor, ugyanis ez esetben is visszaállítási kötelezettség keletkezik.

A gazdálkodó visszaállítási kötelezettségének mértékét a feltört állandó gyepterületnek minősülő földterületek méretével arányosan kell megállapítani.

A Kifizető Ügynökség (Magyar Államkincstár) a tárgyév december 31-ig meghozott döntésben állapítja meg a gazdálkodót terhelő visszaállítási kötelezettséget, valamint a visszaállítási kötelezettség határidejét, amely határidő nem lehet hosszabb a következő évi egységes kérelem benyújtására előírt határidőnél. A visszaállítási kötelezettséget nem csak a feltört terület visszaállításával, hanem más terület gyepterületté alakításával – kivéve erdőterület – is, vagy meglévő ideiglenes gyepterület állandó gyepterületté alakításával is lehet teljesíteni. Amennyiben viszont a feltört terület környezeti szempontból érzékeny állandó gyepterületnek minősül, úgy a visszaállítást ugyanezen a területen kell végrehajtani. A visszaállítást egyenként legalább 0,25 hektárnyi kiterjedésű mezőgazdasági területen kell elvégezni. Az állandó gyepterületté visszaalakított vagy állandó gyepterületként létrehozott területek a visszaalakítás, illetve létrehozás első napjától kezdve állandó gyepterületnek minősülnek és azokat a visszaállítás vagy létrehozás időpontjától számított öt évig fenn is kell tartani. Meglévő ideiglenes gyepterület állandó gyepterületté alakításának esetében a fenntartási kötelezettség az ideiglenes gyepterület telepítésétől számított öt évig áll fenn.

A gazdálkodónak a következő évi egységes kérelemben kell nyilatkoznia arról, hogy eleget tett a visszaállítási kötelezettségnek. Meg kell jelölnie az állandó gyepterületei közül azokat a területeket, amelyeket az előző évi visszaalakítási kötelezettség miatt alakított ki. Ideiglenes gyepterület állandó gyeppé alakítása esetében ezen felül a gazdálkodónak arról is nyilatkoznia kell, hogy hány évre visszamenőlegesen minősül a szóban forgó terület ideiglenes gyepnek.

Amennyiben a gazdálkodó a környezetileg érzékeny állandó gyepterületet feltöri, vagy átalakítja,

visszaállítási kötelezettsége keletkezik. A gazdálkodóknak a területileg illetékes természetvédelmi hatóság küld hivatalos értesítést a visszaállítási kötelezettségről, melyben haladéktalanul elrendeli a feltört, vagy átalakított gyep visszaállítását. Az értesítés pontos utasításokat ad a visszaállítás módszerére vonatkozóan. A visszaállítási kötelezettségnek való megfelelést a természetvédelmi hatóság helyszíni ellenőrzés keretében ellenőrzi. A kötelezettség csak a terület teljes visszaállításával teljesíthető, részleges teljesítés nem elfogadható.

A 94/2015. (XII. 23.) FM rendeletben foglalt általános vis maior szabályok nem alkalmazhatóak a környezeti szempontból érzékeny állandó gyepterület engedély nélküli feltörése esetén.

3.10.1.1.2. Területi hatály (nemzeti, regionális, gazdaságok szintje, mezőgazdasági üzemek csoportja)

Nemzeti szint

3.10.1.1.3 A referenciaarány értéke (a számítási módszerrel együtt)

Arány **14.41**

Magyarázat

Magyarország referencia aránya 14.41%, mely a Bizottság 2021/2289/EU végrehajtási rendeletének I. melléklete 3.1. e) pontjának i. alpontja, valamint a Bizottság 2022/126/EU felhatalmazáson alapuló rendelete 48. cikk (1) bekezdésében előírt referenciaarány kiszámítási módszer – a rendelet 1. cikkével együttesen értelmezve – alapján került megállapításra.

A Bizottság 2022/126/EU felhatalmazáson alapuló rendelete 48. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy:

(1) Az állandó gyepterületnek az (EU) 2021/2115 rendelet III. mellékletében említett 1. sz. GAEC-előírás szerinti fenntartása érdekében a tagállamok biztosítják, hogy az állandó gyepterületek mezőgazdasági területekhez viszonyított aránya ne csökkenjen 5 %-ot meghaladó mértékben az egyes tagállamok által a KAP stratégiai tervükben megállapítandó ***referenciahányadoshoz képest, amely úgy számítható ki, hogy az állandó gyepterületek méretét elosztják a teljes mezőgazdasági terület méretével.*** *Az első albekezdésben említett referenciahányados megállapítása érdekében:*

a) „állandó gyepterület”: a közvetlen kifizetésben részesülő mezőgazdasági termelők által 2018-ban az 1306/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (16) 72. cikke (1) bekezdése első albekezdésének a) pontjával összhangban bejelentett állandó gyepterület, amelyet a 640/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (17) 2. cikke (1) bekezdésének 23. pontjában említettek szerint határoztak meg, és amelyet szükség esetén a tagállamok kiigazítanak valamely esetleges változás hatásának figyelembevétele érdekében, különös tekintettel a gyepterületnek az (EU) 2021/2115 rendelet 4. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerinti, tagállamok általi meghatározásában bekövetkezett változás hatására;

b) „teljes mezőgazdasági terület”: a közvetlen kifizetésben részesülő mezőgazdasági termelők által 2018-ban az 1306/2013/EU rendelet 72. cikke (1) bekezdése első albekezdésének a) pontjának megfelelően bejelentett mezőgazdasági terület, amelyet a 640/2014/EU felhatalmazáson alapuló rendelet 2. cikke (1) bekezdése második albekezdésének 23. pontjában említettek szerint határoztak meg, és amelyet szükség esetén a tagállamok kiigazítanak, különösen a mezőgazdasági területnek az (EU) 2021/2115 rendelet 4. cikkének (3) bekezdése szerinti, tagállamok általi meghatározásában bekövetkezett esetleges változás hatásának figyelembevétele érdekében.

Mindezeket figyelembe véve Magyarország számítási módszertana a következő:

A 2018-ban bejelentett állandó gyepterületet (PP) elosztjuk a 2018-ban bejelentett összes mezőgazdasági területtel (AA). Eme osztás eredményeként 14,41 százalékos referencia arányt kapunk.

Képlettel kifejezve: **709 159,12 ha / 4 921 538,45 ha = 0,14409298 azaz 14,41%.**

Ezt a referencia arányt tekintjük az alap jogi aktusban rögzített 5 százalékos tolerancia alapjának.

3.10.1.1.4. Az érintett mezőgazdasági termelők típusa (valamennyi állandó gyepterülettel rendelkező mezőgazdasági termelő)

Minden területalapú támogatásra jogosult termelő

Eltérés a 2026-os kérelmezési évtől:

Azok a termelők, akik területük teljes egészén vagy annak egy részén ökológiai gazdálkodást folytatnak - függetlenül attól, hogy a terület ökológiai státusza átállt, vagy átállás alatti - úgy tekintendők az ökológiai

gazdálkodással érintett területük vonatkozásában, hogy az előírásnak automatikusan megfelelnek.

3.10.1.1.5 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése

Az állandó gyepterületek segítik a szén-megkötést, részt vesznek helyi klímarendszerek szabályozásában, elősegítik a talajok erózió elleni védelmét, illetve élőhelyként és tájképi elemként hozzájárulnak a biológiai sokféleség védelméhez, az élőhelyek és tájak megőrzéséhez.

3.10.1.2 2. sz. GAEC: A vizes élőhelyek és a tőzegláp védelme

3.10.1.2.1 A mezőgazdasági gyakorlat összefoglalása

A MePAR-ban vizenyős területként lehatárolt objektumok fenntartása kötelező.

Fenntartási szabályok:

Általános szabály, hogy a fedvénnyel érintett területen tilos szántást végezni, a vizet levezetni, és meg kell akadályozni a veszélyes gyomnövények és az inváziós növények megtelepedését. A víz levonulása vagy elszivárgása után a területen mezőgazdasági termelőtevékenység végezhető.

További fenntartási szabály szántóterületen: szántóterületen lévő HMKÁ 2 szerint védett területen tilos szántást és 25 cm-nél mélyebben bármilyen talajművelést végezni.

További fenntartási szabály gyepterületen: amennyiben gyepterületen kerül lehatárolásra HMKÁ 2 szerinti védett terület, akkor azt tilos szántóvá átalakítani.

A támogathatóság feltétele minden esetben a jogszerű földhasználat.

3.10.1.2.2 A GAEC alkalmazásának éve

Válassza ki az évet: **2025**

Indokolás

Magyarország élni kíván a 2021/2115/EU rendelet III. mellékletben felkínált lehetőséggel, miszerint a GAEC 2 előírást csak 2025-től alkalmazzuk. A későbbi bevezetés megalapozott indokai a következők.

Magyarország földrajzi adottságaiból adódóan az ország mezőgazdasági területeinek jelentős része valamilyen szempontból vízjárta terület, vagy legalábbis közvetlenül szomszédos ilyen területekkel.

Az ilyen területek megfelelő kezelése a MePAR-ban kihívást jelent a tagország számára, hiszen a vizes élőhelyek környezetében nem csak a különböző évek között, hanem éven belül is jellemző, hogy a mezőgazdaságilag időszakosan még hasznosítható, illetve az ilyen élőhelyekre jellemző természetes növényzettel és/vagy vízzel folyamatosan borított területek közötti határvonal változik (mintegy 31 000 fizikai blokkban található ilyen változékony állapotú és határú terület).

Ennek a folyamatos változásnak a lekövetése, illetve kezelése a MePAR-ban speciális módszertan kialakítását kívánta meg, amelynek fejlesztése évekig tartó folyamat volt. A módszertan lényege az, hogy a MePAR felújítási ciklusának éveire vonatkozó űrfelvétel-idősorok alapján kerülnek meghatározásra azok a területek, amelyek tartós vizenyősségük – pontosabban ebből következően mezőgazdasági hasznosításra való alkalmatlanságuk – miatt már „SAPS nem támogatható” kategóriába kell, hogy kerüljenek. Az ezen módszertan kialakításával és alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatok alapján tudjuk, hogy **a jelenlegi eljárás aktuális KAP reformmal kapcsolatos átalakítása, fejlesztése csak hasonlóan megalapozott módon történhet meg.** A megvalósításhoz ezért mindenekelőtt szükségesnek látjuk a JRC SEPLA projekt végeredményeiből várható ajánlások megismerését, valamint annak módszeres beépítését térinformatikai rendszereinkbe. Mivel a 2023-as KAP Stratégiai Terv indításához számos kulcsfontosságú fejlesztést szükséges végrehajtani a MePAR rendszerben – például a területi monitoring rendszer (AMS) bevezetésének érdekében –, a JRC SEPLA projekt végeredménye nem volt bevárható.

A MePAR KAP Stratégiai Terv által megkövetelt fejlesztésének első fázisban is szerepel olyan feladat, amely előkészíti a 2025-ös bevezetést azzal, hogy a MePAR-ban jelenleg alkalmazott módszertan szerint, monitorozási célból korábban megjelölt, változékony határral rendelkező vizenyős területeket és azok közvetlen környezetét, pufferzónáját felülvizsgálja és a felülvizsgálat eredményeként ezeket a továbbiakban egységes fedvényben fogja kezelni, amelyet a kérelmezésben és annak ellenőrzésében is alkalmazni fog.

A MePAR fejlesztés következő ütemében, 2023 tavaszától az első ütemben már lehatárolt vizenyős

területeken felül a további hasonló területek beazonosítása is megtörténik. A vizes élőhelyek teljes körű beazonosításához távérzékelési (képelemzéses) eljárásokat is alkalmazunk. Végül teljes körű vizuális interpretációs felülvizsgálat során fogjuk lehatárolni e területeket. A lehatárolás a JRC SEPLA projekt végeredményéből következő ajánlások figyelembe vételével kialakításra került módszertan szerint fog megtörténni.

3.10.1.2.3 Területi hatály és kijelölt terület

Az ország egész területén a vonatkozó MePAR fedvény alapján.

A HMKÁ 2 alkalmazása 2025-től:

A HMKÁ 2 MePAR lehatárolási módszertan kialakítása megtörtént, mely lehatárolási módszertant a tervhez mellékletként csatolunk. Ahogy a lehatárolási módszertanból visszatükröződik, három fő szempont szerint kerültek be a területek a fedvénybe: mezőgazdasági területtel való megfelelő mértékű kapcsolódás, az átlagosnál magasabb széntartalom, továbbá a terület vízjárta jellege, időszakos vízzel való borítottsága. A fedvénnyel érintett területekre 2025-től szigorú fenntartási szabályokat írunk elő. Amennyiben a jövőben újabb, pontosabb adatok állnak rendelkezésre, a mindenkori HMKÁ 2 fedvényt frissítjük, kiegészítjük.

3.10.1.2.4 Az érintett mezőgazdasági termelők típusai

Minden területalapú támogatásra jogosult gazdálkodó.

3.10.1.2.5 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése

A vizenyős területek (beleértve a tőzeglápokat is) megőrzése hozzájárul a magas kötöttszén-tartalmú talajok megfelelő kezeléséhez, ezáltal elősegíti a szénmegkötést és hozzájárul a klímaváltozás elleni küzdelemhez.

3.10.1.2.6 Indication of the requirements for which payments will be provided, if any

nem releváns

3.10.1.3 3. sz. GAEC: A tarlóégetés tilalma, kivéve növényegészségügyi okokból

3.10.1.3.1 A mezőgazdasági gyakorlat összefoglalása

Tarlóégetés tilalma: Tarló, nád, valamint növényi maradvány égetése tilos, kivéve zárlati károsító megjelenése esetén, hatósági határozattal elrendelve.

3.10.1.3.2 Területi hatály

Az ország egész területén

3.10.1.3.3 Az érintett mezőgazdasági termelők típusai

Minden területalapú támogatásra jogosult termelő

Eltérés a 2026-os kérelmezési évtől:

Azok a termelők, akik területük teljes egészén vagy annak egy részén ökológiai gazdálkodást folytatnak - függetlenül attól, hogy a terület ökológiai státusza átállt, vagy átállás alatti - úgy tekintendők az ökológiai gazdálkodással érintett területük vonatkozásában, hogy az előírásnak automatikusan megfelelnek.

3.10.1.3.4 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése

A tarló, a nád és egyéb növényi maradványok égetésének tilalma segít megőrizni a talaj szervesanyag tartalmát és biológiai állapotát, illetve hozzájárul a légszennyezettség csökkentéséhez.

3.10.2 Fő téma: Víz

3.10.2.1 4. sz. GAEC: A vízfolyások mentén védelmi sávok kialakítása

3.10.2.1.1 A mezőgazdasági gyakorlat összefoglalása

A vízfolyások mentén védelmi sávok kialakítása:

Nem juttatható ki műtrágya, szervestrágya és növényvédőszer, növény-és talajkondícionáló szerek, valamint mikrobiológiai készítmények

- a MePAR-ban grafikusan megjelölt egyéb felszíni vízfolyások partvonalától mért 5 méteres sávban, azzal, hogy a védőtávolság 3 méterre csökkenthető, ha a mezőgazdasági művelés alatt álló tábla 50 méternél nem szélesebb és 1 ha-nál kisebb területű.

- a völgyzáró gátas halastavak esetében a partvonaltól mért 5 méteres sávban,

- a MePAR-ban grafikusan megjelölt 5000 négyzetméter feletti állóvizek partvonalától mért 20 méteres sávban,

A szervestrágya esetében a meghatározott védőtávolságok nem vonatkoznak a legeltetett állatok által elhullatott trágyára, amennyiben az az itatóhely megközelítése miatt következik be.

3.10.2.1.2. A védelmi sávok minimális szélessége [m]

3.10.2.1.3 Területi hatály, beleértve a vízfolyások meghatározását

Az ország egész területén a vonatkozó MePAR fedvény alapján

A GAEC4-ben szereplő vízvédelmi sávok és azok meghatározásához tartozó víztest fedvény kialakításának alapjául az Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF) vízkeretirányelvnek megfelelő víztest (vízfolyás) adatai (2015 környéki adat) szolgáltak.

Az OVF adatai az aktuális ortofotóval összehasonítva felülvizsgálatra kerültek a MePAR víztest fedvény kialakítása során, de a felülvizsgálat alatt csak adattisztítást, esetlegesen a víztestek határvonalainak, partéleinek pontosítását kell érteni, így kijelenthető, hogy **a MePAR víztest fedvénye átfedésben van az OVF vízkeretirányelv adataival.**

3.10.2.1.4 Az érintett mezőgazdasági termelők típusai

Minden területalapú támogatásra jogosult termelő

Eltérés a 2026-os kérelmezési évtől:

Azok a termelők, akik területük teljes egészén vagy annak egy részén ökológiai gazdálkodást folytatnak - függetlenül attól, hogy a terület ökológiai státusza átállt, vagy átállás alatti - úgy tekintendők az ökológiai gazdálkodással érintett területük vonatkozásában, hogy az előírásnak automatikusan megfelelnek.

3.10.2.1.5 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése

A vízvédelmi sávokra vonatkozó előírások hozzájárulnak a vízszennyezés elleni védelemhez

3.10.3 Fő téma: talaj (védelem és minőség)

3.10.3.1 5. sz. GAEC: A talajromlás és a talajerózió kockázatát csökkentő talajművelés, ideértve a lejtők dőlésszögének figyelembevételét is

3.10.3.1.1 A mezőgazdasági gyakorlat összefoglalása

A talajromlás kockázatát korlátozó talajművelés vagy más megfelelő agrotechnológia, figyelembe véve a lejtőszöget is:

Erózió korlátozására vonatkozó termőhely-specifikus minimális földgazdálkodással kapcsolatos előírások:

-12%-nál nagyobb lejtésű területen kapás növények - beleértve a kukoricát és a napraforgót is - termesztése, valamint az őszi káposztarepce 24 cm-nél nagyobb sortávolságon való termesztése tilos, kivéve direktvetés, szintvonalas művelés és/vagy a rétegvonalakkal párhuzamos, illetve az eróziós jegyeket mutató lefolyási útvonalakon lefolyást gátló füvesített vagy fás védősávok kialakítása mellett;

-erózió ellen kialakított teraszok megőrzése kötelező szőlőültetvények esetében.

3.10.3.1.2 Területi hatály (beleértve az erózió által veszélyeztetett területeket és a lejtők dőlésszögét)

Az ország egész területén a vonatkozó MePAR fedvény alapján a 12%-nál nagyobb meredekséggel rendelkező lejtőkre (szántóterületek és ültetvények).

A GAEC 5 előírás a 2021-es adatok alapján Magyarország egységes kérelemben bejelentett mezőgazdasági területének 32,98%-át lefedi.

3.10.3.1.3 Az érintett mezőgazdasági termelők típusai

Minden területalapú támogatásra jogosult termelő.

Eltérés a 2026-os kérelmezési évtől:

Azok a termelők, akik területük teljes egészén vagy annak egy részén ökológiai gazdálkodást folytatnak - függetlenül attól, hogy a terület ökológiai státusza átállt, vagy átállás alatti - úgy tekintendők az ökológiai gazdálkodással érintett területük vonatkozásában, hogy az előírásnak automatikusan megfelelnek.

3.10.3.1.4 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése

Az erózió elleni intézkedések hozzájárulnak a talajromlás elkerüléséhez, a talajkészletek megőrzéséhez.

3.10.3.2 6. sz. GAEC: Minimálisan megkövetelt talajborítás a fedetlen talaj elkerülésére a legérzékenyebb időszak(ok)ban

3.10.3.2.1 A mezőgazdasági gyakorlat összefoglalása (az érintett időszakot is beleértve)

Minimális talajtakarás a legérzékenyebb időszak(ok)ban és területeken:

Szántóterületeken fenn kell tartani a minimális talajborítást legalább július 15 - szeptember 30-ig:

- a tárgyévi termesztett főnövény jelenlétével;

- a nyári és őszi betakarítású kultúrák lekerülése után őszi kultúra vagy másodvetés létesítésével, vagy a tarló megőrzésével vagy legfeljebb sekély tarlóhántás és ápolás elvégzésével vagy a talajborítást nem csökkentő, a talaj forgatása/keverése nélkül elvégzett középmély lazítással az őszi csapadék mélyebb talajrétegbe segítésének céljával.

A 12% feletti lejtőn található ültetvények esetében legalább mulcsozással vagy egynyári növények vetésével gondoskodni kell a sorközök talajtakarásáról.

Minden ültetvény esetében az ültetvény kivágását követően, amennyiben a gazdálkodó újra kívánja telepíteni, a kivágás és az újratelepítés közötti időszakban a területen biztosítani kell a talajtakarást.

Víz alatt álló növénykultúrák (rizs, indiánrizs) termesztésére használt területen nem kötelező a minimális talajborítást fenntartani a pihentetés évében akkor, ha a pihentetést megelőző évben a területen víz alatt álló növénykultúrát termesztenek. A részletes technológiai leírást és érvanyagot mellékletként csatoljuk a Tervhez. Ebből kiderül, hogy a pihentetésnek szánt évben talajvédelmi szempontból fontosabb a talaj többszöri szellőztetése, mint a talajtakarás.

3.10.3.2.2 Területi hatály

Az ország egész területe. Üvegház és fólia alatt nem kötelezőella talajtakarás, mivel ott maga a termesztőberendezés nyújt védelmet a talajfelszínnek.

3.10.3.2.3 Az érintett mezőgazdasági termelők típusai

Minden területalapú támogatásra jogosult termelő.

Eltérés a 2026-os kérelmezési évtől:

Azok a termelők, akik területük teljes egészén vagy annak egy részén ökológiai gazdálkodást folytatnak - függetlenül attól, hogy a terület ökológiai státusza átállt, vagy átállás alatti - úgy tekintendők az ökológiai gazdálkodással érintett területük vonatkozásában, hogy az előírásnak automatikusan megfelelnek.

3.10.3.2.4 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése

A talajtakarás biztosítása véd az erózió ellen, segíti a szénmegkötést és a vízvesztés megelőzését, illetve talajtakaró növény termesztésével hozzájárul a talaj szervesanyag tartalmának növeléséhez, a talajszerkezet és a talajpotenciál javításához.

Magyarországon - figyelembe véve az éves csapadék-eloszlást és a (káros) napsugárzás intenzitásának alakulását - a nyár végi időszak jelenti a legnagyobb kockázatot talajdegradációs szempontból. A talajfelszín fedése ebben a száraz és erős sugárzással terhelt időszakban kritikus.

3.10.3.3 7. sz. GAEC: Vetésforgó a szántóterületeken, kivéve a víz alatt fekvő növényeket

3.10.3.3.1 A vetésforgóval kapcsolatos gazdálkodási gyakorlatok összefoglalása

A 2023-2027 időszakra alkalmazandó vetésváltási és terménydiverzifikációs szabályok Magyarországon a következőképpen alakulnak:

A 7. sz. HMKÁ előírás keretében a mezőgazdasági termelőnek vetésváltást vagy terménydiverzifikációt kell megvalósítania szántóterületein.

I. A vetésváltás szabályai:

Fő szabály az éves vetésváltás szántóterületeken.

Két főnövény között megfelelően vetett másodvetés úgy tekintendő, hogy azzal a vetésváltás teljesül. Az ily módon figyelembe vehető másodvetésnek minősül a tárgyévre az egységes kérelemben bejelentett első növény betakarítása után a következő év első növényének vetéséig betakarított vagy zöldtrágya-növényként talajba forgatott növénykultúra; ahol mind az első főnövény lekerülését követő, mind a második főnövény vetését megelőző talajmunkákra az agronómiailag indokolt időt meg kell hagyni. A másodvetésnek mindkét főnövénytől különböző növénykultúrának kell lennie.

Az alap jogi aktus 13. cikke szerinti rugalmasság keretében a gazdálkodónak lehetősége van arra, hogy:

-tárgyévben gazdaságának a lenti kivételekkel vagy hibridkukorica-termesztéssel nem érintett részében a szántóterület legalább 33,33%-án valósít meg vetésváltást, de

-gondoskodik róla, hogy minden, a lenti kivételekkel nem érintett szántóterületén megvalósuljon a vetésváltás legfeljebb három éven belül úgy, hogy a három évből legalább egyszer különböző főnövényt termeszt, mint a másik két évben.

Önmaga után akkor sem vethetők a következő növények, ha a gazdálkodó él a fent nevezett rugalmassággal: burgonya, napraforgó, káposztarepce, szójabab, cukorrépa, olajtök, valamint dinnye.

Egymás után legfeljebb négy évig termeszthető a vetőmag termesztés céljából vetett hibridkukorica.

II. A terménydiverzifikáció szabályai:

a) a 10 hektár feletti, de legfeljebb 30 hektár szántóterülettel rendelkező mezőgazdasági termelő tárgyévben legalább kétféle szántóföldi növénykultúrát termeszt, azzal, hogy a legnagyobb területen termesztett növénykultúra a szántóterületnek legfeljebb 75%-át foglalhatja el,

b) a 30 hektár feletti szántóterülettel rendelkező mezőgazdasági termelő legalább háromféle növénykultúrát termeszt, azzal, hogy a legnagyobb területen termesztett növénykultúra a szántóterületnek legfeljebb 75%-át foglalhatja el, és a két legnagyobb területen termesztett növénykultúra együttesen nem haladhatja meg a szántóterület 95%-át.

A különböző növénykultúrák arányának kiszámítása során az egységes kérelem benyújtásának évében május 1. napjától szeptember 30. napjáig tartó időszakot kell figyelembe venni.

III. Közös szabályok:

Kivételek:

A 10 hektárnál kevesebb szántót művelő gazdaságok.

Azok a gazdaságok, amelyek esetében a támogatható mezőgazdasági terület több mint 75 %-a állandó gyepterület és azt gyep vagy egyéb egynyári takarmánynövény termesztésére vagy az év, illetve a növénytermesztési ciklus jelentős részében vízzel elárasztott növények termesztésére vagy ezek kombinációjára használják.

Azok a gazdaságok, amelyek esetében a szántóterület több mint 75 %-át gyep vagy egyéb egynyári

takarmánynövény termesztésére, parlagon hagyott földterületként, hüvelyes növények termesztésére vagy e célok közül többre is használják.

Évelő szántóföldi kultúrákkal borított terület.

Árasztásos művelésben (víz alatt) termesztett szántóföldi kultúrák.

Parlagon hagyott terület.

Magyarország a **növénykultúra meghatározásánál** az alábbiakat alkalmazza:

„[...] „növénykultúra" a következők bármelyike:

a) a termények botanikai osztályozásában meghatározott különböző nemzetségek bármely kultúrája, vagy azok keveréke (egy keverék akkor tekinthető különböző kultúrának egy megelőző vagy egy következő kultúrához vagy keverékhez képest, ha annak minden komponense különböző kultúrának tekinthető az elővetéményhez és a másodvetéményhez képest),

b) a Brassicaceae, Solanaceae és Cucurbitaceae növénycsaládokba tartozó bármely faj kultúrája,

c) a parlagon hagyott földterület,

d) gyep vagy egyéb takarmánynövény."

Továbbá egy másodvetés akkor teljesíti a vetésváltási kötelezettséget, ha mind az első főnövény lekerülését követő, mind a második főnövény vetését megelőző talajmunkákra az agronómiailag indokolt időt figyelembe vették, és a másodvetés a megelőző és a következő főnövénytől különböző növénykultúrához tartozik, azzal, hogy a Brassica napus (takarmányrepce), Sinapis alba (fehérmustár), Raphanus sativus (retek) fajhoz tartozó növények egymás után még keverékben sem vethetőek.

IV. Eltérések:

Eltérés a 2023-as kérelmezési évben:

Magyarország él a 2022/1317/EU végrehajtási rendeletben foglalt eltérés lehetőségével, miszerint mentesíti a gazdálkodókat a vetésváltási kötelezettség alól 2023-ban.

Burgonyát, napraforgót, káposztarepcét, szójababot, cukorrépát, olajtököt, valamint dinnyét 2023-ban sem lehet önmaga után termeszteni.

Továbbá a mentesség nem érinti az Agro-ökológiai Programban és az Agrár-környezetgazdálkodási Programban résztvevő termelők baseline követelmény-szintjét.

Eltérés a 2024-es kérelmezési évben :

Az (EU) 2021/2115 és az (EU) 2021/2116 rendelet 2024. évi egyszerűsítési csomagjának értelmében Magyarország a HMKÁ 7 esetében már a 2024-es igénylési évre alkalmazza az alábbi egyszerűsítési lehetőséget:

A HMKÁ 7 kiegészül a terménydiverzifikációval az alábbiak szerint:

a) a 10 hektár feletti, de legfeljebb 30 hektár szántóterülettel rendelkező mezőgazdasági termelő tárgyévben legalább kétféle szántóföldi növénykultúrát termeszt, azzal, hogy a legnagyobb területen termesztett növénykultúra a szántóterületnek legfeljebb 75%-át foglalhatja el,

b) a 30 hektár feletti szántóterülettel rendelkező mezőgazdasági termelő legalább háromféle növénykultúrát termeszt, azzal, hogy a legnagyobb területen termesztett növénykultúra a szántóterületnek legfeljebb 75%-át foglalhatja el, és a két legnagyobb területen termesztett növénykultúra együttesen nem haladhatja meg a szántóterület 95%-át.

A mentesülő üzemtípusok ugyanazok, mint a vetésváltásnál. A különböző növénykultúrák arányának kiszámítása során az egységes kérelem benyújtásának évében május 1. napjától szeptember 30. napjáig tartó időszakot kell figyelembe venni.

Eltérések a 2026-os kérelmezési évtől:

Azok a termelők, akik területük teljes egészén vagy annak egy részén ökológiai gazdálkodást folytatnak - függetlenül attól, hogy a terület ökológiai státusza átállt, vagy átállás alatti - úgy tekintendők az ökológiai gazdálkodással érintett területük vonatkozásában, hogy az előírásnak automatikusan megfelelnek.

3.10.3.3.2 A növénytermesztés diverzifikálásához kapcsolódó gazdálkodási gyakorlatok összefoglalása

Magyarország a kondicionalitás keretében 2024-től alkalmazza a terménydiverzifikációt, mint az egyszerűsítési csomag keretében a vetésváltással egyenértékű, alternatív gyakorlatot.
Mivel a két gyakorlatnak vannak közös szabályai is, a terménydiverzifikáció részletszabályait a vetésváltással együtt, a 3.10.3.3.1 fejezetben mutatjuk be.

3.10.3.3.3 Területi hatály

Az ország egész területén

3.10.3.3.4 Az érintett mezőgazdasági termelők típusai

☐Minden gazdálkodó, aki rendelkezik szántóterülettel (nincs mentesség)
☑Vonatkozó mentességek
Amelyek legfeljebb 10 hektár szántóterülettel rendelkeznek (a III. melléklet 5. lábjegyzetének 1.c) pontja)
Amelyek esetében a támogatható mezőgazdasági terület több mint 75%-a állandó gyepterület (a III. melléklet lábjegyzetének 1.b) pontja)
Amelyek esetében a szántóterület több mint 75%-át gyep vagy egyéb egynyári takarmánynövény termesztésére, parlagon hagyott földterületként, hüvelyes növények termesztésére vagy e célok közül többre is használják (a III. melléklet lábjegyzetének 1.a) pontja)

3.10.3.3.5 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése (különösen ha a tagállam a növénytermesztés diverzifikálása mellett döntött)

A vetésváltásra vonatkozó előírások hozzájárulnak a talajpotenciál megőrzéséhez, valamint a helyes növénysorrend kialakításával és a nagyobb diverzitással csökkenthető a növényvédőszerek felhasználása.

3.10.4 Fő téma: Biológiai sokféleség és táj (védelem és minőség)

3.10.4.1., A 8. GAEC-előírás: A tájképi elemek megőrzése. A sövények és fák kivágásának tilalma a madarak költési és fiókanevelési időszakában. Lehetőségként intézkedések az invazív növényfajok elkerülésére

3.10.4.1.1 A mezőgazdasági gyakorlat összefoglalása

A minimális részarány standard értéke:
☑A gazdaságok szintjén a szántóterület legalább 4%-a nem termelési célú terület vagy tájképi elem, beleértve a parlagon hagyott földterületeket is.
Nem termelési célú területek vagy tájképi elemek részaránya (%) a szántóterületen : **4.0%**

☐A gazdaságok szintjén a szántóterület legalább 3%-a nem termelési célú terület vagy tájképi elem, beleértve a parlagon hagyott földterületeket is, ha a mezőgazdasági termelő vállalja, hogy a 31. cikk (5a) bekezdése szerinti továbbfejlesztett ökorendszernek megfelelően a szántóterületének legalább 7%-át nem termelési célú területeknek és tájképi elemeknek szenteli, beleértve a parlagon hagyott földterületeket is.

☑A gazdaságok szintjén a szántóterület legalább 7%-a nem termelési célú terület vagy tájképi elem, beleértve a parlagon hagyott földterületeket és a növényvédő szerek használata nélkül termesztett köztes növénykultúrákat vagy nitrogénmegkötő növényeket, amelynek 3%-a parlagon hagyott földterület vagy nem termelési célú tájképi elem kell, hogy legyen. A köztes növénykultúrák esetében a tagállamoknak 0,3 értékű súlyozó tényezőt kell használnia.
A nem termelési célú területek, a tájképi elemek, a köztes növénykultúrás és a nitrogénmegkötő növények részaránya (%) a szántóterületen : **7.0%**

A tájképi elemek listája (a minimális részarány kiszámításához figyelembe veendő tájképi elemek és nem termelési célú területek indikatív listája)
☐Védelmi sávok

☐Kőhalmok

☑kulturális elemek
Magyarázat

Kunhalom, gémeskút

Súlyozási tényező: 1

Olyan kunhalmok és gémeskutak fogadhatóak el, amelyek MePAR-ban lehatárolásra kerültek és a HMKÁ-ban védettek. A kunhalmoknak és gémeskutaknak szántóterületen kell elhelyezkedniük. A kunhalmok a MePAR-ban poligonosan vannak feltüntetve a teljes területükkel. A pontszerűen jelölt gémeskutak mindegyike 25 m2-nek megfelelő területtel kerül lehatárolásra.

A gémeskútra vonatkozó HMKÁ előírások szerint a gazdálkodónak fenn kell tartani a gémeskutakat a 2010. évi, a Magyar Államkincstár által felmért állapotnak megfelelően.

A kunhalomra vonatkozó HMKÁ előírások szerint a kunhalom területén semmilyen mezőgazdasági talajmunka nem végezhető. Ez alól kivételt képez a gyep felszínborítás helyreállítása érdekében történő előkészítő beavatkozás. Továbbá a kunhalom területén végzett fakivágás során tilos a földmű bolygatása.

☐Árkok

☑Táblaszegélyek, beékelt földterületek, védelmi sávok
Magyarázat

Ökológiai határsáv:

Súlyozási tényező: 1,5

Minimum terület: 0,01 hektár

Fás és/vagy lágy szárú vegetációval borított, minimum három, legfeljebb húsz méter átlagos szélességgel rendelkező, jellemzően sávszerű kiterjedésű földterület, amely

a) a szántóterületen vagy közvetlenül a szántó mellett, a szántóval érintett fizikai blokkon belül helyezkedik el,

b) mesterséges elem legfeljebb két méter hosszan szakítja meg,

c) a szántóterülettel legalább harminc méter hosszan érintkezik és

d) a teljes elem kerületének kevesebb, mint 30%-a érintkezik állandó gyep területtel.

A dominánsan fás szárú vegetációval jellemezhető ökológiai határsávok esetében meg kell akadályozni a fás szárú vegetáció számottevő csökkenését. Számottevő csökkenésnek az a legalább 20 százalékos térmérték-csökkenés tekintendő, amit már a Területi Monitoring Rendszer (TMR/AMS) is objektívan érzékelni lesz képes akkor, amikor erre technológiailag alkalmassá válik.

Erózióvédelmi sáv:

Súlyozási tényező: 1,5

Olyan fás- vagy lágyszárú növényzettel borított terület, ami a rétegvonallal párhuzamosan helyezkedik el, s kifejezett rendeltetése a vízerózió megakadályozása, mérséklése.

További tulajdonságai:

- legalább három és legfeljebb húsz méter átlagos szélességgel rendelkezik;
- legalább harminc méter hosszú;
- amennyiben a tábla lejtővel párhuzamos oldalai átlagosan kevesebb mint harminc méterre futnak egymástól, úgy az erózióvédelmi sávnak össze kell kötnie a tábla két szélét.

☑Sövények, különálló fák vagy facsoportok, fasorok
Magyarázat

Magányosan álló fa:

Súlyozási tényező: 1,5

Olyan magányos fák fogadhatóak el, amelyek a HMKÁ rendeletben védettek és a MePAR-ban lehatárolásra kerültek. Ezek szántóterületen elhelyezkedő, legalább 4 méter átmérőjű lombkoronával rendelkező elszigetelten álló fák. A HMKÁ előírásai szerint a magányos fát kivágni nem lehet. A pontszerűen jelölt magányos fák mindegyike 20 m2-nek megfelelő területtel kerül lehatárolásra.

Fa- és bokorcsoportok

Súlyozási tényező: 1,5

Olyan fa- és bokorcsoportok fogadhatóak el, amelyek a MePAR-ban lehatárolásra kerültek és aHMKÁ rendeletben védettek.

A MePAR-ban azok a fa-, és bokorcsoportok kerülnek lehatárolásra, amelyek 5000 négyzetméternél kisebbek, jellemzően nem vonalaskiterjedéssel rendelkeznek és legalább 50%-banfás szárú növényekkel borítottak, amelyek legalább 20%-ban, gyep felszínborítással is történő érintkezés esetén pedig legalább 50%-ban szántóval vannak körülvéve.

A lehatárolt fa-és bokorcsoportok mindenesetben szántón helyezkedhetnek el. A fa- és bokorcsoportok az egységes kérelem beadó felületen megjelenítésre kerülnek, ezzel segítve az EFA területek kijelölését.

A HMKÁ előírásai szerint a fa- és bokorcsoport területén bárminemű mezőgazdasági talajmunka végzése tilos. Ez alól kivételt képez a visszafásítás vagy a gyep felszínborítás helyreállítása érdekében történő előkészítő beavatkozás.

☑Parlagon hagyott földterület

Magyarázat

Súlyozási tényező: 1

A parlagon hagyott terület legrövidebb pihentetési időtartama január 1-jétől augusztus 31-ig terjedő időszak, mely időszak alatt a terület teljes egészén nem használnak növényvédő szert. A pihentetés időszaka alatt gondoskodni kell a talaj takarásáról növényborítottsággal vagy a tarlómaradványok fennhagyásával. A parlagon hagyott területen a kultúrállapot fenntartása érdekében a mechanikai gyomirtás megengedett.

Az öt évnél hosszabb ideig a HMKÁ 8. előírás keretében parlagon hagyott területként elszámolt területet továbbra is szántóterületnek kell tekinteni.

Eltérés a 2023-as kérelmezési évben:

Magyarország él a 2022/1317/EU végrehajtási rendeletben foglalt eltérés lehetőségével, miszerint engedélyezi a gazdálkodók számára, hogy élelmiszer célú növénykultúrát termesszenek a parlagon hagyni tervezett és ekként elszámolt területen 2023-ban.

Kukoricát és szójababot a nevezett végrehajtási rendelettel összhangban nem engedélyezett termeszteni ezeken a területeken. Az élelmiszer célúként elfogadható növénykultúrák listáját az irányító hatóság nemzeti jogszabályban teszi közzé.

Továbbá a mentesség nem érinti az Agro-ökológiai Programban és az Agrár-környezetgazdálkodási Programban résztvevő termelők baseline követelmény-szintjét.

☑Egyéb

Magyarázat

Nem termelő beruházás keretében, szántóföldön létrehozott erózióvédelmi létesítmény:

Súlyozási tényező: 2

MePAR-ban lehatárolt, nem termelő beruházás keretében, szántóföldön létrehozott erózióvédelmi létesítmény.

Művelés alatt nem álló vízvédelmi sáv szántóterületen:

Súlyozási tényező:1,5

A MePAR-ban lehatárolt vízvédelmi sávok ismerhetőek el. Felszíni vízfolyások partvonalától mért 5 m, tavak mentén pedig 20 m puffersáv került lehatárolásra a MePAR-ban.

Puffer nem lehetséges a bejelentett szántóterület és a vízvédelmi sáv között. Az elszámolandó vízvédelmi sávokon tilos mezőgazdasági termelést végezni, kivéve a mezőgazdasági kultúrállapot fenntartása érdekében végzett mechanikai gyomirtást. A HMKÁ előírásainak betartása a vízvédelmi sávokon kötelező. A HMKÁ előírások értelmében nem juttatható ki

- műtrágya a MePAR-ban grafikusan megjelölt felszínivizek partvonalától mért 5 méteres sávban;
- szervestrágya;
- növényvédőszer;
- növénykondicionáló szer;
- talajkondícionáló szer.
- mikrobiológiai készítmény

►a MePAR-ban grafikusan megjelölt 5000 m2 feletti állóvizek partvonalától mért 20 méteres sávban,

►a völgyzáró gátas halastavak esetében a partvonaltól mért 5 méteres sávban,

►a MePAR-ban grafikusan megjelölt egyéb felszíni vízfolyások partvonalától mért 5 méteres sávban azzal, hogy a védőtávolság 3 méterre csökkenthető, ha a mezőgazdasági művelés alatt álló tábla 50 méternél nemszélesebb és 1 hektárnál kisebb területű.

A szerves trágyára vonatkozó védőtávolság nem vonatkozik a legeltetett állatok által elhullatott trágyára, amennyiben az az itatóhely megközelítése miatt következik be.

Ökológiai jelentőségű másodvetés:

Súlyozási tényező: 0,3

Ökológiai jelentőségű másodvetésként olyan a tárgyév október 1-jéig legalább két faj keverékével bevetett MePAR-ban támogatható terület fogadható el, amelyet zöldtrágyának, vagy téli takarónövénynek használnak, a vetéstől számított legalább hatvan napig jelen van a gazdálkodó földterületén mely időszak alatt tilos növényvédő szert használni, beleértve a csávázott vetőmag használatát, és amelyet a következő évi első növény vetése előtt beforgatnak. Csak olyan másodvetés fogadható el ökológiai jelentőségűnek, amely a külön nemzeti jogszabályban felsorolt fajokból áll.

Eltérés a 2024-es kérelmezési évben:

Magyarország él a 2024/587/EU végrehajtási rendeletben foglalt eltérés lehetőségével, miszerint a nem termelő területként figyelmbe vett másodvetés súlyozási tényezője 1 a 2024-es év tekintetében.

Nitrogénmegkötő növénnyel bevetett terület

Súlyozási tényező: 1

Nitrogénmegkötő területként olyan MePAR-ban támogatható terület fogadható el,amely az alábbi listában felsorolt nitrogénmegkötő növény valamelyikével vagy azok keverékével, vagy a fajlistában szereplő nitrogénmegkötő növény és egyéb más nem nitrogénmegkötő növénykeverékével van bevetve, amely keverékben a nitrogénmegkötő növény vetőmag aránya meghaladja az 50%-ot.

Továbbá az egynyári növények esetén a vetéstől a betakarításig, évelő növények esetén az igénylés naptári évének azon részében, amely alatt a növény a területen van, tilos növényvédő szert és csávázott vetőmagot használni, kivéve ha az évelő növénnyel bevetett terület a vetést követő évben vagy években kerül elszámolásra.

Fehérvirágú somkóró (Melilotus albus Medik.)

Szegletes lednek (szögesborsó) (Lathyrus sativus L.)

Csicseriborsó (Cicer arietinum L.)

Közönséges tarka koronafürt (Securigera varia (L.) Lassen)

Keleti kecskeruta (Galega orientalis L.)

Szarvaskerep (Lotus corniculatus L.)

Lucerna (Medicago sativa L.)
Komlós lucerna (Medicago lupulina L.)
Sárkerep lucerna (Medigaco falcata L.)
Tarkavirágú vagy homoki lucerna (Medicago x varia)
Baltacim (takarmánybaltacim) (Onobrychis viciifolia Scop.)
Takarmányborsó (Lathyrus oleraceus Lam.)
Bíborhere (Trifolium incarnatum L.)
Vöröshere (réti here) (Trifolium pratense L.)
Fehérhere (Trifolium repens L.)
Perzsahere (fonákhere) (Trifolium resupinatum L.)
Alexandriai here (Trifolium alexandrinum L.)
Korcshere (svédhere) (Trifolium hybridum L.)
Görögszéna (Trigonella foenum-graecum L.)
Lóbab (disznóbab) (Vicia faba L.)
Pannonbükköny (Vicia pannonica Cr.)
Takarmánybükköny (tavaszi bükköny) (Vicia sativa L.)
Szója (Glycine max L.)
Szöszös bükköny (Vicia vilossa Roth)
Szárazbab (közönséges vagy veteménybab) (Phaseolus vulgaris L.)
Lencse (főzeléklencse) (Vicia lens (L.) Coss. & Germ.)
Zöldborsó (Lathyrus oleraceus Lam.)
Sárgaborsó (Lathyrus oleraceus Lam.)
Mezei borsó (Lathyrus oleraceus Lam.)
Sárgavirágú somkóró (orvosi somkóró) (Melilotus officinalis (L.) Lam.)

Eltérés a 2024-es kérelmezési évben:

Magyarország él a 2024/587/EU végrehajtási rendeletbe foglalt eltérés lehetőségével, miszerint:

A földterületek jó mezőgazdasági és környezeti állapotának 8. sz. HMKÁ előírás első követelményétől eltérve Magyarország úgy döntött, hogy a 2024-es igénylési év tekintetében a mezőgazdasági termelők és az említett előírás hatálya alá tartozó egyéb kedvezményezettek úgy is teljesíthetik az előírás első követelményét, hogy a mezőgazdasági üzemek szintjén a szántóterületek legalább 4 %-át a következőknek szentelik:

– nem termelési célú földterületek és tájképi elemek, beleértve a parlagon hagyott földterületeket is, és/vagy

– nitrogénmegkötő növények, és/vagy

– ökológiai jelentőségű másodvetés.

Az ökológiai jelentőségű másodvetés és a nitrogénmegkötő növények termesztése során mellőzni kell a növényvédő szerek használatát.

Az ökológiai jelentőségű másodvetések esetében 1-es korrekciós együtthatót alkalmazunk.

Eltérés a 2025-ös kérelmezési évtől kezdődően:

Az (EU) 2021/2115 és az (EU) 2021/2116 rendelet 2024. évi egyszerűsítési csomagjának értelmében Magyarország a HMKÁ 8 esetében a 2025-ös igénylési évtől alkalmazza az alábbi egyszerűsítési lehetőséget:

A HMKÁ 8 előírásrendszeréből a nem termelő területek kijelölésének kötelezettsége törlésre kerül azzal, hogy az AÖP-ben (eco-scheme) viszont biztosítunk ilyen előírást, mert ott a termelő esetleges bevételkiesését kompenzálni lehet. A HMKÁ 8-ban marad a védett tájképi elemek megőrzésének kötelezettsége és a sövények és fák kivágásának, metszésének, csonkításának tilalma a költési és

fiókanevelési időszakban.

☑Kis tavak
Magyarázat

Kis kiterjedésű tó

Súlyozási tényező: 1,5

A legalább 0,01 ha és legfeljebb 0,5 ha területű, HMKÁ-ban védett, MePAR-ban lehatárolt, mezőgazdaságilag időszakosan sem hasznosított, vagy nyílt vízfelülettel és maximum 10 méter szélespart menti vegetációval szegélyezett, vagy legalább időszakosan vízjárta, de a száraz időszakokban is állandó, a vizes élőhelyekre jellemző növényzettel borított, mélyebb fekvésű terület minősülhet kondícionalitásban elfogadhatónak.

A kis kiterjedésű tó esetében a figyelembe vehető terület nagyságába a kis kiterjedésű tó partja mentén fekvő, legfeljebb 10 méter széles vegetációs sáv is beszámítható.

A HMKÁ előírásai szerint a HMKÁ-ban védett tavakat a fenti paramétereknek megfelelően meg kell őrizni.

☑Kis vizes élőhelyek
Magyarázat

Súlyozási tényező: 2

MePAR-ban rögzített vizes élőhely.

A kis vizes élőhelyek lehatárolása a MePAR-ban a gazdálkodó kérelmében szereplő gazdarajz alapján történik, változásvezetéssel.

Mivel szükséges egymástól megkülönböztetni a HMKÁ 8-ban elszámolható “kis vizes élőhelyeket” a HMKÁ 2 szerinti “vizenyős területektől”, az utóbbi lehatárolási módszertant ennek megfelelően alakítottuk ki, és 2025-től alkalmazzuk.

A fent említett módszertantól függetlenül a 8. sz. HMKÁ előírás keretében elszámolható a nem termelő beruházások keretében létrehozott vizes élőhely.

☐Kőfalak

☐Patakok

☑Teraszok
Magyarázat

Súlyozási tényező: 2

Olyan legalább 1 méter magas, szántóterületen elhelyezkedő mesterséges tereplépcsők, amelyek a HMKÁ rendeletben védettek és a MePAR-ban lehatárolásra kerültek.

A HMKÁ védettség azt jelenti, hogy az ilyen teraszok megőrzése kötelező.

A teraszok a kérelembeadás során vonalasan kerülnek megjelenítésre, 2 méter szélességgel számolhatóak el kondícionalistásban. Ez azt jelenti, hogy a terasznak minden egyes métere 2 m2-nek felel meg. A gazdálkodó szántóterületén elhelyezkedő terasz minimális hossza 10 méter.

A (megőrzendő) tájképi elemek listája

- Kis tavak
- Sövények, különálló fák vagy facsoportok, fasorok
- Teraszok
- kulturális elemek

A sövények és a fák kivágásának tilalma a madarak költési és fiókanevelési időszakában (kötelező)

Kivágási tilalomra vonatkozó előírás: Fát, bokrot és sövényt a március 1. és augusztus 31. közötti költési és fiókanevelési időszakban nem lehet kivágni, metszeni vagy egyéb módon csonkítani.

Az inváziós növények megjelenésének megakadályozását szolgáló intézkedések

A lágy- és fásszárú inváziós növényeket gyomnak tekintjük. Ellenük a 4.1.1.2. fejezetben ismertetett módon küzdünk a támogatható területek minimumfeltételei között.

3.10.4.1.2 Területi hatály (a minimális arányra vonatkozó előírás tekintetében alkalmazandó)

Az ország egész területén a vonatkozó MePAR fedvények alapján.

3.10.4.1.3. Az érintett mezőgazdasági termelők típusai

☐Minden gazdálkodó, aki rendelkezik szántóterülettel (nincs mentesség)

☑Vonatkozó mentességek

☐Nem alkalmazandó

Amelyek legfeljebb 10 hektár szántóterülettel rendelkeznek (a III. melléklet 5. lábjegyzetének 1.c) pontja)

Amelyek esetében a támogatható mezőgazdasági terület több mint 75%-a állandó gyepterület (a III. melléklet 5. lábjegyzetének 1.b) pontja)

Amelyek esetében a szántóterület több mint 75%-át gyep vagy egyéb egynyári takarmánynövény termesztésére, parlagon hagyott földterületként, hüvelyes növények termesztésére vagy e célok közül többre is használják (a III. melléklet lábjegyzetének 1.a) pontja)

3.10.4.1.4 A gyakorlat/előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése

A nem termelő tájképi elemek és az agro-ökológiai célú, növényvédő-szer mentesen művelt másodvetések, N-megkötő növények hozzájárulnak a biológiai sokféleség védeléméhez, az élőhelyek és tájak megőrzéséhez, illetve a talajok védelméhez.

3.10.4.2 9. sz. GAEC: Környezeti szempontból érzékeny állandó gyepterületként megjelölt gyepterületek átállításának vagy felszántásának tilalma a Natura 2000 területeken

3.10.4.2.1 A mezőgazdasági gyakorlat összefoglalása

A környezeti szempontból érzékeny Natura 2000 gyepterületek átalakítása és felszántása tilos.

Magyarországon valamennyi Natura 2000 állandó gyepterület környezeti szempontból érzékenynek tekintendő.

3.10.4.2.2 Területi hatály

A GAEC hatály alá tartozó, a Natura 2000 területeken található, környezeti szempontból érzékeny állandó gyepterületek indikatív mérete összesen hektárban: **448119.98**

3.10.4.2.3 Az érintett mezőgazdasági termelők típusai

Minden területalapú támogatásra jogosult termelő.

3.10.4.2.4 A GAEC-előírás fő célkitűzéséhez való hozzájárulás ismertetése

A Natura 2000 gyepterületek hozzájárulnak a biológiai sokféleség védeléméhez, az élőhelyek és tájak megőrzéséhez.

3.10.4.2.5 Indication of the requirements for which payments will be provided, if any

nem releváns

3.10.5. Kiegészítő GAEC-előírás (adott esetben)

Kód	Cím	Ismertetés
-	Kiegészítő GAEC előírás	Magyarország nem alkalmaz kiegészítő GAEC-előírást.

4. Több beavatkozáshoz is tartozó közös elemek

4.1. Fogalommeghatározások és minimumkövetelmények

4.1.1. Mezőgazdasági tevékenység

4.1.1.1. A termelés meghatározása

Ezúton megerősítjük, hogy a mezőgazdasági termékek termelése tekintetében továbbra is a 1307/2013/EU rendelet 4. cikk 1. bekezdése c) pontjának i) alpontjában leírtakat alkalmazzuk.

4.1.1.2. A mezőgazdasági terület fenntartásának meghatározása

4.1.1.2.1. Karbantartási kritériumok a szántóterületen

A szántóterület akkor minősül megfelelő állapotban tartottnak, ha azon a tárgyévben mezőgazdasági termelés folyik, vagy ha a tárgyévben mezőgazdasági termelés nem folyik - ide nem értve az eseti tisztító kaszálást, de a gyomok - ideértve a veszélyes gyomnövényeket, valamint a nádat - és a hasznosítás szempontjából nemkívánatos fás szárú növények legfeljebb olyan mértékben vannak jelen, hogy nem áll fenn a szántóterület, nagymértékű, súlyos lágyszárú vagy fás szárú vagy nagymértékű, súlyos és maradandó fás szárú gyomosodása.

Az ideiglenes gyepterület, mint szántóterület abban az esetben támogatható, ha nem áll fenn az ideiglenes gyepterület olyan helytelen legeltetési módból eredő károsodása (túllegeltetés), amelynek során az állományalkotó fűfélék rövidre rágása és taposás következtében a gyep foltokban kiritkul, és a talajfelszín legalább 50%-ban fedetlenné válik, és az ideiglenes gyepterületen - amennyiben ott tárgyévben mezőgazdasági termelés nem folyik - a gyepalkotó fűfajok - nem beleértve a nádat - és takarmánynövények túlsúlyban vannak, és nem található a tárgyévet megelőző vegetációs időszakból maradt olyan növedék, amelynek szaporító képletei is elnyíltak.

Az a terület, amelyen mezőgazdasági termelés folyik, de nagymértékű, súlyos lágyszárú vagy fás szárú vagy nagymértékű, súlyos és maradandó fás szárú gyomosodás észlelhető, a vizsgált támogatási évben nem támogatható. A nagymértékű, súlyos és maradandó fás szárú gyomosodás esetén a területet a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerről szóló miniszteri rendelet értelmében nem támogatható területté kell átsorolni.

Nagymértékű, súlyos, lágyszárú gyomosodás: a lágyszárú gyomnövény bármely szomszédos földterületre történő átterjedése, vagy ha a vizsgált táblán virágzó veszélyes gyom vagy a földterület 50%-át meghaladó mértékű lágyszárú gyomnövény található;

Nagymértékű, súlyos, fás szárú gyomosodás: a fás szárú gyomnövény bármely szomszédos földterületre történő átterjedése, vagy ha a vizsgált tábla esetében a földterületen 100 db/hektárt meghaladó mértékben található olyan fás szárú gyomnövény, amelynek lombkorona alatti területe nem tartalmaz legeltethető vegetációt, vagy a fás szárú gyomnövény eltávolítása az alapkultúra károsodása nélkül nem hajtható végre, és a terület a vegetációs idő alatt mezőgazdasági művelésre alkalmassá tehető;

Nagymértékű, súlyos, maradandó fás szárú gyomosodás: a fás szárú gyomnövény bármely szomszédos földterületre történő átterjedése, vagy ha a vizsgált tábla esetében a földterületen 100 db/hektárt meghaladó mértékben található olyan fás szárú gyomnövény, amelynek lombkorona alatti területe nem tartalmaz legeltethető vegetációt, vagy a fás szárú gyomnövény eltávolítása az alapkultúra károsodása nélkül nem hajtható végre, és a terület a vegetációs idő alatt mezőgazdasági művelésre alkalmassá nem tehető;

Különös szabály a nem termelő tájképi elemekre és az egyéb tájképi elemekre: A nem termelő tájképi elemekként és egyéb tájképi elemekként megjelölt bejelentett területi objektumokon a mezőgazdasági termelőnek meg kell akadályoznia az inváziós növények és a veszélyes gyomnövények megtelepedését. Az inváziós növények jelenléte automatikusan súlyos gyomosodásnak felel meg.

Különös szabály a nád jelenlétére, és a vízborításos időszakra az ökológiai célú vízpótlásra használt területeken, a kis vizes élőhely típusú tájképi elem területén, valamint a HMKÁ 2. keretében

lehatárolt vizenyős területeken: A vízborítás, illetve a talaj gépi munkavégzést akadályozó mértékű vízzel való telitettségének idejét követően gondoskodni kell a fenntartási szabályok teljesítéséről. A nád folyamatos jelenléte természetes, és megengedett mindaddig, amíg a területen nem kerül túlsúlyba, ezáltal nem akadályozza jelentősen a mezőgazdasági hasznosítást.

4.1.1.2.2. Karbantartási kritériumok az állandó kultúrákban

Az állandó kultúra akkor minősül megfelelő állapotban tartottnak, ha azon a tárgyévben mezőgazdasági termelés folyik, vagy ha a tárgyévben mezőgazdasági termelés nem folyik - ide nem értve az eseti tisztító kaszálást, de a gyomok - ideértve a veszélyes gyomnövényeket, valamint a nádat - és a hasznosítás szempontjából nemkívánatos fás szárú növények legfeljebb olyan mértékben vannak jelen, hogy nem áll fenn az állandó, nagymértékű, súlyos lágyszárú vagy fás szárú vagy nagymértékű, súlyos és maradandó fás szárú gyomosodása.

A fás szárú gyümölcs- és szőlőültetvények a gyommentesen tartási kritériumon túlmenően akkor minősülnek megfelelő állapotban tartottnak, ha az ültetvényben a térállásból számított hektáronkénti tőszámot alapul véve a hiányzó, kiszáradt vagy más okból termőképtelenné vált egyedek aránya nem haladja meg a 30%-ot.

Az a terület, amelyen mezőgazdasági termelés folyik, de nagymértékű, súlyos lágyszárú vagy fás szárú vagy nagymértékű, súlyos és maradandó fás szárú gyomosodás észlelhető, vagy az ültetvényben a térállásból számított hektáronkénti tőszámot alapul véve a hiányzó, kiszáradt vagy más okból termőképtelenné vált egyedek aránya meghaladja a 30%-ot, a vizsgált támogatási évben nem támogatható.

A nagymértékű, súlyos és maradandó fás szárú gyomosodás esetén a területet a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerről szóló miniszteri rendelet értelmében nem támogatható területté kell átsorolni.

Nagymértékű, súlyos, lágyszárú gyomosodás: a lágyszárú gyomnövény bármely szomszédos földterületre történő átterjedése, vagy ha a vizsgált táblán virágzó veszélyes gyom vagy a földterület 50%-át meghaladó mértékű lágyszárú gyomnövény található;

Nagymértékű, súlyos, fás szárú gyomosodás: a fás szárú gyomnövény bármely szomszédos földterületre történő átterjedése, vagy ha a vizsgált tábla esetében a földterületen 100 db/hektárt meghaladó mértékben található olyan fás szárú gyomnövény, amelynek lombkorona alatti területe nem tartalmaz legeltethető vegetációt, vagy a fás szárú gyomnövény eltávolítása az alapkultúra károsodása nélkül nem hajtható végre, és a terület a vegetációs idő alatt mezőgazdasági művelésre alkalmassá tehető;

Nagymértékű, súlyos, maradandó fás szárú gyomosodás: a fás szárú gyomnövény bármely szomszédos földterületre történő átterjedése, vagy ha a vizsgált tábla esetében a földterületen 100 db/hektárt meghaladó mértékben található olyan fás szárú gyomnövény, amelynek lombkorona alatti területe nem tartalmaz legeltethető vegetációt, vagy a fás szárú gyomnövény eltávolítása az alapkultúra károsodása nélkül nem hajtható végre, és a terület a vegetációs idő alatt mezőgazdasági művelésre alkalmassá nem tehető.

Különös szabály a nád jelenlétére, és a vízborításos időszakra az ökológiai célú vízpótlásra használt területeken, a kis vizes élőhely típusú tájképi elem területén, valamint a HMKÁ 2. keretében lehatárolt vizenyős területeken: A vízborítás, illetve a talaj gépi munkavégzést akadályozó mértékű vízzel való telitettségének idejét követően gondoskodni kell a fenntartási szabályok teljesítéséről. A nád folyamatos jelenléte természetes, és megengedett mindaddig, amíg a területen nem kerül túlsúlyba, ezáltal nem akadályozza jelentősen a mezőgazdasági hasznosítást.

4.1.1.2.3. Karbantartási kritériumok az állandó gyepterületen

Az állandó gyepterület akkor minősül megfelelő állapotban tartottnak, ha azon nem áll fenn az állandó gyepterület olyan helytelen legeltetési módból eredő károsodása (túllegeltetés), amelynek során az állományalkotó fűfélék rövidre rágása és taposás következtében a gyep foltokban kiritkul, és a talajfelszín legalább 50%-ban fedetlenné válik, és az állandó gyepterületen - amennyiben ott tárgyévben mezőgazdasági termelés nem folyik - a gyepalkotó fűfajok - nem beleértve a nádat - és takarmánynövények túlsúlyban vannak, és nem található a tárgyévet megelőző vegetációs időszakból

maradt olyan növedék, amelynek szaporító képletei is elnyíltak.

Az a terület, amelyen nagymértékű, súlyos lágyszárú vagy fás szárú vagy nagymértékű, súlyos és maradandó fás szárú gyomosodás észlelhető, a vizsgált támogatási évben nem támogatható. A nagymértékű, súlyos és maradandó fás szárú gyomosodás esetén a területet a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerről szóló miniszteri rendelet értelmében nem támogatható területté kell átsorolni.

Nagymértékű, súlyos, lágyszárú gyomosodás: a lágyszárú gyomnövény bármely szomszédos földterületre történő átterjedése, vagy ha a vizsgált táblán virágzó veszélyes gyom vagy a földterület 50%-át meghaladó mértékű lágyszárú gyomnövény található;

Nagymértékű, súlyos, fás szárú gyomosodás: a fás szárú gyomnövény bármely szomszédos földterületre történő átterjedése, vagy ha a vizsgált tábla esetében a földterületen 100 db/hektárt meghaladó mértékben található olyan fás szárú gyomnövény, amelynek lombkorona alatti területe nem tartalmaz legeltethető vegetációt, vagy a fás szárú gyomnövény eltávolítása az alapkultúra károsodása nélkül nem hajtható végre, és a terület a vegetációs idő alatt mezőgazdasági művelésre alkalmassá tehető;

Nagymértékű, súlyos, maradandó fás szárú gyomosodás: a fás szárú gyomnövény bármely szomszédos földterületre történő átterjedése, vagy ha a vizsgált tábla esetében a földterületen 100 db/hektárt meghaladó mértékben található olyan fás szárú gyomnövény, amelynek lombkorona alatti területe nem tartalmaz legeltethető vegetációt, vagy a fás szárú gyomnövény eltávolítása az alapkultúra károsodása nélkül nem hajtható végre, és a terület a vegetációs idő alatt mezőgazdasági művelésre alkalmassá nem tehető.

Különös szabály a nád jelenlétére, és a vízborításos időszakra az ökológiai célú vízpótlásra használt területeken, a kis vizes élőhely típusú tájképi elem területén, valamint a HMKÁ 2. keretében lehatárolt vizenyős területeken: A vízborítás, illetve a talaj gépi munkavégzést akadályozó mértékű vízzel való telitettségének idejét követően gondoskodni kell a fenntartási szabályok teljesítéséről. A nád folyamatos jelenléte természetes, és megengedett mindaddig, amíg a területen nem kerül túlsúlyba, ezáltal nem akadályozza jelentősen a mezőgazdasági hasznosítást.

4.1.2. Mezőgazdasági terület

4.1.2.1 Az agrárerdészeti rendszer elemei, amennyiben azokaz a mezőgazdasági területen alakították ki és/vagy tartják fenn

4.1.2.1.1. Agrárerdészeti rendszerek elemei a szántóterületeken

Szántóterületen az alábbi hasznosításokat tekintjük agrár-erdészeti rendszernek:

1. szántóföldi növények (beleértve az ideiglenes gyepet) és erdészeti fafajok egyidejű fenntartása egyazon területen, ahol a fás szárú egyedek párhuzamos sorokban vagy egyéb szabályos geometriai elrendeződésben állnak, és számuk nem haladja meg a 250-et hektáronként;

4.1.2.1.2. Az agrárerdészeti rendszerek elemei az állandó kultúrákban

Agrár-erdészeti rendszernek tekintjük a következő állandó kultúrákat, amennyiben önálló objektumok, s nem szántó- vagy gyepterület részeként keletkeztek:

1. mezővédő fasorok, mezővédő fás sávok, fa- és bokorcsoportok, amelyek megfelelnek az ökológiai határsáv elnevezésű tájképi elem kritériumainak, s ezáltal támogatható területnek minősülnek;

4.1.2.1.3. Agrárerdészeti rendszerek elemei az állandó gyepterületeken

Gyepterületen az alábbi hasznosításokat tekintjük agrár-erdészeti rendszernek:

1. fás legelők, ahol a fás szárú egyedek párhuzamos sorokban vagy egyéb szabályos geometriai elrendeződésben állnak, és számuk nem haladja meg a 250-et hektáronként;
2. fás kaszálók, ahol a fás szárú egyedek párhuzamos sorokban vagy egyéb szabályos geometriai elrendeződésben állnak, és számuk nem haladja meg a 250-et hektáronként.

A fás szárú egyedek minden esetben erdészeti fafajokat jelentenek.

4.1.2.2 Szántóterület

4.1.2.2.1 A szántóterület meghatározására vonatkozó egyéb megjegyzések

A szántóterület fogalmába a szántóföldi növénytermesztés céljából megművelt vagy szántóföldi növénytermesztés céljára rendelkezésre álló földterületen, illetve a parlagon hagyott területen kívül az ideiglenes gyepterületet is beleértjük. Ideiglenes gyepterület: olyan gyep vagy egyéb - a herefélék (Trifolium) és a lucernafélék (Medicago) nemzetségébe tartozó fajok és ezek kizárólagos keverékei alkotta növényállományok kivételével -, a fajlistában (4.1.2.4.1. pont) felsorolt fajokból álló takarmánynövény vetés nélküli vagy vetéssel történő termesztésére használt földterület, amely a telepítéstől számítva öt évnél fiatalabb, és nem az állandó gyepterület visszaállítási kötelezettség okán került telepítésre.

4.1.2.3 Állandó kultúrák

4.1.2.3.1 A faiskolák meghatározása

Faiskolák: olyan területek, amelyeken fiatal fás szárú növényeket nevelnek szabadföldön, későbbi átültetésre:

- szőlőoltványiskolák és alanyszőlő,
- gyümölcsfaiskolák,
- díszfaiskolák,
- kereskedelmi erdészeti faiskolák, kivéve azokat, amelyek az erdőterületen belül találhatók és az üzem saját szükségleteit elégítik ki,
- olyan faiskolák, amelyekben kertekbe, parkokba, utak mellé és töltésekre szánt fákat és cserjéket (pl. sövénynövények, rózsák és más díszcserjék, tűlevelű dísznövények) nevelnek, beleértve minden esetben az alanyt és a magoncot.

4.1.2.3.2 A rövid vágásfordulójú, fás szárú energetikai ültetvény meghatározása

Rövid vágásfordulójú fás szárú energetikai ültetvénynek bizonyos meghatározott alapfafajok és azok erdészeti és energetikai célra engedélyezett fajtáikból álló, legfeljebb 5 éves vágásfordulóval kezelt, sarjaztatásos energetikai célú fás szárú ültetvények minősülnek, melynek telepítési sűrűsége legalább 4.000 db/ha, valamint a Miscanthus nemzetségbe tartozó energianádfajok, olasznád- és a szilfiumfajok mint lágyszárú energianövények.

Az engedélyezett fafajok listája:

1. Fehér nyár (Populus alba)
2. Fekete nyár (Populus nigra)
3. Szürke nyár (Populus x canescens)
4. Rezgőnyár (Populus tremula)
5. Fehér fűz (Salix alba)
6. Kosárfonó fűz (Salix viminalis)
7. Mézgás éger (Alnus glutinosa)
8. Magas kőris (Fraxinus excelsior)
9. Keskenylevelű kőris (Fraxinus angustifolia)
10. Korai juhar (Acer platanoides)

A rövid vágásfordulójú energetikai ültetvények engedélyezésére, telepítésére és művelésére vonatkozó részletes nemzeti szabályozás van hatályban.

4.1.2.3.3 Az állandó kultúra meghatározására vonatkozó egyéb megjegyzések

Az állandó kultúra fogalmába a faiskolán és a rövid vágásfordulójú fás szárú energetikai ültetvényen túl az alábbi kultúrákat értjük bele: szőlő- és gyümölcsültetvények, fás szárú egyéb ültetvények, spárga, fásszárú cserje és félcserje típusú, valamint évelő gyógy- aroma- és fűszernövények.

4.1.2.4 Állandó gyepterület

4.1.2.4.1 A gyep és az egyéb egynyári takarmánynövények meghatározása

Gyepalkotó növények közé a pázsitfűfajok (Graminaceae), a pillangósok (Fabales rend), és egyéb családbéli növények tartoznak. A herefélék (Trifolium) és a lucernafélék (Medicago) nemzetségébe tartozó fajok önálló állományai, illetve az ezek kizárólagos keverékei alkotta növényállományok nem minősülnek gyepterületnek.

Gyepalkotó és egyéb takarmánynövény fajok listája

1. Angol perje (Lolium perenne)
2. Réti perje (Poa pratensis)
3. Vörös csenkesz (Festuca rubra)
4. Olaszperje (Lolium multiflorum)
5. Magyar rozsnok (Bromus inermis)
6. Nádképű csenkesz (Festuca arundinacea),
7. Zöld pántlikafű (Phalaris arundinacea)
8. Bíborhere (Trifolium incarnatum L.)
9. Vöröshere (Trifolium pratense L.)
10. Fehérhere (Trifolium repens L.)
11. Perzsahere (Trifolium resupinatum L.)
12. Alexandriai here (Trifolium alexandrinum)
13. Korcshere (Trifolium hybridum)
14. Lódi lóhere (Trifoliumrepens L. var. Giganteum)
15. Fonák lóhere (Trifolium resupinatum)
16. Lucerna (Medicago sativa L.)
17. Komlós lucerna (Medicago lupulina)
18. Sárkerep lucerna (Medicago falcata)
19. Tarkavirágú vagy homoki lucerna (Medicago x. varia)
20. Takarmánylucerna (Medicago sativa)

4.1.2.4.2 Határozat a felszántás kritériumnak az állandó gyepterületként besorolt területekhez kapcsolódó használatáról

: **Nem**

4.1.2.4.3 Határozat a talajművelés kritériumnak az állandó gyepterületként besorolt területekhez kapcsolódó használatáról

: **Nem**

4.1.2.4.4. Határozat a különböző fűfélékkel való újravetésre vonatkozó kritériumnak az állandó gyepterületként besorolt területekhez kapcsolódó használatáról

: **Nem**

4.1.2.4.5 Határozat az egyéb, takarmányként szolgáló fajok (például cserjék és/vagy bokrok) támogathatóként való beszámításáról azzal a feltétellel, hogy a gyepnek és az egyéb egynyári takarmánynövényeknek kell túlsúlyban maradnia

: **Nem**

4.1.2.4.6 Határozat az olyan egyéb, legeltetés céljára alkalmas és/vagy takarmányként szolgáló fajok (például cserjék és/vagy bokrok) támogathatóként való beszámításáról az olyan legelőterületek tekintetében, ahol a gyep és az egyéb egynyári takarmánynövények hagyományosan nincsenek túlsúlyban

Határozat az olyan egyéb, legeltetés céljára alkalmas és/vagy takarmányként szolgáló fajok (például cserjék és/vagy bokrok) támogathatóként való beszámításáról az olyan legelőterületek tekintetében, ahol a gyep és az egyéb egynyári takarmánynövények hagyományosan nincsenek túlsúlyban : **Nem**

a) Pozitív válasz esetén: minden tagállamra/régióra vonatkozik? : **Nem**

b) az a) kérdésre adott negatív válasz esetén: az csak a kialakult helyi gyakorlatok részét képező földterületre vonatkozik? : **Nem**

c) az a) kérdésre adott negatív válasz esetén: nem csak a kialakult helyi gyakorlatok részét képező földterületre korlátozódik, illetve csak azokra alkalmazandó? : **Nem**

4.1.2.4.7 The minimum period during which the land used to grow grasses or other herbaceous forage has not been included in the crop rotation of the holding

7

4.1.2.4.8 Decision not to classify into permanent grassland arable land used to grow grasses or other herbaceous forage, which was classified as arable lands on 1 January 2026 and has not been ploughed, or tilled, or reseeded with different grasses for a period referred to in section 4.1.2.4.7 or longer

: **Nem**

4.1.2.4.9 Other comments relating to the definition of permanent grassland

Nem releváns.

4.1.2.5 Az általános értelemben vett mezőgazdasági terület meghatározására vonatkozó egyéb megjegyzések

Nem releváns.

4.1.3. Támogatható hektár

4.1.3.1 A mezőgazdasági tevékenység dominanciájának megteremtésére vonatkozó kritériumok abban az esetben, ha a területet nem mezőgazdasági tevékenység folytatására is használják

Nem mezőgazdasági célra ideiglenesen használt területnél a mezőgazdasági célokon kívül eső hasznosítás időszakát úgy kell megválasztani, hogy ne veszélyeztesse a mezőgazdasági főtevékenységet, és időtartama – a Vízprémiummal érintett és az ökológiai célú vízpótlásra használt területet kivéve – ne haladja meg az évi hatvan napot Megerősítjük, hogy ez nem lehetetleníti el a mezőgazdasági főtevékenységet. A nem mezőgazdasági célra ideiglenesen használt területnél a mezőgazdasági célokon kívül eső hasznosítás időszakát úgy kell megválasztani, hogy ne veszélyeztesse a mezőgazdasági főtevékenységet. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy az említett legfeljebb 60 nap lejártát követően a mezőgazdasági területnek érdemi előkészület vagy munka nélkül alkalmasnak kell lennie a mezőgazdasági tevékenység végzésére (termelés vagy megfelelő állapotban tartás). A vonatkozó nemzeti szabály szerint a jogszerű földhasználó köteles a nem mezőgazdasági tevékenység időtartamát és jellegét is bejelenteni a Kifizető Ügynökség részére. A nem mezőgazdasági célra ideiglenesen használt földterület meghatározott esetei az ökológiai célú vízpótlás és a Vízprémium keretében támogatott vízvisszatartás. Ez mezőgazdasági területek vízjogi engedéllyel történő időszakos, évi legfeljebb 180 napig tartó elárasztásáta jelenti, a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás biztosítása érdekében vízpótlás, beszivárogtatás céljából felszíni víztöbbletből (pl árvíz) vagy szabad vízkészletből (a területen rendelkezésre álló, egyéb vízjogi engedéllyel nem lekötött vízmennyiség) gravitációs úton megvalósuló vízkivezetéssel. Az év fennmaradó időszakában a földterület mezőgazdasági hasznosítása, vagy annak mezőgazdasági művelésre alkalmas állapotban tartása kötelező.

4.1.3.2 A földterületnek a mezőgazdasági termelő számára való rendelkezésre állását biztosító kritériumok

Az ügyfelet a kérelmében megjelölt mezőgazdasági területekre nézve jogszerű földhasználónak kell tekinteni, amíg annak vonatkozásában kétség nem merül fel, vagy ha a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szerv által lefolytatott ellenőrzési eljárása alapján megállapításra kerül, hogy az ügyfél az alábbiak szerint jogszerű földhasználónak minősül.

A termelőknek többféle lehetőséget biztosítunk, hogy bizonyítsák a földhasználatra való jogosultságukat. Az eljárás részleteit ezúton mutatjuk be:

A Magyar Államkincstárnál regisztrációs számmal rendelkező mezőgazdasági termelő nyújthat be közvetlen támogatási kérelmet arra a földterületre, amelynek vonatkozásában jogszerű földhasználónak minősül. A Kincstár minden termelő esetében vélelmezi a jogszerű földhasználatot.

A termelőnek akkor kell törvényben meghatározott módon bizonyítania, hogy jogszerű használója az általa igényelt földterületnek, ha valamilyen oknál fogva kétség merül fel ennek vonatkozásában (pl. ha kettős igénylés vagy ráigénylés történik az adott területre, vagy ha új belépőként, első alkalommal nyújt be támogatási kérelmet.).

A Közös Agrárpolitikából és a nemzeti költségvetésből biztosított agrártámogatások felhasználásának rendjéről szóló 54/2023. (IX. 13.) AM rendelet 61. § (4) bekezdése részletesen rögzíti, hogy milyen módon tudja a termelő a jogszerű földhasználat tényét bizonyítani. Ezek a következők:

(4) Jogszerű földhasználónak minősül a következő sorrend szerint az a kedvezményezett, aki vagy amely – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a kérelem benyújtására nyitva álló határidő utolsó napjára vonatkozóan, az általa igényelt terület vonatkozásában

a) a földhasználati nyilvántartásba földhasználóként van bejegyezve,

b) a mezőgazdasági őstermelők családi gazdaságáról vezetett nyilvántartásban őstermelők családi gazdaságának képviselőjeként vagy az őstermelők családi gazdaságának alapításáról szóló szerződésben képviselőként szerepel,

c) haszonbérleti, felesbérleti, részesművelési, szívességi földhasználati, rekreációs célú földhasználati vagy alhaszonbérleti szerződés, továbbá – a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 70. §-a vagy 76. §-a szerinti – használatmegosztásról szóló vagy többlethasználati megállapodás, a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény 18. § (5) bekezdése szerinti megbízási szerződés − ideértve nemzeti park igazgatóság által kötött szerződést is −, a Nemzeti Földalap kezeléséért felelős szervvel kötött mintagazdasági földhasználati szerződés alapján jogosult, valamint az, akit a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 65. §-a szerint a föld kényszerhasznosítójaként jelöltek ki, a bíróság ideiglenes intézkedése alapján földhasználó, továbbá honvédelmi rendeltetésű terület, vagy honvédelmi célra feleslegessé nyilvánított terület esetében annak használatára szerződés alapján jogosult,

d) az ingatlan-nyilvántartásba vagyonkezelőként, haszonélvezőként vagy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 5:159. §-a szerinti használat jogának jogosultjaként bejegyzett, valamint a vagyonkezelőként bejegyzett költségvetési szerv költségvetési szervnek minősülő jogutódja,

e) az ingatlan-nyilvántartásba tulajdonosként vagy szövetkezeti földhasználat jogosultjaként bejegyzett,

f) a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 42. § (2) bekezdés c) pontja szerinti esetben az a személy, aki a földhasználati nyilvántartásba bejegyzett földhasználóval kötött írásbeli megállapodással rendelkezik,

g) az osztatlan közös tulajdonban álló földterületen a tulajdoni hányadát meghaladó mértékű területen a tulajdoni hányadát meghaladó mértékű terület vonatkozásában a gazdálkodó tulajdonostárs, ha a földhasználati nyilvántartásba önhibáján kívüli okból nem került bejegyzésre, és rendelkezik a terület adott hányadának használatára jogosító írásbeli megállapodással, és a használat tényét az általa vezetett gazdálkodási napló alátámasztja,

h) osztatlan közös tulajdonban álló földterületen gazdálkodó tulajdonostársnak nem minősülő személy, ha

a földhasználati nyilvántartásba önhibáján kívüli okból nem került bejegyzésre, és rendelkezik a terület adott hányadának használatára jogosító írásbeli megállapodással, és a használat tényét az általa vezetett gazdálkodási napló alátámasztja,

i) az a)–h) pont szerinti jogszerű földhasználó közeli hozzátartozója, vagy

j) a jegyző által kiállított és az adott terület használatának tényét igazoló hatósági bizonyítvánnyal rendelkezik.

Bizonyos, kétséget megalapozó körülmények fennállása esetén a Magyar Államkincstár a kérdéses területek/kérelem automatikusan, minden esetben kijelölésre kerülnek jogszerű földhasználat vizsgálatra:

·ha kettős vagy többszörös igénylés kerül megállapításra helyszíni ellenőrzés során,

·ha a kérelemben megadott tábla adatai jelentősen eltérnek a helyszíni ellenőrzésen talált állapottól,

·adategyeztetést követően feloldatlan túligényléssel érintett táblák esetében.

Más, kétségre utaló körülmények fennállása esetén az érintett parcellák kockázatelemzéssel kiválasztott mintáján kerül ellenőrzésre a jogszerű földhasználat:

·a földhasználati nyilvántartással való keresztellenőrzés során észlelt potenciális eltérések esetén,

·ha adott tábla vonatkozásában korábbi évben a jogszerű földhasználat vizsgálat meg nem felelést állapított meg,

·ha az ügyfél nem igényelt még korábban támogatást,

·ha az ügyfél kérelmét késedelmesen nyújtotta be,

·ha kettős vagy többszörös igényléssel érintett a tábla a kérelem alapján,

·ha a táblarajz átfedésben van más ügyfél rajzával.

A fent felsorolt körülmények felmerülését a Kifizető Ügynökség szisztematikusan, folyamatosan és teljes körűen nyomon követi minden kérelmezett parcella esetén, és indokolt esetben jogszerű földhasználat vizsgálatot folytat le – a fent leírt logika mentén.

A vizsgálat részét képezi a kijelölt parcella állományra vonatkozóan, a Közös Agrárpolitikából és a nemzeti költségvetésből biztosított agrártámogatások felhasználásának rendjéről szóló 54/2023. (IX. 13.) AM rendelet 61. § (4) bekezdés a) b) d) és e) pontjaiban meghatározott nyilvántartásokkal történő keresztellenőrzés. Amennyiben ezt követően még nem igazolt a parcella teljes területére a jogszerű földhasználat, úgy az ügyféltől a Kifizető Ügynökség további – a Közös Agrárpolitikából és a nemzeti költségvetésből biztosított agrártámogatások felhasználásának rendjéről szóló 54/2023. (IX. 13.) AM rendelet 61. § (4) bekezdés c) és f)-j) pontjaiban felsorolt - igazoló dokumentumokat kér be, amelyek kiértékelése alapján születik meg a döntés a jogszerű földhasználat vonatkozásában.

4.1.3.3 Az az időszak, melynek során az adott területnek meg kell felelnie a „támogatható hektár” fogalommeghatározásának

A teljes támogatási időszakban

4.1.3.4 Határozat az olyan területeket támogathatóként való beszámításáról, amelyeket csak minden második évben használnak mezőgazdasági tevékenység folytatására

: **Nem**

4.1.3.5 Határozat az egyéb (a GAEC által nem védett) tájképi elemek támogathatóként való beszámításáról, feltéve hogy azok nincsenek túlsúlyban, és nem

akadályozzák jelentősen a mezőgazdasági tevékenység teljesítményét az általuk elfoglalt terület következtében

: **Igen**

Valamennyi támogatható területként elfogadható tájképi elemnek mezőgazdasági parcellán kell elhelyezkednie.

Fás-bokros gyepterületek speciális támogatható területként történő meghatározása

Ezek a speciális gyepterületek jellemzően mezőgazdasági művelés alatt állnak, de a fás szárú növényzet jelenléte miatt azok művelése eltér a szokványos gyep műveléstől, többnyire legeltetéssel történik. Az ilyen típusú gyepterületek sajátos művelése és jellemzői miatt indokolt lenne, hogy speciális támogatható elemként, külön fedvényként kerüljenek kezelésre a MePAR-ban. A megőrzésüknek, fenntartásuk feltételeinek és követelményeinek hazai jogszabályban való megjelenítésével biztosítható a támogatható területen belüli eltérő kezelésük, hosszú távú fenntartásuk.

A leválogatás és felülvizsgálat a maximum 30%-os becsült fás szárú növényzetet tartalmazó területek tekintetében történik meg. A 30% feletti becsléssel érintett területek a nem támogatható kategóriába kell, hogy kerüljenek.

A fás szárú növényzetet tartalmazó, de a 30%-os területi arány korlátját el nem érő gyepes területek külön felszínborítási elemként kerülnek majd meghatározásra, ugyanakkor a jelenleg még 30%-nál magasabb mértékben fás szárú növényzetet tartalmazó gyepterületek átkerülnek a nem támogatható kategóriába.

Ha egy fás-bokros gyepterülettel egybefüggő gyep további területei nem érintettek a fás szárú növényzet jelenlétével, akkor ezek a gyep részek külön felszínborítási elemként kezelendőek a fás szárú növényzetet tartalmazó gyepterülettől.

A speciális gyep felszínborítási elemek kialakítása során alsó területi korlát is alkalmazásra kerül majd, amelynek értelmében a 300 négyzetméteres méretet vagy a teljes gyep felszínborítási elem területének 0,5%-át el nem érő, elszórt fás növényzettel borított gyepterületek fedvényelemként történő lehatárolása nem lesz cél. Ennek oka az, hogy az ilyen kis területeken található fás szárú növényzet által a gyepből a földfelszínen elfoglalt terület jellemzően elhanyagolható az adott teljes gyep területéhez képest. Az agro-ökológiai területek különleges fenntartási szabályaira vonatkozó nemzeti rendelkezéseket az elszórtan fás vegetációval rendelkező gyepterületeken is be kell tartani.

Nem termelő beruházás keretében létrehozott erózióvédelmi létesítmény:

MePAR-ban lehatárolt, nem termelő beruházás keretében szántóföldön, állandó kultúra területén vagy gyepterületen létrehozott erózióvédelmi létesítmény.

Ökológiai határsáv:

minimum terület: 0,01 ketár

Fás és/vagy lágy szárú vegetációval borított, minimum három, legfeljebb húsz méter átlagos szélességgel rendelkező, jellemzően sávszerű kiterjedésű földterület, amely:

a) a szántóterületen vagy közvetlenül a szántó mellett, a szántóval érintett fizikai blokkon belül helyezkedik el,

b) állandó kultúrán vagy közvetlenül állandó kultúra mellett, az állandó kultúrával érintett fizikai blokkon belül helyezkedik el,

c) gyepterületen vagy közvetlenül a gyepterület mellett, a gyepterülettel érintett fizikai blokkon belül helyezkedik el,

d) mesterséges elem legfeljebb két méter hosszan szakítja meg.

Ahol fás szárú vegetáció domináns az ökológiai határsávban, ott annak számottevő csökkenését meg kell akadályozni. Számottevő csökkenésnek az a legalább 20 százalékos térmérték-csökkenés tekintendő, amit már a Területi Monitoring Rendszer (TMR/AMS) is objektívan érzékelni lesz képes akkor, amikor erre technológiailag alkalmassá válik.

Erózióvédelmi sáv (a szóban forgó mezőgazdasági parcellán – szántóterület, állandó kultúra, gyepterület

- belül található):

Olyan fás- vagy lágyszárú növényzettel borított terület, ami a rétegvonallal párhuzamosan helyezkedik el, s kifejezett rendeltetése a vízerózió megakadályozása, mérséklése.

További tulajdonságai:

- legalább három és legfeljebb húsz méter átlagos szélességgel rendelkezik;
- legalább harminc méter széles;
- amennyiben a tábla lejtővel párhuzamos oldalai átlagosan kevesebb mint harminc méterre futnak egymástól, úgy az erózióvédelmi sávnak össze kell kötnie a tábla két szélét.

Kis vizes élőhely gyepen, szántóterületen vagy állandó kultúra területén: MePAR-ban rögzített vizes élőhely. Akár szántón, akár gyepterületen vagy állandó kultúra területén helyezkedik el, a kis vizes élőhely teljes kiterjedésében a mezőgazdasági parcella részét képezi, s a parcellának legfeljebb 50 százalékát foglalhatja el, továbbá nem akadályozhatja jelentősen a mezőgazdasági tevékenységet. Állandó vagy időszakos vízborítással rendelkezik, illetve a vizes élőhelyekre jellemző növényzet borítja. A kis vizes élőhely határát ott kell megjelölni a táblán belül, ahol a táblán termesztett haszonnövény művelése véget ér.

Vízvédelmi sáv szántóterületen, állandó kultúra területén és gyepterületen:

A MePAR-ban lehatárolt vízvédelmi sávok ismerhetőek el. Felszíni vízfolyások partvonalától mért 5 m, tavak mentén pedig 20 m puffersáv került lehatárolásra a MePAR-ban.

Puffer nem lehetséges a bejelentett szántóterület és a vízvédelmi sáv között. Az elszámolandó vízvédelmi sávokon tilos mezőgazdasági termelést végezni, kivéve a mezőgazdasági kultúrállapot fenntartása érdekében végzett mechanikai gyomirtást. A HMKÁ előírásainak betartása a vízvédelmi sávokon kötelező. A HMKÁ előírások értelmében nem juttatható ki

- műtrágya a MePAR-ban grafikusan megjelölt felszíni vizek partvonalától mért 5 méteres sávban;
- szervestrágya;
- növényvédőszer;
- növénykondicionáló szer;
- talajkondicionáló szer.
- mikrobiológiai készítmény

►a MePAR-ban grafikusan megjelölt 5000 m2 feletti állóvizek partvonalától mért 20 méteres sávban,

►a völgyzáró gátas halastavak esetében a partvonaltól mért 5 méteres sávban,

►a MePAR-ban grafikusan megjelölt egyéb felszíni vízfolyások partvonalától mért 5 méteres sávban azzal, hogy a védőtávolság 3 méterre csökkenthető, ha a mezőgazdasági művelés alatt álló tábla 50 méternél nemszélesebb és 1 hektárnál kisebb területű.

A szerves trágyára vonatkozó védőtávolság nem vonatkozik a legeltetett állatok által elhullatott trágyára, amennyiben az az itatóhely megközelítése miatt következik be.

4.1.3.6 Határozat rögzített csökkentési együtthatók alkalmazásáról a támogathatónak minősülő terület meghatározására a szórványosan nem támogatható tájképi elemeket is tartalmazó állandó gyepterületek tekintetében

: **Nem**

4.1.3.7 Határozat a korábban támogatható területek támogathatóságának fenntartásáról abban az esetben, ha már nem felelnek meg a „támogatható hektár” fogalom stratégiai tervről szóló rendelet 4. cikke (4) bekezdésének a) és b) pontja szerinti meghatározásának olyan nemzeti rendszerek használatának eredményeként, amelyek feltételei megfelelnek az I. mellékletben fel nem sorolt termékeknek a vizenyős területek művelése révén való termesztését engedélyező horizontális rendelet

63. cikkének (2) bekezdésében említett integrált rendszer hatálya alá tartozó beavatkozásoknak, továbbá amelyek hozzájárulnak a stratégiai tervről szóló rendelet környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzéseihez

: **Nem**

4.1.4 Aktív mezőgazdasági termelő

4.1.4.1 A minimális szintű mezőgazdasági tevékenységet végzők azonosításának kritériumai

Az aktív gazda vizsgálat magyarországi végrehajtásának modelljét az alábbiakban mutatjuk be.

I. A modell bemutatása

1. A természetes személyeket automatikusan aktív gazdának tekintjük. INDOKLÁS: Amennyiben teljes állásban mezőgazdasági tevékenységet végeznek, akkor teljesítik a „főtevékenység" kritériumát. Amennyiben nem ez a főtevékenységük - azaz mellékállásban végeznek mezőgazdasági tevékenységet –, akkor pedig a vidéki életforma megőrzése, valamint a vidék elnéptelenedésének megelőzése indokolja, hogy ezen természetes személyeket ne zárjuk ki a közvetlen támogatások kedvezményezettjei közül.
2. A jogi személyek esetében a legalább 10 hektár mezőgazdasági területtel rendelkezőket szintén automatikusan aktív gazdának tekintjük, tekintettel arra, hogy az már egy jelentősebb mezőgazdasági tevékenységnek tekinthető.
3. A 10 hektárnál alacsonyabb mezőgazdasági területtel rendelkező jogi személyek esetében az lenne aktív gazdának tekinthető, amely az élelmiszerlánc-felügyeleti információs rendszerben (FELIR), mint mezőgazdasági tevékenységet végző szervezet nyilvántartásba vételre került. A nyilvántartásba vett szervezetek egy ún. FELIR azonosítóval rendelkeznek. Ilyen azonosítóval mindazon szervezetek rendelkeznek, amelyek tevékenységi körében fő- vagy melléktevékenységként szerepel a mezőgazdasági tevékenység. Aki a Stratégiai Terv rendelet 4. cikk 2. a) pontja szerint mezőgazdasági termelő tevékenységet végez, az az említett nemzeti szabályozás alapján köteles bejelentkezni a FELIR-be.
4. Emellett négy speciális működési formát kiemelnénk, és szintén automatikusan aktív gazdának tekintenénk: az egyházak, az önkormányzatok, az oktatási intézmények és a mezőgazdasághoz köthető non-profit szervezetek. (*„pozitív lista"*)
5. Ha egy jogi személy a fenti lépések után sem tekinthető aktív mezőgazdasági termelőnek, bizonyíthatja, hogy mezőgazdasági tevékenysége nem jelentéktelen. Ezt úgy teheti meg, ha igazolja, hogy az előző évi mezőgazdasági árbevétele meghaladja az előző évi éves nettó minimálbér felét. KIEGÉSZÍTÉS: A mezőgazdasági árbevételbe természetesen a területalapú támogatások is beleszámítanak.
6. A negatív lista alkalmazásától eltekintünk.

II. A FELIR rendszer rövid bemutatása

- FELIR = Élelmiszerlánc-felügyeleti Információs Rendszer. Ez az adatbázis tartalmazza az élelmiszerlánc és agrárágazati szereplők és tevékenységük közhiteles adatait elektronikus formában.
- A FELIR-t a **Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) működteti**. A FELIR-t törvény hozta létre (*az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény*), működését az élelmiszerlánc-felügyeleti információs rendszer működéséről szóló 578/2020. (XII. 14.) Korm. rendelet szabályozza.
- A FELIR tartalmazza többek között a törvény hatálya alá tartozó ügyfélre vonatkozóan az ügyfél által végzett tevékenységre vonatkozó adatokat.

- A FELIR adatbázisban szereplők egyedi azonosítója a **FELIR azonosító**. A szereplők az adatbázisban a központi közhiteles adataikkal jelennek meg, amelyet a FELIR azonosító tanúsít. A FELIR azonosító arra szolgál tehát, hogy központilag, közhiteles adatokkal, elektronikusan igazolja az egyes szereplők államilag engedélyezett, nyilvántartásba vett tevékenységeit. Hasonlóan működik, mint az adóazonosító jel, adószám az adójog szempontjából, ugyanazt a funkciót látja el, csak az agrárigazgatás-élelmiszerlánc területén.
- A FELIR azonosító alapján **a hatóság egyszerűen meg tud győződni arról, hogy egy általa ellenőrzött vállalkozás jogszerűen működik-e**, a vizsgált termék jogszerűen került-e forgalomba. Segítségével az élelmiszerlánc szereplők vagy akár a fogyasztók is könnyen meg tudnak bizonyosodni arról, hogy regisztrált szereplőtől származó terméket vásárolnak-e.

Kiket érint a FELIR regisztráció?

A FELIR adatbázis széles körű, hiszen lefedi az élelmiszerlánc és agrárágazati szereplőket, például: őstermelők, kistermelők, állattartók, növénytermesztők, élelmiszer előállítók, élelmiszer forgalmazók, vendéglátók és közétkeztetők, borászok, vadászok, halászok, horgászok, erdészek, fakereskedők, állatorvosok, növényorvosok, takarmányforgalmazók, állatgyógyszer forgalmazók, növényvédő szer forgalmazók, vetőmag előállítók, egyéb agrár tevékenykedők.

- Új szereplőként, új tevékenység indításakor a bejelentéssel automatikusan létrejön a FELIR azonosító.
- Azon ügyfeleknek, akik a FELIR nyilvántartásba vételről szóló szabályozás előtt kezdték meg tevékenységüket, a NÉBIH visszamenőlegesen FELIR azonosítót állapított meg.

A FELIR-t működtető NÉBIH honlapján nyilvános FELIR kereső található, ahol megtekinthető az is, hogy milyen tevékenységgel került be valaki az adatbázisba.

FELIR azonosító köteles tevékenységek

A Kormány rendelet 1. melléklete tartalmazza, melyek között szerepel **többek között (*nem teljes lista*)**:

- élelmiszer-termelési, tenyésztési, kísérleti célból tartott állatok forgalomba hozatala;
- élelmiszer-, takarmánytermelési célból termesztett növény, növényi termék forgalomba hozatala;
- szaporítóanyag előállítása, tárolása, forgalomba hozatala;
- állatorvosként, növényorvosként, segédszemélyzetként folytatott tevékenység;
- az Éltv. szerinti engedélyköteles termék, valamint EK-műtrágya előállítása vagy forgalomba hozatala
- növényvédelmi munkavégzőként folytatott tevékenység;
- növényvédelmi szolgáltatási tevékenység;
- növényvédő szer légi kijuttatása;
- talajvédelmi szakértői tevékenység;
- hígtrágya termőföldön történő felhasználása;
- nem veszélyes hulladék termőföldön történő felhasználása;
- szennyvíz, szennyvíziszap, szennyvíziszap komposzt termőföldön történő felhasználása;
- faanyag-kereskedelmi lánchoz tartozó tevékenység.

III. A pozitív lista indoklása

- **Egyházak**: Az egyházak esetében a saját tulajdonú mezőgazdasági területen zajló mezőgazdasági termelés nem kerül értékesítésre. A megtermelt áru egyrészt az egyház alkalmazottainak ellátását fedezi, másrészt az egyház által működtetett szociális konyhákon és egyéb szociális tevékenységükhöz kerül felhasználásra.

- **Önkormányzatok**: Az önkormányzatok jellemzően saját tulajdonú mezőgazdasági területükön folytatnak mezőgazdasági termelést, és az többnyire nem kerül értékesítésre. A megtermelt árut saját ellátásra, valamint az önkormányzatok által működtetett szociális konyhák és szociális intézmények ellátására fordítják. A mezőgazdasági tevékenység keretében rászorulókat foglalkoztatnak, ami hozzájárul a vidéki foglalkoztatáshoz.

- **Oktatási intézmények**: Az oktatási intézmények esetében jellemzően azon intézmények érintettek a közvetlen támogatásokban, amelyek mezőgazdasághoz köthető képzést nyújtanak, emiatt pedig saját területükön, tangazdaságaikban, gyakorlati képzés keretében, demonstrációs céllal végeznek termelő tevékenységet.

- **A mezőgazdasághoz köthető non-profit szervezetek**: Speciális működési formákat takar, amelynek keretében olyan non-profit szervezetek (például egyesületek, alapítványok) végeznek mezőgazdasági tevékenységet is, amelyek oktatási, tájékoztatási céllal, demonstrációs jelleggel mutatják be és népszerűsítik a mezőgazdaságot, például a hagyományos állattartást.

A FELIR adatok ellenőrzése

A FELIR-ben szereplő, mezőgazdasági termelésre vonatkozó adatokat (vagyis azt a tényt, hogy az adott vállalkozás mezőgazdasági tevékenységet ténylegesen végez) – figyelemmel az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény, valamint az élelmiszerlánc-felügyeleti információs rendszer működéséről 578/2020. (XII. 14.) Korm. rendelet előírásaira – a megyei kormányhivatalok és a NÉBIH hatósági jogkörükből fakadóan együttesen ellenőrzik.

Az ellenőrzést követően a 578/2020. (XII. 14.) Korm. rendelet 6. és 7. §-a alapján lehetőség van a FELIR azonosító felfüggesztésére és visszavonására.

6. § (1)

A NÉBIH a FELIR azonosítót felfüggeszti, ha

a) az eljáró szerv rögzíti a tevékenység végzésének megtiltására, engedély visszavonására, nyilvántartásból történő törlésre irányuló hatósági intézkedést a FELIR-ben, és az intézkedés az ügyfél valamennyi tevékenységét érinti,

b) az ügyfél bejelentése alapján az eljáró szerv rögzíti a FELIR-ben az ügyfél tevékenységének megszüntetését, és a bejelentés az ügyfél valamennyi tevékenységét érinti,

c) az ügyfél elektronikus úton kezdeményezte a FELIR nyilvántartásba vételt, de 6 hónapon belül nem kezdeményezte a kérelmezett tevékenység engedélyezési eljárását az eljáró szervtől,

d) az ügyfél tevékenysége tekintetében a FELIR-ben nem történik adatforgalom egy naptári éven belül, és a NÉBIH felszólítása ellenére az ügyfél nem nyilatkozik 30 napon belül tevékenysége aktív állapotával kapcsolatban.

A FELIR azonosító felfüggesztésének megszüntetésére az ügyfél kérelmére, a megfelelő jogosultság igazolása után lehetőség van.

7. § (1)

A NÉBIH a FELIR azonosítót visszavonja, ha bejelentés vagy közhiteles nyilvántartás adatai alapján megállapítja, hogy a FELIR azonosítóval rendelkező

a) jogi személy megszűnt, vagy

b) természetes személy elhalálozott.

4.1.4.2 Határozat a nem mezőgazdasági tevékenységek negatív jegyzékének kiegészítő eszközként való használatáról

: **Nem**

4.1.4.3 Határozat a közvetlen kifizetések azon (5 000 EUR-t meg nem haladó) összegének megállapításáról, amely alatt egy mezőgazdasági termelőt minden esetben aktív mezőgazdasági termelőnek kell tekinteni

: **Nem**

4.1.5. Fiatal mezőgazdasági termelő

4.1.5.1 Felső korhatár

Felső korhatár: **40**

4.1.5.2 Azon feltételek, amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy a termelő a „mezőgazdasági üzem vezetőjének” minősüljön

Definíció: Fiatal mezőgazdasági termelő (természetes személy), vagy egy vagy több, a fiatal mezőgazdasági termelő tényleges és hosszú távú ellenőrzése alatt álló jogi személy.

Tényleges és hosszú távú ellenőrzés: a jogi személyben vezető tisztségviselőnek minősülő fiatal mezőgazdasági termelő olyan, irányítási, valamint a haszon és a pénzügyi kockázatok tekintetében történő döntés meghozatalára vonatkozó jogköre, amelyet a szavazati jogok többsége biztosít számára;

Szavazati jogok többsége: a jogi személyben a fiatal mezőgazdasági termelő tényleges és hosszú távú ellenőrzését biztosító szavazatok összessége, amelybe beleszámít

a) a fiatal mezőgazdasági termelő saját szavazata;

b) az a) pont szerinti szavazaton kívül

ba) a szövetkezetnek nem minősülő jogi személyben szintén vezető tisztségviselőnek minősülő, de a fiatal mezőgazdasági termelőnél egyenként több szavazattal nem rendelkező, önállóan a mezőgazdasági termelők részére nyújtandó támogatás igénybevételére vonatkozó szabályok alapján támogatásra jogosult mezőgazdasági termelőnek minősülő természetes személy vagy személyek szavazata, vagy

bb) szövetkezet esetében a szintén vezető tisztségviselőnek minősülő, mezőgazdasági termeléssel összefüggő személyes közreműködést végző tagok szavazata; valamint

c) azon természetes személy vagy személyek szavazata, akik a jogi személyben szintén vezető tisztségviselőnek minősülnek, de a fiatal mezőgazdasági termelőnél nem rendelkeznek egyenként több szavazattal, és támogatásra jogosult mezőgazdasági termelőnek minősülő más jogi személyben vagy személyekben maguk is tényleges és hosszú távú ellenőrzést gyakorolnak.

4.1.5.3 Megfelelő képzés és/vagy a szükséges készségek

A fiatal mezőgazdasági termelők esetében elfogadható, releváns mezőgazdasági végzettségek, szakképzések, valamint szakképesítések listáját, vagy azok minimum feltételeit és keretszabályait az alábbi nemzeti jogszabályok tartalmazzák:

•az Országos Képzési Jegyzékről szóló 7/1993. (XII. 30.) MüM rendelet az Országos Képzési Jegyzékről szóló 7/1993. (XII. 30.) MüM rendelet módosításáról szóló 12/1996. (XII. 29.) MüM rendelet

•az Országos Képzési Jegyzékről szóló 7/1993. (XII. 30.) MüM rendelet módosításáról szóló 2/2000. (I. 31.) OM rendelet

•az Országos Képzési Jegyzékről szóló 37/2003. (XII. 27.) OM rendelet

•az Országos Képzési Jegyzékről szóló 37/2003. (XII. 27.) OM rendelet módosításáról szóló 28/2004. (IX. 30.) OM rendelet

•az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzékbe történő felvétel és törlés eljárási rendjéről szóló 1/2006. (II. 17.) OM rendelet

•az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzékbe történő felvétel és törlés eljárási rendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet

•a szakközépiskolákban és a szakmunkásképző iskolákban oktatható szakokról, illetőleg szakmákról szóló

18/1986. (VIII. 26.) MM rendelet

•a szakmunkásképzésről szóló 1969. évi VI. törvény végrehajtásáról szóló 13/1969. (XII. 30.) MüM rendelet

•az egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 20/1994. (XI. 10.) MKM rendelet

•a szakközépiskolákban folyó szakmunkásképzésről szóló 14/1976. (XII. 1.) MüM–OM együttes rendelet módosításáról szóló 24/1977. (XII. 28.) MüM–OM együttes rendelet

•a felsőoktatási szakképzések képzési és kimeneti követelményeiről szóló 39/2012. (XI. 21.) EMMI rendelet, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról szóló 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet, valamint a felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet

•az erdészeti szakszemélyzet és az erdészeti szakirányító vállalkozás tevékenységének és nyilvántartásának, valamint az erdészeti szakszemélyzet továbbképzésének szabályairól szóló 244/2020. (V. 28.) Korm. rendelet

•a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet

•504/2013. (XII. 29.) Korm. rendelet a mezőgazdasági vagy erdészeti szakirányú képzettségekről

•65/2021. (XII. 29.) ITM rendelet a felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és az új képzések létesítéséről

•18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról;

A szakképzés és felnőttképzés esetében az egyes szakmák, továbbá azok képzés kimeneti követelményei és programtantervei az Innovatív Képzéstámogató Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság (IKK) felületén érhetőek el, az alábbi weboldalon: https://akkreditaltvizsgaztatas.ikk.hu/kkk-ptt

A fiatal mezőgazdasági termelők támogatása során csak olyan képzettség vehető figyelembe melyek a nemzeti jogszabályok által ellenőrzött és akkreditált módon kerülnek meghirdetésre és lefolytatásra. A vonatkozó jogszabályok rögzítik, hogy melyik képzés melyik szakterületekhez tartozik. Van olyan jogszabály, amely csak a mezőgazdasági vagy erdészeti szakirányú képzettségekről szól (504/2013. (XII. 29.) Korm. rendelet. Ezen kívül a horizontális jogszabályok a felsőoktatásban szerezhető képesítések, képzések esetében tudományterületek szerinti, míg a középfokúak esetében szakmacsoportok szerint rendszerezik a képzéseket. Így a mezőgazdasági tudományterületen megjelenő végzettségek – az oktatási területen megjelenő jogalkotói folyamat eredményeként – előredefiniált módon egyértelműen beazonosíthatóak.

A végzettségi előírás minimum 2 év releváns mezőgazdasági szakmai gyakorlattal kiváltható.

4.1.5.4 A fiatal mezőgazdasági termelőkhöz kapcsolódó egyéb megjegyzések

Nincs további megjegyzésünk.

4.1.6 Új mezőgazdasági termelő

4.1.6.1 Azon feltételek, amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy a termelő első alkalommal a „mezőgazdasági üzem vezetőjének minősüljön”

A magyar stratégiai terv nem tartalmaz releváns beavatkozást.

4.1.6.2 Megfelelő képzés és a szükséges készségek

A magyar stratégiai terv nem tartalmaz releváns beavatkozást.

4.1.7 A közvetlen kifizetések odaítélésének minimumkövetelményei

4.1.7.1 Küszöbérték

Küszöbérték (hektár) **1**
Küszöbérték (EUR): **100**

4.1.7.2 Magyarázat

A közvetlen támogatások igénybevételének minimumkövetelményei (1 hektár vagy 100 EUR) úgy kerültek kidolgozásra, hogy – erősítve a stratégiai terv célzottságát - azok ne szűkítsék a potenciális támogatottak körét a kisméretű gazdaságok kárára. Ugyanezen elvek mentén, a termeléshez kötött támogatások állattenyésztési jogcímeinél a minimális támogatható állatlétszám 1 állatban került meghatározásra, éppen azért, hogy a legkisebb szereplőket is bevonhassuk a támogatási rendszerbe.

A meghatározott határértékek úgy kerültek kialakításra, hogy a vonatkozó támogatási jogcímek végrehajtása ne eredményezzen túlzott adminisztratív terhet, összhangban a 2021/2115/EU rendelet 18. cikkében foglaltakkal *(„a kapcsolódó kifizetések kezelése nem okoz túlzott mértékű adminisztratív terhet”*). A Kifizető Ügynökségnél a futó költségvetési időszakban szerzett tapasztalatok is bizonyítják, hogy ezek a határértékek nem okozták a területalapú támogatási kérelmek aránytalan emelkedését. Amennyiben a határértékek alacsonyabb szinten kerülnének rögzítésre, egyes jogcímek kezeléséhez köthető költségek meghaladnák a kifizetett támogatási összeget. Célunk értelemszerűen az, hogy az uniós forrásból finanszírozott támogatási rendszer költséghatékonyságának megőrzése érdekében elkerüljünk az olyan helyzeteket, amikor a költségek meghaladják a potenciális előnyöket.

KIEGÉSZÍTŐ ALÁTÁMASZTÁS

1. 100 EUR értékhatár

A 100 EUR értékhatár az állatlétszám alapú közvetlen támogatásokat igénylő állattartók számára adja meg a minimumkövetelményt, akik nem tudnak megfelelni az 1 hektáros minimum követelménynek. Ez a tervezett fajlagos értékek mellett 3-4 anyajuhnak, 1 anyatehénnek vagy 2 hízott bikának felel meg.

A 100 EUR érték alátámasztását azonban más szempontból is meg lehet közelíteni, mégpedig a kérelemkezelés költségei felől. Ehhez a KAP-kiadások irányításához és kontrolljához kapcsolódóan felmerülő tagállami költségek becsléséről szóló 2021. évi jelentést vettük alapul.

Számítási módszertan:

Irányítási és kontrollköltségek támogatási programonként/intézkedésenként = (Az intézmény költségvetése / Személyek száma összesen) * A támogatási program/intézkedés kontrolljában részt vevő személyek száma

Ez a Kifizető Ügynökség esetében, közvetlen támogatásokra vonatkoztatva a következő eredményt adja:
(172 467 479 EUR)/(5 994 fő) x 63,6 fő= 1 829 985 EUR

A delegált feladatokat végző szervekre vonatkoztatva ez a következő eredményt adja:
(561 189 145 EUR)/(50 041 fő) x 343,8 fő = 3 855 575 EUR

Összesen:
1 829 985 EUR+ 3 855 575 EUR= 5 685 560 EUR

Amennyiben ezt az összeget leosztjuk a 2021. évi Egységes Kérelmek számával (5 685 560 EUR / 165 417 darab), akkor megkapjuk, hogy átlagosan 34,37 EUR költsége van egy Egységes Kérelem elbírálásának.

A Kifizető Ügynökség számításai tehát azt jelzik, hogy a 100 EUR minimumkövetelmény csökkentése már azt eredményezhetné, hogy egyes jogcímek kezeléséhez köthető költségek meghaladnák a kifizetett támogatási összeget. Ez pedig ellentétben állna az Európai Unió pénzügyi érdekeivel, a hatékony pénzgazdálkodás elveivel.

2. Az 1 hektáros minimális terület

Az 1 hektáros terület egy önellátó gazdaság belépő szintjét jelenti. Egy egyhektáros területen önellátásra termelhet egy család. Ehhez az alaptámogatás (BISS), a redisztributív támogatás (CRISS), illetve akár fiatal gazda támogatásra is jogosult lehet. Amennyiben például kertészeti tevékenységet folytat, abban az esetben akár olyan mértékű termelő tevékenységet is folytathat, amely a család ellátásán túl egy minimális értékesítést is lehetővé tesz. Ugyanakkor szántó és különösen gyep hasznosítás esetén az önellátás és a klasszikus értelemben vett mezőgazdasági tevékenység végzése nem életszerű és gazdaságilag nem racionális.

Magyarországon a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) által összeírt gazdaságok nagy része önellátásra, kiegészítő tevékenységként termel, többségük nem vesz igénybe agrártámogatásokat. A 241 ezer gazdaságból 216 ezer művel mezőgazdasági területet, közülük 58,5 ezer rendelkezik 1 hektárnál kisebb területtel.

A Kifizető Ügynökségnél a futó költségvetési időszakban szerzett tapasztalatok bizonyítják, hogy az 1 hektár/100 EUR határértékek nem okozták a területalapú támogatási kérelmek aránytalan emelkedését. Amennyiben azonban az 1 hektáros értéket csökkentenénk, akkor az említett 58,5 ezer 1 hektárnál kisebb területtel rendelkező termelő egy része bekerülne a közvetlen támogatási rendszerbe, így jelentős mennyiségű kérelemszám növekedés lenne várható. Ez a Kifizető Ügynökség szintjén többlet adminisztrációs terhet jelentene, hiszen nagyobb szakmai apparátusra lenne szükség a kérelemkezelés és a helyszíni ellenőrzés területén. Amennyiben az 1 hektár minimális méret olyan mértékben lecsökkentenénk, hogy a kis területet használó termelők fele legalább egy kérelmet benyújtana, akkor a rendszerfejlesztés és egyéb egyszeri költségek mellett is évente legalább 1 millió EUR többlet működési költséget kellene a Kifizető Ügynökség részére biztosítani, ami az állami források kevéssé hatékony felhasználását jelentené.

4.1.8 A KAP-tervben használt egyén fogalommeghatározások

Cím	Ismertetés
Kedvezményes díjú intézményi kezességvállalás	Kiegészítő nemzeti finanszírozásként az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány kedvezményes díjú intézményi kezességvállalása vehető igénybe a KAP stratégiai terv keretében támogatott beruházásokhoz kapcsolódó piaci feltételekkel nyújtott, illetve államilag támogatott kölcsön-, hitel-, hitelkeret-szerződéshez, pénzügyi intézményi garanciához, pénzügyi lízing és faktoring ügyletekhez. A kedvezményes díjú intézményi kezességvállalás állami támogatásnak minősül, amennyiben költségvetési viszontgaranciával biztosított kezességvállalás esetén a kezességvállaló intézmény díjkedvezményt nyújt és/vagy a kezességvállaláshoz kezességi díjtámogatás kapcsolódik. A támogatás az összeszámítási szabályok figyelembe vételével a KAP stratégiai terv rendelet szerinti intézkedésen nyújtható.
ENAR	Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszer
TIR	Tenyészet Információs Rendszer
Nem termelő beruházás	Olyan beruházás, amely nem vezet a mezőgazdasági üzem értékének vagy jövedelmezőségének jelentős növekedéséhez
Ültetvény	Olyan terület, amelynek eredményeként a telepített növények legalább egy évnél hosszabb ideig talajhoz, helyhez kötötten a termesztés alapját képezik, és egybefüggő területük eléri vagy meghaladja, gyümölcsfa ültetvény esetében az 1500 négyzetmétert, bogyósgyümölcs és zöldségültetvény esetében az 500 négyzetmétert
Méhcsalád	A méhállományok védelméről és a mézelő méhek egyes betegségeinek megelőzéséről és leküzdéséről szóló 70/2003. (VI. 27.) FVM rendelet 1. § (2) bekezdése rögzíti a méhcsalád fogalmát az alábbiak szerint: „Méhcsalád: a méhlakáson belül, egy légtérben együtt élő anya, kifejlett méhek és a fiasítás.”
Erdőgazdálkodó	az erdészeti hatóság által vezetett erdőgazdálkodói nyilvántartásban szereplő tulajdonos vagy jogszerű használó.
Kollektív beruházás	konzorcium, termelői csoport, termelői szervezet, mezőgazdasági termelők tagságával működő szövetkezet, valamint

	szociális szövetkezet által végrehajtott projekt (amennyiben a beavatkozás másképp nem rendelkezik).
Konzorcium	több tag által végrehajtott együttműködés a projekt közös megvalósítása céljából.
Jogszerű földhasználó	adott mezőgazdasági hasznosítású földterület viszonylatában hasznosításra jogosult természetes vagy jogi személy
Veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajta	a 188/2019. (VII. 30.) Korm. rendelet 2. § -ában meghatározott definíció alapján olyan, a miniszter által kiadott rendeletben felsorolt, egyedi genetikai értéket képviselő, a hazai tenyésztésben egykoron meghatározó szerepet játszó, nem védett őshonos mezőgazdasági állatfajta, a) amelynek a termelésből való kiszorulása következtében, a génállomány megőrzése érdekében szükségessé vált a védelme, b) amelynek a létszám jelentős csökkenése következtében, a génállomány megőrzése érdekében szükségessé vált a védelme, c) amely nagy létszámban rendelkezésre áll, ugyanakkor a fajta genotípusa és fenotípusa az intenzív szelekció, a megváltozott tartás és takarmányozás, valamint a keresztezések által olyan mértékben módosult, hogy az eredeti típus vagy típusok elkülönített megőrzése, esetleg rekonstrukciója vált szükségessé, vagy d) amely törzskönyvben nyilvántartott formában már nem volt fellelhető, így szükségessé vált a fajta rekonstrukciója
Védett őshonos mezőgazdasági állatfajta	a 188/2019. (VII. 30.) Korm. rendelet 2. § -ában meghatározott definíció alapján olyan, a miniszter által kiadott rendeletben felsorolt, a nemzeti örökség, a mezőgazdasági génbank, valamint a természet- és tájvédelem részét képező állatfajta, a) amelyet a Kárpát-medencében, Magyarország természetföldrajzi környezetében legalább 50 éves múltra visszatekintően tenyésztenek, b) amelyet korábban hazánkban tenyésztettek, de a fajta törzskönyvi nyilvántartása megszűnt, és a fajtát fajtarekonstrukció keretében újra létrehozták, vagy c) amelynek hazai tenyésztését génmentés, fajtamentés keretében újra megkezdték

Standard termelési érték (STÉ)	a BIZOTTSÁG 2020/1652 végrehajtási rendelete alapján a bruttó termelés standard értéke. A standard termelési érték a mezőgazdasági üzemeknek az uniós gazdaságok tipológiája szerinti osztályozására (ahol a gazdálkodás típusát a fő termelési tevékenységek határozzák meg), valamint a mezőgazdasági üzemek méretének meghatározására szolgál.
Állattartó	A tartási helyek, a tenyészetek és az ezekkel kapcsolatos egyes adatok országos nyilvántartási rendszeréről szóló FVM rendelet szerinti gazdálkodó
Fajtarekonstrukció alatt álló mezőgazdasági állatfajták	Olyan mezőgazdasági haszonállatfajták, amelyek korábban meghatározó szerepet töltöttek be a hazai állattenyésztésben, de mára törzskönyvi nyilvántartásban meglévő egyedei már nem fellelhetőek, illetve olyan, adott fajtához köthető típusok, amelyek használata háttérbe szorult, és melyek esetében jelenleg tervszerű tenyésztői munka zajlik a fajta újbóli létrehozása érdekében
Erdészeti szaporítóanyag	a 110/2003. (X.21.c) FVM rendelet 1. számú mellékletében felsorolt fajok és mesterséges hibridjeik, fajtáik erdészeti célú növények előállítását szolgáló vetőmagja, vegetatív szaporító alapanyaga - , és az ezekből nevelt ültetési anyagok, amelyek megfelelnek a minősítés követelményeinek
Szociális szövetkezet	a szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény 14-19. §-okban meghatározott szövetkezet.
Termelői csoport (TCS)	a termelői csoportok elismeréséről szóló 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet 1. § (1) bekezdésében valamint a zöldség-gyümölcs termelői csoportokról és termelői szervezetekről szóló 150/2012. (XII. 28.) VM rendelet 1. § o) pontjában meghatározott termelői csoport.
Termelői szervezet (TÉSZ)	a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról, és a 922/72/EGK, a 234/79/EK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 17-i 1308/2013/EU rendeletének 152. cikkben meghatározott, és a tanácsi rendelet 154. és 159. cikkében meghatározott feltételekkel elismert szervezet
Mezőgazdasági termelőkre vonatkozó különleges szabályok a vidékfejlesztési	A vidékfejlesztésre irányuló beavatkozás-típusok esetében mezőgazdasági termelő az a természetes vagy jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet, amely Magyarország területén mezőgazdasági termelő

beavatkozásokban	tevékenységet végez. Az egyes beavatkozások további jogosultsági kritériumokat is megállapíthatnak
Térségi szempont	Térségi szempontok alapján többletpontban részesülhetnek a kiválasztási folyamat során az alábbi jogszabályokban felsorolt településeken és térségekben megvalósuló fejlesztések (a jogszabályok részbeni alkalmazása is lehetséges az egyes beavatkozások céljainak megfelelően): 1. A „Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése” érdekében szükséges fejlesztési programcsomagról szóló 1403/2019. (VII. 5.) Korm. Határozat 2. A „Felzárkózó települések” hosszú távú programjának megalapozásáról szóló 1404/2019. (VII. 5.) Korm. Határozat 3. A „Felzárkózó települések” és a gazdaságélénkítő program folytatása érdekében teendő további intézkedésekről szóló 1186/2020. (IV. 28.) Korm. Határozat 4. A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014 (XI. 26.) Korm. rendelet 5. A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet 6. A Mura nemzeti programmal összefüggő feladatokról és azok finanszírozásáról szóló 1362/2016. (VII. 13.) Korm. határozat 7. Az Ős-Dráva nemzeti programmal összefüggő feladatokról és azok finanszírozásáról szóló 1321/2016. (VII. 1.) Korm. határozat 8. A világörökségről szóló 2011. évi LXXVII törvény 9. A turisztikai térségek meghatározásáról szóló 429/2020. (IX. 14.) Korm. rendelet 10. A Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési program, továbbá a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjának kiterjesztéséről szóló 1057/2021. (II. 19.) Korm. határozat Beavatkozás specifikus térségi szempont (pl.: az RD40_F07_INP_73 - Versenyképes erdőgazdálkodást szolgáló beruházások (for-profit), valamint az RD41_F08_INN_73 - Az erdőgazdálkodás környezeti fenntarthatóságát szolgáló beruházások (non-profit) beavatkozások esetében az „Erdőgazdálkodó teljes erdőgazdálkodási tevékenységének területe”)
Speciális igényű területek	A KAP Stratégiai Terv vonatkozásában az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet alapján kijelölt és a MePAR-ban lehatárolt Natura 2000 gyep- illetve erdőterületek, valamint a Natura 2000 hálózat részeként nem kijelölt, de a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján kijelölt védett vagy fokozottan védett és 1-4. természetességi mutatóval rendelkező erdőállományok

	területe.

4.2. A közvetlen kifizetéshez kapcsolódó elemek

4.2.2 A közvetlen kifizetések csökkentése

4.2.2.1 A közvetlen kifizetések csökkentésének és/vagy maximalizálásának leírása

Alkalmazza a kifizetések csökkentését? : **Nem**
Alkalmaz maximalizálást (azaz 100%-os csökkentést)? : **Nem**

4.2.2.2 A munkaerőköltségek levonása

Alkalmazza a munkaerőköltségek levonását? : **Nem**

4.2.2.3. A közvetlen kifizetések csökkentésének és maximalizálásának becsült eredménye az egyes évekre vonatkozóan

Igénylési év	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Magyarázatok**
Pénzügyi év	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	
Teljes becsült éves eredmény (EUR)	0	0	0	0	0	Nem releváns, mivel Magyarország nem alkalmazza a közvetlen kifizetések csökkentését és maximalizálását.
- felhasználás átcsoportosítással nyújtható támogatásra (EUR)	0	0	0	0	0	Nem releváns, mivel Magyarország nem alkalmazza a közvetlen kifizetések csökkentését és maximalizálását.
- felhasználás közvetlen kifizetések formájában megvalósuló egyéb beavatkozásokra (EUR)	0	0	0	0	0	Nem releváns, mivel Magyarország nem alkalmazza a közvetlen kifizetések csökkentését és maximalizálását.
- átcsoportosítás az EMVA-ba (EUR)	0	0	0	0	0	Nem releváns, mivel Magyarország nem alkalmazza a közvetlen kifizetések csökkentését és maximalizálását.

4.2.3 Alkalmazás a jogi személyek vagy csoportok tagjai szintjén / a kapcsolódó jogi személyek csoportja szintjén (110. cikk)

– A [stratégiai tervről szóló rendeletben] vagy a [horizontális rendeletben] meghatározott küszöbök/korlátok alkalmazása a jogi személyek/csoportok tagjai szintjén:
A stratégiai tervről szóló rendelet 17. cikkének (4) – A támogatások csökkentése
Küszöb alkalmazása : **Nem**

A stratégiai tervről szóló rendelet 29. cikke (6) bekezdésének első albekezdése – Az átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatás
Küszöb alkalmazása : **Nem**

A stratégiai tervről szóló rendelet 30. cikkének (4) bekezdése – A fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás
Küszöb alkalmazása : **Nem**

A stratégiai tervről szóló rendelet 17. cikkének (1) bekezdése – Pénzügyi fegyelem
Küszöb alkalmazása : **Nem**

– Ha a küszöböket/korlátokat a tagállam határozta meg, akkor ezeket a küszöböket/korlátokat a jogi személyek/csoportok tagjai szintjén kell alkalmazni:
A stratégiai tervről szóló rendelet 28. cikke – Mezőgazdasági kistermelők részére nyújtott támogatások
Küszöb alkalmazása : **Nem**

A stratégiai tervről szóló rendelet 31. cikke – Ökorendszerek

Küszöb alkalmazása : **Nem**

A stratégiai tervről szóló rendelet 32–34. cikke – Termeléstől függő jövedelemtámogatás
Küszöb alkalmazása : **Nem**

A stratégiai tervről szóló rendelet 70. cikke – Környezet- és éghajlatvédelmi és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások
Küszöb alkalmazása : **Nem**

A stratégiai tervről szóló rendelet 71. cikke – Hátrányos természeti adottság és egyéb területspecifikus hátrányok
Küszöb alkalmazása : **Nem**

A stratégiai tervről szóló rendelet 72. cikke – Bizonyos kötelező követelményekből eredő területspecifikus hátrányok
Küszöb alkalmazása : **Nem**

A stratégiai tervről szóló rendelet 73. cikke – Beruházások
Küszöb alkalmazása : **Nem**

A stratégiai tervről szóló rendelet 75. cikke – Fiatal mezőgazdasági termelők és vidéki induló vállalkozások tevékenységének megkezdése
Küszöb alkalmazása : **Nem**

– A [stratégiai tervről szóló rendeletben] meghatározott küszöbök/korlátok alkalmazása a kapcsolódó jogi személyek csoportja szintjén:
A stratégiai tervről szóló rendelet 29. cikke (6) bekezdésének második albekezdése – Az átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatás
Küszöb alkalmazása : **Nem**

4.2.4 Hozzájárulás a kockázatkezelési eszközökhöz

Alkalmazza azt a feltételt, amely a közvetlen kifizetések legfeljebb 3%-át ahhoz a feltételhez köti, hogy ezzel az összeggel egy kockázatkezelési eszközhöz kell hozzájárulni? : **Nem**
Hány százalékot kell erre a célra fordítani?
Fő elemek

4.3. Technikai segítségnyújtás

4.3.1. Célkitűzések

A Technikai Segítségnyújtás az alábbi, legfontosabb feladatok finanszírozását szolgálja:

- A KAP-stratégiai tervvel összefüggő támogatások eredményes igazgatásához, nyújtásához és végrehajtásához szükséges feladatok és intézkedések
- A monitoring és értékelési feladatok ellátása. Ezek a tevékenységek segítik a folyamatos információszerzést a program végrehajtásának állapotáról, előrehaladásáról, valamint a szükséges módosítások előkészítéséről annak érdekében, hogy a program a lehető leghatékonyabb módon érje el kitűzött céljait. Emellett ezen tevékenységek biztosítják, hogy a Bizottság által elvárt monitoring és értékelési jelentési kötelezettségek teljesüljenek.
- A kibővült KAP Hálózat feladataival és működésével kapcsolatos költségekre. Ezek (többek között): a KAP Stratégiai Tervben belüli és a többi más Uniós pénzügyi alapból finanszírozott

Operatív Programmal kapcsolatos információáramlás, legjobb gyakorlatok bemutatása, hazai és nemzetközi együttműködési események, versenyek és díjak, információs kiadványok, rendezvények, multimédiás és közösségi megjelenési formák, stb. költségei.

- A Helyi Fejlesztési Stratégiák (HFS) elkészítéséhez szükséges központi előkészítő funkciók: képzések, tanácsadás, mentorálás.
- Az egyes fenti feladatokhoz vagy témákhoz szükséges, speciális eseti külső szakértelmek beszerzése.

4.3.2. A tevékenységek hatóköre és indikatív tervezése

A KAP Stratégiai Terv Irányító Hatósága a következő feladatokhoz kíván a Technikai Segítségnyújtás keretében külön forrást biztosítani:

- A Technikai Segítségnyújtás célkitűzéseinek finanszírozására továbbra is a KAP-stratégiai terv keretének 4%-át kívánjuk fordítani.
- Technikai Segítségnyújtás célkitűzéseinek megvalósítását és a források felhasználását az Irányító Hatóságon, a Kifizető Ügynökségen és a Közreműködő Szervezeteken, mint intézményeken keresztül valósítjuk meg és finanszírozzuk.
- A fenti intézmények között a 2014-2022 időszakban megvalósuló finanszírozási arányokat kívánjuk fenntartani azzal, hogy a szervezeti változások, illetve egyes feladatok hangsúlyeltolódásával ezek az arányok változhatnak a megvalósulás során.
- A KAP Hálózatok részére biztosított források el kell érjék a program keret 0,9%-át amelyet Irányító Hatóság részére biztosított Technikai Segítség források kerete tartalmaz.
- A források az alábbi feladatok finanszírozását biztosítják:
    -
        - Intézményrendszer megerősítése, beleértve a KAP Hálózat bővítését, valamint az értékelési kapacitás kiépítésére
        - Értékelések, értékelési tevékenységek elvégzésének költsége, szakértői jelentések, statisztikák, tanulmányok készítése, elemzések készítése, menedzsment, monitoring, információcsere és a program végrehajtása, az értékelési módszerek javítására és az értékelési gyakorlatokra vonatkozó információcserére irányuló intézkedések, az értékelésekhez szükséges adatok tervezésének költségénél az adatok definiálásához, összegyűjtéséhez, transzformálásához és átadásához kapcsolódó szakértői munka költsége, értékelési eredmények kommunikálásának költsége.
        - Közbeszerzési eljárások lebonyolításának költsége.
        - Az ellenőrzési rendszerhez, technikai és adminisztratív segítségnyújtáshoz kapcsolódó feladatok, intézkedések;
        - Az irányítást, a nyomon követést, az ellenőrzést és az értékelést szolgáló informatikai rendszerek üzembe helyezése, működtetése és egymással való összekapcsolása.
        - Módszertani és technológiai fejlesztések költsége.
        - Külső adatforrásokból történő adatvásárlás költsége.
        - IT fejlesztések, a különböző intézmények közötti informatikai rendszerek esetleges összekapcsolásának költsége.
        - Humánerőforrás kapacitás költsége.
        - Képzések, workshopok.
        - KAP Stratégiai Terv végrehajtásával kapcsolatos egyéb költségek (kiutazás kétoldalú találkozókra).

Teljes közkiadásra (uniós + hazai társfinanszírozás) vetített TS keret indikatív felosztása:

Lehetséges kedvezményezettek	VP TS keret arányában	KAP ST TS tervezett arány
KAP Támogató Hálózat (NAK)	23,07%	20% - 25%
Kifizető Ügynökség (MÁK)	16,03%	20% - 25%
Közbenső szervezeti delegált feladatok (KH)	21,07%	23% - 26%
KAP ST IH feladatellátás	39,83%	28% - 35%

2014–2022 VP TS keret terhére megkötött, és a KAP ST indulásakor még hatályos szerződések a végrehajtás folyamatosságát biztosítják, lejáratuk legfeljebb 2025.12.31.

A 2014-2022-es Vidékfejlesztési Programmal való lehatárolást akként biztosítjuk, hogy azon feladatok ellátására, melyeket a KAP ST végrehajtásához is biztosítani kell, és melyekre hatályos szerződéssel rendelkezünk, csak annak lejártát követően kötünk új, a KAP ST TS keretét terhelő szerződést.

Tanúsító szervi feladatellátás finanszírozása:
A 1742/2020 (XI.11.) számú, az Európai Mezőgazdasági Garancia Alap és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap tekintetében a Kifizető Ügynökséggel kapcsolatos tanúsító szervi feladatok, valamint az illetékes hatósági közreműködés keretében az akkreditációs felügyeleti és monitoring vizsgálatok elvégzéséhez szükséges források biztosításáról szóló Kormányhatározat írja elő a tanúsító szervi feladatok ellátását szolgáló források biztosítását a központi költségvetés terhére, valamint engedélyezi a feladatellátást végző minisztérium számára a többéves fizetési kötelezettséggel járó szerződések megkötését is.

4.3.3. Kedvezményezettek

- KAP ST IH – Nemzeti Irányító Hatóság
- Magyar Államkincstár – Nemzeti Kifizető Ügynökség
- Vármegyei Kormányhivatalok – KSZ
- Nemzeti KAP-hálózat
- állami projektértékelői rendszer működtetéséért felelős szervezet,
- közösségi agrármarketing tevékenységhez (beleértve a promóció) kapcsolódó állami feladatok ellátásáért felelős szervezet.

4.3.4 Ráta

Jelezze, hogy a KAP stratégiai tervhez nyújtott teljes EMVA-hozzájárulás hány százalékát kell a technikai segítségnyújtási intézkedések finanszírozására felhasználni. Egyetlen százalékérték az időszakra vonatkozóan (max 4%/max. 6% Belgium, Dánia, Észtország, Ciprus, Litvánia, Lettország, Luxemburg, Málta, Hollandia, Szlovénia és Svédország esetében) **4**

4.4. KAP-hálózat

4.4.1. A nemzeti KAP-hálózat összefoglaló áttekintése és célkitűzései, beleértve az európai innovációs partnerséget és az AKIS-en belüli ismeretáramlást támogató tevékenységeket

A nemzeti KAP Hálózat kialakításának célja

A KAP Hálózat célja az összes érdekelt fél bevonásának ösztönzése a KAP stratégiai terv végrehajtásába, a KAP stratégiai terv végrehajtásának segítése a teljesítményalapú megvalósítási modellre való átállásban, továbbá, hogy a KAP stratégiai terv végrehajtási minőségének javulását ösztönözze. Fontos, hogy a KAP Hálózat szereplői tájékoztassák a nyilvánosságot és a potenciális kedvezményezetteket a KAP-ról és a

finanszírozási lehetőségekről. Kiemelt szerepet szánunk az innováció előmozdításának a mezőgazdaságban és a vidékfejlesztésben, és az egyenrangú ("peer-to-peer") tanulás segítésének, valamint az összes érdekelt bevonásának és interakciójának a tudáscsere és tudásépítés folyamatába.

A KAP Hálózat konkrét innováció-orientált hálózati tevékenységeket biztosít, amelyek magukban foglalják és megkönnyítik az összes érdekelt fél közötti interakciót az AKIS-en belüli tudásáramlás növelése és az EIP operatív csoportok létrehozásának ösztönzése, valamint a nemzetközi ismeret áramlásban való részvétel - mint pl. a Horizon Europe (projektek, missziók és partnerségek) és nemzetközi EIP-AGRI tevékenységek - érdekében. A KAP Hálózat a KAP Stratégiai Terv teljes egészére vonatkozóan (I. és II. pillér) különböző tevékenységeket valósít meg. Elengedhetetlen, hogy a KAP Hálózat részét képezze a nyomon követés és értékelés, valamint a KAP Stratégiai Terv eredményeinek terjesztése is.

A nemzeti KAP Hálózat tervezett elemei

A KAP hálózat terveink szerint három összetett és kiemelt területen biztosít támogató egységet, amelyek lefedik a tudás- és innovációs fejlesztések és a digitális kompetenciafejlesztés, a vidék- és térségfejlesztés (ideértve: LEADER, okos falu stratégiák, generációs megújulás), valamint a klíma- és a környezeti követelményeknek való megfelelés elősegítését. A KAP Hálózat egészét, az Agrárminisztérium AKIS koordinációs szervezete felügyeli.

AKIS koordinációs szervezet

Az Agrárminisztérium szervezeti egysége, szakmai- és felügyeleti feladatokat lát el, összefogja nemcsak a nemzeti KAP Hálózat egyes elemeit, hanem az AKIS rendszert is, valamint képviseletet és aktív közreműködést biztosít a hazai és nemzetközi szakmai hálózati tevékenységében.

Innovációt és digitalizációt támogató egység

A támogató egység fő feladata a KAP Stratégiai Terv EIP és digitális átállást szolgáló beavatkozásainak, valamint a DAS és DÉS végrehajtásának segítése és a kutatással, innovációval és digitalizációval foglalkozó szereplők hálózatosodásának elősegítése, a DAS végrehajtásának segítésére a zöld monitoring hálózat adatbázisának gondozása.

Vidék- és térségfejlesztést támogató egység

A támogató egység fő feladata a KAP Stratégiai Terv LEADER és egyéb vidékfejlesztési beavatkozásainak, valamint az okos falu és generációs megújulás program végrehajtásának segítése, valamint a vidéki szereplők hálózatosodásának elősegítése. Jelenleg Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat.

Zöld támogató egység

A támogató egység fő feladata a KAP Stratégiai Terv I. és II. pillér zöld beavatkozásainak, valamint a kapcsolódó nemzeti programok végrehajtásának segítése, illetve a zöld szereplők hálózatosodásának elősegítése.

Magyarország a támogató egység által olyan intézkedéseket tud bevezetni, amelyeket a hazai klímaváltozás nyomonkövetési rendszerének széttagolt intézményi struktúrája megszüntetése érdekében alkalmazhat, beleértve egy jó adatbázis létrehozását, például a környezeti tudásbázisok egységesítésére.

A KAP-hálózat indikatív finanszírozása és elindításának indikatív ütemezése:

Ütemezés és forrás: A fentiekre a pénzügyi keretek is lehetőséget adnak. A Technikai Segítségnyújtás és a KAP Hálózat teljes pénzügyi kerete: 224 657 534 Euró (incl. TPE+ top-up)

Az AKIS Koordinációs Szervezet az Agrárminisztériumban 2023. november 7-ig feláll.

A KAP Hálózat jogszabályi feltételei megteremtjük 2022. IV. negyedévében, hogy 2023. január 1-jétől az egyes szervezetek már az elfogadott KAP Stratégiai Terv keretében működhessenek.

Elkészült a KAP-hálózat megalakulására vonatkozó jogszabály, amely felsorolja a KAP-hálózat tagjait. A

KAP-hálózat a KAP Stratégiai Tervben meghatározott támogató egységekből áll, akikkel a feladataikról szóló egyeztetések 2022. nyarától elkezdődtek.

4.4.2 A nemzeti KAP-hálózat szerkezete, irányítása és üzemeltetése

Innovációt és digitalizációt támogató egység

Az innovációt és digitalizációt támogató egység feladatait a jövőben az Agrárközgazdasági Intézet Nonprofit Kft. (AKI) fogja ellátni. Az AKI az Agrárminisztérium háttérintézményeként Magyarország legjelentősebb agrár-közgazdasági adatbázisokkal és szakpolitikai tapasztalattal rendelkező, köz- és állami feladatokat ellátó tudásközpontja. Az AKI a stratégiai kutatási tevékenységein keresztül széleskörű hazai kapcsolatrendszert alakított ki, mind a gyakorlati szereplőkkel való együttműködések, mind a szerződéses partneri kapcsolatok formájában a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával, szakmaközi szervezetekkel, a szakiskolákkal, valamint a bankszféra képviselőivel. Az AKI az elmúlt időszakban számos Horizont 2020 projekt megvalósításában vett részt, melyek eredményeinek hazai szereplők felé történő széles körű közzétételében jelenleg is aktív szerepet tölt be. E projektekben való részvételének köszönhetően jelentősen tágult az AKI nemzetközi kapcsolatrendszere. Az AKI az EU KAP hálózat felállítására kiírt EU tender nyertes konzorciumának tagja, melynek köszönhetően az EIP-AGRI Service Point-tal direkt és közvetlen kapcsolata van.

Az innovációt és digitalizációt támogató egység célja, hogy a hazai agrárgazdaság szereplői megismerjék egymást, a szereplők között párbeszédek, valamint rendszeres tudásátadás alakuljon ki, annak érdekében, hogy az érintettek operatív csoportokat/együttműködéseket hozzanak létre, hozzájárulva ezzel az innovatív megoldások kidolgozásához, adaptálásához.

A partnerségek feladata, hogy a mezőgazdasággal, erdőgazdálkodással, vadgazdálkodással, élelmiszeriparral, vidékfejlesztéssel, kutatással, szaktanácsadással foglalkozó különféle szereplők a meglévő tudásukat olyan innovatív megoldásokra és kutatási eredményekre váltsák, amelyek a gyakorlatban is alkalmazhatóak.

Az AKI-ban az innovációt és digitalizációt támogató egység hétéves keretszerződést köt az Irányító Hatósággal. Az adott évi feladatok meghatározása, az Agrárminisztérium AKIS koordinációs szervezettel együtt, éves munkatervek keretében kerül meghatározásra.
Az innovációt és digitalizációt támogató egység minden évben 5 innovációs facilitátor foglalkoztatását tervezi, az AKIS koordinációs szervezet által meghatározott tematikák mentén, akiknek meg van az a képességük, hogy összehangolják a gyakorlati szereplőket egy induló együttműködés létrehozására, ismerik az interaktív innovációs projektek természetét, valamint a szükséges facilitációs technikákat. Az AKI számára a Horizont Europe projektekben (pl.: YouCooperATE, Liaison, Sherpa project) való részvétel, megfelelő hátteret biztosít ahhoz, hogy az évente kiválasztott facilitátorok számára a szükséges módszertani hátteret/technikákat megtanítsa/átadja. Az AKI további 5 fő foglalkoztatását tervezi a kialakított innovációt és digitalizációt támogató egységben, akik a rendezvények szervezésével, szinergiák kialakításával, módszertanok kidolgozásával, tartalom készítéssel, honlap fejlesztésével és további kommunikációs tevékenységek ellátásával foglalkoznak majd.

A KAP innovációs és digitalizációs támogató egysége innovációt támogató szolgáltatást nyújt majd több tevékenységen keresztül. Az AKIS Koordinációs Testület által definiált, a gazdálkodók körében végzett szükségletfelmérésen alapuló témákhoz illeszkedve innovációs brókeri szolgáltatás kerül kialakításra, hogy az alulról jövő innovatív ötletek azonosítása megvalósuljon. A SWOT is rámutatott arra, hogy az innováció sikerességét nagyban befolyásolja a támogató környezet kialakítása, köztük az innovációs tevékenységet hatékonyan segítő intézményrendszer, innovatív tevékenységet támogató ösztönző rendszer. Ezt erősítette meg a 2021-ben elkészült VP „Innovációs hatás” tematikus értékelés, mely javaslatként fogalmazta meg szakmai segítséget nyújtó szerv felállításának és innovációs szolgáltatás nyújtásának a szükségességét: pályázati feltételekkel kapcsolatos információk nyújtása, az adminisztrációs

segítségnyújtás, innovációs brókerek szakmai támogatása, eredménykommunikáció erősítése, honlap kezelése, fejlesztése EIP csoportok mentorálása, segítésük más csoportokkal való kapcsolatfelvételben, jó gyakorlatok megismertetése, nemzetközi szintű projektekben való helytállás érdekében.

Ezen túlmenően a szaktanácsadók számára innovációs brókeri és facilitációs képzési tananyag kerül kialakításra, és rendszeres képzések valósulnak meg, annak érdekében, hogy a szaktanácsadók elsajátítsák azokat a szükséges kompetenciákat, melyek alkalmassá teszik őket, hogy azonosítani tudják az alulról jövő innovatív ötleteket. A képzési módszertan kialakításában a KAP innovációs és digitalizációs hálózatát Támogató Egysége, az Agrárközgazdasági Intézet számára az Innovációt Támogató Szolgálatok (ISS) és a tagállami AKIS-ok kompetenciáinak, eszközeinek és irányítási modelljeinek fejlesztését célzó, 2022-ben elinduló ATTRACTIS projektben való részvétel jelentős hozzáadott értéket fog biztosítani.

A formális együttműködés eredményeként rendszeres információs napok/rendezvények kerülnek megtartásra a tematikákat érintően, így a hazai szereplők és az EIP operatív csoportok is tájékozódhatnak a Horizont Europe kiírásokról, valamint a partnerségek és a Soil Mission által nyújtott lehetőségekről.

Formális együttműködés eredményeként a KAP innovációs és digitalizációs hálózat részéről információs honlap, hírlevél szolgáltatás indul majd útjára, mely tájékoztatást ad a Horizont Europe legfontosabb eseményeiről, projekt eredményekről, valamint átveszi az EIP Support Facility releváns híreit is.

Emellett informális együttműködések kialakítására és megerősítésére is sor kerül, azzal, hogy az operatív csoportok és az érdeklődő magyar szereplők között – beleértve a szaktanácsadókat és a kutatóintézeteket is – napi szintű kapcsolattartás alakul ki, annak érdekében, hogy minél több EIP operatív csoport és hazai AKIS szereplő tudjon bekapcsolódni Horizont Europe konzorciumi munkába. Az Agrárközgazdasági Intézet a saját hálózatán, a BIOEAST hálózaton, valamint az NCP hálózaton keresztül megnyitja az EIP operatív csoportok számára a csatlakozás lehetőségét.

Hazánk az elmúlt időszakban jelentősen növelte a Horizont Európa projektekben való részvételét. Például, hazánk 2022-2027 között megduplázza a delegáltak számát a hazai és nemzetközi ökológiai KFI szakpolitikai érdekképviseletekben, hogy a hazai ökológiai kutatás-fejlesztési érdekek hatékonyan érvényesíthetők legyenek az Európai Unióban (pl. BIOEAST, TP Organics, SCAR AKIS és SCAR AE keretében). Bizottság számára sem ismeretlen, hogy a BIOEAST kezdeményezés milyen eredményeket hozott. A magyar javaslatra 2016 óta működő, és 11 közép-kelet-európai országot összefogó BIOEAST kezdeményezés célja kettős, a fenntarthatóság alapú nemzeti stratégiák létrehozása és az uniós kutatási forrásokhoz való hozzáférésért erőteljes és sikeres lobbitevékenység (https://bioeast.eu/).

Maga az Agrárminisztérium is részt vesz az AKIS, a SCAR és a BIOEAST céljait szolgáló Horizon Europe projektben, amely szervezeti egység lesz az alapja az AKIS koordinációs egységnek, így ezt a tudást és hálózatot biztosítja a KAP ST végrehajtása során.

Az EIP beavatkozásunk is lehetőséget ad arra, hogy legfeljebb 1 nemzetközi partner bevonásra kerüljön a csoportba, azonban a felmerülő költségek kizárólag Magyarország területén számolhatók el.

Továbbá a KAP Hálózat számára meghatározott feladatoknál (4.4. és 8. fejezetekben) szerepelt, hogy segít bekapcsolódni az európai tudásmegosztási és innovációs rendszerekbe, mint pl. a Horizon Europe program vagy az Európai Innovációs Partnerség. A formális és informális hazai és nemzetközi kapcsolatok megerősítésével az a célunk, hogy tovább növeljük az Európai Kutatási Térségbe és a Horizont Europe pályázatokba bevont hazai termelők, kutatóhelyek és EIP operatív csoportok számát és pályázati aktivitását. Ennek érdekében az Agrárminisztérium AKIS koordinációs egysége és KAP Hálózat innovációt és digitalizációt támogató egysége formális megállapodást fog kötni a Horizon Europe Nemzeti Kontakt Pontját (NCP) adó Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatallal, az Express Innovation Agency-vel, valamit a BIOEAST kezdeményezéssel. Ezek, a jelenleg informálisan működő kapcsolatok már az elmúlt években is hatékonyan segítették az ágazatunk nemzetközi kutatási együttműködéseinek erősödését.

A tervek szerint a KAP Hálózat innovációt és digitalizációt támogató egységének feladatát az Agrárközgazdasági Intézet Nkft. (AKI) látja el (https://www.aki.gov.hu/en/societal-challenges-in-the-food-and-rural-economy/).

A hazai szereplők és az EIP operatív csoportok számának és aktivitásának növelését rendszeres AKIS és Horizon Europe információs napok/rendezvények megtartásával, információs honlap, valamint hírlevél szolgáltatás indításával tervezzük elérni, melyek tájékoztatást adnak a Horizon Europe legfontosabb

eseményeiről, projekt eredményekről, valamint átveszik az EU-s EIP Support Facility releváns híreit is.
Emellett informális együttműködések kialakítására és megerősítésére is sor kerül. Az újonnan alakuló és a már működő hazai és nemzetközi EIP operatív csoportok és az egyéb ágazati szereplők között napi szintű kapcsolattartás elérése a cél. Erre az AKI a saját hazai és nemzetközi hálózatát, a BIOEAST hálózatot, valamint az NCP hálózatot is fel kívánjuk használni. Ahogy történt ez 2022. február 28.-án a TOPIC ID: HORIZON-CL6-2022-FARM2FORK-02-04-two-stage kiírásra beadott pályázat esetében is, ahol az, AKI EIP operatív csoport koordinátorral együtt vesz részt a partnerségben.

Az innovációt és digitalizációt támogató egység feladatai az alábbi struktúra mentén értelmezhetőek:

- az együttműködések, valamint tudásátadás ösztönzése
- az együttműködések pályázati előkészítésében való közreműködés
- a pályázást követően, az operatív csoportok előrehaladásának követése
- az együttműködések eredményeinek kommunikációja és közzététele
- szinergiák kialakítása

Az innovációt és digitalizációt támogató egység további kiemelt feladatai:

- digitalizációs törekvések értékelése és a DAS monitoring
- NCP feladatok ellátása, nemzetközi színtéren való innovációs és digitalizációs részvétel ösztönzése, pl. Horizon Europe, EDIH, stb.

Az együttműködések, valamint általános tudásátadás ösztönzése meghatározott tematikák mentén
Különböző típusú, előzetesen kialakított módszertan mentén lebonyolított, online és személyes rendezvények szervezése az agrárgazdasági szereplők számára, beleértve a gazdálkodókat, szaktanácsadókat, kutatókat és az AKIS további releváns szereplőit, annak érdekében, hogy az előre meghatározott tematikák szerint, a gyakorlati problémák, valamint a kutatási gyakorlatok, eredmények összehangolása megvalósuljon. A rendezvények lehetővé teszik a szereplők számára, hogy megismerjék egymást és további együttműködéseket hozzanak létre, akár operatív csoportok formájában, akár egyéb interaktív innovációs együttműködések keretében.
A Támogató egység közreműködik a NAK által által nyilvántartott szaktanácsadók számára kialakított képzések (képzők képzése) innovációs tartalmának módszertani kialakításában, annak érdekében, hogy a szaktanácsadók innovációt támogató szolgáltatást tudjanak biztosítani.

Az együttműködések pályázati előkészítésében való közreműködés
Az innovációt és digitalizációt támogató egység tájékoztatási szolgáltatást alakít ki az EIP operatív csoport támogatás pályázati felhívással kapcsolatban, amely online vagy személyes rendezvények keretében valósul meg, együttműködve a NAK-kal, valamint a KAP hálózat további egységeivel.
Az innovációt és digitalizációt támogató egység (írásban és személyesen) konzultációs lehetőséget biztosít a pályázati felhívással kapcsolatban a megalakuló operatív csoportok számára.
Az innovációt és digitalizációt támogató egység, felhasználva a nemzetközi projektből származó módszertani ismereteket képzést biztosít az alakuló operatív csoportok számára, a saját témájuk/ötletük értékajánlatának kialakítására, modellezve az interaktív innovációs projektek összeállításának menetét és szempontrendszerét.

A pályázást követően az operatív csoportok előrehaladásának követése
Az innovációt és digitalizációt támogató egység szakmai támogatást biztosít az IH számára, azzal, hogy a beérkező EIP operatív csoport pályázatokkal kapcsolatban előminősítési szakvéleményt nyújt. Az előminősítés eljárásrendjét a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) újdonság-elemzés-, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatal (SZTNH) vizsgálati eljárása, illetve az innovációs ötlet gyakorlati alkalmazhatóságának elemzése alapján, az abból nyerhető gyakorlati elemek felhasználásával alakítja ki. Az innovációt és digitalizációt támogató egység az előminősítéshez felhasználja az EU szinten működő tudásbázisokból nyerhető információkat (pl.: EU FarmBook; Eureka; Sherpa projekt; EU

Dashboard), az innovációs ötlet megfelelő megítélése végett.

Az innovációt és digitalizációt támogató egység a nyertes operatív csoportokról nyilvántartást vezet a velük való kapcsolatfenntartás, valamint további tematikus tudásátadás biztosítása céljából, akár hazai, akár EU-s megközelítésben.

További feladat a nyertes operatív csoportok megjelenítése az innovációt és digitalizációt támogató egység által kialakított honlapon, közösségi média felületeken.

Az együttműködések eredményeinek kommunikációja és közzététele

A nyertes operatív csoportok eredményeinek követése, azok online felületen keresztül történő megosztása/elérhetővé tétele a hazai agrárgazdasági szereplők széles köre számára.

Az AKIS koordinációs szervezet által definiált tematikák mentén, az innovációs eredményekkel kapcsolatos online vagy személyes rendezvények megszervezése/megtartása. A rendezvények a NAK-kal, valamint a KAP hálózat további egységeivel együttműködésben kerülnek megszervezésre.

Szinergiák kialakítása

Az innovációt és digitalizációt támogató egység fő célja, hogy a gazdasági szereplők partnerségek keretében találjanak megoldást a szakmát érintő gyakorlati problémákra, hozzájárulva ezzel a KAP specifikus célkitűzéseinek eléréséhez. Éppen ezért az innovációs teljesítmény tág keretek között, elsősorban hazai viszonylatban értelmezhető.

Az innovációt és digitalizációt támogató egység formális megállapodást köt majd a Horizon Europe, a Partnerségek és a Talaj Misszió Nemzeti Kontakt Pontját adó Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatallal, valamint az Express Innovation Agencyel. Ez az együttműködés lesz az alapja a KAP és Horizon Europe közötti szinergia kialakításának. Továbbá szinergia kialakítása az NKFIH-n belül, a Horizont Europe Cluster 6-ért felelős részleggel (NCP-vel) közös rendezvények, információs napok megszervezése keretében, annak érdekében, hogy az operatív csoportok információhoz juthassanak a többszereplős és tematikus hálózatokhoz kapcsolódó Horizont Europe kiírásokról.

Az innovációt és digitalizációt támogató egység az AKIS koordinációs szervezet által meghatározott tematikák mentén, a Horizont 2020 és a Horizont Europe projektek főbb eredményeit megosztja a hazai szereplőkkel.

Az innovációt és digitalizációt támogató egység aktívan együttműködik, a KAP hálózat további egységeivel, annak érdekében, hogy meghatározott tematikák mentén a szereplők közötti megfelelő tudásáramlás kialakuljon, az EIP operatív csoportok eredményei elérjenek a releváns szaktanácsadókhoz, kutatókhoz és további gyakorlati szereplőkhöz. A szaktanácsadókkal való együttműködés azért is fontos, mert számos gyakorlati probléma rajtuk keresztül azonosítható. A NAK szaktanácsadókat koordináló részlegével való szinergia kialakítása az EIP együttműködések egyik záloga.

Az innovációt és digitalizációt támogató egység együttműködik:

- a Magyarországon létrejött innovációs együttműködésekkel (pl. a NAK TechLab inkubációs programmal, melynek célja, hogy a leginnovatívabb megoldások megtalálják helyüket a hazai agráriumban);
- az EIP-AGRI Service Pointtal;
- a BIOEAST kezdeményezéssel, amely 11 (többnyire szomszédos) tagország közötti együttműködésre épülő aktív agrárgazdasági hálózatot alakított ki, lehetőséget adva akár határon átnyúló operatív csoportok létrehozására.

Vidék- és térségfejlesztést támogató egység

A vidék- és térségfejlesztést támogató egység célja az agráriumban, a vidékfejlesztésben és a tudásátadásban érintett kormányzati, önkormányzati és társadalmi szervezetek, szakmai testületek, gazdálkodó tevékenységet végző szervezetek információs és együttműködési hálózatba szervezése, és tevékenységük összehangolása a vidék társadalmi-gazdasági fejlődése, a felzárkóztatás, valamint a támogatási források hatékony felhasználása érdekében.

A LEADER-t és a vidéki hálózatokat segítő funkciók:

- A LEADER intézkedés keretében a helyi akciócsoportok a KAP Stratégiai Terv és a többi operatív program céljaihoz illeszkedő, a helyi fejlesztési céloknak megfelelő Helyi Fejlesztési Stratégiát dolgoznak ki és hajtanak végre. A LEADER-t és a vidéki hálózatokat segítő funkciójával a támogató egység a vidékfejlesztési tevékenységben jelentős szerepet vállaló, az ország térségeiben már működő, vagy megalakulás előtt álló Helyi Akciócsoportok, valamint a vidéki térségek vállalkozásai, civil szervezetei számára biztosít támogatást
- A LEADER-hez kapcsolódó kiemelt feladatok:
- A helyi fejlesztési stratégiák kialakításának támogatása (összhangban az okos falu stratégiákkal)
- A helyi fejlesztési stratégiák megvalósításának támogatása kompetenciafejlesztés, mentorálás által
- A helyi akciócsoportok hálózatosodásának elősegítése a megfelelő kommunikációs csatornák biztosítása, közreműködés együttműködések kialakításában határon belül és kívül
- A helyi akciócsoportok és más helyi fejlesztési struktúrák hálózatba szervezése, a bevált gyakorlatok cseréje
- A helyi akciócsoportok adatbázisának létrehozása, kezelése
- A LEADER/CLLD vagy más helyi fejlesztési struktúrák keretében működő helyi akciócsoportok hálózatba szerveződését támogató tevékenységek, beleértve a transznacionális együttműködést

Az okos falu stratégiák kidolgozását segítő funkciók:

- Segítségnyújtás az okos falu stratégiák kidolgozására és megvalósítására létrejött együttműködéseknek.
- Segítségnyújtás olyan vidéki együttműködések, amelyek gyakorlati megoldásokat keresnek a helyi gazdasági, társadalmi és/vagy környezeti kihívásokra és törekszenek arra, hogy a digitális technológiák felhasználásával lehető legjobbat adják a helyi lakosságnak. Az okos falvak egy vidéki központhoz is kapcsolódhatnak, amely számos szolgáltatással közelebb hozhatja a rendszer elemeit az emberekhez.

Az okos falu stratégiák kidolgozása során összhangot kell teremteni a helyi fejlesztési stratégiákkal.

Az okos falu stratégiákhoz kapcsolódó kiemelt feladatok:

- Az okos falu stratégiák kidolgozásának támogatása
- Mentorálás, képzők-, szaktanácsadók képzése
- Kreatív, vállalkozóbarát, biztonságos gazdasági, önkormányzási környezet kialakítása, „okos” kommunikációs csatornák kialakítása, működtetése.
- Tudásmegosztás ösztönzése, a felsőoktatási intézmények kapacitásainak bevonása
- A vidék-kutatások során feltárt jó gyakorlatok leképezésének ösztönzése

Kisprojektek megvalósítását segítő funkciók:

Olyan rövid időtartamú, és alacsony költségvetésű kisprojektek megvalósításának ösztönzése, amelyek a vidéki térségek közösségi tevékenységeihez nyújtanak gyors, elérhető forrást, tehermentesítve a Kifizetőügynökség apparátusát.

A kisprojektekhez kapcsolódó kiemelt feladatok

- A vidéki tájak és a régiók sokszínűségének, identitásának, értékvilágának bemutatása
- A civil szervezeteket, tudományos műhelyeket, főként a vidéken élő embereket, a vidékfejlesztésben érdekelt összes szereplőt hálózatban összekötő, egy-egy aktuális témára felfűzött műhelymunkák ösztönzése.
- Szakmai tanulmányutak és csereprogramok ösztönzése, ösztöndíjprogramok, gyakorlati és gyakornoki programok támogatása.
- Generációs megújulást támogató projektek ösztönzése.
- Vállalkozói készségfejlesztés, inkubációs programok.
- Rövid ellátási láncok népszerűsítése.

Induló vállalkozásokat és a generációs megújulást segítő funkciók:

- Az induló vidéki vállalkozások bemeneti szűrése a vállalkozások életképessége, fejlődési lehetőségei és a vállalkozói kompetenciák, motiváltság szemszögéből. Az előszűrést követően a lehetőség-orientált (potenciális) vállalkozások számára versenyképes vállalkozói ismeretek és a gyakorlati tudáshoz, tapasztalatszerzéshez történő hozzáférés biztosítása. Ez megvalósulhat a vállalkozói ismeretek bővítése, a vállalkozói kultúra fejlesztése, a vállalkozók digitális szemléletének elmélyítése, üzleti tudatosságának erősítése útján képzések, tréningek, tanácsadás formájában.
- Tudatos alapokra épített vállalkozások létrehozása, illetve már működő vállalkozások fejlesztése, melyek a közvetlenül számukra elérhető pályázati támogatásokat a jelen programban szerzett tudás birtokában megfelelő hatékonysággal tudják felhasználni.
- Generációs megújulás ösztönzése.
- A generációs megújulás mentorálása, a gazdaságátadások megkönnyítése coachinggal, tudásátadással, jó gyakorlatok bemutatásával
- A generációk közötti kommunikáció ösztönzése, illetve a generációk közötti kommunikáció javítása, vagy ösztönzése: gazdaságátadással, agrár-örökléssel, vállalkozásindítással kapcsolatos fórumok, rendezvények, tréningek szervezése, jó gyakorlatok és példák bemutatása
- A KAP Stratégiai Terv keretében támogatott fiatal gazdálkodók mentorálása a programozási időszak alatt, az induló fiatal gazdálkodók felkészítése, tehetséggondozás
- A fiatal gazdálkodók önszerveződő közösségeinek és szervezeteinek támogatása
- Farm Gyakornoki Program: olyan fiatalok előre meghatározott időtartamú foglalkoztatása, akik a közelmúltban fejezték be az agrárképzést, azzal a feltétellel, hogy a támogatási időszakra gyakorlati képzési terv készüljön, amely a fiatal gazdálkodó gyakorlati gazdálkodási ismereteit bővíti.
- Gyakorlati programok: nyári, őszi, tavaszi gyakorlatok. A duális képzés szélesebb körű alkalmazása. A korszerű gépek, munkakörülmények hiteles és élményszerű bemutatásával közelebb lehet hozni a munkavállalói igényeket a munkaadói elvárásokhoz.
- Belföldi és külföldi szakmai tapasztalatcserék: Hazai és külföldi szakmai tanulmányutak szervezése a gazdálkodók számára, amelynek célja a legjobb gazdálkodási gyakorlatok átvétele, a tapasztalat és tudás transzfer.
- Inkubációs, mentorálási program: a fiatal gazdálkodókat segítik szakmai képzések biztosításával, üzleti tervezéssel, szaktanácsadással, bemutató üzemi programok, gyakornoki lehetőségek szervezésével, teljes körű agrár-vállalkozás indítási és fejlesztési szolgáltatásokkal.
- Kommunikációs és pályaorientációs programok: Az ágazat vonzerejének növelése kommunikációs és pályaorientációs programok segítségével.
- Vállalkozói készségfejlesztő programok: A fiatal gazdaságvezetők között az átlagosnál magasabb a közép- és felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkezők aránya. Ugyanakkor életkori sajátosságukból adódóan a piaci, vállalatvezetési tapasztalatok hiánya is jellemzi őket. A vállalkozói készségek fejlesztését célzó programok jelentősen hozzá tudnak járulni az önálló vállalkozások indításához és sikeres működtetéséhez.

A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat eddigi tevékenysége:

Az MNVH szervezeti rendje

Az MNVH céljainak megvalósításáért a 13 tagú Elnökség felel. Az Elnökség feladatkörében eljárva megalkotja az MNVH Cselekvési Tervét, a Cselekvési Terv végrehajtásához szükséges döntéseket és figyelemmel kíséri azok végrehajtását. Javaslatot tesz az MNVH költségvetési forrásaiból finanszírozandó egyes programokra. Évente beszámolót készít a Cselekvési Terv végrehajtásáról az Irányító Hatóság vezetőjének.

Az elnök személye jeleníti meg a Hálózat és a Partnerek szakmaiságát és egységét.

Ellátja az MNVH képviseletét, vezeti az Elnökség, illetve a Tanács üléseit. Figyelemmel kíséri az Állandó Titkárság munkáját és irányt ad a Cselekvési Terv megvalósítása érdekében.

Az MNVH javaslattevő, támogató szerve a 20 tagból álló Tanács, amely segítséget nyújt az általa ellátandó feladatok prioritásainak meghatározásában, a Cselekvési Terv kialakításában és ellenőrzésében, elősegíti a nyilvánosságot, véleményezi a Cselekvési Tervet és az annak végrehajtásáról szóló beszámolót. Tanácsokkal segíti az Állandó Titkárság munkáját.

Az Állandó Titkárság (ÁT) az MNVH operatív szerveként 2020. április 1-től a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. Kiemelt Programok Igazgatósága alatt működik. Az ÁT rendeletben foglalt feladatai szerint munkája során elkészíti a Cselekvési Tervre vonatkozó javaslatot, ellátja az Elnökség és a Tanács titkársági feladatait és az ehhez kötődő adminisztrációt. Szervezi és részt vesz a nemzetközi kapcsolatok kialakításában, ápolásában. Munkáját a 2017. január 1. napjától érvényes a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózatról szóló 11/2016. (IV.21) MvM rendelet alapján végzi, melyet a 11/2020. (IV.3.) AM rendelet módosított. Eszerint a módosítás szerint az Állandó Titkársági feladatok ellátása a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. útján történik, 2020. április 1. napjától.

A titkárságvezető irányítja az Állandó Titkárság és az MNVH operatív működését, fő feladata a Cselekvési Tervben és Feladattervben megfogalmazottak végrehajtásnak felügyelete. Közvetít a Hálózat és Partnerei között, valamint ellátja az elnök általános helyettesítését. Kialakítja az ÁT szervezeti felépítését és személyi összetételét, képviseli az MNVH-t a nemzetközi kapcsolatokban, az Európai Vidékfejlesztési Hálózat (EVH) koordinációs bizottságában, valamint gondoskodik az MNVH képviseletéről az EVH koordinációs bizottságának LEADER albizottságában. Ezen kívül ellátja az MNVH képviseletét az ELARD, az EIP és az ENRD, illetve az ERNA hálózatokban.

A területi felelős hálózat aktívan működik, 2021. december 1-től minden megyében van területi felelős. A kollégák szakmai feladatokkal és vidékfejlesztési információkkal való ellátása folyamatos, tevékenyen részt vesznek az MNVH Cselekvési Tervének megvalósításában, saját megyéjükben és országos szinten egyaránt.

A koronavírus okozta veszélyhelyzet miatt az Állandó Titkárság és a Területi felelősök feladatait át kellett ütemezni. A területi felelősök kevesebb rendezvényen tudtak részt venni személyesen, azonban otthoni munkavégzés, valamint az online tanácsadások, konferenciák során el tudták látni feladataikat. Online formában számos rendezvényen képviselték az MNVH-t és népszerűsítették a Vidékfejlesztési Program nyitva álló pályázati lehetőségeit és eredményeit.

A Vidékfejlesztési Program pályázatainak köszönhetően egyre több beruházás valósult meg, folyamatosan növekszik a gyűjthető és kommunikálható jó gyakorlatok száma több intézkedési területen. Hat jó gyakorlatot a közeljövőben fognak publikálni az ENRD gyűjteményében. A VP eredményeinek kommunikálását kommunikációs referensünk segítette a kormányzati oldalakon megjelent hírek saját honlapunkra való átvételével, ezen kívül a területi felelősök cikkeket, eseménybeszámolókat továbbítottak számunkra, melyek alapján honlapunkon hírek jelennek meg.

Az MNVH törekszik arra, hogy nyomon kövesse az EVH gyakorlatát, összevesse a külföldi tapasztalatokat és a hazai gyakorlatokat, valamint közvetítse az MNVH gyakorlatait az európai hálózatok felé. Az érintett időszakban a Francia és Grúz Vidéki Hálózattal ápoltunk partnerségi kapcsolatot, valamint az Albán Vidékfejlesztési Hálózattal dolgoztunk együtt egy V4 projekt előkészítésében. 2021 júniusa és novembere között munkatársaink szakmai tanulmányutakon vettek részt az **ESPRIT** (Erasmus+) projekt keretében, melynek fő célja innovatív megközelítések és tapasztalatok cseréje a vidéki

lakosság számára nyújtott szolgáltatások terén.

Az MNVH aktív szavazati jogú tagként vesz részt az Európai LEADER Vidékfejlesztési Szövetség, European LEADER Association for Rural Development (ELARD) munkájában. A nemzetközi egyesülettel való együttműködés célja a vidéki területek életminőségének javítása és a népességfenntartás minőségének támogatása nemzetközi tapasztalatokkal és képzésekkel. Az MNVH együttműködésünk évről évre egyre aktívabb, több képzési programban szakértőként vesz rész az ÁT.

A KAP tervezett Támogató egységeihez kapcsolódóan jelenleg is valósít meg projekteket a **digitális komptenciafejlesztés** témakörében, területi felelősei Digitális térségfejlesztési referens végzettséggel, 1 fő pedig Digitális térségfejlesztés szakértő végzettséggel rendelkezik.

A **Vidék-és térségfejlesztést támogató egység** működtetése is nagymértékben alapozható a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat jelenlegi humánerőforrására, a területi felelősök körében szinte minden munkatárs (vidékfejlesztési) agrármérnök, több diplomás gyakorló szakember.

Munkatársaink kiterjedt kapcsolatrendszerrel rendelkeznek megyei és országos szinten egyaránt, az alábbi szereplőkkel szoros kapcsolatot ápolnak:

105 Helyi Akciócsoport munkaszervezete, tagsága (magában foglalja az adott térség önkormányzatait, egyes civil szervezeteit, vállalkozásait, egyházi szervezeteket, magánszemélyeket)

Település és megyei önkormányzatok

Civil szervezetek

Gazdálkodók

Megyei és országos hatókörű szakmai szervezetek (önkormányzati társulások, natúrparkok, falugondnoki egyesületek, stb.)

Kistermelők, kézművesek, szolgáltatók

Zöld támogató egység

A „zöld” a környezet és klímavédelem területén aktív szereplőkre, illetve a a környezet- és klímavédelem célzó beavatkozásokra használt jelző.

A zöld támogató egység működésének a célja a mezőgazdaság általános környezeti és természeti vonatkozásaiban és különösen a KAP zöld felépítményeinek intézkedéseiben a mezőgazdasági termelők segítése gyakorlati tanácsokkal és az adott gazdaság igényeihez szabott támogatási konstrukciók kiajánlásával. Ennek érdekében egy ún. zöld tanácsadó hálózatot szükséges létrehozni, illetve a hálózat tanácsadóit folyamatosan naprakész ismeretekkel kell ellátni egy központi tudásbázis felépítésével, képzések szervezésével.

A zöld támogató egységet (5-10 fős központi szervezeti egységet) a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara fogja működtetni, építkezve a meglévő kapacitásokra és szakértelemre, a jól kialakított és működő (képzési) rendszerekre, megvalósítva a zöld ágazati szakértői és hálózati szintű összefogást, előre kiküszöbölve a potenciális párhuzamosságokat.

A már meglévő hálózati kapacitásokra épül a zöld támogató egység, a meglévő kapacitásokat képzésekkel fejleszti, a szakemberek tudását folyamatos tájékoztatással, illetve további képzésekkel naprakészen tartja.

Hasonlóképp, a tudásbázis létrehozását (pl. tananyagokat, videókat, kiadványokat magában foglalva), és a kapcsolódó események, képzések szervezését is több szervezet együttműködésének keretében, a meglévő szakértői kapacitások kiaknázásával, illetve az esetlegesen már meglévő szakmai anyagok felhasználásával (kibővítésével, teljessé tételével) valósítja meg.

A Zöld támogató egység működtetésében potenciálisan együttműködő szervezetek:

- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- Erdészeti Ágazati Tudásközpont Non-profit Kft.
- az állami természetvédelem területi szervei (nemzeti park igazgatóságok)
- a vadgazdálkodási szakterület területi szervei (pl. tájegységi fővadászok hálózata, kiválasztott vadászatra jogosultak stb.)
- természetvédelmi civil szervezetek (pl. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület)
- agrárszervezetek (ŐHGT, MÁSZ, GOSZ, OMME, MOE, MJKSZ stb.)
- az erdészeti szakterület kiválasztott területi szervei
- a környezeti témában jártas kutatóintézetek
- a környezeti témában jártas névjegyzéki szaktanácsadók

A tudásbázis felépítésére és a hálózat működtetésére a partner szervezetek – az általános keretek lefektetésére – együttműködési megállapodást kötnek a támogató egységgel. A konkrét feladatokat vállalkozási szerződések keretében definiálják.

A zöld hálózat munkáját aktív kommunikációs tevékenységgel kell népszerűsíteni. Tájékoztatva a termelőket a tanácsadók elérhetőségéről, a témában szervezett eseményekről és a megjelent kiadványokról, videókról stb., illetve általában a téma jelentőségéről.

A meglévő hálózati kapacitások fejlesztését szem előtt tartva, az elkészült tudástartalmakat (beleértve a részletesebb szakmai anyagokat) elérhetővé tesszük minden – a környezeti témában jelenleg is aktívan működő – tanácsadónak, lehetővé téve számukra a kapcsolódó képzéseken való részvételt is. Emellett figyelmet fordítunk a tanácsadóktól érkező – a rendszerek jobbításának szándékával megosztott – tapasztalatokra, észrevételekre, javaslatokra, amelyeket szintetizálva továbbítunk a szakpolitikai döntéshozók, illetve adott esetben a kutatóintézetek számára.

A Zöld támogató egység feladatai:

Szakértői tevékenység végzése

A KAP Stratégiai Terv környezeti és klímavédelmi fenntarthatóságot célzó (SO4-SO6) hazai beavatkozásai tervezésének és végrehajtásának szakmai támogatása, így – többek között – részvétel a KAP Zöld almunkacsoport, és a témában alakuló egyéb (pl. pályázat előkészítő) munkacsoportok munkájában, továbbá a hazai végrehajtásban érintett szereplők összefogása és a végrehajtási rendszerek fejlesztésének koordinálása. Szükség esetén szakmai anyagok készítése, véleményezése, javaslatok megfogalmazása, kérdőíves felmérések lebonyolítása, különös tekintettel:

• mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentését célzó beavatkozások (trágyatárolás, -kezelés, -kijuttatás, helyes tápanyaggazdálkodás)
• szénmegkötést ill. üvegházhatású gáz kibocsátás csökkenést elősegítő gyakorlatok (földhasználat-váltás, direktvetés, talajtakarás, műtrágya-használat csökkentése, talaj szervesanyag tartalmának növelése, stb.)
• állattartó telepek fejlesztése kibocsátás csökkentés érdekében (takarmányozás, trágyatárolás és kezelés, padozat, szigetelés, légmosó és egyéb kibocsátás csökkentő technológiák, BAT előírások, stb.)
• fenntartható talajgazdálkodás, talajállapot javítása (TCST)
• körkörös biomassza alapú gazdaságot elősegítő projektek megvalósítása
• megújuló energia felhasználás és az energiahatékonyság

A feladat keretében megvalósul a hálózat tagjai felől érkező – a rendszerek jobbításának szándékával megosztott – tapasztalatok, észrevételek, javaslatok szintetizálása és továbbítása is a szakpolitikai döntéshozók számára.

Mindezen túl, a tevékenységek nemzetközi integráltságának a megvalósítása, így kapcsolattartás a többi nemzeti KAP hálózat releváns – a témában illetékes – szakértőivel, illetve más – a témában aktív – külföldi partnerrel; adott esetben bekapcsolódás a KAP Stratégiai Terv végrehajtását segítő, a környezeti és klímavédelmi fenntarthatóságot célzó nemzetközi projektekbe akár saját kapacitásokkal, akár más hazai hálózati szereplők részvételének segítésével.

Részvétel a KAP hálózati egyeztetéseken.

Tudástartalmak fejlesztése és a kapcsolódó tájékoztatási tevékenységek

Tudástartalmak fejlesztése, információ gyűjtésével és szintetizálásával, az alábbi témákban:

- a KAP Stratégiai Terv környezeti és klímavédelmi fenntarthatóságot célzó beavatkozásainak (beleértve a kapcsolódó felhívásoknak) a tartalma, a támogatási rendszer működése
- a KAP Stratégiai Tervhez kapcsolódó – a Termőföldtől az Asztalig és a Biodiverzitás Stratégiákon túlmenő – uniós irányelvek, szabályozások, útmutatók (Fit for 55, RED II., carbon-farming stb.) tartalma
- hazai és nemzetközi (pl. Farmbook-on keresztül elérhető), környezetileg fenntartható gazdálkodási jó gyakorlatokkal, új (innovatív, digitális) technológiákkal (beleértve az EIP-AGRI projektek eredményekkel)

Az elkészített tudástartalmak megjelenítése meglévő csatornákon keresztül a potenciális kedvezményezettek, illetve a támogatások lehívásában közreműködő szakértők és tanácsadók irányába, alkalmazkodva az egyes célcsoportok tudásfelhasználási szokásaihoz. A tájékoztatási tevékenységet figyelemfelkeltő és közérthető módon, az alábbi eszközökkel tervezzük:

- területi, megyei, regionális, országos és nemzetközi online/személyes rendezvények
- kiadványok
- kisfilmek (tájékoztató és oktató videók)
- egyéb információs tartalmak és tevékenységek (pl. sajtóközlemény, NAKlap cikk, portál cikk írása, előadások tartása)
- kalkulátorok

A tájékoztatási tevékenységek során általánosan szem előtt tartott (végső) cél a gazdálkodói szemléletformálás megvalósítása, a környezetileg is fenntartható gazdálkodás ösztönzése.

Szakemberek számára tudásátadás

Szaktanácsadók, falugazdászok, oktatók, egyéb szakértők számára tudásátadás megvalósítása annak érdekében, hogy megfelelő elméleti környezeti és gyakorlati mezőgazdasági ismeretekkel rendelkezzenek, a digitalizációban rejlő lehetőségeket is megismerjék. Mindezáltal képesek legyenek a helyi gazdálkodási gyakorlathoz és a helyi környezeti elvárásokhoz igazítható tanácsadást nyújtani a KAP Zöld felépítményének potenciális kedvezményezettjei (pl. termelők, erdőgazdálkodók) számára. Cél továbbá, hogy a tudásátadásban részt vett szakemberek sikerrel vegyenek részt a gazdálkodói szemléletformálásban, a környezeti elkötelezettség és motiváció kialakítására, a környezetileg is fenntartható gazdálkodás ösztönzésére.

Zöld szakértői és tanácsadói hálózat működtetése

A hazai zöld szakértői és tanácsadói bázis feltérképezése, a tagjaival való kapcsolatfelvételt lehetővé tevő adatok nyilvánossá tétele. Mindezek alapján a zöld szakértői és hálózati összefogás elősegítése, a szereplők (szakértők, tanácsadók, döntéshozók, kutatók) közötti tudásáramlás ösztönzése, a közösség működtetésének a megkezdése. Az Innovációt és digitalizációt támogató egységgel szoros együttműködés kialakítása, többek között a – téma szempontjából releváns – EIP-AGRI operatív csoportok tagjainak hálózatba történő bevonására, illetve az EIP-AGRI projekt eredmények becsatornázására.

Cél a hálózat nemzetközi integráltságának elősegítése is, beleértve a – téma szempontjából releváns –

hazai és külföldi partneri kapcsolódások kialakulásának segítését.

Zöld beavatkozásokkal kapcsolatos monitoring tevékenység támogatása

A KAP Stratégiai Terv zöld beavatkozásainak (beleértve a kapcsolódó felhívásoknak) az előkészítéséhez, illetve a környezeti és klímavédelmi célkitűzések megvalósulásának az értékeléséhez tanulmányok készítése. A zöld beavatkozások keretében (potenciálisan) résztvevő szereplők körében felmérések, adatfelvételezések megvalósítása.

Végső soron a Stratégiai Terv kapcsán elvégzendő monitoring feladatok pontos definiálása, véglegesítése.

A Zöld támogató egység a fentiekben felsorolt feladatok ellátásába bevonja a releváns partner szervezeteket, illetve együttműködik a KAP hálózat további támogató egységeivel, kiküszöbölve így a potenciális párhuzamosságokat, elősegítve a lehetséges szinergiákat.

A KAP hálózatban működő támogató egységek közös működési rendje

1. Menedzsment és tervezés

1.1: A hálózati támogatási eszköz működtetése

A támogató egységeknek fel kell állniuk és meg kell szervezniük a csapatukat. A csapatoknak tapasztalt szakértőkből kell állnia, akik különböző háttérrel és szakértelemmel rendelkeznek a mezőgazdaság, az erdészet és a vidék kutatásában és innovációjában, a gazdálkodási gyakorlatban és tanácsadásban. A csapatoknak tartalmaznia kell elemzőket, hálózati animátorokat, facilitátorokat és kommunikátorokat. A csapatok állandó és nem állandó tagokból állhatnak.

1.2: Hétéves és éves munkaterv

A támogató egységek nyújtják be a hétéves munkatervet a programozási időszak elején és az AKIS koordinációs szervezet ajánlásával az Irányító Hatóság hagyja jóvá.

A támogató egységek nyújtják be az éves munkatervet minden tárgyévet megelőző év december 31-ig, és azt az Irányító Hatóság hagyja jóvá.

A munkatervnek ki kell terjednie a fő és kiegészítő feladatokra is.

2. Együttműködés más szervezetekkel

A támogató egységeknek konstruktívan kell együttműködnie az AKIS koordinációs szervezet által kijelölt bármely más szervezettel a hálózati szolgáltatások nyújtása érdekében.

A támogató egységek segítséget nyújtanak az Irányító Hatóságnak a KAP hálózatirányítási tevékenységében, és aktívan hozzájárulnak a hálózati tevékenységekhez kapcsolódó programok előkészítésében és a lebonyolításában.

3. Hálózatépítési tevékenységek

A támogató egységek feladata a személyes és/vagy online hálózatépítési tevékenységek előkészítése, tartalomszolgáltatása, lebonyolítása és nyomon követése.

3.1: Tudásépítés: képzők képzése, szaktanácsadók képzése,

3.2: Tudáscsere: Hálózatépítési rendezvények – munkamegbeszélések és szemináriumok.

4: Elemzési és monitoring tevékenység

A támogató egységeknek rendszeresen kell végeznie elemzési és monitoring tevékenységet, amelyek az hétéves munkatervben rögzítésre kerülnek, valamint az éves munkatervekben is megjelennek. Ez a munka a kiemelt tématerületek elemzésére összpontosíthat. A kiemelt tématerületeket az AKIS koordinációs szervezet határozza meg.

4.1: Projektportfólió-elemzés

A támogató egységeknek mérföldkövekhez kötődően gyűjtenie, elemeznie és összesítenie kell a releváns

projektekre vonatkozó információkat.

4.2: Kutatási igények a gyakorlatból

A támogató egységek összegyűjtik és elemzik a gyakorlati igényeket a további kutatásokhoz.

4.3: Innovációs potenciál meghatározása

(ahol releváns)

4.4. Monitoring feladatok

KAP Stratégiai terv végrehajtásához és értékeléséhez szükséges adatok kinyerése és elemzése, pl. a beporzók csökkenésének megfordítása.

5: Együttműködés külső szakértőkkel

5.1: Külső szakértők listája

A támogató egységek összeállítják és karbantartják a külső szakértők listáját. Ezeknek a szakértőknek kiváló ismeretekkel kell rendelkezniük a kiemelt tématerületek tevékenységeinek egy meghatározott területén.

5.2: Nemzeti tematikus szakértők listája és hálózata

A támogató egységek létrehozzák és naprakészen vezetik a kiemelt területekkel kapcsolatos szakértők listáját.

5.3: Az adott tématerületeken kapcsolatteremtés külföldi hálózatokkal, a külföldi jó gyakorlatok behozása, meghonosításának ösztönzése.

6: Hálózatépítés az érdekelt felekkel - Információcsere tevékenységek

A támogató egységek proaktív módon kapcsolatokat keresnek azon csoportokkal és szereplőkkel, amelyek a kiemelt területek szempontjából releváns munkát végeznek. Megkönnyítik a rendszeres egyeztetést az érintett csoportokkal és szereplőkkel, valamint az információcserét EU-szinten, ide értve a tevékenységeiből létrejövő eredmények terjesztését is.

6.1: Az érdekelt felek feltérképezése és névjegyzék készítése

6.2: Válaszadás a kérdésekre, információcsere

6.3: Részvétel rendezvényeken

7: Kommunikációs és online hálózati eszközök

A támogató egységek felelősek a kiemelt tématerületekkel kapcsolatos kommunikáció tartalmi és technikai részéért. Az egységek aktívan hozzájárulnak a KAP Hálózat láthatóságának és elérhetőségének biztosításához.

7.1: Tartalom biztosítása kommunikációs termékekhez

7.2: Havi hírlevél tartalmának előállítása

7.3: Médiával kapcsolatos feladatok, beleértve az audiovizuális és a közösségi médiát

7.4: Tartalom és animáció biztosítása a KAP Hálózat webhelyéhez

8: Nyilvántartások vezetése

A támogató egységek indexálják és regisztrálják a birtokukban lévő, a szerződéssel kapcsolatos összes dokumentumot és információt.

9: Részvétel az Európai KAP Hálózat munkájában

10: Kiegészítő feladatok

AKIS koordinációs szervezet számos további feladat végrehajtását kérheti a támogató egységektől, amelyeket az éves munkatervben meghatároznak.

- Konferenciák (előkészítés, tartalomszolgáltatás, támogatás)
- Keresztlátogatások szervezése a projektek között

- Kirándulások, látogatások szervezése innovatív projektekhez és szereplőkhöz fókuszcsoport értekezletei, workshopjai és szemináriumai keretében, vagy önállóan.
- Partnerkeresési (brokerage) tevékenység
- Ad-hoc szakértői találkozók szervezése
- Küldetés a tagállamokba, részvétel rendezvényeken az EU különböző tagállamaiban
- Kiegészítő szakértői munka
- Verseny és díjátadó ünnepség szervezése innovatív projektek / agrár start-upok / okos falu projektek stb. számára
- Tartalom biztosítása kiadványokhoz
- Környezettudatos kompetenciafejlesztés
- Digitális kompetenciafejlesztés

4.5 Az EMVA és a vidéki térségekben működő egyéb uniós alapok közötti koordinációnak és hatáskör-elhatárolásnak, valamint az említett alapok egymást kiegészítő jellegének felülvizsgálata

Az alábbiakban bemutatjuk, hogy az operatív programok és egyéb társfinanszírozott programok milyen módon fejlesztik Magyarország vidéki térségeit, hogyan alkalmazkodnak a Rural Vision 2040 cselekvési területeihez, milyen pontokon kapcsolódnak, egészítik ki a KAP Stratégiai Terv intézkedéseit, illetve milyen formában történik a támogatási konstrukciók lehatárolása, elkerülve a kettős finanszírozás kockázatát.

A támogatáspolitikai programok koordinációjának két alapvető eleme a lehatárolások meghatározása (a potenciálisan átfedő területek kettős finanszírozásának elkerülése érdekében) és a beavatkozások közti lehetséges szinergiák (egymást erősítő hatások) tudatos tervezése.

A lehatárolások lehetnek programszintűek, pályázati felhívás, illetve projekt szinten meghatározottak. A KAP Stratégiai Terv elsősorban a pályázati felhívás és projektszintű lehatárolásokat részesíti előnyben annak érdekében, hogy ne a programszinteken rögzített és így nehezen módosítható, rugalmatlan feltételek határozzák meg egyes felhívások és projektek támogathatóságát, csökkentve annak kockázatát, hogy célcsoportok, fejlesztési igények maradnak finanszírozás nélkül a rugalmatlan szabályok miatt.

A lehatárolások mellett a beavatkozások közti szinergiák azonosítása és tudatos tervezése további lényeges fejlesztéspolitikai feladat. A szinergiák célja a támogatások hatásainak összehangolással történő maximalizálása, vagyis az egységnyi támogatási összegből - a programok közti pozitív externáliákból fakadóan - minél nagyobb hatás elérése.

KEHOP Plusz:

A KEHOP Plusz többek között vízgazdálkodással és katasztrófakockázat-csökkentéssel, környezet- és természetvédelemmel, megújuló energiagazdasággal, klímasemlegességre való igazságos átállással, továbbá körforgásos gazdasági átállással foglalkozik.

Rural Vision 2040:

A többi operatív programhoz hasonlóan a KEHOP Plusz is alkalmazkodik, illetve reflektál a Rural Vision 2040-ben megfogalmazott cselekvési területekre. Jelentős fejlesztéseket tervez és közel 1,6 milliárd euró forrást allokál az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra, ideértve a vízgazdálkodási, vízvédelmi célú beruházásokat, a megújuló energia használatán alapuló beruházásokra, a biológiai sokféleség megőrzésére, természetvédelemre, illetve a vidéki térségekben élő munkavállalók tevékenységének diverzifikációjára.

KEHOP Plusz – KAP Stratégiai Terv:

A KEHOP Plusz 2022.07.22-én a bizottságnak hivatalosan benyújtott verziója alapján az SO2.4 alatt az 1. Vízgazdálkodás és katasztrófakockázat csökkentés prioritás (tervezett keretösszege mintegy 700 MEUR) VÉT és VAV beavatkozásai több olyan vízgazdálkodáshoz kapcsolódó fejlesztést is támogatnak, melyek közvetlenül határosak (komplementerek és szinergikusak, várhatóan kettős finanszírozási probléma nélkül) a KAP Stratégiai Terv tervezett partmenti vízvédelmi sávot, ill. pufferzónát érintő

beavatkozásaival (AÖP, AKG és kondicionalitás).

A KEHOP Plusz VÉT és VAV beavatkozások többek között a következő témák fejlesztéseit is támogathatják: víz közeli területek, holtágak és természetes partszakaszok revitalizációja, visszaállítása, árvízvédelmi- és árvíz levezetési beruházások, mederrendezés, hullámterek növelése és revitalizációja, folyó és ártér kapcsolata, vízpartok természetközelivé alakítása, meglévő műtárgyak és rendszerek fejlesztése, átalakítása, bontása, újak építése, illetve kiváltása zöldinfrastruktúra elemekkel, védvonalak megerősítése, előírásoknak megfelelő kiépítése, áthelyezése.

Szintén megtalálhatók mindkét programban a biomassza és szennyvíz felhasználással kapcsolatos projektek, melyek esetében a Partnerségi Megállapodás szerint a KEHOP Plusz térségi léptékű beruházásokat, míg a KAP Stratégiai Terv egyedi szennyvízkezelési technológiát biztosít települési szintű projektek számára. A helyi szintű szennyvízkezelés megoldása hasznos részét képezheti a térségi szintű fejlesztéseknek.

A természetvédelemmel összefüggő beruházások esetében a KAP Stratégiai Terv elsősorban mezőgazdasági területekre, míg a KEHOP Plusz természetvédelmi területekre koncentrál, ahol például a Natura 2000 területek között lehetne átfedés, mely azonban projektszinten kezelhető.

Ahhoz, hogy a fentebb leírt beavatkozások egymástól finanszírozási szempontból lehatárolva, mégis egymást kiegészítve és erősítve működhessenek, a majdani felhívások, illetve a projektek tartalmának célszerű igazítása szükséges a felhívás- ill. projektszintű lehatárolás biztosítása és a komplementaritás elősegítése érdekében.

A szinergia lehetőségek erősítésére fókuszálva tervezett:

·A víztározással kapcsolatos vízügyi beruházások és az élőhelyfejlesztések pufferterületeinek előnyben részesítése a környezetbarát földhasználatot támogató KAP önkéntes beavatkozásai között, vagyis, a nem termelő beruházások, illetve az agrárkörnyezetgazdálkodási (AKG) felhívásokban szereplő kiválasztási szempontrendszerben, megfontolva ezek támogatási jogosultsági kritériumként történő szerepeltetését.

·a KAP Stratégiai Terv trágyakezelési beruházásai összekapcsolásra kerülhetnek a KEHOP Plusz biogáz fejlesztéseivel.

·a klímaváltozással kapcsolatos beavatkozások hatékonyságának növelése érdekében előírható a HACS-ok számára, hogy a LEADER HFS felülvizsgálatkor vegyék figyelembe az addig elkészült lokális klímaterveket.

TOP Plusz:

A program Magyarország kevésbé fejlett régióinak és fejlett régiójának számító Budapest területi alapú fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevésbé fejlett régiók és elmaradott térségek fejlesztésére. Elsősorban helyi önkormányzati fejlesztéseket támogat, fejlesztési tematikája ennek kapcsán kiterjed a gazdaságélénkítés, munkahelyteremtés és -bővítés, valamint a népességmegtartás és családvédelem térségi és helyi feltételeinek biztosítására, így a helyi gazdaságfejlesztésre és foglalkoztatásra, a helyi turizmusra, a települési infrastruktúra, településüzemeltetés és helyi közszolgáltatások fejlesztésére.

Rural Vision 2040:

Rural Vision 2040 mind a négy cselekvési területétnek (erősebb, összekapcsolt, virágzó, reziliens vidék) kihívásaira reagál az operatív program több eleme is, közel 4 milliárd euró forrást biztosítva a fejlesztések megvalósítására. A TOP Plusz ezek mentén támogatja:

·az integrált és inkluzív helyi társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődést, a kultúra, a természeti örökség, a fenntartható turizmus és a biztonság előmozdításával,

·az aktív befogadás ösztönzését, többek között az esélyegyenlőség, a megkülönböztetésmentesség és az aktív részvétel előmozdításával, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára,

·helyi gazdasághoz kapcsolódó térségi és helyi közlekedési infrastruktúra és az ezekhez tartozó szolgáltatások fejlesztését,

·az energiahatékonyság előmozdítását és az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését,

·az inkluzív és minőségi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés javítását az oktatás és az egészségügyi

ellátássok terén.

TOP+ – KAP Stratégiai Terv:

A korábbi szabályozás, mely szerint 10.000 fő feletti településeket a TOP, 10.000 fő alatti településeket a VP keretében támogatnak a programok, jelenleg nem része a szabályozásnak. A TOP Plusz és a KAP Stratégiai Terv is támogatja a vidéki térségeket. Ez lehetőséget nyújt arra, hogy a két forrás összehangolásával az egyes projektek egymás hatását megsokszorozva, a teljes értéklánc mentén biztosított lehessen a fejlesztések finanszírozása.

A szinergia lehetőségek hatékonyabb kihasználása érdekében koordinációs mechanizmust működtetünk a két program között, miszerint a vidékfejlesztési beavatkozások esetében a szinergia helyi szintű megvalósításáért felelős szervezetek, a LEADER HFS-ek felülvizsgálata során kötelezően megvizsgálják az érintett megyék Integrált Területi Programját és saját céljait komplementer módon alakítsák ki, törekedve a szinergiára.

A TOP+-ban rögzítjük, hogy a megyéknek kötelező konzultációs lehetőséget biztosítani a megyében működő LEADER HACS-ok számára azzal a céllal, hogy a tervezett fejlesztéseket összehangolják.

A KAP Stratégiai Terv és a TOP Plusz program közötti lehatárolás:

A KAP ST és a TOP közötti lehatárolást megkönnyíti, hogy két program időbeli csúszása miatt a TOP+ pályázatok legtöbb esetben jóval előbb megjelennek, mint a KAP kiírások, így ritkán fordulhat elő, hogy két kiírás egyszerre, vagy közel egymáshoz nyílik meg.

Általános lehatárolási alapelv, hogy a KAP IH mielőtt megnyitna önkormányzatok számára pályázati lehetőséget, előtte adatszolgáltatást kér a TOP IH-tól az átfedő (alább részletezett) beavatkozások esetében, kiemelten kezelve a település és megvalósítási hely beazonosítását. Továbbá a KAP IH az önkormányzatok számára az átfedő (alább részletezett) beavatkozások esetében a pályázati felhívásban rögzíti, hogy azonos településen azonos fejlesztésre nem ad lehetőséget. E két intézkedésnek köszönhetően a KAP és a TOP+ programszintű lehatárolása valósul meg. Ezen felül, ahogy a jelenleg, úgy a jövőben is a végrehajtás önmagában garantálja a kettős finanszírozás elkerülését, informatikai és eljárásrendi biztosítékokkal.

Ahol átfedés lehetséges, ezért demarkáció szükséges a TOP+ és a KAP ST között:

Helyi piacok és vásárterek létrehozása: A TOP+ és a KAP is támogatja az önkormányzati kedvezményezetteket. A fenti általános lehatároláson túl a pályázó önkormányzatoknak nyilatkozniuk kell, hogy vagy csak a KAP ST-re, vagy csak a TOP+-ra pályáznak.

Helyi közétkeztetés: A TOP+ és a KAP is támogatja az önkormányzati kedvezményezetteket. A fenti általános lehatároláson túl a pályázó önkormányzatoknak nyilatkozniuk kell, hogy vagy csak a KAP ST-re, vagy csak a TOP+-ra pályáznak.

Helyi, térségi turisztikai vonzerőfejlesztés: A KAP esetében az "RD11_B07_DVF_73 - Mezőgazdasági termelők tevékenységének diverzifikációja" beavatkozás kedvezményezettje csak mezőgazdasági termelő lehet, a TOP+-tól így egyértelmű a lehatárolás kedvezményezetti alapon. A KAP ST esetében az "RD51_R11_TUC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért" beavatkozás egy pilot intézkedés, és kifejezetten az olyan helyi turisztikai együttműködéseket támogatja, amelyek helyi agrár- és élelmiszer termékekre és előállítókra épülő turisztikai szolgáltatásokat fejlesztenek. Ez utóbbi pilot beavatkozásnál a KAP nem zárja ki az együttműködésben részt venni kívánó önkormányzatokat, viszont ez esetben a fenti általános lehatároláson túl a pályázó önkormányzatoknak nyilatkozniuk kell, hogy azonos célra és megvalósítási helyen TOP+ forrást nem vesznek igénybe.

Közösségi terek, sport és rekreációs terek fejlesztése: A közösségi terek fejlesztésének esetében a KAP és a TOP+ között funkció szerinti lehatárolást alkalmazunk. A KAP esetében a funkciót az "RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken" beavatkozás leírása, a TOP+ esetében az 1.2.1. Élhető települések pályázati felhívás határozza meg. A KAP az önkormányzati ingatlanok közül a közigazgatási funkciójúakat (pl. temető, házasságkötő terem) támogatja, a TOP+ pedig a közösségi-, sport-, szabadidős tevékenységhez és kultúrához kötődő funkciókat. A sport és rekreációs funkciók esetében a KAP azon funkciók és tevékenységek támogatását hirdeti meg majd a pályázati felhívásában, amelyek esetében a TOP+ IH vállalja a tevékenységek támogatásának felfüggesztését.

Többfunkciós közösségi terek, szolgáltató központok – gyermekvédelem és egészségügyi funkció: Nincs átfedés, a TOP+ támogatja a bölcsődék, óvodák, helyi egészségügyi alapellátás és járóbeteg szakellátás fejlesztéseit, továbbá a köznevelési intézmények iskolák fejlesztéseit, a KAP ezeket nem támogatja.

Közösségi létesítmények energetikai korszerűsítése: Az önkormányzati kedvezményezetteket főként a TOP+ támogatja. Amennyiben és amikor a KAP IH ezen beavatkozás pályázati meghirdetése mellett dönt, akkor azt a TOP+ IH-val egyeztetve teszi meg (a TOP+ forráskihelyezését és indikátor vállalásainak teljesülését nem veszélyeztetve), továbbá a fenti általános lehatároláson túl a pályázó önkormányzatoknak nyilatkozniuk kell, hogy vagy csak a KAP ST-re, vagy csak a TOP+-ra pályáznak. A KAP és a TOP+ IH vállalja, hogy ezen cél esetében a két program indításának tapasztalatait 2023 végén közösen értékelik, és ha szükséges, a KAP ST-t ennek megfelelően módosítjuk.

Okos falu: A KAP program indulásakor az RD57 LEADER beavatkozás az ENRD (European Network for Rural Development) módszertana alapján kialakítandó okos falu stratégiák létrehozását támogatja, 54 település esetében. Ez a tevékenység nincs átfedésben a TOP+ programmal. A KAP IH ezen 54 település esetében egyeztet a TOP+ IH-val az okos falu stratégiák végrehajtásának finanszírozásáról, és annak illeszkedéséről az 1.2.1. Élhető települések pályázati felhíváshoz. Az okos település funkciók esetében a KAP azon funkciók és tevékenységek támogatását hirdeti meg majd a pályázati felhívásában, amelyek esetében a TOP IH vállalja a tevékenységek támogatásának felfüggesztését.

A Partnerségi Megállapodás is tartalmazza, hogy "a szinergiák kialakítását részben a felhívások szabályrendszerének összehangolása, az egymásra épülő projekteket ösztönző projektkiválasztási szabályok és a közös kommunikációs megoldások fogják szolgálni. Ezek kidolgozása a pályázati felhívások előkészítés során az érintett IH-k, szakpolitikai felelősök közös fórumain (pl.: Pályázat Előkészítő Munkacsoport, MB ülések) kerül majd sor."

A Partnerségi Megállapodás alá tartozó programok elkötelezettek abban, hogy – az EMVA vidékfejlesztést szolgáló beavatkozásai mellett – hozzájáruljanak az EU vidéki térségeinek hosszú távú jövőképében foglaltakhoz, az ott megfogalmazott „erősebb, összekapcsolt, rugalmas és virágzó vidéki területek" cselekvési területek mentén.

EFOP Plusz

Az EFOP Plusz prioritások lefedik a köznevelési, az egészségügyi, a társadalmi felzárkózási, szociális, család- és ifjúságügyi, társadalmi innovációs, valamint leginkább rászoruló személyeket támogató intézkedéseket.

Rural Vision 2040

Az EFOP Plusz elsősorban a „társadalmi innováció, a társadalmi reziliencia, illetve a felelősségvállalással rendelkező közösségek" témakörökben támogatja a Rural Vision 2040 cselekvési területeit, közel 1,5 milliárd euró keretet állítva a fejlesztések mögé.

EFOP Plusz- KAP Stratégiai Terv:

Az EFOP Plusz társadalmi felzárkózási prioritási tengelyén, tervezetten a termelőműhelyek kerülnek támogatásra, míg a KAP Stratégiai Terv keretében a társadalmi vállalkozások fejlesztésére allokálnak forrást. A jelenlegi tervek alapján a termelőműhelyeket bármilyen szektorhoz kötődően létre lehet hozni, akár mezőgazdasági tevékenységekhez kapcsolódóan is, továbbá az intézkedésben a támogatást igénylők között - szektorokra vonatkozó korlátozás nélkül - megjelennek a nonprofit gazdasági társaságok, valamint civil szervezetek is.

GINOP Plusz

GINOP Plusz elősegíti, összhangban a vonatkozó uniós stratégiákkal a magyar vállalkozások technológiaváltásához, digitalizációs és innovációs képességeinek megerősítését, valamint hozzájárul a munkavállalók képzéséhez, termelékenységük és hozzáadott értékük növelése érdekében.

Rural Vision 2040

A GINOP Plusz több, mint 3,5 milliárd eurót fordít többek között a kevésbé fejlett régiókba élők oktatási képzésére, munkaerőpiaci integrálására, illetve a KKV szektor fejlesztésére, ami hozzájárul a Rural Vision

2040 cselekvési területeiben megfogalmazott célokhoz, miszerint a vidék fejlesztésének fontos része a társadalmi reziliencia javítása, a gazdasági tevékenységek diverzifikálása és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés segítése.

GINOP Plusz – KAP Stratégiai Terv:

A Partnerségi Megállapodás alapján a vállalkozásfejlesztést a GINOP Plusz támogatja. 2020-tól a GINOP hagyományos vállalkozásfejlesztési támogatásaiban az élelmiszeripari vállalkozások kizárásra kerültek, ezek 2021-2022-ben a VP-ből, 2023-2027-ben pedig a KAP Stratégiai Tervből kaphatnak támogatást. Ugyanakkor az élelmiszeripari vállalkozások a GINOP Plusz keretében a K+F és ESZA típusú támogatásaikra, élelmiszeripari célú fejlesztendő tevékenységükre továbbra is pályázhatnak.

DIMOP Plusz

A DIMOP Plusz egységes szolgáltatási rétegeken keresztül, adatintenzív megközelítésben járul hozzá az egyes szakpolitikai feladatok digitalizációs beruházásaihoz és ilyen módon átfogó megoldásokat támogat, amelyek egy-egy ágazati célkitűzés megvalósulása mellett egységesen támogatják a digitális transzformáció folyamatát.

Rural Vision 2040:

A DIMOP Plusz digitalizációs beruházások segítségével járul hozzá az ágazati politikák megvalósításához, ezzel támogatva a Rural Vision 2040 cselekvési dimenzióinak jelentős részét (szolgáltatásokhoz való hozzáférés, társadalmi innováció, digitális összekapcsoltság, éghajlatváltozással szembeni reziliencia, környezeti reziliencia, társadalmi reziliencia) közel 1,2 milliárd euró kerettel. A DIMOP Plusz jelentős fejlesztést fog megvalósítani több mint 200 millió euró keretből a szélessávú hálózatok elérhetősége terén. Mivel az eléréssel kapcsolatos problémák a vidéki térségekben jellemzők, ezért várhatóan itt fog megvalósulni a fejlesztések nagy része is.

DIMOP Plusz – KAP Stratégiai Terv:

A DIMOP Plusz jellemzően országos léptékű beruházásokra fókuszál és elsősorban nem mezőgazdasági / vidékfejlesztési témájú fejlesztések végrehajtását tervezi, mégis több szinergia lehetőség azonosítható a két program között.

·A DIMOP Plusz által támogatott kormányzati IT fejlesztések agrár témákat is érintenek. A KAP Stratégiai Terv mezőgazdasági és erdészeti adatokat szolgáltathat a digitalizációt célzó fejlesztéseknek.

·A KAP Stratégiai Terv során végzett élelmiszeripari és mezőgazdasági digitalizáció összekapcsolható a DIMOP által finanszírozott Big Data és Mesterséges Intelligencia fejlesztésekkel.

·A DIMOP Plusz pluszponttal támogatja azokat a fejlesztéseket, amelyek egy, a KAP Stratégiai Terv által finanszírozott okosfalu stratégiával vannak összhangban.

·A DIMOP Plusz országos szinten fejleszti szélessáv elérhetőségét, ami segíthet, hogy a digitalizált mezőgazdasági termelők számára biztosítva legyen az gigabitképes, ill. 5G hálózathoz való hozzáférés, ami szükséges több precíziós eszköz működtetéséhez. Ehhez kapcsolódhat a KAP Stratégiai Terv helyi wifi fejlesztési tevékenysége.

·A DIMOP Plusz közszolgáltatási applikáció fejlesztésével segíti a KAP Stratégiai tervben szereplő vidéki fejlesztéseket (pl.: falubusz, önkéntes tűzoltó eszközfejlesztést).

·A DIMOP Plusz keretein belül történő digitális KKV készségfejlesztés hasznosításra kerülhetne a KAP Stratégiai Terv mezőgazdasági és erdészeti vállalkozások digitalizálásával összekapcsolva.

IKOP Plusz

Az IKOP Plusz felelős a magyarországi közlekedési helyzet fejlesztéséért, ami magába foglalja a kötöttpályás, közúti, kerékpárúti és kikötői beruházásokat.

Rural Vision 2040

Az IKOP Plusz beruházásai segítik a vidéki közlekedési hálózatok fejlesztését, amely hozzájárul a „közlekedési összeköttetések és új mobilitási lehetőségek” célkitűzéshez.

IKOP Plusz -KAP Stratégiai Terv

Az IKOP Plusz fejleszteni fogja a vidék elérhetőségét is biztosító közlekedési hálózatokat, de a beruházásokat tekintve a két program között nincs tartalmi átfedés.

VOP Plusz

A VOP Plusz Magyarország számára rendelkezésre álló kohéziós célú források eredményes és hatékony felhasználását támogatja. Ennek keretében a naprakész tudással rendelkező szakemberállomány, az infrastrukturális feltételek biztosításával, az informatikai, partnerségi, kommunikációs és a nyilvánossághoz kapcsolódó feladatok ellátásával járul hozzá a Partnerségi Megállapodás céljainak teljesüléséhez.

VOP Plusz – KAP Stratégiai Terv

A VOP Plusz kereteiből finanszírozott programértékelések vizsgálati tárgyát fogja képezni a vidékfejlesztés, ahogy a KAP Stratégiai Terv Technikai Segítségnyújtásából finanszírozott programértékelések is i kitekintéssel lesznek a többi fejlesztési program vidékfejlesztési hatásaira. A programok között egyéb kapcsolat nem azonosítható.

Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervének (HET/RRF) tervezete - KAP Stratégiai Terv

A HET terv célja elsősorban a koronavírus járvány gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása, illetve a gazdaság ellenállóképességének, fenntarthatóságának és a zöld és a digitális átmenettel kapcsolatos kihívásokra és lehetőségekre való felkészültségének a növelése.

A HET terv „D komponense” a vízhiányos területek vízpótlásával, a vízvisszatartással, a térségi vízátvezetéssel, felszín alatti vízkészletek védelmével, a vízkészletek térbeni és időbeni egyenetlen eloszlásának kiegyenlítésével foglalkozik. A HET tervezetében szereplő vízgazdálkodás szemléletformálási reformjának egyik célja, hogy a KAP Stratégiai Terv felhívások megismertetésével ösztönözze a gazdálkodókat a fenntartható vízgazdálkodást elősegítő gazdálkodás kialakítására.

A HET terv „F komponense” tartalmazza a lakossági napelemes rendszerek támogatását és fűtési rendszerek elektrifikálását napelemes rendszerekkel kombinálva, melynek célcsoportja az országos átlagbér alatti jövedelmű, jellemzően alacsony hitelképességgel rendelkező, a beruházás elvégzésére fizikai szempontból alkalmas ingatlantulajdonnal rendelkező háztartások. A KAP Stratégiai Tervben szereplő megújuló energetikát támogató beavatkozások elsősorban beruházás központúak, így a HET segítségével kiegészítő támogatáshoz juthatnak a vidéki térségekben élő, mezőgazdasággal foglalkozó személyek is.

A HET terv "C" komponense, a **„Felzárkózó települések” hosszú távú programjának** megalapozásáról szóló 1404/2019. (VII. 5.) Kormányhatározat a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Kormányrendeletben meghatározott településkörből a Központi Statisztikai Hivatal által készített legalacsonyabb (foglalkoztatási, iskolázottsági, lakhatási, jövedelmi, közbiztonsági viszonyokat és korszerkezetet figyelembe vevő) komplex mutató alapján kiválasztott, mintegy 300 településen – a települések szakaszos bevonásával – hosszú távú fejlesztési program indításáról döntött, a társadalmi, gazdasági, infrastrukturális hátrányok csökkentése, a helyi foglalkoztatás bővítése, a vidék lakosságmegtartó képességének növelése érdekében.

A szóban forgó településeken 312 ezer ember él, kedvezőtlen jövedelmi, lakhatási, munkaerőpiaci körülmények között. A 2019-2021-es években fokozatosan került bevonásra a felzárkóztatásra kijelölt települések egy része az alapos diagnózisra épülő, szükségletalapú, komplex, integrált települési felzárkóztatási programok megvalósításába, melyek célja a településen élők foglalkoztathatóságának, kompetenciáinak, mobilitásának, lakhatási körülményeinek (és lakóhelyük környezeti állapotának), közszolgáltatásokhoz való hozzáférésének javítása. A komponens részét képező ún. „reformok” része a közösségorientált köznevelési intézmények pedagógiai-szakmai fejlesztése, a munkaszocializációs programokban való részvétel, a folyamatos jelenléten alapuló szociális munka és közösségfejlesztés, a gyermekvédelmi eszközök fejlesztése, a mobilizált egészségügyi szűrővizsgálatok szervezése, míg a beruházási elemek közé tartozik a szociális lakások építése és felújítása, a közösségi megújuló energiakapacitások növelése. A beavatkozásokkal érintett települési kör, illetve a kijelölt célok mentén a tevékenységek további kiterjesztéséhez a hazai források mellett az RRF forrásaira, a fenntartáshoz pedig a strukturális alapok támogatására, valamint az új közszolgáltatási elemek hazai közszolgáltatási rendszerbe való beillesztésére lesz szükség.

A Felzárkózó települések programjának területi fókusza a KAP beavatkozásainál jóval szűkebb, hiszen a kormányhatározatban lehatárolt 300 település a településhálózatnak csak mintegy tizedét alkotja, rászorultságuk tényét, mértékét azonban kimunkált módszertan támasztja alá. Ezeken a településeken a

hazai és RRF forrásból finanszírozott, erőteljesen szociális karakterű infrastruktúra-, szolgáltatás- és készségfejlesztő beruházásokat és tevékenységeket hatékonyan kiegészíthetik, és a helyi gazdaság- és társadalomfejlesztést segíthetik a vidéki kistelepülések infrastrukturális fejlesztését (szennyvízelvezetés, biomasszára épülő energetika, internet-hozzáférés, közösségi, sport és rekreációs terek, turizmus, helyi piacok és értékesítést segítő eszközök, közétkeztetés, falu- és tanyagondnoki szolgálat), a társadalmi vállalkozásokat (pl. szociális szövetkezeteket, szociális farmgazdaságokat), illetve egyéb (pl. rövid ellátási lánc) együttműködéseket támogató vidék-fejlesztési beavatkozások.

Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF)

Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF) egy 2014-ben létrehozott Európai Uniós pénzügyi alap, amely az unió egész területén megvalósuló közlekedési, energetikai, digitális és távközlési projektek infrastrukturális beruházásaira irányul, és célja az EU tagállamai közötti jobb összeköttetés megteremtése. A vidékfejlesztési beavatkozástípusok közül jellemzően a beruházási jellegű támogatások esetében lehet kapcsolat az eszközzel.

Fontos azonban kihangsúlyozni, hogy a KAP Stratégiai Tervből jellemzően mezőgazdasági üzemek fejlesztése valósul meg, tisztán vagy nagy részben távközlési infrastruktúrafejlesztési projekteket, mint a CEF-ben vagy a DIMOP Pluszban, itt nem támogat Magyarország, és a fejlesztések léptéke is sokkal inkább a mezőgazdasági üzemekre koncentrál. Az infrastruktúrafejlesztést támogató beavatkozások közül a települési infrastruktúrát, így „Okos Falu” programokat is támogató eszközök között lehet kapcsolódás a CEF-fel, azonban a KAP Stratégiai Tervből megvalósuló projektek lokális megoldásokat támogatnak, így sokkal inkább szinergia valósulhat meg, úgy, hogy a helyi digitális / távközlési fejlesztések képesek lesznek kapcsolódni egy össz-európai fejlesztéshez.

Fontos cél a KAP Stratégiai Tervben, hogy kisebb fejlesztések alkalmasak legyenek arra, hogy felkészítsék a kedvezményezetteket egy nagyobb szintű fejlesztés előkészítéséhez. A kettős finanszírozás elkerülésére a támogatási konstrukció kialakítása során kiemelt figyelmet fog fordítani az Irányító Hatóság.

Digitális Európa Program

A Digitális Európa Program egy 2021–2027 között futó Európai Uniós program, amelynek fő célkitűzése, hogy a digitális technológiákat elterjessze a vállalkozások, a polgárok és a közigazgatás számára. A program célja tehát, hogy áthidalja a digitális technológiákkal kapcsolatos kutatás, valamint a végtermékek piaci bevezetése közötti szakadékot. A program az európai polgárok és vállalkozások, különösen a kkv-k javát szolgálja. A Digitális Európa program keretében végrehajtott beruházások támogatják az Unió kettős célkitűzését – a zöld átállást és a digitális transzformációt –, valamint erősítik az Unió ellenálló képességét és digitális szuverenitását. A DEP öt kulcsfontosságú területen nyújt projektfinanszírozást, így szuper-számítástechnika, mesterséges intelligencia, kiberbiztonság, korszerű digitális készségek, a digitális technológiák széles körű használatának biztosítása a gazdaságban és a társadalomban.

A KAP Stratégiai Tervből finanszírozandó digitális technológiák fejlesztése kimondottan az agrár- és élelmiszeripari szektorok digitális kompetenciáinak fejlesztésére irányul. A KAP forrásokkal az agrár-vertikum, illetve a hozzá kapcsolódó vidéki térségek megerősítése a cél.

A vidéki térségekben is jellemzően olyan projektek finanszírozása a cél, amely általánosságban fejleszti az ott lakók életminőségét és segít megakadályozni a térségek elnéptelenedését, azáltal, hogy olyan technológiai fejlesztések valósulnak meg, amelyekkel a vidékies és a városias környezetben is hasonló feltételekkel és életminőséggel találkoznak az emberek.

A KAP forrásból finanszírozott digitális technológiák fejlesztésének célja az, hogy az alapvető agrárinformatikai szolgáltatásokhoz való hozzáférés meg tudjon valósulni. Itt is elmondható, hogy a KAP források célja, hogy a technológiai lépésváltás elinduljon, amelyet aztán később egyéb programokkal,

például a DEF-fel erősíteni lehet. Az agrár-digitalizációt támogató pályázatokban kiválasztási elvként kívánjuk alkalmazni azt, ha a pályázó együttműködik Európai Digitális Innovációs Hubokkal, kiemelten a hamarosan létrehozandó Agrár EDIH-el. Az ilyen jellegű együttműködésekkel tovább lehet erősíteni az egyes fejlesztési programok közötti szinergiákat és egymást kiegészítő hatásokat. Az esetleges átfedések kezelése a pályázati felhívások szintjén is lehetséges.

Magyar Falu Program (MFP)

A Magyar Falu Program (MFP) a településhálózat több mint 90 százalékát, és a népesség mintegy harmadát adó, 5000 főnél nem nagyobb lakosságszámú kisvárosok és községek fejlesztését támogatja a következő területeken: vidéki szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztése, vidéki civil közösségek támogatása, kistelepülésen élők lakhatási feltételeinek javítása, alsóbbrendű úthálózat fejlesztése hazai forrásból, valamint falusi mikrovállalkozások támogatása uniós (GINOP Plusz-1.2.2-22) forrásból.

Bár a Magyar Falu Program legtöbb felhívásában megjelenik valamilyen területi hátrányhoz kapcsolódó értékelési szempont (pl. a megvalósítási hely kedvezményezett járásban vagy településen, hátrányos helyzetű régióban, szabad vállalkozási zónában helyezkedik el, illetve kisebb adóerő-képességű település), a 2019-2021-es évek kifizetési adatai alapján a vidékies besorolású, illetve az alacsonyabb státuszú települések és térségek fokozottabb támogatása nem érhető olyan hangsúlyosan tetten, mint például a 2014-2020-as Vidékfejlesztési Program forráskihelyezésében. A rurális térszerkezetű területeket, az elvándorlással sújtott, leszakadó, önerőből fejleszteni gyakorlatilag képtelen megvalósítási helyeket a KAP beavatkozások tudatosabban célozzák. Az eddigi forrásfelhasználást vizsgálva megállapítható, hogy a Magyar Falu Program elsősorban a VP által kevésbé előnyben részesített, pl. fejlettebb vagy kevésbé vidékies térségekben elhelyezkedő, „belső perifériát" képező településeket juttatta forrásokhoz.

Összességében tehát az új KAP egyes beavatkozási célterületei és az MFP-ben támogatható tevékenységek köre jól elkülönül, illetve a KAP ST célrendszere eleve jóval kiterjedtebb, és a beavatkozások jellegét tekintve változatosabb. Összességében a 2014-2020 közötti időszak tapasztalataira alapozva a két program között gyengén helyettesítő és erősebb kiegészítő, egymást erősítő hatás feltételezhető.

Felzárkózó települések programja

Magyarország Helyreállítási és Ellenálló képességi Tervében a vidéki térségek sérülékenységére a leghangsúlyosabban a „Felzárkózó települések" komponens reagál, melynek intézkedései (reformjai és beruházásai) konzisztensek az uniós Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz társadalmi és területi kohéziót, egészségügyi, társadalmi, gazdasági és intézményi rezilienciát, a jövő generációkra vonatkozó szakpolitikákat, illetve a zöld átállást célzó alappilléreivel.

LIFE program

A LIFE program az Európai Unió olyan pénzügyi eszköze, amely dedikáltan környezet- és természetvédelmi, valamint éghajlat-politikai célkitűzéseket támogat. A 2021-2027 európai uniós pénzügyi időszakra vonatkozó, megújult LIFE programról szóló 2021/783/EU rendelet 2021. május 17-én lépett hatályba. A teljes LIFE program összköltségvetése a hét évre vonatkozóan 5,43 Mrd euró. A program, a korábbi gyakorlattól eltérően, négy, külön költségvetéssel rendelkező alprogramból áll:

Természet és biológiai sokféleség (2,143 Mrd euró),

Körforgásos gazdaság és életminőség (1, 345 Mrd euró),

Az éghajlatváltozás mérséklése és alkalmazkodás (947 M euró),

Tiszta energiára való átállás (997 M euró),

A benyújtott pályázatokat a European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency (CINEA) bírálja el.

A KAP Stratégia Terv leghangsúlyosabban az "Ökológiai gazdálkodásra történő átállás (ÖKO)", az "Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés (AKG)", a klímaváltozással kapcsolatos alkalmazkodási formák támogatásán keresztül kapcsolódik a LIFE program négy alprogramjához. A Life program pályázati konstrukcióival ellentétben ezek a támogatások, termelő beruházások mellett kiegészítő forrásokat

biztosítanak a mezőgazdasági termelők számára a természetvédelem, a biodiverzitás, az élőhelyvédelem, a körforgásos gazdaság, az éghajlatváltozás mérséklése, illetve ahhoz való alkalmazkodás elősegítésében, elsősorban mezőgazdasági területeken. Bár a Life program és a KAP Stratégiai Terv esetében, Natura 2000 besorolású területek között lehet átfedés, a két program tematikáját, fókuszát és kedvezményezetti összetételét tekintve azonban minimális az esélye a kettős finanszírozás lehetőségének. Az esetlegesen felmerülő kettős finanszírozás lehetőségét projekt szintű lehatárolással érdemes kezelni. Összességében, a programokban tervezett hatások várhatóan egymást erősítik.

A programok közötti kapcsolódás kezelését a következő módon tervezzük megvalósítani

A jelen fejezetben érintett témákban az érintett Irányító Hatóságok együttműködést alakítanak ki, amelynek keretében meghívják a másik felet a Pályázat Előkészítő Munkacsoport üléseire, ezzel lehetővé teszik a lehatárolások projektszintű megteremtését és a kettős finanszírozás elkerülését. Az érintett pályázati felhívások kölcsönösen előnyben fogják részesíteni azokat a támogatást igénylőket, akik a társfelhívásra is nyújtottak be támogatási kérelmet:

·A másodikként megjelenő felhívással együtt a pályázati felületen kiírásra kerülhet egy olyan tájékoztató dokumentum, amely mindkét felhívásról egy rövid összefoglalót és a két kiírás közötti kapcsolatot mutatja be. Ez a dokumentum csak a támogatási lehetőségek lényegi bemutatására és a kapcsolatok ismertetésére szorítkozik, a részletes feltételeket továbbra is az egyes pályázati felhívások fogják tartalmazni.

·Mindkét felhívás biztosíthat plusz pontot annak a kedvezményezettnek, aki a bírálatig kérelmet nyújt be a másik felhívásra is, így részt vesz a szinergikusan összepárosított támogatási lehetőségek kihasználásban.

Az Irányító Hatóságok vállalják, hogy a benyújtott társ-kérelmekről kölcsönösen tájékoztatják egymást.

4.6. Pénzügyi eszközök

4.6.1. A pénzügyi eszköz ismertetése

A tőkepiacon azonosított finanszírozási igények teljesítése céljából az elvégzett ex-ante elemzés alapján a következő két pénzügyi eszköz kerül bevezetésre a KAP ST keretében.

• Érett szakaszban lévő vállalkozások finanszírozását célzó, nagyobb összegű, alacsonyabb kockázatú, a piaci hozamelvárásnál alacsonyabb hozamot biztosító, támogatástartalommal bíró tőkejuttatás.

• Magvető és induló tevékenységek finanszírozását célzó, kisebb összegű, magasabb kockázatú, piaci hozamelvárás mellett nyújtott tőkejuttatás.

Háttér és megalapozottság:

A mezőgazdasági vállalkozások által végzett beruházások a 2020 és 2022 közötti növekedést követően visszaestek, amely mögött elsősorban a kiszámíthatatlan gazdasági környezet, az inputárak jelentős emelkedése, a magas infláció, a finanszírozási nehézségek (magas kama-tok), valamint a beruházási támogatásokhoz kapcsolódó pályázati kiírások ütemezése állnak.

A 2020-as évek elején tapasztalt erőteljes beruházási aktivitást követően az élelmiszeripar beruházásainak volumene fokozatosan csökkent, 2024-re pedig visszatért a 2020-as szint kö-zelébe. A beruházások nominális értéke ugyan nőtt, azonban az ágazat beruházási dinamikája reálértéken gyengült, vagyis a nominális növekedés döntően az árnövekedés következménye volt.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatok csökkenő beruházásai aktivitását Magyarország tőkejuttatással igyekszik fellendíteni.

Az ex-ante elemzés alapján a mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatokban működő üzemek számával összevetve van igény tőkekihelyezésekre. A mélyinterjúk alapján két szegmensben körvonalazódik tőkehiány:

• Érett szakaszban lévő nagyvállalatok: a tőkealapok által kínált források jellemzően piaci hozamelvárások mellett vehetők igénybe, amely az agrárium jövedelmezőségéhez képest magasnak számít. Az agrárium finanszírozásához a piaci hozamnál alacsonyabb hozam mellett nyújtott, támogatott konstrukcióban megvalósuló tőkebefektetésre van szükség.

• Induló vállalkozások innovatív ötleteinek megvalósítása: Magyarországon az élelmiszertermelésben sok olyan korai fázisú vállalkozás van, amelyek valamilyen ígéretes területtel (pl. digitalizáció, automatizáció, fenntartható gazdálkodás, innovációk) foglalkoznak, és tőkejellegű befektetést szeretnének igénybe venni,

ugyanakkor nem jutnak finanszírozáshoz.
Mivel a tőkejuttatás célközönségébe élelmiszeripari és mezőgazdasági vállalkozások is beletartoznak, a tőkehiánnyal érintett szegmensek támogatása két-két beavatkozás alapján valósul meg:
• Érett szakaszban lévő élelmiszeripari vállalkozások finanszírozása
• Érett szakaszban lévő mezőgazdasági vállalkozások finanszírozása
• Magvető és induló tevékenységek finanszírozása élelmiszeriparban
• Magvető és induló tevékenységek finanszírozása mezőgazdaságban
Az agrártámogatási programok terén Magyarországon nincs előzménye pénzügyi eszköz bevezetésének, illetve tőkealap létrehozásának, ezért a tőkealapok kezelését már működő, felkészült, és komoly gyakorlati tapasztalattal rendelkező tőkealapkezelőre érdemes bízni.
Az *RD67_B08_FIF_73 - Tőkejuttatás mezőgazdasági termelők számára* beavatkozás esetén az alapkezelőt az Irányító Hatóság jelöli ki.
Az *RD68_B09_FIP_73 - Tőkejuttatás élelmiszerfeldolgozók számára* beavatkozás esetén a 651/2014/EU RENDELET 21. cikke alapján az alapkezelő közbeszerzési eljárás keretében kerül kijelölésre.

4.7. A vidékfejlesztési beavatkozástípusok közös elemei

4.7.1. A nem elszámolható beruházások listája

Purchase of land not built on costing more than 10 % of all the eligible expenditure on the operation concerned.
Investments in means of transport to be used for marketing or distribution by the producer organisation.
Investments in shares or capital of companies if the investment represents a financial investment.
construction of windbreaks and wind protection walls driveways and elevators

Nem elszámolható beruházások és kiadáskategóriák jegyzéke:

a) mezőgazdasági termelési jogok megvásárlása;

b) támogatási jogosultságok megvásárlása;

c) az érintett művelet teljes elszámolható kiadásának 10 %-át meghaladó összegű földvásárlás, kivéve a környezetvédelmi célú földvásárlást, a magas kötöttszén-tartalmú talaj megóvását célzó földvásárlást, valamint a fiatal mezőgazdasági termelők által pénzügyi eszközök igénybevételével történő földvásárlást; pénzügyi eszközök esetén ez a felső határ a végső címzettnek kifizetett elszámolható közkiadásokra, garancia esetén pedig a fedezetül szolgáló hitelek összegére alkalmazandó;

d) állatok vásárlása, egynyári növények vásárlása és e növények telepítése a következőktől eltérő célra:
i. mezőgazdasági, illetve erdészeti potenciál természeti katasztrófákat, kedvezőtlen éghajlati eseményeket vagy katasztrófaeseményeket követően;
ii. az állatállomány védelme nagyragadozókkal szemben, illetve állatok igénybevétele az erdészetben gépek helyett;
iii. az (EU) 2016/1012 európai parlamenti és tanácsi rendelet(45)2. cikkének 24. pontjában meghatározott veszélyeztetett fajták tenyésztése a 70. cikkben említett kötelezettségvállalások alapján; vagy
iv. génerózióval fenyegetett növényfajták megőrzése a 70. cikkben említett kötelezettségvállalások keretében;

e) hitelkamat, kivéve a kamattámogatás vagy garanciadíj-támogatás formájában nyújtott vissza nem térítendő támogatás vonatkozásában;

f) beruházás olyan nagy méretű infrastruktúrákba a tagállamok által a KAP stratégiai tervükben

meghatározottak alapján, amelyek nem képezik részét az (EU) 2021/1060 rendelet 32. cikkében meghatározott közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiáknak, kivéve a széles sávú rendszereket, valamint az árvíz- és partvédelmet érintő, megelőző intézkedéseket, amelyek célja a valószínűsíthető természeti katasztrófák, kedvezőtlen éghajlati események vagy katasztrófaesemények következményeinek a mérséklése;

g) erdőtelepítésbe történő beruházások, amelyek nem felelnek meg a páneurópai erdőtelepítési és újraerdősítési iránymutatásokban a fenntartható erdőgazdálkodás tekintetében megfogalmazott elvekkel összhangban álló környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos célkitűzéseknek.

Az első albekezdés a), b), d) és f) pontja nem alkalmazandó abban az esetben, ha a támogatást pénzügyi eszközök útján nyújtják.

4.7.2. A „vidéki térség” fogalmának meghatározása és alkalmazhatósága

Vidéki térség definíciója:

Vidéki térség részének minősül az a település, ahol közigazgatási jogállástól (város/község) függetlenül a népesség 10 ezer főnél kevesebb vagy a 10 ezer fő feletti lakossággal rendelkező tanyás települések esetén azok külterületei.

4.7.3 Az ágazati beavatkozások közös kiegészítő elemei, a vidékfejlesztésre irányuló beavatkozások közös kiegészítő elemei, illetve az ágazati és a vidékfejlesztésre irányuló beavatkozásokkal közös kiegészítő elemei

- A meglévő öntözőberendezések vagy a meglévő öntözőrendszerek részeinek fejlesztésére irányuló beruházások kizárólag akkor támogathatók, ha az előzetes értékelés azt állapítja meg, hogy azok a meglévő berendezés vagy rendszer műszaki paramétereiből kiindulva mikroöntözés tekintetében legkevesebb 10%, lineár és csévélődobos berendezések tekintetében legkevesebb 15% mértékű potenciális vízmegtakarítást eredményeznek majd.

Amennyiben a beruházás olyan felszín alatti vagy felszíni vizekből álló víztesteket érint, amelyek a vonatkozó vízgyűjtő-gazdálkodási tervben vízmennyiséggel kapcsolatos okok miatt jónál rosszabb minősítést kaptak, akkor a beruházásnak az alábbi együttes feltételeknek is meg kell felelnie:

- a projektnek biztosítania kell, hogy a projekt által érintett öntözőberendezések, vagy öntözőrendszerek vonatkozásában legalább a projekt előzetes értékelése által megállapított potenciális vízmegtakarítás 50 %-ának megfelelő mértékű tényleges vízfogyasztás csökkenés történjen; és

- amennyiben a projekt az adott mezőgazdasági üzem öntözött területeinek csak egy részét érinti, a mezőgazdasági üzem teljes – üzemszintű – vízfogyasztása legalább 50% megfelelő mértékben kell, hogy csökkenjen. A mezőgazdasági üzem teljes vízfogyasztásához az üzem által értékesített, vagy bármilyen más módon öntözési célból átadott vízmennyiséget is hozzá kell számítani.

A meghatározott feltételek egyike sem alkalmazandó a meglévő öntözőberendezésekre irányuló olyan beruházásokra, amelyek csak az energiahatékonyságot érintik, sem a tározók létrehozására irányuló beruházásokra, sem pedig a visszínyert víz felhasználására irányuló olyan beruházásokra, amelyek nem érintenek felszín alatti vagy felszíni víztestet.

Az energiahatékonysághoz kapcsolódó beavatkozás összhangban van a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról szóló európai uniós irányelvvel és az abban foglalt fenntarthatósági kritériumokkal.

A beavatkozás keretében támogatott módon végrehajtott energiahatékonysági beruházások, illetve támogatott módon beszerzett új gépek, berendezések és technológiák túlmutatnak a kötelező szabványokon (amennyiben ezek a szabványok léteznek) vagy a szokásos gyakorlatokon.

4.7.4 A vidékfejlesztési beavatkozásokra alkalmazandó hozzájárulási arány(ok)

A nemzeti hozzájárulás mértéke(i)

Cikk	Alkalmazandó százalékos arány	Minimális mérték	Maximális mérték
155(2)(c) - Korkedvezményes nyugdíjazás		20,00%	43,00%
91(2)(a) - Kevésbé fejlett régiók	85,00%	20,00%	85,00%
91(2)(b) - Legkülső régiók és a kisebb égei-tengeri szigeteken		20,00%	80,00%
91(2)(c) - Az (EU) 2021/1060 rendelet 108. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) pontja szerinti átmeneti régiók		20,00%	60,00%
91(2)(d) - Egyéb régiók	43,00%	20,00%	43,00%
91(3)(a) - Payments for natural or others area-specific constraints under Article 71 and Article 78(b)		20,00%	65,00%
91(3)(b) - A 70. cikk szerinti kifizetések, a 72. cikk szerinti kifizetések, a 73. cikkben említett nem termelő beruházásokhoz nyújtott támogatás, a 77. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében az európai innovációs partnerség operatív csoportjainak projektjeihez nyújtott támogatás, valamint a LEADER a 77. cikk (1) bekezdésének b) pontja szerint		20,00%	80,00%
91(3)(c) - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott műveletek		20,00%	100,00%
91(3)(b) - 70 - A 70. cikk szerinti kifizetések	50,00%	20,00%	80,00%
91(3)(b) - 72 - A 72. cikk szerinti kifizetések	50,00%	20,00%	80,00%
91(3)(b) - 73 - A 73. cikkben említett nem termelő beruházásokhoz nyújtott támogatás	50,00%	20,00%	80,00%
91(3)(b) - 77(1)(a) - A 77. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében az európai innovációs partnerségnek nyújtott támogatás	43,00%	20,00%	80,00%
91(3)(b) - 77(1)(b) - A LEADER a 77. cikk (1) bekezdésének b) pontja szerint	50,00%	20,00%	80,00%
91(3)(c) - 70 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 70. cikk szerinti műveletek		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 71 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 71. cikk szerinti műveletek		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 72 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 72. cikk szerinti műveletek		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 73-74 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 73-74. cikk szerinti műveletek		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 75 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 75. cikk szerinti műveletek		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 76 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 76. cikk szerinti műveletek		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 77 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 77. cikk szerinti műveletek		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 78 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 78. cikk szerinti műveletek		20,00%	100,00%

A regionális hozzájárulás mértéke(i)

Régió	Cikk	Alkalmazandó százalékos arány	Minimális mérték	Maximális mérték
HU12 - Pest	91(3)(c) - 75 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 75. cikk szerinti műveletek	85,00%	20,00%	100,00%
HU21 - Közép-Dunántúl	91(3)(c) - 75 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 75. cikk szerinti műveletek	85,00%	20,00%	100,00%
HU22 - Nyugat-Dunántúl	91(3)(c) - 75 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 75. cikk szerinti műveletek	85,00%	20,00%	100,00%
HU23 - Dél-Dunántúl	91(3)(c) - 75 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 75. cikk szerinti műveletek	85,00%	20,00%	100,00%
HU31 - Észak-Magyarország	91(3)(c) - 75 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 75. cikk szerinti műveletek	85,00%	20,00%	100,00%
HU32 - Észak-Alföld	91(3)(c) - 75 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 75. cikk szerinti műveletek	85,00%	20,00%	100,00%
HU33 - Dél-Alföld	91(3)(c) - 75 - Az EMVA-ba a 17. és 103. cikk alkalmazásában átcsoportosított pénzeszközökből finanszírozott, a 75. cikk szerinti műveletek	85,00%	20,00%	100,00%